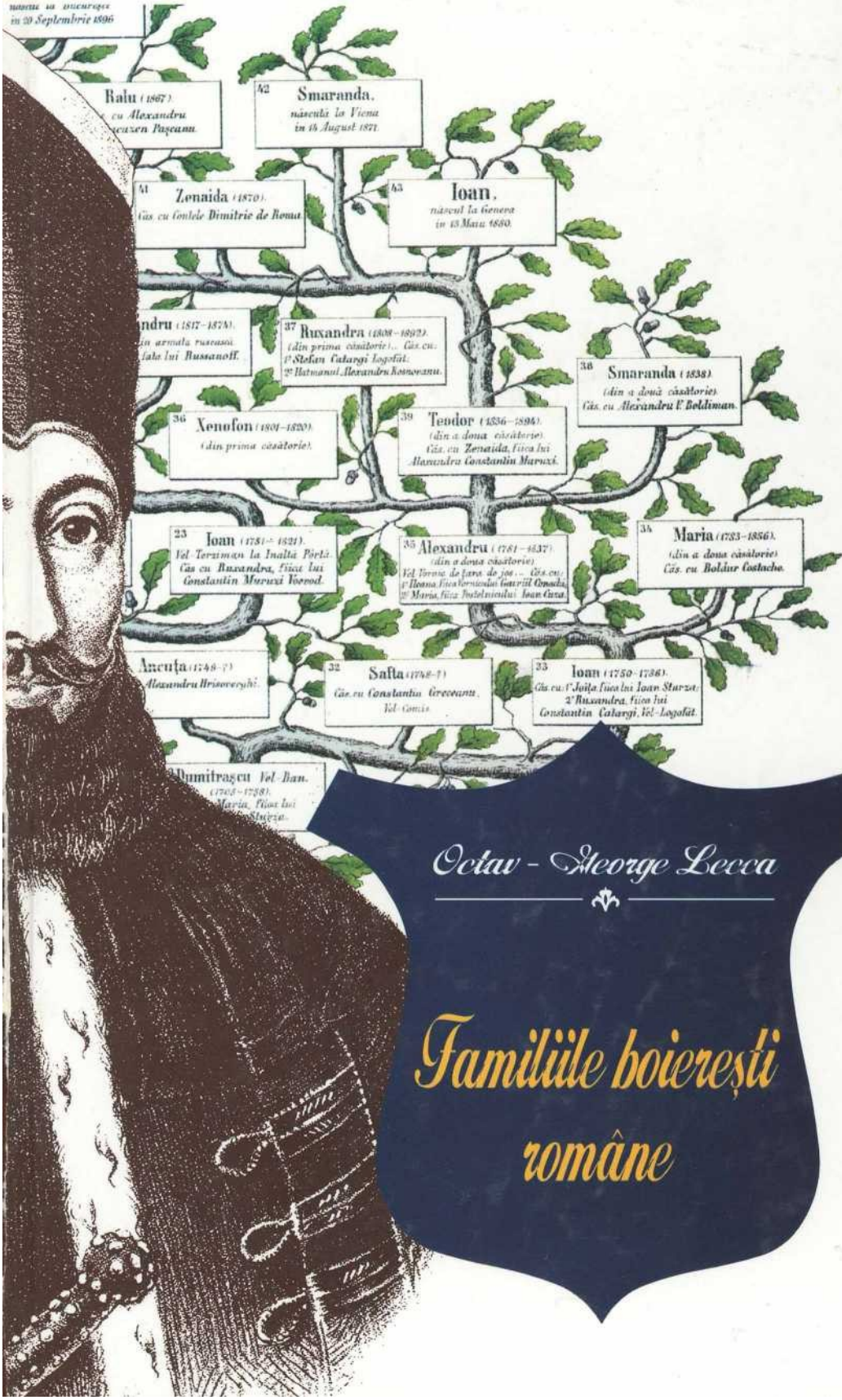
născut la Bucureşci
în 29 Septembrie 1896
Ralu (1867)
cu Alexandru
Smaranda,
născută la Viena
în 15 August 1871.
41 Zenaida (1870).
Cás. cu Comisul Dimitrie de Roma
43 Ioan,
născut la Geneva
în 15 Maiu 1880.
ndru (1817–1878).
în armata rusească
fata lui Bussanoff.
37 Ruxandra (1808–1892).
(din prima căsătorie)... Cás. cu:
1° Ştefan Catargi Logofăt.
2° Hatmanul Alexandru Ioanoveanu.
38 Smaranda (1838).
(din a doua căsătorie)
Cás. cu Alexandru I° Boldiman.
36 Xenofon (1809–1820).
(din prima căsătorie).
39 Teodor (1836–1894).
(din a doua căsătorie).
Cás. cu Zenaida, fiica lui
Alexandru Constantin Moruzi.
23 Ioan (1781–1821).
Vel Terzuman la Inalta Poartă.
Cás cu Ruxandra, Fiica lui
Constantin Moruzi Voevod.
35 Alexandru (1781–1837).
(din a doua căsătorie).
Vel Vornic de Ţara de jos... Cás. cu:
1° Ileana, Fiica Vornicului Gavriil Ogodaş.
2° Maria, fiica Postelnicului Ioan Cuza.
34 Maria (1783–1856).
(din a doua căsătorie)
Cás. cu Boldur Costache.
Ancuţa (1748–?)
Alexandru Hrisoverghi.
32 Safta (1748–?)
Cás. cu Constantin Grecoianu,
Vel Comis.
33 Ioan (1750–1786).
Cás. cu: 1° Joiţa fiica lui Ioan Sturza.
2° Ruxandra, fiica lui
Constantin Catargi, Vel–Logofăt.
Dumitraşcu Vel–Ban.
(1703–1788).
Maria, Fiica lui
Octav - George Lecca
Familiile boiereşti
române

OCTAV-GEORGE LECCA

FAMILIILE BOIEREŞTI ROMÂNE

Coperta de Tudor JEBELEANU Tehnoredactare –
CAT PREŞ Imprimare – SEMNE

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale
LECCA, OCTAV-GEORGE
Familiile boiereşti române / Octav-George Lecca
Ediţie îngrijită de Alexandru Condeescu
Bucureşti, Fundaţia culturală Libra Editura
Muzeul Literaturii Române, p.: cm Bibliogr.
ISBN 973-999 14-4-0
I. CONDEESCU ALEXANDRU (ed.) 316.343.32
(498)

©Pentru această ediţie:, Libra®
Muzeul Literaturii Române

ISBN 973-999 14-4-0

OCTAV-GEORGE LECCA

FAMILIILE BOIEREŞTI ROMÂNE

istorie şi genealogie
(după izvoare autentice)

Cu adnotări, completări şi desene
de
MATEIU CARAGIALE

Ediţie de
Alexandru CONDEESCU

LIBRA®
MUZEUL LITERATURII ROMÂNE
Bucureşti

ÎN LOC DE PREFAŢĂ
sau
nota editorului

Paginile de introducere la această ediţie ar fl trebuit să-i aparţină regretatului poet, prozator şi redactor de carte Mircea Clobanu, care a oferit în 1986 Muzeului literaturii române un exemplar din *Familii boereşti române. Istorie şi genealogie (După isvoare autentice)* de Octav-George Lecca (Editura „Minerva", Bucureşti, 1899), adnotat şi ilustrat cu desene (executate probabil între anii 1907-1912) de Matelu Caragiale. După decembrie 1989, când o astfel de lucrare consacrată instituţiei boieriei din România (atât timp denigrată de la revoluţia burgheză la dictatura proletară) ar fl putut fl reeditată fără de cenzura comunistă, Mircea Clobanu a ridicat noii conduceri a muzeului pretenţia prietenească de a scrie prefaţa cărţii dacă ea ar fl cuprins, desigur, Intervenţiile, notele şi schiţele creatorului *Crailor de Curtea Veche,* autor el însuşi al câtorva lucrări de heraldică şi genealogie, pasiune împărtăşită întrucâtva, nu întâmplător şi de Mircea Clobanu. O astfel de ediţie neobişnuită, eventual anastatică, nu departe însă de tradiţia muzeală (vezi *Mateiu I. Caragiale – un personaj. Dosar al existentei* de Al. Oprea, Muzeul Literaturii Române, 1979) şi în spiritul revistei „Manuscriptum", s-a dovedit greu de realizat în urmă cu zece ani din cauza fle, iniţial, a precarităţii mijloacelor de reproducere tipografică, fle, apoi, din cea a mijloacelor bugetar-flnancla- re cu care s-au confruntat Instituţiile de cultură în această perioadă de nesfârşită tranziţie.

Au trecut ani o sută de la întâia publicare a volumului şi 90 de la „mobilarea" lui prin adăugiri cu tuş negru, cerneală violetă şl desene în acuarelă de către viitorul romancier, tânăr atât de snob şi vai, la vremea aceea, pe tot atât de sărac, în per-

manentă căutare de alianţe (matrimoniale) avantajoase material, preocupat până la obsesie de găsirea unei descendenţe familiare nobile, el, flul bastard al marelui şl „plebeianului" Caraglale, obligat pe atunci, când yeacul se năştea, să locuiască cu mama sa undeva la margine de Bucureşti, prin Grant-Crângaşl, departe de Capşa reveriilor sale. Iată că astăzi, după mal bine de un deceniu de la achiziţionarea volumului de către Muzeul literaturii române, insolita ediţie vede, în sfârşit, lumina tiparului, graţie pe de-o parte progresului tehnic, binefacerilor – cum ar fl spus părintele lui Matelu – unul sistem computerizat, Iar pe de alta, colaborării Muzeului cu Fundaţia „Libra" şl cu Ministerul Culturii. Din nefericire, cel ce o visase tipărită, după atâta obositoare aşteptare, s-a grăbit, ca atâţia alţl scriitori din generaţia lui des-curajată de vremi, să se retragă în eternitatea scrierilor sale. Fle-ne îngăduit să-l dedicăm Iul Mircea Clobanu această ediţie.

Ea nu este, desigur, o ediţie ştiinţifică din perspectiva istoricului familiilor boiereşti, cl mal degrabă o carte „bibliofilă" a cărei valoare este dată, pentru noi, îndeosebi de caracterul Inedit al însemnărilor manuscrise ale lui Matelu Caraglale, animate adesea de desenele, uneori colorate, ale scriitorului. De altfel, opinia specialiştilor în genealogie este că lucrarea Iul Lecca, având meritul de a fl prima şl unica de acest gen în România din perioada „modernă", azi e depăşită, are lacune şl conţine multe erori. Nu alta era şl părerea, polemică, a Iul Matelu Caraglale care îl contrazice frecvent pe autor, îl sesizează neconcordanţele şl adesea îl completează aducând la zi (1911) informaţiile acestuia. Cercetătorii cu care ne-am consultat prin anii '93-94 în vederea editării Iul Lecca au considerat atunci că ar avea nevoie de ani şl ani pentru a redacta notele unei ediţii actualizate. Ar fl preferabil, din considerente ştllnţlflco-lstorice, realizarea unei lucrări noi dedicate boierimii române, decât „restaurarea" uneia vechi. Probabil că o astfel de cercetare, necesară, este în curs de finalizare şl nu peste mult timp vom avea un manual (anuar) al vechilor familii boiereşti, care să corecteze lipsurile lui Lecca. Din acest punct de vedere, publicarea cărţii sale se constituie mal degrabă într-o „provocare" întru reabilitarea unei Idei aiât de ponegrite în mârlănla comunistă, cea a nobleţli, chiar şi româneşti, în vederea restabilirii adevărurilor istorice (cu bunele şi relele acestei instituţii de mult

apuse) dincolo de criterii ideologice, căci ea nu-i va putea lăsa indiferenţi pe cunoscătorii domeniului, cum nu l-a lăsat nici pe Mateiu la început de secol.

Cât despre noi, ne-am mulţumit să facem accesibil cititorilor exemplarul aflat la Muzeul literaturii române, specialiştii putând să-l consulte oricând în arhiva instituţiei. în cazul tex- tului-bază al lui Octav-George Lecca, dificultăţile transcrierii au provenit nu atât din vetustltatea Umbli utilizate, care într-o oarecare măsură dă lucrării farmecul unei patine a timpului, ca în „cronice bătrâne", adecvată lexical subiectului abordat, nici din ortografierea de epocă, lesne de modernizat a formelor uzuale ale cuvintelor *(cari* = care; *dice* = zice; erea *bine vedut* = era bine văzut: *Crajova* = Cralova: *seu* = său; *tractat* = tratat etc. etc.), cât din marea inconsecvenţă a autorului în ceea ce priveşte scrierea şl ortografierea numelor şl prenumelor prezente în carte, adesea prescurtate după capricii fără noimă, ca şl titlurile lucrărilor citate. Le-am transcris pe toate conform normelor actuale, fără a îngreuna lectura cu paranteze care să semnaleze intervenţia editorului în a le completa.

Am folosit însă parantezele drepte în cazul adnotărilor lui Mateiu Caragiale, tipărite cu Italice. în situaţia, frecventă, când textul mateln este scris în franceză am dat traducerile în subsolul paginii. însemnările lui Mateiu sunt făcute cu cerneală de două tipuri (violetă şl neagră) care atestă minimum două lecturi în Interval de câţiva ani, cel mal probabil între 1907 (câteva, cu cerneală violetă) şl 1911, majoritatea adnotărilor cuprinzând acest an ca ultimă dată a completărilor făcute de romancier (cu tuş negru, ca şl desenele din marginea paginii). Din nefericire, o legare ulterioară (defectuoasă) a volumului a dus la distrugerea unor părţi din textele mateine prin tăierea marginilor de pagină. De asemenea, scrisul lui Mateiu Caragiale, deşi frumos, asemănător uneori cu cel al tatălui lui, nu este întotdeauna lizibil, indiferent dacă este vorba de cuvinte româneşti şl cu atât mal mult în franceză. Am semnalat, unde a fost cazul, aceste dificultăţi de lectură. De altfel, pentru a respecta forma autentică a volumului şl pentru a recreea ceva din atmosfera lecturii Iul Mateiu, am reprodus prin scanarea lor însemnările şi desenele romancierului. Ele respectă cât se poate de precis poziţia lor, originară, din

paginile exemplarului mateln (în mar-
glne sau în subsol). în felul acesta, cititorul poate încerca el însuşi descifrarea acelor cuvinte rămase pentru noi enigmatice, în cazul desenelor heraldice, unde Matelu Caraglale a folosit culorile, am reprodus blazoanele în mărime naturală, alb-negru, la locul lor. în cuprinsul volumului spre a păstra cât mal exact Imaginea cărţii, reproducându-le apoi Integral (color) în planşele de la sfârşlt.Tot la sfârşit am alcătuit un mic dicţionar de termeni heraldici, utilizaţi adesea în franceză în original, de către Matelu. Structura ediţiei păstrează Sumarul cărţii Iul Lecca (cu unele mici schimbări ale ordinii: *Bibliografia autorilor consultaţi* apare după *Explicare şi Introducere,* nu înaintea lor ca în ediţia din 1899): *Familiile boiereşti române* (în ordine alfabetică. Inclusiv cele prezentate la urmă, *AltefamUit boiereşti* – paginile 502527, în original – grupate astfel probabil din lipsa unor informaţii mal ample), *Familii de origine străină, Familii nobile române din Transilvania. Am* aşezat tot la urmă, firesc. *Casa de Hohenzollem-Sigmaringen* care în original, din motive de conjunctură istorică, să zicem, figurează între *Explicare* şl *Introducere* (am păstrat aici arborele genealogic în forma dată de Lecca la 1899 fără a-l completa cu ultlmlle „vlăstare", binecunoscute astăzi românilor: Carol II (căsătorit 2, în 1921, cu Elena, principesă a Greciei, n. 1896 – m. 1982), Mlhai I (n. 1921, căsătorit în 1948 cu Ana de Bourbon-Parma, n. 1923), având cinci fiice: Mărgărită, Elena (are doi copil, Nlcolae şl Karlna), Irlna (doi copil, Mlhai şl Angelica), Sofia şl Marfa.

Iată, deci, o carte gata citită, cu tocul în mână, în care nu lipsită de interes pentru „fiziologia" citltorulul-scriltorulul Matelu Caraglale este relaţia care se Instituie între el şl autorul cărţii, amândoi pasionaţi până la manie de subiectul el, tratat aici în premieră pe larg la noi: „arhondologia" autohtonă, Istoria şi genealogia vechilor familii din ţările române, Valahla, Moldova (cu Bucovina şl Basarabia), Transilvania.

Chiar şl când îl recunoaşte meritele cercetării în unele capitole pe care le comentează favorabil, Matelu este întotdeauna critic şl circumspect cu afirmaţiile Iul Lecca, nu lipsit de Ironie adesea la adresa lui, ba chiar sarcastic, atunci când autorul îşl confecţionează (ca şl el însuşi, de altfel) o genealogie considerată fantezistă şl în propriul „profit" de Imagine. Surprinzătoare

întrucâtva este privirea critică a romancierului
asupra lumii cărţii, îndeosebi asupra figurilor descendentilor contemporani al vechilor familii, cărora le descoperă – cu o secretă plăcere? – defectele, mezalianţele, conpromlsurlle, viciile. E o viziune „caragiallană" realistă şl Ironică (până şl în desene) deloc înobllată de atmosfera crepusculară care-l va înconjura pe eroii *Crailor* de mal târziu. Fascinat de instituţia eredităţii nobiliare în sine, Matelu procedează mal degrabă demlstificator cu reprezentanţii el reali, atestaţi Istoric, în vreme ce Lecca, mult mal obiectiv, în sens ,,ştiinţific", este însufleţit, ce-l drept, de o concepţie Istorică aproape romantică a antitezei trecut (până la 1700) prezent (1700-1900), nu departe de viziunea eminesciană a secolelor de aur româneşti (XTV-XVI).

Fără a o idealiza nici în trecut, nici în prezent, Lecca redă boieriei ceva din prestigiul castel de odinioară, al faptelor ei de arme, al datoriei sacre împlinite pe câmpul de luptă, al codului onoare!, al acelui adagiu hieratic , .noblesse oblige" care a funcţionat cândva şi pe plaiurile mioritice, dâmbovlţene, oltene sau bahlulene. Este un fel de a privi istoria, care lipseşte după acest veac în multe privinţe dezamăgitor şl lipsit de grandoare. Este chiar o formă de a face, a cunoaşte şi a scrie Istoria.

Alexandru CONDEESCU

EXPLICARE

Fără îndoială că în lucrarea prezentă se vor găsi erori şi mai ales lipsuri, cu toată grija noastră de a le evita. Cititorul indulgent însă, va putea să le treacă cu vederea, gândindu-se la marele număr al izvoarelor de tot felul, de care ne-am servit pentru adunarea datelor şi la greutăţile de trecut pentru găsirea detaliilor genealogice, atât de puţine la noi.

De aici provine o diferenţă în modul cum sunt scrise genealogiile diferitelor familii. Deşi am căutat a fi cât mai uniformi, ne-a fost prea greu a ajunge în mod absolut la acest rezultat şi aceasta tot din cauza surselor de care ne-am servit: cronici, documente sau simple filiaţiuni genealogice.

Sperăm însă, că erorile sunt mult mai puţin numeroase decât lipsurile; am avut grijă a controla de mai multe ori relaţiunile ce am avut.

Totuşi, pentru un început nu putem prezenta o lucrare completă, în strictul sens al cuvântului: vom mulţumi persoanelor ce vor binevoi a ne releva defectele uvrajului ce prezentăm.

Avem a ne plânge numai de indeferenţa ce se păstrează la noi, de urmaşii vechilor familii, în aceste chestiuni, măgulindu-ne în acelaşi timp de a fi întreprins pentru întâia oară prima lucrare de acest gen, în ţara noastră.

Familiile sunt aşezate în ordine alfabetică şi anume:

Familiile române, – Familii boiereşti de origină străină (în ţară după 1700) şi din care cele nobile fanariote sunt

după cartea de aur a D-lui de Rangabe. – Familii nobile din Transilvania.

Explicările termenilor şi boieriilor se găsesc dezvoltate în **Introducere,** unde am făcut o privire pe scurt asupra nobleţii române.

Evitând de a repeta fapte comune la mai multe familii, cititorul ne va ierta de a fi suprimat unele persoane fără rol istoric, mai ales la familiile prea numeroase.

în privinţa materialului: – am anexat lista uvragi- llor, cum şi a colecţiilor de acte şi documente. – Pentru cele de la Arhiva Statului, am fost ajutaţi de extractele documentare ale D-lui I. Tuducescu, paleografia Arhivele Statului şi la Academie, extracte din acte originale privitoare la vechii noştri boieri.

în general, nu ne-am bazat decât pe izvoare absolut serioase şi documentate, după cum se poate vedea, – bine înţeles afară de originile primitive, date mai mult de legendă vechilor familii, care nu se pot susţine cu siguranţă.

Tot din lipsa de date suficiente, n-am putut stabili, după cum voiam, genealogii neîntrerupte pentru toate familiile, lucru aproape imposibil pentru familiile române. Aceasta ne-a împiedicat deocamdată de a anexa tablouri genealogice decât numai pentru unele.

Diferenţa de text, mal dezvoltat pentru unele şi mai restrâns pentru altele, nu stă deloc în raport direct cu Importanţa lor. Sunt familii mari asupra cărora am avut puţine detalii, pe când pentru altele mai secundare am avut suficiente. Importanţa reiese din rolul ce a Jucat şi vechimea unei familii, lucru ce se poate observa de la prima vedere.

1898 O.L

INTRODUCERE
(NOBLEŢEA ROMÂNĂ)

Spre a cunoaşte istoricul familiilor, e nevoie a avea o idee mai clară despre starea clasei boiereşti române în decursul secolelor.

Există încă falsa idee, că la români n-a fost niciodată o clasă distinctă a boierilor, adică *nobili.* Nici un temei puternic n-a putut face pe susţinătorii acestei opinii, – dacă poate fl vorba de opinii, – să arate acest lucru. Aceştia voiesc numai să facă din ţările noastre o anomalie faţă de toate popoarele.

Această selecţie dintre oameni, numită nobleţe, o găsim ca o clasă distinctă din timpurile cele mai depărtate şi Ia toate popoarele. S-a simţit nevoia unei clase dirigente a poporului şi astfel se explică universalitatea ei.

Nu vom încerca să discutăm o chestiune aşa de întinsă şi dificilă, neintrând chiar în scopul nostru. Vom reaminti că vechile popoare ale Orientului, apoi romanii, arabii, chiar popoarele invaziilor barbare, au avut nobilime şi clase distincte, care au trecut şi mai dezvoltate la popoarele mai noi ale Europei.

Nobilime, în afară de cea a Occidentului, care s-a dezvoltat aşa de prodigios, au avut ungurii, boemii, sârbii, croaţii, ba chiar bulgarii şi ruşii, a căror stare era puţin mai înapoiată, şi tocmai românii, aşa des în contact cu toate popoarele străine, să nu fi avut?

A susţine această teorie greşită cu desăvârşire este a contrazice la fiecare pas marile acte ale istoriei noastre naţionale. E destul să amintim câteva nume glorioase de

boieri şi de domni, luaţi din sânul boieriei, spre a vedea adevărul.

Se tot spune că nobleţea la noi a fost de funcţii şi demnităţi, nu *ereditară.* Nimic mai eronat.

Pentru moment ţinem să amintim că apogeul nobleţii române se opreşte la 1700, adică până la epoca fanariotă, când începe decăderea, decădere căreia i se pune capăt în secolul nostru (sec. cil XlX-lea – n.ed.). Nu mal avem timpurile glorioase ale vechilor domni şi cile boierilor pământeni, care mureau acoperiti de glorie pe câmpul de luptă! Moravurile se modifică, viaţa fără acţiune şl plină de frică începe: boierii ţării – jumătate cu titluri cumpărate, – nu mai sunt boieri. Rar găsim în acest din urmă secol un caracter cavaleresc şi mare, căci invidia şl umilinţa l-au cuprins în mare parte. De altfel, boierii cel vechi români, adevăratii nobili, evitau demnităţile ce 11 se ofereau acum şi care erau ocupate de o mulţime de „homines novi", majoritatea greci, creaturi ale banului.

Să revenim la vechii noştri nobili. – Cel ce susţin că la noi n-a existat o nobleţe ereditară şl de sânge, ne spun că boieriile se căpătau pentru un merit personal şi se dădeau oricui[1]'.

Prima parte, că se dădeau *boierii* mal mari sau mal mici pentru un merit e foarte adevărată: cât despre a doua, nu trebuie să uităm că nu epoca zisă fanariotă e oglinda boierismului român.

S-o admitem însă. Dar cum explică partizanii cel mulţl al unor asemenea teorii, că numai aceleaşi şl aceleaşi familii au avut în decursul timpurilor privilegiul de a căpăta titluri.

De ce nu se da oricărui român acest drept şi cum fiul de boier era tot *boier,* fără decoraţia titlului? Nu se poate explica aceasta, ca şi o altă pretenţie, care spunea că aristocraţia era formată din bogaţi; lucru ce nu merită chiar a fi discutat, fiindcă un om din popor, oricâtă avere ar fi avut, nu intra în rândul boierilor prin faptul acesta".

Pentru cele ce se spun de nobleţea ereditară, cum că n-am avut astfel de titluri, opunem următorul fapt, pe care ne măgulim a-l releva pentru prima oară. A *existat* la noi un titlu moştenit, ereditar, pentru boierii care nu se amestecau la curte spre a obţine demnităţi şi ranguri, acela de *postelnic* şl *logofăt.* Era un obicei, – în sec. al XVI- lea şi al XVII-lea, – ca boierii ce şedeau de obicei la moşiile lor să se intituleze „postelnici" deşi nu aveau nimic de-a face cu demnitatea ce purta acest nume. Era un titlu *onorific şi în acelaşi timp ereditar,* care, – să notăm bine, – nu avea limită de vârstă. Astfel găsim copii de 3-5 ani numiţi „postelnici", unii chiar mai mici. Nenumărate acte şi însemnări ale timpului ne probează aceasta. O mulţime de documente oficiale şi particulare ne citează boieri, care locuiau la domeniile lor, care nu ocupaseră niciodată funcţii, cu titlul de postelnic sau logofăt din cutare loc... Noi am da o traducere nimerită prin cuvântul de „sire" ori „selgneur de..."; pentru că totdeauna după acest titlu urma numele localităţii: – postelnicul din X...

în genealogiile familiilor vom însemna pe marii Postelnici, demnitarii, cu P mare, spre deosebire de boierii cei cu titlul onorific.

Un alt motiv prin care se pretinde că n-am avut nobilime prin faptul că la noi n-a fost o organizaţie feudală ca în Apus, cade de la sine. într-adevăr, societatea feudală a domnit în evul mediu, adică între al IX-lea şi al XV-lea secol, şi cum istoria noastră e foarte puţin sau aproape deloc cunoscută înainte de secolul al XTV-lea, nu putem da un verdict hotărâtor asupra unor lucruri de care n-avem idee. Această organizaţie există însă în Serbia şi Rusia. Orice s-ar spune, n-avem probe sigure în această privinţă, cu toate că dovezi destule ne-ar încredinţa că feudalitatea a înflorit în ţara românească ca şi în Apus; – dar chiar admiţând că n-a existat, nu e un motiv ca şi aristocraţia să dispară. De altfel, nobleţea injplică feudalitate şi vlce-versa.

Pentru ce a fost din această instituţie în Vaiahia, iată

ce spune Ulysse de Marsillac, în „Histoire de l’armee roumaine":

….Les compagnons de Rodolphe-le-Nolr sont la souche de la vrale noblesse roumaine. Rares sont aujour- d’hui les descendants dlrects de ces boyards. Mais â cette epoque, ils etaient encore nombreux et formaient, ă eux seuls, un noyau de fldeles et de braves, que le prince etait fler de montrer ă ses amis et â ses ennemis. Chacun de ces nobles avait le droit d’imposer le service mllitaire â ses vas- saux. et ceux-ci, sous la banniere de leurs chefs, venaient ă l’heure du perii se ranger autour du Prince... En temps de guerre. le nombre des milices augmentait considerable-ment, grâce â *l'organisationfeodale* du pays”[3]’.

Un străin a Judecat mal drept şi mai bine decât unii români, care vor să facă un non-sens din ţara noastră, prin atribuţiunea de organizaţii altele decât la toate popoarele.

Aristocraţia poporului nostru a fost puternică şi după cum e probabil o mare parte din familiile boiereşti datează din primele timpuri ale organizării ţării şi sunt anterioare fondării statului român (sec. al XlII-lea).

în privinţa distincţiei clasei boiereşti, iată ce zice istoricul român, D. Xenopol care susţine cu tărie existenţa nobleţil la români: „Diferenţierea clasei nobiliare la români a trebuit să înceapă în timpuri anterioare descălecării şi de aceea trebuie cercetată *originea nobleţei* sau boieriei române în această epocă mai veche, şl deci mai ales în ţările de peste munţi”*[1].

Afirmarea e destul de clară, spre a o mai dezvolta.

Chiar Cantemir în „Descriptio Moldavlae” ne spune că la anume demnităţi nobiliare în stat nu puteau ajunge decât cel de *origine nobili.*

Tot el, face următoarele categorii de nobili: „în starea întâi sunt acela care, sau au fost puşi chiar de domn în funcţiile mari ale ţării, sau că erau născuţl
dintr-un neam. în starea a doua sunt *curtenii* sau cel de la curte, care au dobândit un sat sau mal multe prin dar. Iar în

starea a treia sunt *călăraşii,* care pentru moşia ce le e dată de domn merg la război pe cheltuiala lor. Cei de pe urmă sunt *răzeşii* (sau moşnenii), care locuiesc meii mulţi în sate, lucrând moşia ce au, cu slugile lor"[51].

Aceasta pentru Moldova, cu mici deosebiri pentru Valahia.

Prima categorie e echivalentă cu marii feodatari din occident sau cu marii seniori. A doua corespunde cu seniorii şi nobilii de la curte, gentilomi: a treia, cu micii vasali. Cât despre răzeşi, care sunt intermediari între nobili şi ţărani, se mai zic şi ,,neamuri", simpli ..hommes d'ar- mes" în vechime.

II

Nobilii sau boierii erau de două feluri: cu *boierii* sau demnităţi titrate şi fără *boierii.*

în categoria celor cu *boierii* sau titluri, intrau toţi acela care aveau o sarcină a ţării, al cărei titlu îl păstrau pe viaţă. Unii aveau însă titlu fără să fl îndeplinit niciodată sarcina cerută de dânsul.

Boierii sau nobilii *fără boierie* erau acel care n- aveau o demnitate publică.

Cantemir ne spune că boierii căutau să capete fiecare o sarcină publică şl adesea când nu obţineau erau trecuţl printre mazili. în Valahia nu era tocmai aşa.

Boieriile sau titlurile de dregătorii n-aveau tocmai o ierarhie bine definită. în timpurile mai noi se împărtlră în clase, care în secolul trecut ajunseseră foarte deosebite una de alta. Noi, la enumerarea lor, vom lua model pe cele din Muntenia sau Valahia, astfel cum erau pe la finele secolului al XVI-lea şi în cel următor (1600).

E o idee absolut greşită de a identifica aceste demnităţi cu ministerele de azi; de exemplu, a numi ..ministru de externe" pe postelnic etc. E adevărat că oarecare atribuţiuni se potriveau, însă n-au avut niciodată o organizaţie

stabilită şi tocmai în secolul nostru flecare boier mare din divan îşi avea afacerile sale. E o inovaţie a principilor greci de a face o asemănare cu departamentele de stat existând în celelalte state europene. însă, până în secolul al XVIII-lea nici vorbă nu era de asemenea demnităţi. Marele vornic mergea la război ca şi spătarul; şi un vel postelnic comanda trupe tot aşa de bine ca serdarul mare.

Această mlstifîcaţie provine de acolo, că contemporanii noştri judecă boierimea română astfel cum era la începutul secolului nostru, din auzite de la cei bătrâni şi, cum timpurile vechi sunt mai greu de cunoscut, rămân cu aceste idei. De altfel, *toată* organizaţia boierească de la începutul secolului era un amestec de funcţiuni publice, în care pătrundea oricine.

Iată acum demnităţile sau rangurile, – care îşi au începutul în evul mediu, în ordinea importanţei lor:

MARELE BAN (Duce de Craiova etc.) al Craiovei. Cel mai înalt din titlurile de boierie, şi existent numai în Valahia, peste banatul Olteniei şi Craiovei, ca stăpânitor şi direct administrator. Vechimea acestui titlu se pierde în noaptea evului mediu; cuvântul ..ban" e de origină slavă = guvernator. – Până la 1600, scaunul de Ban al Craiovei era o proprietate exclusivă şi ereditară a neamului Basarabilor, fiindcă numai din sânul lor se luau marii Bani. De atunci încoace, începând de la Banul Manta, creat de Mihai Voevod, toţi boierii puteau aspira la această mare demnitate. în timpurile principilor Basarabi, Banul avea o semi-dependenţă de domn, administrând cu jurisdicţia sa specială Oltenia: precum ducele de Bourgogne era vasal direct al regelui Franţei. Era un suveran în mic. – în consiliul (sfatul) domnesc, el contrasemna actele îndată după domn, ca preşedinte al lui.

în secolul al XlII-lea-al XVII-lea, importanţa şi puterea Banului erau considerabile: mal pe urmă scăzu până

sub fanariot!, când fu redus şi înlocuit chiar, cu ,.caimacamul" (locotenent de domn) Craiovei.

Ne mărginim la aceste mici însemnări, fiindcă istoricul marilor Bani sau Duci, în timpurile vechi mai ales, e prea vast şi de o importanţă capitală pentru istoria nobleţei şi întregii istorii a românilor.

BAN (vel), în Moldova, era de o însemnătate secundară; boierie ce venea ca importanţă după paharnic. în lucrarea noastră se va deosebi prin iniţiale mare *Ban* al Valahlei de boierul *ban* din Moldova.

MARELE VORNIC *(grand justicier, garde-sceaux)* etc. Ortografie veche: Dvomic, derivat de la slavonescul dvor=curte. Demnitate care se ocupa cu Justiţia supremă a ţării în Moldova şi în Valahia specială atribuţiune asupra afacerilor interne.

în Moldova, chiar din al XV-lea secol, erau doi vornici, mai în urmă chiar trei: cel de Tara de Sus, de Ţara de Jos şi de Suceava; în care primâ cel dintâi.

în Muntenia era un mare vornic, pe urmă se făcură doi în ultimele timpuri, cu aceleaşi numiri ca în Moldova. Demnitatea lui se numea „vornicie".

Era un vornic sau doi ,,en titre", care erau în slujbă, dar mal erau alţi 10, fle ca foşti vornici, fle că acest titlu îl aveau fără însă a fl titulari.

Aceasta se întâmplă cu toate boieriile şi în toate timpurile. După importanţa lor, flecare boier avea un titlu mal mare sau mai mic, deşi nu ocupase funcţiunea la care se referea acel titlu.

MARELE LOGOFĂT *(grand chancelter),* rang împrumutat de la bizantini: (Aoyo0E0^) păstrat la Constan- tinopol după căderea imperiului, pe lângă patriarhie. în Moldova era boierul cel mal mare, prezident al Divanului. El avea de făcut documentele princiare încheiate şi întărite cu ţidula domnească, pe care o purta totdeauna cu dânsul. în urmă era un fel de mare Judecător în Muntenia, iar în Moldova avea afacerile din-lăuntru,

întocmai ca marii cancelari din statele Europei de

apus.

MARELE SPĂTAR *(grand connetable, grand porte- glaive)* etc. Cuvânt derivat de la „spata" = epee. Avea la început însărcinarea de a ţine spada domnului în mari ceremonii şi a comanda armata în timp de război. în timpurile mai apropiate i se atribuiră funcţii poliţieneşti şi civile. Marele spătar echivalează în Muntenia cu HATMANUL din Moldova, care era comandant suprem al armatei[61].

SPĂTARUL simplu se găseşte şi în Moldova ca titlu important: iar în Valahia e şi titlu onorific.

MARELE CLUCER *(grand maitre des ceremonies),* derivat de la slav. „Klucjar" sau purtător al chei- lor=chelar, avea la început funcţia de maestru al curţii şi însărcinat cu camerele şi locuinţele domneşti. Pe timpul lui Mihai Viteazul era rang mare în divan: dar apoi importanţa lui scăzu cu încetul. – în Moldova totdeauna a fost de o importanţă secundară, de a treia categorie.

MARELE COMIS *(grand ecuyer, prefet de la cour):* comite suprem al curţii domneşti, derivat de la latinul ,,comes", – ar corespunde cu atribuţia primitivă a conetabilului în Franţa. însoţea pe domn la ceremonii totdeauna şi avea grija ceremoniilor şi a calului domnesc. – Sub principii fanarioţi această demnitate căzuse în al doilea rând.

MARELE PAHARNIC *(grand echanson)* „paharnic" – cu atribuţii însemnate la curtea princiară: rolul, la început, de a turna de băut şi a gusta din vinul principelui. Prin secolul al XV-lea-al XVII-lea era printre marii boieri de divan: pe urmă importanţa lui se reduse din ce în ce. *[Comandantul roşiilor de ţară – odată cu decadenţa militară decade şi boieria; n.M.C.]*

*t^e»^»^ ^2/^^* MARELE AGĂ *(grand prevot),* de la turcescul

„aga”; ^ ,^*lflz,* — <^^ demnitate de comandant al trupelor, de obicei de cava- *m* ^ lerie; mal târziu se schimbă atribuţia, devenind un fel de

^'^ ^ guvernator al capitalei şi siguranţei din ţară, ca prefect al

curţii şi al oraşului, sub fanarioţi şi în secolul nostru, – ,,agie”. Introdus în a doua jumătate a secolului al XVI-lea.

MARELE POSTELNIC *(grand chambellan).* – Derivat de la „postelja”, în slav. = pat. în slavo-bulgarâ: ..postelnik” = mal mare peste camera de dormit: avea la început sarcina de a îngriji de camera Domnului, mai târziu după cum ne spune Cantemlr, era un fel de mareşal al Palatului (Moldova). Dintre toţi boierii numai el avea voie să intre în camera de dormit a Domnului, oricând şi neanunţat. în timpurile mai noi, importanţa lui crescu mult. – în dlvanurile vechi, până în secolul al XVIII-lea aproape, era cel din urmă, fiindcă de obicei era ocupat de boierii cel mal tineri[7]’.

Mai reamintim cele spuse despre titlul onorific de POSTELNIC, care era deosebit de marele Postelnic din divan.

MARELE VISTIER *(grand tresorier)* sau vistiernic (Moldova). Cuvânt derivat de la slavonul ,,visti-jarnik”= prefectul tezaurului; boier însărcinat cu tezaurul ţării şi perceperea dărilor; asemănător în ceva cu actualii miniştri de finanţe. Importanţa lui crescu în timpurile din urmă; dar totdeauna a fost între marii boieri de divan. – Vistierul mare trebuia să dea în flecare an seamă principelui de cheltuielile şi veniturile statului.

MARELE STOLNIC *(grand maître d'hotel}.* Titlu de origină bulgară: „stolnic” = prefectul mesei etc. – avea atribuţia de a îngriji de bucătăria şi serviciul princiar, gustând din bucatele Domnului spre siguranţă. Stolnicul, la început boierie mare de divan devenise neînsemnată în secolul trecut. El avea cam aceeaşi importanţă în ambele ţări.

PÂRCĂLABUL *(grand châtelain),* derivat de la ungurul „porkolab”, german „burgraf' *(burgrave).* Boier cu o funcţie din cele mai mari, mai ales în Moldova. Ei corespundeau cu

guvernatorii de provincii *(senechaT)* şi mari castelani. Erau în Moldova, după importanţă, pârcălabii de: Hotln, Neamţ, Roman, Suceava. După logofătul cel mare, pârcălabul de Hotin era boierul cel mai însemnat al

ţării: – această importantă sarcină apare din secolul al XV- lea. – în secolul din urmă descrescură, confundându-se cu
ISPRAVNICII, capi de judeţ: iar în vechime în unele părţi ale Moldovei se zicea şi *staroste:* marele staroste de Rădăuţi.

Boierii investiţi cu această sarcină, purtau încă numele boieriei ce avuseseră înainte, adăugând şi: pârcălab de X...

în Valahia găsim în vechime de asemenea acest titlu, dar numai până în secolul al XVI-lea. Astfel *pârcălabul de Poenari,* castelan al acestei vestite cetăţi; – La 1360 găsim pe faimosul Cneaz Dragomir Basarab, pârcălab de Dâmboviţa. Asemenea câţiva pârcălabi ca şefi de districte, mai târziu ispravnici.

MARELE ARMAŞ *(grand executeur),* însoţea totdeauna pe domn, purtând buzduganul domnesc. Importanţa lui, deopotrivă în ambele ţări, decăzu mai în urmă. El era şeful artileriei în timp de război şi executorul pedepselor din porunca domnească, pentru care avea sub dânsul armaşi al doilea şi „armăşei" care îndeplineau acest lucru. însoţea pe domn în alaiuri etc. în divan nu figurează deşi ia parte totdeauna cu domnul.

SERDARUL MARE *(marechal d'armee, general etc.),* şeful suprem al cavaleriei, sub ordinele marelui spătar împreună cu armaşul. în Moldova era mai important şi mai uzitat (mare serdar de Orhei etc.). în timpul fanarioţilor ajunsese boierie de mâna a IlI-a.

MARE SLUGER (sau sulgerul), boier mai puţin însemnat, apare în secolul al XVI-lea şi avea în vechime sarcina de a priveghea materialul şi prepararea mâncărilor domneşti. Avea încă şi alte atribuţiuni.

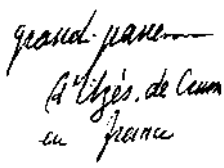

MARELE PITAR şi simplii pitari, la început aveau în Srijă pregătirea pâinii (pită) domneşti. în vechime avea o importanţă mai mare, mai ales marele pitar; în timpurile noi era ultimul rang. Vaillant îl traduce prin *„inspecteur des vivres". [grand panetier en France;* n.M.C.)

MARELE ŞETRAR *(maitre du champ),* boierie puţin răspândită, de rangul II. îngrijea de tunurile şi corturile armatei sub comanda marelui spătar; în timpul din urmă exista numai cu numele. – Cuvânt derivat de la „şatra" = cort; (tente, fr.)

în Moldova numai, mai era marele JICNICER, care la început avea slujba de mare magazioner, strângând grâul necesar pentru uzul casei domneşti. Derivat de la slavonescul „zitnica" = grânar (maître *des vivres)* a fost totdeauna printre boieriile mai secundare.

MARELE PORTAR *(grand huissier, chatelain de Suceava);* titlu ce purta Hatmanul Moldovei. Această importantă demnitate de mare portar de Suceava există din cele mai vechi timpuri, corespunzător cu guvernator sau mare castelan al rezidenţei domneşti. Când se introduse hatmanul, el căpătă şi acest titlu care era printre cele mai mari boierii ale Moldovei. Cu timpul însă dispăru.

Boierul Mare PORTAR în Valahia era altfel important deşi mare boierie, care însă sub fanarioţi fu adusă foarte Jos, deschizând Domnului uşa sau poarta: un fel de *„major domus"* al palatului.

CĂMINARUL, un fel de al doilea cancelar şi CÂMĂ- RAŞUL *(valet de chambre)* se introduseră mai târziu, în ambele ţări. – MEDELNICERUL (maghiar „medencze" = lighean), vărsa Domului apa pentru spălat; un fel de camerier intim. în fine, alte boierii moderne introduse mai târziu, dar de minimă importanţă.

Acestea erau în linii generale principalele titluri şi demnităţi sau ranguri, pe care le găsim din vechime la românii

din ambele ţări. Modernii introduseră o mulţime de slujbe, în care intrau tot felul de greci sau oameni din clasa de jos şi pe care trebuia să le ia adesea şi copiii de boier, spre a face „stagiul" pentru *boierii* mal înalte. – Astfel era „clohodarul", care îngrijea de papucii domnului, „cafegi-başa" etc. şi multe sarcini degradatoare pentru adevăratii boieri, care însă nu le ocupau niciodată.

Multe dintre boieriile înalte decăzură, altele se ridicară în loc, atribuţiile se schimbară; şl *boierii* pe care

trebuia să le aibă decât cel mult doi-trei, le aveau în acelaşi timp 20-30. Se făcu împărţirea pe clase şi ceea ce fu mai trist şi contribui la decăderea nobilimii, titlurile începură să se *vândă pe bani*

Nu mai era nici scuza de a se da *boierii* pentru un merit personal sau pentru un serviciu strălucitor; mii de băcani îmbogăţiţi cumpărau titluri de toate gradele, cu care sfidau pe adevăraţii nobili români. Zicem români, pentru că mai ales străinii: grecii, bulgarii etc. erau amatori pentru acest lucru. De aceea vedem într-o carte ca a lui Sion ,.Arhondologia Moldovei", trecute tot felul de nume, peste 750 ne pare, din care vreo 90 numai pot fî considerate boiereşti, iar ceilalţi sunt dintre negustori şi oameni de rând. N-am vrut să arătăm altceva prin asta, – deoarece familiile nobile sunt cunoscute, – decât starea în care ajunsese ţara şi boierismul sub ultimii Domni fanarioţi şi români din secolul trecut şi mai ales *actual.*

Pe de o parte, nobilimea s-a desfiinţat tocmai când era nevoie.

în Moldova boieriile au fost reglementate sub Alexandru cel Bun: în Valahia pare că sub contemporanul său, Mircea. – Boieriile în Moldova, cronicarul Costin ne arată că veneau în ordinea următoare: (care însă a variat cu timpul, după cum ştim) Logofăt mare, vornic de Ţara de Jos, de Sus,

Pârcălab de Hotin, Hatman sau pârcălab şi Portar de Suceava, postelnic mare, spătar, paharnic mare, visternic, stolnic, comis mare, medelnicer, clucer, sluger, jicnicer, *vameş mare ,,ce* ţine schelele ţării pentru vămi", şetrar mare, uşier mare, armaş mare, agă mare, apoi urmează cel de-al doilea.

în afară de titlurile ce am enunţat mai sus cu nomenclatura lor şi care purtau titlul de „mare", trebuie să distingem funcţiile secundare (fără mare) din care unele se denumeau „al doilea" *(ftori)* şi „al treilea" *(treti).* Astfel erau *logofeţi, vistieri, spătari, paharnici, armaş* etc. cu titlul de ,,al doilea" şi ,,al treilea" – apoi în fine simpli *logofeţi de divan,* postelnici al doilea, comişi şi căminar al doilea; postelnici, comişei, simple funcţii absolut secundare.

Fiecare din marii boieri în demnităţile lor aveau încă subalterni, ca servitori: aprozi (peste care era un boier, uneori însemnat; *vătqfiil* de aprozi), armâşei, sateliţi sau zbiri ai armaşului, lefegii ai agei şi spătarului etc. etc. care se recrutau din oamenii de rând, având de şef câte un boier.

Am vorbit de împărţirea pe clase; să vedem ce *boierii* se cuprindeau în aceste trei clase, inovaţie mal modernă; pentru noi fără importanţă:

I) Vornicul, vel Logofătul, marele spătar (Hatmanul), Postelnicul, Vistierul.

II) Aga, comisul, paharnic, stolnic, clucer, căminar, armaş, ban din Moldova, serdar.

III) Slugerll, cămăraşll, medelnicerli, pitarii, portarii etc. Cu mici deosebiri pentru Moldova.

Această împărţire s-a făcut mai ales sub principii fanarioti: prima clasă avea bărbi şl scaun în divanul domnesc, a doua asista la divan fără a delibera; iar a treia n-avea nici unul dintre aceste privilegii.

înaintarea se putea face dlntr-o clasă într-alta cu timpul; după cum ne spune Cantemir că boierii dădeau pe copiii lor când erau tineri în slujbă pe la alţi boieri şi după câţiva ani îi

recomandau Domnului, care îi ţinea câtva timp la palat *(copti de casă* sub vechil Domni), îndeplinind o funcţie analoagă *pajilor* din ţările occidentale; apoi îi punea în vreo slujbă în clasa a IlI-a a boierilor, din care înaintau cu timpul până la primele trepte.

III

în afară de titlurile proprlu-zlse ale demnităţilor ce ocupau boierii, trebuie să explicăm încă particule legate de acele demnităţi, precum şi titlul de nobleţe, care se da oricărui boier de neam.

Particula: **vel,** ce-o găsim în toate documentele şi actele, înaintea rangului de boierie, de exemplu: vel- spătar, înseamnă *„mare”* în slavoneşte, prescurtată din *„veliki”,* formă care şi ea se întâlneşte uneori. Când boierul nu mai era în funcţia arătată prin titlu se punea termenul **biv** *=fost*: de exemplu *biv-vel-vomic,* înseamnă fost mare vornic: – forme ce întâlnim la flecare pas în actele vechi şi în toate cronicele şi pe care le-am menţinut şi noi, prin tradiţie.

Titlul ce-şi putea atribui şi pe care într-adevăr îl purta orice boier, ca inerent calităţii sale este:

JUPAN, care nu e altceva decât atributul de „nobil” exprimat în acest fel. Etimologia derivă de la cuvântul slav „zupan”. Mai târziu se modifică prin prescurtare în *pan* Boierii, fie în ranguri, fie simpli boieri, purtau în hrisoavele domneşti şi în cele particulare acest titlu, a cărui perfectă traducere e francezul *messire;* germanul *herr;* Italianul *signore;* englezul *lord,* = „dominus” etc.

Cuvântul acesta de mare importanţă şi care nu se dă sub nici un cuvânt decât boierilor, niciodată altora, nici chiar prelatilor, cărora li se zicea „Kir”, a decăzut într-atât în ziua de azi, încât a ajuns un fel

de batjocoră insultătoare,ce se dă evreilor.

Soţia boierului era totdeauna numită *„Jupâneasă" (Dame);* fiii, mai ales ai Domnului, *„coconi";* iar fetele de boier *, Jugănite" (Damoiselle][B).*

Aceste numiri frumoase şi măreţe au dispărut încă din secolul trecut, înlocuindu-se prin „cucoană" şi „cuconiţă", păstrate până azi.

Fiind vorba de doamne, să notăm un atribut ce 11 se acorda uneori, mai ales celor văduve: anume titlul de boierie ce purtase în urmă boierul, „feminizat". Astfel găsim de exemplu: paharniceasa Maria, Băneasa Stanca, Caplea Dvorniceasa etc.

*

* *

în vechime nu se ţinea la titlul rangului aşa mult. Timpurile glorioase ale lui Mircea, Vlad Basarab, Ştefan cel Mare şi Mihai Viteazul nu făceau deosebiri între boieri: toţi erau *egali,* fie prin merite personale, fie prin naştere. Boierii, cu ranguri ori fără, erau tot una, mergeau la război distingându-se fără deosebire.

D. Xenopol, spune în Istoria sa: „Titlurile boierilor erau netransmisibile prin moştenire asupra copiilor, pe când *nobleţea era ereditară".* Mai departe: „însuşirea de nobil era lucrul cel mai de preţ în condiţia clasei boiereşti; dregătoria, cu titlul aninat de dânsa era numai *accesoriul" [8).*

E scurt şl prea lămurit: vorbele distinsului istoric sunt preţioase. Boierii români, încă o dată, nu se făleau cu titlul rangului ce aveau, ci numai că erau de neam, că erau nobili; precum un francez nu s-ar făli că e conte, ci mai mult că e gentilom.

Erau boieri cu titluri mici, erau chiar fără nici un titlu, care jucau un rol capital pe timpul lor, după cum ne atestă cronicele noastre în zeci de cazuri şi aceştia fiind cei mal onoraţi de contemporani.

Mai mult, în timpuri vechi, – căci în cele noi dezinteresaţii sunt mai rari – spre a onora întrucâtva pe boierii fără *boierii,* adică netitraţi, aceştia iscăleau pe toate documentele înaintea celorlalţl.Naşterea şl valoarea primau distincţia titlului.

în timp de primejdie, flecare lăsa vomicia sau logofeţia şi mergea la război, comandând ca oameni de arme trupele ţării: erau cavaleri, nu demnitari.

Din nefericire, în timpuri mai apropiate, şi chiar din a doua Jumătate a veacului al XVII-lea, boierii începură să urască războiul şi să ducă o viaţă pasivă, înlocuind armura şl costumul de cavaler cu antereul lung şi greoi, cuca cu işlicul oriental şi încălecând numai pentru paradele domneşti: oglindă fidelă a Domnilor ce ne stăpâneau pe atunci ţara. Când Intrăm în secolul al XVIII-lea, pare că ne vine a exclama ca poetul Bolintineanu:

„Unde este timpul cel de bărbăţie
Când murea românul pentru-o datorie...”

Descendenţii uitaseră gloria strămoşească: sfârşitul trebuia să vină şi a venit adus chiar de dânşii. Deşteptarea însă a sosit prea târziu.

IV

Nobilii au fost clasa dirigentă în toate timpurile şi la toate popoarele. Nobilimea, odată născută, a devenit ereditară în sânul unei aceleiaşi familii şi de aici originea şi vechimea unui neam în parte. Astăzi în unele state din Europa s-a abrogat nobilimea şl tot astfel la noi: diferentele de clase sunt desfiinţate prin Constituţie, al cărei articol ne spune: „Toate privilegiile, scutirile şi monopolurile de clasă sunt oprite pentru totdeauna din Statul român”.

Revoluţia noastră din 1848, ca cea din 1789 în Franţa, a desfiinţat aceste titluri şl clase sociale.

Vine întrebarea: oare tradiţia vechilor familii s-a stins şi ea?

Desigur că vom răspunde: Nu. într-adevăr, cel care descinde dintr-un neam ilustrat prin atâtea generatii nu încetează prin luarea câtorva drepturi, ca să fie urmaşul lor. Are cel puţin mulţumirea de a descinde din oameni ale căror merite au rămas neuitate: deşi ca urmaş al vechilor nobili e şi el nobil, va trebui însă să caute a fi cât mal demn de strămoşii săi prin meritele sale personale.

Vedem însă, că nobleţea desfiinţată de fapt prin organizaţia democratică a fost înlocuită cu un nou fel de „aristocraţie": a banului. Şi acest lucru constituie de la sine o deosebire de clasă, deoarece cel îmbogăţit departe de a fl democrat, pune o mai mare punte între el şi cel sărac şi prin aceasta îşi constituie un privilegiu mai dăunător decât cel al naşterii, din toate punctele de privire.

Se dărâmă o organizaţie considerată şubredă şi

vătămătoare şi se clădeşte, – sub masca democratică, – o alta mult mai rea poate.

Dintre două rele, oricine preferă pe cel vechi, căci cel puţin s-a obişnuit să-l suporte; mai mult: poporul român a *iubit* totdeauna pe boierii ţării şi i-a respectat totdeauna; faptele vorbesc.

*

* *

Cum am spus, nu vom face apologia nobilimii, nici nu vom arăta modul cum ea s-a format, lucru îndestul de cunoscut.

La noi în ţară, din primii timpi al evului mediu ea a început să se constituie paralel cu cele din ţările vecine şi ale apusului. – O mulţime de Cneji sau *Kineji,* adică duci, conţi şi stăpânitori al teritoriilor ne întâmpină în timpurile medievale[101]. Dacă a existat

sau nu feudalitatea; sau dacă Radu-Negru a adus cu sine pe nobili cu organizaţia lor, nu suntem siguri; însă pe timpul lui Mlrcea cel Mare nobilii sau boierii ţărilor române, fie el *cu* demnităţi titrate sau *fără,* sunt numiţi de obicei, de către vecinii poloni, unguri şi de toţi străinii: „nobiles viri Valachi", sau ..barones Valachi".

Coconii boierilor, mai înainte de a deveni ei înşişi boieri, adică până la un fel de majorat, trebuiau să se iniţieze pe la alţi boieri, în felul *pajilor* şi scutierilor, ca în apus; facându-le diferite servicii, apoi se duceau la curte.

în timpurile trecute de mult, au Jucat rol însemnat MOŞNENII, sau răzeşii în Moldova care erau faţă de boieri ca vasalii seniorilor. Liberi pe moşia lor, căpătată prin recompense domneşti pentru vitejie sau servicii, părăseau câmpul ca să meargă la război, după cum ne amintesc episoade faimoase din timpul domniei „Atletului lui Christ", Ştefan cel Mare.

Printre ei, chiar în ziua de astăzi găsim nume glorioase, familii odinoară vestite şl căzute jos din cauza deposedărilor, numiţi MAZÎLI[111] şl din a căror faimă

> străbună n-a mai rămas nimic. Din cauza grecilor fără număr ce înconjurară pe Domnii din secolul al XVIII-lea, au pierit şi au sărăcit multe familii mari, multe altele au plecat jefuite peste munţi şi peste Dunăre, fugind de pieire.
>
> Aceşti moşneni „pseudo-boieri", au păstrat până azi moravuri deosebite de-ale celorlalţi ţărani, care au către dânşii un adevărat respect; şi nu e de mirat când vom afla că mulţi din aceştia descind, – mai ales în Moldova, – din mari boieri, odinioară vestiti! Pe la tară mai erau şi aceia numiti *boiernaşi,* boieri vechi, zişi ,,de neam".
>
> După cum în războaiele evului mediu, găsim cavaleria alcătuită numai din *,,cavaleri",* adică din nobili de sânge, tot astfel în timpuri anterioare de secolul al XVIII-lea, *călăraşii* erau nobili şi numai ei

însoţeau pe Domn, călări, în toate bătăliile, multi având oamenii lor pe jos.

CURTENII erau boierii de la Curtea Domnească; iar *copiii de casă* erau paji sau tineri feciori de boier şi domnişoarele de onoare, ce înconjurau pe Doamnă şi familia sa.

Nici unul din aceşti termeni nu se mai întrebuinţa în secolul al XVIII-lea; dar nu mai e nevoie să repetăm: gloria boierimii române trebuie căutată în perioada dintre 1300 şi cel mult 1700.

V

Iată o frumoasă înfăţişare a unei case boiereşti cu traiul dintr-însa, cam de pe când nu se pierduse prea mult din obiceiurile româneşti:

,,O casă boierească, ne spune loan Ghica, era o adevărată cetate, un Stat în Stat; nici politia, nici justiţia domnească nu întrăzneau să treacă pragul portii unul boier sau vornic, deşi un asemenea drept nu era scris nicăieri: la trebuinţă boierul putea să închidă porţile şi să trăiască luni întregi cu familia, cu slugile şi cu oamenii

casei, – optzeci şi o sută de suflete, – fără să aibă cea mal mică trebuinţă de cei din afară: avea mălai şi făină în hambare, cămara lui gemea de tot felul de băcănii şi de sărături, în ţigănie avea franzelari, croitori, cizmari... la caz putea, cu oamenii din curte să se apere contra puterii domneşti, când ea nu era sprijinită de vreo poruncă din Ţarigrad”[121].

„Casele boiereşti aveau ziduri tari ca de cetate, în câte patru şi şase cărămizi, cu odăi multe şi mari, cu pivniţe adânci şi boltite, cu beciuri şi un rând de odăi deasupra, cu pod din straşină până-n straşină; grinzile erau ca uşi de pod de groase, la cheresteaua unei case mergea un parchet de pădure seculară

întreg: pardoseala sălilor şi a tinzllor era de cărămidă pusă pe muchie, învelitoare de şindrilă bătută pe şapte şi pe nouă, înaltă aproape de două ori cât casa, ca să ţie zăpada şi ca să se poată scurge apa mai lesne”.

„Corpul principal se compune dlntr-o sală mare de colo până colo cu odăi în dreapta şi în stânga cu tinzi în cruci prin care se comunică cu celelalte părţi ale edificiului; flecare odaie cu ferestre spre 3 părţi ale lumii, tava- nurile erau de stejar, straşina scoasă de o jumătate stânjen pentru adăpost; curtea înconjurată cu un zid bolovănlt înalt şi gros, poarta cu bolta-i, cu două rânduri de uşi de stejar ferecat, cu foişor deasupra, unde păzeau ziua şl noaptea arnăuţl. Din pridvor o galerie deschisă ducea la biserică, căci fiecare casă mare avea o biserică în curte sau în capul casei la un colţ”.[13]’

Aceasta era o casă de boier în secolul trecut. Odobescu, în „Doamna Chiajna” şl în „Mihnea”, ne dă o înfăţişare admirabilă de viaţa boierilor şi a Domnului în secolul al XV-lea şi al XVI-lea.

VI

Câteva rânduri asupra numelui de familie al boie rilor.

> Numele sunt proprii, personale sau derivate de la localităţi. Cele dintâi sunt mult mal rare la familiile noastre. Numele boierilor s-au format de la localităţi prin adăugarea sufixelor *,,eanul"* sau *,,eseul”* care propriu-zis înseamnă *din* sau *de la* cutare localitate = *de* francez, *von* german, ot slavon etc.[14]’ -
>
> Aceasta, în vechime, când numai boierii se puteau numi astfel. Mai târziu usajiul s-a generalizat şi oricine putea să-şi adauge aceste sufixe pentru formarea unui nume de familie – lucru bine cunoscut.
>
> Aceasta e o probă mai mult în favoarea

nobleţei române, la care găsim exact aceeaşi formare de nume ca în tot Occidentul. Bineînţeles că la numele de familie, care nu se raporta la o localitate, ca Sturdza, Arbore etc., numele singur arată nobilimea, deşi nu există nici un *„de"* care să ne-o arate de la prima vedere.

E o idee greşită de a crede că numai particula arată nobleţea. în toate ţările apusului sunt familii mari care n-au nici un *de* şi totuşi sunt ilustre.

în ţara noastră, mai mult ca oriunde, s-a luat obiceiul de a se lua numele marilor familii ale ţării şi a se purta fără scrupul de primul venit, care nici prin gând nu i-a trecut a avea vreo legătură cu adevărata familie.

Acest abuz a luat în ultimii ani o extindere primejdioasă: familii care numără azi 3-4 adevâraţi descendenti au poate 20 de omonimi falşi, care cu timpul vor pretinde fără nici o sfială a face parte din familia adevărată. Fără a cita persoane şi nume, am putea număra sute de exemple. – Paharnicul Sion[1B)] cu drept spune: „precum în nimica nu e regulă în ţara noastră, aşa şl în poreclire, sunt slobozi fiecare a se numi cum vor şi precum fără nici o sfială, domnii şi toţi dregătorii pradă ţara, asemenea şl toţi mojicii fură orice poreclire a nobililor vechi, ca să se arate nobili, să nu li se înnemerească opinca din care au Ieşit".

Aşa ne spune un bătrân. Şi e curios că tocmai când se desfiinţară boieriile, de *atunci* încep aceste abuzuri:

piedicile se reduc cu totul şi oricine, fără teamă, lua la alegere un nume mai convenabil. După cum zice T.Boldur-Lăţescu în adnotările operei lui Cantemir: Cititorul să nu se lase a fl înşelat la privirea unor indivizi care poartă azi unele din numele istorice ce dăm aici (mai ales cele stinse; n.a.), căci purtarea acestor nume, nu este din partea lor decât pură

uzurpaţiune, un furt în toată puterea cuvântului: uzurpaţiune cu atât mai frecventă la noi, cu cât nimenea nici nu opreşte, nici nu pedepseşte pe cel dântâi venit, căruia îi trece prin cap să fure ce i-ar plăcea numai sub singura raţiune din partea uzurpatorului că numele e mai onorabil decât adevărata lui poreclă...”[161]. Nu mai avem nimic de adăugat, aceste citate fiind destul de elocvente.

Putem afirma cu siguranţă, că nu exittă *nici o* familie boierească al cărei nume să nu fl fost uzurpat de tot felul de oameni: fie foste slugi pe la casele celor adevărati, fie după moşiile lor[171], fie luat chiar senin, la întâmplare de cele mai multe ori spre a se ascunde de fapte necinstite[181].

Deşi venită târziu, Legea numelui, propusă în Cameră de D. Radu Kretzulescu, pe atunci deputat, pare a pune oarecare stavilă nenumăratelor abuzuri mai mult de aici înainte, căci e greu ca cineva să nu aibă a se ocupa decât cu intentarea de procese indivizilor uzurpatori, care astfel vor rămâne cu numele luat, pentru totdeauna.

De altfel adevăraţii descendenţi ai vechilor neamuri se cunosc: şi noi am avut o grijă specială de a trece pe toţi actualii membri ai vechilor familii.

VII

Spre a termina, rămâne să vorbim ceva despre blazoane şi armoarii, despre care nu s-a făcut nimic la noi în ţară şi au fost contestate de cei mai mulţi. Bineînţeles că pentru români n-au o importanţă aşa de mare, precum în

> Apus, în Franţa, Anglia, Germania etc. unde, cum zice Gerard de Nerval ,, la connaissance du blason est la clef de l'histoire”[x]).
>
> Mulţi spun că aceste semne distinctive ale nobilimii n-au existat în ţara noastră şi că sunt o inovaţie recentă. – Aşa e, dar nu e nici aşa:
>
> 1. Nu e aşa – pentru că oricine a avut ocazia să-

şi arunce privirea pe un document din secolul al XV-lea sau al XVI-lea, al XVII-lea, nu vorbim de cele mal noi, a putut observa lângă iscălitura fiecărui boier aplicată şi pecetea sa. Fiecare din aceste peceţl poartă pe dânsa diferite semne, din care multe se pot recunoaşte mai mult sau mal puţin bine. E deci sigur şi ştiut de oricine, că fiecare boier îşi avea un semn distinctiv al său, cu care întărea o iscălitură. Se pot observa aceste semne heraldice foarte adesea şi de multe ori găsim la intervale mari de timp reapărând zisele semne la urmaşi. Tot ce se poate spune este că aceste mărci nu erau aceleaşi între membrii unei familii şi chiar de la tată la fiu. Astfel că descendenţii au nevoit să aleagă ca herb sau blazon unul sau mal multe din semnele heraldice ale străbunilor. De aici se explică şi cum s-a schimbat stema veche a familiei printr-alta deosebită.

2. Este aşa – pentru că actualele armoarii s-au refăcut în secolul nostru, fie după documente vechi, peceţi etc.; fie că s-au compus din nou prin punerea de embleme şi piese de care se leagă vreo tradiţie din familie.

Numele de *„stemă”* (herb etc.) se dă în special la semnele distinctive ale ţării şi diferitelor familii. în definitiv, la noi ca pretutindeni, există semnele heraldice şl blazoanele.

Coroana veche românească uzitată era cea de nobil, cunoscută şi în Occident şi care în evul mediu era cea regală. Anume: ca cea de marchiz francez, însă în loc de o treflă de perle numai cu una singură; – sau definită: un cerc de aur ornat cu pietre fine, deasupra 4 frunze de aur, văzute una în faţă, două pe jumătate şi una nevăzută (la spate); iar între ele câte o perlă.

Coroana de nobil mai era şi altfel (cu deosebire în Germania), anume din 7 perle susţinute de ţepi, care era echivalentă cu cealaltă. Aceasta prin analogie cu cea de conte care avea 9 perle şi de baron german, şapte.

NOTE

1. Brezolanu – Vechile instituţii, p. 3.

2. Spre a ilustra printr-un exemplu acest lucru, de altfel bine ştiut, menţionăm numai – un chrlsobul al nu ştim cărui domn dat pentru a opri pe un negustor să cumpere o moşie boierească a unul *Poenar:* „pentru că nu e de obrazul Iul" să stăpânească el moşia boierească. Lucrul e vădit, acel om era oprit chiar de la dreptul lui, deşi avea avere.

3. Pag. 23. Ed. 1871, Bucarest.

4. Istoria Românilor, tom. II, p. 201.

5. Partea a doua, ed. rom. pag. 228.

6. Termen împrumutat de la cazaci; şl care se găseşte şl la poloni, însemnând general de armată şl comandant suprem. Hetman = şef. După Nlcolae Costln acest rang a fost Introdus de Eremia Movilă.

7. în ordinea lor neschimbată, iată compoziţia dlvanurllor din Valahia până pe la 1670: Marele Ban, mare vornic, mare logofăt, mare vistier, mare spătar, mare stolnic, mare comis, mare paharnic, mare postelnic.

8. Fetele Domnului (Principelui) se numeau *„Domnite" ,* iar soţia *„Doamna".*

9. Cit. id. tom. II p. 219-224.

10. După cum Banul e echivalent cu Duce; titlul de Cnez sau *KineJ* e echivalent celui de conte în apus. în timpuri mal moderne, din secolul al XVII-lea am avut şi titlul de *conte* dat de Austria unor familii boiereşti, din care prima a fost Bălăceanu. Altele au avut pe cel de Baron, titlu ce de altfel denumea în străinătate pe boierii români: „Barones Valachi". – Titlul rusesc de *Kneaz* = principe e dat multor nobili români, refuglaţl în Rusia prin secolul trecut.

11. Termen turcesc = *dechus* (îndepărtat din funcţie, destituit, dlsgraţlat). (în fr. în orig.; n.ed.)

12. Din „Casa Dudesculul".

13. Convorbiri economice (Buc. Indus, şi politic), III, p. 27-8.

14. în documente găsim formele româneşti: *din, de* sau *den* şi sub forma slavonă: *ot* (corn).

15. Arhondologia Moldovei, pag. 372, ed. Ghibănescu.

16. Scrisoarea Moldovei, 1868. – pag. 229 t. II.

17. Acestea cel puţin sunt mai scuzabile. Ele şi-au ales numele patronimic după localitatea lor de origină; de ex.: unul din Floreştl şi-a zis Florescu; din Măneştl şl-a zis Mănescu etc. , , *[trebuia Floreşteanu şi Măneşteanu;* n.M.C.] *fofai, ,.%7ty£0f4. * Wrft&faw*

18. Această a treia categorie este cea mai reprobabilă şl ar trebui să fie sancţionabilă de o pedeapsă specială.

Spre a se face o idee despre aceste schimbări de nume, dau o listă de câteva, după broşura explicativă a legii numelui, . de d. R. Kretzulescu:

Maier Hlrsch, în: Miron Costin. – Rosenfeld: Rosetti. – N. Marlnescu: Băleanu. – C. Şlolm: Horia Carp. – Cornfeld: Cogălnlceanu. – H. Mendel: Vaslle Lupu. – Grabscheld: H. Carp. – Kahn Davld: Carol Davlla. – C. Popescu: Grădlşteanu. – Alexandru Marin: Alex. Lahovarl. – Rozensveig: Rosnovanu. – Herschicovitz: Negruzzl. – Const. Savu: Văcărescu. – Ghiorlan Gh: Poenaru. – C. Brancovlsch: Brâncoveanu. – Silversteln: Arglntoianu. Hilic: Heliade Rădulescu. – Hagl Petre: Const. Ghlca. – Schwartz: Negri. – G. Nicolae; Phlllpoiu etc.: Philipescu. – Rablnovici Gaim: Lupescu: – Laubenstein: Lăpuşneanu. – Goldstein: Golescu; – Feldman: Câmpineanu; – Mih. Protopopescu: Cantacuzino; – Margulies: Mărgineanu. – A. Golschmltt: Aurellan. – Herman: Sturza. – I. Maier: Gh. Maiorescu. – Branstein: Brătlanu. – Mihalache Ion: I. Ghlca. – Dubău: Dudescu etc.

Ar fi nesfârşită o listă mal complectă de asemenea abuzuri. Sunt sute şi sute de cazuri, în cari ovreii formează majoritatea.

x) Cunoaşterea blazonului este cheia istoriei; (în fr. în orig. n.ed.)

BIBLIOGRAFIA
AUTORILOR CONSULTAŢI

ARCHIVA SOC[IETĂTII] ŞTIINŢIFICE ŞI LITERARE DIN IAŞI (periodic) 8 v.
ARCHIVES HISTORIQUES (fam. Kantacuzene). – s.d.
BIBESCU G[EORGE] – Domnia lui Bibescu V. 2. v.
BELDIMAN VORNICUL ALEX[ANDRU] (Alecu) – Tragodia sau Eteria grecilor din 1821
BILCIURESCU C[ONSTANTIN N.], Sr. – Mănăstirile et bisericele din România (1890)
BLAREMBERG NICOL[AE] – Essal sur Ies institutions et lois de la Roumanie, I v. 800 pag.
BĂLCESCU [NICOLAE] – Istoria Românilor sub Mihai Viteazu
BOLINTINEANU [DIMITRIE] – Ştefan cel Mare. (1870)...
BOLLIAC CESAR. – Buciumul, 1863 şi Trompeta Carpaţilor (-73) period[ic]
BOGDAN I[OAN] – Texte slavone (Bucureşti) etc.
CANTEMIR PR[INCIPELE] D[IMITRIE] – Descriptio Moldaviae, 2 v.
CANTEMIR [DIMITRIE]- Istoria Imperiului Otoman, 2 v.
COLECTtIA] CONVORBIRI LITERARE (revistă), 1885... etc.
CODRESCU [THEODOR] ST. – Uricarul şi colecţ[ia] de documente etc. 18 v.

CRONICELE VALAHIEI

CONSTANTIN CĂPITANUL – Istoria domnilor ţării româneşti RADU LOGOFĂT GRECEANU – Istoria ţării româneşti de la 1689-1700
DIACUL MUSTEA [N.] – Cronica ţării Moldovei
CRONICA ANONIMĂ – Istoria ţării rom[âneşti] de la 1689
RADU VORNIC POPESCU – Cronica ţării româneşti CRONICA ŢĂRII ROMÂNEŞTI DE CÂND AU DESCĂLECAT ROMÂNII (anonimă). (în Magazin Istoric pentru Dacia.)

CRONICELE MOLDOVEI

NICOLAE COSTIN. – Letopiseţul Moldovei (1662-1711)
ION VORNIC NEGULCE – Letopiseţul Moldovei (1662-1793)
MIRON COSTIN LOGOFĂTUL – Letopiseţul Moldovei, 1594 până la 1662
GRIGORE URECHE VORNIC – Domnii Moldovei
ENAKI KOGĂLNICEANU – Letopiseţul Moldovei
E[NAKI] KOGĂLNICEANU – Stihuri asupra boierilor Bogdan şi Cuza
ION CANTA SPĂTARUL – Letopiseţul Moldovei, (1741-1769).
(în Letopiseţele Mold[ovei] de Kogălniceanu)
DAPONTES [CONSTANTINOS] – Ephemerides Daces, trad. fr. Tome l-3
DEL CHIARO [ANTON MARIA] – NeHa Storia delle revo- luzioni di Valachia, 2 part.
DEMENTRIESCU ANG[HEL] – Barbu Catargiu, discursuri.
ENGEL. [JOHANN CHRISTIAN VON]- Geschichte der Wallachei, t. I
FOTINO [DIONISIE] – Istoria Daciei. Trad. de G. Sion, 3 voi. CONTE AMEDEE DE FORAS – Les princes Bassaraba de Brancovan (No. 228)
LA GRANDE ENCYCLOPEDIE, 22 v.
GHIKA I[ON] – Ion Câmpineanu, (discurs)
GHIKA I[ION] – Convorbiri economice. 1876 br.
GĂLÂŞESCU [ALEXANDRU G.] – Mănăstirea Sinaia 16951895 (doc.).
GENEALOGIA FAMILIEI STURZA SAU TURZO – Iaşi 1842.
PITARUL HRISTACHE – Cronica mavrogheneascâ.
HURMUZACHE EUD[OXIU] – Documente privitoare la istoria Românilor, X voi.

HASDEU B.P. – Magn[um] etimologicum romaniae, 3 voi.
HASDEU B.P. – Colecţ[la] Columnei lui Traian şi Revista nouă etc. (period.)
HASDEU B.P. – Arhiva Istorică a României.
HASDEU B.P. – Histolre critique des Roumains.
HASDEU B.P. – Negru-Vodă şi întemeierea statului român (1898)
ISVODUL SPĂTARULUI CLĂNAU sau Cronica lui HURU.
IORGA N[ICOLAE] – Fragmente privitoare la Ist[oria] Român[ilor]. t. I
COLECŢIA REVISTEI JIUL (doc.).
KOGĂLNICEANU [MIHAIL] – Letopiseţile Moldo-Valahiei, 3 voi. (col.)
LOCUSTEANU. NICOLAE B. – După Exil. (1898, Craiova).
LAURIAN [AUGUST TREBONIU] et [NICOLAE] BĂLCESCU – Magazin istoric pentru Dacia. 5 voi.
LEGRAND E[MILE] – Bibliographie Helenique, (introd. t. I.)
DE MAGNY.[Viconte Louis] – Nobiliaire Universel.
MARSILLAC (ULYSSE DE). – Histoire de l'armee roumaine, 1871, Bucureşti.
MELHISEDEC (EPISCOPUL t). – Notiţe istorice şi archeologice din Moldova
NEGRUZZI COSTACHE – Alexandru Lăpuşneanu; Aprodul Purice.
ODOBESCU A[LEXANDRU] – Revista română 3 v. (1861-63)
ODOBESCU [ALEXANDRU) – Antichităţile judeţului Romanaţl.
ODOBESCU [ALEXANDRU] – Mihnea Vodă cel Rău; Doamna Chiajna
OKOLSKI [SIMON] – Orbis Polonus, 1641 (Craiova) voi. III
PAPIU ILARIAN [ALEXANDRU] – Tezaur de monumente istorice 3 voi.
UN PHANARIOTE (RANGABE EUGENE RIZO) – Livre d'or de la noblesse phanariote.
ALEXANDRI V[ASILE] – Poeziile populare ale Românilor,

colec.
ALEXANDRI V[ASILE] – Dumbrava roşie, poem.
PESSIACOV [AUGUST] – Biserica S-tu Dumitru Băneasa, Craiova.
PUSCARIU IO[A]N (CAV. DE) – Date istorice asupra familiilor nobile din Transilvania, 2 voi.
POPESCU N[ICOLAE] D. – Calendarul pentru toti românii [18]96
PAPAZOLU [DIMITRIE] LT.-COLONEL – Istoria oraşului Bucureşti.
REINACH [JOSEPH] – La Serbie et le Montenegro.
ROSETTI MAX [DIMITRIE] – Dicţionarul contimporanilor din România, 1898
ŞINCAI [GHEORGHE] – Cronica Românilor, 3 voi.
SION, C[ONSTANTIN] – Arhondologia Moldovei
STEF. KREŢULESCU – Arbore genealogice, n. 1 şi 2
ŞTEFULESCU AL[EXANDRU] – Mănăstirea Tismana
ŞTEFULESCU [ALEXANDRU] – încercare asupra istoriei Târgu-Jiului, ([18]99, Bucur[eşti]).
SATHAS [KONSTANTINOS N.] – Documents relatifs â l'hls- tolre de la Grece au moyen âge. IX voi.
SBIERA DR. I[ON] – Familia Sbiera şi amintiri din viaţă (1899)
TOCILESCU [GRIGORE] – Revista pentru Istorie şi arheologie.
TEODORESCU G. DEM. – Istoria Uteraturei române (ined.).
URECHIA V.A. – Viaţa şi operele lui Miron Costln, 2 v.
URECHIA V.A. – Schiţe din istoria literaturii române
VAILLANT, LA. – La Roumanie, II t. (1844)
XENOPOL A.D. – Istoria Românilor, 6 voi.
XENOPOL [A.D.] – Istoria şi genealogia casei Callimakl, (1897)

DOCUMENTE

în Arhiva Statului, Bucureşti (condici de mănăstiri etc.); la Academia română. – Documente particulare lned[lte] din familii. Publicate în diferite colecţii: Hurmuzachi etc. etc...

FAMILII BOIEREŞTI ROMÂNE

ABAZA
(MOLDOVA)

Familie stabilită în Moldova, din timpul lui Vasile Lupu sec. XVII, fiind „cerchezi de-ai lui Vasile Lupu”, cum zice cronica. într-adevăr, ca şi familia Cerchez, ea era originară dintre cerchezii din Caucaz, în care parte e o regiune locuită de poporul *,,Abazi",* de unde venise apoi în Moldova. – (v. Hasdeu-Etymol. magnum).

Un act de la Dabija Voevod 1662 (vezi Hasdeu id.) vorbeşte despre un *Abază,* care nu ştim ce legătură însă avea în această familie: Păstrăvănii ce este în ţinutul Neamţului, care au fost al lui Gavril Hatman; iar apoi au rămas pe mâna feciorilor lui Gavril Hatmanul, Radul şi cu Abaza...”.

La anul 1700 întâlnim pe VORNICUL ILIE ABAZA, despre care vorbeşte cronicarul Neculce. – Acesta însoţi la anul 1711 pe Cantemir în Rusia, rămânând acolo cu fostul său domn, şi ajungând la gradul de colonel în armata lui Petru cel Mare, ca mulţi români pe acele timpuri. Urmaşii săi au rămas tot acolo până în ziua de azi. – La 1700 cum ne spune Neculce, el împreună cu alţi cinci boieri fugiseră în Polonia, fiind Domn Nicolae Mavro- cordat (Letopis. II p. 297). Sub Cantemir Voevod la 1711 avea titlul de „vornic despre Doamna”, printre boierii mari ai divanului.

ION ABAZA, *starostele* de Cernăuţi, la 1710, cum relatează letopiseţul lui Nicolae Costin, însoţi împreună cu Hristea Jicnlcer pe doi agi turceşti, care cercetau cazul unei călcări din teritoriul moldovenesc de către ruşi,

lângă râul Prut. (let. Kogăln. p. 71, tom. II). – Probabil că acest boier să fle frate cu Vornicul ILIE ABAZA, contemporanul său. – Abazeştii erau înrudiţi cu familiile Sturdza, Moţoc şi elitele.

Nu ştim dacă cumva faimosul turc Abaza-Paşa, de pe la 1630, de care se vorbeşte în istorie, n-ar fi din această familie – (?).

La 1757, SANDUL ABAZA (fiul lui Ion?) e citat într- un document de moşie, aflat la Academia română.

Pare că după această dată, familia rămasă în ţară, nu mai joacă nici un rol în afacerile publice şi decăzu cu încetul. Sion (în Arhondologia p. 1.) spune despre familia Abaza: „neam vechi, peste 200 de ani, drept moldovean, au fost şi vornici mari şi vistiernici, iar acuma abia se cunosc între nobili".

GRIGORE ABAZA trăia pe la 1850, proprietar în districtul Tecuci şi a avut de la soţia sa Safta, o singură fiică Elisa, măritată cu colonelul loan Racoviţă.

Descendenti ai acestei familii sunt numai cei djn *Rusia,* printre nobilii ruşi, coborâtori din vornicul Iile Abază şi din care mal mulţi s-au distins în demnităţile statului şi armată.

ARBORE
(MOLDOVA)

Veche familie de boieri, cunoscută cu date sigure din secolul cil XV-lea.

ARBQRE CAMPODUX, e raportat ca primul autor al cronicei lui Huru, – reputată ca falsă. – Acest campodux sau conducător de oşti ar fl trăit în prima Jumătate a secolului al XlII-lea (1200), sub Vodă Dragoş (?). Nici un alt izvor nu confirmă nimic despre acest personaj fictiv.

în secolul al XlV-lea în mod probat, găsim pe:

LUCA ARBORE, pârcălabul de Neamţ, pe care o mulţime de documente ale timpului ni le-au transmis. Bătrânul Luca Arbore trăia încă pe la 1475, tot ca guvernator al zisei cetăţi. – Fiul său este:

HATMANUL LUCA ARBORE, faimosul portar de Suceava, boier vestit pe la finele secolului al XV-lea şi începutul secolului al XVI-lea. Sfetnic de încredere al Iul Ştefan cel Mare, rămâne şi sub Bogdan, Iar la moartea acestuia e lăsat conducător al ţării în timpul minorităţii lui Ştefaniţă. – Faptele acestui boier au rămas vestite, şl adesea poezia l- a cântat. Costache Negruzzl (în “Aprodul Purice") ne spune:

„Acolo se află Iarăşi al oştilor veteran.
Arbur Hatmanul, ce-n mână poartă un groaznic buzdugan...”

Astfel îl găsim pe acest viteaz în ajunul luptei cu oştile ungureşti ale Iul Hrolot. – C. Stamatl în “Sentinela”, zice:

„Eu sunt Arbore copile. Hatman Iul Ştefan cel Mare, Am slujit sub a lui steaguri patruzeci de ani pe rând. Şl în patruzeci războaie, crunte dar biruitoare. Văzui eroul Moldovei pe vrăjmaşii săi bătând”.

Arbore însoţeşte pe domnul său, fiind alături de dânsul, în cele mal multe bătălii, mai ales cele din urmă. – La bătrâneţe, el piere într-un mod cumplit, omorât de acela pe care-l crescuse în braţe: „în 1523 luna lui april, în cetatea Hârlăului, au tăiat Ştefan Vodă pe Arbore Hatmanul, pe care zic să-l fi aflat în viclenie... Şi acea plată au luat de la dânsul, în loc de dulceaţă tunară pentru nevoinţa lui cea mare; că nece judecat, nece dovedit au pierit... după nu multă vreme în acel an au tăiat Ştefan Vodă şl pe feciorii lui Arbore, pe Toader şi Nikita”. (Ureche. – Letop. I, 187).

Şl Miron Costin, spune în cronică: , ,în acelaşi tui au pribegit Şarpe postelnicul, când au pierit Arbore Hatmanul cu feciorii săi. Arătatu-s-au acest Ştefan mare vărsător de sânge, cum s-a cunoscut cu bietul Arbore Hatmanul şi cu feciorii lui, în cetate în Hârlău, cărora le-a tăiat capetele”.

La satul Solea de Jos în Bucovina, subzistă până azi bisericuţa zidită de bătrânul Arbore la 1502, unde se văd şi portretele lui, a soţiei sale IULIANA sau Illana şi ale copiilor.

Copiii Hatmanului Arbore au fost patru (?) băieţi; far fete: Odochia, Sofia, Nastasla, Maria, Stanca, Ana.

NICHITA şi TOADER, fraţi, au pierit puţin timp după tatăl lor, decapitaţi ambii în Suceava. – Din familia lui Arbore, au scăpat unii de urgia domnească. Pare că aceştia n-au fost dintre fiii Hatmanului, ci alte rude apropiate, care apoi s-au retras la moşia lor de baştină din Bucovina (satul Arbore), unde s-au perpetuat.

Sub Petru Vodă Rareş întâlnim tot ca Hatman, pe MIHU ARBORE, care părăseşte pe acest principe în 1538, pentru a trece la adversarul său Ştefan Vodă Lăcustă, pe care apoi îl părăseşte de asemenea. După cum zice Letopiseţul: ,,urându-l toată Curtea şi boierii (pe Ştefan Lăcustă),

s-au vorovit o seamă de boieri din curtea lui, anume Găneştii şl Arboreştil, şi la aşternutul lui unde dormea l-au omorât în cetatea Sucevei”... (1539) – între aceştia se afla şi logofătul Trotuşan.

La anul 1545, boierii „GLIGA fiul lui Arbore şi Ion Crasneş” au fugit din Moldova în Polonia cu două călugăriţe. Acest boier Gliga era fiul lui Mihu Hatmanul.

Despre Arboreşti, multe Izvoare se află la d. Wlckenhauser (Cernăuţi). (V. Hasdeu, Etimol. mag.).

La 1628 se mai pomenea ca o tradiţie despre averile de odinioară ale acestei familii, averi care trecuseră din neam în neam.

Cu încetul această mare familie începe să decadă, ajungând printre boiernaşi, şi astfel chiar de la 1650, gă^im într-un act din Bucovina, subscris printre mai mulţi răzeşi, pe: RADU ARBORE.

într-un zapis de vânzare tot de acolo, din anul 1698, la sfârşit se spune: ,,Şi eu Arbore Stegar am scris zapisul şl pentru credinţă m-am iscălit, az SANDUL ARBORE Stegar... iscal...”

Satul Solea de Jos din Bucovina, ca o amintire, păstrează încă numele de „Arbore”.

în secolul trecut trăia în satul Arbore, urmaşul acestei vechi familii: LUCA ARBORE. Fiul acestuia: DUMITRU Arbore a fost vel Paharnic şi a avut două fete: una s-a căsătorit cu C. Kogălniceanu; iar cealaltă SMARANDA, cu boierul Zamfirache RALLI, din Basarabia. Boierul Ralli a dat spre înfiere lui Dumitru Arbore, pe fiul său mal mic CONSTANTIN: iar pe fata sa ELENA, bătrânului boier Ilskl din Bucovina (Crasna).

CONSTANTIN ARBORE (născut Ralli) a avut doi fii şi două fete:

1. Elena, măritată în Rusia cu generalul Mihail Makceff, actual comandant al fotăreţei Brest-Litovsk; 2. Marfa căsătorită în Caucaz: 3. Vladimir a murit fără copii; iar cel de pe urmă urmaş este

4. ZAMFIR C. ARBORE, publicist etc. a scris mai multe uvragii însemnate, între care marea monografie asupra „Basarabiei" de al cărei istoric şi etnografie s-a ocupat în special. Are trei copii: DUMITRU Arbore, Caterina şi Nina.

ARGETOIANU
(OLTENIA)

Originea numelui acestei familii se trage de la satul *Argetoala* din Mehedinţi. Sunt mai multe ortografii ale numelui, găsite şl în textele vechi, precum: Argetoianu, Argintoianu, Argltoianu etc.

Despre Argitoienl nu se găsesc multe prin documente înainte de Jumătatea secolului al XVII-lea, deşi familia lor a existat ca stăpănitoare a satului Argetoala încă de pe la 1600.

Cel dintâi cunoscut e din anul 1668, Iscălit într-un document oltenesc, privitor la Cerneţl şi unde iscăleşte: MIHAI HARGETOIANUL, cu Flllşanul, Fălcolanu, Buzescu, Preda Poenarul etc. Acest Mihal era vel stolnic, după cum se vede în zisul document, şi în altul din 1662, tot ca mare stolnic.

DUMITRASCU ARGETOIANU VEL CAPITAN, al cărui grad de rudenie cu precedentul nu-l cunoaştem, a trăit pe la sfârşitul secolului al XVII-lea şl puţin din următorul. Din anul 1697 există un act domnesc, (Condica măn. Govora: – Arhiva Statului), în care se prezintă: ,,Să se ştie boierii adeveritori şi Judecători ai părintelui Grigore Egumentul de la Sf. Monastire Govora, boierii anume Căpitan Argltolanul şl Vasile Căpitan etc...".

Fiul acestui Dumltraşcu căpitan e CONSTANTIN SERDARUL ARGETOIANUL, pe care la 1719 şi 20 îl găsim pe lista boierilor, în timpul ocupaţiei austriace, ca vornic de judeţul Mehedinţi. La anul 1727 aflăm într-un act din condica monast. Horezul, vorbindu-se despre

dânsul: ,,Să

chemati şi pe părintele Igumen Hurezen şi pe dumnealui Constantin Argltolanul..." etc. (Hasdeu). El avu de soţie pe a clncea fiică a Spătarului Mihai Cantacuzino.

În 1738 e vel-BAN al Craiovei, chiar în anul când se însoară cu Maria, fata Comitelui NicOlae Rosetti şl a Ancuţel. în demnitatea de Ban n-a stat mult: şl lată ce ne spune Daponte de numirea Iul; „în 3 noiembrie 1728 veni în Bucureşti veste că Mustafa Paşa numise ban pe Constantin Argetolanul, ginerele acelui Niccolae Rosetti care se răsculase contra Porţii cu 20 de ani înainte. în loc de caftan îl îmbrăcă cu un biniş îmblănit cu zibellnă şi „hame": iar pe episcopul cu biniş cu hermină'. – ..9 noiembrie. – Se primiră veşti că Argetolanul fusese confirmat în sarcina sa prin ordin scris al lui Seraskler Paşa, totuşi nu ca Ban efectiv dar ca vehll. Se Iscă o neînţelegere între locuitori, căci aceştia voind să aleagă un alt Ban şl să scrie lui Vodă să-l confirme în sarcină, – Mustafa Paşa uză de violenţă pentru a-i sili să iscălească o scrisoare Iul Seraskler Paşa, în care se zicea că Banul în chestiune fusese ales cu voinţa şl consimţământul lor deplin". (Ephemerides II, 1S3).

La 1719 şi anii următori întâlnim şl pe VASILE ARGETOIANU, boier de Mehedinţi, împreună cu Constantin pe lista boierilor cu subscrieri de bani către Austria (cl. I).

în zisa listă e scris: ..Ardsetojanul" (v. Hurmuzachi, VI, 325). Acesta e un alt fiu al căpitanului Dumitraşcu.

Fiul Banului Constantin, era vel CLUCERUL CONSTANTIN ARGETOIANUL, care a reparat biserica Sf. Dumitru Băneasa din Craiova, după cum ne spune inscripţia dlntrînsa: – „Această biserică e zidită din temelia el de răpos. domn Matei Basarab Voevod şi trecând în urmă mulţl ani la mijloc s-a stricat... etc. Deci sculându-se d-lui Constantin Argetoianu, blv-vel clucer, au dres şi au şlndrillt-o, şl au zugrăvit-o, dându-l şi alte odoare, împreună cu d-neael cocoana Argetoiancă: şi din întâmplarea vremllor de resmiriţi, iară s-a stricat al doilea... tot dum-

nealui râpos. Const. Argetolanu biv-vel clucer, cu râpos, cucoană MARIA Argetoianca, fata dumnealui paharnic Nicolii Slătineanu, cil doilea rând au şindrilit-o: şi s-au înfrumuseţat cu zugrăveală, punându-i sticle şi fiare la ferestre, cu toată cheltuiala dumnealor, în zilele prea luminatului Domn Alex. Ipsilante Voevod, Octombrie 23, leatul 7283 (1775). (Pessiacov. -Sf. Dumitru Băneasa, pag. 7).

Un boier Argetoianu, probabil Constantin sau Vasile, îl găsim la 17..., într-un raport austriac din Oltenia unde se spune că ţinea în arendă 2 moşii: „...Orevitza und Bolbosani fiscalische în der arendation des Bojam ARGETOJANUL, mit begriffene... etc. etc.”.

Constantin A. Clucerul, fiul lui Constantin serdar şi ban, avu o soră MARIA, care era soţia lui Radu Bengescu; – iar el muri iară copil, (v. Geneal. Cantac. de Bollac).

IONIŢĂ ARGETOIANU slugerul, îl găsim la 1783 în divanul Craiovel (cu 50 taleri pe lună.)

NICOLAE ARGETOIANU blv-vel pitar 1763, era clironomul moşului său Nlcolae Ruset biv-vel logofăt (1758) deci fiul lui Constantin I. – Datele despre membrii citaţi al acestei familii se găsesc între documentele moşiei Slătioara. (v. Arhiva Statului, Buc.).

CONSTANTIN Argetoianu avea titlul de mare Ban la 1847 etc.

Din actualii descendenti ai acestei familii, sunt: Generalul ION ARGETOIANU n. 1841, comandant al corpului 1 armată. Ofiţer la 1861, apoi inginer şef la Cralova. în războiul din 1877 la parte ca major la Plevna şi Vidin. – Director al lucrărilor fortificaţiilor Bucureştilor, general de Brigadă, fost Inspector gen. al Geniului (1895) etc. – Căsătorit cu Constanţa n. Otetellşanu. Fiu: – ION ARGETOIANU doctor, căsătorit cu C-tesa C. Tallevlcl.

ASAN
(MOLDOVA)

Veche familie a cărei origină se urcă la ASAN, conducătorul Vlaho-Bulgarilor din Balcani, pe la anul 1190, după cum spune şi Cantemir, vorbind despre mişcarea popoarelor din Balcani: „Capetele acestei ridicări au fost doi fraţi Petre şl Asan; din acest Asan sunt Asanil care şi astăzi sunt la noi în ţară, măcar că cu multă vreme mal pe urmă au venit în Moldova". (Cronica II, 250).

Tot el, în "Descrierea Moldovei", med spune la lista familiilor: „Asan. – Care se trag de la Asan, un frate al lui Ion, domnul ţării munteneşti, despre care pomeneşte Chonait". Acest Asan care cu fratele său Petre respinseră domnia bizantină, era român chiar din munţii Carpaţl (Hasdeu. Etinol. magnum) Fiul său Ion se numi Asan, după tatăl său şi astfel întreaga posteritate domnind peste imperiul valaho-bulgar e cunoscută sub numele de dinastia Ăsanllor. Asan e ucis la 1196, Petru la 1197. Urmează apoi IONIŢĂ ASAN (1197-1207) faimosul biruitor al lui Balduin de Flandra şl cel care primi titlul de împărat, 1204. Apoi vin pe rând: ION ASAN, Caliman şi MIHAIL ASAN (-1257), după care nu mai auzim de urmaşii acestora. – Ei erau aliaţi cu familia imperială a Comnenilor.

Peste un secol şi mai-bine, ALEXIE ASAN la 1373

era senior al insulei Tasos sub autoritatea Veneţienilor. – Epoca în care această familie s-a strămutat în Moldova nu se poate preciza, probabil că înainte de jumătatea secolului al XVI-lea, deoarece un istoric grec scria pe atunci că familia s-a stins în linie bărbătească prin acele locuri.

în fără căpătă porecla de CILIBIU, care în limba turcă înseamnă: vestit, nobil.

Astfel, după câte se cunosc, cea mai veche menţiune în ţară despre această familie este de la anul 1650 într-un hrisov al lui Vasile Lupu Voevod. în el se vorbeşte despre boierii: Kyr ASANAKI şi fiul său CONSTANTIN ASANCelebi.

Apoi de rudele acestora: IORGA ASANI şi fii săi MANOLE şl CONSTANTIN; toţi cinci proprietari de moşii în judeţele Tecuci şi Covurlui.

Un alt act din 1668, în limba română vorbeşte despre un sat Laturişenii din Tecuci proprietate a lui ENAKI CILIBIUL, fiu al aceluiaşi Constantin Cilibiul Asan, de care se aminteşte la 1650. Enake, după acest document era văr primar cu Manole Şetrarul, şi nu avu nici un fecior. – (v. Pap. Calimah. – Convorbiri liter. anul XXI, No. 9).

VASILE CILIBIUL, fără numele vechi de Asan, era din această familie a Asanilor. La anul 1764 era mare Logofăt al Moldovei sub Grigore Al. Ghica.

- în Valahia găsim în decursul secolului trecut mai mulţi Asani. Astfel:

Panul ASAN vel sluger în divanul Valahiei la 1717 (28 apr.) Acesta probabil e acel ASAN CĂLĂRAŞ de al cărui *doi* feciori vorbeşte letopiseţul Moldovei, că au fugit cu alţi boieri din cauza lui Nicolae Mavrocordat, fiind primiţi de Racoviţă Voevod (Let. tom. III, 71).

CONSTANTIN ASAN, la 1744 în Valahia, e biv-vel căpitan de lefegii.

GRIGORE ASAN, la 1793 avea de nevastă pe Joiţa, fata boierului Costescu etc.

Ultimii descendenţi din familia moldoveană a

Asanilor, trecută apoi în Valahia, în secolul din urmă, sunt:

TEODOR ASSAN, căsătorit cu Eufrosina Grădişteanu, şi copiii săi:

CONSTANTIN ASSAN, şi Mărie (Sâni).

BABEANU
(VALAHIA)

Familie originară din satul Băbeni din Vâlcea, unde apare din secolul al XVII-lea.

Astfel prin documente, găsim la anul 1635 pe unul dintr-înşii, anume CERNAT din Băbeni; şi puţin mai târziu la 1642 pe IANE PAHARNIC DIN BĂBENI. Un VlDLCUL din BĂBENI trăia pe la 1694, când e citat de un zapis.

Pe la începutul secolului trecut (1700, n.ed.) (condic, măn Vieroşul: Arhiva Stat.) găsim trăind pe TOMA BĂBEANUL; iar la 1742 (id. Arh.) pe „MIHAI LOGOFĂTUL, feciorul Tomei Băbean". în acest an, acel Mi- hal scria hrisoavele domneşti ale lui Mihai Voevod Racoviţâ.

Contemporan cu dânsul era STROE BĂBEANUL (1732), citat în testamentul vornicului Iile Otetelişanu din anul 1732...: ,,am cumpărături...şi de la Stroe Băbeanul din Băbeni..." etc.

în privinţa înrudirii dintre aceştia nu putem şti nimic, ca şl asupra persoanei lor, nlciunul din ei nejucând vreun rol, ci fiind mai mult boieri de ţară, secundari, sau logofeţi pe la divan.

DRĂGHICI BĂBEANU, polcovnic, este la 1793, judecător la judeţul Dolj (cu 50 taleri retribuţie). – (v. Ureche, Istor. I, p. 254).

în secolul nostru mai trăia încă PANAIT BĂBEANUL, biv-vel sluger, bătrân la 1812, al cărui fiu e CLUCERUL BĂBEANU, care era ispravnic al Judeţului Vâlcea

în emul 1795. – Fiul acestuia, nepot Iul Panait, după cum arată nişte acte de hotărnicie, (din Arh. Stat.) este:

- PANĂ BĂBEANU (Panait), biv-ftori vistier la 1813. – Din această familie sunt azi mai mulţl descendenti, dintre care: Căpitanul ALEX.BĂBEANU, căsătorit cu Lucreţia Rahtlvanu etc...

BAJESCU
(VALAHIA)

Pe la începutul secolului al XVII-lea trăia boierul GEORGIE, care avea moşia Băjeşti, după care se numiră astfel urmaşii săi. El avu, după cum ne arată documentele, de fiu pe:

MARELE BAN MAREŞ BĂJESCU, de care ne vorbesc cronicele muntene după anul 1660. într-un act din 1648 e numit ,,Mareş logofăt Câmpulungescul" şi avea de soţie pe Jupâneasa Maria. Mai mulţi cronicari (între alţii Şincai etc.) îl numesc greşit Creţulescu, poate din cauză că era foarte de-aproape înrudit cu această familie şi fiindcă totdeauna îi găsim alături cu cumnatul (?) său Radu Creţulescu. ,,E1 era boier din casa Cantacuziniş- tllor". (cron. Const.).

în anul 1663, cronica vorbeşte de dânsul atunci când unii pârâră la domnul Grlgore Ghica pe Şerban Cantacuzino vel-logofat şi pe Mareş B., că umblau cu reclamaţii la Poartă contra lui.

La anul 1671 începe cunoscuta ceartă dintre Cantacuzeni, cu Creţulescu şi Mareş Băjescu de o parte, cu Bălenil de alta, în care simpatiile sunt împărţite între cronicari. Iată ce zice cronica bălăcenească, partizana Bă- lenilor (ap. Şincai): ,,în vremea ce s-au dus Mareş Banul la Craiova, nu s-au dus smerit de alţi boieri, ci s-au dus cu pompă, cu steag bănesc, cu trâmbiţe, cu tobe, cu surle, cu gloate şi cu mulţi copii de casă cu suliţe şi înaintea lui mergea vreo câţiva provodnici înfrumuseţaţi..." (cron. III p. 166). Din Craiova temându-

se a nu fl omorât de

Gheorghe Băleanul a fugit în mănăstirea de la Lovişte, venind apoi în Bucureşti şi plângându-se la Domn, care convocă divan şi mazili din boierii pe Băleni cu partizanii lor. – în anul următor, turcii numiră Domn pe Grigore Ghica şi prinseră pe Mareş Banul la Adrianopol punându-l în obezi. Noul Domn veni cu el şi-l închise în turnul domnesc; iar apoi i se dete drumul şi rămase în tară (id. p. 170-75). Până sub Brâncoveanu Vodă mal găsim pe acest boier, în istorie, ca Vel Ban. – înainte, la 1669 în hrisovul pentru izgonirea grecilor, al lui Radu Leon e iscălit ca mare Vornic.

Acest boier, care se distinse mult în timpul său, şi care de multe ori putea fi confirmat domn, avu trei fii, după cum ne arată documentele.

MIHAI POSTELNIC, citat la anul 1689 cu fratele său GEORGE PAHARNICUL. Acesta din urmă avu un flu CRISTEA logofătul (1686), care la 1680 era însurat cu Ilina, fata lui Pană Pepano.

Fiul mai mare al Banului Mareş, era FIERA, citat la 1648 încă foarte tânăr, împreună cu tatăl său, ca „postelnic ot Baloteşti". La 1680 Mareş cu soţia sa Grajdana e citat şi cu fiul lor FIERA, paharnic (şi 1690) etc.

în diferite documente de moşie se vorbeşte de: „Cândea postelnicul Balotescu" şi nepotul său: Fiera. Moşia Baloteşti era desigur în neamul Băjeştilor, după cum am văzut că Fiera, fiul lui Mareş o stăpânea.

în secolul al XVIII-lea întâlnim pe boierul ŞTEFAN BĂJESCU şi soţia sa Stanca Băjeasca, la anul 1743: – iar:

Boierul IORDACHE BĂJESCU, „om bun fără de nici o vină", fu ucis de Ştefan Vodă Racoviţă prin intrigile lui Stavarache la anul 1764 „numai spre a fi de groaza ispravnicilor însărcinaţi cu strângerea banilor, fiind şi el unul din ei", zice genealogia Cantacuzenilor. (v. Buciumul şi Xenopol tom. V).

în secolul actual, în deosebite acte de hotărnicie figurează boierul... BĂJESCU, fost vel şetrar la 1793, a

cărui soţie Şetrereasa Ruxandra, trăia după moartea lui, la anul 1809.

Fiii lor au fost, începând de la cel mai mic: GRIGORE BĂJESCU, praporcic la 1841: CONSTANTIN B„ de asemenea praporcic în acelaşi an; şi HR1STACHE BĂJESCU serdarul: pitar la 1839, căsătorit cu Zinca... (1847) şi fiu mare al şetrarului Băjescu şi al Ruxandrei. El avu un flu: lorgu sau GEORGE Băjescu.

BALACEANU

(VALAH IA)

Origina familiei Bălăceanu, e din satul Balaciu (din Teleorman), moşia strămună a lor. – încă din al XlII-lea secol găsim pe CNEAZUL BĂLĂCEAN, (Balacico). Acesta trăia pe la anul 1280 în Ţara Românească lângă Dunăre, şi neamul lui era din vechea casă a Basarabilor. El pieri într-o luptă legendară, (v. Hasdeu. Radu-Negru).

Date mai sigure avem despre primul Bălăcean cunoscut până acum, anume CONSTANTIN ,,pe care letopiseţul îl arată că a fost căpetenie împreună cu alte două căpetenii a oştilor Mircii Vodă Cozianul, care au domnit în anul 1387”. Acest „Căpitan" Constantin a avut un fiu numit DRAGOMIR. (Geneal. familiei).

Fiul lui Dragomir e: GIAICU BĂLĂCEANU, care a trăit puţin timp după anul 1400. Numele Giaicu se traduce prin „Popa”. Dacă într-adevăr Bălăceanul a fost popă sau numai a avut această poreclă, nu se ştie.

în fîliaţiunea lor, fiul lui Giaicu era NEDELCU BĂLĂCEANU vornicul. El, împreună cu soţia sa Ana au fondat în Bucureşti biserica Sf. Gheorghe vechi la anul 1492.

(Portretul zis al Vornicului Nedelcu din mănăstirea Tismana nu e al lui, ci al lui Nedelcu mare vornic de la 1542). Fiul său se numea MOŞUL şi acesta a avut la rândul său de fiu pe SPĂTARUL SPATA BĂLĂCEANU, cu acelaşi titlu ca şi tatăl său. Spata era însurat (?) cu Mara, care era pomenită „Călugăriţa cea bătrână Bălăceanca” şi care mai trăia încă în adânci bătrâneţi în sec. XVII. Copiii

ei, după cum sunt pomeniti intr-un document, erau: MIHAI clucerul, DUMITRAŞCU Postelnicul, Ancuţa, asupra căror nu ştim nimic, Dragomir şi Badea.

DRAGOMIR LOGOFĂTUL din Bălăci e pomenit în 1584 şi 1586. Sub domnia lui Radu Mihnea e mare spătar şi se vede că a murit înaintea bătrânei sale mame. Fratele său BADEA n-avu copii, iar fiul lui Dragomir e numit tot Badea şi joacă un rol însemnat în secolul al XVII-lea.

BADEA BĂLĂCEANU VORNICUL, supranumit Uşurelul, de pe când era mare Căpitan.

El căpătase porecla de *Uşurelul,* fiindcă în interval de vreo 24 de ore ajunsese de la Bucureşti la Iaşi, cu o scrisoare de la Constantin Basarab, domnul Munteniei, către Ştefan Gheorghe al Moldovei, prin care scăpă de la moarte sigură pe fraţii Toma şi lordache Cantacuzino. Ion Neculce zice: ,,Şi i-au pus muntenii de atuncea numele Uşurelul, după care multă milă a avut de la Cantacuzineşti".

Călătoria căpitanului Badea, zice d. Hasdeu este o adevărată minunăţie pe acele timpuri: el trebuia să fi schimbat pe drum o mulţime de cai ,,de olac" după cum se zicea pe atunci şi nu putea să se fi odihnit o singură clipă.

Prin persoana lui Badea, Bălăcenii au fost cel dintâi neam românesc care a căpătat de la Austria, adică de la „sacrul imperiu", titlul de „graf', (vezi Sulzer, III, 164 şi Engel, t. II), şi l-a românizat prin cuvântul „conteş", format printr-o alterare a cuvântului „conte". – Deja în 1654 se citeşte în cronica muntenească despre „Conteş Bălăceanu", care nu e alt decât Badea, mai apoi mare vornic.

La anul 1673, când se dete bătălia de la Hotin între turci şi poloni, şi când Vodă Ştefan Petriceicu a trecut de partea regelui Ian Sobieski, printre mulţi boieri moldoveni era şi contele Bălăceanu, adică „Uşurelul", care s-a distins şi de astă dată purtându-se în luptă foarte vitejeşte. (Şincai).

. .Cronica moldovenească a lui Amiras (Letop. III, p. 146)

zice: „Multă vărsare de sânge s-au făcut, şi care turc scăpă din şanţuri, din Nistru nu scăpă, iar când scăpă şi din Nistru, din oaste ce era în acea parte nu scăpă că erau mulţi şi de-ai noştri amestecaţi cu leşii şi Badea Bălăceanu Conteş, de-i omora de mai nici unul n-a scăpat”.

Epitetul de „tâlhar rău”, dat de aceeaşi cronică pare a se referi la episodul povestit de cronica munteană: „Badea Vornicul Bălăceanu, în zilele lui Antonie Vodă au ucis nişte negustori moscoviţi împreună cu care erau şi călugări merşi pentru milă la Mosc, pe toţi omorându-i cu o soţie a lui ce-l chema Buta, averea le-au luat”...

VEL-AGA CONSTANTIN BĂLĂCEANU, conte al imperiului, e fiul vornicului Badea, ginerele lui Şerban V. Cantacuzino, şi cel mai înverşunat duşman al lui Brâncoveanu; lucru de care vorbeşte Engel pe larg (I, 336, Gesch.).

Constantin Bălăceanu vroia cu orice preţ ca s- ajungă Domn, şi credea că va putea să reuşească cu ajutorul Austriei, pe care în acest scop o îndemna să ocupe ţara. [E *mat probabil că voia să aducă pe scaunul domniei pe cumnatul său, beizadeaua George Cantacuzino;* n.M.C.]

Foarte ambiţios şi foarte viteaz, în lupta contra turcilor, în care l-a văzut însuşi ungurul Cserei, nimenea nu s-a bătut mai bine decât Bălăceanu, care a şi pierit acolo cu sabia în mână:

„Aga Bălăceanu a pierit în război, dar au pierit şi seraskerul turcesc, că l-a lovit un glonţ tocmai în gură. Zic că la acel război să fi fost mai mult izbânda din partea cazacilor Brâncoveanului, cărora le era cap un moldovean anume Costin căpitanul de Focşani, feciorul Nenului. După ce au aflat Brâncoveanul Vodă pe Aga Bălăceanul mort în război, trimisu-i-au capul la Bucureşti, de l-au pus într-un perpeleac în mijlocul ogrăzii lui i-au şezut vreun an capul în perpeleac, şi au învăţat de i-au risipit

„între Clejani
Şi-ntre Bucşanl, S-a întâlnit,
s-a întâmpinat Doi domni cu
două oşti; Da pe nume cum îl
cheamă? Este Aga Bălăceanu
Cu Constantin Brâncoveanu.
Frânge Aga Bălăceanu
Pe Constantin Brâncoveanu.
Când soarele fu colea, Strigă
Serafim Paşa: „Boieri! cine s-
a afla Şi se va adevăra Să
taie pe Aga Bălăceanu, Cu
bănia să-l măresc
Cu bani mulţi să-l dăruesc...”

Nimeni nu se găsi, afară de căpitan Costin, – aghei Bălăceanu fin care omori prin trădare pe viteazul boier şi apoi se duse la domn să-şi ia răsplata; însă fu dat gâdelui să-i taie capul. Aşa spune poezia populară. – Contele Constantin Bălăceanu Aga a avut de soţie pe Maria fiica lui Şerban Vodă Cantacuzino.

Bălăcenii, ca şi alte familii boiereşti, aveau o cronică specială a ţării, conservată în familie. Ea e cunoscută sub numele de „cronica Bălăcenească”, se începe la anul 1629 şi se termină la 1724, vorbind şi despre Moldova. – O Bălăceancă, aflându-se la Viena a încredinţat-o lui Samuel Klein, de la care a avut-o Şincai, iar apoi Engel.

ION BĂLĂCEANU, fiul lui Aga Constantin (Engel II, p.

1 12) a pierit în tortură sub Vodă Mavrocordat, deoarece ca toţi

Bălăcenii în acea epocă, era partizan al politicii austriece. – El a avut trei fiice, numite „nemţoicele”, fiindcă erau cres-

4 cute la Viena, anume: Ilinca, Maria şi Smaranda, din

^fădÂ- căsătoria sa cu Ilinca, fata postelnicului Brezoianu *[grojlnele '(Mfiu^- “ Bălăcence – una întâlneşte pe drum un capeţ, îl suie în rădvan ***-^^^^ % şi se mărită cu elfăcăndu-l Bălăcean; n.M.C.J. -*

Dintr-o altă branşă a familiei, întâlnim în

secolul al *c^^ liu^l-* XVII-lea pe boierul: HAMZA BĂLĂCEANUL, despre care *^arţM^* găsim menţiuni în cronici şi documente contemporane; a * fost căsătorit cu Anica fata lui George Băleanu biv-vel Ban, pe când era mare *clucer* (în 1680). într-un document din 1713 e amintit cu cele trei fiice ale sale: jupânesele Stanca Bălăceanca, Ilinca şi jup. Preda, care a ţinut pe Dumitraşcu Poenarul, pe atunci (1688) pitar mare.

Frate (?) cu Hamza era GRIGORE BĂLĂCEANUL, pe care-l găsim boier însemnat pe la 1688.

BARBU CLUCER BĂLĂCEANU, fiul acestuia, e cu rangul de agă în 1688, iar mare clucer la 1703. în 1728 într-un act e citat ca mare postelnic, şi anume într-o însemnare de lucruri ce a lăsat doamnei Maria a răposatului Constantin Bălăceanu.

Despre urmaşii acestora nu mai ştim nimic.

Alt fiu al lui Dragomir, deci frate cu Badea zis Uşurelul, era PĂTRAŞCU, boier care avea trei fii, din care s-a transmis familia actuală. MATEI BALACEANU, cel mai mare la anul 1693 era partizan al lui Constantin Bălăceanu şi al vărului său Preda Proroceanul, venind împreună cu ei în ţară cu armată nemţească comandată de Heisler, şi acest din urmă „pornind spre Bucureşti au trimis încă înainte pe Magne groful Generalului cu o seamă de oaste călărime, şi cu dânsul împreună era Preda Proroceanul şi Matei Bălăceanul, văru-său, poveţe fiind...” (Radu Greceanu, Mag. ist. II, 144) – (v. Proroceanu).

El era văr şi cu Barbu Bădeanu, de asemenea partizan al germanilor.

Matei a avut doi feciori: PĂTRAŞCU, care şi el a avut trei fii: Ion, Matei şi Nicolae: şi – HRIZEA pitarul Bălăceanul, care a avut copii pe Ilina şi pe ION BĂLĂCEANU şetrar mare. Acesta a lăsat patru fii şi o fată (citaţi la 1815): Nicolae, Tănase, George şi Şerban.

BARBU Bălăceanu, frate cu Matei şi fiu a lui Pă- traşcu întâiul, are un fiu ŞTEFAN: iar acesta pe lordache şi GEORGE Bălăceanu, după cum arată schiţa genealogică a neamului făcută la începutul acestui secol, (v. Has- deu, Etimolog. magn.).

Al treilea fiu al lui Pătraşcu, deci frate mai mic cu Matei era:

DRĂGHICI BĂLĂCEANU, însemnat boier în secolul trecut. Este dovedit înainte de 1749 ca biv-mare *pitar.* El a murit înainte mult de 1770 şi a avut de soţie pe Catrina

de la care se născu fiu BARBU BĂLĂCEANU. (v. tabl. Hur- muzachi Doc. t. VI).

Barbu Bălăceanu e tatăl VORNICULUI CONSTANTIN BĂLĂCEANU. Despre acesta zice Ion Ghica (în scrisoarea a IlI-a către Alecsandri): , .Caragea era neîmpăcat cu boierii care, nevoind a fi instrumentele hrăpăriei lui, îi făceau vreo împotrivire sau chiar vreo simplă observaţie. Astfel pe Banul Const. Filipescu l-a ţinut doi ani la moşie la Bucov sub pază, pe Banul Grlgore Ghica doi ani închis în casă..., pe Vornicul Constantin Bălăceanu, de care se temea

fiindcă acesta avea relaţii de familie la Viena, l-a trimis în surghiun la Castoria..." (anul 1782). El a fost şi mare Ban.

Banul Constantin a avut fii: RADU, CONSTANTIN Bălăceanu (în sec. nostru). Nicolae şi IOAN însurat cu o Bălăceancă şi apoi cu Elena Mor uzi.

CONSTANTIN Bălăceanu, fost mare Ban la finele secolului trecut, a avut de fii la rândul său pe: Hatmanul ŞTEFAN Bălăceanu, ION Bălăceanu şi CONSTANTIN Bălăceanu, foarte mare vomic, ministru de culte la 1838, Prezident al Eforiei Spitalelor la 1840, ministru de Justiţie la 1856. Căsătorit cu Catrina Dudescu, avu fiu pe:

ION Bălăceanu născut la 1828, ministru plenipotenţiar la Londra. Fost prefect de poliţie sub Cuza şi în 1876. în diplomaţie: la 1866 agent la Paris, apoi [18]70 la Constantinopol. în 1876 ministru de externe. – Agent la Viena (1876), ministru plenipotenţiar [18]78; apoi la Roma [18]82, Paris (1884) Constantinopol. Delegat în Comisia Europeană a Dunării şi Prutului (89). De la 1893 ministru la Londra.Căsătorită cu...., are fiu pe CONSTANTIN Bălăceanu, căpitan în rezervă etc.

Din o branşă înrudită a familiei, tot din Banul Constantin, prin fiul său... sunt descendenţi actuali: GRIGORE Bălăceanu (la Paris) *[fiul baroanei de Ruthmann şi al lui Ştefan Bellu;* n.M.C.], şi CONSTANTIN BĂLĂCEANU, mare proprietar (moşia Stolnici, *[Argeş:*

n.M.C.]) *[mama lut C.B. era o de Beaufort din Viena;* n.M.C.]. Căsătorit cu Elena Mănescu *[fiica lui Grigri Cantacuzino,* n.M.C.], are fiu pe: GRIGORE *[Gutzi, mare jucător, s-a înavuţit la Paris din cărţi,;* n.M.C.].

[Actuali: Ion, Constantin, Grigore şi Grigore Bălăceanu Ruthmann; se crede a mai exista şi reprezentanţi din alte branşe. Un sub prefect de Hârşova etc.; n.M.C.]

Armele Bălăcenilor concedate de Curtea din Viena sunt: sus pe argint vulturul ţării, la mijloc (fasce) 3 săgeţi roşii în stea, în fundal aur: iar jos leul dreptăţii cu spada şi cumpăna, în apropierea unei ape de argint, pe fundal albastru.

ION BĂLĂCEANU n. 1828, ministru plenipotenţiar la Londra. Fost prefect de poliţie sub Cuza şi în 1876. În diplomaţie: la 1866 agent la Paris, apoi (70) la Constantinopol; 4n 1876 ministru de externe. — Agent la Viena (1876), ministru plenipotenţiar (78); apoi la Roma (82), Paris (1884, Constantinopol. Delegat în comisia Europeană a Dunării şi Prutului' (89). De la 1893 ministru Ta~~Londnu *te/w 'tty wf^* Căsătorit cu , are fiu PC^CONSTANTIN BĂLĂCEANU, căpitan în rezervă, etc. * ^

Din o branşă înrudită a familiei, tot din Banul Con- stantin, prin fiul seu.....sunt descendenţă actuali /GRIGORE Bălăceanu (la Parisfc CONSTANTIN BĂLĂCEANU, mare pro- .^j^ * prietar (moşia Stomici^~~T^leorman~~). Căsătorit cu Elena- - Mănescu, are fiu pe: .GRIGORE. *f&ftf &*

Armele Bălăcenilor, concedate de curtea din Viena^ sunt ^sus pe argint vulturul ţeriij la mijloc (fasce) 3 săgeţi Z^ A- «^ roşii în stea, pe fund aur; iar jos leul dreptăţei cu spada * şi cumpăna, în apropierea unei ape de argint, pe fund albastru.

BĂLEANU
(VALAHIA)

Familie a cărei origine e legată cu a Basarabilor, şi apare cunoscută din secolul al XV-lea. Numele vine de la moşia lor de stăpânire „Bălenii" din Jud. Dâmboviţa, de prin al XVI-lea secol. Pe lângă aceasta posedau multe moşii în ţară, fiind unii din cei meii avuţi boieri.

Primul Bălean de care se vorbeşte e JUPAN MIHAIL, la anul 1468, boier în divanul domnesc al lui Radu Voevod. – într-un manuscris al lui Radu Greceanu se spune de un hrisov din 6976 (1468) de la „Radul Voevod Basarab sin Vlad Voevoda'' dat „Cinstitului boier Jupan Mihail pentru moşia Ruşii 1 proci", şi adăugându-se: „dintr-acesta se trag boierii Băleni".

Se pare că frate cu Jupan Mihail a fost GHERGHINA Pârcălabul, mare castelan al faimoasei cetăţi Poenari, sau altă rudă de aproape. Acest Gherghina era om foarte bogat: şi avea ca fii pe MARELE PAHARNIC DRĂGHICI, t fără copii. Gherghina a fondat din temelie şi a înzestrat cu mare avere mănăstirea Nucetul din Dâmboviţa, care a rămas ca o ctitorie a posterităţii Bălenilor, fiind întemeiată de neamul lor. – Despre acest boier Gherghina vorbeşte pe larg un hrisov al Radului Vodă, din anul 1502, asupra moşiei Topolovenii, fostă „a Milii, feciorul lui Voicu al Tatului", care fugise peste munţi, ridicând alt domn „peste capul părintelui Domniei mele" Vlad Călugărul; dar fiind prins, l-a trimis să-l arunce în cetatea Poenarilor; iar tatăl boierului Milea s-a dus înaintea pârcălabului Gherghina „de i-a închinat ce e mai sus din sat

de Topoloveni ca să-i scoată capul fii-săi Milii de la cumplita moarte, şi i-au scos capul lui..."

Sub Mihnea Vodă Turcitul, în secolul al XVI-lea, găsim pe doi boieri Băleni. într-un hrisov din 1582 al acestui domn, se vorbeşte de 6 boieri bătrâni, între care PETRU BAN DE BĂLENI. Vintilă de Cornăteni, Stroe armaş de Măneşi etc... – în alt hrisov din 1585 (măn. Radu Vodă, în Arhiva), găsim pe boierul RADU CLUCER ot Băleni. Neavând alte indicii e greu a stabili timpul când a trăit Petru Banul, deja bătrân la 1582. Se pare că el e tatăl clucerului Radu.

încă de pe atunci existau două ramuri deosebite din Băleni, din care una a dat pe Banul Udrea de sub Mihai Viteazul, cealaltă pe Gheorghe Banul în secolul al XVII-lea. Oare clucerul Radu ot Băleni nu e tatăl Banului Udrea? împrejurările pare a ne arăta aceasta. – Vom lua fiecare ramură pe rând, începând cu a lui:

BANUL UDREA BĂLEANU, boier dintre cei mai însemnaţi ai lui Mihai Viteazul şi pe care cronicile-l numesc „Hatman" pentru marile-i merite militare, deşi acest titlu nu exista în Valahia. – La anul 1598, Mihai îl trimite asupra lui Hafîz Paşa, pe care-l învinge victorios. Vistierul Stavrinos în cronica sa, zice: „Sultanul trimite pe Hafiz-Paşa, om foarte viteaz. Acesta îşi aşează tabăra la Nicopoli, având 16.000 ostaşi buni şi 32 tunuri...Mihai mişcă înainte pe Udrea, cu contingentul de moldoveni, 1000 cazaci şi 1000 dorobanţi; Udrea trece îndată peste Dunăre cu oastea şi sfărâmă oastea lui Hafiz Paşa". (în Papiu Ilarian).

După cucerirea Moldovei, Mihai pusese acolo pe Banul Udrea în capul cârmuirii.

într-o luptă contra polonilor, lângă Argeş, comandând avant-garda română, el susţinu atacul unei armate mult mai numeroasă, în 3 rânduri, şi pierzând 1500 de oameni, dând astfel lui Mihai timpul de a se retrage şi întări. – Miron Costin: „până de 3 ori au dat războiu leşilor,

iar a patra oară au purces în risipă oastea Udrii," – Un ofiţer polon, Otfinowski, martor la bătălie, a descris-o în versuri (1601).

în 1598, Udrea când plecă contra lui Hafiz-Paşa, fiind pe atunci armaş mare, a scris în româneşte testamentul său, cu subscrierea şi pecetea (în archiva reprodusă de Hasdeu, Etimol. magn.) în care citim:

,,Să se ştie că las eu, Udrea, frăţâne-meu Badii: Maxinul tot şi Negrească şi Măceştii şi viile toate de la Pripor şi Băltenii; şi am lăsat sororu-mea Grajdanii, Leurdenii cu mori cu tot şi viile, şi Bobescii de sus cu tot şi Stâlpenii partea mea toată: iar mănăstirii Panaghii i-am lăsat Lupşanul tot şi Lunga şi...; toate le-am lăsat mănăstirii cu mare blestem, şi cine va călca acestea să fie blestemat de domnul Christos. August 21 văleat 7106. Udre veliki armaş". Pecetea pare că reprezintă două capete negre despărţite printr-un arbore.

La 1600 Mihai trecând munţii, lăsă administrarea Munteniei lui Udrea, pe când Oltenia rămase sub a Buzeştilor. A rămas scrisoarea lui Mihai din 1600 prin care comunică boierilor săi planul de unire al celor trei ţări române. în acelaşi an, Simeon Movilă intrând în ţară cu polonii, prinse pe Banul Udrea, căruia îi tăie capul; lucru de care vorbeşte şi Sigismund Batori într-o epistolă a sa din 160L

Miron Costin spune greşit că Banul se închinase uzurpatorului Movilă. El a fost decapitat tocmai din cauza opunerii. – Legatul său fu împlinit întocmai şi fu înmormântat la „Sfânta mănăstire".

Ne mai fiind urmaşi din ramura lui Udrea, patronajul mănăstirii a trecut Bălenilor din cealaltă ramură, fiind urmaşii aceluiaşi fondator.

Udrea avea de frate pe POSTELNICUL BADEA, care într-un zapis (din 1641) arată cele două ramuri deosebite ale neamului. Ei avură şi o soră, pe GRAJDANA sau Urbana, care a fost soţia Vel-Spătarului Lecca.

De la soţia sa, care era Muşa, Banul Udrea n-

avu copii.

A doua branşă a Bălenilor, o găsim în secolul al XVl-lea prin DRAGOMIR Vornicul, pe care un document ni-l arată că avu de fiu pe:

IVAŞCO MARELE VORNIC Băleanul, fost postelnic, boier însemnat până sub Matei Vodă, când la anul 1633, în bătălia de la Dudeşti între Matei Basarab şi rivalul său Radu Alexandru: capetele oştilor pre roşii erau Ivaşco Vornicul Băleanul şi Barbu Paharnicul Brădescul" (Cron. anon. Mag. ist. IV, 317) Tot el mai e pomenit înainte într- un document din timpul lui Mihai Vodă. – Cei doi feciori ai săi au fost: Petre şi Gheorghe.

PETRE CĂPITAN din Băleni şi vel sluger în 1642 şi 1650; la 1658 mare căpitan, t puţin după 1660. El a avut trei fii: – MATEI postelnicul de la Mihăieşti (care a avut o fiică (?) Rada) SOCOL postelnicul, apoi clucer la 1645, al cărui fiu era Cârstea Clucerul: – în fine al treilea IVAŞCO postelnic şi mare vornic, care avu de soţie pe Marica şi care nu trebuie confundat cu vărul său, Ivaşco fiu al lui Gheorghe Banul şi tatăl lui Grigore. – Aceşti trei fraţi de mai sus, fiii lui Petre căpitanul vând împreună unchiului lor Gheorghe moşia Câlceştii. – (doc. Arhiv. Stat. Buc.)

MARELE BAN GHEORGHE BĂLEANU, celălalt fiu al vornicului Ivaşcu de la începutul secolului, e boier cu mare vază în secolul al XVU-lea. – La 1659, când Constantin Basarab Cârnul năvălise în Moldova contra lui Ghica Vodă bătrânul, avea cu sine şi pe Băleanu, care a şi căzut în robia Tătarilor: „atunci au căzut în robie Banul de Craiova, Băleanul...” (Miron Costin). Cronica ţării româneşti (Magazin istoric) zice asemenea despre dânsul: iar pe Gheorghe Vornicul Băleanu, îl coprlnseră acolo viu, şi-l duseră rob la Crâm”.

întors, deşi bătrân. Banul Băleanu, ia parte la

evenimentele ţării. Sub Antonie Vodă izbucneşte acea mare rivalitate între boierii ţării, descrisă de cronicari,

Băleanu cu fiul său de o parte, iar sfetnicii domneşti: Creţulescu, Banul Mareş Băjescu de alta etc. (v. Creţules- cu).

Ambii Băleni erau mari duşmani al lui Şerban Cantacuzino şi Creţuleştllor. – Vorbind despre călătoria lui Duca Vodă în Muntenia, Nicolae Costin zice: „Duca Vodă trăsese din boieri pe unii către sine, de-i făcuse ai săi, anume Băleanul cel bătrân... etc.” Sub domnia lui Duca în Valahia (1674) el e principalul boier al ţării: Duca Vodă lipsind din ţară, Gheorghe Banul rămâne caimacam cu ginerele său Hrlzea vistier şi Stalco paharnic etc. – (Mag. ist. II, 5). + 1679.

La 1644 era mare clucer şi la 1656 mare Ban; se născuse probabil pe la 1600. – Fiica sa Anca se căsători cu Hamza clucerul Bălăceanu; şl alt ginere era Radu Dudescu. Fiul său a fost:

IVAŞCU BĂLEANU MARELE LOGOFĂT; vorbeşte de dânsul cronica Bălăcenească (Şincai III, 166) cum că la anul 1671, fiind agă, boierii Mareş Banul, Radu Creţulescu şi Şerban cu fraţii lui „li s-au nălucit că Gheorghe Banul cu ai săi vrea să-l omoare”, şi astfel plângându-se lui Antonie Vodă, acesta mazili din divan pe Gheorghe şl Hrizea vistierul; iar pe Ivaşcu din agie, facându-l apoi comis mare. – Duca fiind mutat în Moldova la 1679 şi Şerban Cantacuzino numit domn, Ivaşcu clucerul Băleanu fugi la vechiul său domn, (Mag. ist. II, 17), împreună cu Stalco clucerul (Bucsanu), pe care Şerban Vodă caută a-i readuce cu promisiuni: Ivaşco Băleanul muri în Moldova, iar soţia cu copil şi Staico Bucsanul trecură în Ardeal după moartea lui (1685).

Şerban Cantacuzino arătându-se mărinimos alese tocmai de ginere pe fiul lui Ivaşco: Grigoraşcu postelnic (1868): „o mare minune, zice Cronica anonimă, a făcut acel Şerban cu ginere-său Grigoraşcu! că tatăl său Ivaşco şl moşu său Gheorghe din Băleni au fost mari vrăjmaşi ai lui Şerban Vodă...’. – Şerban Vodă chemă pe Grigore cu mama sa din Ardeal unde erau refuglaţi.

GRIGORAŞCU BĂLEANU, vel postelnic, fiul lui Ivaşco, a jucat un însemnat rol pe timpul său. – Şerban Vodă Cantacuzino auzind despre el cum spune Constantin Filipescu căpitanul, fiindcă era frumos şi de neam bun, fiind pribegit în Ardeal la Mihail Appafy trimise după dânsul, spre a-i da pe fiica lui de soţie. Const. Căpitanul, văr cu mama Băleanului a fost trimis să-l aducă, lucru ce se împlini şi nunta se făcu cu mare pompă, „care atâta se potrivise amândoi la toate, cât gura nu poate spune frumuseţile şi înţelepciunea lor, şi toţi îi fericea; dară, săracii multă bucurie n-au avut, că după cinci luni îmbolnăvindu- se greu Smaranda au murit şi s-au îngropat cu mare cinste la mănăstirea Cotroceni; iară Grigore Băleanul au rămas în jale". (Codex Balacianus etc.). Această tânără soţie a lui Băleanu, era Domniţa Smaranda (t 1688), „şi frumoasă şi înţeleaptă, foarte o iubea tată-său".

„Boierii şi ţara (la an 1716 când Mavrocordat era în exil), au făcut sfat să se alcătuiască cu nemţii, şi au mers Bojoranul şi Grigore Băleanul logofătul la Sibiu la generalul Steinville, să ceară oşti şi guvernator dintre boieri, să dezlipească ţaţa de turci", (ap. Şincai III, 339). Planul nu ieşi căci Mavrocordat se întoarse în ţară.

După 1720, Gr. Băleanu e mare Ban; iar la 1729 administratorul întregii Oltenii ca mare Ban, sub guvernarea austriacă. (V. multe documente în Hurmuzache, tom. VI, p. 407, 28, 55, 81).

Fiul acestui mare boier este: ... BĂLEANU, mare logofăt.

Fiu:

GRIGORE BĂLEANU mare Ban, întâiul boier al divanului Valahiei, până în secolul nostru. Fusese mare vornic etc. – Avu de soţie pe Maria Brâncoveanu, fiica lui Manolache Brâncoveanu mare Logofăt şi muri la 1807.

Cele trei fete ale sale au fost: Zoe Moscu, Elena Herescu, Alexandrina Văcărescu.

Iar băieţi doi:

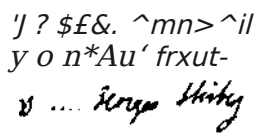

MANOLACHE BĂLEANU, om politic, comandant al oştirii din Valahia la 1831: mare vornic, la 1848 face parte din căimăcămia de la Bucureşti, după abdicarea lui Vodă Bibescu. Deputat în divan. înainte de alegerea Pr. Alexandru Cuza a fost iar caimacam sau locotenent domnesc împreună cu I.Filipescu şi I. Mânu. Sofia sa era fiica lui Const. Bălăceanu: Sultana, cu care a avut patru copii:

1. EMANUEL BĂLEANU, fost Prefect de Ilfov etc. căsătorit întâi cu Elisa Florescu, avu două fete (Emanuela, Ivoneta), a doua oară cu Mărie Catargi, o fată, Elisa şi un băiat, George.

2. GEORGE BĂLEANU (lorgu), căsătorit cu Elena Mavrocordat, are trei fice.

3. 4. Fiicele lui Manolache Băleanu au fost căsătorite după: Filipescu şi I. Ghica.

NICOLAE BĂLEANU, al doilea fiu al marelui Ban Grigore, de la care moştenise averi mari, a fost ministru de finanfe, reprezentant în parlament etc. – însurat cu Irina, n. Văcărescu, avu trei copii:

GRIGORE BĂLEANU, n. 184...-, fost inspector al Eforiei spitalelor etc.

tTa^MoL £ »h»M . ^*4«L ***k^ o Â* ^C- facA*^ _>•*-=. ^.' ^'•■^^^•^| ffojiăi». &mi*A*** oC

[Candidat la domnie. Bătaia de joc a lui J.C. ***a^-*** *M.M^UA* ***.f^i^.*** *Brătianu şi a lui C.A. Rosetti Berlicoco. Ruinat de aceşti* ***^^ ^ - ^tz^^,*** *din urmă trăieşte ajutat de surori jucând domino la Cafeneaua Bulevard. Trăsura lui a . /*~^L' ^ ^»*-^ putrezit la carosierul Bogătscher şi ^ '^^ £ <&^ mantaua lui a servit la teatru intr-o comedie ,,Aventuriera";* n.M.C.]

Mărie Blaremberg şi Catinca căsătorită cu George Cantacuzino.

[Arme: în 4 quartiere, o bufniţă, o cetate cu o scară, un

corn al abundenţei şi trei trifoi; n.M.C.]

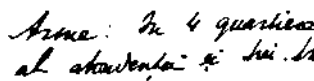

[BĂLENII despre care se poate zice fără exagerare că au fost cei dintăi boieri de la Mihai Viteazul până la Cuza, fiind mai cu tărie decât toţi ceilalţi fără întrerupere printre boierii mari şi Vel Bani din tată în Jiu, prezintă de trei generaţii numai prototipi de cretini. Astfel Vel Banul Grigore, Emanuel şi cel din urmă, (cuvânt indescifrabil, n. ed.) *George sunt vestiţi ca prostie şi degenerescentă cerebrală;* n.M.C.]

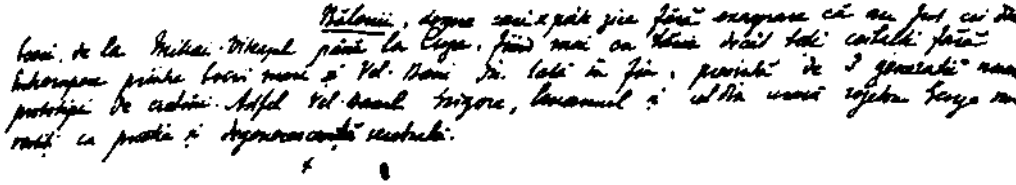

t **BALICA**
(MOLDOVA)

Veche familie, despre care avem date sigure din secolul al XVI-lea, şi pe care falsa cronică a lui Huru ne-o arată anterioară descălecării lui Dragoş: – (Printre vechii boieri – ,,coki” – e citat Avram Balica, alături cu Titu Arbore, Ceaur etc., sec. XII).

Cel mai însemnat din această familie şi primul bine cunoscut este marele HATMAN ISAC BALICA, mare portar de Suceava; înrudit de aproape cu Movileştii, deoarece ţinea în căsătorie pe Schiauna, sora lui Eremia şi Simeon Movilă.

Un hrisov, dat de Petru Şchiopul din 1583, adevereşte acest lucru: „Facem ştire tuturor cui se cade, că viind dinaintea domniei mele rugătorul părintele Gheorghe episcopul de Rădăuţi şi cu fraţii săi Teodor şi Eremia vornic şi Simeon aprod şi cu sora lor Schiauna jupâneasa Balicei Hatman şi sora lor Greaca, feciorii Movilei logofăt mare..."

Un alt act din 1615 (Hasdeu, Arhiva, I, 128) – spune că dânsul e fiu al mamei lui Eremia, adică dintr-o primă căsătorie, dar se poate explica că şi cumnat fiind cu acesta, putea fl numit fiu.

Un hrisobul al lui Moise Vodă din 1634 – (Hasdeu, Arhiva I, 72) – îl numeşte: „vărul domniei mele repausatul Isac Balica Hatmanul”.

Pentru multe fapte rele ale lui lancu Sasul, Miron Costin ne spune că mulţi boieri, „mai vârtos Movileştii, Vlădica

Gheorghe, Eremia şi Simeon paharnicul, Balica Hatmanul, s-au sfătuit în taină ca să pribegească şi... cu toţi au trecut în ţara leşească, alţii s-au dus la turci, la Munteni şi

într-alte părţi". – în urma plângerii acestor „Movileşti" între care şi Balica, domnia se redete lui Petre Şchiopul (1582).

Balica fusese mare portar între 1579-85 şi pieri la 1612, ucis de Tomşa. – El zideşte în Iaşi o capelă, care mai târziu devine mănăstirea Frumoasă, înzestrată cu multe moşii. – Ion Canta în Cronică (III, 163): „era o bisericuţă mică de piatră făcută de un Balica Hatman".

Din urmaşii Hatmanului cunoaştem pe:

ION BALICA, ctitor la mănăstirea Frumoasa (1642), fiul (?) său. Acesta împreună cu SIMEON Balica (Balicenco) şi IOSEF Balica, sunt menţionaţi câteşi trei la 1649, slujind ca români printre cazacii din Ucraina. Lipsa de documente ne împiedică de a şti legătura de rudenie ce există între dânşii.

ALEXANDRU BALICA, 1754, citat prin documente: între altele se judecă împreună cu soţia sa Maria, contra vechilului egumenului Calistru al mănăstirii Râşca, septembrie 1754 (Acad. 25/31).

Neamul Balica avea indigenatul cu drepturi polone, şi e trecut în „Corona Polska" (carte de heraldică din 1728), spunându-se despre Balica: „Isaiasz y Jerzy Parkutapowie, szlachta Wodosca, zafluzeni w oyczynie nasszey w zieli w recompense od Rzeczypospolitey, indigenat w rom. 1607, (o czym Konstantucya Seymowa fo. 857 toz namienia y. Okolski. – tom. III 329)".

Şincal zice despre aceasta: „Spune Engel că tot în acest an (1607) au căpătat indigenatul polonez Nistor Ureche, Vasile Orisa, Esaia Balica..."

Localitatea unde erau curţile domneşti de la Frumoasa după numele primilor fondatori, se cheamă Balica, cum spune cronicarul Neculce (II, 307).

între nobilii maghiari se află o familie Balica, originară din Transilvania, care era desigur în legătură cu familia moldavă.

Acest neam boieresc s-a stins în secolul nostru ne mai fiind descendent! de parte bărbătească.

BALOTA
(VALAHIA)

Această familie se află stabilită aproape de Olt în judeful Argeş, încă de la 1650, când trunchiul ei: Balotă Căpitanul, veni prin acele locuri, după toate probabilităţile de dincolo de Olt.

BOIERUL DRAGOMIR CEPARO trăia pe la anul 1533, ca stăpânitor al moşiei Ceparii din Argeş. El a zidit biserica din Cepari situată pe un deal, după cum se vede şi din inscripţia de deasupra uşii. Neamul său era de origină foarte veche, fiind acolo aşezat de secole, din timpurile primilor Voievozi români. – Acest senior Dragomir era moş lui:

IVAŞCU CEPARU mare armaş, fiul lui STANCIUL Logofăt; trăia pe timpul lui Matei Vodă Basarab. Printr-un hrisov din anul 1648 acest Domn îi dăruieşte pentru serviciile sale moşii cu dealuri şi munţi. – Se povesteşte că otrăvit din răzbunare de către boierul din Orbeşti, vecin cu dânsul, la o serbare, el simţind şi voind ca să plece la moşia sa din Cepari, când ajunse acolo, printr-o întâmplare nenorocită căzu de pe cal, lovindu-se la cap de o piatră, şi murind chiar la scara casei sale. Casa se spune că se afla pe câmpia din faţa bisericii, lângă râul Topolog. – După moartea lui rămase văduva sa şl o singură fiică adume DESPA, prin care se Isprăvi neamul său.

Despa a fost văzută şi luată în căsătorie de CĂPITAN BALOTĂ, boier care avea o mare avere, pentru care o legendă zice chiar că fu atacat în casele sale întărite, de o mare ceată de tâlhari, dar fără folos. Din

Căpitanul Balotă şi soţia sa Despa s-au născut trei fii: Ştefan, Preda şi Iliaş şi o fată care călugărindu-se deveni Stariţa Filotea.

Jupân Iliaş Balotă, avu un singur flu RADU Balotă, zis şi ..Balosache", care muri fără urmaşi. Iliaş vându Chiajnei Grădişteanca locul pe care ea fondă schitul Văleni

Paharnicul PREDA BALOTĂ, însurat cu jupâniţa Catrina a avut trei feciori: Mihalache, Rizea şi Sandu, care numindu-se PREDESCU, după tatăl lor au dat naştere familiei cu acest nume, în Argeş.

CLUCERUL ŞTEFAN BALOTĂ, fiul mai mare al Căpitanului Balotă, continuă descendenţa familiei. El a zidit din nou la anul 1752, biserica veche din Cepari. împrejurul acestei biserici s-a dat în anul 1789 o luptă între nemţi şi turci, în care aceşti din urmă fură bătuţi. – Clucerul Ştefan a avut de soţie pe Safta, fiica lui Mareş Stâlpeanu, având zestre Stâlpenii din Muscel şi Lereştii. Ei au avut două fete: Ilinca şi Mira, şi şase fli:

1. IORDACHE, avu numai două fete: Safta, care ţinu pe lene Brătlanu, şl Păuna pe lordache Vrabie.

2. Matei fu omorât de un tâlhar: – 3. 4. Şerban şl Pârvu muriră de tineri.

5. CONSTANTIN BALOTĂ, a avut doi fii şi o fată: Safta, soţia pitarului lordache Bucşănescu. Fiul său GEORGE a avut doi copii fără urmaşi (Costache şi loniţă) şi o fată ce ţinea pe Bujoreanu. Celălalt, ION numit MATEI BALOTĂ postelnicul, după numele unchiului său, s-a însurat cu Sanda, fata şetrarului Ilie Rătescu, de la Răteşti din Argeş, având copil. El a murit în 1828. în afară de cinci fete a avut doi fii: COSTACHE, şi IONIŢĂ însurat de două ori, care adoptă un flu ION, iar din a doua căsătorie au flu pe CONSTANTIN: ambii fraţi numindu-se BĂLTESCU, spre prescurtarea numelui Balotescu. *[caz de fratricid după care se*

schimbă numele; n.M.C.J *ca^ ^i ^Mt>â^-**^^i*

6. în fine GHEORGHITĂ BALOTĂ, unul dintre fii clucerului Ştefan, avu fiu pe polcovnicul IORDACHE BALOTĂ, care continuă filiaţia prin cei opt fii ai săi: Ştefan, Toma, Pană, Ghiţă însurat cu Mariţa Furduescu, (toţi fără copii): IONITĂ fost ofiţer a avut un singur fiu Mihail; ALECU trei fii şi patru fete; iar GRIGORE doi fii şi trei fete; – NICOLAE BALOTĂ (Nae) în fine, al şaptelea fiu ca vârstă; fost prezident de Tribunal etc. însurat cu Elena Racovi- ceanu din Piteşti avu trei copii:

Ana (Domnica) căsătorită cu Costache Bogdan (fiu, Alexandru Bogdan-Piteştl); Marla căsătorită cu Coco Demetriescu, fost magistrat, etc. (fiu, Camil Demetriescu) şi GRIGORE BALOTĂ, inginer.

BALŞ

(MOLDOVA)

Originea acestei familii e controversată: sau veche originară din Moldova, sau descinzând din familia domnitoare Balsa din Montenegru.

Originea românească a neamului Balş e susţinută şi de d. Hasdeu, după care cuvântul de ..Balş" e românesc: în timpurile mai vechi numele scriindu-se prin hrisoave: Baloş sau Băluş. – Astfel primul cunoscut din familie cu acest nume e

Marele PAHARNIC BALOŞ, la 1433 în timpul lui Alexandru cel Bun, între boierii acestui domn.

în privinţa descinderii lor din Montenegru, origină care trece ca cea adevărată, ştim următoarele:

Din SENIORII DE BAUX din Franţa derivă fîllaţiunea Balşilor sau Balşizilor din Cemagora. Seniorii din Baux (Provence) sunt cunoscuţi încă din secolul al VIII-lea; iar ca trunchi legendar i se da unul din cei trei regi magi din Orient. – Cel dintâi strămoş al lor, binecunoscut e PONS, SIRE de Baux la anul 990 (al cărui moş era Leibulfe, seigneur du donjon 890?). – Un RAYMOND prince de Baux, senior al Domeniilor Balziene trăieşte pe la 1100, şl era fiul lui Ugon, zis Hugues de Baux, fiul lui Pons. – Mai târziu, în 1360, Contele FRANCISC emigrează la Ravena în urma unor certuri cu regele Ludovic al Neapolulul. în acelaşi timp fiul său, Bertand sau BALSA I emigrează în Montenegru, unde întemeiază prima dinastie a Balşizilor, ca principe de Durazzo şi Bem de Zetta (1356-67), căsătorindu-se cu o princesă slavă din familia

Nemanyich. – Balsa a avut trei fii, pe: Balsa II, principe albanez de Scutari (1369-851), Strasimir şi GEORGE I, care domnesc împreună, după tatăl lor. Generaţiile lui Balsa şi Strasimir se stinseră peste puţin timp, a celui din urmă prin ultimul Balşid, învins de turci, anume: Balsa III, care avu numai o fiică. Elena.

Genealogia Balşilor se continuă prin George I, din al cărui descendenti: – IOAN (1435-1520)?, s-a refugiat în Moldova, deposedat de statele sale, împreună cu fratele său TEODOR BALSA bătrânul (t 1522), – lucru neprobat încă cu siguranţă.

D. Mijatovlcz spune, susţinând această genealogie: „Seniorii de Baux, părăsind Albania se refugiară la Curtea principilor Moldovei, unde ocupară în secolul al XVII- lea şl al XVIII-lea înalte posturi diplomatice şi militare, sub numele de BALŞ". – Un document din 1493, – spune d-sa –, zice în mod precis „că cnezil Balsa vin în Moldova din Serbia după ce trecură peste apă".

De asemenea se vorbea de nişte scrisori, nedovedit însă, prin care împăratul Frederic III recomandă amiciţiei domnilor români pe principii Teodor şl Ion Balsa de mai sus.

în Neapole există încă familia ducilor de Balsa, şi altă ramură comtală, înrudite, şi care prin documentele lor dovedesc că au fost în Cernagora, la Durazzo.

Deci se poate ca după Izbânda turcilor asupra creştinilor, o parte să se fi întors în Italia, pe când cealaltă a emigrat în Moldova.

Oricum, genealogia conţilor de Baux francezi şi a principilor Balsa italieni şl şerbi există în linie neîntreruptă şl dovedită Istoriceşte. Punctul de legătură între ultimii domnitori din Muntenegru şi Bălseştli din Moldova e singurul care rămânene bine afirmat de documente precise.

Teodor Balsa bătrânul a avut trei fii: ION Bals (1530)? TEODOR şi GEORGE. – Ion şi Teodor au fost amândoi mari logofeţi şi sunt îngropaţi la Mănăstirea Rişca

din Bucovina, unde se află pietrele tombale ale Balşilor. O inscripţie slavonă din acea biserică aminteşte pe ambii fraţi. Iar George e menţionat la anul 1490 ca boier moldovean într-un hrisov al lui Ştefan cel Mare, prin care acest domn îi dăruieşte satul Drăguşanii (v.

Hasdeu, Etimol. magn.).

Tot cam pe acel timp se zice că era egumen al Mănăstirii Rişca, RAFAEL Bals.

Genealogia regulată a familiei, în ţară, începe de la fiul lui Teodor (1584) şi anume de la:

MARELE VORNIC CRISTEA BALŞ, probat printr-un act din 1598: trăia în secolul al XVI-lea. A avut de soţie pe Eudochia, fiica Doamnei Ruxandra, soţia lui Petru Vodă Rareş. Cu Dochia el a avut cinci copii: Matei, Vasile, Teodor, Lupu şi George. Din aceşti doi din urmă se trag cele două ramuri ale Balşilor, citate de Cantemir: , .Balszestii duplices". – (Descriptio Moldav.). – Ceilalţi copii n-au avut posteritate.

Ramura lui Lupu e aceea din care derivă Balşeştii de azi: a lui George s-a stins din anul 1830 în persoana lui Teodor zis Frederik. – Urmărim mai întâi ramura a doua a lui George.

GEORGE sau IORDACHE BALŞ marele Logofăt, găsit în documente din 1617, fiul lui Cristea Vornicul, prin care a primit moştenire parte din moşia lonâşeşti din Hârlău. El avu fiu pe Vasile.

în timpul domniei a doua a lui Lăpuşneanu (1564) se vorbeşte de familia Balş în letopiseţe : ,,Şi a trimes (Alexandru Vodă) şi a ales din curtenii de ţară pe Racoviţeşti şi pe Sturzeşti şi pe Bălşeşti...".(Neculce)

VASILE BALŞ, fiul lui George, figurează cu părinţii săi într-o împărţeală din anul 1624, dându-le moştenire jumătate lonăşeştii ot Hârlău. El avu un singur băiat, IONAŞCU BALŞ VORNICUL, carp la 1659 se însoară cu fiica Comisului Serbu. Ca moştenire a avut moşia Căpetenii.

în 1673 e vornic de tară, de ţara de sus: şi e cunoscut când Petriceicu Vodă trimete zălogi lui Husein-Paşa, între care erau el şi Nicolae Racoviţă, care au fost destul de rău trataţi. – (Nic. Costin.). – La 1684 Dumitraşcu Vodă văzând o partidă de boieri pribegită la Serakierul turc spre a-l răsturna din domnie, trimisese pe lonaşcu Balş şi pe Constantin Ciobanul postelnic

spre a regula lucrurile în favoarea sa. Dar şi aceşti doi boieri se uniră cu pribegii: iar Dumitraşcu a fost mazilit şi dus la Constantinopol. – (Let.mold. III, 26). – Ionaşcu Balş a avut şase copii, din care cinci fete: Aximia, măritată cu vornicul Nicolae Başotă: Aniţa cu boier Draguzescul; Alexandra cu T. Cantacuzino; Paraschiva cu vornicul Cerchez; şi Roxanda cu Lupu Costache: toate citate în împărţeala de la 1721.

VASILE MARELE LOGOFĂT BALŞ, fiul său, citat de asemenea la 1721, când are moştenire lonăşenii. Se căsători cu Maria, fata vel-paharnicului Ştefan Haşdeu, cu care avu trei copii: Ecaterlna Cuza, Ruxandra a Jic- nicerului Cucoranu, şi Andrei (citaţi 1751).

ANDREI BALŞ, mare spătar (1756 etc.). Are ca moştenire prin cartea din 1756 mai multe moşii. El avu cinci băieţi şi o fată, dintre care:

GRIGORE BALŞ, împreună cu fratele său VASILE, fugiră în Polonia în timpul lui Ion Mavrocordat Voevod, cu Mihalache şi Ilie Sturdza, dar fură chemaţi de domn şi li se dete boieriile: Vasile vel căpitan de Iaşi, şi Grigore vel căpitan. Apoi el a fost mare spătar şi se căsători cu fata lui Toader Costache. El avu patru copii: Nicolae, Elena, Ana călugăriţă la mănăstirea Văratic, şi

TEODOR BALŞ MARELE LOGOFĂT, fost mare spătar etc.; creat întâiul baş-boier de către Mihail Vodă Sturdza.

însurat întâi cu Nastasia Conachi, a doua oară cu Ruxanda, fiica lui Racoviţă, tatăl adoptiv al lui Vodă Mihai Sturdza n-avu parte de nici un urmaş. Cu el se stinse această ramură a Balşilor şi imensa lui avere rămase moştenire lui Mihai Sturdza.

A doua ramură a familiei Balş, cea existentă şi azi, se trage din LUPU MARELE LOGOFĂT BALŞ, fiul mai mare al vornicului Christea. Lupu Balş a avut trei copii de la soţia sa numită Magdalena. Probabil de el vorbeşte un hrisov din 1610 (Academie), prin care fostul paharnic BALŞ e orânduit să aleagă nişte părţi de moşie.

BEJAN, fiul său, e cunoscut prin acte din 1642. La rândul său, Bejan avu cinci copii, după cum probează documentele.

loan sau IONAŞCU BALŞ MARELE VORNIC, al treilea fiu al lui Bejan, e citat de documente ale familiei

dintre 1673-1733. Pare a fi murit puţin înainte de 1700. în anul 1690 a zidit biserica Sf. Dumitru din Iaşi, pe când era vel vornic. însurat cu fata marelui Vistiernic Ursachi, având mai mulţi urmaşi: – o fată ANIŢA, fu măritată după fiul lui Constantin Voevod Brâncoveanul (1706), de care lucru Engel zice: ,,în luna lui ianuarie din anul 1706 s-a ţinut nunta lui Constantin Brâncoveanu cel tânăr cu fata lui Balş, paharnicul din Moldova, acea nuntă domnul Moldovei au împodobit-o prin trimeterea spătarului său loan Niţe, rudenie cu Cantacuzenii după mamă. Atunci a logodit şi Antioh Cantemir pe Maria fata sa după Radu, alt fecior al lui Brâncoveanu.” (Şincai). Alţi copii ai lui lonaşcu Vornic sunt: CONSTANTIN, fost mare Vornic şi Logofăt, (care a avut o fată Ecaterina şi un fiu Constantin de asemenea vornic, 1756). Constantin cu fratele său Lupu vornic au fost exilaţi în Asia la 1753. (Fotino III, 113).

(VASILE BALŞ banul, al nouălea fiu al lui lonaşcu, avu de copii din căsătoria sa cu fiica lui Panaite pe: IORDACHE, vel căminar; MIHALACHE vel stolnic, însurat cu fata unui stolnic Adam a avut un fiu căruia îi lasă Şoldăneştii din Suceava, anume IORDACHE armaşul în secolul acesta, fost mai apoi vornic; – LUPU vornic, alt fiu al lui Vasile, însurat cu Zoe Vâmav; – şi VASILE BALŞ, 1775, guvernator al Bucovinei când fu anexată Austriei, consilier de Stat şi baron al imperiului Austriei, etc. t iară copii).

LUPUL MARELE LOGOFĂT BALŞ (t 1790) fiul lui Ionaşcu B. mărturisit prin acte din 1750, 1771. etc. Căsătorit cu Safta Cantacuzino; a avut şase copii, toţi băieţi, din care trei: – George, Teodor şi Constantin formară fiecare o ramură din care se trag Balşii în viaţă. Vom lua pe fiecare în parte:

1. GEORGE BALŞ, (lordache) marele Logofăt (1787) căsătorit cu Maria Mavrocordat, e tatăl lui: IOAN, *Şambelan* al ţarului Rusiei şi Conte al sfântului imperiu şi al Rusiei: – şi al Marelui Vistiernic ALEXANDRU BALŞ, însurat cu Smaranda Sturdza, cu care a avut pe fiii săi: CONSTANTIN şi GEORGE, ambii consilieri de stat ai Rusiei, din care primul avu un singur fiu, pe DEMETRU Balş: iar George pe ALEXANDRU (în v.) şi două fiice: Caterina şi Olga (id).

2. TEODOR BALŞ marele vornic al Moldovei, formează o altă branşă cu Maria, fata lui Pârvu Cantacuzino. El jucă un rol însemnat în mişcarea de la 1821 în Moldova, şi vornicul Beldiman vorbeşte despre dânsul în ,,Tragodia" (Let. III. p.355, 360 etc). Copiii săi au fost: – Lupul, însurat cu fata logofătului Gr. Ghica (cu care a avut pe Grigore *[Grigore Balş, ministre desfinances dans le premier cabinet commune de Moldo-Valahie. 1862, 22 Janv.-ll Marş;* n.M.C.][x] şi pe Elisa, t 1898, măritată cu D. Beldiman); – şi NICOLAE BALŞ însurat cu fata vornicului Manolache Costachi. Fiul lui Nicolae este:

^yx- ^^ fiuiui/u. 4v /*■*• ^T^^x. ^ /fyfi^ ' /&&(&* //fi-

TEODOR BALŞ CAIMACAMUL (1790-1857), locotenent domnesc al principatului. El a ţinut acest loc după domnia de 7 ani a lui Grigore Ghica, fiind un adversar înverşunat al ideii de unire a celor două ţări. Desflinţă multe din instituţiile create de Grigore Ghica. Balş e caimacam numai 4 luni (1856-57), murind subit la 1 martie 1857 tocmai când cu ajutorul Turciei şi Austriei, adversare Unirii, trebuia să lucreze cu activitate contra ei.

•^ Grigore Balş, ministru de finanţe în primul guvern comun moldo-valah. 1862, 22 ian-11 martie. (în fi. în orig.; n.ed.)

- în 1846 era mare logofăt al dreptăţii. – Căsătorit de două ori, cu Maria Rosetti-Răducanu şi Caterina Dimany. – Fii: EUGENIU, fost Director al Imprimeriei Statului, TEODOR. VICTOR.

3. CONSTANTIN BALŞ mare logofăt, al treilea-

fiu al logofătului Lupu Balş; căsătorit cu Ana Catargioaica, a avut şapte copii. El e acel „ciuntul Balş", care fiind boier avut şi cu vază mare, a avut curajul să răspundă domnitorului fanariot care zicea boierilor că va face o dare nouă: „ba nu vei face măria ta, că ţara nu o vrea". – Frumos exemplu de patriotism! – El trăia pe la Jumătatea secolului trecut – Se păstrează testamentul prin care lasă copiilor averile sale imense, căci dă fiecărui mai multe moşii, perechi de case şi vii. în el zice: să fie datori a se arăta cu toată iubirea şi dragostea către cei mai mici, cum şi cei mai mici către cei mai mari, iar care va urma înpotrivă, va lua răsplătire de la Sfântul Dumnezeu..." E iscălit cu mâna sa Constantin Băluş şi are titlu „diata următoare după săvârşirea mea", (în Codrescu, Uricar, 24 pagini). Constantin Balş a avut trei fete; iar dintre băieţi: – TEODOR BALŞ fu Hatman şi general al armatelor române, căsătorit cu Maria Bogdan; – ALEXANDRU BALŞ, avu la rândul său fiu tot pe ALEXANDRU, însurat cu Roxanda Sturdza, de la care a avut pe:

ALEXANDRU BALŞ, fost consul general la Budapesta (din 1890), fost prefect de poliţie în Iaşi (88): etc. (n. 1861 t 1899); Elena: GEORGE; şi MATEI, magistrat.

în fine GEORGE BALŞ (1798), fiu mai mare al logofătului Constantin şi frate cu Alexandru I, însurat de două ori, cu Roxanda Sturdza, şi cu Ana Filipescu; a fost tatăl a patru copii: din care fetele Natalia şi Smaranda fură măritate cu boierii Keşco şi C. Catargi; înrudindu-se astfel cu dinastia regală Obrenovici; iar băieţi au fost: – ALEXANDRU (soţie Smaranda Sturdza, cu care a avut numai două fete); – şi

PANAIOT G. BALŞ (1817-1889) fost mare visternic şi ministru de finanţe al Moldovei, e fiul mai mic al lui

Gheorghe Balş căsătorit cu Roxanda fiica lui Mihai Cantacuzino. în biserica din Iveşti, fondată de dânsul pe moşia proprietate a familiei, sunt îngropati amândoi soţii. Fiii lor sunt: – IORGU,

doctor în drept, fost prefect etc. MIHAIL BALŞ, fost deputat etc., căsătorit cu Alexandrina Gugiu; PAUL; CONSTANTIN; Natalia; Maria şi Caterina.

te ?• M^ > ^ p- – ***r^*** ^ W^ ***r-*** ^ /*A/^~7 /^>^< ' ' Documente privitoare la familie se găsesc la Arhivă, ^ Wwe& ^ag^ în Uricarul de Codrescu şi în familie, unde se păstrează şi ^ ^ >^^_ genealogia făcută de mai multe persoane la 1813, decern-

6^4^

brie 30, prezentată în obştească adunare, „după cererea cinstiţilor boieri Bălşeşti".

Pe lângă testamentul lui Constantin Balş, citat mai sus, se mai păstrează şi acela al lui lordache Balş marele logofăt, fiul lui Lupu Balş din 1790. – (Codrescu, Uricar t. XI p, 322). Prin această „diată" lasă fiilor şi moştenitorilor săi mai multe moşii. Din el se poate vedea imensa avuţie posedată de boierii Balş chiar de la începutul acestui secol. Astfel lui Alexandru îi lasă: 9 moşii în Suceava şi Botoşani, 4 în Iaşi, 1 vie la Copou, 2 la Putna, etc. – lui lancu: 8 moşii în Iaşi, 2 în Hârlău, 2 în Fâlciu, 4 vii şi diferite alte bunuri, etc., Catincei vreo 8 moşii şi alte averi, etc., – Testamentul e datat din 21 martie 1809 şi e vizat de Mitropolitul Veniamin al Moldovei.

Genealogia dinastiei Balsa în linie neîntreruptă şi probată în mod istoric, începând de la primul „de Baux" până la ultimul Balşid, se păstrează în familie.

Blazonul cuprinde o stea cu 8 raze de aur pe fond roşu. Deasupra casca şi coroana de conte, din care iese un lup pe jumătate, ca „cimier". Acestea sunt vechile armoarii din evul mediu.

[Balsche: De gueules ă l'estoile ă huit rays d'or. Casque et couronne de comte ayant en cimier un loup issant; n.M.C.][x]

^ *Pe Jundal roşu stea cu opt raze de aur. Cască şi coroană de conte având deasupra un lup sărind (înfr. în orig.; n. ed.).*

BĂRBĂTESCU

(VALAH IA)

Familie veche românească: s-a numit astfel după moşia ei din Ialomiţa.

OPREA LOGOFĂTUL din Măneşti (anterior 1600), a avut un fiu care posedând moşia Bărbăteşti a dat astfel numele urmaşilor săi. Acest Oprea logofătul primi de la Doamna Stanca, soţia lui Mihal Viteazul, ca dar o moşie pentru serviciile sale în ţară şi străinătate: el avea atunci titlul de postelnic. – (Bilciur. Măn. Rom. p. 222, 1600).

Un document (arhivă) ne arată pe Oprea de Măneşti care trăia şi în secolul al XVII-lea, ca tată a patru băieţi: HRIZA postelnicul, NAN postelnicul, DRĂGHICI spătarul (care avu doi fii: Petraşcu şi Pană, 1676), şi TATUL sluger din Orbească, apoi logofăt la 1628 etc. şi care avu patru copii: Maria, Muşat, Dan şi Bunea. Dintre aceştia, Nan are titlul după moşia din Bărbăteşti.

NAN POSTELNICUL din Bărbăteşti şi Doiceşti, 1628-1656 etc. îl găsim figurând în foarte multe documente, fie ca martor, fie în acte proprii. – Astfel în timpul lui Leon Vodă, un document al Buzeştilor ne spune că aceştia pierzând cărţile de posesiune ale moşiilor Drăgo- eşti, au fost găsite de Nanu postelnicul din Bărbăteşti de la care le-a cumpărat Preda Brâsescu Clucerul, cu ughi 70, făcând apoi acesta proces Buzeştilor etc. – Un document arată că el vânduse moşia Grădiştea din Muscel.

La moartea lui Matei Basarab mai trăia şi nu se ştie când a murit. A avut de fiu pe TUDOR COMISUL din Bărbăteşti, al cărui fiu este(?):

MIHAI BĂRBĂTESCU mare paharnic n. după 1680; fost vel comis 1728, vel serdar 1730-31, biv-vel paharnic 1740-46, pe care-l probează foarte multe documente din sec. XVIII. Printre judecătorii divanului ca jurişti cunos- cuţi sunt Constantin Năsturel biv-vel vistier şi Mihai Bărbătescu biv-vel paharnic, în divanul domnesc la 1745. – Un act din 1728 ni-l arată ca posesor al moşiei Văcăreşti şi Uricanii. El locuia cu casele în Târgovişte unde avea şi vie pentru care se ceartă cu Văcăreşti!. (Doc. Arh. Stat)

Avu trei copii: o fiică care ţinu în căsătorie pe Constantin logofătul Cândescu (în prima căsătorie a acestuia): – pe MINCU BĂRBĂTESCU, vel-paharnic însurat cu Safta fiica lui Pârvu II Cantacuzino. – (v. geneal. Cantac. – Bucium.); – în fine al doilea fiu:

MIHAI BĂRBĂTESCU II, la 1746 fiind tânăr, biv-vel şetrar în divan alături de tatăl său; în care calitate iscăleşte multe documente ale timpului. El fu apoi ispravnic de Dâmbovita. Era ginerele logofătului Matei Cantacuzino, fiind însurat cu N... fiica acestuia.

ILINA sora sa, tot fata comisului Mihai Bărbătescu, era în 1736 soţia lui Şerban postelnicul Brezoianul de care se vorbeşte prin cronici, an în care vinde moşia de zestre Râioşii de lângă Aninoasa. – (Dâmbov. Doc. Arhivă.)-

Din secolul trecut sunt mai multe acte privitoare la această familie. – în 1782. noiembrie 25, Caragea însărcinează pe Radu Golescu şi pe vel-serdar loniţă Florescu să hotărnicească sătenii de moşiile boierilor BĂRBĂTEŞTI şi de viile boierilor Brâncoveni.

Un mare proces se iveşte în privinţa moşiilor Bărbăteştilor care ţine de la 1798 timp de 2 ani: – Cârstea clucerul vânduse lui Rizea Bălăceanu o delniţă de pădure, pe care Bălăceanu o vânduse apoi lui Mihai Bărbătescu, care fiind ispravnic de Târgovişte a început să calce schitul Bunea. în actele de hotărnicie de la prima vânzare din (7184) 1776, se văd figurând trei boieri Bărbăteşti: VASILE POSTELNIC, Oprea postelnic şi Pană postelnic, din care pe

aceştia doi i-am văzut mai sus. – în anul 1799 procesul între Egumenii de la Bunea şi Bărbăteşti continuă.

Se citează atunci MIHAI Bărbătescu, Ceauş de la Târgovişte (acesta deci probabil fiul lui Mihai II şi nepot de fiu al paharnicului). – în 1800 se sfârşeşte judecata prin- tr-o delimitare făcută. (Cond. Schit. Vâlcana sau Bunea, în Arhiv. Stat. Buc.).

COMISUL DINU BAMBERE, boier mare, a trăit până în secolul nostru. El se însură cu BĂLAŞA fata celui de-al II Mihai Bărbătescu luând de zestre moşia familiei Bărbăteşti. CONSTANTIN Bambere era postelnic în 1783, între boierii epitropiei obşteşti, (v. Ureche, Ist. t. I, 254).

Comisul Bambere – Bărbătescu şi cu soţia sa sunt îngropaţi la mănăstirea Căldăruşani din Ilfov. Ei au avut în afară de doi băieţi t. o singură fiică: pe SULTANA Bărbătescu, căreia îi rămaseră însemnate proprietăţi în Ialomiţa. Ea se căsători cu un nobil grec din Smyrna, fiu al

<! to^flfw/^f/.guvernatorului de acolo, CONSTANTIN CAFTANGIOL, care-şi zise BĂRBĂTESCU după numele soţiei sale. Era un om foarte învăţat şi se zice dintr-un neam mare. în timpul zaverei, turcii, venind la moşia sa, îi tăiaseră o ureche, scăpând cu viaţă numai din recunoştinţa unui şef turc, care-l cunoscuse (1821). Totuşi aruncară pe Ialomiţa, marea şi bogata sa bibliotecă jefuind toată casa.

Ei au avut patru fete şi trei băieţi, din care:

1. TEODOR Bărbătescu, căsătorit cu o Daniileascâ, avu copii:

2. ALEXANDRINA (1817-1894). femeie demnă de memorie prin caracterul şi virtuţile ei, se căsători cu serdarul Nicolae Hăbudeanu fiul Căminarului Dumitru Sadulescu vechi boier din Ialomiţa, proprietar al moşiei Hăbudu: având patru copii: Maria căsătorită cu G. Djuvara şi 2. cu Perieţeanu; – Grigore Hăbudeanu t 1884; – Dr. Constantin Hăbudeanu: *[fiică Paulina,* n. M.C.] – şi Elisa, căsătorită [*1. cu junele Berlescu -fiică Lavinia Durma (curcă),* n. M.C.] cu George Lecca *[fiu Octav, fiică Eluira Yga Poenaru,* n. M.C.]

Imdeauu : şi EI.ISA, casatonta&'U'Gcorge l'Ccea.^,^:^^

3. IOAN BARBATIX r, al doilea dintre fraţi, proprietar o^, mare, avocat: asasinat le moşia sa Cocanii în |ş.... Căsătorit cu Broşa Zătreanu, ţiul stai IANI t BAitiiATixr e ultimul descendintc al acestei familii. (Copii: Oi^a n. lS!»s şi Vladimir. n. fS!)9|.

4. IOAN BĂRBĂTESCU, al doilea dintre fraţi, proprietar mare, avocat: t asasinat la moşia sa Cocanii în 18... – Căsătorit cu Frosa Zătreanu, fiul său IANCU BĂRBĂTESCU e ultimul descendent al acestei familii. (Copii: Olga, n. 1898 şi Vladimir, n. 1899).

BĂRCĂNESCU
(VALAHIA)

Veche familie muntenească, probată cu siguranţă în secolul al XVl-lea, ca proprietară a moşiei Bărcăneşti din judeţul Prahova.

După cum spune tradiţia, această familie ar fi venit odată cu Radu Negru din Făgăraş, stabilindu-se în tară printre nobili împreună cu Câmpinenii, Grădiştenii, Slătinenii, Dudeştii, Otetelişenil şi altele.

Istoria ne vorbeşte de CLUCERUL RADU BĂRCĂ- NESCUL de sub Mlhal Voevod Viteazul, care în anul 1594 a fost trimis de acesta în solie la principele Transilvaniei Sigismund Batori, pentru strângerea relaţiilor de amiciţie, în acelaşi timp cu stolnicul Stroe Buzescu, care a fost trimis în misiune la principele Aron al Moldovei. -El se luptă în numeroasele războaie ale ilustrului principe Mihai.

Spătarul PÎRVU BĂRCĂNESCU, a pierit ucis în anul 1658 de Mihnea Radu Voevod, împreună cu aga Radu Bărsescu, şi altii. (Blaremberg. Instit. de Roum. p. 368; – şi Fotino.)

Despre boierul VASILE BĂRCĂNESCUL vorbeşte cronica lui Radu Popescu vornicul, în anul 1727 cu ocazia uneltirilor vistierului Ion Dedulescu, Manolache clucerul şi alti boieri, care se duseseră la Constantinopol să lucreze pentru a detrona pe Mavrocordat; ,,iar ceilalţi soţi ai lor ce rămăseseră în Ardeal, văzând că pare multă zăbavă şl nu se

alege nimica de nebunia lor, găsesc dintre dânşii pe un Vasile Bărcănescu, şi-l trimit la Ţarigrad la casa unui Fotache. îl află de la Poartă şi numaidecât cu

firman împărătesc trimite Bezirazemul de-l prinde, şi-l bagă în lanţ, în fiare şi-l trimite cu un ciauş împărătesc, tocmai în mâinile Măriei sale lui Niculae Vodă. Şi cum îl aduce în mâna domnului, cuprins de cutremur şi de multă groază pentru vinovăţia lui – o! minune de atâta milostivire a Domnului; – în loc să-l mustre, în loc să-l pedepsească aude întâiaşi dată un cuvânt din gura Domnului: Iată că te-am iertat, mergi la casa ta de te hodineşte, – poruncind să nu-i facă nimeni supărare.

...Deci cei doi ce erau ascunşi la Ţarigrad, dacă înţeleg de patima Bărcănescului că l-au prins şi cum îi căuta de la Poartă şi pe dânşii, ies pe ascuns din Ţarigrad... se îmbracă în haine măcelăreşti şi pleacă de acolo să vie iarăşi la cuibul lor în Ardeal...", unde ajunseră după multe greutăţi (v. DUDESCU), fără însă ca domnul să se răzbune asupra caselor lor de aici din ţară, lucru de care se miră cCronicarul. (v. Cronica R. Popescu, – Magaz. istoric IV, p. 150). – Urmaşul acestuia:

IENACHE BĂRCĂNESCU, ca biv-vel serdar, la 23 noiembrie 1785 Ispravnic al Judeţului Prahova. (Ureche, Ist.) în 1802 era boier mare în sfatul ţării, în care calitate fiind, a iscălit cu ceilalţi boieri mari o scrisoare adresată d-lui Clozios (15 septembrie 1802).

CLUCERUL BĂRCĂNESCU, este menţionat într-un act împreună cu biv-ceauş de aprozi Tufeanu şi biv-vătaf Radu Fărcăşanu, la 8 aprilie 1804. -

SCARLAT Bărcănescu a avut doi fii:

SCARLAT BĂRCĂNESCU, colonel de cavalerie fost adjutant domnesc etc. t în urma unui accident de cal. Căsătorit cu Cecilia. *[Menkull,* n. M.C.] a avut un singur fiu, decedat.

DUMITRU BĂRCĂNESCU, t, fost căpitan în cavalerie. Căsătorit cu Elisa Băleanu, având doi fii: RADU şi DAN Bărcănescu, care sunt singurii descendenţi actuali din această familie.

BASARABA t

Originea celei mai ilustre şi mai însemnate familii româneşti se pierde în depărtate timpuri. După d. Hasdeu, Basarabii au fost o întreagă castă nobiliară şi numele ei derivă de la „Ban".

Familia Basarabilor, adevărată „gens”, cea care a dat regi vechilor daci, era cunoscută în vechime sub numele de Arabi, pe care i-l dau vecinii întregii Ţări Româneşti, din cauza părţii a doua a numelui, „arab”. Chiar marca heraldică a neamului cuprinde trei capete de negri sau arapi; care arme (blazon) le-au avut în timpul evului mediu.

FILIP ARABUL, împăratul Roman, a fost din neamul Sarabilor sau Basarabilor. Chiar explicaţia poreclei sale nu se poate da altfel. – (V. Hasdeu, Etimol. magn.). – Filip a domnit între 244-49. – Un alt împărat roman LICINIU era originar tot din Dacia: „Licinius imperator est factus, Dacia oriundus”. (Eutropiu). Că era din casta Sarabilor se constată prin aceea că el se trăgea din Filip Arabul. – Un al treilea împărat GALERIU era de asemenea de origină dacă, dintre Sarabi şi el se mândrea cu originea sa „ieşită din zei", cu toate că romanii îl numeau mojic, „armentarius”.

- Casta sau neamul Basarabilor era dinastia domnitoare a dacilor până la cucerirea de către romani; – Printre regi;

BOEREBISTA s-a distins. Acesta a pierit la anul 41 î. Cr. omorât de nobilii nemulţumiţi pentru nişte reforme ce vrea să aducă.

DECEBAL, cel din urină şi cel mai însemnat rege al dacilor, a domnit între 82-107. înfrânse în mai multe

rânduri legiunile lui Domitian din Moesia; dar expediţia lui Traian în Dacia puse capăt regatului său. Prima campanie în anul 101-102 se termină printr-o pace condiţionată lui Decebal, care călcând tratatul, războiul de cucerire reîncepu în 105. Traian pierdu pe prietenul său Longinus; dar Sarmisegetuza capitala a fost luată şi Decebal se sinucise spre a nu fi prins. Capul lui a fost dus la Roma şi Dacia se declară provincie romană (107).

O lacună în istoria Basarabilor ne întâmpină în intervalul de la colonizarea Daciei până la începuturile de consolidare ale statelor române în care timp nu ni s-a păstrat nimic despre românii de la nordul Dunării. – D. Hasdeu: „De vreme ce Sarabii înainte de secolul V au dat dacilor pe cei mai mari regi cu Decebal în frunte, şi deteră apoi Romei cinci împăraţi (2 Filipi, etc.), toţi de o energie mărturisită de chiar duşmanii lor, şi de vreme ce după secolul al XlII-lea, Basarabii au dat românilor un lung şir de eroi ca Alexandru, Mircea, ca Vlad Dracul, ca Ţepeş etc.; deci acelaşi rol conducător în capul neamului românesc contra furtunilor din afară avuseseră ei şi între sec. V-XIH”.

Demonstrarea e atât de puternică, încât comentariile ar fi superflue.

Un privilegiu exclusiv în decursul evului mediu, de la secolul al Xl-lea încoace, era acela de BAN al Craiovei şi Severinului, pentru Basarabi. Desigur că mai toţi ducii şi Voevozii care se aflau în capul senioriilor şi provinciilor de prin Valahia şi Ardeal erau Basarabi. Şi epoca aproximativă după Hasdeu, a aşezării dominaţiei Basarabilor în Făgăraş se poate pune între 1160-1180.

DUCII FĂGĂRAŞULUI sunt seniori puternici în decursul secolului al XlV-lea, ca şi cei ai AMLAŞULUI sau Omlaşului din Transilvania, a cărui jurisdicţie depindea de Banatul Severinului. Domnii români Basarabi, precum Mircea, Vlad etc. poartă titlul ereditar de „duci ai Amlaşului şi Făgăraşului” deşi nu mai aveau posesiune asupra acestor ţinuturi.

E curios faptul că adeseori în documente, – şi aceasta se observă la multe familii, – vorbindu-se de mal multi fraţi, nu se pomeneşte decât de unul cu numele de Basarab fără altceva, pe când ceilalţi poartă numai prenumele. Aşa într-un act din 1398, printre nobilii din Haţeg în satul Riuşor: , .honestos viros lanustinum et frates suos *Basarabe* et *Custe, Kinejos de Riuşor*

Multe alte acte ungare menţionează diferiţi Basarabi prin părţile de sud ale Transilvaniei, prin Timişoara şi Banatul Severinului. Aici era centrul feudal al neamului Basarabilor şi reşedinţa Banului.

Deşi sunt multe acte şi mărturii sigure despre poziţia şi puterea Cnezllor sau Conţilor Basarabi înainte de secolul cil XlV-lea, totuşi perioada care precede întemeierea primelor state române e destul de obscură. Se citează voevo- date şi seniorii, însă cu o cronologie puţin sigură şi mult controversată. Aşa sunt:

Cnezatele lui IOAN şi FARCAS în Ţara Severinului, dincolo de Olt, citate într-un document din 1247. Tot în acele ţinuturi se aminteşte în acelaşi act, ducatul lui LYR- TIOI voevodul valahilor, ale cărui domenii erau mai consolidate şi cu oarecare putere. Dincoace de Olt, în aceeaşi epocă, domnea asupra ducatului său, Voevodul SENES- LAU, într-o semivasalitate faţă cu regatul Ungariei. – Ţara „LYTIRA” sau Lotrului (Loviştea), de care ne vorbesc documentele din acele timpuri, era probabil stăpânită tot de un senior Basarab.

- Cu mult înainte, chiar în secolul al V-lea, prin ţinuturile Basarabilor erau alţi conducători. Astfel, Basarab era acel legendar Roman sau „RAMUNG”, duce al valahilor şi Zevrinului”, care în anul 450 vine la nunta lui Attila;

> Da war der Herzog Ramung aus der Walachen Land Mit Siebenhundert manen kann er von sie

gerannt...”

(Strofa 1372. Niebelungenlled).

Lengendarul BANUL MĂRĂCINE, care după cum se spune a ajutat cu un corp de cavaleri pe regele Philippe de
Valois, trăind pe timpul domnilor români din veacul al XTV-lea, era tot un Basarab, tânăr Ban al Craiovei.

în timpul ultimelor invaziuni, mongolii se ciocnesc în secolul al XlII-lea, în anul 1240, prin ţinuturile Oltului, cu BASARAB-BAN, pe care cronicele persane vorbind de dânsul îl raportează ca „Bazaran Bam”. El era Voevodul RADU Basaraba (1230-45), trunchiul dinastiei princiare a Basarabilor din Valahia. în acel timp s-au dat lupte teribile şi eroice între năvălitori şi românii olteni, pe care le-au narat contemporanii, (v. Hasdeu, Negru Vodă etc.)

Vom observa că ducatele şi senioriile române din câteşi trei ţările, au avut în evul mediu de suveran pe regele Ungariei, ale cărui pretenţii de vasalitate persistară până aproape de Mircea şi chiar sub el, când statul român se consolidase deja.

TUHOMIR BASARABA (sau Mircea), confundat cu Radu Negru, e acela care urmează primele fundamente ale princiatului Valahiei, începute înaintea sa de Lyten şi de fratele său Barbat, prin răscoala lor contra Regelui Ungar. El începu domnia ca Voevod vasal regelui Ungariei, în anul 1298. Autoritatea lui a fost recunoscută de Ducele sau Banul Olteniei, Basarab deasemenea. în 1301 numeşte pe fiul său Alexandru, duce al Făgăraşului. Regele Ungariei, Otton de Bavaria, fiindu-i predat de Ladislau Apor, îl închise în Cetatea Haţeg de unde apoi îl eliberează. Zidi o biserică la Câmpulung, lăsând urmaş pe fiul său Alexandru.

Până la Tuhomir sau Mircea I, Domnitorii Basarab! sau succedat în ordinea următoare: (v. Hasdeu: Negru Vodă, cit),

RADU (Negrul) Basarab, între 1230-1241: MIHAIL Liteanu sau LATINUL şi SENESLAV, 1241-79; BARBAT 1279-88 şi DAN I, predecesorul lui Tuhomir. Biserica din Câmpulung, după inscripţia ce se citeşte, a fost fondată de un Radu Negru în anul 1215 (dată mai probabilă decât cea

de 1290 ce se zice c-ar fi adevărată). Acest Negru Basarab era deci anterior celui ce lupta cu mongolii. D. Puşcariu printr-un frumos raţionament arată că acest NEGRU BASARAB de la 1215 ar trebui să fie tatăl primului Radu (de la 1240). Astfel putem stabili lista Voevozilor începând de pe la 1200.

Urmaş a lui Tuhomlr a fost fiul său.

ALEXANDRU BASARAB (1310-1363), cel mare. Acesta e acel Radu Negru al legendei, care descinse din Făgăraş, urcându-se pe tronul Valahiei. Toţi domnii Basarab! de prin acele timpuri aveau calificativul ereditar de NEGRU, din care izvoţâră atâtea confuzii pentru istoricul lor.Alexandru Vodă zidi multe oraşe: Târgovişte, oraşul de FJocci, Buzău şi castelul Argeşului sau cetaţea lui Negru. Războinic şi înţelept, având o mare putere, el era în bune relaţii cu vecinii săi slavi pe care îi ajuta adesea. în 1330 învinse în munţi pe Charles-Robert d'Anjou, regele ungar. Stăpânitor al întregii Ungro-Vlahii, învinge şi pe tătari de unde au rămas legendare luptele cu jidovii.

Acest mare Principe, pe care relaţiile contemporane italiene îl numesc REGE al Valahiei, probă de puterea sa, muri la 1363. Titlul de rege îl găsim dat şi urmaşilor săi. Astfel Vladislav e numit marele Rege. Dan, Mircea cel mare etc. poartă în cronici străine acest titlu. Putem zice că primii domnitori ai românilor au fost regi, nu principi. Mihai Viteazul chiar, era numit „crai" sau rege al.>ambelor ţări: Ardealul şi Valahia.

Alexandru Basaraba de la prima soţie Marghita, fiica lui Ivanco Basarab de la Romanaţi (t 1328), avu pe

Nicolae şi Vlad: iar de la catolica CLARA, pe Radu Negru II. Capitala sa era la Câmpulung.

VLADISLAV BASARABA, care-i urmă, e un Voevod ilustru. în primii ani el a avut de luptat cu ungurii. în 1366 s-a dat prima ciocnire cu turcii, pe care-i birui cu fratele său Radu, Ban al Severinului. Peste 3 ani a avut din nou lupte cu ungurii şi cu vasalii săi de peste munţi. (în acest timp trăia lângă Amlaş: lovită Basaraba zis „Tompa", conte de Wlntzberg). în luptă cu Ludovic I, acesta e învins şl se împacă cu dânsul; tot atunci se distinse şi viteazul boier Basarab, Cneazul DRAGOMIR de Dâmboviţa, în urmă stareţ al mănăstirii Cotmeana.

în timpul regelui Vlad, catolicismul făcu progrese în ţară, încurajat de dânsul prin insistenţele Clarei şi ale Papei.

RADU II BASARAB sau Radu Negru Vodă, fratele lui Vlad, domni la 1378-84. Foarte religios, zidi mai multe mănăstiri, între altele cu ajutorul călugărului Sf. Nicodem, mănăstirea Tismana din Gorj, cea mai frumoasă a ţării. Slăbind legătura de vasalitate cu regele Ungariei, adăugă titlurilor sale pe cel de „stăpânitor Silistrei şi Ţărilor până la Marea Neagră". Lăsă doi fii: Dan şi Mircea.

De acum încep rivalităţile între cele două ramuri ale dinastiei Basarabilor, cunoscute sub numele de „Dăneşti" şi, .Drăculeşti", după urmaşii acestor doi, şi care continuară cu furie până în secolul al XVI-lea. Fiindcă domnii se succedau alternativ, noi vom urma şirul lor cronologic, (v. şi Genealogia).

DAN I, de la a cărui domnie încep luptele pentru tron, moare ucis în luptă de Şlsman ţarul Bulgariei, care ajuta pe Mircea (1385-86).

MIRCEA I, zis CEL MARE, într-o domnie îndelungată şi războinică (1386-1418) se arăta un principe de valoare. în 1389 ,,il re Mirce" luă parte la bătălia de la Cosova, unde creştinii fură înfrânti. în acelaşi an încheie un tratat de alianţă cu Vladislav, regele Poloniei. Spre a scăpa de turci, care deveneau tot mai puternici, se învoi în 1391 cu un tribut anual.

După ce a făcut un tratat cu Siglsmund, 1395, se ceartă cu dânsul şi-l atacă la Pasărea, zdroblndu-i o parte din oşti. în 1396 a luat parte la expediţia nereuşită de la Nicopoli; iar în 1411 bătu puternic pe turci Ia Rovine.în urma multor fapte ale domniei sale, el muri în 1418 şi fu

îngropat la mănăstirea Cozia, pe care o zidise şi unde se vede pictat împreună cu fiul său, în armură de cavaleri. El se mai intitula: domn al ambelor laturi ale Dunării până la mare, al Silistrei până la Adrianopol, al Amlaşului şi Făgăraşului etc. (v. Tocilescu – Ist. rom., Xenopol ,id).

MIHAIL, fiul său pe care-l asociase de când trăia, urmează domnia (1419-20). Rivalităţile între cele două ramuri înrudite ale Basarabilor reîncep, succedându-se:

DAN II (1520-25); RADU III (1425-27) şi din nou Dan II, (1427-30) fără însemnătate, susţinuţi când de turci, când de unguri.

VLAD II DRACUL, fiul lui Mircea, principe viteaz, domneşte de două ori: 1423-39 şi 1442-46. Din prima domnie fusese înlăturat de Ion Corvin'de Huniade, înrudit cu Dăneştii, tot din Basarabi, care veni cu armată aşezând domn pe DANCIUL (Dan III), care ucise familia lui Dracul.

Acesta însă goni pe uzurpator, dar pierzând în urmă o luptă fu prins de Danciu şi tăiat împreună cu fiul său Mircea în piaţa din Târgovişte. Vlad ajutase pe Regele Ungariei în lupta de la Vama unde acela muri (1444) şi de unde Corvin fugind, fusese prins şi închis de dânsul. VLAD III (Vladislav) dintre Dăneşti succedă Ini Danciul.

VLAD VOEVOD ŢEPEŞ, fiul lui Dracul, a fost un mare domn. De o mare energie şi bravură, domni de două ori: 1456-62, apoi în 1476. Susţinu lupta cu vecinii săi unguri, turci şi moldoveni. După ce birui armata lui Mahomed, atacat de acesta, avu de luptat contra nere-cunoştinţei lui Ştefan Domnul Moldovei, pe care îl

ajutase şi acum se unea cu turcii. învins, fugi în Ungaria la Matias Corvin, cumnatul său, care-l ţinu în captivitate 14 ani. în privinţa morţii sale se crede că a fost ucis de Laiot în a doua domnie. Cu toată faima spăimântătoare rămasă în jurul numelui său, el va trece întotdeauna printre cei mai iluştri domni ai Valahiei. Fratele său RADU CEL FRUMOS, domnise între 1462-71, având de luptat cu pre- tendenţii şi cu Ştefan al Moldovei, care-l bătu în două

rânduri; şi care luă de soţie pe Voichita, fiica lui Radu şi a Doamnei Maria.

în privinţa cronologiei şi identităţii Domnilor, din secolul al XV-lea, există încă o mare confuzie, până azi nedescurcată. De aceea succesiunea lor neflind clar stabilită, am urmat acei autori care ni s-au părut mal aproape de adevăr şi având probe mal puternice.

Lui Ţepeş îi succedă LAIOT BASARAB sau Vlad V. zis „Ţepeluş" (1477-81), care avu o domnie agitată şi plină de lupte. El fu ucis de Ştefan cel Mare într-o bătălie. Lalot era fiul lui Dan III şi frate cu Vladislav, după cum se crede, deci mare duşman al lui Vlad Ţepeş. (v. Xenopol, Ist. Rom. tom. II). .

VLAD CĂLUGĂRUL, fiul lui Ţepeş, domni liniştit dar fu detronat de unul din fiii săi:

RADU CEL MARE (V) 1494-1508, principe înţelept şi bun. El aduse pe Mitropolitul Nifon, fost patriarh de Constantinopol, ca să îngrijească de biserica ţării; dar din cauza nemulţumirilor fu silit apoi să-l concedieze. în 1506 Radu prădă Moldova. Murind, fu îngropat la mănăstirea Dealul pe care o zidise şi care până azi a rămas una din cele mai măreţe monumente ale vechimii, ca Tismana, Bistriţa etc.

MIHNEA CEL RĂU, care urmează (1508-10), frate cu precedentul (?), după toate cronicile muntene (anonimul; Cost, căpitanul; Odobescu) e dat ca fiul lui Dracea armaşul din Măneşti (vezi Mănescu). După istoricii noştri, reiese însă că era frate cu Radu cel Mare, adică fiu al lui Vlad Călugărul, cum ar proba un document de pe timpuri.de la mănăstirea Bistriţa. Nu

vom discuta această legătură, dat fiind că dânsul era tot Basarab, dar îl vom considera ca fiu al armaşului Dracea. De altfel, epitaful său latin ne spune că era de neam ilustru:

> ,,Regnabam multo nuper cumulatus honore, Sedes parentali, splendida sceptra gerens...” (Ion Salius)

Foarte crud cu boierii, domnia lui deveni odioasă prin multele omoruri. O conjuraţie formându-se, Mihrlea fu ucis la Sibiu unde fugise, de un sârb pus de spătarul de Albeşti. Alexandru Odobescu are o splendidă naraţiurle istorică „Mihnea cel Rău", în care descrie pe larg domniă şi faptele sale.

Succesorul său VLĂDUŢĂ, frate cu Radu, fu ucis de Mehmed-Bey după o scurtă domnie (1510-12).

Vlad Ţepeş în afară de fiul său Vlad Călugărul, a mai avut fii pe: DANCIUL vornicul şi pe JUPAN MANJILA de la Argeş, care însurându-se cu Maria Corvin avu copii pe STANCIU şi pe STOIAN. Acest din urmă cu soţia sa Barbara Humzar sunt părinţii cunoscutului NICOLAE , .Olahus”, care astfel descindea şi el direct, stabilit fiind în Ungaria, din Vlad Vodă. (v. lorga – Analele Acad, seria II, 8, pag. 2).

NEAGOE VODĂ BASARAB (1512-21) fiul lui Laiot Domn foarte evlavios, zidi cu ajutorul soţiei sale şi a legendarului Meşter Manole, faimoasa mănăstire Curtea de Argeş. Sfinţirea ei s-a făcut în 1517 şi într-însa fu înmormântat domnul. Această clădire, cel mai frurhos monument al ţării noastre, situată pe valea Argeşului, a fost reconstituită în zilele noastre de Regele Carol I.

însemnată în epoca lui Neagoe Vodă e mişcarea Banilor Basarabi ai Craiovei, Preda şi Barbul. Când Mihnea venise la tron, o goană începuse împotriva Basara- bilor-Dăneşti din care făcea parte marele Ban Pârvu, din ,,neamul Băsărăbesc, Banoveţi după moşie”, după cum spune cronica. Mihnea decizând cu boierul său Stoica să le ucidă neamul, Neagoe pe atunci copil

de casă spuse totul unchilor săi, care se grăbiră să fugă cu tot al lor peste Dunăre. Jupan PÂRVUL, BANUL Craiovei, ilustru boier, e capul ramurei zisă a ,.Pârvuleştilor" Basarabi, şi care a avut cinci fii dintre care vestitul: BARBU CRAIO- VESCUL marele Ban, fondatorul Mănăstirii Bistriţa. El a luptat cu tatăl şi fraţii săi contra lui Mihnea pe care-l alungă şi apoi, cu ajutorul lui Mehmed Bey (Basarab turcit), detrona şl pe succesorul acestuia Vlăduţă, în vârstă de 17 ani. Pârvu Banul şl fiul său Barbu sunt boieri vestiţi în această perioadă şi de o mare vitejie, după cum ni-i arată cronicele vechi. Pârvu se ridică contra lui Vlad cu oştirile sale din Craiova, când acest domn voise a susţine un alt ban în locul său. PREDA CRAIOVESCUL, nepotul lui Pârvu, pe care însă cronicarii ni-l dau ca frate al lui Neagoe, la moartea acestuia e epitrop al fiului său TEODOSIE, în vârstă numai de şapte ani. Boierii însă nu- 1 primiră, ci ridicară domn pe RADU CĂLUGĂRUL de la Buzău (zis călugărul Dragomir). Preda fu învins şi prins de acesta la Târgovişte, însă şi Domnul fu prins de Mehmed-Bey, care voia să devie domn. BĂDICA COMIS, văr cu Neagoe, luând titlul de Vodă pentru Mehmed, ucise pe Radu. Beyul venea în ţară ca domn din voia Sultanului, căruia-i spunea că ţara îl vrea, pe când boierii uniţi aleseră domn pe ginerele lui Neagoe:

RADU DE LA AFUMAŢI (1521-29), nepotul lui Radu cel Mare. Viteazul domn învinse în mai multe rânduri pe Mehmed care venea cu trupe turceşti, şi în scurta-i domnie câştigă mal mult de 20 de bătălii, ajutat de PÂRVU II Banul Craiovei, care goni pe VLADISLAV, uzurpator al tronului (1524-26) timp în care Radu a stat închis, revenind din nou la domnie până în 1529. Câţiva boieri nemulţumiţi se ridicară contra lui cu armată; fugind din palat la Banul Pârvu în Craiova, fu ajuns la Râmnlcu-Vâlcii şi ucis împreună cu fiul său în altarul bisericii. Pe piatra mormântului din Curtea de Argeş se vede călare, cu buzduganul în mână, luptând cu mantia deschisă în vânt.

MOISE Vodă, fiul lui Vlad VII domni un an. El pieri omorât împreună cu ilustrul Ban Barbu Craiovescul venind cu armatele

ungare şi cu Majlath împotriva lui VLAD IX, fratele său. Acesta se înecă în Dâmboviţa la satul Popeşti.

VINTILĂ DE LA SLATINA (1532-34) zideşte mănăstirea cu numele său în judeţul Buzău şi fu omorât de boieri la o vânătoare pe malul Jiului, după ce tăiase număr dintr-înşii.

RADU VODĂ PAISIE (1534-36) fost egumen la Argeş; domni de două ori. în prima domnie fu răsturnat de PETRU DIN ARGEŞ (1535), fratele său, căruia ii taie nasul, exilându-1; la rândul său în 1536 fu surghiunit de turci în Palestina unde şi muri.

MIRCEA CIOBANUL, fiul lui Mihnea cel Rău (după alţii al lui Radu cel Mare) domni între anii 1546-54. Pentru omorurile şi jafurile ce făcea, ţara fu cuprinsă de spaimă. Soţia sa era faimoasa Doamna CHIAJNA, fiica lui Rareş.

PĂTRAŞCU CEL BUN (1554-57) domni cu dreptate şi blândeţe. întorcându-se dintr-o expediţie în Ardeal, fu otrăvit dq. vornicul Socol, şi înmormântat la mănăstirea Dealul. Era fiul lui Radu, călugărul Paisie, şi avu trei feciori: Petru, Vintilă şi Mihai, şi o fiică Domniţa MARIA. Soţia sa se călugări sub numele de Tofana (t 1606 la Cozia).

PETRU ŞCHIOPUL (1560-68) şi ALEXANDRU II (1568-77), cei doi fii ai lui Mircea Ciobanul, domnesc pe rând, ajutaţi cu mari cheltuieli de mama lor. (VINTILĂ domni câteva zile în 1574 fiind ucis de Alexandru). MIHNEA urmă tatălui său Alexandru, domnind 6 ani.

PETRU CERCEL (1583-85) fiul lui Pătraşcu, bun amic al regelui Henric III al Poloniei şi Franţei, care-l ajută la domnie. în corespondenţă cu oamenii însemnaţi din apus, mai ales din Italia, era om învăţat, ştiind douăsprezece Hjnbi şi fiind considerat printre cei mai însemnaţi poeţi italieni din epoca lui. La 1590 fu aruncat în mare la Constantinopol, prin intrigile lui Mihnea.

MIHNEA II, zis Turcitul, luă numele de Mehmed după a doua domnie, şi veni chiar în expediţia lui Sinan Paşa, murind la Târgovişte (1595). Soţia sa era vestita şi evlavioasa Doamna Neaga, asupra căreia au rămas mai multe legende.

MIHAI VITEAZUL (1593-1601), fiul lui Pătraşcu, prin acţiunile sale e pus în fruntea Principilor ţării. Domnia sa a fost un şir întreg de războaie victorioase: învingător al turcilor şi ungurilor, reuni sub mâna sa în scurt timp Ardealul, Moldova şi Valahia. Ajutat de oameni înţelepţi şi viteji ca şi dânsul, a putut face fapte strălucite, de care Europa rămase mirată. în cele din urmă intrând în duşmănie cu generalul austriac Basta, fu atras în cursă de acesta şi ucis mişeleşte la Turda în 1601. Principalele sale lupte au fost: Călugărenl 1595, Mirislău 1600, Teleajen, Gurâslău, 1601.

Cu soţia sa STANCA, nepoata Banului lane şi a lui Dobromir Creţulescu, avu o fată Florica, şi un fiu NICOLAE PĂTRAŞCU. în timpul expediţiei lui Mlhai în Transilvania, acesta ţinu în ţară locul părintelui său, intltulându-se Nicolae Vodă (1600). Florica ţinu pe boierul Preda de Greci zis „Floricoiul”.

Concubina Iul Mlhai era faimoasa jupânlţă TUDORA din Târgşor, vestită între frumoase, şi avu o fiică Marula, soţia lui Socol Comăţeanul.

RADU ŞERBAN Basarab (1601-1611), învingătorul lui Molse Szekely; domnitor bun şi înţelept. Deşi era mult sprijinit de germani, pierdu tronul din cauza Intrigilor lui Gabriel Batorl. El avea de soţie pe Elena, fiica lui Udrlşte vistierul. RADU MIHNEA, fiul lui Mihnea cel Turcit, domneşte 1611-16; şi apoi în Moldova (1617-19; 23-26); iar în Valahia a doua oară 1620-23. El omorî pe boierii din conspiraţia lui Barcan Stolnicul.

în secolul al XVII-lea, Domnul cel mal însemnat e MATEI BASARAB, (1633-1654). Acesta, cunoscut înainte de domnie ca ,,aga din Brăppoveni”, era fiul Jui PANQJU VORNICUL, după

moşie din Brâncovenl, şl din familia Basarab, după cum ne spun cronicile. Documentele ne arată pe Danclu ca fiu al lui Matelu, fiul Iul Marza, care era unul dintre feciorii marelui Ban Pârvu de Cralova. Danciu avea de fraţi pe „Mareea" postelnic, însurat cu Mara fiica lui Radu postelnic, din Şitoala; şl pe Radul postelnic ginerele lui Stepan blv-vel Clucer, (vezi genealog. pl. I. Doc. Arh. I. Tud.).

Matei Basarab, în timpul domniei sale, întinse mult cultura şi influenţa grecească. Avu de luptat cu Vasile

Lupul, domn al Moldovei, pe care-l înfrânse (1653). El făcu codul de legi „pravila ţării', clădi peste 40 de mănăstiri şi îngriji mult de ţară. Muri în 1654, fiind bolnav şi rănit.

CONSTANTIN ŞERBAN BASARAB, domn 1654-58. Era fiul (natural) al lui Radu Şerban. E cel dintâi Basarab numit Constantin şi ultimul domn din această ilustră gintă. Soţia sa era Domniţa Bălaşa.

Până în secolul al XVI-lea, adică până la Mihai Viteazul, s-au ilustrat din neamul Basarabilor mulţi Bani ai Craiovei, a căror demnitate era ereditară în primii timpi, aparţinând exclusiv dinastiei Basarabe, primii stăpânitori ai ţinuturilor de peste Olt.

Ei erau răspândiţi, posedând imense domenii senioriale în toată ţara.

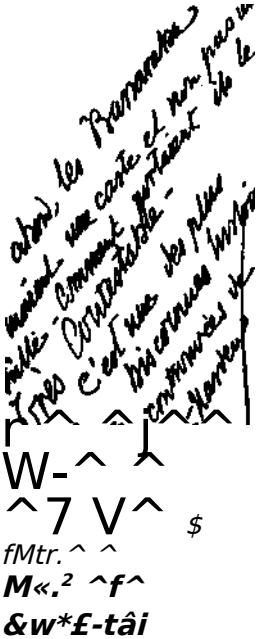

Numele de „Basarabia", dat teritoriului cuprins între Nistru şi Prut, partea de Est a Moldovei, derivă de la stăpânirea domnilor români Basarabi asupra acelei ţări, când Valahia se întindea spre acea parte.Dinastia MUŞAT din Moldova, care începe domnia la 1375, prin fiii lui Costea Muşat, era înrudită cu Basarabii, sau mai bine zis era chiar o ramură colaterală a ei. în înşişi scuturile acestor două familii se observă derivaţia: Basarabii purtau trei capete negre, pe când Muşat avea două capete cu ramuri. (Hulsius). *[D'abord Ies Bassaraba formaient une caste et non pas une familie. Comment portaient ils le sceau. Tres contestable – c"est une des plus biscornu histotres con- toumees de Hasdeu;* n.M.C.][ii]

[Les Bassaraba etaient-ils bruns ou blonds? Quel etait le type de la race? Quels yeux avaient-ils?; n.M.C.][xx]

ii ^*Mai întâi Basarabii formau o castă nu o familie. Cum îşi purtau pecetea. Foarte contestabil. E una din cele mai extravagante poveşti îmbârligate ale lui Hasdeu (în fr. în orig.; n. ed.).*

Acest Blazon al Basarabilor, – reprodus în câteva uvragii de heraldică germane, – era un fel de „armes par-

lantes" ale familiei, deoarece terminaţia „arab", nume sub care erau de unii cunoscuti Basarabii în evul mediu, însemna arap sau negru.

- lIlM^ *Mfl*^ ^k|*iiiKiit ^ l'i(Ht ■

[Diemonstration superflue par la puerilite de la these; n.M.C.][iii]

E loc să spunem că în vechime, mal ales scriitorii slavi, considerau pe Basarabl ca „sârbi", dându-le ca loc de origine „ţara sârbească", desigur tot printr-o interpretare într-un sens oarecare a numelui de Basarab.

Familia Basarabllor azi e stinsă, şl stinsă era de pe timpul lui Brâncoveanu. în Transilvania însă, mal sunt urme desclnzând din Basarabii originari din acea ţară, şl anume, după cum ne spune d. Cavaler de Puşcariu, ei se află uitati ca ţărani în comuna Paroşul la fântânile Jiului. Aceasta pare a fl ramura acelor „BASSARABI DE RYUSOR", cneji însemnaţi în secolele al XHI-lea şi al XlV-lea. în 1398 există act de Judecată al lui Basarab Cneaz de Rlusor şi apoi în 1447 etc.

Multe familii mari române s-au perpetuat ascunse prin văile Transilvaniei, precum ramuri din Basarabl, Hunyazi, Dragoteşti, Dudeşti etc.

Ginta Basarabllor, foarte întinsă şl având multe ramuri, din care dinastia domnitoare (vezi genealog.) nu era decât o spiţă, a fost adevărat română şi cea mal Ilustră din toate. Fără a merge prea departe, spunând că mal toate vechile familii autohtone ar fl legate cu dânsa, vom nota totuşi pe acele care derivă dintrânsa , fie prin filiaţie, fle că au avut în sânul lor un Ban al Craiovei înainte de secolul al XVI-lea; adică:

^Basarabii erau bruneţi sau blonzi? Care să fi fost tipul rasei? Cefei de ochi aveau? (în fr. în orig.: n. ed.).

iii *Demonstraţie superfluă prin puerilitatea tezei (în fr. în orig. n.ed.).*

Buzescu t: Băleanu: Bălăceanu: Creţulescu; Cândescu t; Mănescu t, şi poate *Mărginenii* (Filipeşti şi Floreşti).

GENEALOGIA

DINASTIEI

TIHOMIR BASARAI
1298-1310

ALEXANDRU BA ***((fix ni Radu Negru).***
l.= ***Marghila.*** 2.= ***Ct***

3. VLADISLAV BASARAB 1372 — 2. RADU II (NEGRU 1304-1372) 1372-1385 = Kalinikit |

DAN I, 1385-80
— fica lui Vuk Brancovicf

I____

DAN it — RADU III 1420-25, 1427-30 — 1425-27

DAN IU (Danciul) 1439-42, 1446-62

PÂRVUL Banul Craiovel

Calea

MATE! VODĂ BASARAB 1633-1654		Dai pos nici 159
Elina Basturel		

CONSTANTIN ŞERBAN (batard) 1054-58 = Balasa.

Elena = Postelnic Cantacuzino

(ultimul Basarab)

Ancuţa — Pr. Nicolae Petraşco

(Mircea)

3ARAB (1310-1363) <r» ***Kuktnun.***

/ODĂ) i. NICOLAE Lenea
+ 1360 — Vukaşin re
gele Şerbilor

MIRCEA CEL MARE
1386-1418

MIHAIL VLAD DRACUL 1418-20 1433-38, 1442-46

Mircea VLAD ŢEPEŞ
f 1446 1466-1476 '

Corvin
RADU IV CEL
FRUMOS 1462-71
= Maria

Danciul Mănjilă de
vornicul Argeş
—- Marina

VLAD CĂ- Voichiţa LUGARUL .=
ştefan V 1481-94 cel mare =
bamoniaa

2 «I:
Stancia
Stoian

RADU V CU
MARE
1494-1608

(?)
RADU
CĂLUGĂ-
RUL
1521-22

MIHNEA şi VLĂHUTĂ CEL
RE0 (Vlad
1608— 1610-
1610 12

Radu
postelnic
= Maria

?
VLAD
VIII
1624-26

RADU
PAISIE
1634
1636-
46

PETRASCU
CEL BUN
1664-67
= Tudora

id Stanca
•1-
il

Maria
=David din
BrâncovenT
+
1677

MOISE VV. VLAD IX
1529-
30

1630-32 Maria VINTILĂPETRU MIHAI V.
1574 CERCEL 1583-86 I
VITEAZUL **1592-1601**
— Stanca

>• Bidiviul

Marcu Manila Florica Nic. Pe-
(bat.) ***= Pr»da*** traseu
= Socol logo- — An-
Corn»- fitul cuţalca
nfttţdnul Pr. Radu
Şerban

Elen
a

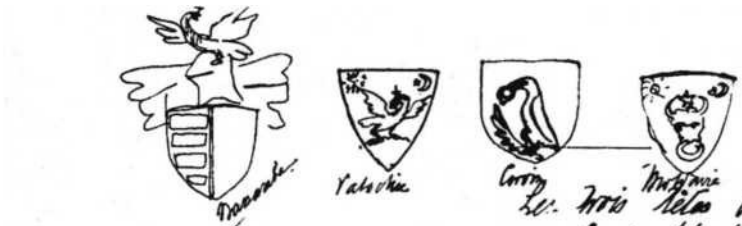

[Dans Ies tres anciens ecus (XIII-XIV-XV- siecles) on trouve en Valachie des ecus ecarteles d'AnJou-Hongrte et en Moldavie des armories feodals; n.M.C.]

[Les trois tetes de Maures ne se trouvent nulle part. Si des heraldistes allemands ont dessine des ecus meubles des pareilles tetes, ii nefaut pas les considerer conunejustes, tout ă- fait comme ces villes du domaine de la fantaisie qu'on trouve dans quelques estampes allemandes et qui pretendent represen- ter Bucarest (XVII.s.). Et puis, on devrait trouver ces fameuses tetes sur les drapeaux des princes, sur leurs pierres tombales, sur les portraits des Bassaraba et sur les monnaies â les sceaux. Les

trouve-t-on quelque autre part que dans Ies elucubrations du fameux Hulsius?; n.M.C.]

[Sur Ies sceaux de Valachie on trouve:

- Un corbeau contoume, la tete retoumee, tenant au bec une croix, quelquefois une bague et souvent une croix et une bague (anneau).

- Le rapporter ă la legende du blason des Hunyade (Corvin) avec le corbeau qui derobe l'anneau princier.

Sur Ies sceaux de Moldovie on trouve la tete d'auroch tenant un anneau au mufle.

- Ces meubles sont accompagnes du soleil et de la lune (crois- sant ou pleine). Urechia voit dans ces astres une traditon des Daces. Les uieux sceaux moldoves portent le blason, vraimentfeodal de la premiere /text lipsă prin legarea cărţii, n. ed.) *Jusqu'a present les emaux J'en reviendrai;* n.M.C.][x]

•^ în cele mat vechi blazoane (sec. XIII-XIV-XV) se găsesc în Valahia scuturi împărţite în patru părţi ca la de Anjou-Ungaria, ca şi în Moldova armoriile feudale (în fr. în orlg.; n. ed.).

Cele trei capete de mauri nu se găsesc nicăieri Dacă heraldiştii germani au desenat scuturi mobilate (vezi dicţionarul de termeni heraldici, n. ed.) *cu astfel de capete, nu trebuie să le considerăm corecte, la fel ca pe acele oraşe de domeniul fanteziei pe care le aflăm în unele stampe germane care pretind a reprezenta Bucureştii (sec. al XVII-lea). Si apoi ar trebui să găsim aceste faimoase capete pe stindardele principilor, pe pietrele lor tombale, pe portretele Basarabilor şi pe feţele monedelor cu pecete. Există ele altundeva decăt în elucubraţiile faimosului Hulsius!? Pe peceţile din Valahia se află:*

- un corb (reprezentat din profil) cu capul răsucit, ţinând în cioc o cruce, uneori un inel şi adesea o cruce şi un inel;

- A-l raporta la legenda blazonului Huniazilor (Corvin) cu corbul care răpeşte inelul princiar.

Pe peceţile Moldovei se află capul de bour ţinând un inel

în bot. Aceste elemente (meubles – în heraldică, toate piesele care figurează pe un blazon, n. ed J sunt *însoţite de soare şi de lună (pe jumătate sau plină) Urechia vede în aceste astre o tradiţie a dacilor. Vechile peceţi moldoveneşti poartă blazonul într-adevăr feudal al primei..* (o parte din text s-a pierdut din cauza proastei legări a volumului: n.ed.), *galbenă până în prezent a emailurilor. Voi reveni* (în fr. în orlg.: n. ed.).

BAŞOTA t
(MOLDOVA)

Originea acestei mari familii e veche românească şi datează înainte de secolul al XVI-lea. Etimologia numelui, după d. Hasdeu, este din ,,baş*’ şi particula ,,otă” (Etym. magn. III).

Sion în , .Arhondologia” sa, ne spune atâta despre acest neam: „Moldovan drept, ridicat la boierie: ţăranul Toader Başotă deodată hatman, făcându-l Alexandru Vodă Lăpuşneanu”. (p. 31). De unde a găsit Sion acestea, n- am putut afla.

Această familie, azi stinsă, e citată de Cantemir între neamurile boiereşti contemporane: „Başotestii” (Descr. Mold.).

Sub principii Movilă găsim pe Başoteşti ca boieri mari şi foarte avuţi. La boierii lui Moise Movilă, Miron Costin citează (Letop. I. 292) între alţii, pe: Vasile Lupul vornicul, Savin hatmanul, Costin postelnicul, Ureche spătarul, Buhuş vistierul, BASOTĂ LOGOFĂTUL, etc. = Aceşti boieri şi mulţi alţii, în număr de 80, s-au dus (1630) cu toţii la Ţarigrad cu jalbă contra noului domn Alexandru; deputaţiunea însă n-a avut nici un succes. Numele de botez al acestui boier Başotă nu e cunoscut; în 1625 e pârcălab al cetăţii Neamţ, în 1632 hatman. După uciderea nefericitului Vodă Barnovschi, printre boierii închişi la Tari- grad se afla şi dânsul, alături cu Costin etc. Eliberaţi din porunca Sultanului, aceşti boieri sfătuindu-se, aleseră domn pe Moise Movilă.

într-un act din 1639, ianuarie, găsim subscrişi trei Başoteşti, adică: Patraşco mare logofăt, Iuraşco, vel vornic şi Gheorghe vel vistier.

PATRAŞCO BAŞOTĂ sub domnia lui Moise Vodă e mare vistier, mai apoi mare logofăt. Moise Movilă îi dăruieşte un sat pentru a sa „dreaptă slujbă şi credincioasă, către domnia mea şi pentru că a dat în visteria domnească 200 galbeni ungureşti, care bani s-au cheltuit cu merticul Turcilor Balgii şi alte nevoi ale tării." (Hasdeu – Etym. magn.).

Multe documente de-ale lui, ca logofăt, din 7119 martie, – 7128, 29 (1621) etc. Patraşco Başotă a avut doi fii: DUMITRAŞCO şi TOADER; şi patru fete: Candachia, Tudosia, Angheluşa şi Tofana. (Uricar. – XVIII, 451).

IVAŞCO BAŞOTĂ era hatmanul Moldovei, titlu sub care îl găsim în hrisoave ale lui Alexandru Vodă Iliaş din 1632. (Arhiv. Măn. Arsachi); şi în alte documente împreună cu fraţii săi. Fusese şi el închis la Constantinopol. GHEORGHE BAŞOTĂ, fratele precedentilor, citat într-un document din 1631 (Acad.) ca fost vel vistier.

între boierii însemnati ai lui Duca Vodă, era ZOSIN BAŞOTĂ, care fusese mare stolnic şi apoi hatman: „iar Dumitraşco Vodă văzând că nu vine Buhuş Hatmanul, a pus hatman pe Zosin Başotă".

Filiaţia lor regulată şi înrudirea n-am putut-o stabili din cauză că această familie fiind stinsă nu s-a păstrat genealogia ei. în secolul al XVIII-lea găsim mai mulţi boieri Başotă, astfel: A.

POSTELNICUL CONSTANTIN BAŞOTĂ, pomenit într- un zapis din anul 1748, prin care Grigoraş Ursache vinde o moşie postelnicului. (Acad.) El era probabil fiul sau fratele lui NECULAE BAŞOTĂ biv-vel vistier, socrul lui Ilie vel

pitar, citat în zapisul din 15 octombrie 1747 prin care se judecă cu şatrarul Toader Jora şi cu Sandul Tăut. (Acad.)

VASILE BAŞOTĂ, vel medelnicer, se citează în documentul lui Constantin Racoviţă din 4 martie 1752, prin care e însărcinat să judece o pricină.

La începutul secolului nostru, vornicul ANDREI BA- ŞOTĂ; în Februarie 1824 ca spătar, e semnat într-o suplică a boierilor Moldovei către Poartă etc. Vornicul Andrei a avut o fiică, pe Raluca, măritată cu Alecu Foresco.

Ultimul descedent al acestei însemnate familii a fost:

ANASTASE BAŞOTĂ marele logofăt, care trăia în prima Jumătate a secolului nostru, fiind foarte bogat; fondează la anul 1838, fiind mare hatman, un institut de **cultură pe** moşia **sa** Pomârla din Dorohoi, pentru învăţătura vulgului. El moare după anul 1860, fără urmaşi, având o singură fiică, ELENA, măritată cu cneazul George Cantacuzino, guvernator al Basarabiei.

BELDIMAN
(MOLDOVA)

Originea neamului Beldiman, după toate probabilităţile se leagă de a vechii şi ilustrei familii comtale maghiare BELDI, din care s-a despărţit, stabilindu-se în Moldova prin secolul cil XTV-lea sau înainte.

Această familie a conţilor Beldi se zice că stăpânea satul Amanul de peste munţi, al cărui nume s-a adăugat la cil familiei formând: ,,Beldiman".

încă din timpul lui Alexandru cel Bun, au rămas două documente, în care se pomeneşte de câte un Beldiman. Primul din ele, anul 1413, vorbeşte în treacăt de un Beldiman, e scris pe pergament gros, purtând ţidu- la mare domnească, fiind iscălit de Alexandru Vodă şi boierii săi. Al doilea, mai vechi..., e un hrisov domnesc pentru pământ, scris pe hârtie groasă cenuşie.

Din 15 martie 1527 (7035), în timpul domniei lui Petru Voevod (Rareş) şi de la acesta, se păstrează încă un document despre moşii, către un BELDIMAN. Aceste trei documente au rămas în familie. (La d. Georges Beldimano).

MARELE VORNIC GLIGORE BELDIMAN e cel dintâi bine cunoscut din familie, ca boier mare al Moldovei. El ne este dovedit la anul 1581, an în care lancu Vodă (Sasul) dete un hrisov pentru o parte de moşie a lui Beldiman vornicul. Printre

martori e iscălit Lupul Stroici vel logofăt.

NICHIFOR BELDIMAN, fiul (?) precedentului, a fost mare logofăt şi e cunoscut la începutul veacului al XVII- lea. Anume într-un act din anul 1615, martie 24, mai mulţi boieri, între care logofătul Nichifor Beldiman,

Gheorghe Balş logofătul şl Ursu mărturisesc prin iscăliturile lor legalitatea unul act al postelnicului Golă. (v. Arhiva Ist. de Hasdeu).

Tot Nichifor Beldiman mai e dovedit într-un act, aflător la arhivă – din anul 1641.

Logofătul Beldiman fu omorât de Ştefan Vodă Tomşa din următoarele cauze: (Mlron Costin) boierii mai cu vază, între care Logofătul Beldiman, Vornicul Bărboi, Sturdza Hatmanul, Vistierul Boul etc. îl urâseră din cauza tiraniei sale. Pentru care lucru unlndu-se cu toţi, îl rugară pe Vodă să lasă din scaun, căci poporul nu-l voia. Vodă însă bătu pe boieri la Păcurari, făcându-i să fugă în Valahia, afară de bătrânul vornic Bărboi, care fu tras în teapă.Puţin timp însă după aceea, doamna Eremiei a venit cu armată izgonind pe crudul Tomşa. „După risipa oştei sale, zice Costin, a fugit Ştefan Vodă în Ţara Românească şi mergând aproape de Focşani l-au întâmpinat ceauşii împărăteşti, cu Beldiman logofătul şi cu Sturdza hatman şi cu Boul vlsttier, în obezi, că-i pornise Radu Vodă domnul muntenesc, de mersese cu pârâ la Poartă asupra Tomşli Vodă, că era Radu Vodă mare prieten lui Ştefan Vodă. Iară cine era vizir la împărăţie era prieten Tomşli Vodă, şl au trimes vizirul ceauşii de au întâmpinat pe boierii mai sus pomeniţi şi l-au dus la Ştefan Vodă. Deci, cât i-au dus ceauşii, îndată le-a tăiat capetele şi le-au aruncat trupurile în Şiret”. (I Letop. 256). Aceasta în anul 1615.

Un flu al lui Nichifor e probabil tatăl lui CONSTANTIN BELDIMAN, boier moldovean, care e citat în anul 1686. La această dată el vinde lui Antonie Roseti (pe urmă Vodă Roset) moşia Steţcanii (azi Teţcani), sub domnia lui Constantin Vodă. Tot el în anul 1708 vinde cealaltă parte a

moşiei slugerului Ştefan Roset: iar în anul 1714 vinde şi ţiganii din Steţcani.

în primul act de vânzare figurează împreună cu cei doi fii ai săi, anume TEODOR (fost diac) şi NICOLAI. Unul dintr-înşli e tatăl Vornicului G. Beldiman.

BALAŞA fiica lui GRIGORE Beldiman Vornicul, face danie moşia Găurenii unei fine a sa, Balaşa (2 iulie).

în anul 1780 „BELDIMANEŞTII", vând nişte pământ din moşia Pochişcanii, în care act sunt iscăliti şi: Lupul Silvianul, Ion Kirvase monah şi Constantin Bole. Care erau acei Beldimăneşti, documentul nu specifică. (Orig. la epitropia St. Spiridon, Iaşi).

MARELE VORNIC GHEORGHE BELDIMAN, poate (?) fiul lui Teodor, trăieşte în a doua jumătate a veacului trecut. A rămas testamentul lui din 1790 prin care lasă diferite moşii şi averi la patru feciori ai săi: Alexandru, Ion, Filip şi Dumitru.

Despre Ion sau IANCU nu se ştie nimic şi n-avu nici un copil. FILIP se făcu călugăr şi mai târziu ajunse episcop. E numit „Filip monahul". Din Alexandru şi Dumitru se trag două ramuri.

ALEXANDRU BELDIMAN, fiul mai mare al vornicului Gheorghe e şi el MARE VORNIC al Moldovei. E însemnat mai mult ca scriitor, deoarece pe lângă lucrarea de căpetenie a sa: tragedia, traduse din limba franceză mai multe piese etc. Cu toate că sunt unele greşeli de limbă şi formă în „Jalnica Tragodie", de care nu ne putem ocupa, el are meritele sale şi se poate clasa printre scriitorii premergători ai acestui secol, la noi în ţară. 4264 de versuri alcătuiesc „Tragodiea sau mai bine zis Jalnica Moldovei întâmplare, după

răzvrătirea grecilor, 1821”, tratând despre evenimentele din timpul Eteriei. Ea începe astfel:

„Ce necaz, ce osândire, val miel ce foc amar, Ce
trăznet şl ce lovire, ce otrăvitor pahar. Clne-a
socotit vreodată, clne-a putut pune-n gând, Jalnica
ţării stricare s-o vază aşa curând?"

Tot el mai scrie, în proză: „Jurnalul mergerii deputatilor boieri laTarigrad” şi „Arz-magzar” 1822; precum şi stihurile făcute la Tăzlău, fiind închis în 1824. Fiu avu pe:VASILE BELDIMAN vel agă: căsătorit cu o Mavrocordat. între altele a fost pârcălab de Galaţi. Acesta a avut doi fii, pe VASILE t şi pe:

ALEXANDRU V. BELDIMAN, născut la Iaşi în anul 1826. A lucrat mult pentru Unire, astfel când se hotărî alegerea lui Vodă Cuza, el se duse la Kogălniceanu chiar în acea noapte spre a subsemna procesul verbal. (Xenopol – Ist. Rom. VI, 636).

Partizan înfocat al lui Vodă Cuza, sub care e prefect de poliţie. în 1872 fondează la Iaşi ,,Adevărul” săptămânal, dar în acelaşi an e dat în judecată pentru les- majestate înaintea Curţii cu juri de Roman, care-l achită.

în 1888 fondează în Bucureşti .Adevărul” politic, ziar de nuanţă republicană-democrată, fiind director, t 1898.

Din căsătoria sa cu Emma Callimakl, Alexandru Beldlman are fii pe: ALEXANDRU BELDIMAN, ministru plenipotenţiar al ţării la Berlin, şi delegat în Congresul păcii de la Haga etc. (n. 1855); şi EDMOND Beldlman, fost ofiţer, prefect de Dâmbovlţa etc.

DIMITRIE BELDIMAN frate cu Alecu şl al doilea fiu al marelui Vornic se căsători cu o fată din familia Ne- culce-Mutu, fiind astfel cumnat cu Domnul Ion Sandu Sturdza Vodă. Din această

însoţire avu trei copii pe: Maria căsătorită cu Vornicul Scarlat Miclescu, VASILE Beldlman, fără copii (1809-29), cel mai mic, şi pe:

IORDACHE BELDIMAN (n. în 1806 t 1870). Muhurdar sub domnia lui Ion Sturdza Vodă, prefect de Galaţi, Fălclu. Ca magistrat, Preşedinte al Curţii de Apel din Iaşi. Mai târziu fu ministru de justiţie (în anul 1857), deputat şi primar al Iaşilor, în care funcţie şi muri. Fusese mult timp epitrop al aşezământului St. Spirldion din Iaşi. Avu patru copil: Dimltrie, George, Pulcherle căsătorită cu Teodor Rosetti, şi Lucia căsătorită cu P. Şubin t. colonel în armata rusească. DUMITRU BELDIMAN (1836-73) fiul său, are o flcă pe Smaranda. ***/wu. uutt^^- htJ^J***

GEORGES BELDIMANO (n. 1842), al doilea fiu al lui lordache Beldlman, fost prefect de Ilfov şi Fălclu, deputat în mai multe rânduri, senator etc. Are doi fii: GEORGE şi PAUL-DEMETRU Beldiman.

BENGESCU
(VALAHIA)

Familie veche din Oltenia, originară din ţinutul Gor- jului, unde a avut posesiunile ei şi unde au rămas până astăzi ruine din vechile lor locuinţe şi turnuri (cule).

STAICU BENGA, boier însemnat, este amintit în hrisov al copiilor săi (în anul 1569) ca „Staico Spătarul de Benga", împreună cu soţia sa Stanca, fiica Banului din Obislave. Cronica anonimă a ţării vorbeşte despre boierul Benga care pieri într-o luptă dată turcilor după Clejani, de către Radu Basarab de la Afumaţi în anul 1522.....iar când au fost apoi au biruit turcii şi au pierit Benga..." (Magazin Istor. IV. p. 269).

După documente ale timpului (după 1560) se vede că fiu al lui Staico Benga era:

STANCIUL BENGA, boier confirmat de aceeaşi cronică, care vorbind despre dânsul în anul 1560 îl numeşte Stanciu al lui Benga. Mai mulţl boieri pribegiţi în Ungaria din cauza lui Mircea Vodă între care Stanciu Benga, Matei Marga, Radu logofătul şi alţii, încercară în anul 1560 să gonească prin război pe faimoasa Doamna Chiajna şi fiul ei Petre de la domnia ţării. După mai multe întâlniri schimbătoare, boierii fură învinşi şi risipiţi la satul Boian. (v. Magaz.Istor. IV, 272 – Odobescu. Doamna Chiajna, p. 62).

Dintr-înşli pare că descinde familia Bengeştilor, – după numele „Benga", – familie ce apare la începutul veacului următor.

Stanciu a avut încă cinci fraţi, tot fii ai spătarului Staico Benga de la 1520: anume: – VINTILĂ postelnicul, a

cărui soţie era jupâneasa Caplea, 1579: – Stanciu; VLADUL: – DRĂGHICI: – BARBU postelnicul, an. 1575; – şi HAMZA (1574) care ţinea pe Jupâneasa Hamzoaia şi avea flu pe SOCOL postelnicul, citat înainte de 1587. – (Docum. Arhiv. St. Măn. etc.).

Sub domnia principelui Mlhal Vodă Viteazul trăia marele SPĂTAR MIHAI BENGESCUL, care împreună cu ceilalţi boieri al ţării a luat parte la războaiele acelui Domn. Acesta a avut o fată: STANCA, care a fost prima soţie a marelui Clucer Radu Buzescu.

Din acest boier descinde mai târziu:

Marele POSTELNIC MATEI BENGESCU, în anul 1680, şl de la care se trage familia până în secolul nostru, prin copiii săi.

în decursul secolului al XVII-lea, adică între Bengescu din timpul lui Mlhal şi cel de la 1680-1700, întâlnim în documente vechi pe: Jupan VLADISLAV CLUCERUL BENGESCUL, în anul 1655: care apoi era mare sluger în 1663 şi 1674. El avea de soţie pe Anca şi a doua pe Jupâneasa Velica, ..Clucereasa ot Bezdina, Jupâneasa lui Vladislav ot Bengeşti", după cum e numită în 1679. Nici o îndoială că o înrudire apropiată exista între aceştia şi ceilalţi doi boieri.

Matei Bengescu postelnic, de care am văzut mai sus, trăia înainte de 1700, şl după cum ne arată nişte documente de la arhivă, din anul 1689, avea fii pe: faimosul Stalco Bengescu de care vom vorbi: pe MATEI Bengescu: şi pe DUCUL şl STANCIU, pomeniţi împreună în listele de boieri ale ocupaţiei austriace, în 1720, între boierii contribuabili din Gorj.

STAICO BENGESCU, consilierul imperial, fratele acestora, e ziditorul Mănăstirii Bengeşti din

jud. Gorj, 1729, unde e ctitor cu neamul său. în anul 1714-1716 era mare Căpitan de Cerneţi, apoi a fost mare Postelnic şi în fine consilier al administraţiei imperiale austriece în

Oltenia, numit în 1718 cu George Vlasto, D. Brăiloiu şi C. Strâmbeanu, Ban mare fiind G. Cantacuzino. Fiica sa Stanca (1742) se căsători cu consilierul imperial Mihai Glogoveanu. La începutul secolului al XVIII-lea mai trăiau din această familie: .

HAMZA BENGESCU vel Ban, 1720, fost şi mate postelnic.

PREDA Bengescu, 1727; BARBU BengescU numit ca hotatnic de divan în 1705, în Târgu Jiu.

ION BENGESCU , .ginerele lui Andrei Scorei", ctitor al bisericii fondate de dânşii în Jiu; în 1720 trecut în lista boierilor din Gorj, de sub administraţia imperială. Armele Bengeştildr din acea epocă au rămas după o pecete de la dânsul, în care se vede un braţ (senestroşer) cu 0 spadă în mână. (v. Rev. „Jiul", No. 5. pag. 10)

Un RÂDUŢ Bengescu era vel sluger în anul 1673, fiind iscălit în nişte documente, (acte ale Buzeştilor. v. Odobescu) Un alt RADU BENGESCU (poate tot dânsul, sau fiul (?) său) se ilustrează ca SERDAR în secolul următor şi era însurat cu Maria, fiica lui Constantin Argetoianu.

Izbucnind din nou războiul între Turcia şi Austria în primăvara anului 1716, Cerneţul, Tismana şi Câinenll fură ocupate de Austrieci. Miliţiile de peste Olt, comandate de serdarii Barbu Brăiloiu, Bengescu şi Obedeanul se ridicară contra Domnului Mavrocordat, bătând în mal multe rânduri cetele de străini ale lui Vodă, la Bengeşti şi Târgu Jiu: „Bengescul, ca şi ceilalţi boieri, cum zice cronicarul, era cu foarte bună inimă către casa Austriei, şi se bucura de biruinţa împăratului creştin." Revolta ajunse şl în Valahia, de unde boierii chemară pe Barbu Brăiloiu să vie să ia pe domn, lucru ce se făcu. Mavrocordat fu prins şi închis la Sibiu, fiind înlocuit cu fratele său Ion. Oltenia fu ocupată în 1718 de austrieci, în urma tratatului de la Passarovitz (21 iulie).

Despre marele serdar Bengescu şi mai ales despre Staico consilierul, vorbesc numeroase rapoarte austriece,

aflate în Arhivele Vieneze. (v. colecţ. Hurmuzachi, pentru Staico, administrator al Olteniei, tom. VI. pag. 307, 421, 501, 509, 162, 185)

GHEORGHE BENGESCU vel sluger, în anul 1783 era ispravnic de Gorj cu paharnicul Grădişteanu.

SERDARUL ALEXANDRU BENGESCU, era ispravnic de Vâlcea în 1788 împreună cu vistierul Constantin Socoteanu. Serdarul Bengescu avea de soţie pe jupâniţa Bălaşa Bengescu (1800), văduvă pe la începutul secolului; iar fiica lor era Ilinca, soţia biv-vel serdarului Ion Fălcoianu (1794-1829).

GRIGORE BENGESCU (n. 1824 Craiova f 1881), ***rhţaa/a^*** âr^^4i */ f_{os}t prefect şi ministru de culte sub Principele Stirbey. în ,, ^* /s^^ urmă a fost director al teatrelor, ministru de justiţie şi

culte în cabinetul Kogălniceanu în 1865, etc... + în 1881.

... Bengescu, căsătorit cu Elena, fiica lui lordache Golescu, a avut fiu pe:

GEORGE BENGESCU, n. 1848 Craiova. A studiat la Paris, după care venind în ţară a fost procuror şi profesor de limba franceză. în 1872 secretar la legaţia din Vlena, apoi iar magistrat. A publicat în 1882 „Bibliographie de Voltaire" uvraj încoronat de Academia franceză. Secretar I la Paris; de Ia 1891-98 fu ministru plenipotenţiar la Bruxelles, de unde demisionă. Membru corespondent al Academiei române. A scris:,,Bibliographie franco-rou- maine (95)" mai multe volume asupra operei şi bibliografiei volteriene. Alexandre-le-Bon, în colaborare cu Picot etc. etc.

ACHILLE BENGESCU, fratele său: căsătorit cu Zoe Rosetti, damă de onoare a M. S. Reginei;

iar surori D-na Racoviţă şi Zoe Bengescu.

Din familia Bengescu mai sunt încă şi alţi descendenti.

BERINDEt
(VALAHIA)

Această familie, pe care o găsim stabilită după 1700 dincolo de Olt, îşi are originea în: BERENDEI Cneazul, care e cunoscut în istorie ca pretendent la tronul Moldovei, adversar al lui Ştefan cel Mare şi Petru Aron, cu care se şi uni să ocupe tronul (1467). Nereuşind, căută sprijin la Matei Corvin regele Ungariei, care i-l promise, şi chiar intră personal cu armata sa în Moldova, având şi pe Berendei cu dânsul. La Baia însă, Ştefan Vodă îl zdrobi: 10.000 de unguri fură ucişi. Regele d-abla scăpă prin fugă şl rănit greu, iar Berindei pieri şi el în luptă: Pierit-au şl Beiindel ce trăgea nădejde.de domnie, iară Petru Aron Vodă a scăpat în ţara leşească". – anul 1467, – Berindei îşi baza pretenţiile sale la Domnie zicând că descindea din vechil Domni ai Moldovei, ca şi ceilalţi doi rivali la tron.

D. Xenopol zice că Berindei era un principe litvan. (Ist. Rom. II 174). Probabil că el era de origină litvană, noi însă credem că era mai demult în Moldova, fiind una şl aceeaşi persoană cu: BERENDEI, STOLNICUL Moldovei dintre anii (6950-54) 1442-46: sfetnic al lui Alexandru Vodă Iliaş.în 1443 e pomenit în documente ca fost mare stolnic. (V. Codrescu-Uricar.)

Familia lor poate era stabilită încă de mai mult timp printre boierii Moldovei, având în vedere competiţia la domnie şi meii ales că se zicea înrudit cu neamul Domnilor ţării.

în secolul al XVI-lea, pe la 1600, un PAVEL BERINDEI sau Berindei (n. 1580?) se stabili la Kiev călugărin-

du-se sub numele de Pamba. Acolo tipări un antologlon şi un dicţionar slavo-rus în 1627. Despre originea şi neamul lui nu se cunoaşte nimic.

în Ţara Românească, primul pe care l-am constatat este:

TEODOR BERENDEI, pe care-l vedem înscris în listele boierilor olteni, făcute în 1719 de administraţia imperială a Banatului. El era printre boierii din Romanaţi (cl. II). (V. Hurmuzachi – Doc. t. VI).

RADU BERENDEI, este pomenit în testamentul vornicului Iile Otetelişanu, din 1732, care cumpără de la el un petec de moşie. (Arhiv Stat. măn. Horez f. 571).

IANE BERENDEI, dăruieşte mitropoliei din Bucureşti o moşie, în anul 1768. (Doc. Arhiv. Stat. Buc.).

Postelnicul MATEI BERENDEI, în 1783 era printre boierii Epitropiei Obşteşti, cu 30 taleri pe lună; – în timpul lui Vodă Mavrogheni. (Ureche. – Istor. I, 254) etc.

Dintre descendenţii actuali al familiei, sunt în zilele noastre, fiii lui ION BERINDEI şi ai soţiei sale n. Isvoranu: D1MITRIE BERINDEY (n. 1831 t 1883), inginer. Fost ministru de lucrări publice în cabinetul Ion Ghica din 187071. A publicat în „Revista română" un studiu istoric asupra oraşului Bucureşti etc. – t în 1883. Căsătorit cu Ana fiica lui Barbu Slătineanu a avut trei copil: – [arhitect, M.C.] IOAN BERINDEY, inginer, căsătorit cu I. Zănescu; Maria Sutzu; şl Ana Florescu.

Fratele său:

Generalul ANTON BERINDEY (n. 1838), a studiat în Germania. în 1862 ofiţer, 1868 maior,

1877 colonel, general în 1885, de divizie în 1895. Ca inspector al geniului, conduse lucrările de fortificaţie la Bucureşti. în timpul războiului din [18]77 comanda trupele de geniu, făcând podul peste Dunăre. Ministru de război de la 1896-99 etc. Căsătorit cu Maria Brăiloiu: are fii: GRIGORE BERINDEY, ofiţer, căsătorit cu A. Costlnescu, şi IOAN BERINDEY, inginer.

BIBESCU
(VALAHIA)

Fajnilie originară din Oltenia, unde o găsim sub acest nume la începutul secolului al XVIII-lea.

în timpul lui Matei Basarab, după 1650 trăia: postelnicul UDREA DIN BIBEŞTI, care se găseşte în mai multe documente ale timpului, ca boier local din Gorj, unde se află satul Bibeşti. în cursul aceluiaşi secol mai găsim câţiva boieri „din Bibeşti". .

în anul 1720, Barbu şi fratele său IOAN BIBESCU sunt înscrişi pe lista boierilor cohtribuenţi în timpul ocupaţiei austriece a Banatului: „Bibiskul". (v. doc. Hurmu- zachi).

BARBU BIBESCU, boier din Gorj, citat împreună cu fratele său (1719) a avut de fiu pe ŞTEFAN BIBESCU (1750), şi acesta la rândul său continuă generaţia prin trei băieţi: Dumitru, Dincă şi Ştefan.

Un act din anul 1749, decembrie 21 (doc. Academiei), conţine jalba sau plângerea şetreresei BALAŞA BIBESCU, spre a i se cerceta neînţelegerile ce le are cu nepotul ei Dumitrache BIBESCU STOLNIC, pentru nişte cârciumi şi altele, din satul Bălăciţa. Probabil acest Dumitrache era frate cu Ştefan, deci fiu al lui Barbu din 1719.

MARELE VORNIC DUMITRU BIBESCU, întâiul fiu al lui Ştefan, e însemnat pe la începutul acestui secol. El ţinu în căsătorie pe Ecaterina Văcărescu, cu care avu trei copii: Barbu, Gheorghe şi loan.

BARBU ŞTIRBEY, e adoptat de un unchi din partea mamei sale, luând astfel numele de Ştirbey, sub care e şi

cunoscut ca Domn al ţării. Născut la Craiova în 1796, a fost trimis să studieze în Franţa. De la 1821 [18]25 a stat în Transilvania, oprit de a intra în ţară din cauza tulburărilor. Fu numit ispravnic de Ilfov, apoi director de vls- terie sub Grigore Ghica. Pe urmă ocupă pe rând posturile de redactor al secţiunii muntene pentru facerea Regulamentului Organic şi membru în adunarea de revizuire a lui. în 1832 era la afacerile străine, trecând peste 2 ani la cele bisericeşti. în 1837 Ştirbey reîntors din Paris, la departamentul dreptăţii. Sub Bibescu în 1844 e ministru de interne, şi în fine în 1849, după convenţia de la Balta Liman, e numit Domn al Munteniei. (Vezi Ştirbei).

GEORGE DUMITRU BIBESCU (1842-48, principe al Valahiei); născut în 1804 în Craiova, decedat în 1873 la Parls.Debutează în viaţa politică ca sub secretar la departamentul dreptăţii, pe urmă ca secretar de stat al afacerilor străine, sub administraţia ocupaţiei ruseşti a contelui de Kiseleff.

îşi dă demisia la urcarea pe tron a lui Alexandru Ghica în 1834 şl locui pe rând la Viena, Paris şl Bruxelles, în anul 1841, reîntors în ţară, a fost ales membru, apoi secretar al Adunării Generale şi deveni unul dintre şefii opoziţiei. El compuse în anul următor adresa care aduse căderea prinţului Ghica (1844). La 1 ianuarie 1845, Bibescu a fost ales Domn pe viaţă, cu o mare majoritate. Alegerea lui a fost confirmată în 17 ianuarie de către Poartă.

De la urcarea pe tron avu de luptat contra coaliţiei liberalilor şi ceru Porţii dizolvarea unor adunări adversare. Gheorghe Bibescu, sprijinit de ai săi, putu să continue reforme însemnate, un

început de progres faţă cu starea veche a lucrurilor. Se făcu dezrobirea robilor, se desfiinţară vămile între cele două ţări şi se făcură mal multe îmbunătăţiri materiale şi de cultură.

Partidul liberal însă îl atacă prin formarea unei coaliţii, în capul căreia se aflau Rosetti, Ion Ghica, Bră-

tianu, Bălcescu şi Golescu. Mişcarea se declară în anul 1848 în timpul revoluţiei la Paris. La aflarea acestui eveniment, membrii partidului radical căutară să ceară principelui o nouă constituţie: revoluţia pornită din Oltenia, unde constituţia se proclamase la 21 iunie, ajunse iute în capitală. Principele venind la Bucureşti, unde agitaţia era la culme, fu silit să consimtă la 22 articole din noua Constituţie şi să alegă ca miniştri pe capii răscoalei. Peste două zile abdică şi pleacă la Viena. în anul 1857 reveni spre a prezida divanul adunat să pregătească reorganizarea principatelor. în 1873, fiind retras la Paris, muri acolo în urma unui accident.

ION BIBESCU, fratele mai mic al domnului, ocupă şub domnia lui Barbu Ştirbei, ministerul cultelor şi instrucţiei, t 1879. Căsătorit cu Ana Florescu.

Vodă G. Bibescu, a fost căsătorit 1. cu Zoe Ma- vrocordat ^4y şi 2. cu Maria Văcărescu, cu care a avut numai două fete, Maria de Montesquiou-Fezensac şi Elena B-nne Courval. Din prima căsătorie avu următorii fii:

GRIGORE BIBESCU-BRÂNCOVEANU, cel mai mare, fu adoptat de ultimul dintre Brâncoveni, continuând astfel acea familie, (vezi Brâncoveanu).

. NICOLAE BIBESCU, al doilea fiu, fratele precedentului (n. 1882 t 1893), făcu împreună cu fraţii săi George şi Alex. studii militare la Paris. Adjutant al generalului Randon în campania din Africa. A scris despre etnografia Algeriei. A avut numai patru fete (trei căsătorite cu: D. Cesianu, Iulian şi C-te Strajewski).

IfnJu ^ L^^^f' GEORGE BIBESCU al treilea fiu, născut în anul ' 1824 la Bucureşti. A făcut studii militare în Franţa, de

unde a ieşit ofiţer: apoi a luat parte în campania Mexicului ataşat la Statul major al generalului de Lorencez (1861). A luat parte la asediul Pueblei unde s-a distins; şi în 1863 a fost înaintat căpitan, conferindu-i-se Legiunea de onoare.

Reîntors în Franţa a fost trimis în Algeria; în 1868 demisionă. în 1870 reintră ca major de cavalerie la Statul

major al generalului Douay; fiind rănit la Sedan fu dus captiv

la Coblenz; eliberat în 1871. Cunoscut ca scriitor a publicat însemnate uvragii: ,,Le Regne de G. Bibescu" în 2 volume, e foarte interesantă pentru perioada de la 1848. „Lorencez devant Pueble"; ,,La campagne de 1870"; ,,Au Mexique"; ,,Belfort, Reims, Sedan"; „Retrăite des dix mille" încununat de Academie etc... în 1899: „Prisonnier" ^// "^^i^ ..memorii din campania de la 1870 etc.

✓ *j4jtx/iX' ¡A⁹tym*t/'ˢ***s* ˅ £

-/' 4^« A&... ' ^ ^Din căsătoria sa cu Principesa Valentina de Bauf^*^^' *Au^,A^^* fremont, C-tesse de Caraman-Chimay, are fiu pe: Va- ... £'*

' lentin-GEORGE. *^P;*

ALEXANDRU BIBESCU, al patrulea fiu al Principelui George Bibescu Vodă, n. 1841. A făcut campania Mexicului; şi a scris: „Les sept eaux""; „Le grand Vey- mont" etc. Căsătorit cu Elena Costachie Epureanu, are doi fii: Anton şi Emanuel.

Fetele lui Vodă Bibescu din prima căsătorie au fost: Elisa, Caterina, Zoe. (Geneal.).

ŞTEFAN BIBESCU, al doilea frate al vornicului Dumitru Bibescu, a avut de fiu pe:

Colonelul NICOLAE BIBESCU (1810-1888), fost adjutant domnesc al vărului său şi om politic. Demisionat din armată, ocupă mai multe funcţii în stat; prefect de poliţie în [18)62, viceprezident al Senatului. „Grand veneur" al M.S. Regelui etc....

Nicolae Bibescu a avut patru fii: SPIRIDON, fost consul t 1895; DEMETRU, căpitan de cavalerie, NICOLAE şi IOAN.

Fiul mai mic al lui Ştefan Bibescu, frate cu Dumitru, anume DINCĂ Bibescu, însurat cu Elena Argetoianu, a avut doi copii: DUMITRU, t fără băieţi; şi CATERINA, soţia lui Zimbrowski. Copiii, acestor din urmă sunt: DUMITRU BIBESCU, însurat cu Zoe Glogoveanu şi Elena de Meretzellern.

BOGDAN

(MOLI)OVA)

Eamilic vedic din Moldova. iiiHorind inca din seco Ini al XVI lea.

Un STOLNICUL BOGDAN. îl ^isiin în lista boierilor moldoveni intre anii 1132 .şi l-151. Tara a şti insa ce legătură are cn cei posteriori.

Un strămoş al familiei traia pe timpul Ini Lapnş neann Vodă (1552).Un zapis din laşi, în amil 1000, al Ini Alexandru, feciorul Tudosei, nepoata Ini Vornic Naba daico. prin care vinde Ini GRIGORE BOGDAN, pe un Ur sul (imanul, în schimbul unui cal valorând 15 galbeni, (în documentele Academici),

În decursul secolului al XVII lea. cronicile vorbesc adesea .şi miillc documente ne cileaza boieri din aceasta familii*, ocupând mari demnităţi.

Descendent al lui Gr. Bogdan de la 1000 este:

G. BOGDAN JICNICERUL. care în anul KW) a fost ucis de Duca Vodă, în a Ircia domnie. împreuna cu al(i doi boieri, fiindcă făcuseră un complot de iiemiil(mni(i contra lui. ..Iar al doilea an al domniei lui. zice cronicarul Neciilce, a laial Vodă pe Irei boieri, anume: pe Vasile (îcii ca vel vistier, pe GEORGE Bot'dan vel (ienicer şi pe Lupul sul^crtil. care au fost Iacii cârti liiclenc...". ('aleşlrel bo icrii au fost decapitai,! ..ziua amiaza zi la faiitana. dinain lea porfil curţilor domneşti..." (v. Lei.1.11. p. 2!>: şi III. 77).

Eiul (ienicerului Georp.c Bogdan c rcmimllul boier: LUPII BOGDAN. HATMANUL, care joaca un mare rol. mal ales mire anii 1092 1700. În I (>89 c citat cu titlul

de vel portar; Iar în urmă hatman cil Moldovei. El e ginere lui Constantin Vodă Cantemlr, a cărui partidă o sprijinea cu tărie în fruntea boierilor Moldovei.

în 1690, Cantemlr îl trimite pe Bogdan cu oşti la armata turcească ca să aducă pe Tekeli în Ardeal. (Şincal III, 277). La moartea lui Constantin Cantemlr, spune cronicarul vieţei sale (Dimitrie Cantemlr): „când i se apropie ceasul, a chemat la sine pe gineri-său Lupu, feciorul lui Bogdan, pe George Ruset vistierul cel mare şi pe celălalt ginere Mihai Racoviţă şi l-a dojenit să aibă grije de ţară...” (id. p. 261). Duca Vodă urcându-se pe tron, după moartea acestuia, voia să prindă pe Bogdan, care a fost silit să fugă în Polonia (1693) împreună cu alţi boieri: dar Duca confiscă averile lui Bogdan şi ale Cantemireştllor şi „aceste averi le vindea pe uliţe”, zice Fotino (Ist. Daciei t. III, 88).

La urcarea pe tron a lui Antioh Cantemlr, cumnatul său Bogdan reveni în ţară. în anul 1696 a fost trimis de Antioh Vodă la Brâncoveanu, spre a face pace, flindu-i frică că acesta din urmă să nu intervle pentru mazilirea lui, lucru ce Brâncoveanu nu întârzie a face totuşi, dând bani turcilor pentru răsturnarea lui Cantemlr (1701). La venirea pe tron a lui Constantin Duca, Bogdan emigrează din nou în Valahia unde a stat mal mult timp (let. III, 28). Marele Hatman Bogdan a fost din nou trimis în 1705, când Antioh reveni ca domn în Moldova, la Brâncoveanu spre a reînnoi amiciţia, mai ales că acest fapt îngrijea acum pe Brâncoveanu, care primi prieteşugul acesta şi „ospătând pe solul în opt zile după olaltă, în 25 iulie a trimes şi el la Antioh pe ginerele său Şerban cu multe complimente”, (v. Şincai, III, p. 340). Hatmanul Lupu Bogdan a trăit cam între 1650-1710.

MARELE LOGOFĂT IOAN BOGDAN, fiul său, cu acest rang în 1756, e ginerele lui Dimitraşco Racoviţă. în anul 1729, Grigore Ghica Vodă rânduieşte în divanul său pe loan Bogdan medelnicer deşi era ginere lui Racoviţă, care fu lăsat Hatman, contra aşteptării tuturor (Let. III,

160). Domnul Maici Ghika ocupând tronul în 1753 sta bilcşte pc Bogdan vornic dc tara de jos (id. p. 327). Apoi c marc logofăt al Moldovei. – loan Th. Calimach în anul 1758 obţinu prin intrigile unui grec credincios al său, Stavarache, exilarea a 1 1 boieri mari ai tării. Aceşti boieri fură deodată ridicaţi şi transportaţi în Asia la Samson- Kalisi şi lonicalisi. Cei din tară iscară o re voltă a poporului: Stavarache fugi travestit şi Domnul promise a readu ce pe boieri: „Exilalii, zice Eotino, nu intârziarâ a reintra în tară şi domnul aruncând vina asupra lui Stavarache. s-a împăcat cu ci." Printre aceştia se allau: Logofătul loan Bogdan, Manolachc Costache, Balş, lonilă Shirdza. N. Buhuş şi Cuza. (Ist. III, 1 13: lelop. etc.).

Despre mama sa: „Lupa. Ilatmâneasa lui Bogdan", zice Neculcc că Antioh Voievod fiind numit în a doua dom nic (1701), merse „pe la sat la Iveşti, pe la sora sa.... vani-a făcut cinste două zile şi lui şi la toată boierimea şi oastea câtă era..." (Lct. t. II. 283).

El avu de fiu pe:

MANOLACHE BOGDAN VORNICUL, boier mare sub Grigore Ghica, ca marc vornic al tării (1777). ICI c cunos cut mai ales prin moartea sa tragică, intâmplată în anul 1778, 18 august, din ordinul lui Vodă Constantin Moruzi. Enachc Kogălniceanu a descris în versuri această dramă, cu titlul: „Stihuri asupra piciril Iul Manolaki Bogdan vel vornic şi a lui loan Caza biv-vel spătar, caic cu urgia im părătească şi cu sabie domnească s a săvârşit... ele". ICI. cu alti boieri intre care Cuza. fură acuzati ca prin vicleşug pârăseră la Poartă pe ucisul Domn Grigore Ghica. Moruzi ordonă să fie închis şi aproape Iară judecata îl decapita. Kogălniceanu povesteşte episodul cat a slat iiiehls şi execuţia, ale cărei detalii sunt foarte mişcătoare. (Letop. Kog. III,281-95). Vodă porunci sa 1 adtica în fiare în fata divanului, unde zice Cronicarul ca „Norodul mult se întrista”, acest boier fiind iubit mult de dânsul: „dar defel boierii mari". După ce fu decapitat în închisoare în mod

mizerabil, capul său şi al Cuzei fură expuse la poarta domnească. Cronicarul exclamă:

> ,,O, ce lume mincinoasă Cum s-a despărţit de a lui casă! Şi toată casa lui cea cinstită A rămas ca o nimică! Şi aşa s-au săvârşit Bogdan cel învăţat şi mult vestit!"

Manolache Bogdan avu mai multe surori şi copii. La 1764, în divanul lui Grigore Ghica era vel-Paharnic.

Fiul său, din care derivă actuala familie,

DIMITRIE BOGDAN, care avu mai multe titluri de boierii şi muri în anul 1830. Fu căsătorit cu Smaranda, fiica lui Rosettl, având o fată: Maria, soţia lui Teodor Balş şi doi băieţi: Manolache şi Lascăr. Portretele ambilor soţi şi ale fiilor lor se păstrează în familie (la d. maior Bogdan). Sora lui Dimitrie Bogdan, Anica, a avut de bărbat pe G. Rosetti-Rosnovanu.

1. MANOLACHE BOGDAN, fost spătar etc. Muri în urma unui accident la moşia sa Gădinţii. Căsătorit cu Anica Ghica-Cefale. (t); din care căsătorie se născură: Elena Mavrichi: Catinca Boerescu.

LUPU BOGDAN, t. fiul mai mare al lui Manolache. Căsătorit cu Maria Docan; a avut doi fii, din care (actual): DIMITRIE Bogdan.

LEON BOGDAN, fratele lui Lupu şi al doilea fiu al lui Manolache, n-are copii, .**~~n'are cop~~»**. ; &&. /«Ai**—• ^

GEORGE EM. BOGDAN, fiul mai mic al lui ***Jk^u<s^-*** Manolache şi frate cu precedenţii fost prefect etc... *^w**»A<^- însurat 1, cu Margareta Rosetti: 2. cu Mărie Alecsandri; z are trei fii: DIMITRIE; RENE: VASILE-HENRI. ^^ * ^

2. LASCĂR BOGDAN, al doilea fiu al lui Dimitrie, (n. 1800 f 1872). Studiază la Viena. întors în ţară, fu în armată până la gradul de colonel. Avu titlul de ..mare Vornic". în 1848 face parte din conspiraţia contra lui Vodă Sturdza, în urma căreia fu exilat la Măcin. Apoi se duse la Constantinopol, unde a stat până la căderea aces-

tui domn, în timpul ocupaţiei nise şi austriece, a fost comisar din partea

tării pe lângă comandamentele trupelor străine. în urmă sub Principele Carol, a fost Senator de Bacău. Căsătorit 1. cu Catcrina Cantacuzino avu un fiu pe LASCĂR BOGDAN, t la Paris, fost ofiţer de artilerie la crearea acestui corp în Moldova şi care însurat cu Hen- rietta Dimachi, a avut două fiice: Emma şi Elena. Din a doua căsătorie cu Efrosina Ghica, Vornicul Lascăr Bogdan (1822-1896) a avut doi băieţi (şi unul t copil), anume:

N1COLAE BOGDAN (1849-1877) căpitan; studie în Franţa la St. Cyr. etc. în timpul războiului pentru Independentă din ‘77-'78, el muri fiind căpitan la atacul redutei Griviţa n. 2, în 5 septembrie ‘77. M.S. Regele citează aceasta în memoriile sale.

GEORGE L. BOGDAN, fratele său şi fiul mai mic al ^^^Z Z^/' lui Lascăr Bogdan, major de cavalerie etc... Căsătorit cu Maria, fiica lui Ştefan Rosetti.

După tradiţia familiali, se zice că fam. Bogdan // , *i^rja!* descinde din Domnul Ştefan cel Mare prin fii săi: pentru care se adoptase chiar în armele Bogdanilor acelea ale Moldovei, adică un cap de bou şi coroana princiară. Nimic dovedit însă în această privinţă: totuşi această familie rămâne printre cele însemnate ale Moldovei, unde apare după anul 1400.

Armele cuprind pe fundal albastru un leu de aur ridicat şi armat, în laba stângă cu o sabie; la care se adaugă şi capul de zimbru al Moldovei.

i^'i^ ^^w^ Ăn, J'/r- /^ок/ 3r Mf&& Jrlv «r c^t^-***

\Bogdan: D’azur au Hon, d'or tenant de sa palie sen- eslre une espee: n.M.C.|[iv]

iv^ *Bogdan: azur cu leu de aur ţinând în gheara stângă o sabie (în fr. în orig.; n. ed.)*

BOTEANU
(VALAHIA)

Această familie după tradiţie e venită din Transilvania, din cauza persecuţiilor religioase, în ce timp nu se poate şti.[*Legenda familiei îi face să descindă din ţiganca care a salvat pe micul Brâncoveanuţ?) dând un fiu al ei în schimb;* n.M.C.] Chiar azi se mai găsesc acolo membri din acest neam şi o parte din munţii Transilvaniei au numele de „Munţii Boteanului".

^ ^ ^ ^

(ydtwt-

NEDELCO BOTEANUL, cunoscut în cronicile ţării, e strămoşul acestei familii. în anul 1632, Leon Vodă învinse pe boierii pribegi adversari ai lui Matei aga. Dumitru slugerul Filişanul, Barbul Brădescu, Coţofeanul, Teodosie spătarul, Gorgan etc. şi câţi scăpară de la război, „ei au fugit şi s-au închis la mănăstirea din Tismana şi au şezut acolo 10 zile; iar Leon Vodă îndată a trimes după ei pe cumnatul său Boul Banul şi Nedelcu Boteanul cu oşti ca să ajungă pe Matei aga. Şi fiind ei închişi acolo la Tismana, acolo i-au ajuns şi s-au bătut cu ei 3 zile şi nimic nu le-a putut serica...". întorcându-se acele oşti, prădară Oltenia, (v. Cron. anonim. Mag. Istor IV, 313). Acest boier însemnat e amintit şi într-un hrisov din 1666; şi era înrudit (?) cu vornicul Drăghici, ce trăia pe la 1626. (doc. din 18 mal).

(Un document din anul 1677 vorbeşte de TUDOR ŞIFARIUL din BOTENI, cu soţia sa Marica şi cu cel trei fii ai lor: RADU, 1677, BARBU şi MIHAI, adeverit şi în anul 1686).

Descendenti din Nedelco Boteanul s-au despărţit mai târziu din trei fraţi, trei branşe, stabilindu-se unul în Valaliia. celălalt în Moldova şi al treilea iu Rusia. IC de remarcat ca din lată în fiu Botenii au fost mereu militari.

Sub Brâncoveami Vodă, insă, un BOTEANU tu trimis ca sol de credinţă cu daruri la Sultan.

Din branşa din Rusia în secolul nostru, umil din Boteni era mareşal al Casei lui Nicolae II pe timpul răz boiului Crimeii. Rin! acestuia, în 1877, era colonel. Se luptă eu turcii în Asia şi a fost rănit în lupta de la Arda- ban, fiind apoi inainlal la gradul de general.

în Moldova, un membru al acestei familii, în secolul acesta, înainte de Unire, a fost colonel în armată. însurat cu o hira.şcu, avu trei fii care şi ei luară cariera armelor.

în Muntenia, colonelul EMANOIL BOTEANU, şeful actualei familii, servi în armată sub Principele Bibescu, organizând corpul de pompieri, ce se distinse prin bravură în 1848; apoi sub Ştirbei. La Unire era colonel şi a fost numit de Vodă Cuza şef al casei princiare şi comandant al gărzii naţionale din principate, (’a senator apoi, continuă cu acelaşi interes a se ocupa de progresele tării. El a avut şase fii, din care cel mai mare. Generalul BOTEANU. t 1897, a făcut campania din America de Nord şi cea din 77-78; COLONELUL G. BOTEANU, poet şi publicist etc.; coloneii ROMULUS şi REMUS BOTEANU şi maiorul Boteami.

BRAILOIU
(VALAHIA)

Familie din Oltenia ale cărei vechi moşii erau în Judeţul Goij, unde încă din secolul al XVI-lea stăpâneau Vădenll ş.a. Pentru această moşie există hrisoave domneşti de la 1540, când se vorbeşte de jupâneasa Dobra şl copiii ei Neacşa şi Neagoe; mai târziu aparţine Banului Cornea din familia Brăllollor.

Nu ştim din documente care a fost părintele acestui boier, a cărui figură importantă a rămas în istorie; însă menţiuni despre altl membri al acestei familii se găsesc cu mult înaintea lui.

Marele BAN CORNEA BRĂILOIU, 1696, fost vel agă etc. t în 1705 şi îngropat la mănăstirea Tismana, alături de soţia sa Stanca (t 1699). La începutul domniei lui Brâncoveanu Voevod, ca mare Ban al Cralovel, acest boier la parte la toate marile acte din acele timpuri, după cum ne relatează cronicele contemporane: – Principele Brâncoveanu primind de la austrieci soli cu ştirea că vor intra în ţară (anul 1689), ,,trimls-au şi Măria sa boieri soli la nemţi, anume pe Comea Brăllolu vel agă şl pe Şerban Gre- ceanul vel logofăt cu mare jalbă şi cu multă rugăciune ca să nu vie în ţară..." etc. în anul următor, ca vel paharnic, e însărcinat de Vodă a opri incursiunile unor bande de unguri ce trecuseră peste munţi. în 1695 Domnul primi de la Poartă ordinul de a întări şl a apăra cetatea Cladova din Serbia, în vederea luptei cu Austria. Atunci el, ,,de o parte a trimis poruncă la Cornea Brăllolul vel Ban, la Craiova, ca să meargă cu ţara despre Mehedinţi, la cetatea Cladovel, să

se apuce să o facă...” (R. Greceanu, Cronica, Mag. Istor. II p. 218 etc.). Chiar în acest an fusese numit mare Ban; iar după ce isprăvi repararea Cladovei, cum zice Cronica anonimă, fu lăsat cu comanda oştilor la Cerneti, ca ispravnic al lui Vodă. Tocmai când sultanul trebuia să se întoarcă prin ţară, el părăsi toate orânduielile şi fugi: „nimic alt n-a căutat, măcar un Selammalikim «salutare» de la solul turc să audă, ci a încălecat pe cal şi a luat crângul în cap...”. Despre această procedare a Banului vorbeşte cu mirare cronicarul. După pacea de la Carlovitz în anul 1699, Domnul trimite soli la Constantinopol pentru afacerile ţării, pe Banul Brăiloiu, spătarul Mihai Cantacuzino şi Dumi- traşco Caramalăul; care a avut consecinţă scutirea de tribut pe doi ani. în 1701 conduce pe boierii moldoveni refu- giaţi la Focşani, împăcându-i cu Duca Vodă. (v. Şincai Cron. pag. 291, 308 t. III). O solie compusă, în afară de dânsul, din Cantacuzino spătarul şi Bunea Grădlşteanul duse daruri vizirului cel nou la 20 septembrie 1702. în aceeaşi împrejurare, în 1704 Banul Cornea ia din nou drumul Constantinopolului, însoţit de singur paharnicul Ştefan Cantacuzino, ca agenţi ai Domnului pe lângă marele Vizir, (id. III, 335). Din misiunile mari şi de încredere ce 1 se dau se poate vedea influenţa lui pe lângă principele Brâncoveanu. El a avut trei copii, despre care vom vorbi. Ca vel Ban (în 1695) zidi biserica din Vădeni unde sunt zugrăviţi ca ctitori Brăiloii şi unde a mai rămas vechiul palat boieresc al Banului.

Hrisovul lui Constantin Basarab Vodă, din 1710, către Dumîtraşcu Brăiloiu pentru moşiile Preajba şi Vădenil din Gorj, spune că Banul Comea a avut nişte veri: Udrişte şi Stanciul cu fiii lor. Pe aceştia în afară de actul citat îi mai găsim şi în altele. Astfel UDRIŞTE BRĂILOIU, în 1712, a avut de socru pe jupân Paicul din Stolojani şi soacră pe jupâneasa Fira. Udrişte avu de fiu pe BARBU BRĂILOIU (1712), serdar, şi citat în 1719 pe lista boierilor (c, II) contribuabili din Goij (col. Hurmuzachi, tom. VI).

Tot în 1719 sunt recunoscuti, printre boierii olteni din Gorj, contribuabili în timpul ocupaţiei austrlace a Banatului şi fratele lui Udrişte: STANCIUL cu fii săi: STOICA şl

LEPĂDAT Brăiloiu, care vin astfel nepoţi de văr Banului Cornea.

Lui ŞTEFAN BRĂILOIU „cu fraţii săi" care sunt dintre boierii de cl. I din Goij; şi FOTA Brăiloiu cu fratele său..., adeveriţi prin aceleaşi liste din 1719, nu le putem şti înrudirea cu precedenţii.

Banul Brăileanu în 1695, cumpără moşia Deveselul din Oltenia, pentru dânsul, de la mal mulţi proprietari. Tot el dărui mănăstirii Tismana (în 1696) o candelă de argint la o icoană. La acea mănăstire, unde erau ctitori, a fost îngropat cu urmaşii săi.

Copil lui Comea Brăilolul au fost: Barbu, Dositei şi Vasile. Probabil că acea MARIA „fiica Iul Brăiloiu", care ţinu pe ultimul din Corbeni, era fiica sa.

SERDARUL BARBU BRĂILOIU, întâiul fiu al Banului, - în 1690 era al doilea spătar. Boier viteaz şi iscusit, se distinge mult în timpul venirii armatelor germane în ţară, la a căror aducere a contribuit mult (Şincai III 389): „Barbul ser- darul, Cornea şi Bengescul cu alţi boieri era cu foarte bună inimă către casa Austriei şi se bucura de biruinţa împăratului creştinesc..." (anul 1716). Tot el îndeamnă ca trupele să vie la Bucureşti să prindă pe Vodă Mavrocordat. Golescu, Băleanu şi Bujoreanu, capul boierilor partizani Austriei „îndată au scris o scrisoare lui Barbu serdariul, îndemnân- du-l să vină, că acuma e timpul; carele în taină trecând Oltul prin păduri şi prin pustietăţi ca să nu-l simtă cineva, au venit catanele nemţeşti la Bucureşti în 14 noiembrie din anul 1716". (Şincai id. III p. 392). Mavrocordat fu trecut peste munţi. Venirea nemţilor părea o fericire pentru tot poporul. Istoricul Del Chiaro raportează: „tout le monde souhal- tait l'arrivee des allemands pour etre delivre des Turcs". Barbu Brăiloiul, mare serdar al oştirilor oltene, întreţine o importantă corespondenţă cu generalul Steinvllle, privitoare la ocuparea ţării, (v. Col. doc. Hurmuzachi, tom. VI).

Vornicul Radu Popescu în cronica sa, vorbind de sfatuirea

boierilor principali în privinţa acestei mişcări, numeşte pe Brăilolu: „tâlharul cel mare Barbul Serdariul” (p. 58 cr. în Mag. Ist), arătându-l astfel ca principalul cauzator al plecării lui Nicolae Vodă. El a murit în 1718 şi cei şapte copii al săi primesc de la împărat un venit anual de 600 fiorini pentru meritele sale, după raportul Contelui Dietrichstein.

DUMITRAŞCO sau în călugărie DOSITEI BRAILOU monahul, fost vel căpitan şi *consilier* imperial, ctitor al mănăstirii Tismana; e al doilea fiu al lui Comea. Cel dintâi document care-l citează e din 1693, apoi din 1710 ca postelnic. în anul 1714 e mare căpitan la Cerneţi. îndată după ocuparea Olteniei e numit consilier imperial cu Gr. Vlasto, Bengescul şi Strâmbeanul. Un raport în limba germană, spune despre dânsul: „Monahul Brăiloiu este frate al răposatului serdar Barbu, ales consilier în fosta administraţie. Acest bărbat are înţelepciune şi experienţă, gata şi iscusit în propuneri şi răspunsuri şi adevărat orator în acele sesiuni. Voevodul Nicolae Mavrocordat i-a răpit în timpul precedentei sale domnii mulţi bani pe nedrept şi apoi pe dânsul l-a silit să se călugărească. Dar dânsul ar fi putut uşor să arunce haina de călugăr, ca consilier... etc.”

El e zugrăvit (1732) în biserica din Vădenl, împreună cu tatăl său, cu ginerele său Obedeanu şi cu Brâncoveanu Voievod. Muri în anul 1747 şi a fost îngropat în Mănăstirea Tismana, unde era ctitor. Soţia sa era Maria, fata Bănesei Mileasca. împreună cu fratele său, o mulţime de raporturi contemporane îl citează ca unul dintre cei mai cu vază boieri olteni.

VASILE Brăiloiu, fratele său, se făcu de asemenea călugăr.

Copiii lui Dumitraşco (Dositei) Brăiloiu au fost:

TOMA BRĂILOIU, boier oltean, citat la 1756. însurat cu Maria fata lui George Cantacuzino, Banul

Craiovei sub ocupaţia austriacă (1718), a avut patru copii: Stanca, care a fost soţia consilierului Constantin Obedeanu. IONIŢĂ Brăiloiu postelnic în 1750. O altă fată care ţinu pe un Manole: şi MATEI BRĂILOIU, citat în diverse documente înainte de 1753 cu fratele său loniţă.

Mama sa, Maria Brăiloaica, văduva lui Dositei, trăia încă în anul 1758, când un document o citează cu copii el. (Doc. Măn. Tism. la Arh. Stat.) Matei Brăiloiul avu de soţie pe Maria. El mai fusese *uomtc* al Judeţului Dolj.

în pomelnicul ctitorilor Mănăstire! Tismana se găsesc figurând cei de mai sus, împreună cu alţi membri ai acestei familii. Fără a preciza în ce grad de rudenie se afiau între dânşii, în decursul secolului al XVIII-lea, deosebite acte ne citează pe boierii:

- RADUL BRĂILOIU, fost vel vătaf de aprozi: în anul 1735 VORNIC în Oltenia. în judecată cu Fota Vlădoianul (în 1753). (Doc. Acad. Rom.).

- CONSTANTIN BRĂILOIU, biv-vel şetrar la 1746. Citat cu mal mulţi boieri într-un act. în 1719 era în lista boierilor Gorjeni contribuabili către Austria.

- DUCUL Brăiloiu, are la 1747, în Martie, un alt proces cu boierul Fota Vlădolanu. (Arhiv. Stat. Buc.)

- IORDACHE BRĂILOIU, menţionat în actul de stăpânire al unor moşii ale mătuşil sale Stanca Obedeanca, în 1757 (Doc. Academiei) Deci acesta este flu al unuia din fraţii acelei Jupânese, probabil al lui loniţă sau Matei, aşadar nepot de fiu a lui Dumltraşco Brăiloiu Consilierul. La acea dată (1757), el era încă foarte tânăr.

- CORNEA BRĂILOIU, al doilea cu acest nume, îl găsim ca boier oltean în 1794.

- ... SLUGERUL BRĂILOIU, poate vreunul dintre cei de mal sus, se află în divanul Craiovei în 1783, cu retribuţia de 50 tal. pe lună. (v. Ureche, Ist. t. I p. 252).

- Polcovnicul GRIGORE BRĂILOIU, în 1786, amintit ca ginere al răposatului polcovnic George Şăinolu.

- CONSTANTIN BRĂILOIU, era în 1748 boier ispravnic al judeţului Gorj. Se pare că fiul său este Nicolae Brăiloi.

Din lipsa de documnte suficiente, n-am putut stabili filiatiunea completă între fiii lui Dositei, cei de mai sus, şi:

NICOLAE BRĂILOIU, fost paharnic etc. Trăia pe la

începutul secolului şi muri în 1856. El figurează în nişte acte de la Tismana, unde iscăleşte o listă de acte ale moşiei Deveselul (1855). A fost însurat cu Zoe Vlădoianu. Avea mai multe moşii în Gorj: Corbi, Turcineşti, Trestenicul etc.

Din căsătoria sa, a avut şase copii: George t tânăr; IOAN Brăiloiu; Casia Rosetti; Cleopatra, soţia lui Grigore Racoviţă; Maria Faca (div.); şi

CONSTANTIN BRĂILOIU (1810-1889) om politic; fost magistrat; apoi profesor la facultatea de drept, Ministru de ^ , . . justiţie, de culte şi afaceri străine. Membru în comisia cen- ^^^ trală. Vice-preşedinte al Senatului şi preşedinte al Camerei, *'/ft^-* *4s* ^^^ *^v**** primar al Capitalei. Ocupă astfel pe rând mari demnităţi ale *'^uw- //^^* Statului. A fost căsătorit în două rânduri, cu Coralie Ghica *^t^* (t) şi cu Caterina Mosco, având cinci copii.

FIICE: 1. Maria Berendei; 2. Zoe, căsătorită cu Florescu, apoi cu Lenş-Slătineanu; şi 3. Olga Duca.

Fii: ALEXANDRU Brăiloiu, n. 1851, căsătorit cu Maria Boerescu;

NICOLAE BRĂILOIU, referend I la înalta Curte de Conturi. Căsătorit cu Maria n. Lahovary.

în Craiova, e o altă ramură a familiei, reprezentată prin: ANTON BRĂILOIU, fost prefect, senator etc. având fii pe: TEODOR Brăiloiu magistrat, căsătorit cu... n. Glogoveanu; GEORGES BRĂILOIU căpitan de cavalerie, căsătorit cu Ana Broşteanu; şi NICOLAE.

BRÂNCOVEANU

(VALAHIA)

Familie aflată în ţară de la finele secolului al XVII-lea.

Originea ei este o branşă din Brancovici, ilustră familie princiară sârbă, al cărei strămoş legendar este BRAN, fiul lui Muntimer, războinici sârbi (sec.X).

MLADEN VOIVODUL, cu care începe filiaţia lor sigură. trăia prin anul 1325 şi a avut ca fiu pe BRANKO, senior al Ohridei şi sevastocrator (1365). După bătălia de la Cosova, urmaşul lor, Voevodul LAZĂR BRANCOVICI a fost decapitat.

După cum spune Fotino, începutul Brancovicilor în tară datează de la fiul despotului Ştefan, GEORGE BRANCOVICI, care se călugări sub numele de MAXIM, împreună cu muma sa Angelina şi trecu în 1507 în Valahia, aşezându-se la moşia dăruită de Radu cel Mare, care apoi a fi luat numele Brâncovenii. *[Descendenţa din Branco-*

vici e trasă de păr de Banul Mihatu Cantacuzino. Că există o înrudire nu e dovedit. – Moşia Brăncoveni a aparţinut pro-

babil unui moş Brancu (există şi azi pe la valea Brancului). Neagoe Basarab, soţul Despinei moşia Brăncoveni şi vinde soţului acesteia, Dobrovoi, cealaltă jumătate. Rămasă curând văduvă, Calea se recăsătoreşte cu Pârvu portarul: Vezi Drăghiceanu în „Buletinul monumentelor istorice" – excelentă filiaţie, din

nenorocire întreruptă între 1530-1590. Mateiu Basarab era boier din Brăncoveni; La un moment (...) se împarte între două ramuri ce se întrunesc iar la un loc sub... (textul este distrus aici de legarea volumului, n.ed.): n.M.C.]

Legătura lui însă cu Brâncovenii cunoscuţi mai jos nu o cunoaştem: iar documentele şi cronicele române ne dau pe primul dintre ei în persoana lui:

DAVID DIN BRĂNCOVENI, t în 1597, de la care urmează generaţia lor. El era căsătorit cu Maria, vara lui Matei Aga din Brăncoveni. (După documentele moşiei Isvorani, Maria era fiica lui Radu postelnic, fratele Danciului mare vornic din Brăncoveni, tatăl lui Matei Basarab). David a luat numele după moşia Brăncoveni, moştenire a Basarabilork în 1577, e „postelnic din Brăncoveni" într-un act al Banului Dobromir. Fiul lui David a fost:

PREDA MARELE VORNIC din Brăncoveni, care prin anul 1656 era vel clucer, şi care a fost ucis de Mihnea, 7 după cum ne spun cronicile (Mag. Ist.) şi o inscripţie din mănăstirea Brăncoveni: „pe Preda Vornicul l-a ucis 4 Mihnea Vodă în casele domneşti din Târgovişte, nefiind vinovat nimica..." El a avut de soţie pe nepoata lui Matei Vodă Basarab. Găsim într-un document (Academie) că Preda Spătarul din Brăncoveni şi sora sa STANA spătăreasa erau nepoţii lui Ivaşco vornic Golescu, având o întăritură peste moşia Goleşti (1628, septembrie 10). Preda Brâncoveanu era un însemnat boier prin poziţia şi ^4^ = mai ales prin enormele sale averi, de care se minunau contemporanii. în 1658 semnează ca mare Ban,un document al Creţuleştilor.

PAPA BRÂNCOVEANU POSTELNICUL sau Matei, *puiul'* fiul lui Preda, despre care inscripţia de mai sus din mănăstirea Brăncoveni ne spune ca şi cronicile (IV. Mag. Ist. 338) că a pierit masacrat într-o revoltă a lefegiilor ieşind din casele sale cele mari, la poalele dealului Mitropoliei de azi: „în zilele lui Constantin Şerban, pe vre-

> mea ce s-au ridicat dorobanţii călăraşi hoţeşte asupra domnului lor şi neamului boieresc, atunci au ucis pe Papa postelnicul, leat 7163 (1655)". Soţia lui a fost Stanca Cantacuzino (t 1699); iar fiu avură pe;
>
> PRINCIPELE CONSTANTIN VODĂ BRÂNCOVEA- NUL,

născut în 1654; conte ereditar al Ungariei în 1688; în 1689, la moartea lui Şerban Vodă, boierii îl aleg Domn. Aplecându-se către politica germană, duşmanii săi începură cu intrigile la Constantinopol. Printre acel adversari era ambasadorul Franţei, de Castagneres; Brânco- veanu însă scapă prin mari sume. în 1710 Poarta numind pe Cantemir domn al Moldovei, Constantin Voevod luptă contra acestuia şi obţinu exilarea Iul la Chios. Mazeppa, hatmanul cazacilor, aliatul lui Carol XII, îl denunţă Turciei ca partizan, ruşilor. Cantemir luând în acelaşi an domnia Moldovei, primi de la Ţarigrad ordin să prindă şi să trimeată Porţii pe Brâncoveanu, deoarece direct se cam temeau de puterea acestuia. însă împrejurările se opuse- seră la aceasta, Brâncoveanu tocmai atunci se aliase cu ruşii împreună cu Cantemir.

Văzând însă că prevederile sale nu se realizau, reintră în interesele Porţii şi spre a da turcilor timpul să se reunească, propuse pacea ruşilor pentru a întârzia mersul. După rezultatele deplorabile ale campaniei de la Prut, Petru cel Mare, silit să primească pacea, reintră în Rusia urmat de Cantemir, pe care îl răsplăti pentru serviciile sale.

Brâncoveanu însă, cu toate serviciile pe care le adusese în 1690 Porţii în războiul contra Austriei şi cu toată patenta pe care o obţinuse de la Sultan în schimbul unor sume enorme, care-l făceau scăpat de pedeapsa capitală, fu acuzat, prins şi dus la Constantinopol unde fu decapitat la castelul celor 7 turnuri, cu cei patru fii al săi şi cu credinciosul boier Enache Văcărescu (în ziua de 26 august 1714). în 1695 posedă titlul de principe al St. Imperiu şl apoi pe cel de „Kneaz” de la Ţarul Petre cel Mare, şl de Alteţă Serenisimă a republicii Veneţiei.

o Brânoveanu a avut patru băieţi de la soţia sa Maria, w fiica lui Anton Vodă: MATEI, decapitat în 1714 cu tatăl şi *frv>la^ ţ#* fraţii săi;

faj^ CONSTANTIN II de asemenea omorât, însurat din *jf,^. Jaf-* 1707 cu Ana, fata lui Ionaşcu vornicul Balş; ŞTEFAN, al ^_ *f* treilea fiu, neînsurat: şi RADUL cel mai mic, care luase pe * fata lui Antloh Cantemlr. Legenda populară a transmis masacrul teribil al Brâncovenilor cu oarecare mici variaţii. Astfel se spune că numai trei feciori au fost omorâţi în loc de patru; iar pe cel mai mic îl numeşte copilaş, pe când era un tânăr deja format. După ce vede ucişi pe sărmanii săi fii, Brâncoveanu al baladei aruncă asasinilor o imprecaţie, pe care ne-a păstrat-o legenda populară:

Trei coconi ce-am avut. Să vă ştergeţi pe
Pe tus trei mil-aţi pământ. Cum se şterg
pierdut! Dar-ar domnul norii la vânt! Să n-aveţi
Dumnezeu Să fie pe loc de-ngropat Nici

La urmă când e aproape să-şi dea însuşi sfârşitul, le zice:

Să ştiţi c-a murit creştin,
Brâncoveanu Constantin.

Fiicele domnului Brâncoveanu au fost: STANCA f 1714, văduva lui Radu Beizadea, fiul lui Iile Vodă, din Moldova; MARIA măritată cu Constantin Duca Vodă; Ilinca, soţia lui Scarlat Mavrocordat; SAFTA a lui Creţules- cu; toate mai în vârstă ca băieţii: apoi cele mai mici: ANCUŢA, măritată cu Nicolae Rosetti; Balaşa, cu Mânui Andronic, grec; şl SMARANDA, cu fiul lui Grigore Băleanu.

Dintre toţi Brâncovenii nu scăpase decât fiul lui Constantin II, în vârstă de şapte ani, prin graţia vizirului, anume: CONSTANTIN III BRÂNCOVEANU, moştenitor al *[Ici c'est le grand noeud brancovanesque: n.M.C.]*[v] drep- turilor moşului său *[contestabil,* M.C.J. A fost căsătorit cu Maria, fiica lui Toma Chrisant Coslogeanu, ginerele

v) *Aici este marele nod brâncovenesc (în fr. în orig., n. ed.).*

spătarului Mihai Cantacuzen, de la care a avut doi băieţi:Emanuel şi Nicolae. în 1722 e Prinţ al sacrului imperiu roman; cavaler al clasei supreme a Ordinului Constantinopolului-Sf. George; conte Palatin etc.

EMANUEL BRÂNCOVEANU, conte de Ungaria şi principe al MST. Imperiu (1807), căsătorit cu fata boierului Dumitru Sturza din Moldova, care era ginerele lui Grigore Vodă Ghica. Emanuel Brâncoveanu a avut trei copii şi n-a jucat un rol însemnat în ţară.

NICOLAE BRÂNCOVEANU, al doilea fiu al lui Constantin, şi frate cu precedentul, se căsătorise în trei rânduri: 1. Cu Maria Văcărească, cu care a avut un copil (t); 2. Cu fata lui Radu Fălcoianu şi 3. Cu Elenca Moruzi.

MARELE BAN GRIGORE BRÂNCOVEANU, fiul lui Manole Brâncoveanu, luă de soţie pe Elisabeta Balş, pe a cărei nepoată Zoe Mavrocordat o adoptă în anul 1820, neavând nici un copil. El a avut titlul de mare Ban pe la începutul secolului, t 1837. Cele două surori ale sale au fost: ELENA, care a ţinut pe Banul Băleanu şi Maria pe Cantacuzino-Paşcanu.

ZOE Mavrocordat, fiica adoptivă a lui Gr. Brâncoveanu, s-a căsătorit cu pincipele Gheorghe Bibescu, cu care a avut patru copii: (vezi Bibescu) – din care unul:

GRIGORE BRÂNCOVEANU, fiul lui Vodă Bibescu şi al lui Zoe, născut în 1827, a fost adoptat de Banul Grigore spre a continua neamul lui Brâncoveanu. – t la Paris în 1886, el a fost căsătorit cu Raluca fiica lui Muzurus-Paşa, ambasador al Turciei la Londra. Din această alianţă au avut un fiu şi două fiice: CONSTANTIN, născut în 1875; Ana-Elisabeta, căsătorită cu principele de Caraman- Chimay şi Caterina, căsătorită contesă de Noailles. (C-te de Foras, Les princes, Bass. de Brancovan).

Armele concedate de imperiul Austriei conţin un om călare ca legionar roman cu spada în mână, pe un cal alb, pe fundal azur; pământul verde, şi în vârful spadei un cap de turc. Coroana de principe al Imperiului. *[Bassaraba de*

Brancovan: D'azur au chevalier vestu ă l'antique, monte sur un cheval blanc au naturel et tenant de sa senestre Ies renes et de sa dextre une espee qui supporte une teste de turc, terasse de sinople. Casque ă courronne fermee lam- brequins argent et gueules – or et azur. Concession par le grand diplome de 1695-30, Janvier ,n.M.C.][vi]

Zî»«*wi A /7»*Se>»i»e • ŞM/r a* c&tfa'-' r*H*, a. £ a*&f*L, ,,m*Z '/^ ea* faiun^^ Ao^^oL &»*& A/M» •>/Am ^tZ* eau «yteeyai Actori <t*t

Despre colosalele averi de odinioară ale Brâncovenilor, care moştenite de Vodă Brâncoveanu, deşteptară invidia turcilor, care-l uciseră şi-i conflscară bogăţiile, vorbeşte un călugăr, patriarhul de Antiohia, Macarie, în călătoria sa (scrisă de Paul din Alepp.): *Preda,* ruda de aproape a răposatului Matei Voevod este cel dintâi din boierii acestei ţări, prin moştenire de la străbuni şi moşiile lui sunt nemărginite, după cum văzurăm... Acest boier e minunat de avut; şi n-are seamăn nici în tara aceasta nici într-alta...(Urmează lunga enumerare a averilor mişcătoare)... Are o mie cinci sute de ţigani robi şi se zice că nimeni n-are atât... Are o mulţime de mănăstiri, dintre care unele le-a clădit însuşi, dăruindu-le pe toate... Craiul Ardealului îl iubeşte foarte mult şi îl numeşte tatăl său şi se crede că el are multe moşii în acea ţară... etc."

Biserica principală a mănăstirii Brâncoveni e zidită la 1632 de Matei Basarab şi conţine mormântul său. [(?) *Mateiu Basarab e îngropat la Amota (Vâlcea);* n.M.C.] A doua biserică, din 1700, e clădită de Brâncoveanu Voievod şi în ea se află portretele lui şi ale neamului său, precum şi mormântul jupâniţei Stanca

vi *Basarabii de Brâncoveni: Azur cu cavaler îmbrăcat „â la antic", călare pe un cal alb de culoare naturală, ţinând cu stânga sa frâiele şi cu dreapta o spadă cu un cap de turc, „terasă" de pământ verde. Cască şi coroană închisă, baldachin argint cu roşu – aur şi azur. Concesiune prin marea diplomă din 1695 – 30 ianuarie (în fr, în orig.; n. ed.).*

Cantacuzino, mama Domnului, al lui Preda şi Papa Brâncoveanu.

(Eroarea de a considera pe Danciu, care avea moşia Brâncoveni ca Brâncovean vine de acolo că avea un fiu, pe David postelnic, care trăia în 1599, deci nu poate fi identificat cu celălalt David care deja murise la 1597, n.a.)

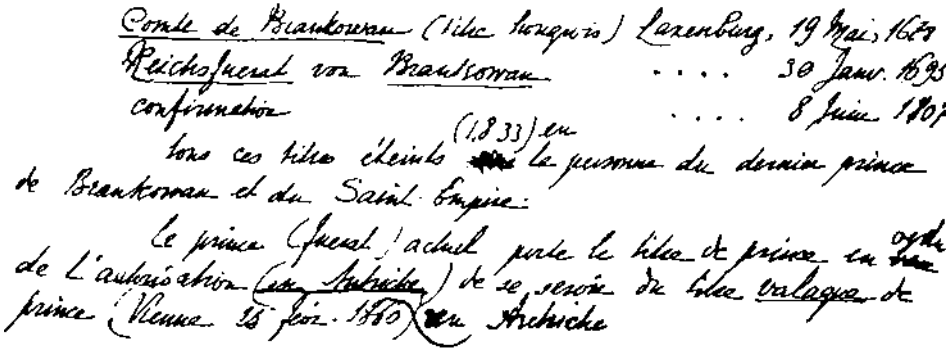
Comte de Brankowan (titre hongrois) Laxenburg, 19 Mai 1688
Reichsfuerst von Brankowan .... 30 Janv. 1695
confirmation .... 8 Juin 1707
tous ces titres éteints (1833) en la personne du dernier prince de Brankowan et du Saint Empire.
Le prince (fuerst) actuel porte le titre de prince en vertu de l'autorisation (von Autriche) de se servir du titre valaque de prince (Vienne 25 fevr. 1860) en Autriche

[Comte de Brancowan (titre hongrois) Loxenburg, 19 Mai 1688 Reichsfuerst von Brankowan 30 ian. 1695
confirmation ..... 8 iunie 1707

Toate aceste titluri stinse (1833) în persoana ultimului prinţ de Brankowan şi al Sfântului Imperiu.

Prinţul (fuerst) *actual poartă titlul de prinţ în virtutea autorizaţiei de a se servi de titlul valah de prinţ în Austria* (Viena, 25 febr. 1860): n.M.C.]

BRATAŞANU
(VALAHIA)

Familie al cărei nume derivă de la vechia ei proprietate din judeţul Romanaţi: Brătăşanii, pe care au posedat-o în secolul al XVII-lea:

GHINEA MARELE VISTIER BRĂTĂŞANUL zis „Grecul” sau „Olarul”. Acesta venind în ţară la curtea lui Matei Vodă Basarab *[erau mai vechi:* n. M.C.] ajunse prin dibăcia sa în înaltele demnităţi ale ţării, fiind vistierul mare al acelui domn. Unele cronici îl critică foarte aspru pentru mijloacele ce întrebuinţa la scoaterea birurilor, şi pentru asupririle ce făcea ţării împreună cu celălalt sfetnic al lui Matei, armaşul Radu Vărzaru. (v. Şincai, III, 78, etc.)

în anul 1648 el era mare clucer; iar în 1653 muri ucis împreună cu Radu Vărzarul de seimenii revoltaţi contra lor şi a Domnului, fiind târât pe câmp şi apoi tăiat, (v. Cron.anon.Mag.istor. p. IV, 328)

El căsătorindu-se cu sora (?) lui Matei Basarab că-pătă satul Brătăşeni, aproape de Olt în Romanaţi, unde până azi au rămas ruine şi se zice că s-au găsit o parte din nepreţuitele lui comori, despre care în popor sunt mai multe legende. în comuna Şopârliţa se află o mănăstire ruinată ce se zice că ar fi fost făcută de dânsul, ca şi biserica veche din satul Dobrunul. (Odobescu – Antichit. jud. Rom. p. 26).

Prin cei patru fii ai săi, se traseră patru ramuri ale familiei, de care vom vorbi pe rând.

VEL CLUCERUL MIHAI BRĂTĂŞANUL, cel dintâi fiu al lui Ghinea, e citat în documente din 1668 şi 1685, ca

..Mihul logofătul", apoi (1682) ca vel pitar şi clucer. El fusese însurat cu Calea fiica Diicului spătarul.

Copiii lui Mihu Brătăşanul au fost: RADU însurat cu jupâniţa Grajdana şi BARBU Brătăşanu fost vistier, de care vorbeşte cronica ţării. în 1690, Brâncoveanu trebuia să facă un vad pentru trecerea oştilor turceşti şi ,,găsindu-se vad la satul Costeştii, a trimis pe Barbul Brătăşanul, vătaful de aprozi să scornească ţara; să sue toate vasele în sus pe Argeş, până la vadul acela...” (Mag. istoric II, 156). Iar în anul 1702 Brătăşanu fu trimis la Adrianopol împreună cu Vergo Postelnicul, din partea Domnului, spre a dejuca planurile pretendentilor Staico Merişanul şl Preda Proroceanu. Fiii lui Barbu Brătăşanu au fost:

TUDORACHE, care a avut un fiu GRIGORE Brătăşanu, prin care, se stinse în secolul trecut, această ramură. Altul a fost CONSTANTIN: iar celălat fiu al lui Barbu: ARMAŞUL RADU Brătăşanu, pe care-l menţionează Dapontes ca vel-armaş în luna noiembrie 1737.

Trecem peste ramura lui Preda, al doilea fiu al lui Ghinea, de care vom vorbi mai jos, fiind cea actuală. Al treilea fecior al lui Ghinea era:

Vistierul PAPA BRĂTĂŞANUL. Acesta însurându-se cu fiica unui boier Fălcoianu, a avut un fiu: CONSTANTIN Brătăşanu, fost mare paharnic. Acesta a avut şi el trei fii: CLUCERUL RADU Brătăşanu, a cărui fiică Maria ţinu pe boierul Zătreanu: IOAN şi slugerul NICOLAE BRĂ-TĂŞANU.

Fiul lui Nicolae: IOAN Brătăşanu se căsători cu nepoata mitropolitului ţării Cozma, având trei copii:

SCARLAT (avu o fiică Aristiţa, t necăsătorită), NICOLAE Brătăşanu fost căpitan, t în Rusia, şi căpitan ALEXANDRU Brătăşanu t însurat cu Maria Ogrădeanu, cu care a avut trei copii: IOAN Brătăşanu, Catrina şi Maria.

Spătarul DUCU BRĂTÂŞANU, cel meii mic fiu al lui Ghinea, se însura cu Aniţa, fata lui Matei Băleanu şi a avut un fiu,

PAHARNICUL DRĂGHICI Brătăşanu, prin ai cărui copii se stinse această ramură: anume: RADU Brătăşanu, fiul său (1740), se călugări sub numele de Filaret; iar o fiică a sa se căsători cu boierul Prisiceanu.

Marele SPĂTAR PREDA BRĂTĂŞANU, cel de-al doilea fiu cil lui Ghinea e capul branşei principale, de azi, a familiei. El fusese vel şetrar, spătar şi vel pitar sub Brâncoveanu. în anul 1689, acest boier împreună cu Radu Golescu chemară pe logofătul Brâncoveanu la mitropolie unde se aflau boierii şi unde fu proclamat Domn ţării. îndată, noul domn trimese la Constantinopol pe Ghindea vornicul, Pârvu Cantacuzino, Brătăşanu şi alţi mulţi spre a face cunoscută alegerea sa. La întoarcere, vedem pe Brătăşanu, vel pitar, trimes sol la nemţii care intraseră în ţară (1689), să negocieze cu dânşii împreună cu Diicul Rudeanu, Constantin Ştirbei slugerul şi Comea Brăiloiu. (v. Magazin istoric II, 132, 134, 140).

El era însurat cu Jupâneasa Ilinca Filişanca, cu care a avut doi copii: o fată, soţia lui Constantin Strâmbeanul şi un fiu:

Vel PAHARNICUL ŞERBAN BRĂTĂŞANU, fost şi mare şetrar, la începutul secolului trecut etc. Cei trei fii ai săi: Constantin, Preda şi Diicu, în 1734 vând moşia lor Jebleniţa, Consilierului Ilie Ştirbei. CONSTANTIN avu un singur fiu, IORDACHE sau George, a cărui fiică Ruxanda ţinu pe Drăghici Dobriceanu.

DIICU BRĂTĂŞANU, al treilea fiu al lui Şerban, se însură cu Balaşa, fata lui Vasile Zătreanu şi a avut fiu pe postelnicul IOAN Brătăşanu. Acesta e tatăl lui BĂNICĂ şi al lui CONSTANTIN. Acesta din urmă a avut doi fii, t în

zilele noastre, stingând astfel branşa lui Diicu: NICOLAE căsătorit cu o Dobriceanu şi ŞTEFAN Brătăşanu.

VISTIERUL PREDA BRĂTĂŞANU, (pe la 1740) fiul lui Şerban, din căsătoria sa cu Balaşa fiica lui Vasile Golumbea- nu, dintr-o familie boierească din Craiova, a avut patru fii, din care: GHITÂ Brătăşanu muri tăiat de turci; iar ceilalţi: Ion, Barbu şi Constantin deteră fiecare naştere la o branşă :

I. IONITĂ BRĂTĂŞANU, cel mare, însurat cu fata lui Gănescu, a avut pe NICOLAE Brătăşanu (soţie Uţa Raco- viceanu) care n-a avut băieţi, şi

DINCĂ (Constantin), a cărui soţie era Stăncuţa Bălăcioaica, de la care avu un fiu,

GRIGORE BRĂTĂŞANU, proprietar în Romanaţi t- Căsătorit cu Ziţa Măinescu din Craiova a avut două fete şi un fiu: Caterina, căsătorită cu C. Andronescu, Smaran- da. cu Col. D. Călinescu, şi: GEORGE BRĂTĂŞANU, fost căpitan de armată, proprietarul moşiei Gorgani din Romanaţi etc. Decedat la Craiova 1895. Căsătorit cu Alexandrina n. Butculescu.

II. BARBU BRĂTĂŞANU, vistierul, al doilea fiu al lui Preda, se însură cu Maria fiica slugerului George Rătescu şi a avut doi copii:

1. CONSTANTIN BRĂTĂŞANU (soţie Sevastiţa Leţu), a avut patru fii: GEORGE, NICOLAE, CONSTANTIN şi GUŢĂ BRĂTĂŞANU, fost şi actual senator etc. Căsătorit cu Maria Gărdăreanu. Are patru fiice şi un fiu: George .

2. Pitarul TOMA BRĂTĂŞANU, însurat cu Ana Sămeşescu a avut doi fii: ION TOMA BRĂTĂŞANU, la Caracal (căsătorit cu Zoe Teohari t), are trei fii: TOMA ofiţer, CONSTANTIN şi IOAN.

BARBU BRĂTĂŞANU, al doilea fiu al lui Toma are trei fiice şi un fiu, Traian.

111. CONSTANTIN BRĂTĂŞANU, al treilea fiu al vistierului Preda II,s-a căsătorit cu o Bârsească de la Craiova, având pe fiul său:

GEORGE BRĂTĂŞANU, care însurat cu fata lui Duminecă, a avut doi băieţi:

1. IOAN Brătăşanu, căsătorit cu Vasilina Brusescu, al cărui fiu e IOAN Brătăşanu;

2. Iar PAVEL BRĂTĂŞANU t. mare proprietar în Romanaţi, se căsători cu Elena fiica d-rului Beneş, şi a avut cinci fii :

PAVEL BRĂTĂŞANU, deputat în mai multe rânduri, mare proprietar etc.; IOAN Brătăşanu, căpitan; ALEXANDRU Brătăşanu, inginer: căpitan ANTON Brătăşanu şi CONSTANTIN Brătăşanu.

BUCŞANU
(VALAI HA)

Documentele ne relevează pe BARCEA logofătul din Bucşani, prin anul 1592. (Odobescu) O alia serie de acte dintre 1590 1615, ne vorbeşte de Dracul şi copiii săi: Neagu şi Caplea eu moşia lor, care par a li boieri din această familie.

BĂRCAN DE LA BUXIAN1 stolnicul e renumit prin revolufia ce încearcă a face cu boierii împotriva lui Radu Mihnea în 1611 12: ..Iar un boier mare, anume Bărcan vel stolnic de la Mcrişani, iar de moşie se trăgea de la Buxani, el calcă jurământul şi cu dănsul încă alti opt. că au făc ut stat în taină ca să 1 omoare pe Radu Vodă şi să ridice domn pe Mihai cămăraşul, pentru că i împresurase eu o mulţime de greci... Iar Radu Vodă prinzând de veste, îndată porunci clei prinseră şi de i tăie pe toii...", zice Cronica anonimă (t. IV, p. 30(5 Mag. Ist.), care susţine pe domn. Acest boier avea intr-adevăr o marc- însemnătate prin neamul şi demnitatea sa. care vedem astfel că sc- ailă printre- boierii de- frunte încă pc- la ! (>()(). Eâcând o observare. credem că Bărcan marele- stolnic, c acelaşi cu Baroca ele- la 1592, pe atunci fără demnitate, ci simplu nobil-logofăt. (v. Merişami).

Bărcan marele- stolnic, avu un fiu:

STAICO PAHARNICUL BlIXIANUL. „fiul lui Bărcan de- la Buxiani" cum zice- Cronica tării, când cnumeră principalii partizani ai lui Gheorghe- Băleanu. la ivirea faimoasei rivalităţi între- Băleni şi Cretuleşti etc., în zilele- lui Antonie- Voevocl (1669).

La venirea lui Duca Vodă, acesta trimise înainte în ţară să anunţe pe Constantin slugerul, fiul logofătului Stoica Ludescul, care însă fu prins de partida Bălenilor, între care Radu Năsturel şi Staico Buxianul şi pus în butuci, crezând că spunea minciuni. Auzind că într-adevăr vine Duca, ei fugiră peste graniţă „iar Radu Năsturel şl cu Staico au fugit la munte" etc – (pag. 13, v; Mag. ist.).

Boierul VINTILĂ BUCŞANUL, împreună cu soţia sa Dumltrana Bulceasca simt îngropati amândoi la Mănăstirea dlntr-un Lemn (Vâlcea), – Trăia cam pe la 1640-50.

PREDA BUXIANUL marele Logofăt, pieri în lupta care se dete la asediul cetăţii Leva, de turci, ajutaţi de domnii români, contra nemţilor: – „atunci au pierit şi Preda vel Logofătul Buxianul şl Ivaşco Cepariul, Constantin Vărzariul vel paharnic şl alţi mulţi", 19 iulie 1664. Cronicarul zice că „pierirea acestora a fost osânda de la Dumnezeu trimisă", pentru că fuseseră uniţi cu Grigore Vodă şi cu Stroe Vornicul contra lui Constantin Cantacuzino la uciderea acestuia.

VENTILĂ CĂPITAN BUXIANUL, fost peste Olt mare căpitan de margine, iscăleşte în 1717 din Sibiu scrisoarea boierilor munteni refugiaţi către Principele Eugeniu de Savola, cerând ajutor contra turcilor: împreună cu Golescu, Bălăceanu, Băleanu, State Leordeanu, Creţulescu etc. – în septembrie acelaşi an, tot boierii refugiaţi scriu o altă adresă cu noi cereri. El muri în 1718. (Hurmuzachi. Doc. tom. IV. p. 193, 199).

în lista boierilor munteni, trimisă de Tlge lui SteinvlHe în 1719, figurează CONSTANTIN BUXAN Logofăt (id. p.242).

în decursul secolului trecut au mai existat boieri descendent! din această familie, însă mai căzuţi şi retraşi de la boieriile înalte, de altfel ca multe din familii care în timpul nostru de abia au mai păstrat o amintire din trecutul lor, dacă nu de loc.

Nu credem că azi să mal existe urmaşi directi ai acestui neam, deşi nu putem afirma lucrul în mod sigur.

Uneori (în secolul din urmă) şi-au zis şl „Bucşeneşti”.

BUDIŞTEANU
(VALAHIA)

Familia Budişleanu, una dintre vechile familii boiereşti pământene, e originară din judeţul Argeş, comuna Bu dcasa, de pe malul stâng al râului Argeş, aproape dc Piteşti.

în 1786, trăiau la moşia lor părintească trei fraţi Bu- dişteni şi anume, Răducan, Şerban şi Nicolae. Descendentii acestora, linie bărbătească astăzi în viată sunt:

I. Din RĂDUCAN BUDIŞTEANU, prin fiul său CLUCERUL ION Budişleanu, se trage: Constantin I. Budiş- teanu. Apoi fraţii Budişteni: Dumitru, Nicolae şi Ion, copii ai căpitanului Dumitru Budişleanu; precum şi un alt fiu al acestuia, anume maiorul Pavel Budişteanu/v-»-/*^'*-' ^^^ -^<^«-

II. Din ŞERBAN BUDIŞTEANU se trag: |*prinjlul său serdarul Alexandru;* n.M.C.| colonelul Alexandru Budiş- teanu. fost senator etc., care din căsătoria sa cu Ecate- rina născută contesă de Rosctti, are trei fii: Dumitru, Alexandru şi Radu Budişleanu; generalul Constantin Budiş- „ , teanu. fost ministru de război etc. şi locotenent colonel *J-M.^.,* Nicolae Budişleanu câteşitrei fraţi şi copiii ai serdarului Alex. Budişleanu, fiul lui Şerban. |Mi *pot Jl şi fraţii şi copiii lui Alexandru deodată;* n.M.C.| *^X'X ' x fr*x ' . frX* i.

Din Glieorghită Budişleanu. un alt copil al lui Şerban descind Manole şi Ghcorghe Budişleanu. Tot din Şerban sc mai trag şi TREPTEN1I din judelui Argeş, care mai târziu au luat acest nume după moşia lor.

III. Din NICOLAE BUDIŞTEANU se trag fraţii: Constantin, Ghcorghe şi Nicolae, fiii lui DRĂGHICI Budişleanu, unul din copiii lui Nicolae. Constantin Budişleanu arc

trei băieţi: Petre, Nicolae şi Cicerone. Tot din Nicolae se trage şi It. colonel Ion Budişteanu.

Dintr-o altă spiţă a Budiştenilor descinde căpitanul Nicolae Budişteanu, fiul lui ION Budişteanu din comuna Găvana, judeţul Argeş.

BUHUŞ f
(MOLDOVA)

Veche familie moldovenească, pc care o găsim în istoric din secolul al XVI-lea: şi care joacă marc rol în secolul al XVIl-lca.

VISTIERUL BUHUŞ, după nume Dumitru, îl aflăm, cum ne arată letopiseţul, mergând în anul 1631 cu alti Iwicri la Constantinopol, spre a protesta contra numirii de domn, a lui Alexandru Iliaş; împreună cu Costin postelnicul. Logofătul Başotă, Spătarul Ureche, Hatman Savin şi Vasile Lupu vornic. Apoi în 1G33 complotează contra acestui domn, detro- nându-1. Dumitru Buhuş muri în anul 1647 şi mormântul său acoperit cu o piatră, se allă la mănăstirea Criveşti.

într-un document din anul 1621 (Acad.) 24 august, se vorbeşte de GRIGORE BUHUŞ, care se împacă cu Dumitru Buhuş, din pricina unui Ugan. Aceşti doi boieri erau fraţi; iar fiul vistierului Dumitru era:

MARELE LOGOFĂT NICOLAE BUHUŞ pe care îl întâlnim în numeroase documente.

în timpul lui Vasile Lupul, pe când era în Moldova cazacul Timuş, se aflau ca zălogi la hatmanul cazacilor, nepotii lui Vasile Voevod ,,şi din feciorii de boieri de tară, Nicolae Buhuş şi Ion Prăjescu!...”’ (I^t. I. 322).

Acelaşi domn, către sfârşitul domniei, trimite pe Nicolae Buhuş, acum jicniccr, cu afli doi boieri să prindă pe Ştefan pârcălabul de Soroca şi să-l trimită legat la Hotin; iar apoi să meargă cu totii la Umil Hatmanul. Anul 1653. (Miron Costin I. 326). Mai târziu, e marc logofăt al

Moldovei sub mai multi domni. Rudă apropiată cu dânsul a fost:

HATMANUL ALEXANDRU BUHUŞ care era titrat ca vel pitar în 1668; iar în 1670, 1676, 1680 ca hatman. în anul 1669 venind pe tron Duca Vodă chemă pe Buhuş care era fugit în Valahia şi îl trimise cu tătarii contra faimosului serdar Hâncu, la Epureni, unde acest din urmă fu învins şi prins. în timpul domniei lui Dumitraşco Cantacuzino îl regăsim ca hatman, luptând contra nemţilor la Podişoara, lângă Suceava (1674) : ,,Pe nemţi i-a lovit Buhuş Hatmanul şi dând năvală în tabără la loc larg, au ucis calul de sub hatmanul şi căzând într-un răzor cu faţa în sus aşa au năvălit nemţii numai ca să-l ia”... Decuseară căpitanul scoţându-l din învălmăşală, el încălecă din nou Şi au mal dat năvală, cum zice letopiseţul, şi au rupt tabăra nemţilor în două şi au pierit câţiva, iar pe mulţl l-au luat vii şl i-au trmls la Dumitraşco Vodă; pentru care isbândă în mare cinste era Hatmanul la Dumitraşco Vodă şi vestit nume avea la turci”. (Letop. Kog. III, p. 14).

în 1685, Duca Vodă în a treia domnie a sa, întorcân- du-se din Transilvania, unde fugise de Petriceicu şi de cazaci, şl aflând că la Tecuci e o oaste comandată de Hăbăşes- cu, trimise pe cumnatul său Hatmanul Buhuş, care o risipi, în urmă însă Duca a fost prins, iar Buhuş de-abia scăpă. Cu 7 ani înainte, în 1678, Antonie Roset Vodă fiind detronat de Vizir, care se afla în ţară, acesta ,,a pus caimacam în scaun pe Ghenghea Vornicul şi pe Sandu Buhuş Hatman”. (N. Costin II, 16) Acest viteaz şi mare boier s-a ilustrat mult în Istoria Moldovei pe timpul său. Cronicarul Neculce zice „că nimica nu i s-a ales de casa lui şi de feciorii lui”.

Tatăl său era SANDU BUHUŞ, care de asemenea fusese hatman; iar mama sa era Dafîna, în urmă soţia lui Dabija Vodă. Cu Buhuş ea mai avusese încă doi copil: NASTASIA, sora hatmanului

Alexandru, care se căsători cu Duca Vodă, pe când era vistiernic; şi fratele ei: LUPAŞCO BUHUŞ Spătarul, despre care citim în cronică: (Neculce, II p. 192) „Dabija având un flastru al său, făcut de Doamna Dabijoala cu Buhuş: facut-au mare nuntă în curţile domneşti cu acel

fiastru al sau Ltipaşco, care acel Ltipaşco au ajuns pe urma Spătar marc în (ara muntenească .şi a luat o lată a lui tordache vistierul Cantacuzino".

- ELENA Bnhnş era so(ia lui Manolache Rosetti.

- Un CONSTAN TIN Bnhnş e mărturisit <le documente în anul HM 1.

Vel clucerul ION BUIIUS. al cărui grad de rudenie eu Hatmanul nu I cunoştcm. trata în jurul anului 1700. Din 1689, are un hrisov domnesc pentru intărire de posesie. Mai pe urmă devine marc logofăt al Moldovei, în care rang il aflăm în anul 1710. în timpul domniei lui Nicolae Mavroeordat. care 1 insărcină împreună cu Ion f'aladi s.i Iacă verificarea visteriei, neglijată de Georgita Apostol vis (ierul. O dată cu detronarea lui Nicolae Vodă. Biihuş Iii arestat de Insul aga ce venise cu mazilia, pentru neachi tarea unui hir vechi, dar el fugi din vist cric unde era închis, seăpănd astfel de a II dus la Tarigrad.

NICOLAE BUIIUS. care credem ca e fiul preccdcntu lui, era marc logofăt al Moldovei în 1757, când ii găsim ade sea în divanul domnesc ea mărturie iu diferite acte.

familia se continua pana în secolul nostru, stingandu se prin ultimii doi descendent! ai ci:

„MATEI BUIIUS. zice Boldar Latcscu în adnotarea operei lui Cantemir, cel de pe urma din acest neam, s au stins în zilele noastre".

VORNICUL DIMITRIE BUIIUS. ultimul membru al acestei mari familii, născut în 1806, t m 185... Epitaful sau. făcut dcCostaehe Negruzzi. .şi sapal pe piatra tombala, zice: „Din nobila tulpina, lamllle slăvită. Roman adevărul.

Eu singur rămăsesem, când moartea cea cumplita.
(amplii m a secerat
SI viata Btihiişcasca uscata se rcleaza
I)c acum de pe pământ...".

'Totuşi din ramuri îndepărtate ale familiei mai exista astăzi descendenti în Basarabia.

BUICESCU f

(VALAHIA)

Veche familie, care în al XVlI-lea veac posedă între alte proprietăţi, moşia din Băneşti etc. Ortografia numelui o găsim variind chiar în cronicari, uneori: ,,Boicescu", alteori ..Buicescu", care pare forma cea veche.

DIICUL SPĂTAR, boier însemnat de care vorbesc şi cronicarii Moldovei, s-a ilustrat pe la 1652, fiind încă tânăr ,,şi în mare cinste la Matei Basarab". Astfel cronicile (Anonim, val. şi M. Costin), ne vorbesc cu prilejul urcării pe tron a lui Gheorghe Ştefan de: „Diicul spătarul muntenesc al lui Matei Vodă, ce se ispitea să fie el domn", care fusese trimes de Matei să ajute lui Gheorghe pentru ocuparea domniei, contra lui Vasile Lupu, lucru ce reuşi (1653).

El luase parte la multe din luptele lui Matei Vodă, dând probe de o mare valoare şi vitejie. în 1654: „după ce au şezut Constantin Vodă în scaun... se zice că au fost nădejde de domnie şi Diicul spătarul, căruia unii din prietenii săi trăgând de ştire că moare Matei Vodă, îndată au purces de la Buiceşti, de a venit, iar când a sosit el, Constantin s-au fost pus în scaun Vodă..." (Şincai, III, 97).

Din aceste ambiţii ale sale şi din vaza ce o avea, se ■ vede că familia sa era însemnată prin vechimea şi puterea f ei. Diicu fiind vel clucer, pieri ucis de Mihnea III în anul 1658. (v. Comăneanu). După cum ne arată documentele, ^ fiul marelui spătar Diicu era

PAPA BUICESCU, biv-vel paharnic şi comis, citat astfel în 1687. După aşezarea pe tron a lui Şerban

Cantacuzino Voevod …întru aceste vremi şi Papa Boicescul unindu-se cu câţiva boiernaşi de-ai ţării, s-au dus la Odriu (Adrianopole, n.a.) să pârască pe Şerban Vodă... Şi mergând Papa Paharnic la Viziriul, câte a ştiut le-a zis, dar au biruit banii (lui Vodă) şi l-a dat legat şi pe el şi pe ceilalţi de i-au dus la Şerban Vodă: şi pe Papa l-au iertat (au din porunca vizirului.au din rugăciunea surorii lui Marina Flllpeasca) şi l-a lăsat viu, iar pe ceilalţi l-a omorât". (Const.căpltanul. Cronica, Mag. istor. II. 32).

Soţia sa era Dumitrana Buicească, fiica lui Pernă Spătarul Fillpescu şi nepoata lui Mănailă postelnic din Văleni. într-un act din 1690, Papa e citat cu fiul său: Dlicul Boicescu, care ca şi moşul său e spătar în anul 1700. Fiica sa ţinea pe Vintilă mare căpitan de margine, f în 1718 (Bucşanu).

PĂUNA Buicească, fiica lui Diicu, a fost soţia lui Drăghici Cantacuzino. (Geneal. Cantac.).

Nu credem că această familie originară din Valahia, unde avea proprietate Buiceştii, să aibă o legătură cu familia boierească din Oltenia „BOICESCU”, – cunoscută din secolul trecut şi din care sunt azi urmaşi, – ci ea a dispărut încă după 1720.

BUJOREANU
(VALAHIA)

Un SARCHIZ DE BUJORANI trăia înainte de anul 1608 în zilele lui Radu Voevod, după cum aminteşte un hrisov domnesc, (act. Arhiv. Stat. Buc.).

Patru generatii ale acestei vechi familii, după cum se vede originară din judeţul Vâlcea (Oltenia), se pot stabili prin ajutorul documentelor, ,,â cheval" în secolele al XVII-lea şi al XVlII-lea.

ŞERBAN BUJOREANU fost mare vistier, spătar, apoi MARE BAN, 1716. El era însurat cu jupâneasa Elinca Brătăşanca, de la care a avut un fiu. Una dintre moşiile pe care le stăpânea dânsul era Păuşeşti, după care adesea ei se numesc pe lângă Bujoreni şi: Păuşeşti. El e iscălit în multe documente ale divanului ca vistier (1689-1716) apoi ca v. Ban. – 1716. Mavrocordat trimise ştire în ţară că vine domn, rânduind caimacami pe Mihai Cantacuzino, Radu Golescu, spătar Dudescu şi Şerban Bujoreanu. Puţin după aceea, boierii Olteniei închinându-se cu toţi locuitorii armatelor germane: „Nicolae Vodă auzind acestea, a trimis pe Bojoreanul şi pe Obedeanul să se nevoiască, cum zice cronicarul, că doară ar putea desplăti pe românii de peste Olt de către nemţi, şi multe pagube şi nevoi făcea oamenilor, că pe Banul Bojoreanul l-au prins în cătăni de la Brăncoveni şi l-au dus până la Zătreni, de acolo scăpând, au venit la Domnul... Vodă se întristă şi se mira, ce va să facă, neştiind că Bojoreanul, Golescul şi Băleanul şi alţii sunt cei care fac acestea, ca să dea ţara în mâna nemţilor". (Şincai III, 389-91). După

aceasta

urmă ocuparea definitivă a Olteniei, al cărei istoric e cunoscut, (v. Golescu, Brăiloiu, Obedeanu etc.). Banul Bujoreanu a murit probabil puţin după aceea, deoarece era foarte înaintat în vârstă. Radu Popescu rezumă, în modul său, astfel acţiunea boierilor cu Austria: .....o seamă de boieri... fiind capete: Radul Golescul, Grigore Băleanul, Şerban Bujoreanul, au tras şi pe alţi boieri în partea lor şi au făcut o cetişoară şi au început a se sfătui, sfaturi vrednice de râs, adică cum să închine ei ţara împăratului nemţesc şi să ceară Domn pe lordache Beizadea, feciorul lui Şerban Vodă (Cantacuzen), care se afla sub protecţia nemţilor...". (Cronica; Mag. Istor. IV, 95).

Un nepot de frate al Banului, era PREDA ,,Buzuranul", cum îl numeşte raportul conţinând lista boierilor olteni din 1719 (din Vâlcea), cu dare benevolă către Austria.

Fiul lui Şerban Banul a fost din jupâneasa Ilinca: RADU VORNICUL BUJOREANU, 1735, numit şi „Clucer R. Pauşeşcul" când avea acest titlu. El era însurat cu jupâneasa Mihalcea, soţia lui Tănase Sărăcinescu, care apoi deveni: călugăriţa din Bujoreni, Marta. Fii lor: DIMA ŞI MIHALCEA sunt citaţi împreună încă din anul 1697, în tinereţea lor (doc. măn. Pauseşti. Arh. Stat.) iar al treilea: CLUCERUL TĂNASE Bujoreanul, zis şi „Pău- şescul", de care vorbeşte Cronica sub Brâncoveanu, avea moşie în Păuşeştli din Vâlcea, şi soţie pe Jupâneasa Aspra. Fata lor: Jupâniţa STANCA era copil în anul 1714. (v. Mag. ist.II,p. 151).

Boierul DRĂGHICI BUJOREANU, aminti în anul 1740, fiind însurat cu fata lui Pârvul Păianu, a avut de fiu pe:

MIHAI BUJOREANU, dovedit de asemenea în anul 1763.

Clucereasa LUXANDRA BUJOREANCA e citată în anul 1794 (august etc.) când cere prin o jalbă de la Vodă Moruzi ca, o „şcoală pentru învăţătura copiilor de pomană, la o moşie a dumneaei Tărtăşeşti, ce este în judeţul Ilfov...” şi care fusese înfiinţată de un moş al ei, să primească un ajutor şi scutiri de la domnie, menţionând că: ..Scăpătând neamul dumneaei, n-au putut să o mai ţie şi aşa s-au prăpădit”, (v. Ureche. – Alex. Moruzi V. p. 264).

Astăzi mai exită ca descendenţi ai acestui neam, ce odinioară a jucat un rol în ţară:

IOAN BUJOREANU, n. 1834, fost Director şi Subdirector al Imprimeriei Statului, vechi magistrat şi publicist, autorul însemnatului uvragiu: „Colecţiune de legi vechi şi noi ale ţării” şi alte lucrări etc.; – Si fratele său, Maiorul Bujoreanu.

BUZESCU t
(VALAHIA)

Ilustră şi veche familie, a cărei origine se leagă de Basarabi, înainte de secolul al XV-lea, în care sunt cunoscuti. încă de pe atunci era în mie splendoare şi cu mare trecere la domni, cu care se înrudeau ca Basarabi.

Italianul Ciro Spontoni, contemporan cu cei trei Buzeştl, spunea că descindeau din familia Italiană Strozzi, care ar fî emigrat în evul mediu din Italia. Această afirmare era însă o simplă fantezie, neîntemeiată pe nimic.

„Moşia Drăgoeşti cu 45 alte trupuri de moşii şl cu ţiganii, au fost de baştină ale Buzeştilor, de la strămoşii lor, de la Jupâneasa Neaga, fiica lui Duduc, şi de la fiul său Manea Ghlzdăvetiu şi de la sora lui Jupâneasa Dumitra şi Vladaia, încă din zilele Domnilor celor vechi, de la Vlad Voevod, fiul lui Vlad ...” etc (v. Odobescu; Antic. Jud. Rom. p. 149); pe la 1488.

în anul 1518, găsim pe MARELE BAN VLAD BUZESCUL ,,ce-şi vărsa sângele pentru tară”, şi care primi de la Neagoe-Vodă satul Crucea. El începu zidirea mănăstirii Căluiul din Judeţul Romanaţl (pe la 1520), împreună cu fraţii săi DUMITRU PÂRCĂLABUL şl BALI- CA SPĂTARUL, după cum se vede într-o inscripţie. Această inscripţie e deasupra uşii de piatră a amvonului, sculptată în slavoneşte cu litere de 6 cm şl începe: „Cu voia Tatălui şi cu ajutorul Spiritului Sfânt Amin. Iată dară eu robul Stăpânului meu lisus Chrlstos; Jupân Vladul Banul, cu fraţii săi, Jupân Dumitru Pârcălabul şi Balica Spătariul, început-am acest sfânt locaş în zilele lui

Basarab Voevod, şi după aceia a fost părăsit multă vreme...” etc.

Vlad Banul împreună cu fraţii săi sunt printre ctitorii acelei mănăstiri.

Din anul 1517, se păstrează un hrisov a lui ,,Io. Basarab Voevod, fiul bunului Basarab Voevod” prin care Vodă dă moşia Călulul de sus, câtă era partea Albului, de moştenire lui Vlad, Dumitru şi Balica, să le fie şi urmaşilor lor.

Hrisovul e iscălit ca întâi martor de Banul Albul (Basarab).

Banul Vlad Buzescul a avut un flu, pe ARMASUL RADU BUZESCUL, care e tatăl celor trei celebri fraţi Bu- zeşti din timpul lui Mihai Vodă. Aceasta se citeşte şi în urmarea inscripţiei de mai sus a fiilor săi:.....până am ajuns şi eu robul lui I.C. Jupan Radu marele armaş şi cu fraţii mei jupân Preda Spătarul şi Stroe Postelnicul, nepoţii lui jupan Vladul Banul şi *fiii* lui jupan Radul fost mare armaş, văzut-am acest locaş neisprăvit, de aceea noi am ridicat acest hram în zilele prea cuviosului ... Io Mihnea Voevod” (1588).

Clopotul mănăstirii Călulul poartă o inscripţie arătând că fusese făcut de Radu Buzescu, în acelaşi an.

PREDA MARELE BAN BUZESCU, fratele mai mare din cei trei faimoşi Buzeşti, care Joacă un mare rol printre boierii lui Mihai Viteazul. Născut înainte de Jumătatea secolului al XVI-lea, f în 1612 în urma fraţilor săi, fusese în ultimul timp, mare Ban al Craiovei.

De obicei, când Mihai pleca în expediţii, el era lăsat să administreze ţara în lipsa Domnului. Astfel se întâmplă când Simeon Movilă uzurpă tronul viteazului principe în 1601 şi când Buzeştll rămaşi să cârmuiască ţara, gonesc pe acest domn. După moarta Iul Mlhal, el sprijină cu credinţă pe Radu Şerban.

Pe când bandele tătarilor pustiau ţara sub acest din urmă, se deteră mai multe lupte. într-una din ele se zice că unul din Buzeşti, Preda după unii, omorî într-un duel

singular pe flul hanului tătăresc Gherai, câştigând astfel lupta. Poetul Bolintineanu a versificat acest frumos episod în poezia ,,Preda Buzescu". – Dar fiind şl el rănit i s-a tras moartea, cum zice Şincal: „Ci Preda încă s-a rănit la cap şi

venind la Braşov să se vindece, a murit, filndu-i rana nevindecabilă...” (II, 497). Fondul morţii e adevărat, însă nu Preda, ci Stroe e cel care a fost eroul acestei lupte. Sofia Banului Preda a fost Cătălină.

RADU MARELE CLUCER BUZESCU, fost mare spătar, cel mai vestit dintre fraţi. în 1575 fusese vel postelnic; în 1588 spătar. Ca general însemnat al lui Mihai e trimes în deosebite împrejurări să apere ţara. în 1593, împreună cu Banul Udrea Băleanu şl cu 6000 oşteni al Olteniei, trecu în Ardeal pe la Turnu Roşu spre a întâlni pe Mihai. în 1595, înaine de faimoasa bătălie de la Călugărenl, el merge cu Stroe înaintea hanului tătăresc la Galaţi; şi în acelaşi an sunt din nou trimeşi să ia Hârşova de la turci, pe când Banul Mihalcea asedla Silistra. Mihai îl trimite în solie la Basta; iar în domnia lui Radu Şerban îl regăsim în solie cu tătarii. Scrisorile şi toată corespondenţa sa se păstrează în arhivele Vlenei.

Radu BUZESCU avusese două soţii: Stanca (f 1590) de la care a avut trei copil, şi PREDA fiica marelui Ban Mihalcea, cu care înmormântă capul lui Mihai cel Mare în mănăstirea Dealul, la picioarele tatălui său. El muri în anul 1610. Anonymus Carollsensis (cit. de Şincal. II, 376) zice despre Radu că: „Radu acesta clucerul era din cel mai de frunte dintre boieri şi prea bogat, pentru că moştenise a treia parte din Valahia; ştia şi ungureşte”. Epitaful său se află în mănăstirea Călulul, unde fu îngropat, murind la 10 ianuarie 1610.

STROE STOLNICUL BUZESCU, al treilea frate; ilustru boier, muri în 1602, în vârstă de 70 de ani. îl găsim mai adesea împreună cu fratele său Radu; aşa în 1595 la Vidin, când ambii scăpară viaţa lui Mihai Vodă, înconjurat de o ceată de turci gata să-l străpungă. El e acel care se luptă cu tătarul; fiind rănit 1 se trase moartea şi a fost îngropat în biseria din Stăneşti (din Vâlcea) a neamului; – pe mormânt se citeşte:.....se lovi cu cumnatul hanului şi- 1 ajunse pe tătar de se răni”. Piatra tombală a fost pusă de soţia sa Sima (t

1617): „Dacă voi muri să mă îngropati lângă dumnealui aici". Pe un basorelief, dedesubt, se vede lupta lui Stroe cu Hanul. Muri fără urmaşi.

Viteaz ca şi fraţii săi, ajută întotdeauna pe domnul său; şi acuzarea ce s-a adus Buzeştilor ca şi altor boieri, că ar fi trădat pe Mihai pe când acesta era încurcat în Ardeal, e de tot neîntemeiată. (Laurian etc.).

Fraţii Buzeşti erau ^^*poate;* n.M.C.] înrudiţi *[prin* y^j^t y/>^£ ^e' *soţia lui Preda, banul Craiovei:* n.M.C.] cu principii ^^ Wizniowiecki, însemnată familie de nobili poloni, descen- ' denţi din ducii Lituaniei.

Mulţi scriitori italieni, în memoriile şi descrierile lor contemporane (v. docum. din arhivele Veneţiei, cit. de Exarcu, Rev. de arh.), cu admiraţie vorbesc despre aceşti „baroni valahi Buzeşti" şi despre renumele lor, lăudând mult marile lor fapte.

Pe lângă marea bogăţie ce posedau, Buzeştli primesc pentru serviciile lor deosebite danii de la domnitori. Astfel Radu Şerban Basarab dăruieşte moşia sa Predeştii din Mehedinţi, lui Radu Clucerul.

Legenda populară a păstrat şi ea pe Buzeşti, dar sub o figură urâtă, neconformă caracterului lor, arătân- du-i cu Căpleştii de omorâtori ai lui *Radu Calomfirescu,* un viteaz boier, distins în luptele cu tătarii.

Acesta cerând un ajutor ca să dezrobească pe mama sa de tătari, domnul îi dă:

„Pe Buzeşti şi pe
Căpleşti Zmeii ţării
româneşti, Purtătorii
oştilor Şi fruntea
boierilor!".

Dar aceştia, de rea credinţă, se unesc şi ucid pe Radu cu lăncile. Domnul aflând de fapta lor cea rea, îi osândeşte şi-i dă pe mâna gâdelui, care-i decapitează.

Legenda e frumoasă şi, deşi are o amintire istorică, totuşi

imaginaţia e mai mare ca adevărul, căci vitejii Buzeşti n-au pierit niciodată de moarte ruşinoasă. De altfel am semnalat legenda ca simplă tradiţie. (Colecţia Alecsandri).

Portretele vechilor Buzeşti se află în mănăstirea lor Căluiul, în care se mai găsesc mormintele lui Preda şi Radu, Stanca Buzeasca, a Banului Radu B., şi al lui Constantin. Mai sunt zugrăviţi Mihai Voevod, Petru Vodă (Cercel), familia lui Mihai Vodă, Sima Buzeasca.

Marele boier Radu Clucer Buzescu a avut doi fii şi o fată: Maria Băneasa, căsătorită cu lordache Catargiu Banul: STROE postelnicul, t tânăr în 1689; şi

RADU BANUL BUZESCU din Străjeşti, care moare în 1647 în timpul lui Matei Basarab Voevod sub care fusese vel Ban, şi boier însemnat sub domnii anteriori. Avu de soţie pe Elena (sau Ilinca) şi fiu pe Matei postelnicul. Aceasta se vede şi în înscrisul său din 1646, prin care iartă de mânie pe ţăranii din Cerneţi. El mai avu încă patru copii, t tineri şi îngropaţi în mormânt cu dânsul la Călui: David, Marica, Ilinca, Preda.

Preda Buzescu Banul, avusese de fiică pe MARA, care se căsători cu Preda spătarul din Cepturoaia (t 1635), nepot *[imposibil,* nM.C.] al Banului Radu Buzescu, cu care a avut două fete, din care

KERA ILINCA, se căsători cu fiul Banului Radu:^tc ^A^^-Mateiaş sau MATEI POSTELNICUL din Cepturoaia (t către 1673), înrudindu-se astfel din nou între dânşii. Din 1656 a rămas hrisovul lui Constantin Vodă, enorm de întins, dat Elenei şi fiului ei postelnicul Mateiaş, privitor la averea Buzeştilor şi de o mare importanţă. Se cuprind cele 128 de moşii ale lor, plus celelalte averi. Matei Postelnicul cu soţia sa Kera Ilinca, avură doi fii: BARBU BUZESCU, t fără copii, trecut în lista boierilor olteni din 1719 cu dări către imperiu (jud. Romanaţi) în timpul ocupaţiei austriace; şi Constantin.

CONSTANTIN I BUZESCU, însurat cu Maria; muri în 1733, înmormântat la Căluiul. în acelaşi an fondase cu sofia sa prima biserică din satul Strejeşti: ,,în zilele prea *(^M-t* înălţatului împărat Carol VI...” – îl găsim ca martor în mai multe

documente de la începutul secolului al XVIII-lea; şi împreună cu fratele său Barbu. El avu fii pe Ilie şi Nicolae.

ILIE (sec. trecut) ştiut că a avut doi fii: Fiera, fost colonel în armata rusă şi CONSTANTIN Buzescu care trăia la sfârşitul secolului trecut. Constantin avu copii pe: PĂUNA, soţia lui Şerban Vornicul Ştirbei; pe Preda, Radu şi:

CONSTANTIN III BUZESCU, ultimii din această familie. Constantin B. muri în anul 1833. Pe mormântul său din biserica de la Strejeşti, zidită de dânsul în 1818, se citeşte:

> Buzescii, ce din vechime Pentru ţară s-au jertfit, S-au sfârşit acum prin mine ^v ^cZ.
> Precum domnul a voit... etc.

încheind: „Smeritul Const. Buzescu, sfârşitul neamului său". (1831 ianuarie) El nu lăsă decât două fiice: Aristeia Grădişteanu şi Elena Darvari t-

CALINESCU
(VALAHIA)

Familie boierească, de origină veche din judeţul Prahova, unde se află şi satul Călineşti, proprietate a ei, pe malul râului Prahova.

Cel dintâi pe care-l găsim chiar în cronici şi care e strămoşul familiei de mai târziu, se prezintă în persoana lui:

IANCU CĂPITANUL de la Călineşti. Seimenii răsculându-se contra principelui Constantin Şerban şi a boierilor săi: „neamul dorobănţesc împreună cu seimenii se sculară turburaţi şi fără de veste... abătură în neamul românesc în boieri, de-i ucidea... prepuindu-le că au sfătuit pe Constantin Vodă să scoată pe seimeni şi ei ticăloşii (sărmanii) nimica n-au ştiut...” etc. (Cronica anonimă în Mag. istoric IV, 338). Acest măcel mişelesc se întâmpla în ziua de 17 februarie 1655 şi atunci pieiră 15 boieri, printre care: Preda Beca de la Maia, Drăghici de la Greci, Papa Brâncoveanul, Cârstea Cornăţeanul, Georma Banul, Dumitraşcu Frejuranul, Udrea de la Doiceşti, slugerul şi lancu căpitanul de la Călineşti”.

BOIERUL PATRAŞCO CÂLINESCU, poate fiul (?) acestuia, trăia către sfârşitul acelui secol, având de fiică pe Maria, soţia lui Barbu Rudeanu, în 1740.

Sora lui Barbu Rudeanu anume jupâneasa ILINCA, era soţia lui MATEI CĂLINESCU vel setrar, poate de asemenea frate (?) cu Maria, în care caz vine o înrudire dublă între ambele familii. – Matei Călinescu avu o fată Stanca, măritată cu serdarul lenache.

în 1750, Postelnicul ANDREI CĂLINESCU, prin testamentul său (diata) lăsă o foarte mare avere urmaşilor. (Doc. Arhiv.).

Ne lipsesc datele genealogice până în secolul nostru, când pe la 1800 şi în urmă, trăiau GRIGORE CÂLI- NESCU, cu sofia sa n. Bălteancă, având un singur fiu:

Generalul ATHANASIE CĂLINESCU, născut 1822 Bucureşti. luncăr în armată în 1838; ofiţer în 1845: colonel în [18]60. – La 12 iulie 1863 primi ordin să meargă în urmărirea celor 300 de polonezi ai lui Milkovski, ce călcaseră teritoriul român. Reuşi cu trupele sale a înconjura acea ceată la Rânzeşti, dezarmându-i. în 1869 ieşi din armată şi în 1880 fu numit general în rezervă, iar în 1883 inspector general al gardei naţionale, care apoi se desfiinţă. Căsătorit cu Olga Zefcari, având o fiică: Ana căsătorită Marian; şi fiu pe:

DEMETRU Călinescu, (căsătorit cu Elena Bolin- tineanu). Ambii sunt singurii descedenţi ai familiei Călinescu.

^hzv4^ *ie&dids-*

CALLIMAKI
(MOLDOVA)

Originea familiei Callimaki sau Calimah e din Bucovina, unde apare în timpuri mai vechi sub numele de „Călmaşul", care s-a greclzat în „Callimaki" de către fiii lui Teodor Kallimakl, crescuţi la Constantlnopol.

După memoriul publicat de un medic italian G. Assani, asupra familiei şi alte izvoare, se găsesc pe la sfârşitul Secolului al XV-lea: FILIP CALIMAKI, de origină din Florenţa, venit preceptor în Polonia, în mare favoare la curtea Iul Albrecht, ca consilier intim. Disgraţiat din cauză că ar fi îndemnat pe rege să facă un război dezastruos cu Ştefan Voevod, plecă în Italia, unde muri. Alţii zic că el era de origină bizantină şi secretar al lui Leopold al Germaniei. Soţia şl copiii lui trebuind să plece din Polonia, s-ar fi stabilit în Moldova, de unde apoi urmă familia.

După cercetările documentate cile d-lui Xenopol (Ist. şl geneal. casei Callimaki) aceste afirmaţii sunt eronate; familia fiind de origină pur moldavă.

Primul cunoscut, autor al familiei, este VASILE CĂLMAŞUL, născut prin anul 1640, care trăia prin secolul al XVII-lea şi avu de soţie pe Arvunia. Fiul său este:

TEODOR CALMAŞUL, Vornic de Câmpulung, pe care-l găsim cu acest titlu prin 1720. El se căsători cu Ruxandra fiica lui Grigore Ghica domnul Moldovei, iar în prima căsătorie ţinuse pe Nastasia de la care însă nu a avut copii. Avea proprietăţi în Bucovina. El a avut două fete: Maria Canano şi Paraschiva; iar băieţi trei: Gavril, loan, Dumitraşco.

Mitropolitul GAVRIIL CALIMAKI (1689-1786). Fusese mitropolit al Tessalonicului între 1740-58, apoi al Moldovei şi Sucevei 1758-86. El zidi catedrala St. Gheorghe din Iaşi. De un caracter ferm şi drept, contemporan cu fratele său Ion Voevod, el ţinu scaunul Moldovei până la o vârstă foarte înaintată. Numele său înainte de a se căsători era Gheorghe.

IOAN CALIMACH VOEVOD (1690-1760) domn al Moldovei 1758-60. Fu crescut de tânăr la Lemberg în Polonia. Mai târziu Nicolae Mavrocordat îl trimise la fratele său, care era Dragoman al Porţii. Calimah fu locţiitor de Dragoman timp de 6 ani, până în 1752 când a fost el însuşi numit mare Dragoman al Porţii. în anul 1758 ocupă tronul de Principe al Moldovei, domnind 2 ani, când fu decapitat de turci. Soţia sa Raliţa, născută Hrisoscoleu (?) avu două fiice şi doi băieţi: Sevastiţa, căsătorită 1. cu Vlasto; 2. cu Mihai Suţu Vodă; şi Maria, soţia lui Alexandru Vodă Mavrocordat. Fii săi Alexandru şi Grigore, domniră amândoi.

GRIGORE VODĂ CALIMAH (1735-69), domnul Moldovei în două rânduri 1760-64 şi 1766-69. Căsătorit cu Ileana fiica lui Alexandru Mavrocordat, de la care a avut trei fiice: Smaranda, Ralu şi Maria. (Domnia lui: Xenopol Ist. R. tom. VI.).

ALEXANDRU CALIMAH VOEVOD, fiul mai mare al lui loan Vodă şi frate cu precedentul, n. 1737, f 1821, exilat în Asia Mică. Domnul Moldovei (1795-99) şi fost Dragoman al Porţii. Soţia sa era Elena, fiica lui Grigore Vodă Ghica (1727-77), de la care a avut doi fii, şi două fete: Raluca şi Eufrosina. Al doilea fiu al său IOAN CALIMAKI, (1781-1821), fost mare terziman al Porţii, avu din căsătoria sa cu Roxandra Moruzi mai multe fete şi doi băieţi: GRIGORE CALIMAKI general în armata rusă (1815 t 1875), căsătorit cu fiica lui Breuil; şi ALEXANDRU (1817-74), ofiţer rus, căsătorit cu o Rusanoff.

SCARLAT CALIMAH VODĂ fiul lui Alexandru Vodă şi frate cu loan – n. 1773, f 1821; Domn al Moldovei 1806

şi 1812-1819; peste ambele ţări, în 1821. în prima domnie după câteva luni de la venirea sa, ruşii ocupară Moldova şi el trebui să fugă la Constantinopol (1806). După pacea de la 1812, obţinu din nou tronul domnind 7 ani. El, ca şi contemporanul său Caragea, face un cod de legi pe care pune să 1 traducă în greceşte după codul civil austriac de către Flechtemmacher. Acest german isprăveşte lucrarea împreună cu un legist grec Anania, transcriind-o şi pe româneşte. Legislaţia lui Calimah în Moldova ca şi a lui

Caragea în Valahia a rămas în vigoare până la introducerea codului Napoleon. Scarlat Calimaki în 1819 părăseşte tronul; iar în 1821 fu exilat de turci şi apoi omorât, acuzat că ar fi favorizat revoluţia grecească. Domnia lui s-a ilustrat însă printr-o serioasă administrare. Din căsătoria sa cu Ruxandra fiica lui Mavrogheni «y Voevod, el avu două fiice: EUFROSINA căsătorită cu

Nikifor Papadopol, Raluca Paladi şi fiu pe

PRINCIPELE ALEXANDRU CALIMAKI (1802-1879), refugiat la Kiev după moartea tatălui său, unde crescu. Pe urmă fu trimis pe lângă ambasada otomană în Paris. în 1853 i se dă tronul principatului de Samos; dar el se retrase în Franţa. în 1855, ambasador la Viena. Căsătorit cu Eufrosina Cantacuzino-Paşcanu.

Din al treilea fiu al lui Teodor Câlmaşul se trage ramura de astăzi, anume:

DUMITRAŞCO CALIMAKI (1705-1758), frate cu Gabriel şi Ion Voevod, avu rangul de vel-BAN. în 1754 prin hrisov de la Grigore Ghica, primeşte ca dar un loc, alături de moşia sa: Stânceştii (din Botoşani), rămasă până azi a familiei. El se căsători cu Maria, fiica lui Alexandru Sturdza, cu care au fete pe Ancuţa Hrisoveghi şi Safta Greceanu; iar fiu pe

IOAN CALIMAKI (1750-86), paharnicul. Acesta avu întâia soţie pe Joiţa Sturdza, fără copii; şi a doua pe RO- XANDA Catargi (în 1780); care rămase văduvă după 6 ani

de căsătorie, având doi copil. Testamentul Roxandei datează din 1813. Maria, fiica sa, t 1853, avu de bărbat pe Boldur Costache.

ALEXANDRU CALLIMAKI, fiul lui Ion şi al Roxandei (1781-1837), MARE VORNIC al Ţării de Sus. Se însură prima oară cu Ileana Gavrlil Conachi, având un fiu Xenofon, t 1820; şi a doua cu Maria Cuza, t 1843, de la care avu de fiică pe Smaranda AIex. Beldiman, năs. 1838; iar fiu pe:

TEODOR CALLIMAKI (1836-1894). La alegerea de prinţ a lui Cuza, dânsul împreună cu Negri merg la Constantlnopol spre a anunţa îndoita alegere şi reuşesc a veni cu firmanul de întărire al Sultanului. Reprezintă România la Belgrad, sub Cuza. De la 1876 luă parte în diferite legislaturi, ca liberal, t 1894 la moşia Stănceşti. Căsătorit cu Zenaida fiica pr. Alexandru Moruzi, n. 1840; având doi fii şi trei fiice: Ralu Cantacuzino-Paşcanu; Zenaida, soţia conelui Dem. de Roma; Smaranda n. 1871;

ALEXANDRU CALLIMAKI, fiul lui Teodor Callimaki, născut 1866, căsătorit cu Maria Vernescu, având copii pe Scarlat (1896) şi Teodora (1895); şi

ION CALLIMAKI, fratele său, al doilea- fiu al lui Teodor Callimaki, n. 1880; sunt singuri descedenţi actuali al familiei.

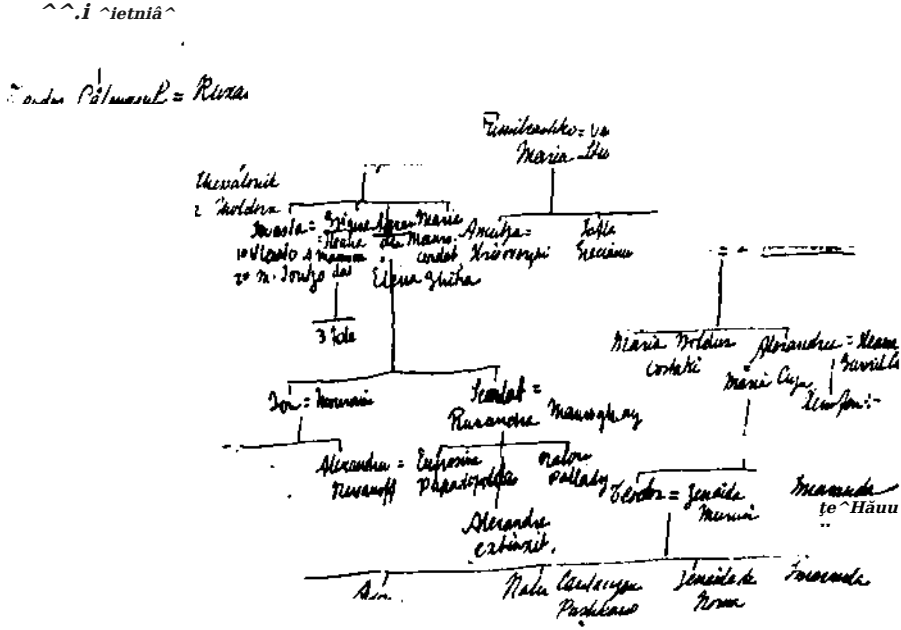

CÂMPINEANU
(VALAHIA)

Cel dintâi Câmpineanu de care vorbeşte istoria, este VASILE CĂPITANUL, pe care în anul 1659 Mihnea Vodă îl omoară împreună cu socrul său vornicul Radu Cândescu şi cu alţi boieri, aruncându-i din casele domneşti jos (în Târgovişte) cu lanţurile de grumazi, ,,iar dorobanţii, ne spune cronica anonimă (Magazinul istoric) se bucură şi-i călca cu picioarele şi-şi bătea joc de trupurile lor". Cauza omorârii a fost că boierii s-au împotrivit planului nebunesc al domnului de a ridica război asupra turcilor, lucru patriotic susţinut de toţi boierii, ucişi fără vină.

Numele de Câmpineanul vine de la moşia veche „Câmpina" din Prahova.

El fiind ucis, soţia sa a fost pusă la torturi şi deposedată de toată averea. (Vezi de moartea lui: Fotino, Ist. Daciei IV, 108).

DRĂGHICI CÂMPINEANU, fiul căpitanului Vasile (?) şi al fiicei vornicului Radu Cândescu, îl găsim în anul 1705, sub Constantin Brâncoveanu Vodă, Capuchehaia (sau trimes al ţării) la Poartă. Un alt fiu al aceluia, anume PAVEL, a emigrat în Moldova cam pe la începutul secolului al XVIII-lea.

Fără a şti legătura lor în şirul familiei, sunt însemnaţi marele căpitan MANTA CÂMPINEANU şi fiul său căpitan PÂRVU CÂMPINEANU, care figurează ambii pe lista boierilor mari, pe care generalul baron de Tige o trimite mareşalului Steinville în 1718, 12 august: listă care e în arhivele vieneze şi publicată în documente de Hurmuzachi (t. VI, p. 242).

PANTAZI CÂMPINEANU, fiul lui Pavel, care emigrase în Moldova, se căsătoreşte la Iaşi cu principesa Maria, fiica prinţului Constantin Cantemir, fiul lui Antioh domnul Moldovei, deci nepot de frate cu Dimitrie Vodă Cantemir. Având titlul de clucer, Pantazl ocupă înalte dregătorii în tara românească.

în 1769, se iviră manifestele împărătesei Rusiei, Ecaterina II, chemând pe toate popoarele supuse Turciei la arme. Pantazi Câmpinenau întâmpină pe maiorul rus Karazin la Buzău şi amândoi vin împreună la Bucureşti de unde Vodă Gr. Ghica fugise. După acea Pantazi se duce cu Mitropolitul tării Grigore în solie la Petersburg. Pe la 1764 el murise, căci vedem într-un hrisov al lui Const. Şutu că: ..băneasa Anica Filipeasca, sora răposatului clucer Pantazi Câmpineanu, este autorizată a opri pe nepotul ei Constantin, fiul lui Pantazi, de a înstrăina ceva din clironomia părintească".

Din căsătoria sa, clucerul Pantazi avu doi băieţi: pe Scarlat şi Constantin, cari amândoi intrară în slujba rusească ofiţeri în Regimentul de Grenadieri.

SCARLAT STOLNIC CÂMPINEANU, fiul lui Pantazi: întors în ţară de mai mulţi ani, era în 1785 ispravnic al Buzăului, fiind biv-vel stolnic. Când Nicolae Mavrogheni se face domn şi strânge oşti româneşti contra Austriei sileşte pe Scarlat Câmpineanu să se facă căpetenie a armatei, sub cuvânt că cunoaşte tactica rusească. în februarie 1788, Mavrogheni venind cu armată către hotarul Austriei, Câmpineanu fuge pe ascuns la Sibiu, apoi se înfăţişează la împăratul losef II şi-i dete sfatul de a schimba sistemul de luptă adoptat de mareşalul Lassi şi a nu mai ataca pe turci în 3 coloane, ci numai într-una singură, spre a nu se slăbi forţele. Vodă Mavrogheni ca să se răzbune, exilă pe tânăra Câmpineanca, soţia lui Scarlat, anume LUXANDRA, fiica lui Cândescu, la Edi-Kule (temniţa cu 7 turnuri) în Constantinopol. Aici a stat ea mai mulţi ani închisă împreună cu fiul său Constantin.

Viaţa îi era în pericol, căci soţul său ocupase cu un corp de oaste austriacă, Bucureştii.

Prinţul Coburg, intrând la 10 noiembrie 1789 în Bucureşti, pune pe AGA Câmpineanu membru al divanului, demnitate ce el o căpătase chiar de la împăratul losef.

Ca energic apărător al intereselor ţării, el e acela care cutează a spune generalului austriac Mitrovski: „Austria n-a dobândit ţara prin puterea armelor, ci

România a chemat-o ca pe o prietenă”.

Ruxandra Câmpineanu se întoarce în fine de la Constantinopol la Bucureşti, dar fugi de aici la Braşov, din cauza ciumei, cu fiul său cel mare Constantin şi cu loan. Bătrânul Scarlat murise deja (1802) – (Vaillant): – „pe la 1802 în urma dărilor peste măsură asupritoare, mal toţi boierii se retrag peste munţi, trei însă, între care şi Scarlat Câmpineanu guvernează ţara ca caimacami”.

CONSTANTIN CÂMPINEANU, fiul mal mare al vornicului Scarlat, e unul din boierii cei mai însemnaţi şi cu vază de la începutul secolului. Consilier al lui Grigore Ghica Vodă. Făcea parte din partidul naţional şi se opuse amendamentului ce Baronul de Rutmann voia să aducă Regulamentului. Sub ocupaţia rusească, refuză postul de ministru, ce 1 se propusese cu multă stăruinţă de Generalul Kiseleff. Om foarte învăţat, elev de frunte al însemnatei şcoli a lui Lambru Fotiadi, el călăuzeşte pe fratele său mai mic Ion în multe ocazii.

Când Constantin Câmpineanu devine mare spătar, bătrâna Câmpineanca, mama sa, introduse la Spătărie şi la puşcărie obiceiul de a se îngriji osândiţii. Ea se ducea singură şi scăpă cu influenţa ei pe nenorociţi de la cazne, încât armăşeii, când voiau să schingiuiască, se grăbeau zicând: „Isprăviţi mai curând, că vine Câmpineanca”. (Not. de Gr. Tocilescu).

IOAN CÂMPINEANU, colonelul, om politic român însemnat, născut către 1798, t 1860. în anul 1835 sub Alexandru Ghica, fondă împreună cu Eliade şi cu C. Aristia
„Societatea filarmonică” în formă literară dar ca fond
politică şi care avea drept scop redeşteptarea poporului român. El dezrobi, împreună cu mai mulţi boieri, pe ţiganii moşiilor sale şi făcu opoziţie principelui în Parlament, împreună cu şefii partidului naţional, loan Rosetti şi Gr. Cantacuzino. în 1837 fu reales deputat în adunarea generală, dar refuză a intra în adunare, care adoptă adăugarea ordonanţelor generalului Kiseleff ca articole suplimentare la Statutul organic. în 1840 după dizolvarea Camerei, pleacă în Franţa şi Anglia spre a apăra interesele românilor şi ceru protecţia colectivă a celor 5 mari puteri; dar nu reuşi în această întreprindere. Pe când se pregătea să revie în patrie, află că consulul rusesc izbutise să obţie un firman de exil contra lui. Amicii

săi îl sfatuiră să aştepte timpuri mai bune, dar el pleacă spre Bucureşti. De abia ajuns la hotar, a fost arestat şi condus sub escortă la mănăstirea Plumbuita (întâi la Mărgineni), unde a fost închis. După abdicarea lui George Bibescu (iunie 1848) a fost ales membru al guvernului provizoriu, apoi ministru al finanţelor sub caimacămie. (25 sept. 1848-l mai 49). Scrise mai multe discursuri şi un roman. Biografia lui detailată a fost făcută de loan Ghica în discursul de recepţie la Academie (1880). Iată ce zice ilustrul om între altele: „Trei ani de
închisoare şi sănătatea sa ruinată nu au putut să-i
slăbească credinţa, nici să-i înăsprească caracterul blând
şi voios". Cât timp a stat închis, soţia lui cea tânără *t/^^^^^u>* -
„nepoata Dudescului, alerga în vreme de iarnă cu copilul ^^^ ^/ *J^M-Zi-^-*
la sân, cutreierând pământul din oraş în oraş, din ^^^' r ./
închisoare în închisoare, căutând pe soţul ei..." (p. 19). *ftic0«c4* ^ab i^^, ^^*

Din căsătoria cu soţia sa Catinca, acest luptător ^■'^ 4 ^- ^2^. însemnat al mişcării din 1848 a avut doi fii: "* ^^ ^

ION CÂMPINEANU, om politic român *[literal;* n.M.C.J: U — ^^
fiind reprezentant în Corpurile legiuitoare şi ministru în mai '/^^- *Jf^Me^Z/f^* multe rânduri. La 27 ianuarie 1877, ministru de justiţie, ^/'‘Ţ^/ apoi în septembrie, ministru de finanţe; la 25 noiembrie ^/J *Z^^t'^j^* 1878, ministru de externe; demisionat la 11 iulie 1879. Z^V

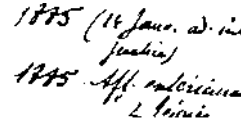

în 1880 ia din nou portofoliul finanţelor: în acelaşi an a fost numit guvernator al Băncii Naţionale stând doi ani. Din 1882-85 e ministru de domenii, la 2 februarie 85 trece la externe unde a stat însă puţin. La 23 februarie 1888 din nou guvernator al Băncii, fiind în această demnitate până la moarte (1889). Căsătorit cu Irina Ştefan Bellu, *[Irina Cămpineanu, n. Şt. Bellu, presidenta Soc. Crucea Roşie, aprox. 450.000 lei venit, putând ji considerată ca valoare socială, întăia cucoană mare din zilele noastre;* n.M.C.] având patru copii: ION CĂMPINEANU magistrat, ŞTEFAN-CANTEMIR ofiţer, Elisa şi Irina.

^ CONSTANTIN CĂMPINEANU, frate cu precedentul

74444^*

^k//.^M^JŞi fiul mai mare al colonelului Cămpineanu. Fost înalt magistrat timp de mai mulţi ani. Căsătorit cu Olga Stamatin, având o fiică: Constanţa, căsătorită cu căpitan Gr. Ghica.

* Irina I. Cămpineanu, n. St. Bellu, președinta Soc. Crucea Roșie aprox. 650.000 lei venit, publicată ca valoare socială, bolnița [illegible] din jilele noastre. —

a^zeast*. ^tuia^.

CANDESCU t
(VALAHIA)

Mare familie, azi stinsă. Originea ei se confundă cu a Basarabilor, din care poate să fi fost o ramură: după unii derivă direct din baronii ungari KENDEFFI, care însă par ei o branşă despărţită încă de prin secolul al XlV-lea şi stabilită în Ungaria.

La început aveau numele după moşia Pătârlagele, s-au numit şi Mihălceşti: iar numele de Cândescu îl găsim pe la jumătatea secolului al XVII-lea.

MARELE BAN MIHALCEA, din Pătârlagele, născut prin anul 1530, boier vestit al lui Mihai-Viteazul, căruia îi era tovarăş iubit şi credincios. în toate bătăliile mal însemnate, îl găsim pe Banul Mihalcea alături de dânsul. Banul era boierul în care acest domn se încredea mai mult, dându-i cele mai însemnate sarcini. în 1600, Mihai porni în Moldova contra lui Eremia Movilă şi Sigismund cu o mare grabă; iar în Transilvania lăsă locţiitor pe Mihalcea, care administră cu multă înţelepciune. După victoria de la Mirăslău, sfătui pe domnul său să se opună pretenţiilor lui Basta. Când Mihai se duse la Viena şi Praga, la împăratul Rudolf, ca prizonier al arhiducelui Rudolf, era însoţit de fiica sa Florica, care lăsă curtea în admiraţie şi de credinciosul Ban Mihalcea.

Moartea lui se petrecu în împrejurări foarte tragice. După asasinarea lui Mihai pe câmpul Turdei, ungurii năvălind în tabăra românilor, masacrară aproape 300 de boieri, chinuind pe cei mai însemnaţi: „jefuiesc tabăra, târăsc pe bătrânul Ban Mihalcea şi fără milă pentru cei

71 de ani săi îl chinuesc şi-l gâtuie.”. (Vaillant). Aceasta se întâmplă în ziua de 19 august 1601. După alte versiuni el era mai bătrân: ,,Banul Mihalcea, bătrân de peste 80 de ani, fu prins, căznit şi strâns de gât în închisoare”. (Tocilescu).

El ţinea în căsătorie pe Marula Băneasa, cu care avu patru copii: JUPÂNIŢA PREDA, zisă Clucereasa, fiica Banului Mihalcea, era soţia lui Radu Buzescu. Citată în documente în anul 1606-1610 etc. (la mănăstirea Căluiul). împreună cu soţul său îngroapă capul lui Mihai Viteazul la mănăstirea Dealul. Ca zestre părintească avea satele Vărăştii, Periaţii şi Călugărenii din Brăila. Asupra fraţilor ei PATRAŞCO şi MOISE LOGOFĂTUL, pomeniţi într-un act din 1644, nu ştim mult.

[Un frate al lui Mihalcea Banul, avea doi băieţi:
IANE şi TUDOR, dovediţi într-un document din 1596, ca nepoţi ai lui. (Arhivă)].

RADU VEL COMIS (CÂNDESCU), al patrulea copil al Banului, zis Radu Comis Mihălcescu şi Radu din Pătârlage. El a ţinut de soţie pe jupâneasa Sofîca, fata lui Neagu postelnic ot Negoeşti; acesta era frate cu Antonie Vodă din Popeşti şi-l găsim în 1629 şi 1633 cu rangul de agă. Radul Mihalcea era biv-mare-comis în 1651, după cum aflăm într-un document de familie.

Boier însemnat la jumătatea secolului al XVII-lea, el e omorât în 1658 de Mihnea, pe când era *Mare vornic:* „...După aceasta nu multă vreme trecând Mihnea fiind îndemnat de dracul, iar i-au abătut de şi-a tăiat boierii, câţi l-au mai rămas,

anume, Radu vel vornic Cândescu, cu doi fraţi ai lui NEGOIŢĂ şi MOISE... etc.”. (Cronica anonimă, Mag. istoric pag. 351).

După un document, Moise e tatăl lui Mihalcea Stolnic Cândescu.

Când Mihnea omorî pe Vornicul Radu, împreună cu fraţii săi: „aruncându-i din casele domneşti jos, cu lanţurile în grumazi”, cum spune Cronica, pieri şi:

ISTRATE POSTELNICUL CÂNDESCU a cărui legătură de rudenie însă cu vornicul Radu nu o cunoaştem, (v. Fotino).

Puţin înainte de 1700, întâlnim pe alţi doi Cândeşti, anume: CONSTANTIN CÂNDESCU vel paharnic după 1695; şi pe

MIHALCEA STOLNICUL CÂNDESCU (zis Mlhăllescu) vel pitar în 1692: într-un document din 1689 poartă titlul de sluger. Acesta trebuie să fle flul lui Radu Mihalcea, zis Cândescu; mal multe lucruri par a ne proba aceasta. Astfel e numit Mihălcescu, nume purtat cu oarecare variante de Banul Mlhalcea şl de Radu Comisul, care ambii s-au numit Mlhalcea, ca şi acest urmaş al lor. El zidi împreună cu soţia sa Antlţa Cantacuzino (Alexandrina), mănăstirea Bercu din Judeţul Buzău, în anul 1694. Această mănăstire de o arhitectură frumoasă şi foarte tare, era întărită cu ziduri de cetate şi avea două lungi subterane pentru fugă, plecând din beciurile palatului. Ea e situată pe un pisc pe malul răului Buzău. Inscripţia de pe faţadă zice: ,,Zidltu-s-a această sfântă şi Dumnezeiască mănăstire întru lauda a tot ţiitorul Dumnezeu, de robul Lui, Mlhalcea Stolnicul şi de roaba lui Dumnezeu Alexandrina Cantacuzino şl s-a zidit în zilele blagoslovitului domn Io Const. Basarab Voevod...."

Mlhalcea Cândescu II, pare a fl murit înaintea soţiei sale, de la care a avut flu pe

ŞERBAN CÂNDESCU biv vei-serdar; trăia prin întâia Jumătate a secolului al XVII-lea. Din 7 septembrie 1733 are

întărire de la Grigore Ghlca Vodă pentru stăpânire asupra moşiei Cârlige din Râmnlcu-Sărat (v. Acad, docum.52/7). în 1746 era biv-vel paharnic între boierii divanului lui Constantin Mavrocordat (docum. în Mag. ist. II, 288). El a fost însurat cu Illnca fata lui Enache Văcărescu (Boliac. Buciumul, Gen. Cant.) şi a avut doi băieţi:

IONIŢĂ, t Iară copii, însurat cu Luxandra Gullano; şi

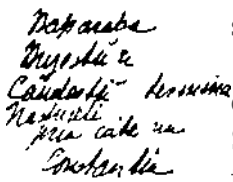

CONSTANTIN LOGOFĂT CÂNDESCU, fost vel-şetrar; *[Basaraba, Buzeştii, Căndeştii, Năstureii termină prin câte un Constantin:* n.M.C.] însurat întâi cu fata lui Mihai Bărbătescu, apoi cu a lui Ene Slătineanu. Acest Cândescu era boier mare în secolul trecut. în multe hrisoave şi documente de prin 1764 e iscălit ca martor,

fiind ispravnic vel-Logofăt în divanul domnesc. în 1764,
împreună cu Radu Văcărescu, e principalul partizan al lui Constantin Racoviţă Vodă.

Familia Cândeştilor s-a stins în secolul nostru prin dânsul (pe la 1800), lăsând numai două fiice: Luxandra Câmpineanu şi Mariuta Lehliu.

CANTACUZINO

Familie în ţările române de la începutul secolului al XVII-lea; originară din Constantinopol, unde a ocupat tronul imperial.

în privinţa originii primordiale a familiei sunt multe versiuni: Lucaniu Platinos ş.a. o urcă la LUCA KUZINOS, regele Kaţilor, popor germanic vechi (sec. II î.Cr.). Acesta a avut fiu pe Kazinos Katicos, din care ar descinde familia. După Donat Frangel, numele e format din Kuslno regele, şi Katina Seraflna soţia sa, după cum se vede şi pe epitaful lui Dlomede de Lemnos.

Un istoric, Marc Ravana, spune de Cantacuzenl: ,,familie ilustră de regi Kandinavi, numiţi Sarmaţi pentru că cei dintâi aruncară fundamentul imperiului Sarmat. Regele Alxar mărită pe fiica sa Maolea cu ODOARD KAN- TACUZINO; iar fiul acestuia Mirtic MAOLEUL zidi oraşul Perikop din Tartaria, după numele soţiei sale Perekopia, fiica principelui Sciţiei, în anul naşterii lui Christ...”

în imperiul roman de asemenea regăsim Kantacu- zeni: astfel HYACINT KANTACUZEN după ce învinse pe barbari, supuse lui Cesar poporul Cymbrilor (cam 50 î. Cr.) (Ferd. Trunkel, – cod. germ.).

Un KANTACUZEN figura ca abil general în legiunile romane ale lui Nerva şl pieri ucis într-o luptă.

Carol Sever ne spune că Peloponezul era moştenirea ereditară a Kantacuzenilor, care l-au stăpânit cei dintâi prin principele Kalistos.

Dintre scriitorii byzantini, Ducas (cap. 5-7), raportă că această familie era de originea cea mal ilustră în Bizanţ

şi că descindea din vechii eroi al Greciei. Fără a discuta aceste date şi trecând peste perioada în care nu mai întâlnim pe Kantacuzeni, găsim originea lor afirmată de multi autori, în timpuri mai apropiate, dintr-o mare familie franceză. Spandugino dă ca origine a familiei pe unul dintre pairii lui Carol cel Mare. Anume, primul strămoş al Kantacuzenilor e desemnat în persoana lui NICOLAS VALOIS, pair de France, prin anul 800. (v. Archives his- toriques).

Descendentii acestuia se înrudiră cu însemnate familii princiare şi regale din Europa: şi în 1304 întâlnim pe MICHEL VALOIS-KANTACUZENE, cu amândouă numele şi care e moşul împăratului loan Cantacuzen.

în imperiul bizantin se face menţiune sigură sub domnia lui Alexis Comneanul, în anul 1107, când un CANTACUZEN se distinse în războaiele contra normandului Bohemond, în Asia şi Dalmaţia.

în acelaşi secol, ION CANTACUZEN se căsătoreşte cu Maria Comnen, din familia imperială.

în anul 1341, ION CANTACUZEN (născut 1293) ajunge *împărat* al Constantinopolei şi a fost un bărbat distins prin multe calităţi. în 1354 părăsi tronul imperial, iar în 1379 muri. Cu un an înainte de a se retrage de la domnie, asociase pe fiul său MATEI, care muri înaintea tatălui său.

Un DEMETRU CANTACUZEN, a cărui înrudire cu aceştia nu se cunoaşte, pieri în 1453, apărând cu ginerele său Nicefor Paleologul, Constantinopolul. Un alt DEMETRU joacă un rol însemnat în secolul al XVI-lea, căpitan în serviciul Florenţei; t în 1536 şi îngropat în biserica San Domingo din Pisa.

Trecem peste posteritatea împăratului Jean Cantacuzin, care urmează în filiaţie neîntreruptă, spre a ne opri în secolul al XVII-lea când apar în ţările române.

La 1633, Toma, George şi Constantin, fiii lui ANDRONIC CANTACUZINO (1590), trec în ţările române.

Andronic pierise ucis de turci, nevrând a se face musulman. TOMA CANTACUZINO nu a avut urmaşi; GEORGE fl a dat naştere ramurilor din Moldova, iar Constantin, celor || |/ din Valahla. (v. la urmă cea din *Moldova).* Fiul mai mic al 4 lui Andronic: MIHAI, a rămas la Constantinopol şi a avut un fiu pe DUMITRAŞCO, Domnul Moldovei (1674-76 şi 1684-85), adus în ţară de unchiul său. Cronicele ne dau o înfăţişare nenorocită

pentru domnia lui.

Ramura Valahia

POSTELNICUL CONSTANTIN CANTACUZINO, fiul lui Andronic, veni în Valahia pe timpul lui Matei Basarab, după moartea tatălui său, a fost mare postelnic şi se căsători cu Elena, fiica lui Radu Şerban şi nepoata lui Vodă Matei. Boier însemnat el jucă un foarte mare rol în istoria ţării noastre din secolul al XVII-lea. Cronica anonimă a Tării Româneşti vorbeşte foarte adesea despre dânsul. (Mag. ist. de Laurian, tom. IV, V.). în anul 1661, mazilindu-se Ghica Vodă, fu dus la Odriu, unde se afla şi Constantin Cantacuzino postelnicul şi vizirul ,,a poruncit să omoare pe Ghica Vodă. Iar Constantin Postelnicul, bunul creştin şi vrednic de slujbă... vitejeşte cuteză de intră la Vizirul şi cu multe lacrimi îl rugă... etc. – Şi opri vizirul pe Mustafa Paşa, ginerele său, să nu vie aici şi pentru voia lui Constantin a iertat pe Ghica Vodă de moarte...” (Cronica anon. IV, 358). Mai departe cronicarul zice: ,,avut-a săraca de ţară noroc pentru acel om bun, care sta în toată vremea pentru binele ei şi-l durea inima de creştinătate şi de pământul ţării, ca să nu-l piarză, că şi el era moşnean dintr-însa, cu case şi cu olate, ca şi alţi boieri... Lăudat să fie numele lui în veci!”

Vizirul, care ţinea mult la acest boier, îl însărcină să facă domn al ţării pe cine va voi dânsul: ,,şi toţi domnii greci ţarigrădeni cădeau la picioarele lui şi-i făgăduia bani mulţl ca să facă pe vreunul dintre ei domn”. El reco-

mandă pe Grigoraşcu, fiul lui Ghica Vodă, care fu confirmat. Mai târziu, recunoştinţa acestuia dispăru şi din intrigile mizerabile ale lui Stroe Leordeanu şi Dumitru vistierul, la 20 decembrie 1663, Constantin Postelnicul fu arestat şi condus la Snagov: ,,iar când au fost spre seară la cină, l-au omorât în trapezăria *[trapeză nu trapezărie!;* n.M.C.] mănăstirii”. Corpul lui Cantacuzino postelnicul fu îngropat la mănăstirea Mărgineni, a familiei.

„Iar ţara toată plângea pe Constantin Postelnicul, că au pierdut un stâlp mare, care a sprijinit toate nevoile ţării...”.

El avu şase băieţi şi şase fete: Drăghici, Mlhai, Constantin. Matei, lordache, Şerban: iar fetele au fost

măritate după: Vintilă Corbeanu vel vornicul, un Catar- giu, Stanca cu Papa Brâncoveanu, cu Pană Filipescu, cu Costin şi cu Radu Creţulescu vel Logofăt.

M. SPĂTAR DRĂGHICI CANTACUZINO, fiul cel mare al precedentului, boier însemnat în cursul secolului al XVII-lea. O mulţime de hrisoave vorbesc despre dânsul, între altele o diplomă de la Principele Racotzy, prin care i se acordă titlul de conte al Ungariei (1658). Vom vedea mai jos urmaşii fiului său, născut din căsătoria sa cu Păuna Boicească, fiica lui Diicu. Să vedem pe ceilalţi fraţi ai săi:

MIHAI MARE SPĂTAR + 1716, inamic al lui Brâncoveanu, a avut un fiu pe comisul Mihai, şi cinci fiice măritate după boieri munteni. Mihai spătarul era un om învăţat. Zidi biserica Colţea şi mănăstirile Sinaia, Ocna şi Râmnic, fondând şi alte aşezăminte însemnate. Fu ucis din ordinul lui Mavrocordat la Adrianopol.

CONSTANTIN STOLNICUL, căsătorit cu Maria; boier foarte influent la curtea lui Brâncoveanu şi consilierul favorit. E al treilea fiu al Postelnicului Constantin. Din cauza multor intrigi, se strică cu Brâncoveanu Vodă, tocmai când acesta era mai încurcat. Având înalte cunoştinţe şi calităţi distinse, el fusese corespondentul

fratelui său Şerban cu curţile europene; şi era cu mare influenţă în ţară. El a avut două fete şl doi băieţi;

RADU SPĂTAR CANTACUZINO, care a avut doi copii de la soţia sa Stanca Brezoianu; şi ŞTEFAN VODĂ CANTACUZINO (1713-1716) domn al Valahiei. Acesta urmă la tron lui Brâncoveanu, ales Ia 15 martie 1714. De un
caracter bun, încercă mai multe îmbunătăţiri şi desfîinţă
câteva impozite. Văr cu Constantin Brâncoveanu întreţinu relaţiile amicale ale acestuia cu Austria. Fiind mazilit de Ali-Paşa, fu înlocuit cu Mavrocordat, care trădând o corespondenţă a nefericitului domn, acesta fu chemat la Constantinopol şi decapitat împreună cu tatăl său în iulie 1716. Soţia sa Păuna căutase în zadar să-l '/j scape şi fu silită să fugă cu fiii săi, prin Italia şi Germania V şi apoi la Petersburg, unde muri în 1740.

^

De pe când domnea soţul ei, se vorbeşte de o dramă petrecută: Mătuşa doamnei, Călugăriţa Olimpiada, acuzată că ar fi exorclsat-o fu închisă de vie într-o chilie la
mănăstire şi două servitoare ale ei spânzurate, (v. Laurian. Mag. is. V. 183).

Păuna rămase în Rusia, cu fiii ei: RADU şi CONSTANTIN, beizadelele, amândoi ajunşi generali-majori în armata rusă. Constantin a stat 40 de ani închis în Austria şi a fost eliberat de losef II; a avut doi fii fără urmaşi; iar Radu (Rudolf) *[Rodolphe: imposteur emerite et fameux chevalier d'industrie, il fonda de sa propre autorite un ordre chimerique qu'il vendait, pour de l'argent, aux natfs.*

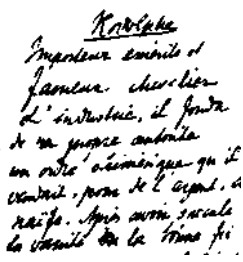

Apres avoir specule la vanite ou la bonnefoi de (...) il finit 4 ^. m-^, ^ i[1] ^ mal. R avait epouse une batarde prindere et en eut 4filles ^ff dont une comtesse O'Donnelli;* n.M.C.][vii] devenise foarte *.^ ^

puternic kneaz şi stăpân hereditar al ordinului Sfântul- George Constantinopolitan, cu drept de a crea nobili şi muri în Rusia.

MATEI AGA CANTACUZINO, fratele lui Constantin Stolnic şi fiu al patrulea al lui Constantin Postelnicul muri în 1679 încă tânăr. El zidi mănăstirea Poiana de lângă Câmpina. De la soţia sa, fiică a lui Duca, avu fiu pe: SPĂTARUL TOMA CANTACUZINO, renumit pe

vii*) Rudolf: impostor emerit şi faimos escroc, fonda din proprie autoritate un ordin himeric pe care-l vindea pe bani grei naivilor. După ce speculase puternic vanitatea sau buna credinţă,... (lectură incertă, n. ed.) sfârşi rău. Se căsători cu o bastardă princiară şi avu 4 fete din care una (deveni) contesă O'Donnelli: (în fr. în orlg.; n. ed.). .*

timpul lui Brâncoveanu, când împreună cu Cantemir trecu armata valahă în partea ruşilor (1711) în loc de a susţine pe turci. Cronicile timpului vorbesc mult despre dânsul. Ducea un trai somptuos: el zidi mănăstirea Poiana împreună cu tatăl său şi fu căsătorit cu Maria fata Cuparului Duca. Sub Petru cel Mare, în 1711, fu primit în serviciul Rusiei ca general-major: împreună cu generalul Pen luase cetatea Brăila, t 1721, fără copii, în domeniile sale din Rusia mică.

IORDACHE SPĂTARUL CANTACUZEN, al cincilea fiu al lui Constantin Postelnicul. Era foarte iubit de fratele său Şerban, care murind, îl lăsă tutore al copiilor săi; iar pe când domnea îi încredinţa misiuni de încredere. Sub domnia lui Brâncoveanu e mare Spătar. El fusese chiar candidat la domnia ţării, dar nu a fost ales fiind prea tânăr. Născut în 1661, muri în 1692, înainte ca discordia să fi izbucnit între familia lui Brâncoveanu şi Cantacuzeni.

Şerban Vodă, al şaselea fiu al postelnicului, dete naştere la o ramură a familiei, care împreună şi paralel cu a fratelui său Drăghici s-a perpetuat până azi. Vom vorbi pe rând de amândouă.

Ramura lui Drăghici Spătarul

Marele spătar Drăghici Cantacuzino muri otrăvit de grecul vistier Balasache, şi avu şapte copii: trei fete măritate cu boierii: Cândescu, Câmpineanu şi Isvoranu; doi fii t tineri; marele Vornic Şerban şi

PÂRVU STOLNICUL CANTACUZINO, însurat cu Ilinca Băjeasca, fiica marelui Ban Mareş, cu care a avut patru copii. Despre dânsul vorbesc şi cronicele. în 1689 fu numit ispravnic al mănăstirii Horezu, pe care Brânco- veanu începuse s-o zidească, unde ,,întâmplându-i-se grea boală a murit acolo, care nu puţină întristare domnului şi neamului, au dat că era om iscusit...". Era încă foarte tânăr. Din copiii săi, fata Păuna a luat de soţ pe Barbu Petroian: CONSTANTIN nu a avut decât un fiu fără urmaşi; iar ceilalţi doi, Matei şl Pârvu, avură descendent!.

BANUL MATEI CANTACUZINO, numit „Măgureanu" fiul cel mare al stolnicului Pârvu, de la soţia sa Păuna Rustea avu cinci copii: 1. despre Constantin, cel mare, vom vorbi îndată; 2. PÂRVU (1739) nu a avut decât o fată Maria Balş; 3. MIHAI a fost însurat cu Elena Văcărească, cu care a avut patru fiice, din care Păunica se mărită foarte tânără în 1769, cu Constantin Cantacuzino fiul lui Matei, din ramura lui

Şerban Vodă, şi muri la 17 ani, în 1770 la Braşov. 4. Maria a fost căsătorită cu Boierul Fărcăşanu; în fine, ultimul fiu al Banului Matei e RADU Cantacuzino, în 1750 polcovnic şi apoi general rus. Cu soţia sa Mavrocordat a avut fiu pe IANCU (1756-1828) colonel rus, şi pe Nicolae, din care sunt urmaşi în Rusia.

CONSTANTIN CANTACUZINO Măgureanu, fiul cel mare al vel Banului Matei, plecă în anul 1733 în Moldova, luând în căsătorie pe Safta Cantacuzino fata logofătului lordache, din ramura Deleanu. El se numi astfel: C. Cantacuzino Măgureanu-Deleanu şi muri în Moldova în anul 1761. în afară de trei fiice măritate, avu de fiu pe

Vistierul ION CANTACUZINO, însurat cu Elena Balş. Acesta e tatăl a patru fii, dintre care: Nicolae Cantacuzino continuă descendenţa acestei ramuri, având cinci băieţi: Dumitru, Ion, Vasile, Matei, Nicolae. Dintre aceştia urmaşi a avut numai

VASILE CANTACUZINO, ai cărui copii sunt: Pulcheria Miclescu, Maria Ion Pallady, Elena Ghica

Budeşti şi fii: loan-B. Cantacuzino, inginer, şeful acestei linii a Cantacuzenilor, Matei şi Nicolae Cantacuzino.

Cealaltă branşă actuală din ramura lui Drăghici se trage din:

PÂRVU II CANTACUZINO MARELE BAN, fiul lui Pârvu I, frate cu Matei. Fiind mare Ban, Caterina II împărăteasa Rusiei îi adresează o scrisoare în 19 ianua-

-'i /C^lj' ^e 1768, felicitându-l pentru partea activă ce luase în *(M-TUf-* • războaiele contra turcilor. în acelaşi an chiar, pieri în lupta contra turcilor de la Comana. [f *pe câmpul de onoare;* n.M.C.] Soţiile sale au fost: fata Tigveanului, de la care nu a avut copii şi Victoria Rosetti. Avu trei fiice: Safta Bărbătescu, Ecaterina Bălăceanu şi Smaranda Slătineanu; iar fiu pe ION CANTACUZINO, căsătorit cu Maria fiica satrarului Bozianu n. după 1700. t în 1760. Acesta continuă filiaţia prin fiul său

IORDACHE CLUCERUL CANTACUZINO (1747-1803), pe care îl întâlnim adesea în timpurile din urmă ale secolului trecut. De la soţia sa, fiica marelui Vornic Ştefan Pârşcoveanu, avu doi băieţi:

GRIGORE CANTACUZINO mare vornic (1800-1849), fiul al doilea al lui lordache. însurat cu Luxiţa Kretzulescu, a avut trei fiice (Zoe George Ghika, Contesa Maria de Castillon şi Prinţesa Smaranda D. Moruzi) şi un fiu:

GEORGE CANTACUZINO n. 1837, om politic, fost

/^ 4/ ^^^ ministru, fost primar al Bucureştilor; ministru de lucrări ^^ ^^ ^jj^publice 1870, din nou 1873-75, senator şi fost preşedinte Camerei (1889) şi al Senatului român (1892) etc. Şeful ^ ^ “c^^- partidului conservator (1899) şi actual Prezident al Consiliului. Căsătorit cu Ecaterina Băleanu, având două XzZ^A^ Aice şi patru fii: MIHAIL deputat, NICOLAE, IRINA, ^^^/g^-^^-^^^Li^ERBAN, GRIGORE şi Alexandra.

j z CONSTANTIN CANTACUZINO CAIMACAMUL, fost 3 ^4^ ‘ /"^^—mare Poste]nic înainte de 1848. Fiul lui lordache *fr'^/u^trt^* Cantacuzino. După căderea lui Bibescu şi după ocuparea 2* .• ^>^ ^^

batu*-.^

ţării de trupele otomane, cele două puteri suzerane numiră pe Cantacuzino, Caimacam al principatului, în care demnitate a stat până la 1 mai 1849 când se numi domn Barbu Ştirbey. El moare în 1877, având de la soţia sa Zoe Slătineanu, o fiică şi trei fii: Alexandrina Mano, Ion, Grigore şi Adolf.

ION CANTACUZINO, înâiul fiu al lui Constantin, fost de mai multe ori deputat şi ministru al Justiţiei (n. 1820). Căsătorit cu Maria Mavros, are fîi pe JEAN C. şi fiice pe: Zoe Dem.-Sturdza, Sevastia Carp, Maria Sutzu, Olga căpit. Miclescu, Elena C. Sturdza, Constanţa Romalo, Alina Miclescu.

GRIGORE CANTACUZINO n. 1829, fost Director general al Teatrelor, fost magistrat, fost deputat, fost prefect, fost Efor al spitalelor, senator etc. Fiică, d-na General Lahovary.

ADOLF CANTACUZINO, al treilea fiu al lui Const. Caimacanul. Fost înalt magistrat mulţi ani etc. De la soţia sa, născută Yarka are doi fîi: CHARLES-ADOLPHE, n. 1874, şi ADOLPHE, n. 1882. *^feeâi[^eneii—/f// ^ de. ff a^*

Ramura lui Şerban-Vodă

ŞERBAN VODĂ CANTACUZINO (1679-1688), domnul Valahiei, frate cu Drăghici, al doilea fiu ca vârstă al Postelnicului Constantin, n. 1640 t 1688. Sub domnia lui Antonie Vodă, în 1669, fusese mare spătar.Duca Vodă îl făcu mare Logofăt, însă bănuind întrânsul un competitor, se pregătea să-l omoare, când Poarta îl alese domn. (1679). în timpul domniei, căută să scape ţara de jugul turcesc; dar totuşi fu silit să ia parte la asediul Vienei sub Kara-Mustafa în 1683. El ajută în ascuns pe asediaţi, care la 12 septembrie acelaşi an fură scăpaţi de regele Poloniei, Ian Sobieski, care zdrobi pe turci. Victoria creştinilor avu răsunet;

Şerban Vodă profită de acest lucru declarându-se neatârnat şi trimise pe fratele său

lordache în solie la împăratul Rusiei şi Austriei care îi promiseră tronul imperial al Constantinopolului (!) dacă va izbuti să gonească pe turci în Asia. Adunând o armată de 30000 oameni, se pregătea să aplice planul, când pieri în mod misterios: o parte din boieri, în frunte cu fratele său Constantin şi cu Brâncoveanu îl otrăviseră la masă, speriaţi de planurile sale (16 octrombrie 1688). Nepotul său Brâncoveanu îl urmă la domnie. Amintirea lui însă a ^■^ rămas nepătată şi glorioasă, lăsând ţării îmbunătăţiri şi aşezăminte. Cronicarii ne fac un portret de laudă asupra lui. De un caracter aspru şi violent cu adversarii, era un bărbat frumos şi înalt de statură, inspirând respect tutu. • ror. De la soţia sa Doamna Maria, a avut pe Gheorghe şi --7: patru fete, care ţinură pe Pr. Cantemir, boierii Urdăreanu,
----" Bălăceanu şi Vlasto.

Această ramură a lui Şerban Voevod se zice RIFOVENI, după moşie, în opoziţie cu cea a lui Drăghici, zisă MĂGURENI.

BANUL GHEORGHE CANTACUZINO Beizadea, fiul lui Şerban, a jucat un rol însemnat în istoria primei jumătăţi a secolului al XVIII-lea. Boierii îl voiau ca Domn. Avu titlu de mare Ban în timpul ocupării Olteniei de Nemţi (1718); iar către sfârşitul vieţii locui în Transilvania cu copii săi, unde se refugiase . însurat în două rânduri, cu Casandra Rosetti şi cu Luxandra. Fiicele sale ţinură: Maria pe Toma Brăiloiu şi Ilina pe spătar Câmpu- lungeanu. Din băieţi, lordache muri fără copii.

MATEI, fiul principelui Gheorghe, conte al Imperiului German, boier mare în Valahia, însurat cu Joiţa Dudeasca. Fusese mare comis şi spatar etc. Matei avu doi fii, pe CONSTANTIN + tânăr 1773, în vârstă de 22 ani şi care fusese însurat din 1769 cu Păunica Cantacuzino, fiica lui Mihai t în 1770, în anul naşterii fiului lor Pârvuleţu, care muri de asemenea tânăr de 16 ani. Şi pe NICOLAE (al cărui fiu MATEI zis Beicu Aga, muri în 1833, fără urmaşi din cele două soţii ce avusese).

LOGOFĂTUL TOMA CANTACUZINO, fiul mai mic al lui Gheorghe Banul şi frate cu Matei, însurat cu Maria Brezoianu. Boier cu mare influenţă la curtea domnilor fanarioţi, sub care e mare Logofăt. Fiicele sale se măritară una cu Şatrarul Mihai Bărbătescu, cealaltă cu boierul Topliceanu.

MATEI CANTACUZINO, spătar fiul lui Toma, numit şi , .Corneanu", trăia pe la jumătatea veacului trecut. Avu urmaş pe:

GEORGE CANTACUZINO Rifoveanu, însurat cu.... şi care a avut doi băieţi, în secolul nostru: Constantin şi George.

CONSTANTIN CANTACUZINO, căsătorit în două rânduri, cu Maria Budişteanu şi cu o Mavrocordat. E fiul întâi al lui George. Copii săi sunt:

NICOLAE (din prima căsătorie): GEORGE Cantacuzino, fost ministru de finanţe, fost deputat şi Director al Căilor ferate etc. t 1898; CONSTANTIN, doctor în medicină, căsătorit cu Sabina Brătianu, fiu IOAN.

GHITĂ (George) CANTACUZINO, al doilea fiu a lui /<y ^7/^ George şi frate cu Constantin; căsătorit cu o Florească. + ^ 1891, avu patru copii: ..

ALEXANDRU, fost Director al Imprimeriei Statului etc.

ION, inginer, căsătorit cu Zoe Wartiadi având trei fii: George, Şerban şi Ioan şi două fete; – George C., căsătorit cu L. Castaforo având doi copii (George, Şerban); – şi Ana Dr. Kalindero.

Aceasta este în prescurtare genealogia Cantacu- ' zenilor, a căror filiaţiune nu se întrerupe până la * ^ yf«^- ^~ împăraţii din Constantinopol şi poate mai înainte, după cum se vede în cartea de aur a familiei.

Armele vechi ale familiei coprind mai multe semne, concedate de curtea imperială din Viena prin diplome şi peste care se află armele casei de Valois: de azur, cu flori de ,,lys" de aur.

Ramura Moldova

Din fiul cel mare al lui Andronic Cantacuzino, venit şi stabilit întâi în Moldova, derivă această ramură, divizată şi ea în alte două, numite după moşie Deleni şi Paşcani:

GEORGE CANTACUZINO, mare vistier al Moldovei în

1633. Cei doi fii ai săi: Toderaş şi George au dat naştere la două branşe deosebite.

Ramura zisă Deleanu

TODERAŞ Cantacuzino, fiul lui George şi nepot a lui Andronic, a avut trei fii. Din aceştia, Vasile n-a avut copii, loan, cel mare, continuă familia până azi: iar ILIE CANTACUZINO marele vistier (1700), avu o singură fiică Balaşa, sofia lui Brâncoveanu. El era boier însemnat al Moldovei sub Racoviţă, Cantemir şi Mavrocordat (1700): era acest boier de mare cinste la Nicolai Vodă, cum zice cronicarul Mustea, că numai cu dânsul grăia Nicolaie Vodă din toţi boierii pământeni ce erau... mal mult este de socotit că nu pentru voia lui, ci pentru voia Brâncovea- nului, domnul muntenesc îi face acea cinste...". Sofia sa era Maria, şl el muri fără fiu, înainte de 1720. (v. şi Let. m. III. 92, 115).

IOAN CANTACUZINO, primul fiu al lui Teodor (Toderaş) avu meii multe boierii înalte în Moldova; şi trei fii: George, Şerban (călugărul Sergie) şi Teodor.

De la acest din urmă, TEODOR (Todiraş Canta) mare Stolnic, din satul Românii, derivă o ramură a familiei prin fiul său IOAN fost paharnic, mare spătar şi Logofăt (1749), cunoscut cronicar; (avu frate pe ILIE); urmându-se astfel descendenţa: fiul lui Ion era ILIE Cantacuzino, care avu pe CONSTANTIN, tatăl lui ALEXANDRU Cantacuzino; al cărui fiu este VLADIMIR Cantacuzino, fost ofiţer etc.

IORDACHE CANTACUZINO zis DELEANU, marele logofăt al Moldovei, fiul cel mare al lui Ion, de la care descinde această ramură. în anul 1716 în divanul lui Mihai Racoviţă Vodă, cumnatul său, era mare comis, în 1738 mare Vornic şi apoi Logofăt. în 1738, când era în ţară grozavă epidemie de ciumă, s-a oprit Vodă Grigore Ghica, ,,n-au venit la Iaşi că mureau prea rău de ciumă: ci au trecut la sat la Deleni, în ţinutul Hârlăului, la vornicul lordaki C. Deleanu şi au şezut acolo până în dechembrie..." (Letop. Neculce II, 405). De la soţia sa, fata lui Racoviţă Vodă a avut patru copii: loniţă de care vom vorbi, George

Canta, care a avut două fete, din care una măritându-se cu un Ghica, a trecut ca zestre moşia Deleni, după care acea ramură a Ghicilor a luat numele de Ghica Deleanu. Safta Cantacuzino, care se mărită cu Constantin, fiul lui Matei, din linia Cantacuzenilor din Valahia (Măgureni). Acesta trecu în Moldova, unde muri în anul 1761 (v. urmaşii lui din Valahia). înrudind astfel două ramuri ale familiei, el se numea Cantacuzino Măgureanu Deleanu. – Balaşa fu măritată cu un Hrisoscoleo.

Marele Logofăt IONIŢĂ CANTACUZINO, fiul lui lordache. A fost mare Hatman, la venirea lui Grigore Ghica în 1764. în 1749 fiind încă tânăr, figurează în divanul lui Constantin Vodă Racoviţă ca vel cămăraş. (Despre Ilie Canta, fiul stolnicului Teodor şi frate cu Ion, spune letopiseţul ,,văr primar cu loniţă şi lordaki Deleanul". Acest Ilie fusese decapitat de Vodă Callimaki în 1762).

loniţă Canta avu de la soţia sa, Zoe Ghica, un fiu, Marele VORNIC MATEI CANTACUZINO, fost şi mare vistir al Moldovei, care în 1791 se refugiază în Rusia unde deveni consilier de stat efectiv, ocupând şi alte mari demnităţi. El muri în anul 1817, lăsând cinci băieţi de la soţia sa Raluca Callimaki. Din aceştia, doi nu au avut urmaşi şi nu jucară un mare rol. GRIGORE al Il-lea, fu general-major în armata rusă şl muri în 1812 în bătălia de la Povrodina, nelăsând urmaşi.

FratH săi George şi Alexdandru se distinseră în Rusia, având fiecare urmaşi formând două branşe,

1. ALEXANDRU CANTACUZINO, al treilea fiu al lui Matei. Şambelan la Curtea Rusiei, luă parte însemnată la revoluţia grecească din 1821; şi muri în 1841 la Atena. De la soţia sa Elisabeta avu pe: DUMITRU ai cărui urmaşi trăiesc în Bavaria (fii săi: Alexandru, Theodor şi Constantin).

MATEI Cantacuzino, căsătorit cu Ernestina Ghlca-Băleni, a avut fiu pe GEORGE Cantacuzino, al cărui fiu este: LEON CANTACUZINO, căsătorit cu Ana Văcărescu.

MIHAI, alt fiu al lui Alexandru, are descendenţi în Rusia, prin fiul său Pavel.

2. Kneazul GEORGE CANTACUZINO. fiul lui Matei şl frate cu Alexxandru; colonel în cavaleria rusească, luă parte la campaniile din 1807, 1812 şi la revoluţia din 1821 cu fratele său. Căsătorit cu Prinţesa Elena Gortchakoff, el muri în 1857. în 1821 făcu la Iaşi, o proclamaţie către popor, pe care o iscăleşte: ,,Kneaz Gheorghe Cantacuzin Deleanul". Vornicul Beldiman vorbeşte în Tragodia sa de rolul ce dânsul a jucat în revolta grecească (1821). (v. vers 1500, cit.) – El a avut patru băieţi:

1. LEON, din care, urmaşi în Rusia; 2. GRIGORE, avu de asemenea trei fii, în Rusia; 3. KNEAZUL GEORGE Cantacuzino, guvernator al Basarabiei însurat cu Elena fiica lui Anastase Başotă, având trei fii: **ARTuR,** Anastase t, şl Alexandru t; iar 4. MIHAI, avu doi băieţi în Rusia.

Ramura Paşcanu

Fiul lui George vistierul, venit în Moldova, se chema tot GEORGE (sau lordache) şi trăia încă pe la începutul secolului al XVIII-lea. El e tatăl lui IORDACHI CAN-

TACUZINO de la Paşcani, vel spătar al Moldovei. Fiul acestuia, CONSTANTIN pare a fi avut mai mulţi copii, dintre care:

IORDACHE (George CANTACUZINO, fost mare Logofăt. Trăia pe la finele secolului trecut, figurând ca boier mare în divanurile domneşti. El avu de fii pe: Costache, Alexandru, Dumitru şi Grigore care nu au avut urmaşi, şi MIHALACHI Cantacuzino care a lăsat' numai două fete: Văcărească şi Ruxandra soţia lui Panait Balş.

1. CONSTANTIN CANTACUZINO-Paşcanu, fiul lui lordache III, însurat cu o Rosetti avu trei fete măritate şi doi fii: LASCARACHE Cantacuzino-Paşcanu, căsătorit de 3 ori, având doi fii: CONSTANTIN CANTACUZINO- Paşcanu, fost deputat etc. Căsătorit cu Maria Argyropol: ALEXANDRU, vice-preşedinte al Senatului fost prefect etc., căsătorit cu R. Calimaki, precum şi o fiică Lucie Mavrocordat.

NICOLAE frate cu Lascarache, fost ministru de justiţie şi de interne al Moldovei în timpul Căimăcămiei lui Vogoridejadversar al Unirii. Avu fiică pe Pulcheria t 1865, din căsătoria sa cu Lucica Pallady.

2. ALECU CANTACUZINO-Paşcanu, fiul lui lordache şi frate cu Constantin a avut mai multe fiice (din care Maria Sutzu) şi un

singur fiu:

IOAN CANTACUZINO (ZIZINE), literat distins şi om politic (n. 1829 t 1897). în 1857 era ministru al ^^^ caimacamiei; în 1870 trimes la Belgrad, apoi Director general al Teatrelor. S-a ocupat mult cu ştiinţele exacte, în 1880, publică la Paris traducerea aforismelor lui Schopenhauer şi în 1885 (Bucureşti) celebra traducere franceză a operei aceluiaşi ilustru filosof: „Le monde comme volonte et representation.” (3 voi.) Decedat 1897, fără urmaşi.

CANTEMIR f
(MOLDOVA)

Originea familiei Cantemir era tătară şi se zicea că descinde dintr-un CHAN-DEMIR, după cum arată şi numele. Despre neamul său, însuşi Demetru Cantemir zice: „această familie era în mare vază la Mârzeştii din Tartaria pentru nobilitatea sa şi imensele sale avuţii". După tradiţie, familia Cantemir derivă de la TIMUR-LENK (1401), marele cuceritor al Asiei. Aceasta pare a o proba chiar şi numele însuşi; căci „Kan Temur” sau „cam-temur" înseamnă sângele lui Temur sau persoană descinzând din sângele lui.

Unul din Cantemireşti avusese curajul a se sub-strage atât ele sub puterea Chanului cât şi de sub jugul turcilor şi s-a luptat în curs .de mai mulţi ani cu succes contra mai multor Seraskiri şi probabil că el şi-ar fî păstrat mult timp independenţa, dacă nu ar fi fost sedus printr-un tratat înşelătşr. Adică turcii văzând că cu armele nu pot face nimic contra lui s-au prefăcut că ar voi să încheie pace cu el; s-au învoit la toate câte k-a cerut şi i-au dat titlul de Bey şi privilegiul de a purta 3 titluri. Dar după ce l-au avut în partea lor cu modul acesta, turcii puţin după aceea au pus mâna pe el şi l-au omorât. *Fraţii* lui s-au supus din nou Chanului, care le-a dat voie a locui în provincia Akerman şi Kilia.

Fiul său, SAVA CANTEMIR, a stat iarăşi în graţia Hanului; dar şi-a schimbat numele şi fiindcă tatăl său a fost Bey şi-a luat supranumele de „Begu Mirza” care apoi a trecut la fiii şi chiar la strănepoţii acestora. Pe timpul când Constantin Cantemir era domn în Moldova, „unde

mergând la părintele meu, zice istoricul Cantemir, îi nara istoria antecesorilor săi aşa precum o ştia din tradiţie, prin care singură s-a susţinut memoria genealogiei lor tătarice". El mai spunea, că pe timpul când Canul îl persecuta mai aspru, *un* Cantemir din familia lor, s-a refugiat în Moldova la principele acestei ţări şi a primit religia creştină. (Cantemir, Ist. imperiului otoman, 539). Acest Bey Mirza sau Sava Cantemir scăpă Moldova de o calamitate pe timpul domniei lui Constantin Vodă, adică abătând pe tătari de a prăda ţara, luând el pe Domn sub garanţie.TEODOR CANTEMIR, tatăl primului domn cu acest nume, ştim că a fost omorât de tătari în Bugiac, după care fiul său s-a refugiat în Polonia.

El a avut trei copil, pe Macrina, necăsătorită t 1677, Constantin, care domni şi Nestor (1635-1683).

CONSTANTIN VODĂ CANTEMIR, supranumit în domnie Bătrânul (1685-1693). După moartea tatălui său, se refugie în Polonia, unde a fost crescut şi unde servind timp de 17 ani în armatele regilor Ladislas şi Cazimir, a căpătat gradul de colonel. Pe urmă a trecut în serviciul lui George Ghica principele Valahiei, fiind mare ceauş, şi sub Dabija domnul Moldovei, care l-a făcut căpitan al Bârladului. Sub Duca Vodă a fost mare clucer. în 1672 sub Ştefan Petriceicu Vodă, Cantemir, pe atunci marele serdar şi comandant a trei judeţe de la fruntaria Poloniei, a scăpat haremul Sultanului Mahomed IV care era să fie răpit de poloni după Bătălia de la Cochzim. Când Dumitru Cantacuzino a fost depus în 1685, Constantin Cantemir căpătă tronul ca răsplată a serviciilor sale. Dumitraşcu Vodă, gelos de favoarea de care se bucura pe lângă Sultan, îl denunţă Seraskirului Soliman-Paşa; dar el a ştiut să se justifice şi Paşa a fost chiar acela care-l propuse Porţii pentru tronul Moldovei, în locul acelui ce voia să-l piardă. în timpul domniei sale, aproape tot timpul ocupat de războiul lui Sobieski cu turcii, a ştiut să se menţie în poziţia grea pe care o crea vasalitatea sa cu

turcii şi simpatiile de creştin către Polonia. Totuşi refuză lui Sobieski să se alieze cu dânsul, când năvăli în Moldova în anii 1685 şi 1686. îl ajută pe ascuns când fu silit să se retragă după lupta de la Boian şi-l scăpă de la un dezastru complet. Conduita lui înţeleaptă îi permise să păstreze până la sfârşit favoarea Sultanului şi a avut rara fericire să moară pe tron, după o domnie de opt ani (1693). Făcuse o greşeală în cursul domniei sale, prin omorârea logofătului Miron Costin şi a fratelui acestuia Vellcico Hatmanul.

Constantin Cantemir a avut doi fii: Antioh şi Dumitru, care amândoi au fost domni, şi două fete: Roxana şi Elisabeta.

ANTIOH CANTEMIR, domnul Moldovei în două rânduri: 1696-1701, şi a doua oară în 1705-1707.

în prima lui domnie boierii Ruseteşti revin din nou la putere. Antioh Cantemir, trăind rău cu Brâncoveanu ca şi tatăl său, domnul muntean îşi dă toată silinţa, făcând a se mazili Antioh Vodă şi îl înlocui cu Constantin Duca, în a doua domnie, Antioh se împăcă cu Brâncoveanu. Turcii luară pe moldoveni la Bender spre a întări fortificaţiile: Cantemir da însuşi exemplu oamenilor săi săpând la şanţuri ca ultimul soldat. „Dar pe când Cantemir săpa la Tighina, alţii îl săpau pe dânsul la Constantinopole" zice Neculce. într-adevăr, peste puţin a fost înlocuit.

DEMETRU CANTEMIR (1710-1711) Principe al Moldovei. Cum vine în ţară văzând că aproape toţi boierii se plecaseră către Rusia, intră şi el în legătură cu Petru cel Mare, prin care asigură domnia familiei lui, supunând însă Moldova cu totul împărăţiei ruseşti. El făgădui lui Petru provizii îndestulătoare şi un număr de oaste, pentru formarea căreia primi ca şi Brâncoveanu o sumă de bani. Turcii aveau mare încredere în el. în urmă când au simţit că au fost trădaţi, Cantemir trecuse deja în lagărul rusesc. Petru cel Mare trece Nistru şi ajunge la Prut; el însă fusese amăgit căci proviziile lipseau cu desăvârşire. După ce vizirul Baltagi Mahomet trecu Dunărea, încon-

jură armata lui Petru, înfometată şi lipsită de cavalerie şi tunuri, din pricină că toţi caii pieriseră; Petru cel mare a fost prins, apoi scăpă şi se alese din acest război numai cu pierderea Azofului.

Cantemir a fugit în Rusia cu mulţi din boierii ce trecuseră de partea ruşilor. El a fost foarte bine tratat de Petru cel Mare, fiind un om de înaltă valoare. Ştia unsprezece limbi moderne şi vechi şi a scris multe lucrări importante. Astfel „Historia Incrementa atque decrementa aulae otomanicae"; „Descriptio Moldaviae"; „Divanul lumei"; „Vita Constantini Cantemyrii"; „Istoria caselor Cantacuzen şi Brâncoveanu"; „Cronico romano-moldo- valachilor"; „Sistema religiei mahomedane"; – „Historia ieroglifică"... etc, în care se arată un istoric şi filozof de mâna întâi. El este cel mai învăţat dintre Românii din timpul său şi multe din operele sale au fost cunoscute contemporanilor săi.

în 1714 era ales membru al Academiei din Berlin. El a fost

căsătorit cu Casandra (n. 1683, t 1713), fiica Domnului Munteniei Şerban Cantacuzen. în 1714, după moartea Casandrei se retrase la Petersburg, unde termină istoria Imperiului otoman şi în 1717 se căsători cu Prinţesa Anastasia Trubeskoi, când a fost numit Consilier particular al împăratului. El se stinse la 21 august 1723, la domeniile sale de la Harcov în Ucraina, chiar când fusese numit principe al sfântului imperiu. El a avut copii pe: Maria (n. 1700, t 1757), Smaragda (n. 1701, t 1720); Serghie t 1707: MATEI însurat în Rusia, fără copii; CONSTANTIN, t 1747 şi

ANTIOH II CANTEMIR, născut în Moldova în anul 1709, + Paris 1744. A fost crescut la Academia de teologie din Moscova şi apoi la cea din Petersburg. în 1731 numit rezident la Londra; în [18]38 ambasador la Paris. în 1727 Cantemir debută cu un volum de versuri: „Simfonie pe psaltirea" dedicată Caterinei I. înainte de a pleca la Londra scrise mai multe satire şi opere uşoare, care se pot considera ca primele în literatura rusă modernă. în satire atacă adesea pe inamicii lui Petru cel Mare şi pe ai reformelor sale. Ediţia întreagă a scrierilor sale a ieşit în ruseşte în 1847.

O vară a sa, *JUca* lui Antioh Vodă Cantemir a fost căsătorită (1708) cu Radu Brâncoveanu, fiul lui Constantin Vodă, decapitat împreună cu tatăl său.

Antioh Vodă Cantemir a avut şi un fiu, pe Prinţul CONSTANTIN CANTEMIR, fost general în armata rusă şi căsătorit de două ori: 1. Cu Principesa Natalia Golovin şi 2. cu Prinţesa Sofia Paseakov, t 1783. A avut doi copii: pe Maria care s-a căsătorit cu bpierul român Câmpineanu (v. Câmpineanu) şi Prinţul Dimitrie, polcovnic în armata rusă. Generalul rus Munich, în 1739, după ce luă Hotinul de la turci, voia să pună domn al Moldovei pe Constantin Cantemir, care îşi avea oastea sa şi care era cu totul devotat Rusiei. Astăzi nu se mai cunosc descendent! dlrecţi din această familie princiară a Moldovei.

CÂRJĂ t
(MOLDOVA)

Familie veche din Moldova, azi stinsă şi pe care o găsim înflorind din secolul al XV-Iea şi în secolul următor, dând mai mulţl boieri însemnaţi.

Prin anul 1440 trăia un CÂRJĂ, anagnost al mitropolitului Ţamblac, fost în conciliul din Florenţa (1438).

ŞANDRU CRÂJEVICI, fiul acestui Cârjă, care era diac, scriitor de documente, îl găsim în 1497 şi 1499 (Uricar XVII). Pare că fiul său era boierul:

COSTEA CÂRJĂ (sau Luca), marele Stolnic în 1513, 1515 sub Bogdan Voevod Polonul Stanislas. Gorski vorbeşte despre dânsul într-o relaţie a sa asupra păcii dintre poloni şi moldoveni, în 1509: „Kyrsza *magnus dispensator*". Acest boier, mai târziu, în 1523, ţine un discurs politic regelui polon Sigismund I, care a rămas vestit, fiind şi unul dintre primele discursuri ale unui român care ni s-a conservat.

Alecsandri, în admirabila-i poemă: „Dumbrava roşie", ne prezintă pe Cârjă în luptă, (1497) deja bătrân dar viteaz şi de un caracter din cele mai nobile. în loc să se lupte cu Toporski bătrânul, şeful polonilor, amândoi stau de-o parte îmbărbătând pe al lor. Dialogul acestor cavaleri măreţi e admirabil. Polonii sunt învinşi la urmă şi Cârjă se duce la domn, care-i zice:

....Cârjă, tu fală mi-ai făcut!

Ca tine fie-ţi neamul viteaz şi priceput".

Marele boier Cârjă, e, poate, tatăl lui:

CÂRJĂ, PÂRCĂLABUL de Neamţ, care e găsit cu această importantă demnitate în documente din 1528,

29 şi 1530. în afară de acesta mai avu şi alte titluri de boierie. Alte relaţii nu avem despre dânsul. Filiaţia se continuă mai departe:

PETROVICI CÂRJĂ, care trăia pe timpul lui Petru Rareş, pe la 1540. O spiţă a familiei, scrisă în 1815 de Petrache Cârjă, începe de la acesta. Petre Cârjă mai avu un frate Damian; iar copii, trei fete şi un băiat: Irina, Maria şi

VASILACHI CÂRJĂ, care trăia pe la 1575 şi a avut fiu pe:

GHEORGHIŢĂ, Hatman şi Portar de Suceava în 1591 aprilie, relatat de un document. Fiul acestuia, este DAVID CÂRJĂ, pârcălab de Roman sub Movilă Voevod, care mai avea doi fraţi. El lăsă doi băieţi: Vasilaki, a cărui ramură nu prezintă interes şi care se stinse pe la finele secolului trecut; şi al doilea pe:

ANTOHI CÂRJĂ STOLNIC, contemporan cu domnia lui Vasile Lupul. Fiul său ANDRONAKI trăia pe la finele secolului al XVII-lea, având doi feciori: pe Antohi şi pe TOADER CÂRJĂ.

Acest Teodor a avut pe Grigoraş şi pe loan Cârjă, care cumpără moşia fratelui său. loan Cârjă avea rangul de vel ban şi muri în anul 1827, lăsând un singur fiu, în persoana lui

PAHARNICUL PETRAKI CÂRJĂ, ultimul descendent (a 13-a generaţie), al acestei familii. Soţia sa era JOITA Cerchez, fiica boierului loniţă Cerchez, domnişoară de curte a Doamnei Moruzi. în revoluţia grecească din anul 1821, „Serdăreasa Cârjei a dat cumplitul sfârşit. Cu noră-sa şi nepoata la un loc s-au săvârşit", cum zice vornicul Beldiman. într-această dramă, turcii uciseră pe bătrâna, mama lui Petrache, pe soţia acestuia Zoiţa şi pe fata mică, în faţa nefericitului boier. Petrache Cârjă, muri în emul 1831, stingând prin el de tot această mare familie şi nelăsând decât o fiică: SMARANDA (n. 1812),

(Ghibănescu. – în Arhiva; Spiţa famil.).

CARP
(MOLDOVA)

Această familie s-a stabilit în Moldova, venind din provinciile Baltice, în secolul al XVI-lea. Cantemir în „Descriptio Moldaviae” citează familia Carp printre principalele neamuri boiereşti ale ţării Moldovii.

N-am putut avea, din lipsă de izvoare, decât puţine date despre trecutul acestei familii. Astfel găsim ca membrii al ei:

DUMITRU CARP, Spătar al Moldovei, într-un act al său prin care vinde medelnicerului Mihail Keşco o moşie, în anul 1727. (Docum. Acad. rom.). Dumitrache Carp e de asemenea dovedit printr-un document de moşie din anul 1758. (Id. Academ.).

TODER CARP, boier iscălit între mai mulţi alţii, în actul de dezrobire.al vecinilor din anul 1749.

în anul 1761, un CARP era diac de divan, după cum se constată din diferitele acte domneşti scrise de dânsul.

PETRACHE CARP fost paharnic etc. care trăia pe la mijlocul secolului actual, posedând moşia Tibăneşti, a avut ca fiu pe:

PETRE P. CARP, n. Iaşi 1837 la Iaşi, om politic, şeful partidului constituţional. A studiat în Germania. Sub Cuza a fost secretar la agenţia din Paris, în 1870 ministru, 1871 trimis la Viena, Berlin şi Petersburg, 1876 ministru în cabinetul Catargi, 1882 ministru la Viena, unde luă parte activă la reglementarea chestiunii Dunării. De la 1888-89 ministru de externe al cabinetului consti-

tuţional, 1891-95 ministru de domenii; senator etc. Pe când se ocupa cu literatura, în 1864, împreună cu Maiorescu, Negruzzi şi Th. Rosetti a fondat Societatea „Junimea”. Activitatea sa politică se poate cunoaşte din istoria contemporană a ţării. în 1888 a publicat „Era nouă”, discursuri asupra principiilor politice.

Căsătorit cu Sevastie Cantacuzino, are copii pe: JEAN CARP, PETRE, GRIGORE şi NICOLAE şi fiică Elsa căsătorită cu It. A. Sturdza.

Armele familiei sunt: Pe fundal azur, trei stele de argint, dispuse 2. 1, cu câte 6 raze: împrejurul scutului bordură de argint punctată.

& £ . ^/iua/a- & O^ ^/. /^^ ^Zd-Ä' /^ ^Cj—J^,. ^^J^^ °^-^<^ i(t, t^^^/ ^ e^6> //^ /'^^i*- ^^j/Jy*

CARPENIŞANU
(VALAHIA)

Familie boierească din judeţul Dâmboviţa, purtând acest nume din timpul lui Brâncoveanu Vodă, după vechea moşie Cărpenişul.

înainte, în secolul al XVII-lea, ei se numeau boierii Baloteşti, despre care avem date chiar din anul 1600. Un document de hotărnicie (ordonată de Constantin Vodă Mavrocordat) spune precis că: ..... s-au ales şi boierilor BALOTEŞTI ce le *zic Cărpenişani* ". Moşia Baloteşti din Muscel a aparţinut acestei familii.

Boieri din Baloteşti găsim mai mulţi, afirmaţi de documente din secolul al XVI-lea. Astfel un hrisov din 1624 citează pe un boier din Baloteşti. Apoi într-un înscris al Banului Radu Buzescu figurează (în 1648) „FIERA POSTELNIC ot Baloteşti".

între documentele Arhivei Statului, aflăm iarăşi trei generaţii ale acestor boieri: CÂNDEA POSTELNICUL ot Baloteşti, trăia prin anul 1650 şi înainte. Acesta avu un frate, al cărui nume nu e menţionat, al cărui fecior era FIERA „nepotul Cândei (1703)". Există o înrudire între neamul Balotescu şi acel al Băjeştilor, cu care aveau proprietăţi comune.

Tot în 1703, se citează fiul lui Cândea, anume MUŞAT CLUCERUL BALOTESCU, care de la soţia sa Marula a avut trei fii: Matei, Stroe şi Pavlache.

De pe atunci, familia luă numele de Cărpenişanu.

Din zapisul de vânzare al Dinei Cărpenişanca, din anul 1741 (act aflat în posesia d. Grigore P. Olănescu) reiese următoarea filiaţiune:

Boierul HEREA CĂRPENIŞANUL (Fiera), fost căpitan, avea frate pe Pavlache. Aşadar putem presupune aproape cu siguranţă după numele acestuia, că era fiul lui Muşat Balotescu, de mai sus. Herea a avut după acel zapis, trei copii:

CONSTANTIN POSTELNIC Cărpenişanu, care era f în 1740; BALAŞA Cărpenişanu, martoră în actul surorii sale: ILINA CĂRPENIŞANU, care prin zapisul din 1741 vinde cumnatului ei (văr) Mihai, mai multe pogoane de vie în Muscel, la Crângureni.

PAVLACHE, fratele lui Herea, a avut fiică pe ANCUŢA, soţia lui Mihai.

Tot ca martor, în acel zapis, figurează şi RADU Cărpenişanu.

într-o hotărnicie a moşiilor Baloteştilor zişi Cărpenişeni (tot în posesia d. Gr. P. Olănescu, printre actele Moşiei Găeşti), se citează în 1746: Luca şi fratele său Dumitru: Mihai logofătul ginerele Pavloaicei; apoi Stroe cu fii săi Matei şi Radu; Damaschin călugărul etc, – din neamul Cărpenişenilor.

NICOLAE CĂRPENIŞANU e citat în alte acte din 1784, privitoare la hotărnicia de mai sus. La 19 septembrie 1794 el e chemat să arate ce cărţi de moşie (documente) posedă.

Marele vornic Filip Lenş avea de soţie pe ELISABETA Balotеasca-Cărpenişanca, la sfârşitul secolului trecut.

Descendenţii actuali ai familiei se coboară din: CLUCERUL DIAMANDY CĂRPENIŞANU, în secolul nostru: care mai avea fraţi pe Postelnicul VASILE şi pe Isaiia, călugărit şi arhimandrit la mănăstirea Găişenii.

Copiii clucerului Diamandy au fost trei fii şi patru fete: lancu, praporcic f, lancu t tânăr printr-un accident, lancu III, Maria Steriadi, Maria Van Saanen, Ana şi Teodora.

IANCU CĂRPENIŞANU, al treilea din fraţi cu acest nume, n. 1845 t 1883, proprietar al moşiei Cărpeniş:

căsătorit cu Maria n. Voinescu a avut două fiice şi doi băieţi:

IOAN CĂRPENIŞANU, inginer şi DIAMANDY C. – singurii descendenţi de azi ai familiei.

CATARGI

(VALAHIA şi MOLDOVA)

Originea familiei e foarte veche, dar de unde vine sau de ce origine este nu se poate încă şti. [Atunci *de unde se ştie că e foarte veche;* n.M.C.] După probabilităţi e de origină tătarică.

Pentru întâia oară întâlnim numele de Catargiu într-un document din anul 1604, sub Radu Şerban Basarab (15 iulie), prin IOAN CATARGIU vel-Spătar, acelaşi cu

MARELE BAN IENACHE CATARGIU, cunoscut din anul 1616 către sfârşitul primei domnii a lui Radu Vodă Mihnea. în acest an e pomenit într-un act de danie al schitului Stăneşti din Judeţul Vâlcea, prin care Băneasa Maria Catargioaica, fiica clucerului Radu Buzescu, închina zisa mănăstire ca metoch patriarhului din Alexandria. Cinci ani după această dată, adică în anul 1621, în a doua domnie a lui Radu Voievod, găsim pe acelaşi Enache Catargiu însoţind pe domnul Munteniei în războiul de la.Hotin, purtat de turci contra polonilor. în vara acestui an. Sultanul Osman II, profitând de ingerinţele polonilor în afacerile Moldovei, pomi cu o armată numeroasă contra lui Sigismund III al Poloniei. [f]Miron Costin). După un război care dură o lună şi mai bine (20 august – 29 septembrie 1621), amândouă puterile se hotărâră să pună capăt ostilităţilor. Plenipotenţiarii poloni trimişi pentru tratative avură o consfătuire secretă cu domnul, la care asistă numai Catargiul Banul Craiovei.

în anul 1633, după mazilirea lui Leon Vodă Tomşa din scaunul Munteniei, boierii se împărţiră în două partide, una care voia domn pe Aga Matei Basarab din Brăncoveni,

sprijinită de Mahomed Abaza Paşa din Nicopol, iar cealaltă, din care făcea parte Banul Enache, Dumitru Dudescu etc. cereau pe Radu XI, pe care îl orânduise sultanul Murad IV şi al cărui tată Alexandru Iliaş, fusese de două ori domn. La 20 septembrie 1633, Matei Vodă intră în Bucureşti, iar spre sfârşitul lui octombrie, Radu XI împreună cu Catargiu şi alţi boieri, sprijiniti de o bună armată de mercenari, înainta până la podul de la Obileşti pe Colentina. Matei Basarab, cu o oaste mal puternică îi bătu în ziua de 26 octombrie pe câmpia de la Dudeşti, aproape de mănăstirea Plumbuita. „Movila cea mare de lângă Bucureşti arată şi acum locul unde a fost bătălia." (Şincai).

între fugari se afla şi Banul Enache Catargiu, căruia 1 se conflscară averile. în 1637 Matei Basarab dăruieşte vornicului Dragomir Cretulescu, nişte case din Târgovişte „mai sus de curtea domnească, aproape de râu, pentru că acestea cu locul lor au fost ale lui lenache Banul Katargiu".

Acesta, retras la curtea lui Vasile Lupu, primi rangul de vel-Postelnic al Moldovei şi stăruia pentru mazilirea lui Matei Basarab. Chiar în 1636 fu trimis de domn la Silistra spre a stărui pe lângă Paşa de acolo pentru înlocuirea lui Matei, cu Ion Vodă fiul lui Lupu.

După un an, postelnicul Enache primi însărcinare de a negocia căsătoria domnului cu fiica unui cazac din ţara cerkezilor, deoarece fiica vornicului Bucioc, prima soţie, murise.

NICOLAE STOLNICUL Katargiu, e frate cu precedentul şi din partida adversară a lui Matei Basarab. El, cu Dudescu şl alţi boieri fug cu Radu Vodă după pierderea bătăliei, în Moldova. în cronica de la descălecatul întâi al Munteniei se vorbeşte între alţi boieri şi de Nicolae Katargiu.

De la fuga lui Enache şi Nicolae Catargiu în Moldova, această familie se desface în două ramuri, din care una trăieşte în Moldova, cealaltă în Muntenia. Dovadă că nu

toţi membrii familiei au emigrat în Moldova e faptul că sub Matei Basarab, Marele postelnic Constantin Cantacuzino mărită pe a doua din fiicele sale, după un KATARGIU. Poate că acest ginere al lui Cantacuzen este un fiu (?) al marelui paharnic GHEORGHE KATARGIU, pe care nu-l găsim între adversarii lui M. Basarab şi care figurează ca martor într-un act de vânzare dotai din anul 1624, 8 mai, din timpul lui Alexandru Coconul.

De la Matei Basarab încoace, până în timpurile din urmă, cronicele nu vorbesc de ramura Catargiu rămasă în Muntenia mai nimic. Chiar din documente, după câte sunt cunoscute asupra lor, nu reiese mai nimic.

în ramura Catargiilor din Moldova cunoaştem mai bine în secolul al XVII-lea pe: APOSTOL VEL-COMIS CATARGI, care căsătoreşte pe fata sa Mariana după marele medelnicer Ştefan Petriceicu, care domni în două rânduri peste Moldova. Iar când acesta a fost nevoit să părăsească pentru întâia oară domnia şi să fugă în anul 1674 în Polonia, el fu urmat de faimosul cronicar al Moldovei, Miron Costin vel logofăt, de Apostol Katargiu şi alţi boieri însemnaţi. (Cronica lui Neculce).

Apostol comisul primi indigenatul împreună cu titlul de nobleţe polonă în anul 1676, ca mulţi alţi boieri înainte, (precum Ureche, Orisa, Balica în 1607: după Engel).

Diploma aceasta, scrisă în limba latină şi semnată de regele Ian III Sobiesky, se păstrează până azi. în ea se zice între altele:

„După părerea noastră, ilustrul bărbat Katardziu Mareşal întrece prin numele ţării Moldovei şi prin faima virtuţilor sale pe atâţia alţi bărbaţi, pe care-i respectăm în aceste timpuri de agitare ale Nordului.” – Mai jos, lângă semnătura lui Sobiesky se citeşte: „Indigenatus generoso Apostolo Katardzi Marschalco Terarum Moldaviae confer- tur”. (v. Anghel Demetriescu. – Barbu Catargiu etc.).

Din urmaşii Catargiilor în Moldova mai sunt cunoscuţi în secolul trecut:

VEL LOGOFĂTUL ILIE CATARGIU. în anul 1716, în domnia lui Vodă Racoviţă, trupele nemţeşti comandate de

căpitanul Ferenz, mergând spre cetatea Neamţu „prins-au pe Ilie Catargiul vel logofăt, şi pe Antoniu Comisul şi pe alţii, şi i-au închis în cetate; şi pe urmă au slobozit pe logofătul Catargiu, iar pe ceilalţi i-au ţinut închişi". (Letop. III, p. 124). în anul 1717, Ilie Catargiu era mare Logofăt în divanul lui Grigore Ghica Vodă.

ŞTEFAN CATARGIU era biv-vel Clucer la anul 1717.- (Doc. Acad, rom.)

MIHALACHE CATARGIU e semnat cu mal mulţi alţi boieri într-un act de emancipare din 1749 etc. – COSTIN Catargiu trăia la 1749 sub Racovitză Voevod, pe când era tânăr.

SPĂTARUL FILIP CATARGIU, în anul 1760 a fost trimes cu mai mulţi boieri mari şi exilat în Asia la lonikalisi, din intrigile lui Stavarache, favoritul lui Vodă Calimah. (v. Bogdan).

în secolul nostru:

IORDACHE CATARGI mare vistiernic. în 1831 făcea parte din comisiunea regulamentului organic pentru Moldova, ales de obştească adunare, împreună cu Costache Conachi. lordache Catargi avu o fiică măritată cu C. Forăsco, iar fiu pe: ŞTEFAN CATARGIU, om politic, fost minisru şi caimacam de

^^- trei, înainte de alegerea ca domn a lui Alexandru Cuza, în Mol-

• ^c jova Fjj| gaj erau: i. CONSTANTIN CATARGI, al cărui fiu este ^ ^^ căpitanul NICOLAE CATARGI, căsătorit cu Viorica Cretzianu. ^^ ^^y 2. LASCĂR CATARGI (n. 1823 t 1899), însemnat om A ^4^ politic al ţării: fost şef al partidului conservator. Fost pre-

• ^ ^'^ect de Iaşi şi Galaţi, membru al divanului ad-hoc; locote- ^ 44/v;. nent domnesc la sosirea Prinţului Carol şi prezident al con* ML- Afc**»4silulu> (1870). Prezident al Camerei, apoi prim ministru din ^" ^'nou în 1889 şi 1891-95; senator etc... (v. Maiorescu- ^ " Discursuri parlamentare) f martie 1899, la Bucureşti.

Căsătorit cu Efrosina Ventura. 3. ...CATARGI, având fiu pe NICOLAE Catargi, fost deputat etc.

Din alte ramuri: marele logofăt CONSTANTIN CATARGI, rudă cu lordache, însurat cu Smaranda fiica lui G. Balş,

a avut şapte copii: Maria, căsătorită cu principele Milan Obrenovici, Sofia căsătorită cu Al. Catargi având fii pe: HENRI, căsătorit cu M. Lămotescu şi PAUL CATARGI cu M. Văcărescu. Olga Petre Mavrogheny. – Elena C. Ventura. – ALEXANDRU CATARGI, senator, fost ministru plenipotenţiar la Petersburg etc. Căsătorit cu Elena Mano, are fii pe: BARBU şi ALEXIS: – GEORGE CATARGI, general, fost senator etc., şi: LASCĂR t, căsătorit cu Elena Ghica, având fii pe: LASCĂR şi ALEXANDRU. '* ^'^ ' S^ ^ ^^ Mai sunt descendenti, din alte branşe înrudite, ale familiei Catargi.

Din ramura rămasă în Valahia încă din secolul al XVI-lea, s-a distins în secolul acesta:

BARBU CATARGI (n. 1807, t 1862) om de stat. Şeful Conservatorilor în timpul lui Cuza. Membru în divanul ad- hoc, ministru de finanţe, apoi (1862) prezident de Consiliu. S-a deosebit ca orator de frunte. Discursurile şi biografia sa, au fost publicate de d. A. Demetrescu. La 8 iume 1862, întorcându-se de la Cameră, fu asasinat, fiind în trăsură cu prefectul poliţiei N. Bibescu.

Se pare că o ramură a familiei Catargi este familia *Apostol,* trecută înainte de 1700 în Rusia, unde mai există încă descendentii ei.

^Uu& - HHaZ.^^^7 ^^ ^ ^^/^ ^ ^^- ***Al*** -L ^^: ***&&/* /«^ />***/ 7*** ^ *W"~*-

[Arme: *tăiat azur şi roşu peste podul de la Bădeşti (?) de aur. Collaţie (?) polonă şi alte variante;* n.M.C.]

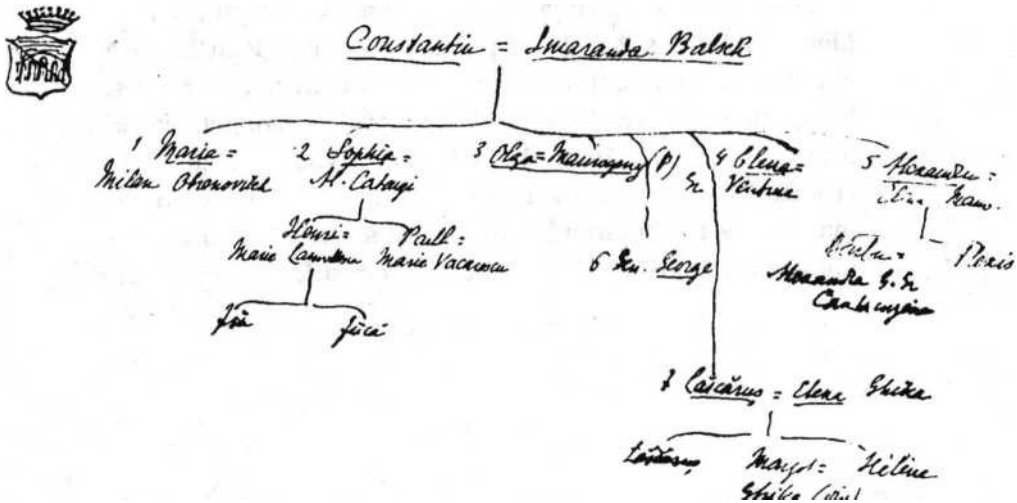

CEAUR t
(MOLDOVA)

însemnată familie din Moldova, din care ieşi şi un domn al tării- Cronica sau izvodul lui Huru, compilaţie apocrifa, citează din timpuri chiar anterioare lui Dragoş (sec. XII şi XIII) pe un Pilat Ceaur şi pe Florea Ceaur mare Judi de Bârlad etc.

Cel dintâi din acest neam, pe care l-am găsit probat, este ŞTEFAN CEAUR în anul 1623, MARE VORNIC de Ţara de Jos, în Moldova. Nu ştim dacă acesta s-ar putea identifica cu acel care e citat cam în acelaşi timp, ca trunchi al familiei, sub numele de:

DUMITRAŞCO ŞTEFAN din Răcăcin, boier mare, care a avut de fiu pe:

GHEORGHE ŞTEFAN Voevod, domnul Moldovei, succesor lui Vasile Lupu, din anul 1653-58. Sub acesta din urmă el era mare Logofăt, când se răsculă contra lui Lupu, venind cu armată sillndu-l a fugi la tătari şi apoi la Constantinopol. Gheorghe Ştefan venise cu trupe ungureşti şi în 1853 ocupă tronul. La Poartă, Gheorghe Vodă Ştefan nu era bine văzut şi în 1658 ocazia se prezintă spre a fî mazilit: anume: Principii Transilvaniei, Munteniei şi Moldovei fiind suspecţi în politica lor către Poartă, fură chemaţi la Constantinopol, unde ei nu s-au dus şi au fost înlocuiţi. (v. despre el: Cronicele Moldovei: – Xenopol, Istoria Rom). Despre căsătoria lui

Gheorghe Ştefan Vodă, zice cronicarul: când era boier, murindu-i jupâneasa a rămas văduvoi şi întâlnind o jupânească săracă, frumoasă, tânără, anume SAFTA din neamul Boeştilor (Bou) a în-

tâmpinat-o pe drum mergând cu rădvanul la Iaşi, şi a poprit rădvanul cu sila şi s-a suit iară de voie în rădvan şi l-a întors înapoi la casa lui. Şi pe urmă a primit şi ea şi s-a cununat cu dânsul care au ajuns de a fost şi Doamnă." (I. Neculce – „O seamă de cuvinte"). Gheorghe Ştefan muri la Moscova, după ce umblase mult prin străinătate, ,,şi pe urmă i-au adus oasele lui în Moldova, şi în mănăstirea lui la Caşin, de l-au îngropat..." – Moşiile Ceaureşllor fură acaparate de fraţii Cantacuzino care le restituiră însă, şi de Racoviţeşti, care ,,nu se ştie din ce pricină au luat şi ei moşii de-ale Ceaureştilor atunci, şi nu le-a dat înapoi." (Neculce II, 188).

Fratele lui Gheorghe Vodă Ştefan, era HATMANUL VASILE CEAURUL, care avea acest înalt titlu în 1660 şi 1673; a fost apoi mare vornic cum se vede într-un hrisov al boierului Hăbăşescu, iar sub Petriceicu Vodă şi mare logofăt al Moldovei. Fiul său (doc. citat) era:

DUMITRASCO CEAUR, mare Stolnic în anul 1689, după cum arată un hrisov de întăritură al boierilor Cerchezi. în 1690 era mare logofăt al Moldovei şi cel dintâi boier al lui Vodă Constantin Duca, cu care împreună scoaseră birul numit „vădrăritul". El muri în anul 1691: „în scurtă vreme ajunse blestemul mai degrabă pe Dumitraşco Ciaurul vel logofăt, fiind sfetnic, că-i scurtă Dumnezeu viaţa, că muri cum îi mai rău, în dub, şi i se istovi şi casa lui şl trei feciori ce a avut; se stinse pomenirea lui cu sunet; şi moşiile lui căzură în mâini străine." (Neculce. Cron. id. II, 249).

în iarna emulul 1696, fiica sa CATRINA „a Iul Dumitraşco Ceaur de Valea Sacă", se mărită în apropierea crăciunului cu Antioh Vodă Cantemir,

oficiind lacov patriarhul de Constantinopol, care muri în ţară. Doamna Catrina era vestită de frumoasă.

Dintre cei trei feciori ai lui Dumitraşco, de care aminteşte cronicarul, s-a ilustrat:

VASILE CEAURUL, CONTE al Austriei şi pretendent la tronul Moldovei. Cu ocazia mazilirii lui Antioh Voievod. în
1706, oamenii lui Mihai Racoviţă trimişi în ţară, arestară pe mal mulţi boieri între care şi Vasile Ceaur „cumnatul lui Antioh Vodă, închizându-i la Seimeni...", iar mai târziu eliberându-i. EI se pune apoi în capul boierilor care s-au dus în Ungaria, venind cu oştiri sub comanda căpitanului Ferencz, care cuprinseră cetatea Neamţul şi Caşinul, mă- năstire unde se aşează.fiind acolo şi Vasili Ciaurul, is- voditorul acestor zarve, ce făcură toţi la un cuvânt, umplân- du-se de gânduri rele asupra lui Mihai Vodă. Mult socotind de sine Vasili Ceaurul să se ridice Domn de la nemţi; îndem- nându-i şi alţii de potriva lui, au mers în Braşov Vasili Ciaurul Ia generalul de nemţi de l-au făcut graf." (anul 1716). înaintând spre interiorul ţării „moldovenii noştri facându-se una cu catanele, cu mare cu mic prădau, jefuiau unul pe altul, mănăstirile, casele boiereşti, cât ţinea pe Şiret.".

Venind asupra lui Vodă Racoviţă, acesta întâlnin- du-i, îi învinse cu ajutorul tătarilor ce adusese în ţară pentru pază (!); iar Ferencz fu decapitat, la marginea laşului, unde până azi a rămas mormântul său. Corpurile celor ucişi în luptă au fost îngropate sub Cetăţuie, înălţându-se o movilă.

Moşiile lui Vasile Ceaur, drept pedeapsă, au fost confiscate pe seama Domniei; după cum artă documentele dintre anii 1721-25. (Uricarul XI,

219). Pentru răsvrătlreă sa, i se luară mal multe sate care fură date de Racoviţă sorei sale Maria Stolniceasa, pentru pagubele ce suferise din cauza lui.

Acest viteaz boier, pretendent la tronul Moldovei prin viţa domnească din care se trăgea, e unul din tipurile cele mai cavalereşti şi interesante din secolul al XVIII-lea, atât de sărac de oameni în ţara noastră.

N-am găsit în cronici sau documente ale timpului numele copiilor ce avusese, nici data când a murit el, fiind refugiat în Muntenia.

în zilele noastre, acest neam s-a continuat prin femei în familia Aslan din Moldova.

CERCHEZ t
(MOLDOVA)

<tf£ deştept' Juee/ ak ^te^ea, £mn£A£&4»----------

Originea acestui neam e arătată chiar de numele său: el erau cerchezi sau clrcasieni, veniţi în Moldova şi stabiliţi printre boieri, înainte de Vasile Lupul, prin anul 1630. (v. Cantemir – Descriptio.).

ŞTEFAN CERCHEZ, MARE COMIS al lui Antioh Vodă, avea acest titlu în 1680. în timpul lui Dumitraşco Vodă în anul 1674, acel domn trimise o armată de moldoveni şi tătari unui Paşa turc ce venise cu trupe contra polonilor. Printre boierii ce comandau acele oşti, se aflau Buhuş Hatmanul, Constantin Cantemir serdarul şl „Ştefan Cerchezul comis." etc. (Letop. Neculce cap. V).

în 1684, Cerchez conduce o trupă de moldoveni în timpul luptelor cu tătarii, date de boierii emigraţi: „şi au rânduit pe o seamă de moldoveni cu Ştefan Cerchezul biv- ftori paharnic..." – (Letop. II, 28). Murind Constantin Cantemir în 1691, şi proclamându-se Dumitraşcu, fiul său, de principe, veni Domn însă Duca, iar Capezi-başa ce venise cu mazilia la Iaşi, luă pe Dumitraşcu Vodă Cantemir. El fiind de neam cerchez, „Ştefan comisul Cerchez mult s-a rugat acelui Capezi Başa pentru Dumitraşco Beizadea, zicându-i să-i fie milă de dânsul că este un copil...". – Capezi-Başa, care-l cunoştea pe acest boier şi fiind de acelaşi neam, apără într-adevăr cu multă căldură pe Cantemir, şi ajungând la Constantinopol îl avu sub grija sa, astfel că nu 1 se întâmplă nimic rău. (v. Letopiseţ. Mold. t. II. p, 245) – în aceste ocazii ne vorbeşte letopiseţul ţării de acest brav Cerchez.

Un document din 1689 – (orig. Academie). – citează pe ALEXANDRU CERCHEZ vel paharnic şi pe Ştefan Cerchez vel comis, împreună cu stolnicul Dumitraşco Ceaur, pentru o în ţări tură de moşie.

MARELE VORNIC SAUL CERCHEZ trăia către 1700. El avea de soţie pe Paraschiva, fiica vornicului lonaşco Balş.

Nu ştim dacă coborâtor dintr-înşii era: căminarul, mai apoi Hatmanul Costachi Cerchez, care în timpul mişcării grece din 1821, a fost trimis în mai multe misiuni importante, după cum vorbeşte şi jalnica Tragedie a lui Beldiman. El fusese şi în 1821 în deputăţia boierilor la Ţarigrad, când s-a ales Principe Ion Sturza. (Let III, 378, 418).

Cei din urmă descendenţi ai acestui neam au fost însă: serdarul IONIŢĂ CERCHEZ şi fiul său COMISUL TUDORACHE Cerchez, ce trăiau la începutul secolului actual.

Astfel această familie s-a stins cu desăvârşire în linie directă, după cum remarcă şi T. Boldur Lăţescu într-o notiţă la traducerea Descrierei Moldovei a lui Cantemir, unde enumeră familiile moldoveneşti (p. 230).

Nu trebuie a confunda această familie cu altă familie boierească Cerchez, de origine greacă *[armeană;* n.M.C.], înrudită cu Principele Mavrocordat şi stabilită în Valahia din secolul trecut, când membrii ei avură titluri de boierie şi din care astăzi sunt mai mulţi reprezentanţi.

Zata&z. -ita^d- Mzz an&z- zZ ^/^^*^

.....

COCORESCU
(VALAHIA)

Una dintre vechile şi însemnatele familii ale ţării, documentată din prima jumătate a veacului al XVI-lea şi înrudită poate cu Basarabii.

Boierul VLADUL CAPLEA din COCOR, de unde derivă şi numele, ne este probat de un document din anul 1537: iar un altul din 1588 ne arată şi pe fiii săi, BADEA şi CALOTĂ, boieri din Cocor. Jupâneasa CAPLEA din Cocor trăia în zilele lui Mihnea Vodă Turcitul.

Pe lângă aceşti vechi strămoşi al Cocoreştilor, o filiaţie a familiei se stabileşte şi ar putea forma geneologia urmată prin găsirea de noi izvoare, prin:

PETRU SPĂTARUL, boier care trăia sub domnii anteriori lui Mihai Viteazul. Aceasta a avut de fiu (doc. Arhiva Sfat Buc.) pe:

RADU VEL LOGOFĂT COCORÂSCUL, care în anul 1616, primeşte posesiune de la Radu Şerban asupra unor sate, după cum reaminteşte mai târziu Matei Basarab într-un hrisov domnesc (1641). (mănăstirea Veroşu). Acest însemnat boier a avut de fiu pe:

NICOLAE DIN COCOREŞTI postelnicul, citat în anul 1659-65- 71 etc. Contemporan cu dânsul era boierul clucer STANCIU din Cocoreştii, în 1650. în timpul lui Matei Basarab, Şerban Vistierul cumpără satul Bărăganul din judeţul Ialomiţa ,,de

la boierii ot. Cocoreşti", după cum se vede şi într-un document de proces pentru moşii, al Buzeştilor. (v. Odobescu; Antiq. Jud. Rom. p. 48). Copiii postelnicului Nicolae au fost:

Paraschiv, jupâneasa Pripia (1678), Petru (1655), Nica şi RADU COCORESCU MARELE LOGOFĂT, în anul 1681, când iscăleşte acte de-ale divanului domnesc. Postelnic era în 1666, mare clucer în 1680, iar în anul următor vel logofăt.

în 1876 moşia Cocoreştii, primi pe Duca Vodă „care n-a cutezat pentru ciumă să se ducă la Bucureşti, ci s-a dus la Cocoreştii, şi a şezut până la Bobotează... Şi fiind Domnul la Cocoreştii, a auzit că umblă Cantacuzenii împotriva lui şi pe câţi au fost lângă dânsul, i-au închis, şi pe Şerban Cantacuzenul Spătarul l-au luat în ziua de Sănicioară...” (Şincai Cron. III. 191).

Satul şi moşia Cocoreştl, veche a familiei şi care în timpurile vechi a căpătat numele acesta de la boierii din Cocor sau Cocoreştii, se află sub dealuri, situate pe râul Prahova, aproape de Floreşti şi Filipeşti. Astăzi e înstrăinată din familie. Atunci zisa moşie aparţinea Panului VLADU COCORESCU MARELE CLUCER, la acea epocă (1676) mare comis, după cum spune cronica anonimă: Duca Vodă venind în ţară a descălecat la Cocoreşti din grind, în casele Vladului comis...” în 1680, Vlad era vel clucer, cum se poate constata şi într-un hrisov al principelui Şerban Cantacuzino, iscălit de veliţii boieri ai divanului Domnesc printre care şi dânsul. (2 Martie, repr. Odobescu). – Peste un cin, în 1661 era mare Logofăt al ţării. Fiica sa: Ilinca ţinea în căsătorie pe Pârvan vistierul, 1707.

Un MÂNU Cocorăscul, trăia prin anul 1663.

MATEI COCORESCU în anul 1764, ne este amintit ca biv-vel vornic al Munteniei.

ALECU COCORĂSCU este numit la 26 aprilie 1782, ispravnic de Argeş, în locul Barbului Văcărescu. El a avut de fiu pe ION COCORĂSCU, fost vornic de poliţie şi postelnic titular, vel paharnic, căminar etc.

în anul 1822, o deputăţie a boierilor moldoveni se întâlni cu a celor din Valahia la Silistra de unde aveau să meargă la
Constantinopol pentru a cere Domn ţării de la Sultan. Există descrierea călătoriei lor prin Bulgaria şi Turcia, precum şi petrecerea la Constantinopol sub titlul de: „Jurnalul mergerii boierilor Deputaţi la Ţarigrad". (Letopiseţ – Kogălniceanu, II, p. 435). în afară de căminarul lancu Cocorăscu, printre boierii munteni se aflau: Banul Grigore Ghica, către a fost numit Domn, Banul Bărbuceanu Văcărescu, Vornicul Nicolae Golescu, Spătar Scarlat Mihălescu, Clucerul Mihai Fllipescu, şi Clucerul Filip. Peste puţin, la 13 iulie 1823, Ion Cocorăscu vornic e arestat şi dus la mănăstirea Plumbuita, împreună cu GHEORGHE COCORESCU mare vornic, poate fratele său. Tot atunci a fost arestat şi socrul acestuia C. Bălăceanu, şi câteşi trei conduşi la Plumbuita, de unde apoi se eliberară (1823). (v. Hurmusache. Doc. tom. X, 229).

Ion Cocorăscu din căsătoria sa cu Smaranda Cantacuzino, a avut doi băieţi: Alecu şi Scarlat.

ALEXANDRU COCORĂSCU t, cel mare, fost prefect etc., însurat cu Callopl Paleologu au avut o singură fiică: Smaranda, căsătorită cu colonelul Corlătescu.

SCARLAT COCORĂSCU. (n. 1816, t 1861), fost prefect (ispravnic) şi în urmă judecător la înalta Curte criminală. Soţie avea pe Ana născută Catopol; iar copii trei:

Ana cea mai mică, căsătorită cu Lahovaiy;

EMANUEL COCORĂSCU, n. 1841: şl

IOAN COCORĂSCU, n. 1839, fost inspector etc.... Căsătorit cu lulia născută Blaremberg, t 1890, are copii pe: (Alexandru t): SCARLAT Cocorăscu, n. 1870, referend la înalta Curte de conturi, căsătorit cu Madeleine Aslan (având fiică pe Smaranda); şi lULIA-

Lisette. Aceştia sunt ultimii şi singurii descendenţi ai acestei familii.

în judeţul Prahova sunt mai multe moşii „Cocoreşti", foste ale familiei şi al căror nume au fost date de membrii ei.

COMANEANU
(VALAHIA)

Veche familie a ţării şi care există printre boieri încă din secolul al XVI-lea.

Cronica ne vorbeşte cea dintâi de boierul BADEA COMĂNEANUL marele comis, care în anul 1658 a fost omorât împreună cu alţi boieri de către principele Mihnea III. Cronicarul anonim – (Cr. de când au descălecat românii, FV, 351), – ne spune, după ce arată uciderea unor boieri: „După aceasta nu multă vreme trecând, Mihnea fiind îndemnat de dracul, iar a abătut şi şi-a tăiat boierii, câţi mai rămăseseră, anume: Radu vel vornic Cândescu, cu doi fraţi ai lui Negoiţă şi Moisi şi Udriste vel spătar şi Diicu Buicescu vel clucer şi Radu Fărcăşanu vel stolnic şi Danciu Părăianu vel postelnic cu fiu său Preda logofătul; Badea Comăneanu vel comis şi Stroe clucerul Bârsescu şi Vasile Câmpineanu vel căpitan, şi alţi mulţi boieri, aruncându-i din casele domneşti jos..." etc. Cronicarul critică pe crudul domn, zicând: „acestea le făcea Mihnea, nu doară că erau ceva vinovati, ci numai din svatul lui cel necurat care era în inima lui plămădit, încă mai întâi ca să taie pe turci şi să ridice armă asupra turcilor. Deci ştiind că nu vor pristăni boierii, i-a tăiat şi nimica n-a folosit. Dau seamă înaintea lui Dumnezeu la vremea înfricoşatului judeţ", (id.).

MATEI COMĂNEANU vel căpitan de seimeni sub Brâncoveanu Vodă: are în anul 1690 misiunea de a întovărăşi pe tătarii trimişi de Sultan care era în ţară, în fugărirea trupelor germane ce părăsiseră Bucureştii, dar

mai mult a apărat ţara de tătari decât de nemţi: „...dând din poruncă şi domnul doi boieri, anume Cernica vel armaş (v. Izvoranu), şi Matei Comăneanu vel căpitan de Seimeni, cu câţiva slujitori, şi mai vârtos i-a trimis cu cât vor putea să stea şi să păzească de stricăciunile tătarilor să nu facă, mal ales să nu robească pe cineva şi să nu răpească ca nişte lupi de oameni ce sunt acel varvari... etc.”. (Radu Greceanu în Mag. istoric II, 151).

Desigur, un alt MATEI Comăneanu, poate fiul acestuia, e cel care în 1746 era biv vel pitar, iscălind nişte documente cu mai mulţi alţi boieri.

RADU COMĂNEANU, după cum raportează . Dapontes în „Ephemerides Daces", era la 20 iulie 1737 vel clucer de arie.

CONSTANTIN COMĂNEANU în anul 1782, septembrie era mare stolnic, printre boierii divanului ţării.

ION COMĂNEANU MARELE LOGOFĂT, în anul 1785, noiembrie 12, ca blv-vel şetrar este isprvnlc al Judeţului Buzău, unde poseda şi proprietăţi. în 1808 semnează în acte de-ale divanului ca fost-vel logofăt şi a murit pe la începutul secolului actual. Fiica lui a fost soţia lui Nicolae vornicul Golescu, Deli-aga, în a doua căsătorie a acestuia.

Printre membrii actuali, descendenti ai adevăratei familii Comăneanu, este:

t ACHILLE COMĂNEANU, general de brigadă n. 1839; comandant al diviziei din Buzău: a făcut cu dis- tlncţiune ca maior campania din 1877-78 etc. Căsătorit cu Cleopatra Dablja, decedată în 1888.

CONACHI
(MOLDOVA)

O familie veche moldovenească de care se aude prin cronici din secolul al XVII-lea.

După pomelnicul bisericii din Ţigăneşti, găsim începutul genealogiei ei, în persoana lui

ANGHEL CONACHI mare COMIS al Moldovei. Acesta avea de soţie pe PARASCHIVA VENIN, care se călugări ca văduvă şi muri în anul 1719 la moşia sa Năneştii de jos sau Fundenii din Tecuci. Iată ce narează Papadopol-Calimah despre dânsa:

Paraschiva mai avea un flu IOAN CONACHI. în 1711 când după catastrofa de la Prut a lui Dimitrie Cantemir şi a lui Petru cel Mare, tătarii au călcat, au ars şi au prădat ţara de jos a Moldovei, mai rău ca niciodată, loan Conachl a dispărut şl rudele sale au crezut că a fost prins şi dus în robie de tătari. în durerea ei de mamă, Paraschiva Conachl, adunând juvaerile sale şi bani, s-a dus la Hanul tătarilor, luând şi scrisori de la domnul Moldovei Nicolae Mavrocordat, ca să răscumpere pe fiul său din robie. Nicolae Voevod izbutise să scoată firman de la Sultan ca moldovenii să ia robii înapoi de la tătari şi a trimes boieri cu firmanul la Buceag, fiind Devlet-Ghereiu-Han acolo. Paraschiva se prezentă deci la Hanul tătarilor, cerând pe fiul ei loan Conachl şi oferind în schimb bani păgânilor; dar facându-se cercetare din porunca Hanului, s-a dovedit că loan Conachl pierise prins şi tăiat de tătari la gura Oael, pe moşia Drăgăneşti, în jos de Tecuci: în deznădejdea el, Paraschiva Conachl întorcându-se în ţară

se călugări, luând numele de Eupraxia, iar pe locul unde pierise fiul său de paloşul tătarilor a ridicat o cruce de piatră cu inscripţia după pomenirea şi soarta nenorocitului tânăr.Logofătul Costache Conachi, în cărţile de pomenire ce le-a scris în 1833 despre neamul său, zice că această piatră el a văzut-o şi a citit inscripţia de pe ea", (v. art. despre Tecuci, Convorb. literare, an XIX p. 925).

Familia VENIN din care era Paraschiva monahia, soţia lui Anghel Conachi, e de asemenea veche din Moldova, fiind o ramură din familia Conachi şi proprietară a moşiei Torceşti din Tecuci.

Un al doilea fiu al lui Anghel şi Paraschiva (Eupraxia) era boierul:

COSTACHI CONACHI, mare agă în divanul domnesc al lui Mihai Vodă Racoviţă (1716), apoi vel comis sub acelaşi principe în 1717. Cronicarul povesteşte de năvălirea trupelor nemţeşti în Moldova, atunci când ele veniră în Iaşi: ,,Iar Aga Conake ieşind de la curte să meargă la gazdă, numai ce auza Aga huietul oamenilor zicând că au intrat catanele în târg şi au intrat prin casele dinspre Bahlui cerând vin să bea fiind îngheţaţi: şi îndată Aga Conaki s-a şi întors înapoi la curte şi a făcut ştire că catanele au intrat în Târg...". Au urmat luptele apoi între Mihai Vodă cu tătarii de o parte şi catanele de alta, comandate de Căpitanul Ferentz Eman, care în urmă pieri ucis. De răzbunare, fugind bătuţi fiind de Racoviţă Vodă, ei prădară casele din Iaşi ale lui Aga Conachi". – Fiul lui Aga Conachi a fost:

COSTACHI CONACHI. Acesta în 1763 era mare paharnic în sfatul Domnului Moldovei Grigore Calimah Voevod şi apoi mare Spătar sub Constantin Mavrocordat în 1789.

La rândul său el avu fiu pe:

MANOLACHI CONACHI marele vornic, care era

ban în 1783, biv-vel vornic de Jos în 1799, şi apoi în 1802 din nou vel vornic de Ţară de Jos. El muri în anul 1803 iar soţia sa încă de la 14 octombrie 1777, născând pe:

MARELE LOGOFĂT COSTACHE CONACHI, care avea însă de la botez numele de Alexandru. Om învăţat, poet distins şl unul dintre cei dintâi ce am avut în ţară, era bun cunoscător al mai multor ştiinţe, filosofici şi al limbilor greacă, franceză şi turcă. El luă parte în comisia pentru facerea codului Calimah (1815); iar în 1829 în acea pentru elaborarea Regulamentului organic al Moldovei, fiind atunci mare vornic; fu apoi logofăt şi candidat la domnie când s-a ales Mihai Sturza. El poseda averi imense şi de obicei sta la moşia sa Ţigăneşti, mai adesea citind. Poeziile sale începu a le scrie în 1802, sub titlul de „alcătuiri şi amintiri", cele mai multe erotice, dar în care calităţile poetice abundă, având mai ales în vedere timpul când au fost scrise. – (v. pe larg despre el: Pap. Calimah. – Convorb. Uter. an. XXI, p. 9340).

El muri în anul 1849, 4 februarie. Soţia sa Smaranda (Zulnia, cum o cântă în poeziile sale), născută Donici, fusese întâi soţia lui Petrachl Negri (f 1824), şi muri înaintea Logofătului Conachi în 1831.

în biserica din Ţigăneşti, cu hramul Sf. Nicolae, zidită de dânsul, la Intrare în dreapta este un mormânt pe care se citeşte: , .Manolachl Conachi Vornic de Ţara de Jos săvârşitu-s-a din viaţă la 1 mai 1803. – ECATERINA fiica sa, soţia căminarului loniţă Sturza, săvârşită în 1827. – Smaranda născută Donici, nora sa, soţia logofătului Costachi Conachi, săvârşită în 1831, octombrie 12. Costachi Conachi, care din botez [a primit numele] de Alexandru, logofăt şi cavaler de sfântul Vladimir, născut la 14 octombrie 1777, săvârşit din viaţă la 4 februarie 1849, la 2 ore dimineaţa, – zac şl odihnesc sub această piatră".

Costachi Conachi a avut o singură fiică:

CATINCA, măritată cu Principele Vogoride. Ea tipări în 1855 la Iaşi, o parte din poeziile tatălui său. Catinca Costachi Vogoride, acum răposată, a avut din căsătoria sa, fiu pe MANOLACHE CONACHI VOGORIDE, care prin mama sa e ultimul descendent al acestei familii însemnate.

CONŢESCU
(VALAHIA)

Numele acestei familii derivă de la localitatea Conţeşti în Judeţul Dâmbovlţa, pe care o posedă din secolul al XVII-lea.

într-un zapis de vânzare al Olăneştllor cu Rudeanu figurează ca martor:

MIHAI LOGOFĂTUL CONŢESCU, în anul 1673, 10 mai. Acesta e cel dintâi din câţi cunoaştem din această familie. Probabil că fiu al său era:

MARELE LOGOFĂT CONSTANTIN CONŢESCU, ispravnic al divanului în 1714 etc., în timpul domniilor lui Brâncoveanu şi Ştefan Cantacuzino. El figurează în numeroase documente din acel timp, pe care le contrasemnează fiind vel logofăt. O fiică a sa Elenca era căsătorită cu vel armaşul Radu Lecca (anterior 1720).

La începutul acestui secol, a trăit:

PANĂ CONŢESCU, vel-pltar, din care se trage familia actuală. însurat cu Zinca n. Mavrodin, a avut patru fii: t Colonelul CONSTANTIN CONŢESCU, însurat cu Zoe având trei fetfe: Tarsita, Maria şl Zoe.

t IANCU neînsurat. – t GRIGORE CONŢESCU având ca fiică pe Zoe: – şl

MATEI CONŢESCU (1814-1884), căsătorit cu Polixenia Filality. Cel cinci copii al săi sunt: Grigore, Alexandrina, Paullna, Ellsa şi CONSTANTIN CONŢESCU.

CORBEANU |
(VALAHIA)

Veche familie, a cărei origină e aceeaşi cu Corvlnii din Ungaria, care se despart ca ramură dintr-înşii.

Ei sunt Basarabi din Oltenia, înrudiţi cu ramura domnitoare a lui Dan. Prin secolul al XTV-lea se desărţi peste munţi familia CORVINILOR DE HUNIADE, ilustrată prin ION Corvin de Huniade, „Cavalerul alb de-al Valachiei", cum îl numeau străinii şi apoi fiul său, regele MATHIAS al Ungariei. Numele e derivat de la „Corb", devenind „Corvinus" sau corbinus, (v. Ureche) de unde Corbenil. Se zice că există legătură chiar cu familia romană de sub imperiu numită „Corvinus". Despre viaţa acestei familii în curs de două secole (XIV şi XVI) nu găsim nimic în cronici, deoarece nu se pomeneşte numele de familie. Tocmai în secolul al XVII-lea întâlnim pe:

MARELE BAN VINTILĂ COREEANUL, fost vel paharnic şi spătar, care era printre boierii de frunte al ţării. în anul 1678, cum ne spune Constantin căpitanul. Duca mergând la Iaşi, îi veni veste că Kreţulescu cu casa lui fugise: „de acolo din tabără fugi şi Vintilă Corbeanu paharnicul, Pârvu postelnicul etc. în Ardeal, trecând pe laTrotuş". (II Mag. Ist. p. 16).

„în anul 1685, Mihai Cantacuzenul, mai înainte de a muri, la întâia zi a lui iunie, a fost trimis de frate-său Şerban Vodă, cu Banul Barbu Milescu şi cu spătariul Vintilă Corban la Mihall Apafl şi la sfetnicii lui, de a făcut legătură între ardeleni şi între munteni..." (v. Şincal, Cronica, III, p. 219). Murind, Banul Corbeanu a fost îngropat la mănăstirea Cozia.

DUMITRAŞCU PAHARNIC COREEANUL e frate cu Vintilă. El era boier unit cu partida Cantacuzenilor, care „avea unii pribegi de se înţelegeau cu ei: Banul Milescu, Dumitraşco Corbeanu, Paraschiva Bolişteanu, care venise cu Cuciuc Imbrihorul înaintea vizirului...” (Const. Căpitanul, id), adversari ai lui Duca-Vodă (1678).

Copiii lui Vintilă Corbeanu de la soţia sa Băneasa ILINA, fiica Postelnicului Constantin Cantacuzino au fost: – Mihai Bardul şi Constantin precum şi două fete, una Smaranda şi cealaltă..., soţia lui Constantin Ştirbey.

MIHAI POSTELNICUL CORBEANU, cel mai mare din fiii Banului Vintilă. în timpul domniei lui Brâncoveanu, cronica (Radu Greceanu, II 156) vorbeşte de dânsul, cu ocazia venirii oştilor turceşti, pe care trebuia să le însoţească domnul în Ardeal: .....după ce venise ştire la Domn de a oştilor venire, numaidecât boierii au ridicat, anume rânduind pre Isvoranul vel arm. i Mihai Corbeanu vel-postelnic, i Enache Văcărescu vătafu, să meargă să vază că unde va fi vad mai bun pe apa Argeşului, să facă pod pentru trecerea oştilor împărăteşti...” (1690) – Ca şi ceilalţi fraţi ai săi, Mihai Corbeanu muri fără copii.

BARBU CORBEANU vel vătaf de aprozi etc. 1706, e zugrăvit în biserica fostei Mitropolii din Târgovişte, unde printre principalii ctitori era neamul Corbenilor. în 1706, împreună cu fraţii săi Mihai şi Constantin, dăruieşte mai multe moşii pe la mănăstiri. (Doc. Arh. St.) El muri cam înainte de 1730.

CONSTANTIN CORBEANU, fost mare pitar şi sluger moare în anul 1743. A avut de soţie pe Maria fata lui Brăiloiu: şi el e ultimul supravieţuitor al acestei ilustre şi mari familii care se stinse cu totul în ţară prin moartea lui. Maria,

^^ ^Z'^4^2^
4&zs. -atw &&.
histoire : presque
chaque famille a
a ete entachée,
ma chi lo sa?

soţia sa, măritându-se a doua oară cu un grec (de la Cuciumoi), *[Rien d'extraordinaire dans cette histoire; presque chaque familie en a ete entachee, ma chi lo*

sa/ ... n.M.C.][viii] i-a transmis numele de Corbeanu (!), care a rămas şi copiilor din această însoţire.

Un boier CORBEANU emigrase peste munţi, unde îl găsim prin anul 1380, după cum atestă un portret al său, 2 cu armele Corbenilor, conţinând un corb. (Haşdeu) Din ' acesta descindea Banul Vintilă. Corvinii de Hunyade descind din BUTU, care probabil cel dintâi a trecut în Haţeg, producând ramura Hunyazilor, prin fiul său Şerban şi Voicu, fiul acestuia, (vezi *Corvin de Hunyade).*

în anul 1466 trăia boierul Motoş, care avea moşia în Corbi, antica proprietate a familiei pe care o stăpânea şi în secolele următoare, precum jupâneasa MUŞA de la Corbi în 1555 şi sora sa Maria a lui Vintilă paharnicul etc.

NICOLAE OLAHUL, arhiepiscop primat al Ungariei în zilele împăratului Ferdinand I, era din satul Corbii de piatră şi descindea din boierii Corbeni (v. Haşdeu, – Cuvinte din bătrâni I, p. 231) etc.

viii*) Nimic extraordinar în această poveste: aproape fiecaie familie dintr-acestea a fost „păngărită", dar cine o mai ştie?; (în fr.şi it. în orig.; n.ed.)*

■^ actualmente proprietatea d-nei Suţu, născută Alexandreanu Cafegi Başa (în fr. în orig.: n.ed.).

^ Pavilionul de vânătoare al boierilor de la Corneşti a ars în 19... (în fr. în orig., n.ed.).

CORNESCU
(VALAHIA)

Originea Corneştilor este a familiei Greceanu.

Familia Cornescu este ramura lui Radu logofătul Greceanu, cronicarul însemnat din secolul al XVIII-lea. Numele actual al familiei e luat la începutul acestui secol după moşia Corneşti din judeţul Dâmboviţa. *[actuaellement pro- priete de Mme Soutzou, nee Alexandreanu Cafegi Başa;* n.M.C.][x]

Fotino în Istoria sa (Viena 1819, tom. III p. 4) face menţiune de familia Cornescu, cu alte câteva familii boiereşti.

Astfel în mod sigur, genealogia Corneştilor începe în secolul al XVII-lea, în 1680.

ŞERBAN, VEL-LOGOFÂT GRECEANU, [1] boier învăţat şi colaborator cu fratele său RADU la Biblia din 1688 şi alte multe scrieri religioase. Şerban Greceanu traduce singur „Sfânta Evanghelie" publicată şi cu textul grec, pe două coloane, în 1693.

Marele logofăt Şerban a zidit pe la 1680 casele de la moşia Comeşti, care sunt azi încă în fiinţă. [Le *pavilion de chasse des boyards de Comestt a brule en 19...;* n.M.C.]™ Acest lucru are însemnătate, deoarece clădirile din acea epocă sunt foarte rare la noi.

[RADU GRECEANUL mare logofăt, fratele său, era însemnat cronicar în timpul lui Constantin Brâncoveanu].

GRIGORE MARELE BAN GRECEANU, fiul lui Şerban, trăieşte pe la începutul secolului al XVIII-lea şi în ultimii ani e Ban al Craiovei. El continuă ramura familiei din Corneşti. Fiu al său este stolnicul DRĂGHICEANU, asupra căruia nu ştim mult. Prin anul 1782 era vel sluger în divanul lui Caragea; el avu de fiu pe:

VEL-VISTIERUL SCARLAT GRECEANU-CORNES- CU, care trăia prin a doua jumătate a secolului trecut ca boier însemnat. La 11 octombrie 1790, principele de Coburg, comandantul armatei austriece, îi remite un act de mulţumire, ca fiind ,,cea dintâi persoană în ţară" (sic) pentru buna sa administraţie.

Marele vistier Scarlat Geceanu, ia cel dintâi numele de Cornescu. Era însurat cu Ecaterina, fiica Banului Dumitru Ghica.

MARELE LOGOFĂT CONSTANTIN CORNESCU, fiul lui Scarlat, e cunoscut de pe la începutul secolului, când în anul 1808 Alexandru Vodă Ipsilant l-a ridicat la rangul de comis, fiind încă foarte tânăr. A ocupat mai multe funcţii şi ranguri de boierii. în anul 1847 era ministru al cultelor.

El a avut doi fii, pe generalul Cornescu şi pe Constantin, din căsătoria sa cu Caterina Obedeanu, fiica Alexandrinei Obedeanu, şi soră cu logofătul Grigore.

GENERAL IOAN CORNESCU, (n. 1822 t Bucureşti 1890). Intrat în armată în anul 1837; ofiţer 1838, colonel 1858 şi general în 1870; Retras din armată în 1874. Decedat.

CONSTANTIN CORNESCU, şeful actual al

familiei, n. 1830; numit serdar de Barbu-Vodă Ştirbey. Fost în magistratură timp de 14 ani. Pasionat vânător, a scris „Manualul Vânătorului”; fost senator, prezident al Clubului Regal etc. – Căsătorit cu Elena n. Mano, are fiu pe: RADU CORNESCU, f la 12 aprilie 1899; şi două fiice căsătorite cu Nicolae şi Petre Rosetti-Bălănescu.

Blazonul familiei, astfel cum se găseşte în sigiliul pus pe multe acte vechi ale familiei, e un fundal de azur pe care stă o inimă deasupra cu o cruce romană de aur, având în dreapta şi stânga două păsări asemenea. Scutul e susţinut de un leu şi o aquilă a ţării. Coroană comtală.

COSTESCU
(VALAHIA)

AGA TUDORAN COSTESCU, care trăia în a doua Jumătate a secolului al XVII-lea avea proprietate moşia Costeştii, de unde derivă numele familiei, moşie pe care o vinde Banului Corbeanu. în urmă el se călugări, devenind egumen al mănăstirii Nucet.

Rudă de aproape cu dânsul, – poate chiar fiu, era:

IORGA COSTESCU, însurat cu Smaranda fata marelui Ban Corbeanu. Amândoi sunt zugrăviţi în mitropolia din Târgovişte, unde Corbenii erau ctitori. Fiul lui lorgu a fost:

AGA BARBU COSTESCU, 1750, însurat cu Catinca fiica logofătului Enăchiţă Văcărescu; de la care a avut o fată pe Ilinca, soţia lui Catargiu; iar băiat pe:

CONSTANTIN COSTESCU, fost mare vistier şi postelnic. La 1765, iulie 11 era şetrar, apoi serdar. Din însurătoarea sa cu Sultana, fata Chiajnli Grădişteanu avu următorii copii: – Joiţa soţia lui Assan; Safta Olănescu; Mariuţa soţia stolnicului Gr. Dona (1816); PANĂ Costescu, 1793, mare paharnic în 1814, biv-vel logofăt în 1832, mare vornic în 1836, t 1883; şi în fine, pe

ŞTEFAN COSTESCU, 1793, al treilea în vârstă dintre copiii lui Constantin. în 1808 era stolnic. A avu trei băieţi:

Costache, ALECU şi lancu, neînsurat.

COSTACHE COSTESCU a avut de fiu pe:

CONSTANTIN COSTESCU-COMĂNEANU, fost senator etc. Căsătorit cu Zoe loanidi, având fiică pe Olga, căsătorită 1. cu Al. Florescu, 2. cu G. Vemescu.

Alecu Costescu a avut băieţi pe:

ALEXANDRU Costescu etc. căsătorit cu Maria lonidis, având doi copii; – şi fratele său ŞTEFAN Costescu, decedat.

COSTIN
(MOLDOVA)

Originea acestei familii, – cunoscută de prin secolul al XV-lea, – după – Cantemir (Descriptiv Moldavlae) era sârbească: însă după cercetări mai exacte se poate vedea că e neîntemeiată această afirmaţie. Poate că li se zicea „Sârbi" după satul cu acest nume, care era moşia lor de familie, în Moldova. Sunt multe dovezi care arată aceasta.

Sinea! în Cronica sa (III. 253) spune: „Rău zice Cantemir că vrea să facă pe Miron a fi din neamul sârbesc: pentru că Mironeştii încă de pe vremea lui Aron Vodă prin anul 1594, erau boieri de frunte în Moldova"...

Documentele cele mai vechi care menţionează despre Costin se urcă la 1392. în acest an, 30 martie, un uric al lui Roman Vodă vorbeşte despre un COSTIN, aducând mărturia acestui boier. – (doc.slav. – Arh. St.).

în timpul domniei lui luga Vodă, un hrisov fără dată citează pe un „COSTIN", care probabil e acelaşi cu cel de mai sus.

COSTIN POSTELNICUL, trăia în secolul al XV-lea când e mărturisit în câteva documente ale timpului. Astfel: din anul 1433, 4 martie, într-un uric cil lui Ştefan cel Mare se aduce mărturisirea lui Costin Postelnicul şi a lui Vană Ureche. Tot acest Costin mai e mărturisit într-un document de la Iliaş Vodă şi fratele său Ştefan, dat în Vaslui,

COSTIN
(MOLDOVA)

decembrie 1436. – Sub Ştefan la 30 martie 1433, e citat din nou etc. iar în 1445 se pomeneşte „PANĂ COSTINA”, care s-ar putea să fie acelaşi (?) cu postelnicul. (Acte din arh. imp. rusă).

în decursul secolelor al XV-lea şi al XVI-lea nu cunoaştem mult despre această familie. Din secolul al XVII-lea însă, începe filiaţia regulată a familiei, prin:

POSTELNICUL ALEXANDRU COSTIN, boier însemnat moldovean în prima jumătate a veacului al XVII-lea. Soţia sa Safta, fiica lui Miron sluger, era nepoata lui Miron Barnovski Vodă şi a hatmanului Balica. – Costin ca Postelnic, însoţi pe Domnul Bamovskl la Ţarigrad, unde îngropă pe acest nefericit Principe. (Letop. Miron Costin, I). – Prin insistenţele sale, se aduse domn Moise Movilă, în anul 1630. în a doua domnie a acestuia, 1633, Postelnicul Costin e în Divan cu titlul de hatman şl pârcălab al Sucevei. El a trăit între 1600-1665.

(Prin anul 1623, găsim pe „Costin, diac de logofeţie" la Iaşi, fiu poate lui Alexandru). Alexandru Costin mai este pomenit într-un document din 7 august 1603, prin care Movilă Voevod dă tatălui său, satul Cioreştii din judeţul Fălciu. Prin anul 1641, e silit a emigra în Polonia, persecutat de Vasile Lupul. Amestecat fiind în afacerile domnului cu Ardealul sub Gheorghe Ştefan, a fost bănuit de Racotzy, şi zăcu un an întreg cu lanţuri în temniţa din Făgăraş.

Sub Ghica Vodă, urmaşul lui G. Ştefan, e vornic de poartă. Sub Ştefăniţă fiul lui Lupu e vel Postelnic, care rang îl păstrează şi sub Dabija. – în 1688 murise de mult, deoarece se vorbeşte de „jupâneasa lui Alex. Costin, ce a fost postelnic". într-un act din 1674, se arată că soţia sa Safta e văduvă şi şi-a pierdut copiii: Dumitraşco şi Măriuţa, înfiind pe Gavril Costachi vornicul. Miron, Velicico şi Basile erau fii din prima căsătorie a lui Costin.

DUMITRAŞCO, moare înaintea fraţilor săi, nu e aşa însemnat şi are o fică pe Grajdana, soţia lui Cocială. Prin 1657 găsim un PITAR ALEX.COSTIN (act. 43 vezi Ureche- M. Costin) într-un document. Nici un act însă nu arată înrudirea sa cu aceştia.

MIRON COSTIN MARE LOGOFĂT, cel mai ilustru

COSTIN
(MOLDOVA)

Originea acestei familii, – cunoscută de prin secolul al XV-lea, – după – Cantemir (Descriptiv Moldaviae) era sârbească; însă după cercetări mai exacte se poate vedea că e neîntemeiată această afirmaţie. Poate că li se zicea „Sârbi” după satul cu acest nume, care era moşia lor de familie, în Moldova. Sunt multe dovezi care arată aceasta.

Şincai în Cronica sa (III. 253) spune: „Rău zice Cantemir că vrea să facă pe Miron a fi din neamul sârbesc; pentru că Mironeştii încă de pe vremea lui Aron Vodă prin anul 1594, erau boieri de frunte în Moldova”...

Documentele cele mai vechi care menţionează despre Costin se urcă la 1392. în acest an, 30 martie, un uric al lui Roman Vodă vorbeşte despre un COSTIN, aducând mărturia acestui boier. – (doc.slav. – Arh. St.).

în timpul domniei lui luga Vodă, un hrisov fără dată citează pe un „COSTIN”, care probabil e acelaşi cu cel de mai sus.

COSTIN POSTELNICUL, trăia în secolul al XV-lea când e mărturisit în câteva documente ale timpului. Astfel: din anul 1433, 4 martie, într-un uric al lui Ştefan cel Mare se aduce mărturisirea lui Costin Postelnicul şi a lui Vană Ureche. Tot acest Costin mai e mărturisit într-un document de

COSTIN
(MOLDOVA)

la Iliaş Vodă şi fratele său Ştefan, dat în Vaslui, decembrie 1436. – Sub Ştefan la 30 martie 1433, e citat din nou etc. iar în 1445 se pomeneşte „PANĂ COSTINA”, care s-ar putea să fie acelaşi (?) cu postelnicul. (Acte din arh. imp. rusă).

în decursul secolelor al XV-lea şi al XVI-lea nu cunoaştem mult despre această familie. Din secolul al XVII-lea însă, începe filiaţia regulată a familiei, prin:

POSTELNICUL ALEXANDRU COSTIN, boier însemnat moldovean în prima jumătate a veacului al XVII-lea. Soţia sa Safta, fiica lui Miron sluger, era nepoata lui Miron Barnovski Vodă şi a hatmanului Balica. – Costin ca Postelnic, însoţi pe Domnul Barnovski la Tarigrad, unde îngropă pe acest nefericit Principe. (Letop. Miron Costin, I). – Prin insistenţele sale, se aduse domn Molse Movilă, în anul 1630. în a doua domnie a acestuia, 1633, Postelnicul Costin e în Divan cu titlul de hatman şi pârcălab al Sucevei. El a trăit între 1600-1665.

(Prin anul 1623, găsim pe „Costin, diac de logofeţie” la Iaşi, fiu poate lui Alexandru). Alexandru Costin mai este pomenit într-un document din 7 august 1603, prin care Movilă Voevod dă tatălui său, satul Cioreştii din judeţul Fălciu. Prin anul 1641, e silit a emigra în Polonia, persecutat de Vasile Lupul. Amestecat fiind în afacerile domnului cu Ardealul sub Gheorghe Ştefan, a fost bănuit de Racotzy, şi zăcu un an întreg cu lanţuri în temniţa din Făgăraş.

Sub Ghica Vodă, urmaşul lui G. Ştefan, e vornic de poartă. Sub Ştefăniţă fiul lui Lupu e vel Postelnic, care rang îl păstrează şi sub Dabija. – în 1688 murise de mult, deoarece se vorbeşte de „jupâneasa lui Alex. Costin, ce a fost postelnic”. într-un act din 1674, se arată că soţia sa Safta e văduvă şi şi-a pierdut copiii: Dumitraşco şi Măriuţa, înfiind pe Gavril Costachl vornicul. Miron, Velicico şi Basile erau fii din prima căsătorie a lui Costin.

DUMITRAŞCO, moare înaintea fraţilor săi, nu e aşa însemnat şi are o fîcă pe Grajdana, soţia lui Cocială. Prin 1657 găsim un PITAR ALEX.COSTIN (act. 43 vezi Ureche- M. Costin) într-un document. Nici un act însă nu arată înrudirea sa cu aceştia.

MIRON COSTIN MARE LOGOFĂT, cel mai ilustru membru al familiei şi boier al secolului al XVlI-lea în Moldova. El s-a născut în anul 1633, după cum spune singur în letopiseţ. „Miron Costin, mare cronicar, a fost şi martirul datoriei către ţară şi a murit pentru această datorie. El e acela care, pe când turcii ameninţau încălcând hotarele ţării, cuteză să zică Sultanului: «întindă-se împărăţia Măriei Tale ori unde, dar nu ne place să se întindă asupra ţării noastre»". (Ureche V.A. – Schiţe din ist. literat, române).

Tot el are un cuvânt celebru către Constantin Cantemir, când acesta vrea să ridice biruri noi: ,,Mai des cu paharul Măria Ta, dar mai încet cu orânduielile..."

în 1661 iunie, Costin e biv-paharnic; între 1662-64 e pârcălab de Hotin (docum. moşiei Baloseşti). în anul 1665 e vel-ciaşnic sau paharnic. în acelaşi an e şi mare Logofăt sub domnia lui Antonie Roset. Peste 2 ani seim neazâ ca vornic mare. Din 1676 e iarăşi vel-logofăt. Sub Constantin Cantemir, staroste de Putna, sarcină pe care o luase spre a pune capăt cetelor de bandiţi ce pustiau ţinutul.

în privinţa politicii, marele cronicar ca şi fratele său, erau plecaţi spre Polonia, din care cauză li s-a tras şi moartea. Ca scriitor, Costin se distinse prin cronica sa, sau primul şi al doilea descălecat (al lui Traian şi Bogdan). E cea mal importantă cronică a românilor din secolul al XVII-

lea atât prin detaliile istorice cât şi în privinţa limbii. Tot Miron Costin a scris şi nişte versuri polone, dedicate regelui Ioan III, cu titlul: ,,De neamul moldovenilor din ce ţară au ieşit strămoşii lor”; de asemenea şi „Viaţa lumii”, poem.

în anul 1691 se întâmplă drama în care pieri vestitul Miron Costin cu fratele său Velicico. Acuzaţi în faţa domnului Constantin Cantemir cum că umblau să puie domn pe Velicico, ei fură omorâti în aceeaşi zi. Despre tăierea lor, vorbeşte pe larg cronicarul Neculce (II, 136). Iată ce zice însă Nicolae Costin: ,,în văleatul 7200 luna

decembrie, în domnia sa, Cantemir Vodă tăiat-au pe Miron Costin, fost logofăt mare şi pe frate-său Velicico, vornic mare, dându-le vină că s-au ridicat pe domnie asupra lui, însă Miron nefiind în Iaşi într-acea dată, ci la tară la un sat al lui şi s-au fost întâmplat de i-a murit jupâneasa, că vrând s-o îngroape eată că au sosit la dânsul de la Cantemir, Armaşul al II-lea Racoviţă, cu un steag de lefegii, ca să-l ducă la Iaşi, că el se rugase să aibă răgaz până şi-o îngropa jupâneasa, şi să meargă; şi fiind aşa, iată au sosit şi Macrii vătaful cu a doua poruncă, de în ce loc îl va afla, acolo să îi taie capul; şi după poruncă i-au tăiat capul şi l-au îngropat împreună cu jupâneasa lui." – E foarte tristă scena când acest mare boier e luat de lângă catafalcul soţiei sale, la moşia Bărboşii, spre a fi executat. La 5 ceasuri în acea noapte, a pierit decapitat lângă puţ şi fratele său, vornicul Velicico.

Miron Costin a fost însurat cu ELENA, fiica lui Ion Movilă, cu care a avut trei băieţi: Nicolae, loniţă şi Pătraşcu.

HATMANUL VELICICO COSTIN, fratele al doilea al cronicarului. E cunoscut ca hatman din primii ani ai domniei lui Cantemir, care-l cheamă împreună cu fratele său din Polonia, punându-l în capul unor oşti. în mai multe întâlniri cu polonii, el fu silit să se retragă. (Neculce II, p. 231). Iată cum îl zugrăveşte cronicarul: „Velicico Hatmanul era un om de fire şi de treabă la toate socotelile lui, îndrăzneţ; numai, neavând nici cu cine, au doară nici noroc la războiu n-avea să-i slujească, că pe unde mergea îl tot bătea." Voia să ocupe tronul Moldovei cu ajutorul fratelui său, dar norocul îl părăsi.

El fu omorât câteva ceasuri după fratele său; fiind scos din beciul unde se ascunsese auzind de

venirea lefegiilor, fu dus lângă fântână şi decapitat: – „spune de Velicico că ar fi stat de multe ori împotriva vorbirei lui Cantemir Vodă, a fost zicând că omul care nu ştie carte este un dobitoc, adică unde nu ştia carte Cantemir Vodă...” (Mustea

membru al familiei şi boier al secolului al XVII-lea în Moldova. El s-a născut în anul 1633, după cum spune singur în letopiseţ. „Miron Costin, mare cronicar, a fost şi martirul datoriei către ţară şi a murit pentru această datorie. El e acela care, pe când turcii ameninţau încălcând hotarele ţării, cuteză să zică Sultanului: «întindă-se împărăţia Măriei Tale ori unde, dar nu ne place să se întindă asupra ţării noastre»”. (Ureche V.A. – Schiţe din ist. literat, române).

Tot el are un cuvânt celebru către Constantin Cantemir, când acesta vrea să ridice biruri noi: „Mal des cu paharul Măria Ta, dar mai încet cu orânduielile...”

în 1661 iunie, Costin e blv-paharnic; între 1662-64 e pârcălab de Hotin (docum. moşiei Baloseşti). în anul 1665 e vel-ciaşnlc sau paharnic. în acelaşi an e şi mare Logofăt sub domnia lui Antonie Roset. Peste 2 ani semnează ca vornic mare. Din 1676 e iarăşi vel-logofăt. Sub Constantin Cantemir, staroste de Putna, sarcină pe care o luase spre a pune capăt cetelor de bandiţi ce pustiau ţinutul.

în privinţa politicii, marele cronicar ca şi fratele său, erau plecaţi spre Polonia, din care cauză li s-a tras şi moartea. Ca scriitor, Costin se distinse prin cronica sa, sau primul şi al doilea descălecat (al lui Traian şi Bogdan). E cea mal importantă cronică a românilor din secolul al XVII-lea atât prin detaliile istorice cât şi în privinţa limbii. Tot Miron Costin a scris şi nişte versuri polone, dedicate regelui loan III, cu titlul: „De neamul moldovenilor din ce ţară au ieşit strămoşii lor”; de asemenea şi „Viaţa lumii”, poem.

în anul 1691 se întâmplă drama în care pieri vestitul Miron Costin cu fratele său Velicico.

Acuzaţi în faţa domnului Constantin Cantemir cum că umblau să puie domn pe Velicico, ei fură omorâţi în aceeaşi zi. Despre tăierea lor, vorbeşte pe larg cronicarul Neculce (II, 136). Iată ce zice însă Nicolae Costin: „în văleatul 7200 luna decembrie, în domnia sa, Cantemir Vodă tăiat-au pe Miron Costin, fost logofăt mare şi pe frate-său Velicico, vornic mare, dându-le vină că s-au ridicat pe domnie asupra lui, însă Miron neflind în Iaşi într-acea dată, ci la ţară la un sat al lui şi s-au fost întâmplat de i-a murit jupâneasa, că vrând s-o îngroape eată că au sosit la dânsul de la Cantemir, Armaşul al II-lea Racoviţă, cu un steag de lefegii, ca să-l ducă la Iaşi, că el se rugase să aibă răgaz până şi-o îngropa jupâneasa, şi să meargă; şi fiind aşa, iată au sosit şi Macrii vătaful cu a doua poruncă, de în ce loc îl va afla, acolo să îi taie capul; şi după poruncă i-au tăiat capul şi l-au îngropat împreună cu Jupâneasa lui." – E foarte tristă scena când acest mare boier e luat de lângă catafalcul soţiei sale, la moşia Bărboşii, spre a fî executat. La 5 ceasuri în acea noapte, a pierit decapitat lângă puţ şi fratele său, vornicul Velicico.

Miron Costin a fost însurat cu ELENA, fiica lui Ion Movilă, cu care a avut trei băieţi: Nicolae, loniţă şi Pătraşcu.

HATMANUL VELICICO COSTIN, fratele al doilea al cronicarului. E cunoscut ca hatman din primii ani ai domniei lui Cantemir, care-l cheamă împreună cu fratele său din Polonia, punându-l în capul unor oşti. în mai multe întâlniri cu polonii, el fu silit să se retragă. (Neculce II, p. 231). Iată cum îl zugrăveşte cronicarul: „Velicico Hatmanul era un om de fire şi de treabă la toate socotelile lui,

îndrăzneţ; numai, neavând nici cu cine, au doară nici noroc la război n-avea să-i slujească, că pe unde mergea îl tot bătea.” Voia să ocupe tronul Moldovei cu ajutorul fratelui său, dar norocul îl părăsi.

El fu omorât câteva ceasuri după fratele său; fiind scos din beciul unde se ascunsese auzind de venirea lefegiilor, fu dus lângă fântână şi decapitat: – „spune de Velicico că ar fi stat de multe ori împotriva vorbirei lui Cantemir Vodă, a fost zicând că omul care nu ştie carte este un dobitoc, adică unde nu ştia carte Cantemir Vodă...” (Mustea
Letop. III. 36). Căsătorit cu Catinca fata lui Toma Vornicul, avea moştenire Sârbii şi Bodeştii. în 1680 era comis.

VASILE COSTIN, frate cu precedenţii, moare încă tânăr, în februarie 1685. Iscălit într-un zapis al lui Duca Voevod din iulie 1669. Un act de judecată al Iui e dat din 1674, 22 septembrie, sub Dumitraşco Vodă. E îngropat în mănăstirea Bărbeşti în 1685, având pe mormânt o piatră de marmură. Peste 6 ani, fu îngropat alături de dânsul şi Miron cu Elena soţia sa. Inscripţia de pe piatră este: „Această piatră o făcut-au Velicico Costin Hatmanul, care s-a pristăvit către sălaşele veşnice în anii de la zidirea lumei 7193, luna februarie 20 ziua ".

NICOLAE COSTIN, fiul lui Miron, t fără copii, continuă opera tatălui său ca cronicar. Nicolae, în timpul lui Cantemir se însură cu Ileana fata lui Duca Vodă şi pare că acest lucru a contribuit la necazul lui Constantin Cantemir pe neamul Costin. – Nicolae Costin a fost vornic şi MARE LOGOFĂT al Moldovei, fiind unul din boierii însemnaţi. Cronica sa, urmează întâmplările dintre anii 1662-

1711, sub titlul: „Letopiseţul ţării Moldovei de la zidirea lumii". Pe lângă această cronică, el mai avu şi alte scrieri. – Fraţii săi erau:

PĂTRAŞCO COSTIN e mai puţin cunoscut şi probabil a murit tânăr. Cămăraş mare sub Constantin Cantemir, era menit ginerele acestui domn, fiind logodit cu domniţa Safta, fiica lui, care logodnă însă se desfăcu. Nu a avut copii.

Prin anul 1689 sub Principele Cantemir, împreună cu fraţii săi se refugie la cetatea Neamţului. (Let. II, 242).

IONITĂ COSTIN HATMANUL, sub Constantin Cantemir, serdar. Acest fiu al lui Miron logofătul era postelnic al Il-lea în domnia din urmă a lui Duca Vodă (Letop. N. Costin, II). Un act din 18 septembrie 1683 îl pomeneşte ca hatman: căsătorit cu Safta Jora, el avu doi fii: pe Nicolae şi pe Miron zis Mutul. în genealogia Costinilor e citat ca „Generalissimus und guverneur von Sutzava". – E socrul lui Miron Cuza logofăt şi din 1730 se păstrează foaia de zestre a soţiei sale. (Acad.).

NICOLAE COSTIN vel jlcnicer, apoi ..erzkanzler" sau mare logofăt, zis Brenişteanu. A fost căsătorit cu Ilinca sora lui Vodă Constantin din Valahia. El a avut patru fiice: Casandra Vorniceasa, căsătorită cu lordache Cantacuzen (Deleanu); Victoria Comisoaia cu logofătul Stratulat, apoi cu vel paharnicul Matei Hurmuzache; Maria căsătorită cu Stolnic Luca şi Safta măritată cu marele Ban loniţă Kreşulescul.

- Un COSTIN, poate să fi fost frate (?) cu Nicolae. Anume acel amintit că a ţinut pe fata postelnicului Constantin Cantacuzen (1707). Acest Costin a avut un fiu CONSTANTIN, pe care-l găsim iscălit în două documente din 1722 şi 1731 de la Nicolae Voevod, fiind ftori logofăt.

MIRON II COSTIN, zis MUTUL, cunoscut ca vornic mare şi fost spătar. Fiu al lui Nicolae. în genealogie i se zice ..Mutenko", ca şi urmaşului său. Căsătorit cu Casandra Cuza Comisoaia, a avut doi copii pe:

IONITĂ COSTIN SPĂTAR, al II-lea fiu, asupra căruia se ştie că a avut doi copii, anume pe IORDACHE COSTIN spătar, + fără copii, şi pe Maria.

MANOLE COSTIN COMISUL, frate cu loniţă şi fiu mai mare al lui Miron Mutul, a fost însurat cu Aniţa Buhuş stolniceasa. Poartă şi el surnumele de Mutenko. Avu patru copii, dintre care trei fete adică: Maria, Safta căsătorită cu vornicul Costriş, Smaranda, şi:

DUMITRU CAVALER DE COSTIN, fost mare spătar, căsătorit cu Catinca Flondor, El capătă de la imperiul Austriei titlul ereditar de „ritter von Costin”, care s-a perpetuat, familia fiind stabilită în Bucovina. Fiul său a fost:

Cavalerul GEORGE DE COSTIN căsătorit cu... Are fiu pe:

MIRON DE COSTIN, căpitan de cavalerie, fost ofiţer în armata austriacă etc. ultimul descendent al familiei. Căsătorit cu Sofia Vlădescu.

Armoriile: pe fundal roşu, două săbii încrucişate cu vârfurile în sus, de argint. Coroana de baron.

COŢOFEANU
(VALAHIA)

Veche şi însemnată familie boierească, azi aproape stinsă originară din Oltenia, unde îşi avea leagănul încă din timpul vechilor Domni Basarab!. La origină era aceeaşi familie cu Spinenii. (vezi Spineanu).

MIHAI SPĂTARUL COŢOFEANU se ilustrează sub Leon Vodă în anii 1630. Atunci, la 27 octombrie, cum ne spune cronica anonimă, o mulţime de boieri emigrară din cauza birurilor, printre care marii boieri Fillşanul, Brădescu etc. Leon Vodă trimese soli după dgnşii pe Radul de Deasa ş.a., care se întâlni ,,cu străjlle pribegilor, fiindu-le capi Barbu paharnic Brădescu şi Mihai spătarul Coţofeanu... şi prinseră pe Radu logofăt Deasa..." – Matei aga profitând atunci, intră cu trupe în ţară, pe urma străjilor. Mai apoi, aceşti boieri se împacă cu Vodă Leon, care le dete boierii. – Matei Basarab ocupând tronul, mai mulţi boieri vor să aducă domn pe Radu de la Moldova, fiul lui Alexandru, pentru care-şi pregătiseră totul intrând în ţară. Matei însă trimete înaintea lor la Buzău trupe sub ascultarea lui Mihai Coţofeanu şi Radu Deasa, boieri de credinţă, în urma căror pretendenţii se retraseră, revenind însă mai târziu, când fură înfrânti de principe la Dudeşti. – El avu o soră, ludita Coţofeanca spătăreasa (vezi Spineanu).

Despre ION SERDAR COŢOFEANU narează cronicarul Şincai, anume: Contele Emeric Tekely cerând în anul 1682 ajutor de la turci contra nemţilor, ,,i s-au dat oşti din ţară cu lonaş serdariul Coţofeanu, iară din

Moldova cu Gheorghiţă Ciudei serdariul, care multe cetăţi de-ale sale a luat înapoi...etc." (Şincai, Cron. III, 209, ap. Cron. Bălăcenească şi Ghebhardi).

Mai mulţi boieri Coţofeni, urmaşii acestora, aveau mai târziu averi întinse în ţară şi moşii numeroase, fiind până în secolul nostru, timp de două secole, printre boierii mari ai ţării.

Boierul COŢOFEANU era ispravnic de judeţul Dolj în 1816; iar apoi a fot făcut clucer mare.

Fata lui Coţofeanu din Craiova, pe la 1830, când mulţi boieri îşi măritau fetele după ofiţeri ruşi ce se aflau în ţară, a fost măritată cu parucicul Pasninski.

Ultimii urmaşi ai acestei familii în zilele noastre, copiii boierului Gugă COŢOFEANU, din Craiova: TITI Coţofeanu, cunoscută sub numele de ..Princesse de Bucarest", şi – GRIGORE COŢOFEANU, fratele său, cel din urmă descendent al familiei.

Satul Coţofeni, vechi al familiei, se află în judeţul Dolj, mai sus de Craiova, fiind compus din trei corpuri: Coţofenii de Sus, de Mijloc şi de Jos, pe ambele maluri ale râului Jiu.

CRASNARU
(VALAHIA)

Familie boierească din Gorj, unde s-a limitat în cursul secolului trecut şi în care se află satul Crasna, de la care şi derivă numele. în acea localitate se află şi mănăstirea Crasna, zidită în 1639 de marele pitar Dumitrie Filişanu, reparată în 1747, şi situată sub muntele Muscel. – (v. Filişanu).

Boierul RADU DIN CRASNA, împreună cu fratele său NEAGOE spătar, au fost trimişi de Domn în anul 1540, pentru a face îndreptarea hotarelor cu Ardealul, din partea noastră, (v. Puşcariu. Fam. nob. din Ardeal II, p. 181).

Aceştia desigur sunt cei dintâi strămoşi cunoscuţi ai celor ce urmează.

DUMITRAŞCU CRĂSNARU, boier gorjan, la 18 august 1734, e însărcinat de administraţia imperială a Banatului cu cercetarea unei pricini. (Al. Ştefulescu – Tg.Jiu).

MIHAI CRĂSNARU mare clucer, e ctitor la mănăstirea Crasna. Fiind biv-vel clucer în 1756 (ianuarie 3), e orânduit de Vodă Racoviţă, ca împreună cu Radu Brăiloiu biv-vel pitar, să hotărască moşia Târgu-Jiu.

Slugerul ŞTEFAN CRĂSNARU se afla în anul 1779 ca ispravnic al judeţului Gorj, împreună cu Barbu Poenaru vel-şetrar. Tot slugerul Crăsnaru, împreună cu mai mulţi boieri, fu numit în divanul

Craiovei, ca jude (cu 50 taleri pe lună) în 1783.

RADU CRĂSNARU biv-vel şetrar era judecător peste judeţul Gorj, la Târgu-Jiu în anul 1780 şi 1784.

în secolul actual, în 1801, unul din ispravnicii de GorJ era: GEORGE CRĂSNARU, care împreună cu soţia sa Stanca Slugereasa sunt zugrăviţi în biserica Sfântul Nicolae din Târgu-Jiu, la dreapta intrării, ca ctitori şi donatori, iar alături de dânşii fiul lor: GRIGORE CRĂSNARU.

Astăzi există mai mulţi membri ai acestei familii, dintre care: ALEXANDRU' CRĂSNARU, fost prefect de Vâlcea, căsătorit cu Vera Roscovsky; – ACHILLE CRĂSNARU şi fiul său: CONSTANTIN Crăsnaru, magistrat etc...

CREŢEANU (Creţianu)

(VALAHIA)

Această familie a posedat timp de mai multe secole, până la Zamfir Creteanu, moşia Creaţa din Ilfov, de la care-şi trage numele. Unul dintre strămoşii ei este menţionat în documente din timpul lui Matei Vodă Basarab (sec. XVII).

Pe la finele secolului trecut, dintr-o ramură a familiei, un Creţeanu căsătorindu-se cu Alexandrina, fiica marelui logofăt N. Obedeanu a dat naştere ramurii care a luat numele de Obedeanu, reprezentată prin marele logofăt Gr. Obedeanu, care a avut numai o fiică: Alexandrina Şutzo (v. Obedeanu).

Strămoşul actualei familii, – ramura principală – îl găsim la începutul acestui secol în persoana lui:

ION CREŢEANU MARE PAHARNIC, cu care titlu iscăleşte şi printre boierii divanului, (an. 1808 etc.). Acesta, însurat cu Sanda Cornescu-Greceanu a avut trei fii: – IORDACHE t neînsurat, fost secretar al divanului în timpul administraţiei lui Kiseleff; – Zamfir şi Costache, care având copii, urmaşii lor formează azi două branşe:

1. AGA ZAMFIR CREŢEANU, însurat cu Maria, fiica vornicului Constantin Samurcaş Caimacamul Craiovei, a avut treisprezece copil, din care au ajuns la maturitate patru fii şi două fiice:

- GEORGE CREŢEANU, (1829-1886) poetul, cel mai mare: fost ministru şi prezident al Curţii de Casaţie. Ca scriitor a lăsat poezii admirabile, din care multe au rămas populare. ,,Poet duios şi sincer, zice un critic, el a întrupat în versurile sale numai ce situaţii adevărate îi inspl-

rau... Cretzeanu îşi iubea patria, pentru care a lucrat cu mare sârguinţă...” – Căsătorit cu Ana Mano, n. 1840 (în v.) fiica logofătului Nicolae Mano, a avut două copii: Smaranda, căsătorită cu colonelul I. Mano; şi

GEORGE CREŢEANU n. 1865, deputat, fost secretar de legaţie etc. Căsătorit (1894) cu Zoe Al. Ştirbey (n. 1874, + 1897), având doi fii gemeni: GHEORGHE şi ALEXANDRU Creţeanu nn. 1895.

- Generalul VICTOR CREŢEANU, al doilea fiu al lui Zamfir (n. 1832, t 1897): general de cavalerie-inspector, fost şeful casei militare a M.S. Regelui etc... însurat: 1. cu Elisa Văcărescu (fără copii), şi 2. cu Elisa Pană Olănescu, de la care a avut un fiu şi două fiice: ZAMFIR (1864-1883) t la Zurich; – MARGUERITE, căsătorită cu Prinţul Grigore Const. Ghica; şi Viorica, căsătorită cu căpitan Nicu Catargi.

Ceilalţi doi fii ai lui Aga Zamfir au fost: ALEXANDRU fost căpitan, fără copii, n. pe la 1840, decedat 1890. – ION CREŢEANU n. 1849, fost magistrat.

Fiicele lui Zamfir, surorile precedenţilor: Zoe (1839 t 1873), măritată cu maiorul Petre Retoridy; şi Maria n. 1848, căsătorită 1. cu colonelul Aristid larka şi 2. cu Albert Chabert.

II. COSTACHE CREŢEANU, fiul mai mic al paharnicului Ion Creţeanu, însurându-se cu o Lăcusteanu a avut următorii copii:

1. ION CREŢEANU, consilier la curtea de conturi, decedat. însurat cu Maria n. Ştefănescu, a avut trei copii: Maria; Elena, căsătorită cu căpitanul C. Slătineanu şi ION CREŢEANU, n. 1863, fost ofiţer de cavalerie.

2. ULYSSE CREŢEANU, decedat. însurat cu Contesa Sultana Rosetti. Neavând copii, au adoptat o fiică Maria.

3. NICU CREŢEANU decedat, fără descendenţi. 4. CONSTANTIN CREŢEANU t. fost prefect de Ilfov şi 5. Elena, măritată cu N. Tătăranu.

CUZA
(MOLDOVA)

Familie princiară română şi una dintre cele însemnate ale Moldovei, aflându-se printre boierii mari din secolul al XVII-lea.

După cum ne arată numele, originea familiei trebuie căutată la sudul Balcanilor, unde din evul mediu, în secolele al XlII-lea şi al XTV-lea trăiau cavalerii Cuzi, de origină italieni şi care se produseră în războaie ca stratioti distinşi.

Letopiseţele Moldovei ne vorbesc pe larg de CUZA SPĂTARUL, un boier însemnat prin rolul ce Joacă la începutul secolului al XVIII-lea. Constantin Duca venind în scaun în anul 1701 şi văzând numărul mare de boieri emigraţi în Valahia la Brâncoveanu, numi o deputăţie de boieri spre a se întâlni la Focşani cu a lui Brâncoveanu ca să decidă în această privinţă. Boierii moldoveni din acea misiune erau Nicolae Donici mare vornic. Ion Costin Hatman, Cuza Spătarul, împreună cu Mitropolitul ţării. (Letopiseţ., ed. Kogăl. t. III, p. 28, 113).

Moartea lui se întâmplă sub Mihai Racoviţă Voievod în anul 1716, atunci când Vasile Ceaurul şi trupele nemţeşti venite în Moldova au fost înfrânte de Vodă Racoviţă cu ajutorul tătarilor: „Atuncea era un boier mare, zice anonimul cronicar al Moldovei, numit Cuza ce fusese Spătar mare şi ziceau unii că a fost şi el într-un sfat şi legătură cu acei neprieteni: căci feciorul lui aeve a mers la cătane şi umbla tâlhuind. Si de multe ori i-a poruncit Mihai-Vodă ca să tragă pe feciorii săi încoace, să nu se afle

la nemţi cu catanele; iară el aducea pricini ca să îndrepte pe feciorii lui: şi a trimes domnul de a prins pe doi din feciorii lui şi i-a închis, şl au şezut până au venit catanele: şi Cuza fiind la Iaşi a trimis prin mijlocul catanelor şi a slobozit feciorii de unde erau închişi. Ce prepuind domnul şi zlcându-şi şi alţii, cum acel Cuza a avut corespondenţie cu catanele şl i-ar fi umblat scrisorile la dânşii, dându-le ştire de starea Domnului, îndată s-au pogorât Domnul de la Cetăţue şi a pus de l-a spânzurat pe Cuza". (id. III 129). Tot atunci se decapită şl căpetenia trupelor nemţeşti Ferencz, şi cum zice alt cronicar: „până a tăia pe Franţ, Cuza spătarul era spânzurat de furca scrânciobului ce era înaintea curţii domneşti, îmbrăcat cum l-au fost găsit".

După cum se vede din naraţiunea cronicarului, spătarul Cuza a avut mai mulţi fii.

El este TODERAŞCU CUZA, care trăia în 1700 şl înainte, având de soţie pe Safta, fiica slujerului Toader Jora, şi dintr-ai cărui fii unul se chema tot TODERAŞCU şl a fost de asemenea spătar.

Un alt fiu al său, care era MIRON CUZA, împreună cu cumnatul său, fuseseră ridicaţi încă înaintea omorârii spătarului Cuza, de Ia Brănişteni unde se aflau şi închişi la mănăstirea Bârnova. Acesta era ginerele lui loan Costin, după cum se vede în foaia de zestre din anul 1730.

CASANDRA Cuza comisoaia, soţia lui Miron Costin Mutenko (sec. XVIII), de asemenea fiica spătarului Cuza cel ucis în 1716, avea împreună cu bărbatul ei moşia Brănişteni, de unde tot atunci fuseseră luaţi odată şi închişi fratele şi soţul ei.

ARGHIRIE CUZA, fratele lui Miron şi al Casandrei, al cărui nume de botez îl regăsim mal târziu în familie, era vel-spătar în anul 1642, iscălit într-un act de familie cuprinzând enumerarea satelor copiilor lui loan Costin. (arhiva Hasdeu III, 28).

Urmaşul spătarului Cuza, fiu al lui Arghirie spătarul a fost:

IONIŢĂ CUZA, fost mare spătar şi mare pitar, rang

în care-l găsim prin documentele din anul 1749, între altele iscălit în actul de dezrobire al vecinilor şi apoi în 1756. în timpul domniei lui Grigore Calimah Voevod era în divanul acestuia în cinul 1767, cu titlul de mare stolnic. (Letop. III, 255 ed. Kog.).

loan Calimachi fiind domn al Moldovei în 1758 şi nemulţumind mai mulţi boieri, credinciosul său Stavarache obţinu exilarea a unsprezece boieri însemnaţi, între care loniţă Cuza, care „fură ridicaţi deodată de arnăuţi şi ceauşi împărăteşti şi transportaţi în Asia la Samson-Kalisi şi lonikalisi" (Fotino, Ist. D. III p. 113). Peste puţin Domnul fu silit însă să-i readucă în urma revoltei celorlalţi boieri din ţară. loniţă Cuza pieri în anul 1778, acuzat împreună cu Vornicul Bogdan de viclenie contra Domnului de atunci, Moruzl. Enache Kogălniceanu a descris această dramă sub titlul: „asupra pieirii lui Manolaki Bogdan vel-Vomic şi a lui loan Cuza x# biv-vel spătar, care cu urgia împărătească şi de sabia E domnească s-au săvârşit în domnia Măriei Sale I Constantin D. Moruzl Vodă în anul 1778, 18 august" { (Letopiseţ t. III p. 281-95). în închisoare, Cuza fu decapl-Ă tat întâi, iar apoi vornicul Bogdan. Trupurile lor goale fură . îngropate la Sfântul Nicolae; iar „capetele le-au pus în I Poarta Domnească, – tot poporul să le privească".

loan Cuza a avut trei fii: Gheorghe, Arghir şi Nicolae.

GHEORGHE sau IORGU CUZA, cel mai mic dintre fraţi, mare vornic. Fost cu titlul de Ban, căminar, apoi postelnic, mare hatman şi vornic. – Ca postelnic, se manifestă în mişcarea revoluţionară de la 1821, fiind şl citat de vornicul Beldiman în *Tragodia* sa (let. III, 391-3); „Postelnicul Gheorghe Cuza, al Agiei eplstat..."

în anul 1822 era vornic şi a luat parte la ambasada boierilor munteni şi moldoveni ce se duseră la Ţarlgrad spre a cere domn. Se păstrează un jurnal al mergerii boierilor în Turcia, unde sunt descrise toate întâmplările ce avură până la întoarcere. (Letop. Kogălniceanu III, p. 435-49)

ARGHERIE CUZA vel-postelnic, fost căminar, spătar în 1824 etc., fratele precedentului. Avu un singur fiu:

IORDACHE CUZA, mare comis, apoi agă, însurat cu fiica lui Dibolu.

Maria, sora lui Gheorghe şi fiica lui loniţă Cuza postelnicul a fost măritată cu Alexandru Calimachi; în fine

CĂMINARUL NICOLAE CUZA, fiul mal mare al lui loan Cuza avu următorii cinci copii: două fete căsătorite una cu spătarul D. Bondre, cealaltă cu Panait Docan: iar băieţi trei:

GHEORGHE CUZA, spătarul, apoi hatman etc. fost Ispravnic de Judeţ 1824-40. t fără copii.

GRIGORE CUZA a fost deasemenea mare comis şi spătar: al treilea în vârstă din fiii lui Nicolae Cuza. în 1824 e iscălit ca mare comis într-o suplică a boierilor Moldovei. în timpul domniei Principelui Mihail Sturdza, el la o parte însemnată la mişcările politice. Astfel, în 1848 mişcarea revoluţionară era să înceapă în Moldova: la 27 martie se face o consfătuire la care iau parte o mie de oameni spre a face cuvenitele cereri domnului. „Consfătuirea, zice d. Xenopol în Istoria sa, se deschise sub prezidenţia lui Grigore Cuza, bărbat cunoscut pentru talentele şl nestrămutatele sale simţăminte patriotice.” (Ist. t. VI, p. 382).

Fratele său şi al doilea fiu al lui Nicolae Cuza, era:

IOAN CUZA MARE SPĂTAR şi fost ispravnic în Moldova etc. A avut de soţie pe Doamna Sultana Cuza, decedată la 20 mal 1865, în vârstă de 80 de ani. Fiul lor este: *

PRINCIPELE ALEXANDRU IOAN I. CUZA, domn al Moldovei şi Valahiei (1849-1866). Născut în 1820 la Galaţi, intrat foarte tânăr în armată, în 1837 pleacă la
Paris spre a studia. întors în ţară ocupă diverse magistraturi şi în 1850 prefectura (pârcălăbia) de Galaţi. în 1857 sub căimăcămia lui Vogorides, reintră în armată şi în acelaşi an a fost colonel.Puţin după aceea, comisiunea de trei guvernând Moldova, a fost numit ministru de război al Moldovei şi ales reprezentant al Galaţilor în adunarea electivă, însărcinată cu alegerea unui domn (1858). La 17 ianuarie 1859 în Iaşi şi cu câteva zile în urmă (5 februarie) în Bucureşti, în lipsa unui principe dintr-o casă străină

Alexandru Cuza fu ales în unanimitate principe al ambelor ţări surori, realizând astfel UNIREA atât de mult dorită, şi care desfiinţa pentru totdeauna diferenţa artificială între moldoveni şi munteni. Sancţiunea Porţii şi ratificarea definitivă a puterilor se isprăvi la 3 septembrie 1859. Fuziunea ambelor parlamente şi ministere se făcu cu consimţământul Porţii otomane în 1861. – Mai multe schimbări de ministere avură loc în acest timp. Parlamentul votă pe rând legi de o mare importanţă pentu progresul ţării: secularizarea averilor mănăstirilor, sursă de venituri pentru stat, crearea curţii de conturi şi a consiliului de stat, organizarea justiţiei şi a administraţiei, îmbunătăţirea armatei şl a instrucţiei publice, concesia drumurilor de fier. Apoi abrogarea pedepsei capitale, inviolabilitatea persoanelor şl a domiciliului, libertatea presei şi a întrunirilor. în anul 1865 se promulgă şi codul civil al României, după al lui Napoleon, purtând numele Domnului Alexandru Ioan. – Cu prilejul legii agrare, Principele dizolvă cu forţa Camera la 14 mal 1863, şi peste două zile legea electorală fu promulgată; noul statut fu aprobat cu o enormă majoritate prin plebiscit. Tot atunci a fost creat Senatul, ai cărui membri erau numiţi de Domn.

în luna iunie 1864, Cuza întreprinse călătoria la Constantinopol, spre a vizita pe Sultan. Prezentarea sa acelui suveran a rămas memorabilă. Pe lângă obţinerea aprobării tuturor reformelor de stat ce făcuse, căpătă şi dreptul ca de atunci înainte legile interioare ale Principatului să fie modificate fără consimţământul sultanului şi al puterilor.

în noaptea de 22-23 februarie 1866, izbucni complotul nemulţumiţilor de domnia sa. La 4 ore dimineaţa conspiratorii pătrunseră în palat smulgând Principelui abdicarea, care fu îndată comunicată corpurilor legiuitoare. Principe fu proclamat contele Filip de Flandra, care declină însă această onoare şi apoi se aclamă de Domn al ţărilor Prinţul Carol de Hohenzollern şi Sigmarlngen, care peste puţin ocupă tronul.

De la căderea sa până la moarte, Principele

Cuza locui în Viena, Paris şi alte oraşe din străinătate, încetând din viaţă subit la 2/14 mai 1873, la Heidelberg (Germania).

Soţia sa Doamna ELENA, născută Rosetti, fondatoarea multor instituţii de binefacere, născută 18.. trăieşte încă retrasă la moşia sa Ruginoasa, unde se află unul dintre institutele sale.

Principele Alexandru loan Cuza a avut doi fii: ALEXANDRU, căsătorit cu Prinţesa Maria Moruzi; şi DEMETRU, ambii decedaţi.

Actual descendent al familiei este ALEXANDRU, fiul lui Constantin Cuza. Poet şi publicist, născut la Iaşi în 1857. A publicat epigrame şi monologuri, apărute în 1887; fost deputat etc.

Armele Cuzilor sunt: scutul împărţit în trei părţi egale orizontal (tierce en fasce). Banda de sus (chef) azur; cea de la mijloc (fasce) de argint, cea de jos roşie. Deasupra coroana princiară..

[Cuza: tierce en fasce d'azur, d'argent et de gueules – Couronne prindere – (Cuza: *D'azur coupe d'argent, tierce de gueules) – couronne prindere;* n.M.C.][x]

[x]) Cuza: împărţită în trei fascii de azur, argint şi roşie haşurată – coroană princiară. (Cuza: de azur tăiată de argint, împărţită în trei cu haşurile roşii) – coroană princiară (în fr. în orlg.; n. ed.)

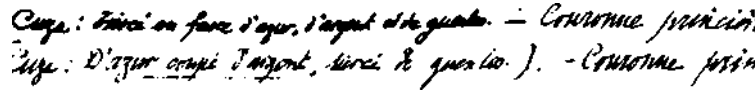

DABIJA

(MOLDOVA)

Printre cele mai însemnate ale Moldovei, această familie e bine cunoscută de la începutul secolului al XVII-lea, având în acelaşi secol şi un Principe din sânul ei.

Deja Cronica lui Huru, reputată ca falsificată, enumeră printre alţi vechi boieri ai Moldovei pe un Samson Dabija, boier pretorian la judeţul Bârlad, în timpuri anterioare lui Dragoş (1250), alături de alţi boieri din familiile Arbore, Balica, Boldur, Jora, Şendrea, Flondor, Tăut etc...

în anul 1636, documente princiare ne probează pe doi mari boieri din această familie, anume:

IRIMIA DABIJA, pârcălabul cetăţii Hotin: (Act. din 1636) şi

DUMITRU DABIJA, mare Staroste de Putna, una dintre principalele boierii ale Moldovei, corespunzând cu un guvernator general. în Moldova se mal aflau, încă de pe timpul lui Alexandru cel Bun, stărostllle de Rădăuţi şl Cernăuţi, alături cu marele portar de Suceava, cu pârcălabii marilor cetăţi: Hotin, Ciuberciu, Chilia, Soroca şi cu marele Serdar de Orhel, ca guvernatori şi castelani depinzând de Domnul ţării şl având trupe sub comanda lor.

O mărturie a divanului Moldovei din 1657, citează pe DABIJA Marele Vornic. Desigur acesta era fiul unuia dintre cei de mal sus şi după cum se vede, e acel Dabija care avea să ajungă principe al Moldovei, adică:

EUSTATIE DABIJA VODĂ, Domn al Moldovei de la 1661-66, ales şi numit după moartea Iul Ştefaniţă Voievod în decembrie 1661: ,,Venit-a Dabija Vodă în

scaunul domnesc la Iaşi, tuturor cu bucurie şi bună părere pentru domn bun de boier de tară, zice vornicul Neculce; – şi era tuturor cu bine; şi nu era nici un boier în prepus... şi ţara la acest domn nu era împresurată cu dările pe acea vreme". (Letopiseţ, cap. I, 192).

Când fuseseră la Ţaiigrad în solie pentru cerere de domn, ceilalţi stăruiră pentru numirea lui, pe când ,,t>abija vornicul nimic nu ştia, nici în gând nu-i era...". – După un an de domnie (1662), el primi ordin de la Poartă să meargă împreună cu Grigore Vodă Ghica al Munteniei, spre a ase- dia cetatea Erszek-UJwar, împreună cu Seraskierul turcesc, contra lui*Jânos Kemeny. Luptele ţinură trei săptămâni, după care Domnii se întoarseră în ţară. – Peste o iarnă, ei fură din nou chemaţi să pleqe la Leva cu Sari Husein Paşa, în timp ce Vizirul se îndreptă spre Bosnia, în contra comandantului german Zusa. Bătălia fu pierdută, deşi numărul turcilor şl românilor era dublu, deşi se făcură şarje minunate: „căci nici este şagă a năvăli în focul nemţesc cu oastea ce-i deprinsă mai la larg". – Ambii domni ajutaseră în fond pe nemţi: Ghica însă fugi în Italia, iar Dablja la Iaşi, scăpând de acuzaţii dând bani Vizirului.

Dabija Vodă termină mănăstirea Bâmova şi între altele bătu monedă la Suceava, cu efigia sa şi cu inscripţia: „lohannes Istratl Dabija Voevodae, solidus ducis Moldaviae, 1666". Aceasta e ultima monedă naţională făcută în Moldova. – După Alexdandru Lăpuşneanu, ne-au mai rămas monede de la Eraclit Despotu, Ion Vodă (1572), Răzvan Vodă şi apoi Dabija.

Acest domn muri în 1666, pe tron: „Dabija Vodă aici în ţară domnind cu pace şi domnie aşezată, cu ţară întemeiată, era om bun şl blând fără nici o răutate şi neîmplinind bine 4 ani de domnie, fiind om bătrân, a plătit şi el datoria cea de obşte de a murit şi l-au dus cu toată boierimea

cu mare cinste, de l-au îngropat în mănăstirea lui, în Bâmova, care este de dânsul isprăvită”. (Neculce. Letop. M. II, p. 194).

Doamna soţia sa DAFINA, avea o fiică a ei dintr-altă căsătorie, care se măritase cu Duca căminarul „în zilele Dabijei Vodă şi l-au pus vistemic mare. Dacă a murit Dabija Voievod, a mers Doamna Dabijoae cu Duca la Ţari- grad... şi l-au îmbrăcat cu caftan de domnia ţării, în locul lui socrul său...” – (Muşte. – Cronica, III, p. 5). Fiica Domniţei Datina Dabijoae care ţinea pe G. Duca, era născută dlntr-o primă căsătorie a Doamnei cu boierul Buhuş şi se numea Domniţa NASTASIA. Duca Vodă era retras la satul Domneşti, domeniul soacrei sale, când fu prins de Petriceicu Vodă şl trimes în Polonia (1683). Sărmana sa soţie, odinioară aşa de fericită, pieri în mizerie la Constantinopol. – Doamna Datina era de o mare frumuseţe: ea avusese de bărbaţi pe spătarul Costin Ciogolea t 1653, apoi pe Hatmanul Sandu Buhuş şi în urmă pe Dabija. Era veche originară din satul Ţigăneşti, Jud. Tecuci, unde au rămas încă ruinele vechilor el case şi capele. – (v. Papadop. Calimah. – Conv. Uter. an. XXI, n. 11). -

Principele E. Dabija avu şl el o fiică: DOMNITA MARIA, t la vârsta de 15 ani în anul 1677, şl pe al cărei mormânt e un epitaf în greceşte: „Monumentul acesta conţine pe Maria, fiica vestitului Duce Dabija, Domnul Moldovei, răpită în floarea tinereţii. Puţin a trăit cu viteazul Georgiu, care s-a bătut contra cetăţii regeşti a Litvanllor...etc."

Boierul SCARLAT DABIJA. în anul 1683, Sultanul Mahomet porni în contra împăratului Leopold al Germaniei, luând şi pe domnii ambelor ţări române. Duca Vodă plecând din ţară, tătarii intrară începând să jefuiască .....atunci au fugit boierii... cari erau rânduiti pe la ţinuturi, Cantemir vel clucer, Scarlat Dabija biv-treti vist.. Preda Paladie postelnlcu... şi alţi mulţi ca aceştia... toţi în ţara muntenească". – (N. Costin. – Letop. Kog. II, 26). – Desigur acesta e totuna cu DABIJA, ftori logofăt, pe care împreună cu Tudosie Dubău, îl găsim iscălit într-o întărire a divanului, din anul 1689.

DABIJA PAHARNICUL are acest titlu în letopiseţ în timpul domniei Iui Nicolae Mavrocordat în 1710. Venise în secret mazilirea domnului de la Poartă, neştiind decât aga ce o adusese şi Domnul singur. „Dabija Paharnicul îndemnat de vornicul lordachi au mers la odaia cămăraşului cel mare, să ia bani ce va găsi de-a lui Nicolae Vodă. Dat-au veste lui Nicolae Vodă, precum Dabija au mers să încerce pentru bani la cămară: degrabă, înfocat de mânie, luând buzduganul purcese singur: ce oprindu-l postelnicul cel mare Dumitrache Ramadan, au mers el cu ceilalţi caimacani; şi aşa s-au întors Dabija paharnicul din calea sa".

în februarie 1711,o deputăţie de boieri fu pornită la Ţarigrad, de frica apropiatei veniri din nou a luiMavrocordat, cu plângere asupra lui. Printre alţii se aflau: marii vornici Sturza şi Manolachi Roset, Dabija BANUL, Vasile Habăşescu, şi alţii.

Deputăţia lui Cantemir Vodă n-avu nici un rezultat, ,,şi încă mare noroc au avut boierii că nu i-a apucat acolo pe loc vestea, precum s-a hainit Dumitraşco Vodă asupra împărăţiei, că nu mai vedeau Moldova de veci". (Nic. Costin. – Cronica II, 92).

în secolul nostru, unul din urmaşii acestei familii, era

Generalul NICOLAE DABIJA n. la Huşi 1837, t la Paris 1884. Om politic. – Ofiţer de artilerie; în 1874 colonel şi general în 1880. în timpul campaniei din 187778 comanda divizia a treia în faţa Griviţel. – Fost şi ministru de război în cabinetul Brătianu din 1879, şi de la 1880-1884 ministru de lucrări publice, după care plecă în străinătate unde muri.

Descendenţi actuali ai familiei sunt *Knezii Dabija* din Rusia.

DEDULESCU t
(VALAHIA)

Un boier POSTELNICUL DEDIU e citat de documente ca trăind prin anul 1620; iar fiul său GHE- ORGHIŢĂ căpitanul în 1680. (doc. Arh. Stat. Buc.). Poate ca aceştia să fie nişte strămoşi ai familiei, care în secolul al XVIII-lea până în 1800 se distinse printre boierii Valahiei.

După anul 1670. un document ne arată pe trei veri Deduleşti, copiii a trei fraţi al căror nume nu e citat. AceşU trei veri sunt: RADU DEDULESCU; NEGOIŢĂ logofăt Dedulescu a cărui soţie era jupâneasa Preda, fiica lui Stroe vel Vornic (Leordeanu); şi Maria spătăreasa."

Aceasta din urmă: MARIA DEDULESCU, la 23 martie 1691, împreună cu Maria Cantacuzino, dau o petiţie către împăratul Leopold I, prin care cer să li se asigure pensii viagere. Documentul e datat fiin Sibiu, în 1691 (col. Hurmuzachi, t. V. i, 374). – Ea e Iscălită: „Maria de Dedulest".

în timpul luptelor lui Mihai Vodă Racoviţă cu trupele nemţeşti în anul 1716, după uciderea lui Ferencz, moldovenii şi tătarii făcură o mare goană contra lor ,,tăindu-l şi robindu-i. Atunci au apucat tătarii de au robit şi pe DEDIULESCUL *căpitanul cel mare* de la Focşani al Domnului muntenesc şl abia l-au adus împreună cu alţi robi la Mihai Vodă, şl îndată l-au scos din robia tătarilor..." (Letop. t. III, p. 65).

în anul 1724, DEDULESCU biv-vel vistier, boier muntean, fuge pe ascuns din Bucureşti împreună cu alţi

zece boieri, între care Roset Nicolae Logofătul, ,,ne mai putând boierii răbda vrăjmăşia şl asupririle ce le făcea Nicolae Vodă, şi au fugit care încotro au putut scăpa", refugiindu-se la Mihai Racoviţă în Moldova. Mavrocordat stărui mult, şi un capegi-başa turcesc fu trimes să ceară pe aceşti boieri. Racoviţă refuză şl îi trecu munţii în Ungaria, ceea ce în urma plângerilor lui Mavrocordat aduse mazilirea Domnului Moldovei, (v. Letopiseţ. Kog. – t. III, p. 71) – Radu Popescu din contra îl critică ca şi pe partizanii lui, zicând că ,,umbla cu lucruri nebuneşti".

PITARUL NICOLAE DEDULESCU, însurat cu Muşa fata boierului Strâmbeanu de la Craiova, trăia în secolul trecut prin anul 1750.

în fine în secolul actual; MIHALCEA DEDULESCU, vel medelnlcer, citat în 1809, având de soţie pe Zoiţa. El e tatăl lui:

ANASTASE (SICĂ) DEDULESCU, mare clucer, 1810. însurat cu Sultana (1801-48), avu o singur fiică: LUXANDRA, soţia lui Constantin Cretzulescu (t 1895).

DONICI
(MOLDOVA)

încă la mijlocul secolului al XVI-lea (1550) trăia DONICI CEL BĂTRÂN, trunchiul acestei vechi familii. După cum dovedesc documentele, fillaţiunea se continuă prin fiul său ANDREI, care e tatăl lui NICOARĂ VISTIER mare, şi al lui Molse. (not. comunic, de d. I. Tanovlceanu).

Fiul lui Nlcoară era marele vornic ANDREI (1600), al cărui flu e cunoscut în cronicile ţării, anume:

MARELE VORNIC NICULAE DONICI, fost apoi şi mare logofăt al Moldovei. El figurează ca vel vornic printre boierii divanului lui Constantin Vodă Duca, în anul 1691. în a doua domnie a lui Duca în 1701, o deputaţlune a boierilor moldovei compusă din Mitropolitul Kir Misail, Nicolae Donlci, Ion Costin şi Cuza fu trimis la Focşani, spre a se întâlni cu boierii trimişi de Brâncoveanu pentru o legătură între ambii principi. Brâncoveanu continuă însă a adăposti boierii emigraţi, ceea ce făcu pe Duca să trimeată plângere la Poartă contra lui, prin Nicolae vornic Donici şi loan Vlasto postelnicul, (v. Let. Mold. t. II, 255; III, 28, 29, 113).

Nicolae Donici avusese două soţii: Lupa, fata lui Grigoraş Jora şi apoi fata Jlcnicerului Apostol, de la care a avut un fiu GAVRIL, care lasă trei copii fără urmaşi.

Copiii lui Donici şi ai soţiei sale Lupa au fost două fete şi un fiu:

MARELE VORNIC DARIE DONICI. în anul 1705 domnind Antioh Cantemir, el era serdar şi însărcinat cu transportarea de lemne din Moldova la Cetatea Albă şi

Tighina, „şi încă au închis în turnul Goliei pe Darie Donici Serdarul şi pe Kirica şi Bogoş şi era să le taie şi capetele fiind ei zapcii, ispravnici pe lemn, şi nu puteau în grabă să-l ducă..." (Neculce, Let. II, 286). – Un paşă fiind în Moldova în anul 1711, în anul când fu numit domn Dimitiie Cantemir, instală mare Hatman al Moldovei pe serdarul Donici. – Cronica vorbeşte din nou de dânsul în 1716, în timpul luptelor lui Racoviţă cu nemţii, la trecerea acestuia peste munţi, fiind însoţit de Darie Donici Vornicul, Const. Costachi şi lordache Cantacuzino comisul, (v. Let. Mold. III, 66, 126).

în timpul lui Racoviţă Voievod şi Grigore Ghica era vel vornic de ţara de Jos. în 1728 are la Iaşi o judecată (mai 26), apoi în 1736 era biv-vel logofăt. Testamentul său datează din 1750, octombrie 20. (Doc. Acad. Rom.) însurat cu fata vistierului Mavrodin, el a avut trei copii, de care vom vorbi.

Boierul MIRON DONICI PÂRCĂLABUL de Soroca, s-a distins în luptele cu tătarii, în domnia lui Grigore Ghica Vodă în anul 1727, alături de contemporanul său vornicul D. Donici, cu care nu ştim însă ce rudă era. (v. Letop. III, pag. 163,4)

Copiii lui Darie vornicul au fost: IOAN jicnicerul, Smaranda soţia vornicului Mihai Sturdza, şi

CONSTANTIN DONICI vel spătar. Pe când era medelnicer se însurase cu Maria fiica lui Gavril Miclescu. în 1731 era spătar al Moldovei, iar în 1776 e amintit ca biv-vel spătar (avea 35 liuzi) (v. Ureche, Istor.) El avu următorii copii:

Nastasia soţia lui Jora: ŞTEFAN DONICI banul, însurat cu Maria fata lui Andrei Balş: ANDREI DONICI, care în 1749 fiind copil era printre curtenii Principelui Mavrocordat. Andrei a avut de soţie pe Alexandra Buhuş: în fine,

DARIE DONICI, fiul lui Constantin şi nepot de fiu al primului Darie. El a avut titlul de vel ban, apoi de vornic, însurat de două ori, cu: fata banului Scarlatache şi cij Catrina Cuza, a avut trei fete şi un băiat:

ZAMFIRA soţia lui Andronaki Donici aga, dlntr-o altă ramură a familiei: – Smaranda a postelnicului Tomiţă Rusu; – Ralita a banului Grigore Raşcanu; – şl MANOLACHE DONICI mare spătar. Acesta de la soţia sa Ileana Rosetti-Rosnovanu, a avut copii pe: – Zamflriţa, Smaranda Negre, Ruxanda Rosetti, NICOLAE, aga SCAR- LAT şi aga IORDACHE DONICI, care avea acest rang în anul 1824 şl era însurat cu Catlnca a Iul Rosetti Bostan vornic.

Nicolae şi lordache n-avură copil.

SCARLAT DONICI, aga, fiul lui Manolache, are fiu pe: DEMETRU DONICI, prefect de Vaslui, însurat cu Casandra lamandi.

Marele vornic ANDRONACHI DONICI, 1817, 1821, apoi mare logofăt, bun cunoscător al limbii grece, pe care o învăţa prin emul 1790. El a făcut o colecţiune de legi cunoscută sub numele său şi care era adesea utilizată de judecători, în prima jumătate a secolului.

A fost însurat cu Zamfira, fiica banului Darie Donici şi sora lui Manolache, de mai sus, şi avu fiu pe

ALEXANDRU DONICI, fabulistul, n. 1812 în Basarabia, unde familia avea mari proprietăţi. Studiind în Rusia, a fost ofiţer în armata rusă. Venind în Moldova avu funcţiuni în magistratură şi se ocupă cu literatura, scriind poezii şl fabule, cele dintăl în literatura noastră. Muri în anul 1866, având fiu pe DARIE DONICI, presldent al tribunalului Vaslui.

EMANUEL DONICI, înrudit cu aceşUa, t 1894, 16 septembrie a donat însemnata sa avere Academiei române. Are fiu: EUGENIU DONICI, membru la Curte şi profesor universitar.

Alţl descendenti ai familiei sunt în fine: – EMANUEL

DONICI, căpitan de cavalerie; – şi NICOLAE DONICI, prefect de Bacău.

DUDESCU
(VALAHIA)

Mare familie, înfloritoare încă din secolul al XVI-lea şi desigur cu mult mal veche, – înrudită de aproape cu Basarabii.

DUMITRU DUDESCU MARELE VISTIER, apoi mare Vornic. Un vechi document îl citează în tinereţe în anul 1590. Sub domnia lui Alexandru zis Coconul, fiul lui Radu, este vel vistier, boierie ce avea când devine vel vornic. în anul 1632 octombrie, Matei Vodă Basarab ocupă tronul Valahlel, însă o partidă de boieri ai ţării, între care: Dumitru Dudescul, Papa Logofătul, Hrizea Vornic şi Nicolae Catargi, ,,n-au vrut să aştepte pe Matei Vodă, cum zice cronica anonimă, ci s-au dus la Alexandru Vodă în Moldova, ca să vie cu fiul său Radu Vodă aicea în ţară" (Mag. istoric, VI, p. 316). Venind apoi cu trupe numeroase, între care şi tătari,ambii principi se întâlniră lângă mănăstirea Plumbuita ,,şi fost-a războiu mare de dimineaţă până seară", în care tocmai târziu se decise biruinţa lui Matei Voievod – Radu fu silit să fugă, ,,iar Hrizea Vornicul şi Mlhu spătarul şi Catargiu şi Dudescu vistierul, aceştia au scăpat cu Radu Vodă în Moldova". în Ianuarie (1633). – Aceşti boieri pribegi se duseră cu plângere contra lui Matei la Ţarigrad, însă misiunea lor n-avu rezultat deoarece Sultanul confirmă pe Basarab.

Din vechime încă, Dudeştii stăpâneau partea de lângă Bucureşti, care pe urmă luă numele de mahalaua Dudeşti.

RADU SLUGER DUDESCU, fiul lui Dumitru e citat în 1653 şi apoi mult după ce murise, într-un act al fiului

său din 1686. Avea de soţie pe jupâneasa Neacşa. (Doc. Arh. Stat. Buc.)

în 1654, Constantin Vodă venind domn, începu zidirea mănăstirii catedrale din Bucureşti, la care ispravnicii au fost Radu logofătul Dudescul şi George Şiufariul din Târgovişte (Cronica anonimă t. IV, 336). – Tot el, iar nu fiul său, este ginerele lui Gheorghe Băleanu, fiindcă ştim că fiul său ţinea pe Maria, fata lui Cantacuzino. – ,,în anul dintâi al domniei lui Duca, când din Pribegi numai Stroia vornicul şi Radu Dudescu ginerele Băleanului venise, Cantacuzenii scoţând mărturie strâmbă, voia să le facă năpaste... Duca Vodă s-a mâniat şl a închis pe aceşti doi boieri... şl multe pedepsi le-a făcut şi pe Dudescu l-au muncit cu fiare arse pe piept...” (Şincai. Cronica III, 185). Le dete apoi drumul şi-i cinsti frumos (anul 1674), ,,dovedind că a fost îndemnătură şi minciună de la Cantacuzeni”.

MARELE LOGOFĂT RADU DUDESCU, fiul său, în timpul lui Nicolae Mavrocordat e unul dintre însemnaţi! boieri ai ţării. în anul 1686 era mare căpitan de margine, în 1714, ..după ce au luat domnia Ştefan Cantacuzenul numai trei zile au trecut şl au trimis pe Constantin Ştirbei şi pe Radu Dudescu cumnatul său, pe care şi logofăt mare l-au făcut atunci, la Ţari grad, zicându-le să grăbească..., ca să nu mai scape Brâncoveanu cu feciorii lui". (Şincai, Cron. III, 375). MAVROCORDAT în 1716 fiind mutat principe al Valahiei, trimisese veşti din Moldova prin Constantin Ramadan vel-vătaf şi alţii despre venirea sa: caimacami se rânduiră Mihai Cantacuzino, Radu Logofăt Golescu, Radu Spătaru Dudescu şi Şerban Bujoreanu. – Vodă Mavrocordat iubea mult pe Dudescu.

Moartea acestui boier se întâmplă în 1716, puţin după venirea lui Mavrocordat. Turcii sugrumară pe Ştefan Cantacuzen şi pe tatăl său: ,,şi au luat din ţară pe Mihai Cantacuzenul spătarul şi pe Radu Dudescu de i-au omorât, zice cronicarul.La mijlocul păreasimelor au venit

un capigiu, de le-au scris şi au luat toate averile lor pe seama împărătească. Domnul văzând aceste lucruri s-a întristat foarte, mal vârtos pentru DUDESCU, că era tânăr şi avea prunci mici şi cu toţi boierii s-au rugat de capigiu făgăduindu-i multe cele, se stea să nu-l peardă şi nu s-au lăsat numai cu aceasta, ci au scris şi la frate-său lenache Dragomanul cel împărătesc să cheltuiască şl 20 de pungi de bani pentru Dudescu să nu peară; dară fiind vizirul AII başa cumplit, nemica au putut isprăvi, ci l-au omorât" (Şincai, id. III, 383). Genealogia Cantacuzenilor citează pe cei trei fii ai lui Radu şi ai Măriei, anume: Constantin, ŞTEFAN şl Ion Dudescu.

Despre ION DUDESCU vel vistierul, aminteşte cronica muntenească în anul 1727, când mal mulţi boieri: Vasile Bărcănescu, Dedulescu, loan Dudescu şi Manolache clucerul, ,,au început de acolo din Ardeal după lucruri nebuneşti", împotriva lui Nicolae Vodă, Mavrocordat, ducându-se la Stambul. Dar Bărcănescu fu prins; iar ceilalţi încercară să fugă tocmai în Ungaria, trecând prin Turcia travestiţi, ,,şi trecând Dunărea pre la Nlcopole, l-au oprit la lazaret la Skela nemţească, de acea parte la Islaz şi acolo loan Dudescu vistierul fiind bolnav de pre cale de groaza ce păţise, ş-au dat sufletul acolo la lazaret, iar soţii lui s-au dus în Ardeal..." – (Mag. ist. IV, 51).

MARELE BAN CONSTANTIN DUDESCU, fiul cel mare al lui Radu Logofăt. în 1718 era mare comis, „grosz comis", cum aminteşte generalul Tige într-o scrisoare a sa pe timpul ocupaţiei austriece, (v. col. Hurmuzache). în acelaşi cin „fiind logodit şi Constantin Comisul, feciorul Radului Logofăt Dudescu, cu Domniţa Maria fata lui Antiohie Vodă a Domnului Moldovenesc ce se afla mazil la Ţarlgrad

şi lăsând tată-său Dudescu la petrecania (moartea) lui casa lui în mila Măriei Sale Domnului Nicolae Vodă, i s-a arătat Măria sa pe deplin făcător de bine ca un părinte şi au trimes cu cheltuiala Măriei sale de au adus pre Domnita lui Antiohie Vodă aice în Bucureşti şi le-au făcut nuntă cu multă cinste... şi osebită căutare au arătat casei Dudesculuí, ferind-o totdeauna de dăjdii şi de alte supărări". (Radu Popescu. Cronica. IV, 124).

Despre dânsul mai târziu, vorbeşte Dapontes în „Ephemerides Daces", tom. II (p. 20). – în anul 1731 e mare spătar, mare logofăt în 1735; biv-vel logofăt şi mare vornic în 1746; apoi după 1760, mare Ban. – Constantin Dudescu moare în 1766, având copii pe: Zoiţa soţia lui Cantacuzino; şi pe

NICOLAE DUDESCU MARE BAN, 1780; în anul 1775 mare vornic al Ţării de Sus. Un act din 1767 arată pe Nicolae Dudescu, fiul lui Climent Dudescu. (După acest nume, se vede că tatăl său la bătrâneţe se călugărise). Banul Dudescu e boier cu mare vază spre sfârşitul secolului şi murind (pe la 1795) fu îngropat în Bucureşti la Biserica Sfinţii Apostoli, (v. în Introd. pag. XXXVI, despre casa lui).

în curtea acestei biserici se află mormântul Dudeştilor cu următoarea inscripţie, în traducere după greceşte: „mormântul ce-l priveşti ascunde corpurile neamului Dudeştilor răposaţi, ale căror suflete au zburat la cer: cuprinde pe Antioh bărbat celebru, virtos, pe Maria ce-a fost sora... gloriosului boier Cantemir;... Cu ceva mai-nainte pe Nicolae şi soţia sa, care era podoaba blândeţei; iar din copil pe Smaranda şi pe Andronic, pe cari Dumnezeu iartă-i pentru ca neîncercaţi să se mântuiască" 1787 iunie 23. (Bilciurescu. Mănăst. din România, pag. 253).

în divan. Domnul Constantin Hangerli, în 1798, intervine spre a salva de ruinare averea boierului CĂMINAR DUDESCU care ajunsese la datorii şi scăpătare. Hangerli obligă pe creditori la moratoriu, în caz contrar

sub ameninţarea că nu vor fi plătiţi. – (Ureche, Istor. r. t. VII, 191). Acest Dudescu e oare fiul, sau nepotul Banului Nicolae?

Marele Ban Nicolae Dudescu face în timpul Consulatului o călătorie la Paris, unde a lăsat în admiraţie pe francezi prin bogăţia şi luxul său. El era cel dintâi boier al ţării prin demnitatea şi averea sa. – Muri fără descendenţi.

Sora sa Zoiţa ţinu pe Matei Cantacuzino; iar ANA se căsători cu boierul GRIGORE CARIBOL, continuându-se astfel familia Dudescu în linie feminină.

Ei avură doi fii: IOAN CARIBOL, ai cărui fii sunt: MIHAIL CARIBOL, maior de cavalerie, căsătorit cu Zoe Văcărescu; ALEXANDRU şi PETRE.

ALEXANDRU DUDESCU, al doilea fiu al lui Grigore Caribol şi al Anei Dudescu, luă numele de familie al mamei sale, nemaifiind alţi urmaşi ai familiei în linie bărbătească. (Sora sa Ecaterina, fu măritată cu loan Câmpineanu). Alexandru Dudescu, care poseda în moştenire o mare avere, se însură cu Zoe Kretzulescu, şi avu trei copii:

Căpitanul CONSTANTIN DUDESCU, t în anul 1894. însurat cu Elena Zamfirescu a avut doi copil, ALEXANDRU şi Margareta Dudescu. – Elena, – şi IOAN DUDESCU, casier general la Roman.

FĂLCOIANU
(VALAHIA)

După documentele moşiei Osica şi Fălcoiul din Judeţul Romanaţi (Arhiv. Stat. Buc.) reiese că vechii posesori ai acelor părţi erau strămoşii acestei familii, din prima jumătate a secolului al XVI-lea:

DRAGOMIR vornicul, al cărui flu PETRU vel spătat e amintit astfel înainte de anul 1587, împreună cu soţia sa jupâneasa Păuna, spunându-se că a ,,înfrăţit pe Pârvu vel logofăt".

Tot din acest neam, era NICA VEL LOGOFĂT de sub Radu Mihnea Voievod, al cărui flu a fost: PETRU, logofătul din Fălcoiu martor în mai multe documente dintre 1592-1630: între altele într-un act al Buzeştilor pentru vânzarea unei moşii în anul 1592. (v. Odobescu). – O altă filiaţie a boierilor Fălcoieni, e reprezentată prin DRĂGOI slujerul de la Fălcoiu, însurat cu jupâneasa Ilinca, de la care avu fiu pe: Stoica (1683).

Genealogia, care desigur se leagă cu cea actuală, înrudită cu cei de mai sus, însă fără a putea stabili această înrudire din lipsa de date, începe prin boierul

TUDOR PAHARNIC de la Fălcoiu. Acesta avu trei fii: – Pârvu logofătul, paharnic în 1662; MIHUL ceauşul, 1686, fost logofăt (1705), însurat cu jupâneasa Coanda, (a cărui fiică, Caplea t 1685, fu înmormântată la mănăstirea Brâncoveni): şi

GEORGE FĂLCOIANU logofăt, apoi mare vornic la anul 1695, 1705, etc. Avea de soţie pe Caplea, iar fii pe:NEGOIŢĂ vel căpitan, 1723; şi pe:

MARELE VORNIC MATEI FĂLCOIANU, fost mare căpitan de Cerneţi în 1704, mare vistier în 1716-17 în divanul lui Vodă Mavrocordat, apoi mare-logofăt şi în fine mare vornic în 1721. în 1719 e trecut în listele administraţiei imperiale printre principalii boieri din Romanaţi. Matei Fălcoianu restaurează mănăstirea Hotăranii din acel judeţ, zidită în 1588 de vornicul Mitrea, cum zice inscripţia: ,,după multă vreme stricându-se, îndemnatu- s-au cu ajutorul lui Dumnezeu jupan Matei Fălcoianu biv-vel căpitan sin Gheorghe vornicul, de au dres-o şi înfrumuseţat-o... în zilele lui Io Constantin Brâncoveanu Voievod leat 7216 (1708)...”

în acea biserică sunt zugrăviţi ctitorii: Jupan RADU stolnic Fălcoianu mare vornic şi soţia Andreiana: Jupan George Fălcoianu vornic, jupaniţa Caplea, Despina, şi alţii. La anul 1718, cronica (Radu Popescu) ne spune că „fiind în acest an logofăt mare lordache Kretzulescu, l-au mazilit Măria sa şi au pus logofăt mare pre Matei Fălcoianu...". Puţin după aceea îl logodi cu fiica mai mică a Jupânesei lui Vintilă vel căpitan de margine, (Bucşanu) ce murise în acel an dincolo în Oltenia, „şi le-au dat să stăpânească toate moşiile părinţilor care erau luate pe seama domniei de când pribegise Vintilă tată lor”. (Radu Popescu. Mag. istor. FV, 128)

Fiul său: CONSTANTIN Matei Fălcoianu a zidit în secolul trecut biserica din satul Fălcoiu, restaurată apoi de Jieni. El a avut un fiu: Ion.

O fiică a vornicului Matei: Maria, (1749) a ţinut pe Radu vornicul Bujoreanu.

Familia s-a continuat prin urmaşii lui Matei şi Constantin Fălcoienil.

Alături cu aceştia, şi mai târziu, găsim pe mai mulţl membri al acestei familii, pe care-i vom însemna fără a cunoaşte legăturile dintre dânşii:

NEAGOE paharnicul din Falcoi (la 1643); era vel căpitan în anul 1677.

RADU LOGOFĂTUL FĂLCOIANU, fost stolnic şi apoi mare vornic; între 1680-1708. Pictat la Hotărani unde e ctitor şi probabil frate cu vornicul George. Un document (1700) îl aminteşte ca mare căminar. Fiica lui se mărită cu Nicolae Brâncoveanu, în a doua căsătorie a acestuia.

Slugerul BARTOLOMEU FĂLCOIANU, t înainte de 1689, călugărit ca şi soţia sa: MARTA Monahia.

ISTRATE FĂLCOIANU era *mare vistier* în divanul lui Nicolae Vodă Mavrocordat în anul 1716.

Către sfârşitul secolului al XVIII-lea trăiau:

Şetrar MINCU FĂLCOIANU, Ispravnic de judeţul Muscel, împreună cu Dum. Papazoglu, în cuiul 1787, orânduiţl de Mavrogheni Vodă (v. Ureche – Ist. Rom).

MARELE VORNIC MATEI FĂLCOIANU (citat la 1794), avea de nepot pe: IOAN FĂLCOIANU blv-vel serdar 1792 şi 1794, în care an era numit şi ispravnic de Prahova. Soţia lui Ion Fălcoianu era Ilinca, fata serdăresei Bălaşa Bengeasca.

în fine: DUMITRACHE FĂLCOIANU vel paharnic şi fost mare clucer în dlvanurlle Iul Mavrogheni Vodă (august 1, an 1788). După cum se vede din actele mitropoliei (Arh. Stat; Bic.) el a divorţat de soţia sa Elena. Fiu avu pe:

ŞTEFAN FĂLCOIANU, de la care au rămas mai multe acte de familie, în care a citat în 1794, fiind însurat cu Anastasia fata Zoiţei Dona.

Astăzi familia e reprezentată prin următorii descen- denţl: generalul ŞTEFAN FĂLCOIANU, n. 1835, ofiţer în 1856, colonel în 1877 şi şef al Statului-Major în campania din [18]77-78. General de Brigadă în 1883, ministru de război [18]85-85, general de divizie şi retras 1895; membru al Academiei române, etc. Copil are pe:

ŞTEFAN FĂLCOIANU ofiţer de artilerie şi Lucie căsătorită cu Nicolae Romanescu.

Apoi, verii săi: colonel MIHAIL FĂLCOIANU (la Craiova), colonel ALEX. FĂLCOIANU (fraţi); şi GRIGORE FĂLCOIANU.

FĂRCĂŞANU
(VALAHIA)
^yr

Strămoşul acestei familii oltene de la Romanaţi, era vestitul AGA FĂRCAŞ, iar după adevăratul său nume: POPA STOICA DIN FĂRCAŞ. unul dintre cel mal viteji căpitani ai lui Mihai Viteazul, rămas în amintirea poporului, care şi azi îl cântă în baladele sale:

„Popa Stoica din Fărcaşi
Care sare şeapte Paşi, Moşul Fărcăşenilor Ştia seama oştilor...”

Ruinele caselor sale se mal află încă pe muchia unui deal la Farcaşul de mijloc, – (v. Odobescu, Antic. Rom. p. 31) – unde mai târziu s-au zidit case de urmaşii săi. Originea lui Stoica era de la satul Farcaş, aproape de Olt, posedat timp de aproape patru secole de familia lui. Se zice că el fiind preot s-a lepădat şl luând armele contra turcilor se distinse aşa de mult în războaiele lui Mihai Viteazul încât ajunse unul dintre cel mai iubiţi boieri şi mare agă al lui Mihai, care-l răsplăti în multe rânduri. în anul 1595, iulie 16, „alese Mihai Vodă oşti care erau mai de folos şi le pune cap pe Fărcaşlu Aga...”, tiimeţându-l peste Dunăre să lupte cu turcii din părţile Vidinului. El fu atras în cursă de Paşa turcesc care comanda o armată de 30.000 de oameni „şi fu război tare multă vreme, zice cronica anonimă, însă cea de apoi birulră turcii oastea lui Mihai Vodă şi câţi fură călări dintr-înşii scăpară câte ceva, însă puţini, iar pedestraşii pieriră cu totul”. – (Mag. ist. IV. p. 280). în acea bătălie muri luptând şi Fărcăşanu cu mai mulţi boieri. în

acelaşi an, el cuprinsese cu puţin înainte Nicopoli, pe care- 1 prefăcu în cenuşă: dar făcu greşeala de a înainta apoi prea mult, pierzându-şi viaţa şi întreaga armata sa. Mihai fu mult afectat de moartea viteazului său sfetnic.

în comuna Fărcaşele se află o movilă, care poartă prin tradiţie numele de ,,Măgura Fărcăşanului".

Fiul lui Aga de la Farcaş a fost:

MARELE STOLNIC RADU FĂRCĂŞANU. în anul 1639 era vel căpitan din Fărcaş, al doilea vistier în 1652, mare stolnic în 1657 şi mare vornic. în 1626 ca mare

4 comis e citat: Radu Fărcăşanu comis ,,al lui Popa Stoica". – El fu ucis de către Principele Mihnea III în anul 1658, cu Radu Cândescu, Badea Comăneanu, Câmpineanu, Buicescu, Părălanu etc. ,,abătându-i de şi-au tăiat boierii îndemnat de dracul...". – (Mag. ist. IV 351).

înainte cu un an (1657), Constantin Vodă trimesese cu oşti împotriva marelui spătar Hrizea ce venise să ia^ domnia ţării cu Seimenii săi, pe vornic Preda Brânco- 77—3 veanu, Radu stolnicul Fărcăşanu şi Ivaşco Acenariu, care deteră o mare bătălie la Târgul Bengăi. Seimenii fură învinşi şi Hrizea-Vodă fiind prins, fu în urmă spânzurat cu partizanii săi, „iar pe boieri primindu-i cu mare cinste, dăruitu-i-au foarte bine", (id. Mag. ist. IV. 344).

Radu din Farcaş avea de soţie pe o soră a lui David Brâncoveanu.

Fiul său: BARBU FĂRCĂŞANU vel vistier, în luna decembrie a anului 1674, fiind la moşia Mărgineni din Prahova, la cumnatii săi Mihai şi lordache Cantacuzino, oamenii lui Duca Vodă ce se aflau la Cocorăşti veniră armaţi să prindă pe Cantacuzineştl spre a-i duce la Snagov din poruncă domnească. Şerban Cantacuzino Logofătul fu luat de la moşia sa Drăgăneşti, iar de la Mărgineni Mihai Spătarul, „iar frate-său lordache cu cumnatu-său Barbu scăpară din ochii lor şl trecură la Braşov".

Barbu Fărcăşanu a fost şi vel logofăt; iar în 1662 e amintit ca „nepotul agăi Fărcaş".

PÂRVUL FĂRCĂŞANUL logofătul, fugi din ţară la Sibiu în anul 1684, aflând că vine domn al ţării Duca Vodă. ,,Iar boierii ce-au trecut în ţara ungurească anume aceştia: Gheorghe Banul, Stroe

Vornicul, Ivaşco Logofătul (Băleanu), Hriza Vistiernicul, Neagoe Banul Secuianu, Pârvu Fărcaşanu, Hrisoscol vătaf şi mulţi boieri mehedinţeni au fugit". (Letopiseţul lui Amiras. t. III, 155) – El trăia încă prin 1700, fiind menţionat de un document. (Arh. Stat. Buc.).

După toate probabilităţile era fiul lui Radu, deci fratele lui Barbu, cu care e contemporan.

Listele administraţiei austriece a Olteniei, cuprinzând boierii din Oltenia ce au contribuit benevol pentru dânsa (v. Hurmuzachi. Doc. rom. t. IV), citează pe fraţii:

HRIZEA, IORDACHE şi TUDORAŞCU FĂRCĂŞANU, din Romanaţi. Ei sunt dovediţi ca fraţi printr-un act din 1738, când muriseră. (Arhiva) - Tudoraşcu, care după 1720 se călugărise sub numele de Antoniu Eromonah, a avut fii pe:

VEL STOLNICUL MATEI FĂRCĂŞANU, (1758). în divanul ţării din anul 1731 îl întâlnim ca mare stolnic. Apoi este amintit într-un act al fiului său din 1746, când nu mal trăia, ca biv-vel şetrar.

RADU LOGOFĂTUL FĂRCĂŞANU fiul său, era însurat, în 1749, cu Polichronia fata răposatului Matei Greceanu biv-vel vistier.

O altă branşă din Fărcăşeni, alături cu cea de mai sus, trebuie să fi fost de aproape înrudită cu ea. MIHAI CĂPITAN FĂRCĂŞANU, care trăia la sfârşitul secolului al XVII-lea (poate fiul lui Barbu), a avut doi fii:

CONSTANTIN FĂRCĂŞANU, fost biv-vel şetrar înainte de 1700. Probat prin documente din 1701, 1711, 1719 în listele de boieri ale ocupaţiei austriece şi în 1731. în memorialul boierilor olteni adresat în 1720 principelui Eugeniu de Savoia, semnează şi dânsul: „Constantin Pharkasanul".

El era însurat cu Maria, fata jupânesei Stanca Coţofeanca.

BIV-VEL VORNICUL ŞERBAN FĂRCĂŞANU, fratele

lui Constantin, e trecut în 1719 printre principalii boieri din Romanaţi, cu ceilalţi Fărcăşeni. El a avut de fii pe: RADU FĂRCĂŞANU, 1738, şi pe

ŞETRARUL ŞERBAN FĂRCĂŞANU, căsătorit în 1742 cu Marica Cantacuzino, de la care se născură trei copii:

MĂRIUŢA măritată cu Constantin Hrisoscoleo; MIHAI FĂRCĂŞANU, călugărit şi egumen la o mănăstire din Oltenia; şi

Răducan sau RADU FĂRCĂŞANU, care s-a însurat cu nepoata mitropolitului Grigore al Ungro-Vlahiei; în 1804 (april). Radu Fărcăşanu era biv-vel vătaf de aprozi.

TUDORAŞCU FĂRCĂŞANU, poate nepotul (?) celui dintâi cu acest nume, era însurat în 1784, cu fata Magdalinei monahia Poenăreasa, soţia reposatului Constantin Poenaru-Scurtu.

PITARUL ENACHE FĂRCĂŞANU, în 1788 era numit de principele Mavroghenl, ispravnic de Romanaţi.

Din această veche familie, sunt încă descendenţi direcţi (în Oltenia) şi cari se cunosc, alături cu alţii care au luat numele după moşia Fărcaşele.

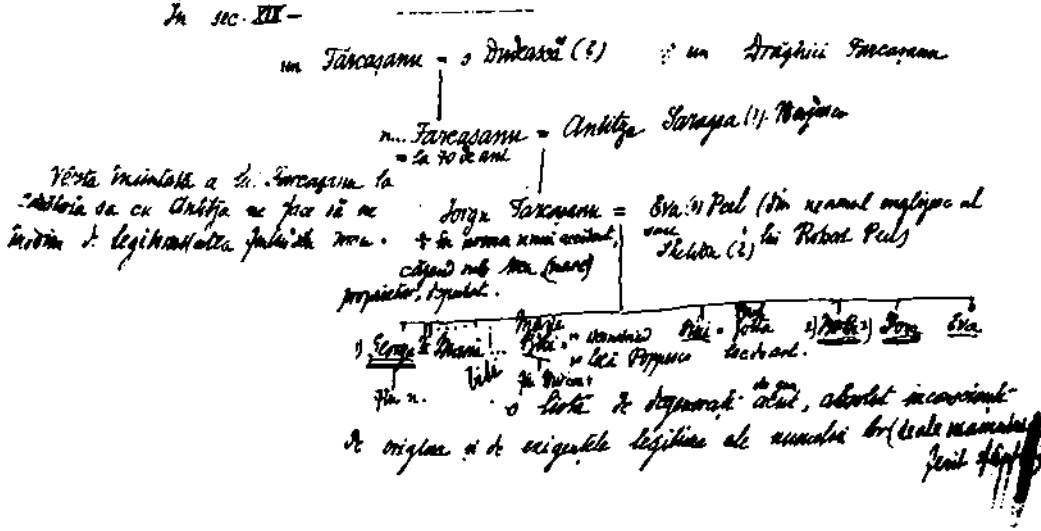

■^^Y^X^^ 2/^* ^^^ ^ '^'^ ' ^ ^

FILIPESCU
(VALAHIA)

Din marele boier DRĂGHICI VORNICUL de la Mărgineni (1540), prin fiul său Udrişte, se trage familia Filipescu. (v. Florescu).

După tradiţie se zice că trunchiul familiei era un BUGĂ, tatăl lui Drăghici, care trăia după 1400, în secolul al XV-lea. Strămoşii acestuia veniseră odată cu descălecarea lui Radu-Negru, fiind seniori puternici în Făgăraş încă din secolul al XlII-lea, conţi ai imperiului şi stăpâni ai munţilor Ariful din Fograş. De la Bugă se spune că ar veni numele oraşului Bucureşti, fondat pe domeniul lui. – (v. Pappazoglu-Istor. Bucureştilor p. 5-6).

Fiul vornicului Drăghici de Mărgineni şi al jupânesei Maria de Coiani, era: UDRIŞTE POSTELNICUL din Mărgineni (1570), care avu mai mulţi copii, între care Doamna Elena soţia lui Radu Şerban Basaraba. – (După genealogia familiei, un fiu al său care se numea FILIP a dat numele moşiei şi neamului Filipeştilor). – Moşia Flllpeştl se află pe malurile râului Prahova, între Floreşti şl Mărgineni şi cuprinde două mari sate: de Târg şi de Pădure. în judeţul Prahova, această familie mai poseda din vechime satul Bucov, capitală a fostului district Secuenl şl unde se aflau vechile ei palate.

PANĂ FILIPESCU, urmaşul lui Udrişte, mare Spătar al Valahiel, trăia prin anul 1650 în timpul lui Matei Voievod boier însemnat, cronicele vorbesc adesea.

El repară în anul 1646 mănăstirea din

Mărgineni. Istoricul Hamer – (XI,79, după Blaremberg) zice despre

dânsul: „Mihnea, inimic înverşunat al lui Constantin Cantacuzino şi al ginere-său FUipescu, care se refugiase la Ghica principele Moldovei, hotărî să-i piardă pe amândoi" (1659).

Soţia sa era o fiică a postelnicului Constantin Cantacuzino, de la care a avut trei copii: – Maria, soţia banului Barbu Milescul; – biv-vel stolnicul MATEI *[refugiat în Moldova şi căsătorit cu Safta Sturdza – fiica lui Kiriak;* n.M.C], fost mare agă în anul 1680, care a avut un fiu ŞERBAN, ftori spătar în 1698. Matei Filipescul în anul 1694 se află printre boierii care merg la Iaşi în suita Doamnei Stanca, cu ocazia nunţii fiicei lui Brâncoveanu, Maria, cu Constantin Vodă Duca. – în anul 1716 domnind Nicolae Mavrocordat, a însurat pe loniţă fiul lui lordache Rosetti ,,dându-i pe PĂUNA din fetele stolnicului Matei Filipescu şi miluindu-l cu hrisov domnesc". (Radu Popescu. Cron. IV. 129): – în fine al treilea fiu al luiP^nJ:

//'•f^e^^ ^ tyfl&nM^ ^(^ 4<

^^4^:

fadtjÂ' fatt^ &&&>»—

CONSTANTIN FILIPESCU CĂPITANUL *[căsătoritcu Rada sin Radu Căndescu;* n.M.C.) (1680) boier însemnat şi cronicar. El a scris: „Istoriile domnilor Ţării Româneşti, scrise de Constantin Căpitanul", una dintre cronicele cele mai însemnate ale Valahiei începând de la Radu Negru până la Şerban Cantacuzino. (Publicată în Magazin istoric pentru Dacia, de Laurian şi Bălcescu). – Pasajiul prin care sfârşeşte e acel în care povesteşte cum a fost trimis în anul 1688 de Şerban Vodă la Principele Apafy în Ardeal, spre a aduce pe postelnicul Grigore Băleanu, „Constantin căpitan Filipescu fiind văr cu mama lui Grigore Băleanu", pe care-l căsători după fiica sa Smaranda Cantacuzino. (v. Cron. tom II, p. 55). – Constantin Filipescu avu doi fii: RADU, 1698, şi marele CLUCER GRIGORE FILIPESCU (Grigoraşcu), al cărui fiu care continuă filiaţia, este

PANĂ II FILIPESCU, MARELE BAN. în 1747 era vel şetrar şi în acelaşi an vel postelnic, după cum reiese din actele divanului domnesc. Vodă Mavrogheni îl exilă (1788) împreună cu fii săi Dinu şi Nicolae la Muntele Athos. – Soţia sa era Ana Cămpineanu.

în 1743 se vorbeşte de ANCUŢA Filipeasca şi sora sa Maria, care murise în acel an. Acestea sunt surorile mai mari ale Banului Pană, căci într-un act din 1747 se spune că Constantin Filipescu a avut mătuşă pe Maria.

Banul Filipescu şi soţia sa Ana au avut trei fete şi doi băieţi: Constantin şi Nicolae.

NICOLAE FILIPESCU, al doilea, dete naştere unei ramuri prin fiul său. El avea de copii pe Savasta Racoviţă, Maria a lui Toma Kretzulescu, şi ALEXANDRU FILIPESCU supranumit ,,Vulpe" din cauză că fiind delegat al boierimii pe lângă Tudor Vladimirescu în 1821, şi-a îndeplinit misiunea cu o deosebită dibăcie. Fost logofăt al dreptăţii etc. şi mare Ban. El muri în anul 1856 (n. 1775) şi avu fiu pe: ION FILIPESCU (1811-63) fost ministru de externe, logofăt al dreptăţii, caimacam de Domn după Alex. Vodă Ghika; apoi deputat, ministru de justiţie sub Cuza etc. Căsătorit cu Prinţesa Elisa Bibescu. Fiu : ALEXANDRU Filipescu.

MARELE VISTIER CONSTANTIN FILIPESCU (Dinu), 1751 t 1817, *Baş-boeral* Valahiei şi mare vistier 1808-10, fiul Banului Pană II Filipescu. ,,Grand et bien fait, zice N. Blaremberg, gai affable, d'un aspect majestueux, religieux, genereux et pieux comme pas un. II eut une vie briliante et pleine de grandeur, il fut un fervent defenseur de la patrie et le soutien inebranlable du pays". (Instit. de Roumanie; Bl.) în mai multe rânduri putea să fie numit domn al ţării. în 1810 era exilat în Rusia la Ecaterinoslav. – Din căsătoria sa cu Zoe Ghika a avut şase copii, din cari trei fiice: una fu măritată cu generalul rus de Fonton, Caterina cu Slătineanu şi Ana cu George Balş. Băieţii au fost: Grigore, George şi Nicolae, fiecare capul unei ramuri.

I. BANUL GRIGORE FILIPESCU, fost mare spătar şi ^zZ^iu. vornic, a avut fiu pe DUMITRU Filipescu, însurat cu <7 **1 fa &<ifa* Elena Filipescu.

(2^.6'^^L IL MARELE BAN GEORGE FILIPESCU (lordache), ^*sT

1765-1855. *[ar fi 90 ani? Cum l-a făcut insă tată-său la 14*

fac

j^far îfafa£f

ani? 1765-1751= 14 ant 1775 probabil: n.M.C.] Fiind mare vornic, în 1832 făcea parte din comisia Munteniei pentru Regulamentul Organic, împreună cu Banul Grigore Băleanu. în 1834 fu candidat la Domnie, dar combătut de ruşi. De la 1843-43 caimacam domnesc al principatului cu Cornescu şi Văcărescu. t în 1855 şi îngropat la mănăstirea Radu Vodă din Bucureşti, unde din vechime îşi aveau mormântul membrii familiei.

De la soţia sa Caterina Balş, a avut cinci copil: Efroslna Ghika; – Constantin: – GEORGE FILIPESCU (DĂDU), colonel de cavalerie. Fusese în armata rusească, distingându-se' prin bravură în războiul Crimeei, penttu care i se dete o sabie de onoare. în urmă în armata română până la [18]70.»Reintrat în armată în anul 1877, fu ataşat adjutant pe lângă marele Duce Nicolae. (n. 1811 t 1889) fără copil: Emanoil: – şi Zoe sofia lui Aristid Ghica. – Din aceştia, doi au descendenti:

- Postelnicul CONSTANTIN FILIPESCU, fiul Banului lordache. (1804 t 1847). Fost militar, efor al şcoalelor şi secretar al lui Kiseleff, mare logofăt etc. Avea de soţie pe fiica lui Balş din Moldova, de la care avu doi copii: Maria soţia senatorului rus Catacaz, – şi GEORGE CONSTANTIN FILIPESCU, senator, fost mareşal al Palatului, agent diplomatic la Petersburg etc. Căsătorit, 1. cu Natalia Ghica, 2. cu Lidla Hangeii.

- EMANUEL FILIPESCU, fratele cel mai mic al lui Constantin şi fiul lui George: din căsătoria sa cu fiica lui Ştefan Bujoreano a avut fiu pe: GEORGE-EMANUEL FILIPESCU, mare proprietar etc. căsătorit cu Maria Băleanu: iar fiică pe Alexandrina General Zefcari.

III. Logofătul NICOLAE FILIPESCU, al treilea fiu al vistierului Dinu, fu însurat cu Safta Hrlsoscoleo şi avu trei copii: CONSTANTIN Filipescu (1807-54), însemnat în mişcarea de la 1848 când a fost ministru de finanţe, t în exil la Paris. însurat cu fata lui Drugănescu. n-avu îrisă copii. – Colonelul SCARLAT Filipescu, t necesătorit: – şi

Vornicul GRIGORE FILIPESCU, însurat cu Asica Rosetti, având fiu pe: NICOLAE FILIPESCU, fost primar al Capitalei, deputat etc. Vice-prezident al

Camerei. Căsătorit cu Maria Blaremberg, având copii: Grigore, Constantin, Maria, EUa şi Jeana.

Dintr-o ramură înrudită a familiei: MIHÂIŢĂ FILIPESCU clucerul, fratele său lancu, trăiau la începutul secolului.[Oare această *ramură este din Filipeştii lui Constantin Căpitanul sau mai bine zis a lui Pană sau alt neam cu nume asemeni. Iată* (selon C. Sărăteanu) *filiaţia – această ramură se trage din Radu sin Constantin cronicarul şi fata lui Şerban Grecianu:* n.M.C.]

IANCU FILIPESCU, căsătorit cu o Nenciu, a avut trei fii şi trei fete, anume:

1. lancu, 2. ALEXANDRU FILIPESCU însurat cu Prinţesa Alexandrina Ghlca, având copii pe ALEXANDRU, Alexandrina Klseleff, Maria şi Constanta. – 3. COSTACHE FILI- PESCU însurat cu Prinţesa Maria Ghlca, de la care are doi copii: CONSTANTIN FILIPESCU, mare proprietar, căsătorit cu M. Gherassi; şi Maria căsătorită cu C. Olănescu.

Fetele lui lancu Fllipescu au fost: – Elena, măritată cu Mitică Fllipescu şl apoi cu Ion Otetelişano; Alexandru Lenş şl Smaranda Filişanu. [Rămâne *de aflat fiica cui era Maria soţia lui C. Kreţulescu?...* n.M.C.]

Armele vechi ale familiei sunt: – scutul împărţit orizontal în două părţi. Partea de sus împărţită şl ea în două; cea din dreapta de aur, cea din stânga verde. Partea de jos roşie. Peste tot un cerc (albastru) în care se află o stea cu 8 raze, flecare rază în lungime Jumătate argint jumătate purpur. – Deasupra, vulturul sfântului imperiu cu două capete, surmontat de coroana comtală. *[Scutul susţinut de 2 lei ridicaţL După Sărăţeanu armele ar fi vechi şi s-ar găsi săpate la biserica din Măteştl a lui Constantin cronicarul (1691);* n.M.C.]- Deviza: „Potius mori quam foedari".

Vornicul GRIGORE FILIPESCU, însurat cu Asica Rosetti, având fiu pe: NICOLAE FILIPESCU, fost primar al Capitalei, *fa*fa ^-^/M* deputat, etc. Vice-prezident al Camerei. Căsătorit cu Maria Blaremberg, având copii: Grigore, Const^hfîn' ^Maria, Ella şi Jeana *detună* - >^^^2^^ît^M ^Je^jafa!!!^^^ ^jŢ^a^ ^^fa^lti^^^

Dintr'o ramură înrudită a familiei: MIHAIŢA Filipescu *far &taafz' r&ufa* clucerul, şi fratele seoJancu, trăiau la începutul secolului.— ^& *fîfafa fa^uj**

IANCU FILIPESCU, căsătorit cu o Nenciu, a avut 3 fii şi *(fab^ *« * ^^* 3 fete, anume: *fa ^ ^^^

1. Iancu, 2. ALEXANDRU FILIPESCU însurat cu P-sa Ale-*»^ ^t»^-xandrina Ghika, având copii pe ALEXANDRU, Alexandrina Kiseleff, Maria şi Constanţa. — 3. COSTAKE FILIPESCU însurat cu P-sa Maria Ghika, de la care doi copii:-/CONSTANTIN Filipescu, mare proprietar, căsăt. cu M. Gherassi; şi Maria căsătorită C. Olănescu. —

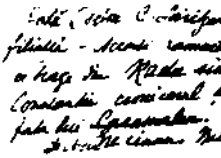

*£e#ufa- ^ afa^*

Fetele lui lancu Filipescu au fost; — Elena, măritată cu Mitică Filipescu şi apoi cu Ion Otetelişano; Alexandru Lens; şi Smaranda Filisanu.

Armele vechi ale familiei sunt: — scutul împărţit orizontal în două părţi. Partea de sus împărţită şi ea în două; cea din dreapta'^t aur, cea din stânga verSe. Partea de jos roşie. Peste tot un cerc (albastru) în care se află **o** stea cu 8 raze, fie-care razăîn lungime jumătate argint
jumătate purpur. — D'asupra, vulturul sfântului impgriu^ ^ ^ ^. ^^ cu două capete, surmontat de ^<V*/^ ZM coroana comtală. — Deviza: . ' , – . ✓ /-j
«Potius mori quam foedari
FA 4AW A ^ ^^ ^'^ FA

f^i/ifa, ***&9 .***
a< fyv ar aţinu fafa'tâu &n£ Z tfvpte- /'&<*. Jtn^^k £ayA ai / ;^«K ■■ />Ă*y */* ^w». tcfai.

[Philippesco: D'or, party de sinople, le tout coupe sur gueules, ou tourteau d'azur en abime charge en entter d'une estoile ă huit rays mi-party chacun d'argent et de pourpre. L'escu somme de l'aigle de l'Empire que surmonte la couronne de comte. Supports: deux lions. Devise: Potius mori quam. feodari; n.M.C.]

FILIŞANU
(VALAH IA)

Familie originară din Oltenia, având veche proprietate în satul Filiaşii (Dolj).

în istorie şi cronici apare pentru întâiaşi dată în prima Jumătate a secolului al XVII-lea, prin DUMITRU FILIŞANUL, MARE SLUGER, vel pitar şi Postelnic, citat de numeroase documente, între 1620-50. în anul 1630 era mare căpitan; iar în 1636 ca mare pitar zideşte, în timpul lui Matei Vodă, mănăstirea Crasna din Gorj, unde este şi locul de înmormântare al neamului său. în capul pomelnicului e: „Jupan Dlmitru Filişanu vel pitar". – într-un act de vânzare din anul 1629 e citat ca martor: „de la Fillaşi Dimitrie Căpitan". în 1647 era mare sluger. – Sub Leon Vodă, în 1630, cronicarii ne vorbesc (v. Cronica anonim. IV, 311; şi Şincai) – de boierii nemulţumiţi cu impozitele peste măsură ce punea acest domn ţării şl cari fug în Ardeal la Haţeg. 13 octombrie acel an. Aceşti boieri erau: Matei Aga Basarab, Aslan Vornicul, Gorgan Spătarul, Barbu Brădescu paharnicul, Dumitru Slugerul Filişanu „şi încă alţi mulţi boieri, cu toţi locuiră la un loc, având mare cinste şi socotinţă de la Racoţi Georgie Craiul şl de la toţi nemeşii", cum zice cronicarul.

Vel-Slugerul Filişanu avut cinci copii, după cum ne arată documentele.

Un hrisov domnesc din 1654, emanat de la Constantin Vodă Şerban (în posesia Contelui Tallevlci) a rămas, în care se spune că ţăranii din satul Dârvar din Mehedinţi, fiind prinşi cu minciuni şi bârfei! contra boie-

iilor FILIŞENI, drept pedeapsă li s-au ras capul şi bărbile ,,ca oameni răi şi vicleni”.

Posteritatea slujerului Dumitru de la Filiaşi se urmă prin copiii săi, anume:

BARBU POSTELNICUL, citat 1662, şi apoi în 1663 ca spătar: sluger *ot Ragova* în 1667: mare vistier în anul 1673.

VASILE FILIŞANU, 1669, în acte de moşie; în urmă, călugărit, e arhimandrit şl egumen al mănăstirii Tismana, unde a şi murit.

MIHAI FILIŞANU SPĂTAR, citat astfel în 1650, fost şi comis mare. El avu de fiică pe Jupânlţa JUDITA, pe care o regăsim în pomelnicul mănăstirii Căluiul din Romanaţi, ca: „fiica lui Mihai Comisul, nepoata lui Dumitru stolnicul ot Filiaş...”. Ea muri tânără în anul 1661.

PREDA SLUGERUL,citat ca postelnic într-un act din 1650, cu fratele său Mihai. A avut un fiu Vasile (doc. din 1671).

Sora acestor patru fraţi era JUPÂNEASA ILINCA, care trăia în timpul lui Matei Basarab şi care se mărită cu Preda pitarul Brătăşanul, luând zestre satul Sabloniţa din Mehedinţi.

Nu suntem în putinţă de a şti al cărui din aceşti feciori al lui Dumitru Filişanul, sau nepoţilor săi, era fiu CONSTANTIN FILIŞANU, „Fivlzanul”, cum e transcris într-un memorial al boierilor valahi, din anul 1720, pentru Austria.(trad.; Hurmuzachi VI, 330).

în tot cursul acelui secol, al XVIII-lea, Filişenii au trăit în Craiova, ca unii din principalii mari boieri al Olteniei, cile căror moşii pe vremuri erau numeroase şi din care a Filiaşilor s-a păstrat totdeauna în familie.

Cel din urmă descedent al acestei vechi familii s-a stins în zilele noastre, prin DUMITRU Filişanu, căsătorit cu Smaranda Fillpescu (t-ă 1899), înmormântaţi în mausoleul de la Filiaşi.

FLONDOR
(BUCOVINA)

Veche familie a Moldovei, care apare în istorie printre boierii mari încă din secolul al XVI-lea. După cum spune un hrisov domnesc al lui Grigore Ghica din 1730, dat vornicului Şerban Flondor:.....Din început porecla lor a fost LÂPUŞNEANU, după aceea au rămas Albotă de la Pavel Vornicu..."

Genealogia familiei se stabileşte într-adevăr în linie neîntreruptă, de la:

CONSTANTIN, boier mare în secolul al XVI-lea, care pare a fl fost un fiu natural (?) al lui Alexandru Vodă Lăpuşneanu şi care era CNEAZ în Kiev. Diploma imperială austriacă dată familiei Flondor în 1796 zice: Antiqua et nobilissima familia Albote procedere (Flondori), & etiam cum principibus Moldaviae aflînitatem habuisse...". Aşa s-ar putea explica şi porecla de Lăpuşneanu ce avea familia, înainte de a se numi Albotă, după cum spune documentul citat al lui Vodă Ghica.

Cneazul Constantin a avut doi fii:

PAVEL ALBOTĂ marele vornic şi IOAN ALBOTĂ, care poartă acest nume de familie, cum zic documentele, după bunul lor de după mamă. (Boierul ALBOTĂ era mare Postelnic al Moldovei, din anul 1531-37.)

Fiul lui Pavel Albotă, din Ruxandra, fllca lui Petru Rareş (?), a fost:

Marele armaş TOADER FLONDOR, care luă cel dintâi porecla de Flondor, rămasă ca nume al familiei, în Ioc de Albotă. Cronicile Moldovei vorbesc în câteva împrejurări de

acest boier. Astfel vornicul Neculce (Let. II, pag. 215, 227, etc): în anul 1679, trei boieri, Vasile Geuca visternicul, George Bogdan vel Jignicer şi Lupul Stolnicul, umblaseră să adune trupe spre a-l detrona pe Duca Vodă. Prinzând pe aceşti boieri „...mult i-au mustrat, şi au orânduit pe Toader Fliondor, vel armaş, poruncindu-i de le-au tăiat capetele la tustrei, ziua amiază zi la fântână, înaintea porţii curţilor domneşti...". în 1684, Dimitraşco Cantacuzino pe atunci domn, fiind în rivalitate cu Constantin Cantemir, spre a nu pierde tronul, mai mulţi boieri se duseră la turci ca să ceară de domn pe acesta din urmă, ceea ce se şi întâmplă. Flondor rămase credincios lui Dumitraşco Vodă, cum povesteşte cronicarul, „şi Dumitraşco Vodă lui Fliondor îi arăta dragoste şi milă către dânsul..." (id).

VEL MEDELNICERUL ŞERBAN FLONDOR, fiul lui Teodor, primi de la Grigorie Vodă Ghlca în anul 1730, o confirmare în vechea stare boierească, probând totodată prin dovezi, descendenţa neamului „credincios boierul Domniei mele Dumnealui Şerban Flondor ce l-am făcut medelnlcer mare şi vornic la Câmpulungu rusesc..." Demnitatea de vornic de Câmpulung o păstră mai mult timp. în 1749 într-un document din 1 iulie, îl găsim Iscălit cu mulţi alţi boieri. El avusese multe moşii: Şipotele, Putlla, 1/2 din Câmpulungul rusesc, Miile, Hliniţa, Bainu în Bucovina: Robellcenl şi Melenconţi în Basarabia: Domuşenl şi Bivolari în Moldova. – Avea de soţie pe Catrina fata serdarului Vasile Balnschi, prin care era înrudit cu familiile Ureche, Arap şi Buhuş. – Mulţime de acte pentru regulări de moşii în Bucovina, sunt subscrise de dânsul. – Copiii săi au fost:

TOADER FLONDOR, însurat cu o Stârcea; Lupa Cracalia: şi

IOAN FLONDOR, însurat cu Nastasia Arap: el trăia încă pe vremea ocupaţiei austriece a Bucovinei, unde era stabilită familia sa de mult şi unde a rămas până astăzi. Prin trei fii ai săi se continuă descendenţa familiei, divizată în trei branşe.

Fiii lui Ioan, adică: Gheorghe, Ioan, Constantin, Dimitrie şi Vasile, au primit de la împăratul losef II nobilimea austriacă, având în vedere importanţa acestui neam în Moldova, cu titlul de „CAVALERI DE Flondor" (ritter von), prin diploma din 1796, aprilie.

VASILE, cel mai mare şi ION cel mai mic, nu avură urmaşi. Surorile lor au fost: Elisabeta, Alexandra Stârcea,

Maria Vasilko şi Anica Potlog.

Din fraţii lor: Gheorghe, Constantin şi Dimitrie, ceilalţi fli ai lui Ion Flondor, s-au divizat trei ramuri existente şi care posedă încă astăzi o parte a moşiilor lui Şerban.

I. DIMITRIE CAV. DE FLONDOR, din care întâia linie, însurat cu Anica de Vasilko, a avut copii pe: Mihai, Dimitrie, Ion, Isidor, Leon, Casandra Giurgiuvan, Maria lanoş, şi

GHEORGHE CAV. DE FLONDOR, toţi decedaţi în acest secol. Din Gheorghe şi soţia sa Elena de Volcinski au rămas doi fii: Nicolae, şi

GEORGE CAV. DE FLONDOR, şeful liniei acesteia, posesorul moşiei Robeliceni din Basarabia, însă stabilit în Bucovina. Căsătorit cu t Aglaia de Golan, a avut doi copii:

OTHON FLONDOR, – şl Elena, căsătorită 1. Baroneasă Styrcea, 2. Contesă Bigot de St. Quentin. -

II. GHEORGHE FLONDOR, alt fiu al lui Ion, e capul liniei a doua, posesoare a moşiei Hliniţa din Bucovina. Din soţia sa n. Gaffenco, George Flondor a avut cinci copii: t Emanoil, Ecaterina baroană Wassilko, f Olimpia de Tabora, t George Flondor (patru copii t). şl:

ALEXANDRU FLONDOR, şeful actual al acestei linii. Căsătorit cu... n. Kalmuckl t. are de fiu pe:

EMANOIL FLONDOR, deputat etc. căsătorit cu Elena de Zotta, având fiică pe: Maria.

III. CONSTANTIN FLONDOR, însurat cu Paraschlva Calmuţchi, a avut următorii copil: Ecaterina Grlgorcea, Nastasia Perjul, Maria, Elisabeta Verdeş, GHEORGHE (fiică Elena t), Nicolae şi Dimitrie. – Linia lui Constantin s-a împărţit în două prin aceşti doi din urmă fii ai săi, o branşă rămasă în Bucovina, cealaltă mutată în Basarabia:

a. DIMITRIE FLONDOR, însurat cu o Filodor, ambii decedaţi, a avut parte moşia Glinca din Basarabia, unde s-a stabilit şi unde trăiesc copiii săi, – posedând şl indigenatul rusesc.

b. NICOLAE CAV. DE FLONDOR, căsătorit cu Ecaterina de Cârste, e capul celei de a treia branşe din Bucovina, care posedă moşiile Rogojeşti, Storojlneţl şl

Ropcea. – Copiii lui Nicolae Flondor au fost doi: George şi Eufrosina baroană Hurmuzake.

GHEORGHE FLONDOR, însurat cu Isabella de Buchental, ambii t. au avut şapte copil, anume: (Aglae, Costachi, Ecaterina, decedaţi); Elena măritată Mavrocordat;

TEODOR FLONDOR, căsătorit cu Maria n. Cluntu având trei copil: Constantin, George şi Isabela;

IOAN FLONDOR, căsătorit cu Elena de Zotta şi

NICO FLONDOR, căsătorit cu Elena de Grigorcea.

FLORESCU
(VALAHIA)

Veche familie, originară din judeţul Prahova şi cunoscută din secolul al XVI-lea.

Un strămoş poate al acestei familii, a cărui legătură însă cu cei posteriori nu e cunoscută, ne apare în secolul al XV-lea, în persoana lui

JUPAN VINTILĂ FLORESCU, în 1483; pe care-l găsim ca martor printre boierii lui Vlad Vodă Ţepeş, într- un document de confirmare al boierilor Mihai şi Manea pentru satul Toper. (5 iunie). – E curios faptul că e citat chiar în act: „Jupan Vintilă Florescu", ceea ce e un caz aproape unic pe acele timpuri, deoarece boierii Valahiei nu iau numele de familie decât tocmai în secolul al XVII- lea, mai ales după localităţi. (Arch. Hasdeu; 1866 tom. I). *[Cam suspect;* n.M.C.] ât*»- ^^*y/*

De altfel numele de Vintilă se mai repetă în această familie.

După documente, genealogia sigură începe un secol mai târziu, prin

DRĂGHICI VORNICUL DE MĂRGINENI, 1585,

cunoscut din numeroasele documente ale timpului, pe la jumătatea secolului al XVI-lea. Boier mare, înrudit cu Basarabii, [ce *are qface;* n.M.C.) stăpânea moşia Mărginenii cu părţile ei, din judeţul Prahova. El e trunchiul comun al Filipeştilor şi Floreştilor, numiţi astfel după două moşii alăturate şi aproape de Mărgineni, situate pe apa Prahovei.

Copiii acestui Drăghici, au fost: MARIA CEA BĂTRÂNĂ, care ţinea pe Radu vel Logofătul. (1592), şi

despre care vorbesc multe documente anterioare anului 1600. Ea avu de fiu pe RADU COMISUL. ZIS FLORESCU, a cărui ramură se stinse chiar în secolul al XVII-lea. Acesta a fost mare clucer şi mare comis. Fu ucis în anul 1664 în satul Nămăeşti, de răufăcători, coborâţi de la munte. înmormântat la mitropolie.

Din UDRIŞTE vistierul, fiul lui Drăghici, descinde familia Filipescu. (v. aceasta).

Sora lui Udrişte şi fiica lui Drăghici: ELINA a fost măritată cu însemnatul boier Ivaşco, Vornicul din Goleşti.

DRĂGHICI II VORNICUL ot Comăţeni şi Mărgineni, fiul primului Drăghici, continuă filiaţia Floreştilor. De la soţia sa Vlădaia avu trei copii: Nicolae, Socol şi Kera.

Comăţeni

AI doilea fiu ăl lui Drăghici (II) Vornicul din Comăţeni era faimosul boier SOCOL CORNĂŢEANUL, care se numi astfel ca şi tatăl său după moşia părintească. El avu de soţie pe frumoasa Marula, fiica lui Mihai Voievod Viteazul şi a Tudorei de la Târgşor. Matei Basarab rezidind vechea biserică din Câmpulung, ispravnic al lucrărilor a fost Socol clucerul Comăţeanu, cum atestă inscripţia din iunie 1635. (v. Xenop. II, 21). în răscoala seimenilor de la 1654, el fu ucis de mercenarii răsculati: şi aşa, fără ruşine, într-acea turburare a lor întâmplându-se lui Socol vel cluciar Comăţeanu a fi bolnav în casa lui, ca nişte hoţi şi pre el l-au ucis, şi i-au jefuit casele, luându-i tot ce a avut." (Cronica anonimă IV, 328: Şincai III, 81).

Peste un an de la omoml acestui mare boier, pieri ucis şi fiul său, CĂRSTEA DIN CORNĂŢENI. Seimenii şerbi, pentru faptele lor, fură concediati de Constantin Şerban Vodă (1655): dar ei în unire cu dorobanţii se revoltară comiţând o mulţime de nelegiuiri, descrise de cronicari, (Mag. istoric. IV, 338) şi ucizând mulţi boieri de

frunte, între care: Georma Banu, Papa Brâncoveanu, Cârstea fiul lui Socol Cornăţeanu, Preda Beca de la Maia, Udrea Doicescu, Dumitraşco etc... El avu o fiică: Ilina, care ţinu pe Mihalcea sin Dragu din Cizlău.

Socol mai avu şi alţi feciori, fraţi cu Cârste: Postelnicul VINTILĂ Florescu, care ţinu pe sora lui Papa postelnic: IANACHE sluger, care avu soţie pe Ancuţa a lui Bunea Grădişteanu; şi încă *trei* fete, care ţinură câte un boier Brătăşanu, Băleanu şi Rudeanu.

Ramura Cornăţenilor se stinse prin fiul lui Vintilă, anume Socol.

Fiul mai mare al lui Drăghici II vornicul de la Cornăţeni era:

NICOLA PAHARNICUL, 1627, 33, fost vistier şi paharnic de Cornăţeni, 1626. – Probabil, – deoarece nici un document nu afirmă precis – că fiul său a fost:

STOIAN COMISUL din Floreşti, biv-vel comis în 1660. Avu de la soţia sa Anuţa, un fiu Istrate. (Documentele ne arată ca alt fiu al lui Nicolae, pe DUMITRAŞCO postelnicul, în 1642).

ISTRATE FLORESCU, de la care se stabileşte definitiv numele familiei, citat în 1703 ca fiu al lui Stoian. Soţia sa era jupâneasa Voichiţa, de la care se născu:

ANTONACHI FLORESCU, 1717, boier în Bucureşti (v. Hurmuz. VI, 199), tatăl Smarandei Kretzuleasca şi al lui CONSTANTIN FLORESCU. mare Vistier pe la sfârşitul secolului trecut. Avu de soţie o Merişancă, de la care doi fii, din care; Manolache, avu copii pe Alexandru Florescu t. şi pe soţia lui Petrache Obedeanu, măritată întâi cu Berendei.

ION FLORESCU, întâiul fiu al lui Constantin, ţinu în căsătorie pe Anica Ghica, fata marelui Ban Dumitrache. Ion Florescu muri în anul 1846, lăsând trei copii: lordache, Manole şi Alecu, din care se trag trei branşe actuale ale Floreştilor:

Marele Vornic IORDACHE FLORESCU, căsătorit la Braşov, cu Anica fiica lui Beizadea Giigori Şutzu. Fost mare logofăt în 1812 şi mare vornic al ţării, avu zece copii, băieţi şi fete, dintre care:

1. t GRIGORE FLORESCU, căsătorit cu Zoe Assan, avu fiu pe TEODOR FLORESCU, al cărui fiu e Paul.

2. IANCU FLORESCU, fost vlce-prezldent al consiliului de stat, însurat cu Frosa Filittis, a avut cinci copii, adică: Ion f, Elisa căsătorită cu C. Boerescu, Elena, GEORGE şi ALEXANDRU FLORESCU ofiţer de cavalerie.

3. COSTACHE FLORESCU n-avu copii. în 1853 fu închis împreună cu alţii la Nijni-Novgorod în Rusia, unde a şi murit.

4. DUMITRACHE FLORESCU t, însurat cu Alexandrina Mihăilescu, având cinci copii: DUMITRU FLORESCU, căsătorit cu Constanţa Butculescu (copil: Demetru, George, Zoe); Ion, decedat; – Maria N. Ceslano: – ALEXANDRU, însurat cu Natalia Filodor (copii: Radu şi Elisa): – şi TEODOR căsătorit cu Ana Berendel.

5. LUXIŢA, al cărei fiu este: BONIFACIU FLORESCU, n. la Pesta în 1848. A studiat în Franţa, de unde veni ca profesor de limba franceză la liceul Sf. Sava, în 1873. A publicat şi mal multe uvragii asupra literaturii franceze şi studii literare etc.

6. 7. Frosa şi ELISA Florescu, măritată cu Ghlţă Cantacuzino.

Din vornicul MANOLACHE FLORESCU, t 1854, al doilea fiu al vornicului Ion Florescu şi fratele Iul lordache, se desparte, prin copiii săi, o altă ramură. El fu însurat cu Ţinea Faca, având următorii copii:

1. GENERALUL ION EM. FLORESCU, însemnat om politic şi militar, n. în 1819, t 1893, 22 mai, la Paris. După ce a studiat la colegiul Sf. Sava, făcu şcoala de stat- major în Paris. întors, principele Bibescu îl însărclnă cu organizarea armatei. în 1854 face campania Crimeei ca

colonel, ataşat pe lângă armata rusă. După Unirea principatelor (1859) e ministru de război. Mal e apoi în 186263. în 1865-66 e ministru de interne şi lucrări publice; iar din anul 1871 până în 1876 e iarăşi ministru de război, reorganizând admirabil armata tării. în 1876 deveni prezident al consiliului pentru scurt timp, după care venind un guvern liberal, i se refuză participarea la războiul pentru independenţă, declzându-se şi darea în judecată a fostului guvern. în 1890, Florescu e ales prezident al senatului, iar peste un an prezidă un cabinet conservator, care ţine câteva luni. Retras în străinătate în 1891, muri acolo peste doi ani. Generalul de divizie Ion Florescu a publicat şi mal multe uvragii militare, etc.

El a fost căsătorit: 1. cu Prinţesa C. Bibescu şi 2. cu Alina Ştirbei t. având următorii copil:

- lorgu f tânăr 1872; Zoe (1850-63); Maria, căsătorită cu Baron de Szent-Keresty; t Elisa căsătorită cu Emanuel Băleanu; şi Ecaterina căsătorită cu Emil Ghlca.

2. t ALEXANDRU EM. FLORESCU, n. la Braşov 1822. A studiat la Bucureşti şl Paris; după 1848 fu prefect de judeţ şi apoi al poliţiei Capitalei. Membru în divanul ad-hoc şi ministru de control în 1862, apoi ministru de lucrări publice în acelaşi an, senator şi deputat etc. Căsătorit cu Elena Mânu a avut: un flu George ofiţer, decedat şi trei fiice: Ana Florescu căsătorită cu C. Odobescu; Caterina căsătorită cu Al. Polizu; şl t Maria cu St. Şutzu.

3. Maria, căsătorită Baroană de Bock

Wolfingen.

4. Elena Florescu, măritată cu Jean Llnche.

5. Zoe, măritată cu Generalul Krujenstem t. – 6. Paulina lancu Kretzulescu. – şi 7. Anica Bibescu, cea mai mare dintre copii.

Al treilea fiu al lui Ion Florescu, din care derivă a treia branşă era:

ALECU FLORESCU, zis ..Avidică", care de la soţia sa Elena Cărlova a avut cinci copil, dintre care o fată Constanţa, căsătorită cu Teodor Balş şi patru fii:

1. IOAN FLORESCU, t 18... căsătorit cu Zoe n. Linche, având trei fii: – Ion Florescu, ofiţer, însurat cu Ana G. Mânu, RADU şi PAUL FLORESCU (şi o fată Elena t).

2. EMANUEL FLORESCU, însurat cu Alexandrina Ghica, are o singură fiică: Constanţa.

3. GEORGE FLORESCU, colonel de cavalerie, căsătorit cu Zoe Brăiloiu, având de fiu pe: ALEXANDRU FLORESCU, fost secretar de legaţiune, Directorul ziarului „Roumanie", însurat cu Alexandrina Petrovici-Armis. [De son *premier mariage avec Olga Costesco Cornaneanu il a une fille, Yvonne: nM.C.]*

*W .& ^>MU^ ^'^', ^ r"**

4. ALEXANDRU FLORESCU, fiul mai mic al lui Alecu, ^^ • ^™fa^ căpitan de cavalerie, t 1894 la Ploieşti. ª ^ /

Vechea familie a Floreştilor pare a fi strâns rudită cu Basarabii, încă de pe la începutul secolului al XVI-lea, lucru care se vede cert prin documente înainte de 1600, când marele Vornic Drăghici de la Mărgineni era numit de către domni ruda lor.

Găsim chiar în 1543, că mănăstirea Găisenii din judeţul Dâmboviţa a fost fondată de marele Ban STROE, fiul marelui Vornic Dobre, care aparţineau acestei familii, după cum spune col. Papazoglu în Ist. Bucureştilor, (pag. 218).

Aceasta ar fi o probă mai mult pentru vechimea acestui neam, din care o ramură secundară a Cornăţenilor a jucat de asemenea un rol marcat în istoria noastră, printre ceilalţi numeroşi urmaşi ai marelui boier Drăghici de la Mărgineni, (v. Gion în viitoarea Istorie a Bucureştilor).

Armele familiei, astfel cum sunt astăzi, cuprind: scutul tăiat orizontal în două (coupe), deasupra pe câmp de argint un leu ridicat, ţinând în labe un trandafir cu ramuri; iar jos, pe fundal azur un vultur cu aripele întinse, col. natural, cu o cruce în cioc.

^ *Din prima căsătorie cu Olga Costescu Comăneanu are o fată Yvonne* (în fr. în orig.: n. ed.).

FLORESCU (Mogâlde)

(MOLDOVA)

Numele vechi al familiei Forescu e Mogâlde, cu care o găsim menţionată în cronici şi hrisoave din timpuri depărtate.

încă în vremea lui Ştefan Vodă (1457-1504), un MOGÂLDE era printre sfetnicii domneşti, alături cu Hatmanul Boldur, Pulcel, Movilă ş.a.

Un MOGÂLDE era prin anul 1596, pârcălab al cetăţii Hotin, după cum dovedesc documentele, (v. Uricar – Codrescu, tom. 18).

în anul 1653, letopiseţul Moldovei, cu ocazia luptelor dintre principii Vasile Lupu şi Gheorghe Ştefan, vorbeşte de boierul Mogâldea, unchi al marelui logofăt Gheorghe Ştefan, apoi Domn al Moldovei. El fu prins de inamici şi dus legat la Hotin. De acolo înfrânse, cu trupele nepotului său, o ceată de nemţi. El avea titlul de mare PAHARNIC şi comanda cu alti boieri de vază armatele lui Gheorghe Ştefan, (v. Letop. Mold. t. I. p. 325, 28, 38).

SERDARUL MOGÂLDE se afla la 1711 printre cei 24 boieri care au întovărăşit pe Principele Dlmetri Cantemir la Harcov în Rusia, cum ne spune vornicul Neculce în cronica sa. (Letop. II, 332).

Spre sfârşitul veacului al XVII-lea, pe la 1670-80, sa dovedit că un MOGÂLDE era în capul răzvrătitilor contra unul Domn grec (poate Duca), care aduse în demnităţi o mulţime de greci. Acest boier, fiu al lui IONIŢĂ MOGÂLDE, din ordinul lui Vodă fu prins şl adus la Curte. Era ziua de Bobotează: Vodă porunci marelui cămăraş ca

să lege pe Mogâlde la poarta Curţii şi să-i dea cinci lovituri în piept cu buzduganul de fier, cu care se loveau osândiţii pentru trădare către Domnitor.

Puţin după execuţia suferită, boierul muri. Soţia sa era o bucovineancă care avea moşie la Groniţa. Ea împreună cu fiul ei şi al lui Mogâldea, fugiră la moşie lângă hotarul Poloniei. De atunci el îşi schimbă numele vechi al neamului prin cel de , .Botezatu" la început, apoi BOTEZ, după cum era poreclit tatăl său, în amintirea zilei de bobotează.

Acest BOTEZ însurându-se, a avut un fiu SOLOMON, care la rândul său avu doi băieţi. Cel dintâi, loniţă e trunchiul actualei familii: iar al doilea ENACHI, se însură cu fata lui Balş, având un singur fiu ENACHI, însurat întâi cu fata lui Adam şl al doilea cu Smaranda sora lui N. Negri.

IONITĂ BOTEZ, fiul lui Solomon, se căsători cu Safta fiica lui Cantacuzino (Kanta), în secolul trecut, şi avu fii pe

CONSTANTIN FORESCU, care luă acest nume după moşia Foreştii, moştenită de la mama sa Safta Cantacuzino, schimbând pe cel de Botez, pe care acum îl luau toţi ovreii botezaţi. – El s-a însurat cu fata lui lordachi Catargiu şi a avut trei fîi:

ŞTEFAN FLORESCU, agă; – COSTACHI, – şi

ALECO FORESCU VORNICUL, fost ispravnic la Roman şi Suceava timp de 23 de ani, de la 1834-1858. Era prezident al Comitetului Unirii pentru jud. Suceava: apoi deputat, de la 1859 la 1865 etc. – Din căsătoria sa cu Raluca fiica lui Andrieş Başotă mare vornic, a avut doi fii şi patru fete: – Safta soţia lui Alexandru Mlllo, Aglae Nicolae Soffary, Aglae căsătorită cu Dr. C. Duşescu (f 78), şi Natalia căsătorită cu căpitanul lorgu Vărnav; – iar fii

VASILE FORESCO fost deputat în multe rânduri, membru la Curte, prezident de tribunal, prefect de Suceava, senator etc. – şi CONSTANTIN FORESCO, fratele său.

GHIKA
(VALAHIA)

Originea familiei Ghika este veche din Albania, unde se întâlnesc cu acest nume mai multe persoane înainte de 1600; totuşi istoricul ei până în secolul al XVII- lea e puţin cunoscut.

MATEI GHIKA, trunchiul familiei s-a născut prin anul 1565 şi a murit către 1620 în Constantinopol. Date mai precise n-au rămas asupra lui.

Fiul său, Principele GEORGE GHIKA Vodă, domn în ambele ţări române, a trăit între 1600-1664. Sub Vasile Lupu fusese Capuchehaia la Poartă, ceea ce contribui să fie numit domn. El ţinu tronul Moldovei (1658-59), după care fiind învins de turci fu mutat în Valahia, unde mai domni un an până în 1660. Căută în acest scurt timp să aducă îmbunătăţiri în ţară, dar intrigile lui Constantin Şerban precum şi mai multe dezastre întâmplate, îl făcură să piardă tronul. Prin stăruinţele postelnicului Constantin Cantacuzino, fu numit domn fiul său Grigore. – Gr. Ghika se născuse la Kiopru în Albania în 1600, iar în 1664 muri; însurat cu fata lui Vlasto.

GRIGORE GHIKA, fiul precedentului (1628-1675), domni după tatăl său în Muntenia. în prima sa domnie 1660-64, cedând intrigilor lui Stroe Leordeanu şi Dumitru Cantacuzino, omoară pe Constantin Postelnicul care-l făcuse domn. Acest fapt puse o mare parte dintre boieri contra lui şi chiar poporul. – Turcii având nevoie de ajutorul domnilor ţării contra nemţilor, Ghika şi Eustr. Dabija al Moldovei plecară cu ei. Principele Ghika însă

părăsi lupta, ceea ce făcu ca turcii să piardă bătălia de la Leva (1664). Grigoraşcu Ghika făcu atunci la bătălia de la Levinţi, o şarjă strălucită şi eroică împreună cu boierii săi. ,,E demnă, zice Blaremberg, de a rivaliza prin îndrăzneală cu aceea a englezilor la Balaclava...". – El şi George Vodă Ghika sunt pictaţi călări şi în armură.

Părăsind tronul fuge la Viena, iar în 1673 austriecii îi dau titlul de principe al imperiului. în hârtiile sale, turcii găsiră scrisorile compromiţătoare ale generalului de Rothall.Tot în acel an (1673) făcu campania contra polonilor în Ucraina. împăcarea ambelor puteri neîntârzi- Ind, Grigore Ghika reveni domn a doua oară din 1672-74, contemporan cu St. Petriceicu. Lupta cu Cantacuzlnii devine mal încordată, prin purtarea lui Stroia Leordeanul, care deposedează şi persecută pe aceştia, mal ales în timpul când ţinuse loc de domn. Şerban Cantacuzino se plânse la Poartă, dar Grigore Ghica plătind multe pungi vizirului, Şerban fu exilat. în cele din urmă Cantacuzlnii reuşiră a-l înlocui prin Duca Vodă (1674). Gr. Ghika fusese însurat cu Maria Sturdza şi avu două fete şl un băiat:

MATEI GHICA, însurat cu Roxanda fiica lui Alexandru Mavrocordat. Cele două suforl ale sale fură căsătorite: Ruxanda cu Th. Calimachl, iar Maria cu D. Sturdza. Fiii săi sunt: Principii Grigore şi Alexandru.

GRIGORE II GHICA (1690-1752), domni de două ori în Moldova şi o dată în Valahia, neîntrerupt timp de 14 ani; dragoman al Porţii după Nicolae Mavrocordat, 1711. Domniile lui aduseră în ţară o mulţime de greci care căpătară înalte demnităţi.

în intervalul de la 1727-1741 împărţi astfel domnia: 1727-33 Moldova: „care domn cu mare dar a căzut pe ţara Moldovei, ca o lumină au strălucit plină de bucurie, precum dovezi sunt însemnate...” (Amiras). – 1733-35 Muntenia: 1735-41 iar Moldova. – Revenind din nou la tronul Moldovei în 1747, îl ţinu un an, apoi trecu în Valahia până în 1752, când muri. în total domnise 19 ani. Avu trei copii cu fata lui

Mavrocordat, o fată şi doi fii care domniră: – PRINCIPELE MATEI GHICA n. 1728, ginerele lui George Başa Mihalopol, ocupă tronul Valachiei 1752-53, când schimbând cu Const. Racoviţă, trecu în Moldova, unde domni 3 ani până în 1756. N-avu copii. PRINCIPELE SCARLAT GHICA, fratele său, t 1766, însurat cu Anastasia Cantacuzino Deleanu. Domni în Moldova de două ori: 1757-61, şi 1764-68; iar în Muntenia 1757-58. A avut cinci băieţi:Nicolae, Mihai, Gheorghe, Grigore, şi Alexandru. – ALEXANDRU GHICA fiul său, ocupă tronul Valahiei de la 1766-68. însurat cu Maria Rizo Rangabe, având un fiu: – GRIGORE, tatăl lui ALEXANDRU GHICA (1790-1857), poreclit Căciulă mare, cu care se stinse ramura lui Grigore II Ghica.

ALEXANDRU GHICA al doilea fiu al lui Matei şi frate cu Grigore II, muri în 1741. Fusese însurat cu o Evpraghioti, având doi fii: Grigore şi Dumitru. El a fost decapitat de turci fiind mare Dragoman al Porţii, la anul 1741.

PRINCIPELE GRIGORE GHICA III (1724-1777), Domn al Moldovei şi Valahiei, decapitat la 1777, este trunchiul branşelor Ghika din Moldova, (v. acestea).

vi *<^nvc W'u – *^** Din MARELE BAN DUMITRU GHICA, derivă familia *fa ^ ^m^.* ^ Ghika de azi. Din trei căsătorii, Banul avu 14 copii, adică: / ^ - din întâia cu Eufrosina Caragea: o fată, Ecaterina[x] – din

■ [a] doua cu fata lui Văcărescu, patru fete şi doi băieţi:

& ^U/îAJ i^CfMi ^cariat Şi Costache, iar din a treia cu fata lui Razu, trei / fete şi trei băieţi; Alexandru, Costache, Mihai. – Marele

Ban Dumitru Ghica zis „Bătrânul" a fost unul dintre cei

mai însemnaţi boieri ai ţării de la finele secolului trecut şi a trăit între 1718-1803. – Fiii săi:

[On *trouve dans l'interessant livre de Thouvenel des etranges et importantes revelations sur l'origine*

des Ghika de nos jours; n.M.C.][x]

-^ Se găsesc în interesanta carte a lui Thouvenel stranii şi importante revelaţii despre originea Ghicilor din zilele noastre (în fr. în orig.; n. ed.).

- COSTACHE MARELE BAN, n. 1784, căsătorit cu Ruxanda Cantacuzino, avu patru fetei şj ^oi băieţi: Scarlat şi Matei (căsătorit cu fata lui Văcărescu), care n- avură urmaşi.

- PRINCIPELE ALEXANDRU VODĂ GH1CA, (17961862), domn al Valahiei din 1834-1842. Numit de-a dreptul Principe de ruşi şi turci, profită de efectele bune ale tratatului din Adrianopol. Comerţul şi activitatea agricolă a ţării mal ales, sporiră foarte mult sub domnia lui, şi chiar un început de renaştere în toate privinţele începu să se ivească. El favoriză partida naţională, condusă de Rosetti, Câmpineanu, Goleştii, Eliade Rădulescu etc., dar prin intrigile Baronului de Ruthman, consulul Rusiei, în u^^m 1842 Ghica fu silit a părăsi tronul. [Son *regne n'a ete facMM&- – i^t^> qu'une longue suite d'ăbus;* n.M.C.][x] – Ca înfăţişare era un om foarte frumos şi de un caracter blând. Din 1857 58 ţinu locul de domn, fiind caimacam al Munteniei. '^-^^-«^ ^'/* *^- t 1862. ^ ^'

- SPĂTARUL COSTACHE GHICA, fratele său mai mic n. 1797, t 1852, însurat cu fata lui Văcărescu avu trei fete şi un fiu MIHAIL, n. 1835.

- PRINCIPELE GRIGORE GHICA, frate cu Costache şi Alexandru (1755-1834), e numit în 1822 după eteria grecească, domn pământean împreună cu Ion S. Sturdza, domnind 7 ani. Izgonirea grecilor iară căpătâi şi o încercare de reforme administrative şi judiciare începură să se facă. O nouă stare de lucruri părea că se deschide, când izbucni războiul al şaselea- între ruşi şi turci, în 1828. Grigore Ghica fu silit să fugă în Transilvania. – Căsătorit cu Maria Hangery, de la care avu şase băieţi; iar al doilea cu Săveas- ca avu două fete (Maria C. şi Alexandrina A. Filipescu):

1. DIMITRIE GHICA, fiul precedentului, n. 1816-1897, însurat cu Charlotte Duport. – Ca tânăr, era ofiţer în Garda imperială rusă. în 1854 magistrat, apoi prefect de poliţie; în

•^ *Domnia sa nu a fost decât o lungă suită de abuzuri* (în fr. în orig.; n.

ed.).

1857 primar şl deputat în divanul ad-hoc. Partizan al Unirii. Ministru de culte (1860) şi peste un an prezident al Consiliului. în 1866 ia parte la răsturnarea Principelui Cuza şi intră în guvernul format apoi, fiind pe rând ministru de interne, lucrări publice, externe şi prezident de Consiliu. în 1868-1873, Ghica fu prezident al Camerei, în urmă al Senatului până în 1888: apoi din nou în 1896, în care demnitate muri. – Avu două fiice: Maria de Herz şi Iza Vlădolanu.

2. PANAIOT GHICA, fratele precedent. (1814-1879); însurat cu Sultana Rosetti şi Alexandrina Moscu, avu trei fiice: – Adina Vladoianu, Zoe Mavrocordat, Irena de Roma.

3. GRIGORE (1813-1861). – 4. Gheorghe: – 5. COSTACHE MARE BAN (1804-1867), căsătorit cu Sultana Costescu având cinci fiice şi un fiu: IANCU GHICA n. 1850, căsătorit cu Ana Filitl.

6. SCARLAT GHICA (1812-1875) înscurat cu fata lui Şuţu, avu un singur fiu: ALEXANDRU GHICA n. 1837. Căsătorit: cu o Tecla la Grange, o Nicolescu şi Efrosina Săvescu. Are fîi: ALEXANDRU, SCARLAT, IOAN inginer, Nicolae, Dumitru.

BANUL MIHAI GHICA, frate cu Grigore şi Alexandru n. 1794 m. 1850: însurat cu o Faka, de la care a avut pe: VLADIMIR GHICA n. 1832: ELENA, distinsă scriitoare ,,Dora d'Istria" (1827-88): MATEI; Olga Gr. Sturdza, Sofia C-tesa O'Rurke, şi

GHEORGHE GHICA n. 1830, t însurat cu Zoe Cantacuzino, având fiică pe Adina, căsătorită cu Grigore P. Olănescu; iar fiu pe

MIHAIL GHICA, It. colonel de stat major, însurat cu Elena Văcărescu.

- MARELE BAN SCARLAT GHICA, frate cu Banul Mihai şi cu Grigore Ghica Vodă, fiu al lui Dumitru Bătrânul. (1750-1802). Dintre copii săi: – NICOLAE GH. (1795-1862) e tatăl lui SCARLAT (1830-1882), care însurat cu fiica lui lancu Golescu avu fiu pe NICOLAE GHICA n. 1845. (fiice: Alice,

Mărie).

ALEXANDRU GHICA, supranumit „Barbă roşie” (1785-1868), e fiul cel mare al Banului Scarlat Ghica. Fiul său, IANCU n. 1816 e tatăl lui: CONSTANTIN GHICA (1846-1888), care lasă trei fiice şi un fiu (Alexandru).

DUMITRU GHICA (1793-1845), însurat cu Maria Cămpineanu, frate cu Alexandru Barbă roşie şi al doilea fiu al lui Scarlat. Fii avu pe Ion şi Pantazi, iar fiică pe Maria n. 1821, căsătorită cu Pană Olănescu.

PANTAZI GHICA (1829-1882), t fără copii, din căsătoria sa cu Camille Guyet de Fernex.

ION GHICA (1817-1887), scriitor şi om politic însemnat. După ce făcu studii înalte, se întoarse în ţară. în revoluţia de la 1848 luă o parte însemnată; dar o sciziune între el şi prietenii săi politici se întâmplă. Trimes la Constantinopol, pentru a susţine cauza revoluţiei, la întoarcere văzu mişcarea revoluţionară oprită de puterile suzerane. Partizan al politicii turceşti, căuta s-o îndemne amicilor săi, ca cea mai înţeleaptă. Din 1853-59 fu principe de Samos, *[M.I.Ghika n’etait pas prince de Samos, mais bien caimacam de Samos et cela encore par la haut protection du fi j f&&. * '^- lord Stratford de Redcliff;* n.M.C.][x] numit de turci, în care **a* ^-* calitate luă măsuri de represiune contra prădărilor *P^^^^^* ^^gy^^ piraţilor. întors în ţară, ocupă cele mai înalte funcţiuni în stat, după căderea Principelui Cuza; la venirea lui Carol de ’ Hohenzollern, primul cabinet se formă sub presidenţia sa. Părăsind ministerul, continuă să joace un rol însemnat, mai ales prin politica sa onestă. După declararea războiului din 1877, trăi mult timp în retragere. Numit ministru la Londra, ocupă această demnitate până în 1891. – După o lungă boală, muri în 1897 la moşia sa Ghergani (7 mai).

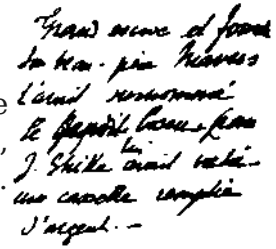

Ca scriitor e cunoscut prin „Scrisorile către Alecsandri”, apoi „Amintiri din exilul de la 1848”, cu multe documente importante asupra revoluţiei. *[Grand*

•^ I. Ghica nu era prinţ de Samos ci caimacam de Samos şi aceasta prin înalta protecţie a lordului Stratford de Redcliff (în fr. în orlg.)

escrive et j’oumaliste. Son beau-pere Mavros l’avait

sumomme le (cuvânt indescifrabil, n.ed.) *bossu parce que I. Ghica lui avait* (voie? lectură incertă, n. ed.) *une cassette remplie d'argent;* n. M.C.][x] în fine „Convorbirile economice" (1866), foarte importante prin datele lor preţioase şi stilul frumos în care au fost scrise; şi alte scrieri mai mici. – Căsătorit cu Alexandrina Mavros, având patru fii şi trei fiice.

- DIMITRIE GHICA, n. 1848, fost secretar general al ministerului de externe, ministru plenipotenţiar. Căsătorit cu Melania Creţulescu, având fiu pe IANCU şi două fiice.

- SCARLAT GHICA, al doilea fiu al lui Ion Ghica n. 1856. De la soţia sa Maria Grădişteanu are fiu pe GRIGORE. *[Marrie en secondes noces ă une Burki dont il a une fille Zoe; n. M.C.]^* .

- NICOLAE, n. 1862, căsătorit cu M. PaciureaT — [Căsătorit *2 cu Irena Cantacuzen – Nabab:* n.M.C.] – şi ALEXANDRU GHICA, fiul mai mic (n. 1865) al Principelui Ion Ghica, însurat cu M. Catargi (doi copil).

Fiicele lui Ion Ghica, surorile lor sunt: Maria Sturdza, Elisa, şi Ana colonel Magheru.

Scutul poartă pe fundal verde 12 lacrimi de argint, în rând, 6 în faţă şi 6 cu vârful opus şi între ele 6 besanţi de aur. Se mai adaugă stema Moldovei şi Valahiei în quartiere. Deviza: – *Labor omnia vincit improbus.*

x) Mare scriitor şi jurnalist. Socrul său Mavros l-a poreclit (?) cocoşat pentru că I.Ghica i-a (furat? lectură incertă, n. ed.) o casetă plină cu bani (în fr. în orig.; n.ed.).
xx) Căsătorit a doua oară cu o Burchi cu care are o fată Zoe (în fr. în orig.,n. ed.).

GHICA

/^^, y/i^M^j

(Ramura din MOLDOVA)

De la GRIGORE GHICA VODĂ (1724-1777), fiul lui Alexandru mare dragoman, (v. pag. 240) se desparte prin fii săi, ramurile familiei Ghica din Moldova, numite Comăneşti, Deleni, Brigadier etc. – Moşia Comăneştii era proprietate a lui Grigore Ghica şi i se confîscase la decapitarea lui; apoi în anul 1804 fu restituită familiei de Principele Moruzi. – Principele Grigore a domnit în Moldova din 1766-68, apoi în Valahia 1768-9, şi în fine iar în Moldova 1774-77. în urma războiului ruso-turc din 1769, în care boierii tării se arătaseră aşa plecaţi ruşilor, Austria promise un ajutor Turciei, în schimbul unei bucăţi de pământ fără importanţă ziceau ei. Bucovina. Prin diverse manopere şi prin cumpărarea comisarilor turci de constatare, cu toate ^ proteste ale Principelui Ghica, ale Divanului şi chiar ale $ Rusiei, Bucovina fu cedată în 1775. Purtarea lui Vodă Ghica I era demnă de laudă şi turcii spre a evita o alianţă a lui cu ruşii într-un viitor război îl decapitară în circumstanţe foarte tragice în anul 1777. – Din căsătoria sa cu Elena Rizo- y Rangabe, a avut doi fii şi două fete: Alexandru, Dumitru, (Elena şi Ecaterina), prin care derivă branşele din Moldova.

PRINCIPELE DEMETRU GHICA, fiul cel mare al lui Vodă Grigore, muri în Rusia. De la el descinde ramura Ghicilor numiţi după moşie Comăneşti şi Deleni. Documente autentice (în posesia D-lui D. Ghica Comăneşti) probează filiaţia directă între dânsul şi fiul său:

PRINCIPELE CONSTANTIN GHICA de Comăneşti şi Delenl. El a fost mare Logofăt al Moldovei, şi a obţinut titlul de principe al imperiului Rusiei de la împărăteasa Katerina II. – însurat cu Maria Cantacuzino a avut trei fii: Dumitru, Alexandru şi George.

1. DUMITRU GHICA COMĂNEŞTI, din însoţirea sa cu Zoe Rosetti, avu pe Elena Sturdza, Maria Rosnovano, şi

NICOLAE GHICA COMĂNEŞTI, mare vornic, t în 1881, căsătorit cu Caterina Plagino. Fiii lor sunt: – EUGE- NIU GHICA fost deputat, etc. căsătorit cu Caterina Keşco. – NICOLAE, fost prefect etc. ai cărui fii sunt: ALEXANDRU şi Natalla. – Maria Ştirbei, – GEORGE GHICA, – în fine

DEMETRU GHICA COMĂNEŞTI, fiul mai mare al lui Nicolae Ghica, n. 1835, fost deputat, etc. A întreprins o expediţie făcută în ţara somalilor din Africa, de o deosebită importanţă geografică. Această expediţie cu cheltuiala sa e prima românească făcută pe solul Africii. Ea a fost dirijată împreună cu fiul său: NICOLAE GHICA – Din căsătoria sa cu Zoe Lahovari, mai are şi fiică, pe Maria, căsătorită cu colonelul Leon Mavrocordat.

2. Alexandru sau ALECU GHICA mare logofăt, supranumit „Bilboquet”, fiul al doilea al Principelui Constantin Ghica, e tatăl lui:

GRIGORE GHICA VODĂ (1807-1857), Domnul Moldovei de la 1849-1856. Se distinse printr-o domnie şi administraţie fericită. Reorganiză şcoala în 1851; iar în 1854 face actul dezrobirii ţiganilor. El mai înfiinţează „Institutul Grigorian”, încurajează literatura şi libertatea presei şi o mulţime de reforme utile ţării. Mare partizan al Unirii, chiar domn fiind, răspândea singur ideile de unire ale ambelor ţări. Deşi în cei şapte ani de domnie, armatele străine

treceau mereu prin ţară, mai ales ruşii, el avu timpul să se ocupe de progresul ţării. – Fiind numit pe şapte ani, în 1856 părăsi tronul Moldovei, căreia îi fu cel din urmă Domn. Fusese numit de Sultan Principe cu titlul ereditar. Muri în 1857 în Franţa. – Căsătorit de trei ori cu: Elena Sturdza, Anica Catargi şi Leroy-Rollin, avu cinci copii:

CONSTANTIN GHICA, fost consilier la Curtea de Casaţie şi ministru etc. însurat cu Zoe Plagino; al cărui unic fiu este GRIGORE, căsătorit cu Marguerite Cretzianu.

Prinţesa Nathalie t- – ALEXANDRU GHICA, căsătorit cu o Rosetti Rosnovanu, având fii pe: GRIGORE, căpitan, căsătorit cu Constanţa Câmpineanu; JEAN, căpitan de cavalerie, şi Lucie. – Principele FERDINAND GHICA, căsătorit cu Alexandra Cantacuzino (fiică: Jeanne). – Principele GRIGORE, cu Maria Bălăceanu; – şi Pincipele IOAN GHICA al treilea fiu al lui Vodă Grigore Ghica. Om politic, fost ministru plenipotenţiar, general în armată etc. Căsătorit cu Alexandrina Moret de Blaremberg, are trei fîi ; ALEXANDRU, VLADIMIR şi DEMETRU GHICA.

3. GEORGE GHICA, al treilea fiu al lui Constantin Ghica şi frate cu Alecu şi Dumitru, avea doi băieţi: GEORGE şi TEODOR GHICA, căsătorit cu Fenareta Ştirbei. Acesta avu iarăşi doi băieţi: CONSTANTIN şi GRIGORE GHICA, fost prefect etc.

Din ALEXANDRU GHICA, alt fiu al Principelui Grigore Ghica de la 1777, se trage o altă ramură a Ghicilor din Moldova, din care unii s-au numit ,,Brigadier". – Acest Alexandru Ghica mai avusese un frate GHEORGHE, fost general rus şi t în război, fără posteritate.

Alexandru Ghica avu doi băieţi: Grigore şi Alexandru.

1. GRIGORE GHICA mare postelnic în Moldova, însurat cu Catrina Cantacuzino-Paşcanu; are următorii fii: - ALEXANDRU; NICOLAE GHICA, (soţie Elena Rosetti), tatăl lui: EUGENIU GHICA, căsătorit cu Elena Cantacuzene

(având trei copii); – VASILE GHICA, căsătorit de două ori, cu o Cantacuzino şi cu o Greceanu, tatăl lui GRIGORE Ghica; şi GEORGE însurat cu Elena Catargi (o singură fiică: Efrosina Pallady).

2. ALEXANDRU GHICA -Brigadier, al doilea fiu al lui Alexandru şi nepotul lui Grigore Ghica Vodă, avu de la soţia sa Caterina Rlzo, o fată: Coralie, şi un singur fiu:

ION GHICA, căsătorit cu Eufrosina Filipescu; tatăl lui Alexandru, Grigorle şi Emil.

- ALEXANDRU GHICA-brigadier n. 1847, ministru plenipotenţiar. Fost agent diplomatic la Sofia, apoi ministru la Belgrad etc. – Căsătorit cu Maria Maurojeny, având trei copii: Jean, Pierre şi Jeanne. *t^'A""…….^*

- GRIGORE GHICA n. decembrie 1847. Ministru plenipotenţiar la Paris, fost delegat în Comisia Dunării etc. – Căsătorit cu Maria n. Keşco; fii: HENRI şi GEORGE. *u/w* *^^^*

- EMIL GHICA n. 1848. Ministru plenipotenţiar la Viena etc. Căsătorit cu Caterina Florescu, având trei fiice.

GLOGOVEANU

(VALAHIA)

^^^ dw, J^^to.

Neam slav, sârbesc (n. M.C.)

Veche şi însemnată familie din Oltenia, unde-şi are sediul încă de prin secolul al XV-lea: având ca posesie de origină satul Glogova din judeţul Mehedinţi.

în timpul războaielor lui Mihai Viteazul, un Glogoveanu se distinse printre boierii comandanţi ai acestuia.

Boierul DANCIUL din Glogova, pe care un document îl însemnează în anul 1621, era strămoşul lui NECULA GLOGOVEANUL, personaj altul decât Necula Glogoveanu căpitanul; şi pe care între 1640-50, îl găsim ca Pârcălab, apoi vel pitar 1657 şi căpitan, având de soţie pe jupâneasa Florica. Copiii lui Necula au fost: ARSEMEN, vel clucer, şi IVAN (sau lovan) spătarul. Arătaţi amândoi prin acte din 1663 şi 1668.

O filiaţie a Glogovenilor, din care descind cei actuali, se poate stabili de prin întâia jumătate a secolului al XVII-lea, când trăia

VINTILĂ POSTELNICUL din (ot) Glogova, stăpânitor al acestei moşii; şi cil cărui fecior, după documente (din Arhiva St. B.) era

LUPUL CĂPITAN GLOGOVEANUL, 1571, ctitor ca şi urmaşii săi, al mănăstirii Tîsmana din Gorj. Acest boier călugărindu-se luă numele de „monahul Liontie”, după cum ne transmit documente datate din 1696 şi 1700.

STAICO GLOGOVEANUL, e al treilea din fiii acestuia. Pe lângă un act din anul 1710, mal figurează în lista

boierilor contribuabili în timpul ocupaţiei austriece în anul 1719, împreună cu Matei şi Mihai, nepoţii săi. – Ceilalţi doi fraţi ai săi au fost:

NICOLA GLOGOVEANUL, vel căpitan de Cerneţi sub Brâncoveanu Vodă şi apoi vel stolnic (1710). – Atunci când se întâmplă incursiunile trupelor nemţeşti pe teritoriul ţării sub Brâncoveanu, cu deosebire ale lui Teleky, în oprirea căruia fură trimişi mal mulţi căpitani cu armată: „Atunci Tukeli văzând că n-are ce să mai facă, a prins pe căpitanul cel mare din Cerneţi, care era acolo de paza marginii, anume Nicola Glogoveanul şi l-au ţinut multă vreme în obezi". – El scăpă, deoarece părăsind marea căpităniе de Cerneţi e făcut apoi mare stolnic. – Soţia sa era jupâneasa Sanda, cu care e zugrăvit în partea stângă din Nartex la mănăstirea Tismana.

CONSTANTIN GLOGOVEANU, întâiul fiu al monahului Leontin, avea de nevastă pe jupâneasa Ilinca, fiica lui Vintilă vomic (act posterior din 1746), de la care se născu Mihai Glogoveanul şi fraţii săi.

- ŞTEFAN GLOGOVEANU, biv-vel sluger (frate? sau flu? al precedentului), e zugrăvit în mănăstirea Tismana alături cu soţia sa Maria şi cu Nicola căpitanul.

MIHAI GLOGOVEANU CONSILIERUL, fiul lui Constantin, t în 1731. împreună cu soţia sa jupâneasa Stanca, fiica lui Bengescu consilierul, sunt pictaţi în interiorul mănăstirii Tismana: „Jupân Mihail Glogoveanu consilier împărătesc şi Jupâneasa Stanca Glogoveanca." – în 1743, fiind văduvă de mult, face o danie mănăstirei: şi tot dânsa dăruieşte uşile frumos sculptate: „Această uşă s-au făcut cu toată cheltuiala Dumneaei Stanca Glogoveanca consiliereasă, care a ţinut-o d-lui Mihai Glogoveanu consilier" – „care au fost fata d-nealui Staico Bengescu consilier în zilele Sf. S. Părintelui Mihail Egumen. Tism. 1782" (Stefulescu. – Mân. Tismana, p. 100).

în timpul ocupaţiei austriece a Olteniei, fiind consilier imperial al Banatului, el Joacă un rol însemnat în

această înaltă demnitate pe care o aveau încă: Stoica Bengescu, C. Obedeanu, Dositei Brăiloiu, Ilie Ştirbei şi Matei Glogoveanu.

MATEI GLOGOVEANU, a fost numit CONSILIER împărătesc la 20 august 1731, după cum spune raportul austriac (Hurmuzache VI, 481); – .....Sie beede den Mathaeum Glogovenul der ob Er Schon wie fast alle Bojaren keiner audern als seine Muttersprache Kundig, die reputation habe ein ehrlicher Mann zu sein...". – Rapoartele generalului de Steinville, şi ale altor austrieci vorbesc adeseori de ambii consilieri Glogoveni, (v. Hurmuzache-Documente). – Oltenia după ce fusese anexată Austriei în 1718, în urma tratatului de Ia Passarovitz, fu transformată în provincie; administrându-se de marele Bem „căpiţe administrationis", care rezida tot la Craiova şi care era asistat de patru consilieri imperiali: „asistens- es în consilio". Banul cel dintâi a fost beizadea George Cantacuzino; iar consilieri se alegeau dintre principalele familii oltene.

în 1719 Matei Glogoveanu e înscris pe lista boierilor de cl. I din Mehedinţi, unde avea proprietăţi întinse, ca şi Mihai Glogoveanu, fratele (?) său.

Fiul lui Mihai a fost:

ION GLOGOVEANU, mare logofăt pe lângă Caimacamul Craiovei în 1794, după cum autentifică un raport către domnitor, din 14 decembrie acel an, iscălit de caimacamul C Caragea, şi de alţi trei boieri. (Ureche; Moruzi Voevod. p. 224). în 1779 ca fost mare serdar, este numit ispravnic al judeţului Gorj: „loniţă Glogoveanu"; Apoi ca biv-mare stolnic ispravnic de Mehedinţi (1785). Mai este amintit fiind tânăr prin acte de familie din 1750.

TEOHAR GLOGOVEANU şetrarul, funcţionează ca ispravnic de Gorj în 1792.

Am văzut că mai mulţi membri ai acestei familii din secolul al XVIII-lea sunt zugrăviţi ca ctitori ai mănăstirii Tismana din Gorj, aceea zidită în 1372 de Radu Negru

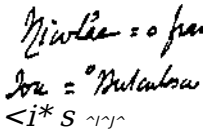

Voevod şi una dintre cele mai vechi mănăstiri ale tării. Matei Glogoveanu consilier e zugrăvit în interiorul bisericii din Bengeşti.

Actualii descendenti ai familiei, derivând prin urmaşii celor de mai sus, locuiesc la Craiova.

GOIAN
(BUCOVINA)

Familie veche moldovenească din ţinutul Bucovinei, care e cunoscută cu siguranţă, din documente, încă pe vremea lui Ştefan cel Mare.

Astfel cel mal vechi document, se află la Arhivele din Lvov (Lemberg), scris în limba slavonă şi conţinând un tratat între Ştefan cel Mare, domnul Moldovei şl regele Poloniei, în care contract e iscălit şl ,,GOIAN VORNICUL de Ţara de Sus". Acest vechi act e datat din anul 1460, 3 iulie.

DIMITRIE GOIAN, marele vornic, trăia pe la începutul veacului al XVII-lea şi e adeverit prin mal multe documente. Din 8 aprilie 1612 un document în favoarea Eftimlel, fiica Iul Miron Costin, nepoata lui Grigore postelnic, în care sunt subscrişl lonaşco vel logofăt şi Golan Dimitrle, vornic al Tării de Sus.

Un alt document din 1617 (8 mai) îl citează pe Dimitrle Golan ca vornic al ţării de jos. Acest act e tipărit în cronica Huşilor (de Episc. Melhisedec), ca zapis: prin el episcopul de Huşi dă de ştire ,,Panului Dimitrle Golan, mare vornic de ţara de Jos, că de D-lui s-a cumpărat... etc".

Despre membrii familiei, urmaşi ai acestuia, se vorbeşte în mal multe acte, conţinând ntfmele de Golan, între documentele Academiei din Bucureşti, din anii 1770, 1769, 1780 etc. (No. 239 pac. II: No. 106 pac. II; No. 167 pac. VIII).

Două hrisoave polone, subscrise primul de regele Sobieski în 1692; celălalt de regele August al Poloniei în

1697, recunosc pe fraţii ISAC şi GEORGIŢĂ GOLAN ca boieri moldoveni (valahi) din Zadowa. Această localitate din Bucovina este vechea posesiune a familiei.

De la aceşti doi fraţi se trag două linii, din care a Iul Georglţă există încă în Bucovina; cealaltă a Iul Isac se stinse în secolul nostru, ramura lui urmând astfel în descendenţă: Gavrll, Teodor, George, Niculae, MIHAIL şi Ion. Fii lui Mihall au fost:Mihall şi Petrache, ambii decedaţi.

GEORGIŢĂ GOLAN din Zadowa, boier moldovean (1692-1710 etc.), avu de fiu pe IOAN, care la rândul său e tatăl lui:

DIMITRIE GOIAN, a avut mal mulţi copii, care afară de Grigore, muriră fără descendenţi. Un document din 27 februarie 1784, îl aminteşte: „Dumitraş Goian la Zadowa...” (doc. Academiei).

GRIGORE GOIAN fiul său t 1865 avu trei fii anume DIMITRIE GOIAN căpitan în armata I.R. Austriacă: – LEON GOIAN, prlm-procuror la Tribunalul din Suceava: – şi

ALECU GOIAN, proprietarul moşiilor Zadowa şi Coscinia din Bucovina, având fiu pe GRIGORE şi fiică pe Florica.

Aceşti patru: Dimitrie, Leon, Alecu şl Grigore sunt ultimii descendenţi actuali ai familiei.

Cu ocazia încorporării Bucovinei la Austria, familia a fost recunoscută de nobilă, cu titlul de „cavaleri de”, în urma rezoluţiei împăratului losef II.

GOLESCU
(VALAHIA)

Strămoşul acestei familii era Jupân BALDOVIN PÂRCĂLABUL, care trăia pe la sfârşitul secolului al XV-lea, 1450-1500. După vechile documente ale Goleştilor, aflate printre ale mănăstirii Vleroşul, se poate restabili filiaţia neîntreruptă a neamului, începând de la acesta. în anul 1521, jupân Baldovln împreună cu feciorii săi primesc o întărire de stăpânire. împreună cu fratele său CÂNDEA, care fu deposedat şi închis de Radu Voevod cel Bătrân, au avut o moşie bătrână Mărăcinenii, moşia moştenească Goleştil (din Muşcel) şi multe elitele. (Vezi doc. dovedit. în condica Măn. Vleroşul. – Arh. Stat. Buc.).

Soţia boierului Baldovln era Anghelina, care s-a călugărit şi de la care a avut copii pe: IVAŞCO paharnicul, care s-a însurat cu Jupâneasa Neacşa, şi o fată Calea.

CALEA a luat de bărbat pe Borcea şetrarul din Vrăneşti, şi neavând copil au adoptat pe jupânlţa CAPLEA fiica lui Ivaşco, care avu astfel în moştenire Goleşti!, Mărăcinenii etc. Caplea, fiica lui Ivaşco şi nepoata lui Baldovln, avu de soţ pe Radul Clucerul. (Documentele domneşti dintre 1540-71, confirmă de mal multe ori aceste înrudiri). Caplea de Goleşti a zidit mănăstirea Valea Mare.

RADU MARELE CLUCER, fost şi mare vistier la domnia mai multor Voevozl Basarabi. Un document din 1546 vorbeşte de el şl de soţia sa jupâneasa Caplea din Goleşti (care se călugări mai târziu sub numele de Magdalena). El se născuse probabil înainte de anul 1500 şi avu doi fii, Ivaşco şi Albul. Pe la 1540 era celebru prin

isprăvile sale în războaie, pentru care e răsplătit de Radu Voevod (1547).

MARELE VORNIC IVAŞCO din Goleşti, fost mare logofăt (1575) şi Ban; boier foarte însemnat în a doua jumătate a secolului al XVI-lea. El avu de soţie pe jupâniţa Elena, fiica vel vornicului Drăghici de Mărgineni (la 1565), şi zidi mănăstirea Vieroşul din Muşcel. în luptele lui Petru Vodă cu Ion Vodă al Moldovei (1573), Ivaşco împreună cu fratele său se destinseră în mod strălucit, după cum atestă numeroase documente şi cronici. Un hrisov de la Alexandru Vodă (1568-77) întăreşte averile vel vornicului Ivaşco şi ale familiei fratelui său răposatul vel clucer Albul, descriind cu amănuntul vitejiile acestor doi boieri în bătălia de la Focşani între munteni şi moldoveni. Se vorbeşte de peste 24 de moşii, pe lângă averea mobilă. Moartea acestui mare boier se întâmplă în anul t 1584 şi fu îngropat la mănăstirea Bistriţa din Moldova, unde se află epitaful său: „Mormânt al lui Ivaşco Vornic din ţara Vlahiei. S-au întâmplat să pribegească în ţara ungurească, şi trecând pe la mijlocul munţilor au căzut deodată moartea asupra lui şi l-au ajuns în satul Balăteşti...”

Fratele său s-a distins în războaie alături cu dânsul:

MARELE CLUCER ALBU din GoleşU, t în 1573 în lupta de la Focşani contra lui Ion-Vodă, apărând pe domnul său, cum spune documentul (cit. mai sus. – v. în Arhiva de Hasdeu I. 39) lui Alexandru Vodă: .....Când ne-au lovit pe Domnia mea. Ion Vodă cu moldovenii cu înşălăciune la Focşani, pe când a avut fratele Domniei mele Ion Petru Vodă a intra la Domnia Moldovei, atunci am văzut D-nia mea dragostea boierilor şi a vitejilor Domniei mele; şi apoi mai

mare dragoste am văzut de la cinstitul dregător de mai sus, d-lui Jupân Ivaşco vel vornic şi de la fratele său cinstitul dregător al Domniei mele jupân Albul vel clucer. Ce nici unul n-a făcut; fiind foarte bucuroşi a-şi pune ei capetele lor pentru capul domniei mele; şi dacă nu s-ar fi întors ei îndărăt atunci în oastea

moldoveana cu lăncile, de-au apărat capul domniei mele, apoi capul domniei mele ar fi căzut; şi în acea împrejurare cinstitul dregător al domniei mele Ivaşco vel vornic a scăpat din război rănit, iar cinstitul dregător al D-niei mele jupân Albul vel Clucer şi-a lăsat capul său acolo, la vadul ce se zice Râmna lângă satul Jiliştea, pentru capul domniei mele, precum singur D-zeu este martor şi e adevărat."

Acest eroic boier avu un fiu ,,ALBU postelnicul", tânăr la anul 1575, când e citat după moartea tatălui său. (O soră a lui Albu şi Ivaşco, era Neacşa, soţia unui boier din Brâncoveni).

' Copiii lui Ivaşco şi ai Elenei au fost: TUDORAN slugerul, a cărui soţie era jupâneasa Fimia, iar fiică Ilina, soţia lui Stoica postelnicul din Văcăreşti; şi VLAD postelnicul adeverit prin documente din 1570, când era foarte tânăr. Tudoran slugerul avu fiu pe: IVAŞCO din Goleşti, boier mare sub Matei Basarab şi care avu două fete: Stana a boierului din Brâncoveni; şi

JUPÂNEASA VIŞA. Aceasta se căsători cu vel vistierul Stroe Leordeanu, dând numele de Golescu, după moşia strămoşească, fiului ei Radu. Ea împreună cu sora sa a lui Brâncoveanu, fură adoptate şi înzestrate de Matei Basarab, ale cărui nepoate erau. Un punct însemnat, atât pentru istorie, cât şi în special pentru genealogiile mal multor familii, ar fi dovedirea înrudirilor „exacte", între Ivaşco vornicul cu Basarabii şi cu Drăghici vornicul de o parte; iar de alta, acea a lui Matei cu Brâncoveni! şi Goleştii. Filiaţia de mai sus a

familiei, până la Vişa e dovedită prin documente din 1575 şi 1586 de la Mihnea FV. – Fiul Vişei, şi al lui Stroe Leordeanul era:

MARELE SPĂTAR RADU GOLESCU care joacă un rol considerabil în istoria ţării la finele secolului al XVII-lea şi începutul celui următor. Fost mare agă în 1690, mare comis 1698, mare spătar 1716; apoi vel logofăt şi caimacam al ţării. Avu de soţie pe Marica Spătăreasa (doc. 1736 etc.). – Cronica ne raportează de dânsul, că în 1690 Vodă Brâncoveanu în vederea apropierii oştilor turceşti „pe Radul Golescul vel aga l-au pus cu slujitorii de au făcut podul (peste Argeş)... (Mag. Ist. II, 160). Cu puţin înainte (1689), Bălăceanul aducând armatele germane asupra lui Brâncoveanu, acesta încercă a-l opri prin rugăciuni şi făgăduieli, apoi „au trimes lui Haisler ghenerariul, cum zice cronica anonimă, pe Radul postelnicul Golescu şi cu scriltoriul latinesc, ca să cerce şi socoteala lui, şi să-i puie cuvinte înainte pentru ţară...". – Solia n-avu rezultat.

Sub domnia lui Nicolae Mavrocordat (1716), ca mare spătar se distinge mai ales în relaţiile cu Austria, înainte ca acest domn să fie instalat, se rânduiră calmacanl: Mihai Cantacuzino, Radu Golescu logofătul, Radu Dudescu spătar şl Şerban Bujoreanu. Golescu, Băleanu şl Bujoreanu puţin după aceia sunt în capul celor uniţi cu nemţii, ale căror trupe intrară în ţară, fără ca principele să bănuiască vina lor, căci: „mai ales pe Golescu peste seamă îl avea în dragoste şi ori de ce vrea se ruga Domnului, nu-i trecea în deşert rugăciunea, aşişderea Domnul când vrea să facă vreun lucru măcar cât de mic, până nu-l întreba pe dânsul nu-l făcea, întru atâta îl iubea", zice cronicarul Radu Popescu (Mag.ist.IV, 44). Domnul fu prins de catanele nemţeşti, aduse de Barbu Brălloi serdarul, şi conduse la palat de Golescul „armat cu

sabie şi cu pistoale venind...” (la 14 noiembrie 1716), şi apoi dus laTârgovişte şi de aici în Ungaria. Ţara se guvernă în acest timp de austrieci. Radu Golescu avu o importantă corespondenţă, în special cu generalul Steinville; şl tot de la dânsul împreună cu Iile Ştirbei vistierul au rămas mai multe suplice şi documente către împăratul Austriei, ca delegaţi ai boierilor Olteniei. (v.Şln- cai, III, 382-92: Mag. ist. IV 14-188; Hurmuzache etc.).

Radu Golescu n-avu ca urmaşi decât trei fete, măritate, una cu Bălăceanu; a doua cu boierul Prăşcoveanu; şi a treia

ANIŢA, sau Ana, soţia lui IORDACHE ŞTIRBEIU vel medelnicer, zisă „Ştirboaia”. Pentru a doua oară, familia ^e continuă în linie feminină, prin trecerea numelui de „Golescu”, fiului ei Radu.

RADU GOLESCU MARELE BAN, n. 3 mai 1746. în anul 1808 şi 1814 era mare Vornic în divanurile Valahiei. O anafora a lui Vodă Caragea din 1814, îl citează în divanul domnesc: ^«? pâpvtţioţ т^; ăvm roipaţ (Hurm. Doc. VII 479) Acest boier avea o mare trecere în ţară şi la Domnii de pe timpul său.

El avu trei fii: Nicolae, lordache şi Dinicu (Constantin) şi fată pe Ana, a lui Mihalache Racoviţă.

NICOLAE GOLESCU, fost mare vornic 1821 etc. Supranumit Deli-Aga. Făcea parte în deputăţia boierilor munteni cu a celor din Moldova, cari la 16 aprilie 1822 ajung la Constantinopol, trimişi de ţară spre a li se numi domn. Boierii munteni delegaţi erau Banul Grigore Ghica, Bărbuceanu Văcărescu, Vornicul Golescu, Mihăiţă Filipescu, Clucerul Filip Lenş şi Ion Cocorăscu. Primul din aceştia fu numit de Sultan Domn al ţării. Nae Golescu avu doi copii: IANCU GOLESCU şi Mariţa.

DINICU GOLESCU (Constantin), cel mai mic din fiii Banului Radu, fost mare logofăt etc. El iscălea şi e cunoscut cu numele de: „Constantin Radovici din Goleşti.” (n.

1777 t în 1828). Era unul dintre primii fondatori ai Societăţii literare împreună cu Eliade; şi lăsă mai multe scrieri, între care: „însemnare a călătoriei mele făcută în anul 1824.” în care descrie cultura din Occident, comparând-o cu cea din ţară; apoi „Adunări de pilde fîlosoficeşti" etc. Din căsătoria sa cu Zoiţa Farfara, a avut patru băieţi, distinşi oameni politici:

ŞTEFAN GOLESCU, cel mai mare, n. 1809 la Câmpulung, t 1874 la Nancy. După ce studiază în Elveţia, intră în armată, fiind adjutant al lui Principelui Alexandru Ghica. Ia parte printre şefii mişcării revoluţionare de la 1848. La abdicarea lui Bibescu e membru al

guvernului provizoriu, dar apoi e silit să fugă în Franţa, unde stete până în 1857. întors, e membru în divanul ad- hoc, luând parte la principalele evenimente politice. De la 1867-68 preşedinte al consiliului şi ministru de interne şi externe.

El a murit fără urmaşi.

GENERALUL NICOLAE GOLESCU, fratele său. om politic, născut în 1810, t în 1878. întorcându-se din Elveţia intră ca junkăr în armata Munteniei; a fost adjutant al lui Alexandru Ghica şi prefect de poliţie în 1839, apoi ministru al treburilor din afară. Ministru de interne sub Bibescu, face parte în [18]48 din comitetul revoluţionar şi apoi din locotenenta domnească. E arestat însă de turci şi exilat, mergând la Paris. întors, ia parte activă la mişcările din 1866, fiind membru al locotenentei domneşti din 11 februarie – 11 mal. Apoi e prezident al Consiliului şi ministru de externe în 1868; în fine, mai târziu inspectorul general al desfiintatei gărzi naţionale.

Colonelul RADU GOLESCU, al treilea frate, poreclit „Catană”, născut [la] Câmpulung în 1817, t la moşia Dracea, 1877. Intrat ca Junkăr în armată, ajunse până la gradul de colonel. Luă parte la mişcarea din [18]48 cu fraţii săi şl stete închis la

Brussa în Asia minoră, timp de 3 ani. în 1853 scăpând de la turci, se duse în Franţa, de unde în 1856 reveni în ţară, iarăşi ca militar. Ca toţi fraţii săi, nici dânsul n-avu copii.

ALEXANDRU GOLESCU, cel mai mic, e alături în multe acte politice cu fraţii săi. El era poreclit ,,Albu", deosebindu-se astfel de vărul său Alexandru, zis „Negru”. Aceşti fraţi Goleşti mai aveau o soră: Anica, soţia lui Racovlţă.

Marele VORNIC IORDACHE GOLESCU (George), fratele lui Dinicu şi fiu al Banului Radu, n. în 1768 t 1848. Om politic, poseda o mare erudiţie şi cunoştinţă a limbilor străine. în 1821 făcu cu poetul Rigas, planul unei confederaţii creştine în Peninsula Balcanică. în 1819 vel

vornic al oştilor, 1827 e vornic şi în 1828 mare Logofăt al dreptăţii, etc. în 1848, se refugie la Orşova unde şi muri. A publicat o gramatică română, colecţie de proverbe etc. Soţia sa era Marioara fata Banului Constantin Bălăceanu, având trei băieţi (şi o fată Elena Bengescu):

DUMITRU GOLESCU (Tache), cel mare, n. 1807; t fără copii.

RADU GOLESCU, al doilea, n. 1814, 8 martie, avu trei copii: GHEORGHE căsătorit cu o Racottă, CONSTANTIN, cu [o] Filltis, şi o fiică, măritată cu G. Pherlkyde.

AI treilea din fraţi e: ALEXANDRU GOLESCU, zis „Arăpilă” (Născut 1819, t 1881). Studie la Bucureşti şl Paris, venind în 1840 inginer. Luă parte la mişcarea din 1848, fu secretau* al guvernului provizoriu, iar apoi agent al tării la Paris. Ministru de finanţe în cabinetul Ghica de la 1868 până în 1870, când luă prezidenţia consiliului timp de vreo trei luni. El a publicat ,,De 1'abolition du ser- vage dans Ies Prlncipautes...”, în 1856.

Căsătorit cu Catinca Vlădoianu avu următorii copii:

1. CHARLES GOLESCU n. 1866, căpitan; 2. RADU inginer, 3. ALEXANDRU, ofiţer. 4. NICOLAE, inginer de

mine. 5. VASILE, inginer forestier. 6. DEMETRU. 7. GEORGE, 8. Elena. 9. Eugenia. 10. Caterlna t 1897 şl 11. Zoe, căsătorită cu Emil Brăescu.

GRĂDIŞTEANU
(VALAHIA)

După vechile tradiţii, familia e venită de peste munţi (sec. XIII), unde odinioară a stăpânit domenii însemnate, încă de la mijlocul veacului al XVI-lea, Grădiştenii erau printre însemnaţi! boieri ai ţării.

După documentele moşiei Grădiştea de Jos, pe la 1550 trăia boierul NEAGOE LOGOFĂT. Acesta a avut doi fii: IANE vistierul, (?) tatăl clucerului Păun; şi

VLAICUL LOGOFĂT, confirmat prin documentele de la 1580 (iulie 4) şi 1596. Fiii acestuia erau: GRIGORE mare vistier, în anul 1622, şi BUNEA biv-vel vistier citat în 1654, având copii pe Anca care era t la 1672, VÂLCUL marele paharnic, şl GRIGORE logofăt, ambii probaţi prin- tr-un act din anul 1672. (v. Doc. Arh. St. Buc. Grădiştea).

NICA GRĂDIŞTEANU, mare sluger în 1666. Cronica (Constantin Căpitanul), vorbeşte de dânsul în timpul domniei lui Duca Vodă în anul 1674. Aducându-se probe mincinoase lui Vodă pentru vinovăţia lui Radu Dudescu şi a lui Stroe Vornic, de inamicii acestora, Duca Vodă îi supuse la torturi cumplite, mai ales pe Dudescu. Nevinovăţia lui se dovedi însă în cele din urmă. „Şi la aceste cazne şi altele era Nica de la Grădiştea, armaş mare”. (Const. Cap. Mag. ist. II, 7)

Marele ARMAŞ BUNEA GRĂDIŞTEANU, fiul său, în 1689 era al doilea logofăt. Brâncoveanu Vodă trimete în anul 1695 o solie de boieri la Adrianopol, cu reclamaţii la Poartă, pentru multe greutăţi ale

ţării. Printre trimeşi erau: Cornea Aga Brăilolu, Bunea Grădişteanu vel armaş,

Radu Isvoreanu, sluger C. Ciorogărleanu, Vergo portariul ş.a. Peste câţiva ani, Bunea e mare comis: la 20 septembrie 1702, Brâncoveanu a trimis obişnuitele daruri noului vizir prin Cornea Banu Brăiloiu, Spătarul Mihai Cantacuzen şi Comisul Bunea Grădişteanu. (v. Şine. III, 321 şi pentru 1689; Mag.Ist.II, 215).

Armaşul Bunea avu un fiu, ŞERBAN GRĂDIŞTEANU, care era + în anul 1737.

Tot în secolul trecut, stolnicul PETRE GRĂDIŞTEANU a avut fecior pe armaşul MANOLACHE GRĂDIŞTEANU, 1772, a cărui soţie era Catrina.

Din aceştia se trag cele trei branşe actuale ale familiei:

I. Marele VORNIC EMANOIL GRĂDIŞTEANU, din căsătoria sa cu Maria fiica vornicului C. Ştirbei, a avut fiu pe: ŞERBAN GRĂDIŞTEANU. Acesta se însură cu Aristiţa fiica lui Constantin, cel din urmă dintre Buzeşti, căsătorie din care avu doi copii:

- TEONI fu măritată după RAOUL DE PONTBRI- ANT, t 1896, profesor de literatură, dintr-o veche familie nobilă franceză. Ei avură fiu pe colonelul SCARLAT Pontbriant, din cavalerie, căsătorit cu Zoe Zalewsky: iar fiică pe Matilda.

- CONSTANTIN GRĂDIŞTEANU. fiul lui Şerban, a fost ministru, deputat etc. t- Căsătorit cu Elena Z. Sihleanu, lăsă doi copii: Maria (căsătorită cu Şerban Ghica şi apoi cu C. Ştefănescu) şi ION GRĂDIŞTEANU, avocat şi deputat etc.

II. SCARLAT GRĂDIŞTEANU şi soţia sa Elena, fiica vistierului Ion Mosco, au avut fiu pe: ION GRĂDIŞTEANU. Fiii acestuia sunt: ION GRĂDIŞTEANU;

- NICOLAE GRĂDIŞTEANU, fost colonel de cavalerie, senator. Căsătorit cu Smaranda Olănescu, are următorii copii: Jeana, Ţinea, SCARLAT, Nica, Constanţa *[Scarlat nebun;* n. M.C.]. ^

- PETRE GRĂDIŞTEANU, om politic; fost senator,

deputat, vice prezident al senatului, director general al Teatrelor etc. Căsătorit cu Elena Otetelişanu, are o singură fată: Mărie Jeanne.

111. Marele VORNIC GRIGORE GRĂDIŞTEANU, om politic în mişcarea de la 1848, însurat cu Efrosina C-tesa Rosetti, e tatăl lui: EMANOIL GRĂDIŞTEANU, fost prim- prezident al Curţii de Conturi, t 1895. însurat cu Alexandrina n. Darvari fiica marelui căminar Mihail y^ Darvari, avu copii: Efrosina, soţia Baronului Paul * Guillaume; EMANUEL t 1894, însurat cu Irina Ferikidy; şi GRIGORE, fost deputat, cu Zoe Zefcan *[falit, fugit pen- ^^ ■ tru datorii,* n.M.C.]

Maiorul Papasoglu, în istoria sa a Bucureştilor, zice asupra cetăţei din Bucureşti şi a originei neamului Grădiştenilor: „Cetăţuia în vechime era păzită de catane şi de şeful ei Costelan, care se numeşte în limba slavonă *grădiştean.* După arderea şi desfiinţarea acestei cetăţui, se vede cuprins un foarte mare, spaţiu al cetăţei, de o familie cu numele de *Grădişteni,* stăpândind-o chiar în secolul nostru pe când era făcută temniţă sau puşcărie, numită hanul Grădiştenilor." (Istoria oraşului Bucureşti: pag. 12).

GRECIANU
(VALAHIA)

După putinele date ce posedăm, deoarece n-am putut avea întreagă genealogia acestei familii, găsim în se- ^«*«<44/•' colul al XVI-lea pe un mare boier, strămoş al Grecenilor: J&Âa/^A*^^

MITREA VORNICUL, care era căsătorit cu jupâneasa «^ ^*«^. -

Neaga, sora Vlaicului mare Clucer din Tătăranl şi mătuşa =X^ A>t ^^ ^*- Doamnei Neaga, soţia lui Mihnea Vodă Turcitul. Descen- ^>^^ dentul acestui boier din Greci, înrudit cu Basarabii, era

(fyJth*

PREDA LOGOFĂTUL DE LA GRECI, zis Floricoiul. Acesta pe când era stolnic se căsătorise cu Florica, fiica lui Mihai Voevod. Documentele ce se cunosc şi care vorbesc despre dânsul spun că a avut două fete, care erau: Buica soţia lui Petru Clucerul şi Irina a lui Pană Părdescu: iar fiu pe:

PAPA LOGOFĂTUL ot Greci, în urmă Mare Vornic, de la care urmează descendenţa Grecenilor. (Contemporan cu acesta era o rudă a lui: Muşat vistierul, fiul (?) lui Fiera, fost mare stolnic, 1634). Papa vornicul de la Greci a HuM iu- fost omorât la 26 octombrie 1632 în război, de ^i^ către Matei Aga Basarab, care ajunse apoi Domn. (v. Mag. ist. IV, 313).

De Ia soţia sa Elina, Papa Logofătul a avut patru copii: FOTA spătarul t 1640: Păuna, soţia Vornicului Preda Brâncoveanu: Elena t 1648, soţia Banului Buzescu: şl DRĂGHICI VISTIERUL din Greci, fost şi mare Spătar, pe care

cronica ni-l arată că a pierit ucis în anul 1655 în revolta mercenarilor Seimeni, pe timpul lui Constantin Vodă Basarab. El era supranumit „Drăgan”.
A avut cinci copil:

Elena, soţia lui Matei Drăculescu; Constantin spătarul; Vintilă căpitan; MIHAI Clucerul, fost căpitan, însurat cu jupâneasa Dragna; şi

PAPA GRECEANU, vistier şi logofăt, fiul al doilea al lui Drăghici. Căsătorit cu Elena (?), de la care avu mai multi copii, între cari: Şerban, Radu şi Constantin.

ŞERBAN LOGOFĂTUL GRECEANU, în 1714 vel pitar, se ocupă împreună cu fratele său Radu cu tipărirea de cărţi religioase: astfel e Biblia din 1688. Singur, făcu traducerea evangheliei greco-române, imprimată în 1693.

Din Şerban Greceanu, prin fiul său Banul GRIGORE (1740), descinde ramura mai târziu numită Comescu. (v. aceasta).

RADU LOGOFĂT GRECEANU, cronicarul, cel mai însemnat din Greceni, trăieşte pe la finele secolului al XVII-lea şi în al XVIII-lea. Imprimă „Biblia" în Bucureşti în anul 1688, cu fratele său; în 1692 „pravoslavnica mărturisire"; – iar mai importantă e *Cronica* sau letopiseţul, începând de la aşa zisa descălecare până la Brâncoveanu. El scrie şi o *istorie a ţării* sub domnia lui Brâncoveanu, de la 1689-1700, în 45 de capitole; însă se arată prea parţial pentru acest domn. A mai scris apoi un fel de genealogie a familiilor boiereşti, mai mult pentru regularea pretenţiilor la domnie, dar care însă s-a pierdut. (Despre dânsul: Ştef. Greceanu în „Revista română", 1866).

CONSTANTIN GRECEANU, fratele precedentilor, 1707, trăieşte în prima jumătate a secolului trecut, atestat de numeroase documente, printre principalii boieri ai sfatului ţării.

în 1720 găsim – (Hurmuzachi VI) pe doi fraţi, într-o listă de boieri: NICA şi DINU Greceanu. – Un Drăghici Greceanu e biv-vel serdar, în 1700.

Biv-vel Lofogătul Şerban Greceanu a avut fiu pe BARBU GRECEANU Spătarul, 1708, fost mare agă 1714

şi biv-vel stolnic 1720-22. El murise în anul 1740; şi avea de fiică pe SMARANDA, despre care Radu Popescul în cronica sa, spune în anul 1727 (iulie): ,,facut-au Măria Sa Nicolae Vodă nunta lui Enache vel grămătic, fratele Doamnei Măriei Sale, dându-i soţie pe fiica Barbului Greceanu vel stolnic cunimându-i în biserica Domnească de Jos, şl l-au făcut nuntă foarte frumoasă şi cu cinste".

Fiul lui Constantin Greceanu din 1707 este ŞTEFAN GRECIANU, mare sluger în 1784, cunoscut pe la 1787 în vremea lui Nicolae Mavrogheni. Din 1784 a rămas foaia de zestre a STANCAl Socoteanca, fiica slugerului Ştefan Greceanu. (Conv. llt. XXII, pag. 269).

(într-un act din 1797 se citează fraţii: George, Zoiţa, Radu, Scarlat şi cel mal mare ALEXANDRU GRECIANU STOLNICUL t 1795, care avea fiică pe Anlţa Clucereasa, 1797).

Ştefan Greceanu slujerul, a mai avut doi fii: Nicodim, călugărit, egumen al mănăstirii Căldăruşani t 1808: – şi

DUMITRU GRECIANU căsătorit cu o Bălăceanu având fiu pe: ŞTEFAN GRECIANU senator etc. are fiu pe: PAUL GRECIANU, căsătorit cu o Ghica Delenl; iar fiice: Zoe Vlahutzi şi Saşa Mlclescu.

Din alte branşe mai sunt alţi descendenti al familiei.

Familia **Grecianu** din Moldova e o ramură dintre Greceni, care s-a strămutat acolo încă din secolul trecut, din care s-au distins mai mulţi boieri însemnaţi, şi care astăzi are mal mulţi reprezentanţi.

Familiile boiereşti **Trăznea şi Cornescu** se trag de asemenea din Greceni.

HĂBĂŞESCU t
(MOLDOVA)

Familie veche din Moldova, citată şi de Cantemir şi stinsă probabil în secolul trecut.

HATMANUL GRIGORE HĂBĂŞESCU e menţionat adesea în cronicele Moldovei. în anul 1654 îl întâlnim pentru întâia oară, ca armaş mare: „după ce a luat domnia Gheorghe Ştefan, a prins pe lordache şi Thoma Cantacuzini, şi închizându-i, i-a dat pe seama armaşului celui mare, care era atunci Grigore Chebeşescul, să-i omoare, iar armaşul luând daruri de la dânşii nu i-a omorât îndată, ci a mai întârziat...” (Şincai, Cronica III, 98). Atunci se întâmplă faimosul episod al venirii lui Bălăceanu într-o zi şi o noapte de la Bucureşti la Iaşi, cu rugăciunea de iertare. – Ca Hatman, Hăbăşescu se distinge în mod deosebit sub Petriceicu Vodă şi următorii. După ce Ghica I Vodă ocupă scaunul, în 1658 el comandă călărimea acestuia în contra lui Constantin Şerban, ce venise cu armată să sprijine pe Gheorghe Ştefan; dar „oastea noastră, ce se întorsese cu Hăbăşescu, n-au păzit calea spre Ţuţora, ce Hatmanul singur a descălecat la mănăstirea lui Aron Vodă, şi cu alţi boieri; iar oastea de pe sub steaguri, au umplut târgul prin pivniţele slobode cu vinuri, prin case, pe poduri, morţi beţi pe uliţe... Şi cronicarul descrie mai pe larg aceste episoade, care costară pe Ghica pierderea domniei. (Let. II, 363 Miron Costin)

în anul 1674, Petriceicu Vodă „au rămas închinat la Ieşi cu Grigore Hăbăşescul Hatmanul, şi alţi boieri mai

de Jos de casa Iul". (Muşte III, 12) Fiind silit atunci a părăsi ţara, Domnul se duse în Polonia ,,cu Hăbăşescul Hatmanul din boieri", iar tronul fu ocupat de Dimitraşco Cantacuzino. Nicolae Costin: ,,Iară Petrlceicu Vodă mal vârtos cu îndemnarea Hatmanului său Hăbăşescul, s-au hainit de multe necazuri ce-i făceau turcii şi a fugit în tara leşească..." (t. II, 9).

Un document din anul 1673, aprilie 30 (archiva Hasdeu I, 96) spune că trei boieri: Ceaur, Sturdza şi lordachi, din ordinul Iul Petrlceicu Vodă, recunosc biv-vel Postelnicului Dumitraşco Prăjescu, dreptul de a-şi putea face pod pe Şiret la moşia sa Lăncanii, de vreme ce ne**vasta Iul IONIŢĂ** HĂBĂŞESCU, cu care avusese proces, nu s-a prezentat la Judecată, şl nici peste 5 zile etc.

VASILE HĂBĂŞESCU, vel medelnicer, frate (?) sau fiu (?) Hatmanului Grigore: în 1684 în a doua domnie a lui Petrlceicu, acest domn trimite oşti contra lui Duca, între trupele acestui din urmă ,,era şi Vasile Hăbăşescu cu nişte adunătură, oameni de ţară pe la Movlleni; Trlmis-au pe Sandu Buhuş Hatmanul de l-au lovit; ce îndată i-au împrăştiat..." (Nic. Costin II, Let. 30. acelaşi lucru şi Neculce).

Vasile Hăbăşescu medelnicer, face parte dintr-o solie, pe care o trimise Dimitrle Cantemir la Ţarigrad ,,cu pârâ asupra lui Nicolae Vodă" (Mavrocordat), din care făcea parte loan Sturdza, marele vornic Dabija, etc. şi care pomi din Iaşi la 13 februarie 1711. Ea n-avu un bun rezultat, ,,şl încă mare noroc au avut, zice Costin, că nu i-au apucat acolo vestea, precum s-au hainit Dumitraşco Vodă, că n-ar fl mai văzut Moldova în veci."

în diferite documente se mal aminteşte de unii Hăbăşeştl. Familia însă astăzi e cu totul stinsă.

HASDEU (şi Petriceicu)

(MOLDOVA)

Această familie din Moldova era înfloritoare deja din secolul al XV-lea sub Ştefan cel Mare. Atunci trăia şi SPĂTARUL ŞTEFAN HASDEU, care în anul 1475 primi de la Regele Matias Corvin al Hungariel, ca dar, o spadă. Pe o parte a lamei sub figura gravată a regelui, se află în relief: „Mathias Hungariae et Bohemiae Rex". Iar pe cealaltă se află figura gravată a lui Hasdeu şi sub literile ,,pro merito" inscripţia: „MCDLXXV, Stephano Hizdeo M. Spatario Moldaviae". (v. Trompeta Carpaţilor, 30 ianuarie 1872). Acest boier se distinsese în principalele războaie ale bravului Domn.

Fiul lui Ştefan de la 1475, după genealogia familială, era DAV1D HASDEU, n. în 1502 şi care trăi în veacul al XVI-lea, ca şi fiul său

GAVRIL, zis Topa, născut în 1547. Acesta avu trei feciori, dintre care unul e faimosul:

EFREM HASDEU pârcălabul de Hotin, n. în anul 1591 şi căsătorit cu nepoata principelui Moise Movilă. în anul 1650 e castelan sau Pârcălab al cetăţii Hotin, pe care mai târziu o apără cu înverşunare contra lui Vasile Vodă, ca partizan al lui Gheorghe Ştefan, cu prilejul luptelor dintre aceşti doi principi. Miron Costin (Let. I. 331): „...cetatea Hotinului nici într-un chip n-au vrut să o dba târgoveţii, cu Hasdeu pârcălabul lor; ori ce au vrut aşa de credincioşi să fie lui Ştefan Vodă... şi în câteva rânduri au trimes Vasile Vodă la Hasdeu, carele era pus de Ştefan Vodă, şi la târgoveţi cu mari jurământuri. Ce nici într-un chip n-au vrut să dea cetatea..." (anul 1653).

în afară de trei fete, de la soţia sa avu trei băieţi: George, Ştefan şi Miron. Portretul său după o veche gravură a timpului e păstrat în familie.

MIRON, 1673 etc. fiul său cel mai mic, a avut de fecior pe SANDU Hyzdeu, pe care-l găsim într-un act cu Jurământ, din 16 ianuarie 1747 (în doc. Acad.) Sora lui Sandu era Maria, care ţinu pe Ivanici Savenita: iar fiică a lui: Elena a lui Stârcea.

GEORGI HASDEU, mare armaş, întâiul fiu al lui Efrem. Un act din 1673 ne arată că avu moştenire părintească satele Tulburenil şi Ungurenii. El avu două soţii: nepoata Principelui Miron Bamovschl, Antemla Vartic şl Angheluşa Stârcea, de la care avu patru copil: doi de la cea de-a doua, anume, Ruxanda şi Safta, soţia lui Ghlnduţă din Moldova; iar de la cea dintâi: Maria Bainski şi

VASILE HASDEU. Acesta avu trei fii, pe: Grigore, Ion şi George Hasdeu; cu care se încheie ramura armaşului George.

ŞTEFAN HASDEU, marele paharnic al Moldovei (1619-1673) al doilea fiu al lui Efrem, e continuatorul filiaţlunii actuale a familiei. Dânsul aliază familia Pe- triceicu şi Hasdeu prin căsătoria sa cu Alexandra, fiica lui Toderaşco Petrlcelcu şl sora lui Ştefan Vodă. (v. mal Jos urmaşii săi).

PETRICEICU

Familia Petrlcelcu e însemnată în Moldova deja din secolul al XVI-lea.

..PETRICEAICO MARELE LOGOFĂT", ocupa această mare demnitate a Moldovei pe la anul 1602, sub Eremia Vodă, după cum îl aflăm iscălit pe mai multe hrisoave domneşti, (v. Urlcar tom. X, p. 133). Astfel la 22 decembrie 1702, un hrisov dat lui Glorge din Boteştl. Probabil e tatăl lui:

Toader sau TODERAŞCU PETRICEICU, mare logofăt al Moldovei. Ambii aceşti boieri prin înaltul titlu ce purtau,

> ne arată tocmeli că familia avea o veche şi însemnată origine, ce se urca cu mult înainte de secolul al XVII-lea.

Toader Petriceicu vel logofăt pieri în anul 1673 în luptă contra turcilor. Acest boier a avut trei copii, şi anume: SAFTA, soţia marelui vornic Iliaş Sturdza, ALEXANDRA, cea mică, soţia marelui paharnic Ştefan Hasdeu şi

ŞTEFAN VODĂ PETRICEICU, Domnul Moldovei în două rânduri, 1672-74 şi 1684. La venirea lui pe tron, Poarta otomană începuse războiul cu polonii. Petriceicu şi Grigore Ghica al Munteniei trebuiau să ajute pe turci. în marea bătălie de la Hotin, ambii principi se uniră cu Sobieski şi astfel turcii fură înfrânţi (10 noiembrie 1673). Polonii ocupară Hotinul, Neamţu şl Suceava. Din cauza multor mizerii ce făceau turcii Moldovei şi Domnului, el fu silit a se refugia în Polonia.

în 1684 reveni din nou la tron prin ajutorul polonilor şi cazacilor: dar fu înlăturat iar de turci şi se retrase definitiv în Polonia, unde şi muri.

Petriceicu ocupă tronul izgonind pe G. Duca cu ajutorul unei trupe de cavalerie polonă şl de cazaci, cu care intră la Domneşti unde se afla acest domn (1683), şi prinzându-l îl trimise legat în Polonia, dar şi el domni numai vreo două săptămâni.

Dosoftei mitropolitul, în versurile pentru domnii ţării, îl pomeneşte:

„Şi Petriceico-Vodă încă îşi are parte în cer cu domnii ţării printr-a vieţii carte, Cu luminat cinstita Doamna sa Maria, Să nu li se mai stingă în veci bucuria”. (Letop. III, 529).

Soţia lui Vodă Petriceicu era Maria, sora lui Aposto Catarg!; iar a doua, Antonia. El neavând copii, adoptă cu transmiterea întregii ereditǎţi, pe nepoţii săi de soră: George Lupaşcu şi Nicolai, fîi al paharnicului Ştefan Hasdeu.

NICOLAE HASDEU, fiul mai mare al lui Ştefan şi al Alexandrei, n. 1646. Primeşte indigenatul de nobleţe în Polonia în anul 1676, unde şi rămase toată viaţa. în 1683,

Sobleski, regele Poloniei, eliberează Viena de asediul formidabil al turcilor. Singurul român din armata polonă era nobilul Nicolae Hasdeu, nepotul lui Petrlceicu Vodă, şi care aduse sub comanda sa un escadron de husari, pentru care cheltuise 36.000 zloţl. Acest fapt e confirmat printr-un act posterior, de la 1743. El muri fără copil, (v. „Columna lui Tralan", III p. 366).

lancul sau GEORGE-LUPAŞCU HASDEU e frate precedentului. Amândoi mai avură o soră Maria, soţia paharnicului Vasile Balş. George Hasdeu a fost căsătorit cu nobila Constantzia Krzywkowska, în anul 1705, având trei fii şi cinci fete. El intrase încă de tânăr în serviciul armatei polone. Confirmarea testamentului său zice: „cuvintele prea nobilului domn Căpitan de Cavalerie George Hasdeu Lupaşcu". Acest testament datat din 7 noiembrie 1732 în Gorczyczna (Polonia), aflător în actele de la Mohllev, a fost publicat în „Arhiva istorică" de Hasdeu. – Într-însul deplânge nenorocirile sale ca emigrat, învaţă pe urmaşi a fi patrloţi şl enumeră proprietăţile neamului său. Actul e de o mare importanţă prin detaliile ce dă şi printr-o parte întreagă ce schiţează din neamul său. El primise confirmarea de nobleţă polonă, împreună cu fratele său.

Fiicele sale au fost: Caterina, soţia lui Andrei Tirawskin, nobil polon din Galiţia; Mariana, soţia nobilului Wistockin: Barbara, căsătorită cu nobilul rus Bulglewiczi: Sofia, cu Karsklm; şi Brigitta, soţia lui loachlm Urninskim.

Fiii lui Lupaşcu Hasdeu: GASPAR, t în Galiţia şi din care se trage o ramură, actualmente baroni în Ungaria, prin fiii săi Pietre, Vincent, Ludovica şi Woicieh.

- FRANCISC sau Frantz, căpitan cil gărzii polone, muri la Varşovia secolul trecut lăsând un fiu CASIMIR, de

asemenea căpitan al gărzii, t Varşovia 1816, a cărui soră Maria se mărită cu un nobil polon. în fine:

ŞTEFAN HASDEU zis Domenic, ,,purtător de cuirasă", născut 1711, fiul mai mare al lui George- Lupaşco. (avu trei fete, măritate: Cunegonda, cu Otockim; Victoria cu pol. Woyna;

şi Agnes, cu Surowsckim în Podolia). Fiii lui Ştefan au fost: CARL-SANISLAS, t 1826, având la rândul său fiu pe Stanislas; TOMA (al cărui fii ***jifi^ia^*** erau Simon, în Rusia, şi Nicodem t călugăr), *[fort suspecte ^ w/r^ laJiliation;* n.M.C.]

IOAN B. HASDEU (1744-1812), locotenent în cavaleria naţională a Poloniei, în care se distinse. Căsătorit de ,^JM- . două ori, cei trei fii ai săi au fost: IOAN, FELIX, căpitan de stat major,[suspecte *Armeniens de Roman;* n. M.C.]

şi t TADEU HASDEU (1769-1835). Căsătorit întâi cu Baroneasa Dennhof şi al doilea cu Valeria,[VciZeria, *Juive;* n. M.C.] avu trei fii. De la el datează din 1827 o genealogie a neamului în poloneză, păstrată în familie împreună cu o alta din 1818. în 1805, adunarea nobilimii din Podolia eliberează pe numele său diploma doveditoare a drepturilor strămoşeşti.

1) TADEU, fiul său cel mare, n. în 1806, colonel în garda imperială rusă.

2) BOLESLAS, cel mai mic, n. 1813, t 1886, naturalist.

3) ALEXANDRU PETRICEICU HASDEU, n. 1811 în Basarabia, t 1872, a studiat la Universitatea din Harcov şi apoi la Munchen. El profesă la Chişinău cariera de avocat: fiind un poliglot de prima forţă. Membru onorific al Academiei române (1870). Printre scrierile sale sunt: ,,O idee despre filosofîe ca ştiinţa vieţii" (1830). ,,Domnia arnăutului Duca", admirabilă nuvelă istorică (1836) etc....

Alexandru Hasdeu se căsători cu Elisabeta Dauksza, fiica lui Teophil Dauksza, nobil de origină lit- vană, şi a Măriei n. Morţun; având doi fii:

NICOLAE, n. 1840, t 1858. * '^--

BOGDAN PETRICEICU-HASDEU, născut 1836 la Hotin; [t *1907 ... August la Cămpina;* n.M.C.] a studiat la Harcov. Servi ca ofiţer de husari pe timpul războiului Crimeii. După încheierea păcii venind la Cahul, membru al

tribunalului civil până la 1858. Stabilindu-se la Iaşi, a fondat ziarul „România”, fiind şi profesor al Universităţii, în 1867 fu ales deputat. De la 1876, e Director General al Arhivelor Statului. în 1878 fu numit profesor de filologie la Universitatea din Bucureşti etc.

Din numeroasele sale opere, care toate au avut un considerabil răsunet, citǎm: „Istoria critică a Românilor” (1875); „Cuvente den bătrâni”, lucrare filologico-istorică în 3 volume. „Ion Vodă cel Cumplit” „Sarcasm şi ideal” (1895); „Arhiva istorică a României”, preţioasă colecţiune de documente. „Olteneşcele”, „Negru Vodă” (1898), com- plectare a Istoriei critice. „Răsvan şi Vidra” dramă în 3 acte. A fondat „Revista nouă” şi „Columna lui Traian”, la care au colaborat cei mai distinşi scriitori români: în fine, „Magnum etimologicum Romaniae”, lucrare momentală din însărcinarea Academiei române, încă neisprăvită, etc...

Membru al mai multor academii şi societăţi de ştiinţă din străinătate. în afară de operele filologice şi istorice, mai e cunoscut în străinătate prin lucrările sale asupra spiritismului, de care în ultimii ani s-a ocupat special: „Sic Cogito” etc. – Fiica sa:

IULIA B.P. HASDEU (noiembrie 1869 – 17 septembrie 1888). După ce termină la 11 ani, primele 4 clase la liceul Sf. Sava, urmă apoi la colegiul Sevigne din Paris şi la 1886 era la facultatea de litere de acolo. Peste doi ani moartea neîndurată o răpi, lăsând în doliu pe părinţii ei.

Ea a scris, cu un rar talent: „Bourgeons d’Avril”, „Chevalerie", poezii, apoi: Theâtre: Reves et fantaisies, etc. lăsând eboşele mai multor piese neterminate.

Armele familiei Hasdeu, astfel cum au fost confirmate de curtea Poloniei sunt:

,/ Scutul împărţit în trei, adică: în prima parte de sus,

pţ fundal verde un stţag a cărui flamură de aur e tăiată _ ,de o cruce roşie; în a doua parte, stema Moldovei: *[Moldova. Pe azur un cap de zimbru de coloare naturale- <?J& purtând între coame o stea cu 8 raze de argint;* n.M.C.] în ^^ ^4& a treia, jos pe fundal roşu, o sabie şi o săgeată încrucişate.

Aceste arme sunt săpate şi pe uşa de piatră a intrării castelului „lulia Hasdeu" de la Câmpina.

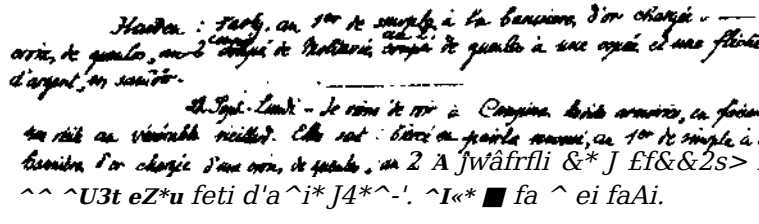

t !Pwt-

[Hasdeu: Party, au l[er]*de sinople ă la banniere d'or chargee d'une croix de gueules coupe, de Moldovie au 2 de gueules ă une espee et unefleche d'argent, en saultoir.*

22 sept. Lundi – Je viens de voir ă Câmpina Ies dites armoiries enfaisant une visite au venerable vieillard. Elles sont: tierce en pairle renverse, au l[es] *de sinople ă la banniere d'or chargee d'une croix de gueules, au 2 de Moldavie au 3 de gueules ă une espee et une Jleche d'argent en saultoir. Devise: Pro Fide et Patria;* n.M.C.][ix]

ix*) Hasdeu: Divizat în trei părţi, în prima, verde cu stindard de aur purtând o cruce de culoare roşie, care-l împarte în sferturi egale, (stema) Moldovei, la a doua pe fond roşu o spadă şi o săgeată de argint, încrucişate.*
22 sept, luni: tocmai am văzut la Câmpina armoriile pomenite mai sus făcându-i o vizită venerabilului bătrân. Ele

HRISOVERGHI
(MOLDOVA)

Familie din Moldova, existând veche acolo din secolul al XVI-lea. După cum arată numele, ar părea să fie de origină grecească, însă e puţin probabil. Un strămoş al acestui neam, era în anul 1602, marele Pârcălab de Neamţu HRISOVERGHI, care ocupa această demnitate împreună cu boierul Vasile (Cordescu. – Uric. 18, 487).

în tot cursul veacului al XVII-lea, Hrisoverghi au fost printre boierii însemnaţi ai ţării.

Constantin Duca când vine domn a doua oară în Moldova, în 1700, îşi compuse divanul său, unde, printre alţi boieri era MANOLACHI HRISOVERGHI mare-comis.

Urmaşul acestuia era STOLNICUL ENACHE Hrisoverghi, care a avut trei băieţi.

- SPĂTARUL ALEXANDRU HRISOVERGHI, a cărui singură fiică din soţia sa Ancuţa Calimachi a fost soţia logofătului Millo, trăia în secolul trecut.

- POSTELNICUL GRIGORAS HRISOVERGHI era proprietarul moşiei Deleşti, pe care o lăsă nepotului său Vasile; şi tatăl unei fete care se călugări.

- NICOLAI HRISOVERGHI, mare Vornic al Moldovei la 1816. t 1818. însurat cu o Rosetti, a avut trei copii: VORNICUL VASILÎCĂ HRISOVERGHI, cel mai mare;

ALECU HRISOVERGHI (1811 + 1837), poet de mult talent. A scris puţin, traducând din clasicii francezi. Una dintre cele mai frumoase poeme ale sale este „Oda la cetatea Neamţu", „Cugetări", câteva „Epigrame", „Tânărul la pârâu" etc. Având în vedere timpul în care a scris pen-

---

sunt: împărţit în trei, ca un Y răsturnat, în prima, fond verde cu stindard de aur purtând o cruce de culoare roşie, în a doua (stema) Moldovei, în a treia pe fmdal roşu o spadă şi o săgeată de argint, încrucişate. Deviza: Pro Fide et Patria (în fr. în orig.; n. ed.).

^^tru ţara noastră, precum şi vârsta tânără la care a murit, , *^[mort sărind pe fereastră surprins fiind la o madonă, (u. : Sion: Suveniruri contimporane):* n.M.C.] el are un merit ^«nediscutat. (Manliu; Antologie).

MANOLI HRISOVERGHI, fratele său şi al treilea flu al lui Nicolae, se însură cu fata lui Şubin, nepoata lui Grigore Vodă Ghica. El a fost şi mare Vornic. în notele sale din opera lui Cantemir, Boldur Lăţescu la menţionarea familiei Hrisoverghi zice, ca mai în putinţă de a cunoaşte aceste lucruri fiind contemporan:

,,Cel de pe urmă al acestei familii. Manoli Hrisoverghi, s-au stins în zilele noastre, fără alţi urmaşi decât o fiică, MARIA, ornamentul sexului ei".

HURMUZACHI
(BUCOVINA)

Trunchiul acestei familii este în Moldova: MARELE COMIS MANOLACHI Hurmuzachi, care se află printre boierii divanului lui Nicolae Vodă Mavrocordat. Familia lui era înrudită cu vechile neamuri Murguleţ şi Movilă, din secolul al XVII-lea.

Probabil fiul comisul Manolachi, era Stolnicul CHRISTEA HURMUZAKI, care ocupa această demnitate în domniile lui Grigore Ghica, de la care a şl primit în danie, o moşie (1730-40). Fiul său, LOGOFĂTUL HURMUZAKI, a avut patru băieţi: ALEXANDRU POSTELNICUL, care în 1766 a făcut o copie a cronicii lui Ion Neculce, cu însemnări ale sale. MATEI mare paharnic şl pârcălab, pe timpul încorporării Bucovinei, unde stăpânea satele Cernauca, Vasilen şi Văslăuţul. în 1776 e dovedit ca biv- vel paharnic, având 15 oameni scutiţi (liuzl). ŞTEFAN fost mare vistiernic şl pârcălab de Hotln în fine

Vel-medelnicerul CONSTANTIN HURMUZAKI, pârcălab de Galaţi. El locuia în Bucovina, unde la 1792, se află trecut printre nobilii recunoscuti ai ţării, cu titlul de cavaler, în virtutea diplomei imperiale din 1787. Copiii ce avusese, erau: Nastasia, soţia boierului Wasilko din Lucavăţ; ALECU, IORDACHI, CONSTANTIN mare comis; şi

DOXACH1 (Eudoxlu) HURMUZACHI, din care derivă actuala familie în Bucovina, n. 1782 la Horodiştea, el poseda moşii şi în Moldova, având astfel dubla calitate de cetăţean austriac şi moldovean.

în 1819 avu titlul de căminar, în 1827 mare agă, şi în 1856 MARE VORNIC. Decedat în 1857 şi îngropat la biserica din Cernăuca, lăsând de la soţia sa Ileana Murgulet, două fete şi cinci fii, anume: Efrosina soţia boierului din Basarabia Petre Petrlno; Elisa, a marelui Logofăt George Sturdza, din Moldova; iar fii:

1. CONSTANTIN HURMUZAKI, (n. 1811, t 1869) om de stat. Studiind dreptul a rămas în Moldova; câştigă la Petersburg procesele Logofătului G. Balş (1840), iar în 1852 era membru în comlsiunea legislativă. Pe rând apoi, jucând un mare rol în comitetul pentru Unirea Principatelor, a fost deputat în adunarea electivă (1858), ministru de Justiţie (59), viceprezldent al Camerei, din nou ministru (61) şi deputat la 1867. Devenind grav bolnav trebui să plece la Viena, unde şi muri (1869), şl de unde fu adus şi îngropat la moşia Dulceştl. La plecarea sa fusese numit prlm-Prezident al Curţii de Casaţie, demnitate ce nu exercită.

2. EUDOXIU BARON HURMUZAKI, istoric şi om politic, n. 1812 + 1874. A studiat la Viena, unde începu să cerceteze arhivele naţionale. Luă parte la mişcările din [18]48 în Austria după care în capul unei deputaţlunl prezentă împăratului cererea, care avu de rezultat recunoaşterea Bucovinei ca ducat autonom. El stărui mult şl obţinu propagarea limbei române în Bucovina: fiind apoi sufletul procesului ridicat Statului de locuitorii din Câmpulung pentru revendicări, care sfârşi printr-o învoială. în 1862 fu numit vlce-căpitan iar în 1864 căpitan al Bucovinei, timp de 10 ani până la moartea sa. Pentru distinsele sale merite, i se concedă în 1872 titlul de Baron. în acelaşi an era membru al Academiei române. El lucra la o mare istorie a românilor, din care s-au publicat numai fragmente; iar *Documentele* adunate de dânsul în arhivele Vienel s-au publicat de Academia română în 11 volume, formând o

monumentală colecţie, de o Imensă valoare pentru istoria românilor.

3. GEORGE BARON HURMUZAKI (1817 t 1882), publicist şi om politic. După ce a studiat la Viena, fonda cu fratele său Alecu: „Bucovina”, gazetă a intereselor româneşti, pentru care luptă toată viata. Deputat în dieta Bucovinei şi în Camera din Viena, agită mai multe ceşti uni încoronate cu frumoase succese. în 1881 i se recunoaşte titlul ereditar de Baron şi muri la 1 martie 1882. însurat cu Efrosina Flondor, avu doi copii: Ileana, soţia lui loan Cavaler de Zota; şi EUDOXIU BARON HURMUZAKI, n. 1845, fost prefect districtual la Suceava, deputat în Camera Consiliului imperial din Viena, fost preşedinte al societăţii culturale din Bucovina etc. Căsătorit cu Ştefania, fiica lui lacob cavaler de Petrovici.

4. ALEXANDRU (ALECU) HURMUZACHI (1823-71), publicist distins, a contribuit mult la înaintarea culturii române. Membru al Academiei (1866), deputat în dieta Bucovinei şi în Camera austriacă, t în 1871 în Neapole, iară urmaşi şi înmormântat la Dulceşti lângă fratele său Constantin.

5. NICOLAE HURMUZACHI, n. 1826, recunoscut cu titlul de Baron cu drept ereditar prin diploma din 1881. Membru onorar al Academiei Române etc. Proprietarul moşiei Cernăuca a familiei. Căsătorit cu Baroana Natalia Stârcea, având doi fii:

- CONSTANTIN HURMUZACHI, n. 1863, publicist etc. A scris studii şi monografii asupra ştiinţelor naturale etc.

- ALEXANDRU HURMUZACHI, n. 1869, doctor în drept, vlce- prezident al societăţii culturale din Bucovina.

Armele familiei sunt: scutul împărţit în două părţi orizontale, cea de Jos în alte două (vertical). Sus capul de zimbru. în stânga Jos, şapte (besanţi) cercuri de argint pe azur, aşezate două, trei, două: în dreapta jos, două săbii încrucişate, pe fundal roşu. Coroana germană de Baron.

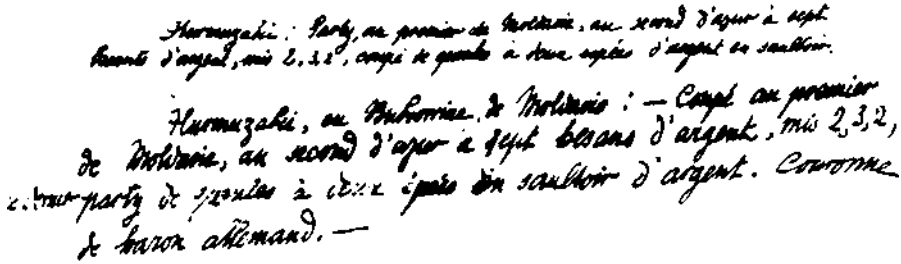

[Hurmuzaki: Party, au premier de Moldovie, au sec- ond d'azur ă sept besants d'argent mis 2,3,2, coupe de gueules ă deux espees d'argent en saultoir.

Hurmuzaki, en Bukovine, de Moldovie: – coupe au premier de Moldavie, au second d'azur ă sept besans d'argent, mis 2,3,2, ce demier party de gueules a deux epees en saultoir d'argent. Couronne de baron allemand: n.M.C.]

ISVORANU
(VALAHIA)

Familie veche din Oltenia, al cărei nume derivă de la localitatea Isvor, şl care apare printre boierii ţării din veacul al XVI-lea.

încă din cinul 1586, găsim trăind pe BADEA ISVO- RANUL postelnic, boier pe timpul lui Radu Voevod. (Doc. Arh. St. Măn. Vleroşul).

în secolul al XVII-lea, se ilustrează marele ARMAŞ CERNICA ISVORANU, care era ginerele lui Drăghici Cantacuzino, ţinând în căsătorie pe fiica acestuia, Maria. în anul 1690 e însărcinat de Vodă Brâncoveanu, împreună cu Matei Comăneanu să urmărească trupele germane din ţară (v. Comăneanu). în acelaşi an domnul începe zidirea mănăstirii de la Horez, la care pune ispravnic al lucrărilor pe Cernica biv-vel armaş. (Mag.ist. II, 151-4).

Tot în acelaşi an şi în cel următor, acest boier primeşte mal multe misiuni, pe care le îndeplineşte împreună cu alţii, sau singur. Astfel cu ocazia venirii oştilor turceşti în ţară. Vodă însărcină pe „Cernica Isvoreanu vel armaş, 1 Mihai Corbeanul vel postelnic, i lanake vătafu Văcărescu să meargă să facă pod peste Argeş...” (Id. p. 156, II). După aceea pornind Vodă de la Potlogi împreună cu oastea turcească şi venind lângă Târgovişte mai sfătuindu-se, trimls-au într-acea zi 2000 de oaste aleasă, călărlmea din oastea lui Tukeli şi a

Seraskerului şi a Domnului, strejl înainte, ca să meargă să răzbească până la Ardeal, cu care oaste pre Cernica vel armaş Domnul a trimes cap.”

Marele STOLNIC RADU ISVORANU, apoi vornic, probabil fratele armaşului Cernlca. Fiind vel pitar în toamna anului 1694, Principele Brâncoveanu trimete la Adrianopol (Odriu) o deputăţie de boieri, printre care era dânsul cu: Cornea Brăiloiu paharnic, Const. Ciorogârleanu vel sluger, Bunea Grădişteanu vel armaş etc., însărcinaţi cu darea unei Jalbe împăratului. (Mag. Ist. II, 215).

La începutul anului următor (1695) e mare Stolnic, în care calitate fiind, fu însărcinat împreună cu Radu feciorul Hrlzei vornic Popescu, să Isprăvească lucrările de reparare ale cetăţii Cladova.

În anul 1701 era mare vornic, aflându-se în divanul domnesc. În primăvara anului 1702 Brâncoveanu primi ordin de la Poartă să conducă pe fostul trimes al Angliei la Tarlgrad, cu onoruri prin ţară. Acesta era ..Paghet solul Angliei, care fusese la Ţarlgrad de la pacea din Carlovltz şi acum în vârstă de 60 de ani, se înturna acasă pe uscat.” (Şincal III, 319). La Turtucala fu primit de Toma Cantacuzen şl Pătraşco Brezoianu: iar în apropiere de capitală ,,au trimes până la Văcăreşti înaintea lui pe doi feciori ai săi Constantin şi Ştefan (Brâncoveanu): pe Mihail Cantacuzenu, pe Radul Isvoreanu şi pe toţi călăraşii cu un rădvan de curte care l-au adus în Bucureşti.” (Id. III. 32). Puţin după aceea, la 10 iulie 1702, Radu Isvoreanu e trimes ca reprezentant al domnului, la nunta fetei Iul Gheorghe Banfi cu Ladislau Szekeli, fiind mare-vornlc şi însoţit de doi beizadel al lui Brâncoveanu şi de alţl doi feciori de boieri, (id. III, 321).

Radu şl Cernlca sunt doi dintre principalii boieri de sfat ai lui Vodă Brâncoveanu, cum se vede din multe relaţiunl ale timpului.

Cernlca vel armaş şl cu soţia sa Maria Cantacuzino au avut trei copil:

PÂRVU ISVORANU, din care descind prin urmaşii

săi, actualii reprezentanţi al familiei.

ŞERBAN ISVORANU, fratele său, boier care la 26 aprilie 1739, fu numit de turci ispravnic al judeţului Teleorman. (Dapontes). Acesta muri iară urmaşi, cum arată genealogia Cantacuzenilor. (Buciumul; C. Bolliac).

Sanda, sora lor şi fiica lui Cernica, se mărită cu Ştefan Obedeanu.

PREDA POSTELNICUL ISVORANU, care credem că era fiul vornicului Radu, pieri ucis în anul 1716, de către faimoasele catane nemţeşti ,,ce gazda lor era Vieroşul mănăstirea Golescului, şl afară de Jafurile ce făcea, şi boierii numiţi au omorât, pre Şerban Cluceriul Prisiceanu, pre Grigore Vistierul Tigveanu Vlădescu şi pre Preda Postelnicul Isvoreanu şi pre alţi ne numiţi mulţi.” (p. 55, t. IV, Mag. ist. Radu Popescu).

Un document din anul 1734, pomeneşte împreună pe fraţii DUMITRU şi DINU ISVORANU, privitor la nişte moşii ale lor.

SCARLAT ISVORANU este citat ca vel clucer la arie, în anul 1783.

în fine un act de familie din 1834, ne arată ca fiică a lui CONSTANTIN ISVORANU şi a soţiei sale Smaranda, pe: Elena, căsătorită cu boierul Sandu Depărăţeanu.

Din descendentii actuali ai familiei: CONSTANTIN ISVORANU avocat, căsătorit cu Maria de Laptev; ai cărui fraţi au fost: f ALECU ISVORANU, însurat cu sora generalului Slăniceanu, şi LANCU ISVORANU căsătorit cu o Bibescu, fost ofiţer în cavalerie, asasinat la moşia sa Isvoarele din judeţul Olt. Surori având pe Irena Marghiloman şi Zoe Rloşanu.

IURAŞCU
(MOLDOVA)

Cei mal vechi cunoscuţi din această familie sunt: DUMITRAŞCO IURAŞCU dovedit printr-un act din anul 1623; apoi

IURAŞCU, citat la 4 Ianuarie 1605, ca vel logofăt al Moldovei.

Boierul IURAŞCO, împreună cu Başotă, erau Pârcălabi de Roman în anul 1634.

Stratulat sau STRATUL IURAŞCU a fost mare logofăt al Moldovei în timpul domniei lui Dumitraşco Vodă 1685. Se vorbeşte de dânsul în mal multe acte de stăpânire pentru moşii, dintre 1685-95. (Doc. Acad. Rom.).

PETRAŞCU IURAŞCU era vel Jicnicer, după cum probează un hrisov de întăritură din anull689, când domnea Constantin Cantemir.

în secolul trecut (XVIII): NICOLAE IURAŞCU era de asemenea vel Jicnicer la domnia lui Mihai Vodă Racovitză (1705), şl apoi cămăraş mare.

MIRON IURAŞCU, contimporan cu acela, a fost vel medelnicer: iar URSU, mare căpitan de Covurlui (1710) etc.

PAHARNICUL IORDACHE Iuraşcu, 1812, a avut la începutul secolului nostru fiu pe:

IOAN Iuraşcu, fost spătar (1835) etc. O parte a familiei, din secolul trecut, a căzut şl printre boiernaşi.

Din descendentii actuali, este: GEORGE IURAŞCU mare proprietar la Bacău etc.

JIANU (şi CESIANU)

(VALAHIA)

Familie olteană, originară din jud. Romanaţi, începând a se face mai cunoscută din secolul trecut şi din care o ramură are numele de Cesianu.

într-o tablă de la Celei, găsită cu ocazia unor săpături, rămăşiţă din timpul colonizării romane a Daciei, se face menţiune de Plautio CAESIANO, şef de legiune şi de trupe arătate în tablă. Blaremberg, după care luăm aceasta, (Essai sur les institutions de Roumanie, pag. 232) – îl dă ca strămoş al familiei Cesienilor (?)

- Numele de Jianu vine de la râul Jiu, pe malurile cărui au trăit primii strămoşi ai familiei.

Hagi STAN JIANU VEL-PAHARNIC, în anul 1774 fu rânduit în Oltenia de către Feldmareşalul Potemkin, pe lângă Banul Părşcoveanu al Craiovei.ca mare paharnic. în această calitate fiind, în 1782-84 primeşte de la Domn însărcinarea: întâi pentru nişte diferende de proprietate în munţii mănăstirii Tismana, şi apoi (1784) în privinţa delimitării hotarelor ţării din Gorj cu Austria, de când ne-au rămas şi rapoartele privitoare la această misiune, (v. Şte- fulescu – Măn. Tismana, p. 74-81).

ŞETRARUL JIANU în anul 1783 era numit ispravnic în Judeţul Vâlcea.

Un pltac domnesc din 1787, ordonă către vel paharnic ca să trimeată gazetele din-năuntru la Dumnealui POSTELNIC JIANU. (v. Urechia. Istor. R.I. p. 109).

Mavrogeni Vodă numeşte pe GHEORGHITĂ JIANU, ispravnic de Romanaţi, împreună cu Fărcăşanu la 1788.

Faimosul IANCU JIANU zis HAIDUCUL era din această familie. El trăia pe la începutul acestui secol, în timpul lui Caragea. Există şi o baladă populară care-l cântă pentru Isprăvile sale, începând aşa:

,,N-aţi auzit de-un Jian
De-un Jian, de un oltean
De-un viteaz de căpitan..."

(Alecsandri. .Balade populare", pag. 154).

în mintea poporului a rămas întipărită, mal ales în Oltenia, figura acestui aventurier sub o înfăţişare legendară şi eroică.

Colonelul Papazoglu, în .Istoria Bucureştilor" zice că: ,,Jianu nu era haiduc, cl era înainte mergătorul Iul Tudor Vladimlrescu..." (p. 99, id.). După ce grecii fură terorizaţi de ceata lui Jlanu, peste un an fu prins de trupele lui Caragea şi aruncat în Ocnă la Telega în 1817. Evadând, fu prins din nou şi condamnat la spânzurătoare. Doamna Reducă se rugă pentru iertarea lui, ce obţinu în schimbul căsătoriei lui Jianu cu o domnişoară greacă de curte, Suzana.

După aceea, lancu Jianu fu trimes de Vodă ca zapciu în judeţul Romanaţi, unde muri prin anul 1846. De la soţia sa avu o fată, care se mărită.

lancu avu încă doi fraţi, de la care actualii:

Din ŞTEFAN JIANU, nepotul lui lancu, sunt azi descendenţi fiii săi: AMZA fost senator t; IORGU, ŞTEFAN, IANCU şl două fete, căsătorite cu Haglopol şi Al. Nlculescu:

Din familia *Cesianu,* numită aşa după moşia Cesieni, sunt azi fiii lui STĂNUŢĂ Cesianu:

1. DEMETRU CESIANU t 1898, fost director al poştelor, căsătorit cu Elena Bibescu.

2. CONSTANTIN CESIANU, avocat, mare proprietar, fost deputat. Căsătorit cu Maria n. Brăllolu, având trei fii.

3. IOAN CESIANU, căsătorit cu Maria Ghermanl,

are trei copii;

4. NICOLAE CESIANU, căsătorit cu Maria Florescu; şl 5. Lella, cu I. Otetelişanu.

JORA
(MOLDOVA)

Una dintre cele mai vechi familii ale Moldovei, venită prin secolul al XTV-lea din Polonia. încă din timpul lui Roman Vodă se găseşte printre boierii acestuia, în anul 1392, Panul JORA STOLNICUL (doc. din 12 noiem. Wickenhauser), după cum se vede un boier însemnat al ţării.

în secolul al XVI-lea, în anul 1528, GHEORGHE JORA era pârcălab al cetăţii Hotin. Un document din 30 iunie 1528, arată că el cumpără o moşie din Basarabia de la nişte localnici şi părţi din Brăzeni etc. (Doc. Acad. Rom.)

în 1593 boierul TODERAŞCU JORĂI cumpăra un sat, în 25 martie, (id. Doc. Acad.). Un JORA era pârcălab mare de Hotin în 1592, în zilele lui Vodă Aron.

IONAŞCU JORA, boier moldovean, fără titlu la 1617 (3 aprilie), de când a rămas un hrisov al lui Radu Voevod, prin care scrie comisului Ureche din Cameniţa să nu conturbe pe Jora în posesia Verceştllor, peste care îi confirmă deplină proprietate.

El avea de soţie pe Knejina Simina. în 1631, lonaşco Jora primeşte din nou confirmare de la Alexandru Vodă Iliaş peste acea moşie Verceştii din judeţul Neamţ. (Doc. id. Acad. Rom.).

Jupân JORA era pârcălab de Hotin în anul 1628, al treilea din familie care ocupa această mare demnitate.

lonaşco, de care am vorbit, GRĂPINA şi GHEORGHE JORA, fraţi, fac o împărţeală de moşie, după cum atestă documentele în 1632. (Doc. Acad.Rom.).

în timpul luptelor pentru domnie între Vasile Lupul şi Gheorghe Ştefan, în anul 1653, de partea lui Vasile Lupul era Tîmuş hatmanul cazacilor, ginerele său, şi o trupă de tătari. Rugându-se tătarii şi Mărzacul lor de Timuş pentru a fl lăsaţi să iasă din tabără spre a-şi căuta caii, „fiind peste hirea lor a sta închişi"; – Mărzacul lor insistând, „Timuş de mânie dobitocească au tăiat capul Mărzacului". Tătarii atunci plecară. Pe drum, spre Movilău: „le-au eşit înainte acolo la ţinutul Hotinului, Pârcălabul JORA de Hotin, să le ţie calea cu o seamă de oameni. Tătarii s-au supus într-o vale şi s-au întors cu toţii asupra Pârcălabului şi îndată au plecat fuga Pârcălabul cu oamenii săi... au pierit mulţi din ai noştri în acel război, fără ispravă" – (Miron Costin. – Cronica, Let. I, 342)

în timpul lui Dabija, 1665, letopiseţul lui Mustea ne spune, că trecând Grigore Vodă al Munteniei prin Moldova fugând spre Nistru, cu o escortă de 50 de oameni şi trecând pe la Botoşani, s-a rătăcit un cămăraş al lui cu o pereche de desagi cu galbeni, „şi căzând pe mâna JORII, vornicul de Botoşani, au luat banii şi i-au trimis lui Dabija Vodă...". – (Let. Kog. t. III, 4). Poate acesta e tot una cu:

TODERAŞCU JORA vel medelnicer, pe care în 1668 îl întâlnim ca martor, alături cu Miron Costin şi alţii, în nişte documente ale Asanilor cu Ilie Sturdza.

CONSTANTIN JORA, avea în 1680 titlul de vel serdar. (Doc. Acad. Rom.).

Un act din 1684, dovedeşte pe TUDOSICA JOROAE, cu lucruri date ei de răposata Ruxanda jicnicereasa. (id.)

Pe EREMIA JORA îl trimete Constantin Vodă Duca în anul 1691, la un rezident al contelui Tokeli

„de l-au sugrumat la Trotuş, că era închis acolo la mâna Iul Buhuş cămăraşul de ocnă...” (Ion Neculce, II Let. 249).

GRIGORE JORA era mare vistiernic în divanul principelui Nicolae Mavrocordat, de la 1711-1716, în care

an muri, iar în locul său fu numit de Racoviţă, serdarul Darie Donici. (Axente Uricarul. Let. II. 173). El era frate (?) cu Hatmanul Antohie Jora, de la care descinde familia actuală.

HATMANUL ANTOHI JORA, joarcă un rol însemnat în cronicele Moldovei de la începutul secolului al XVIII- lea. Prima oară e cunoscut din anul 1691, când pleacă la Ţarigrad să pârască pe Constantin Cantemir, însoţind pe Lupu Gavriliţă Costache, cu paharnicul Lambrino şi Bujorăneştii. Ei fură însă prinşi şi închişi de domn mai mult timp. Sub Duca Vodă în 1701, boierii nemulţumiţi fugiră în ţara românească la Brâncoveanu, care-i primi cu mare dragoste; erau: Bogdan Hatman, Vasile Costachi, Jora Hatmanul, ceilalţi fraţi al vornicului Costache, Bujoreneştii şi alţii. în urma făgăduielilor lui Constantin Duca, o parte dintre ei, între care şi Jora, se întoarseră peste puţin timp. Sub Nicolae Mavrocordat el era Hatman mare (1710); dar fu mazilit de domn, pentru că se încuscrise cu lordachi Rosetti vornicul, măritând pe fata sa cu aga lordachi Rosetti, împotriva voinţei lui Vodă. Peste puţin timp fu reintegrat, „stând o lună mazil, după care pe evanghelie au jurat lui Nicolai Vodă cum îi va sluji cu dreptate şi nu se va uita la cuscria lui lordachi Rosetti vornicul...” (Let. Mold. II, 81). înainte cu câtva timp (1711), Lupu Costachi ce era caimacam de Domn al ţării, cu Antioh Jora şi Macsut postelnicul, fură ridicaţi de turci şi în obezi duşi în închisoare la Vama. „Porunca au fost să ia numai pe Lupu, pentru că au pomenit în faţa vizirului de Mihai Vodă, iar Antiohl Hatmanul văzând că au luat pre vărusău Lupu, au mers şi el, şi au luat şi pe Macsut postelnicul...” (Let. III, 50).

Vornicul Lupu fostul caimacam, şi Jora, scăpară abia după vreo doi ani din temniţa de la Vama, scoşi de Nicolae

Mavrocordat, care acum se arăta milostiv către dânşii, dându-le demnităţi în ţară. Antioh Jora fu numit mare logofăt al Moldovei „care şi altă dată au stătut: dară

nici doi ani deplin n-au fost în boierie, că slăbise foarte rău din toate, nu atâta de bătrâneţe cât din boală" (1714). Probabil, că nu mult după retragerea sa, el muri.

Fiul lui Antioh, prin care se continuă genealogia până în zilele noastre, a fost:

MIHAIL JORA. Pe la 1745, fiind tânăr, era pe lângă Principele Ion Mavrocordat Vodă, împreună cu alti fîi de boier. Mihail Jora avu doi băieţi:

DUMITRACHE JORA (1810), care avu un singur fîu IANCU, însurat cu fata lui Enache Millo, neavând urmaşi; Şi

ION JORA mare Postelnic, fost pârcălab etc. t la Bacău. El avu trei fete şi doi băieţi, care sunt:

Elisa, căsătorită Canano, Ecaterina, cu M. Kogălniceanu, Elena, cu Rosetti Tetcanu:

ALECU JORA căsătorit cu Sultana Mânu: şi

MIHAI JORA, unul dintre principalii luptători pentru Unire. Fost prefect, ministru şi ultimul supravieţuitor din membrii divanului ad-hoc. Are copii pe: Alice, căsătorită Rosetti Tetcanu; Maria, cu R. Sturdza; MIHAI; şi VASILE JORA, mare proprietar (Focşani) al cărui fîu este MIHAI.

Aceştia sunt cei din urmă descendenti al familiei.

*PEÎW faabfy =%d^*

fAVci.' Met/, STIH*

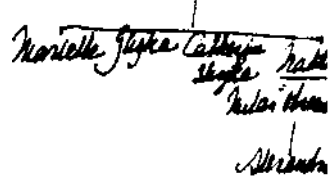

KEŞCO
(MOLDOVA

Această familie, care apare cunoscută în Moldova (Basarabia) prin secolul al XVII-lea, după nume se vede a fi de origină lituană sau din ţinutul cazacilor, în tot cazul pare a fi din Rusia. în 1727 era medelnicerul MIHAIL KESKO, cumpărător al unei moşii.

în secolul trecut boierul SIMION KEŞCU era vel sluger, când face în 1757 (6 iunie), o hotărnicie pe Prut în judeţul Iaşi, din ordinul lui Scarlat Vodă Ghica. Cu câţiva ani mai înainte, în 1742, era uricar în divanul velitilor boieri ai Moldovei.

PETRU KEŞCU MARELE VORNIC, prin anul 1800, boier însemnat al Moldovei, avea de soţie pe fiica lui Gheorghe Balş, Natalia, de la care se născu:

PAVEL KEŞCO, vornic. Acesta fiind însurat cu Prinţesa Pulcheria Sturdza, fiica lui Ion Vodă, a avut numai trei fete:

- Maria căsătorită cu Grigore Ghica; – Caterina, cu Eugen Ghica şi

REGINA NATALIA a Serbiei, născută martie 1859.
Căsătorită (1875) cu Milan I Obrenovici, Regele Serbiei, şi având din această căsătorie, de fiu pe M.S. ALEXANDRU
I, Rege al Serbiei de la 1889, născut 14 august 1876 etc. *e^a^ ^*
A^. *^y^ (căsătorit cu Draga Lunjnoitz Voievod Maschin, asasinat de o conjuraţie militară în 1903,* n. M.C.) *^**^R jn*i^*

Prin fiicele lui Paul Keşco se stinse astfel în secolul nostru această familie, care poate să mai aibă descendenti numai în Rusia.

KOGĂLNICEANU
(MOLDOVA)

Cel dintâi strămoş cunoscut din această familie îl găsim pe la sfârşitul veacului al XVII-lea, trăind în persoana lui

SANDU KOGĂLNICEANU, care fu căsătorit cu fiica lui Gavril Rango. Familia lui era originară din ţinutul Basarabiei, de la Kogălnic, de unde îşi trage numele de Kogălniceanu.

Fiul lui Sandu era, după actele rămase, VASILE KOGĂLNICEANU, vel căpitan de Iaşi în anul 1730 şl la 1735 vel pitar. Acesta avu patru fii: Constantin, Petre, Enache şi Nicolae.

NICOLAE, însurat cu Balaşa Caracaş, a fost pitar de visterie în 1763;

ENACHE KOGĂLNICEANU n. 10 octombrie 1729, e cunoscut ca cronicar. Fost spătar şi vel-stolnic în 1766. Soţia sa era Frusina, fata vameşului Lefterache. El scrise laŢarigrad cronica Moldovei dintre 1733-1774, sub titlul: ,,Letopiseţul Ţării Moldovei, de la domnia I şi până la a patra a lui Constantin Mavrocordat Vodă, de Enachi Kogălniceanu, biv-vătaf de aprozi".

CONSTANTIN KOGĂLNICEANU, frate cu Enache şi fiul lui Vasile; fost medelnicer, vechil de visterie (1759), apoi stolnic şl Serdar de Chişinău etc. t înainte de 1785. Căsătorit cu Safta. Sub Ion Calimah (1758-61) fu vistiernic al Moldovei şl fiindcă Domnul voia bani, el prin toate mijloacele, – mai ales prin protejarea atotputernicului grec Stavarache, care mai apoi fu silit să fugă din ţară, – adună

bani în vlsterie, ceea ce nemulţumi poporul. – Pe lângă două fete, Constantin Kogălniceanu avu doi băieţi: pe ION şi GHEORGHE, fost treti postelnic t septembrie 1811.

- (La 1736 PREOTUL ION KOGĂLNICEANU (doc. Acad.) primeşte o întărire de moşie, în care se arată între altele, că e ginerele lui Pliat, vornic de poartă.)

IOAN KOGĂLNICEANU Jicnicerul, fiu al lui Constantin, t la 10 ianuarie 1800 şl îngropat la Botoşani. Avu de soţie pe Smaranda Bantăş, de la care se născură cinci fete şi trei băieţi: ALEXANDRU (1792-1815); ION, născut în 1790 şi

Vornicul ILIE KOGĂLNICEANU născut în 1787, t 1856, fost căminar, agă şi postelnic etc. însurat cu Catinca Stăvilă, e tatăl lui:

MIHAIL KOGĂLNICEANU (1817, Iaşi – 1892, Paris), om politic însemnat, scriitor. Studie la Berlin, unde tipări o Istorie a românilor şl una a literaturii române.

în 1843 fu numit profesor la Academia Mlhălleană, dar cursul său fu suprimat. Luă parte la mişcarea de la 1848. în 1852 publică o ediţie de mare valoare a „Letopiseţelor" Moldovei, reimprimată la 1874. Mai târziu apare ca orator de prima forţă în Divanul ad-hoc susţinând ideea Unirii, care avu rezultat alegerea lui Cuza.

El ajută acestui domn la împlinirea multor acte mari. De la 1863-65 fu prezident al consiliului: şi apoi 1868-70 ministru de interne: de externe 1877-78, în timpul războiului. Apoi ia parte la congresul de la Berlin, unde apără cu căldură Interesele ţării. în urmă a fost în toate legislaţiunile, până la moarte. Avu doi fii *[din Catinca Jora,* n. M.C.]:

CONSTANTIN, cel mai mare, n. 1855, fost deputat: consul al României la Ismail.

VASILE KOGĂLNICEANU n. 1863, deputat, ziarist

etc.

KOSTAKE (Boldur)

(MOLDOVA)

MARELE VORNIC BOLDUR, care s-a ilustrat în istoria ţării pe timpul lui Ştefan cel Mare, e trunchiul acestei familii. După cum dovedesc numeroase ispisoace (hrisobule) de la Ştefan Vodă, el era în 1460 mare vistiernic, iar între 1491 şi 1513 mare vornic al Moldovei. Soţia sa era Knejina Marina, fiica lui Dragomir banul. în 1497 după înfrângerea regelui Albert al Poloniei, ^cesta retrăgându-se din ţară. Principele Ştefan auzi că-i vin în ajutor trupe de Prusienl: „atunce au chemat pe Boldur Vornicul şl i-au dat oaste, şl l-au trimes împotriva acei oşti, şl au zis să le dea război. Şi aşa Boldur Vornicul luând oaste îndeajuns, au trecut Prutul înpotriva acei oşti, sâmbătă seara; şi duminecă dimineaţa, octombrie 29 le-au dat război... şl multă vărsare de sânge s-au făcut atunci în oastea leşească la sat la Lenţeşti, unde au perit...” (Gr. Ureche. Let. Mold. I. p. 172). Boldur Hatmanul cu armata sa, înfrânse din nou pe poloni la Şiplnţl. în bătălia faimoasă ce se duse atunci la codrul Cosmln (Dumbrava roşie), Boldur a ucis pe Hatmanul conte polon, Herbor Lucaslewitz. (v. Dumbrava roşie; poem de V. Alecsandri). Fiul marelui Vornic Boldur, a fost:

ANDRUŞCO MARE MEDELNICER, care este adeverit printr-un act domnesc de la Ştefanlţă Vodă din anul 1518. Acesta a avut de fiu pe:

IOAN, popa din satul Epurenil, care fusese silit din cauza unor acte politice să devie preot, la moşia veche a familiei, după care în zilele noastre o branşă a Boldurilor a luat numele de Epureni.

MARELE SLUGER KOSTAKE, fiul lui popa Ion, de la care urmaşii luară numele de Kostake, e dovedit prin hrisoave de la Eremia Movilă, 1598. Soţia sa Călina era fiica vornicului Cârstea Ghenovici şi avu de la dânsa pe:

MARELE VORNIC GAVRILIŢĂ, de la care chiar au purtat numele de *Gavrilţeşti* urmaşii săi. El avusese două soţii: fiica spătarului Caracaş şi fiica hatmanului Costan. – în timpul lui George Ghica în anul 1657, Gavriliţă, pe atunci aga de Darabani, ia parte la luptele contra lui Ştefan Vodă (pag. 359,1, Let. Mold.) – ,,La domnia lui Antonie Vodă era mare Hatman Gavrlil Costake". Fiind mare vornic în timpul lui Dumltraşcu Cantacuzean (1684), a emigrat în Valachia, de frica Iul, împreună cu alţi boieri. Constantin Cantemir Voevod trimese sol la Şerban Vodă al Valahlei pe acest boier, care întorcându-se, muri, se zice otrăvit, (v. Let.Mold. II, 235). Anul 1689. Cantemir numi vornic mare în locu-i pe fiul său Vasilakl, „dar nu avea trecere la domnie ca tatăl său; şi pre ceilalţi fraţi ai lui au început a-i mai scădea din volnicia ce aveau când trăia tată-său" – Copiii lui Gavriliţă au fost: Kostakl, Solomon, Lupu şi Vasile.

KOSTAKI a fost mare serdar în 1690, şi avu de soţie pe fiica vornicului Manolache Rosetti. De la el se trag Epurenii.

SOLOMON, mare clucer şl vornic al ţării, este amintit în cronică cu fraţii săi. Văduva sa Catrlna, dăruieşte în anul 1714 a patra parte din Văscăuţi, Patriarhiei de Jerusalem.

MARELE VORNIC VASILE KOSTAKE, fratele lor şi fiul Iul Gavril, e bine cunoscut în istoria Moldovei sub Cantemir Vodă în anul 1690. După uciderea Costinilor, „pre Vasile vornicul, feciorul lui Gavriliţă, şi pe frate-său Solomon, şi pe frate-său Costake, şi pe Dediul spătar şi tustrei feciorii lui Miron logofătul, pre toţi l-au prins şl i-au închis, pre unii în turn la curtea domnească, pre unii în beciuri, pre alţii la Seimeni..." – „Eară Lupu , feciorul

lui Gavriliţă, şi Constantin cumnatu-său, Paharnicul Lambrino, şi Antioh Jora şi altii au scăpat în tara muntenească la Brâncoveanu...". De aici ei se duseră la Poartă, dar fură prinşi şi aduşi în tară, scăpând de la moarte prin ordinul Portii, ,,şl şi-au adus aminte şi de Jurământul ce au Jurat Cantemir Vodă lui Gavriliţă vornicul cel bătrân, să nu-şi

atingă sabla lui de neamul feciorilor lui". în schimb el scăpară, plătind lui Vodă mari sume de bani. (v. Ion Neculce. Letop. t. II. p, 242).

Soţia lui Vasile Costakl era Catrlna fiica lui Cantacuzino. şi avu flu pe banul GRIGORAŞ, care avea de nevastă pe fiica Principelui Racoviţă.

MARELE VORNIC LUPU COSTAKI t 1716, frate lui Vasile şi fiul al treilea al lui Gavril. Sofia sa era Ruxanda, de la care avu mal mulfi copil prin care descind actualii. El se ilustră la începutul secolului al XVIII-lea, în domniile Iul Racoviţă (1704), Constantin Duca (1701) şl Dimltrie Cantemir. Lupu era mare adversar al operaţiilor lui Petru cel Mare contra turcilor în Moldova: Fiind domn Dimltrie Cantemir (1711), a scris vornicului Lupu, care se afla la mănăstirea Bursuci, să vie lângă dânsul, ceea ce boierul nu îndeplini. ,,Ira Dumitraşco Vodă dacă au văzut că nu vine Lupu vornicul, au mers de au spus împăratului pentru Lupu că nu vrea să vie cu cellalfi boieri, ce să trimeată să-l aducă. îndată au repezit împăratul pe Chigheclu polcovnicul cu 200 de oameni la Lupu numai să-l aducă". Lupu Costake însă era înconjurat de turci şl tătari de care se apăra, fără a putea fi însă biruit, timp de multe zile. Vizirul care se afla cu armate, auzind aceasta, trimise soli la Lupu să vie deoarece nu 1 se va întâmpla nimic. Lupu veni în fata vizirului, cerând iertare pentru rebeliunea sa, dar arătând în acelaşi timp că el şi cellalfi boieri erau devotafi Turciei şi contrari ruşilor. Tot el aminti că fostul domn Racoviţă ar fi bun pentru tară, care-l voia. ,,Ira să nu se fi prilejit acel boier acolo la vizirul, exclamă cronicarul, toată tara ar fi căzut în robia tătarilor şi ar fi pus şl

paşă să domnească ţara", (v. pe larg. Letop. Moldovei, t. III, p. 48-49).

Domn fu confirmat însă Nicolae Mavrocordat. Până la numirea acestuia, caimacam al ţării fusese numit Lupu Costake vornicul; iar după o lună, din ordinele lui Mavrocordat, fu transportat cu Jora în lanţuri la închisoarea de la Vama, unde stete peste un an, fiind liberat prin stăruinţele (!) aceluiaşi domn.

(v. id. pag. 50).

Domnind Racoviţă în 1716, „vizirul trimis-a aci în O ţară la Mihai Vodă de au luat pre Lupul Costaki Vornicul; şi cum l-au dus la vizirul, nimic nu l-au mai întrebat, ce îndată i-au tăiat capul; iară ce vină i-ar fl dat Lupului nu se ştie; numai tot de Nicolai Vodă i-a fost pierirea, precum J am înţeles dintr-alţii...” (idem, Letop. pag. 58). Tot atunci pieriră muntenii Mihai Cantacuzino şi spătar Dudescu.

EPUREANU

Această ramură a familiei se trage de la Kostake, fiul cel mare cil lui Gavriliţă şi anume prin:

MARELE LOGOFĂT MANOLACHE COSTAKE, era fiul serdarului Costake şi nepot vornicului Manolache Rosetti. Boier însemnat, Ion Vodă Mavrocordat trimese o deputaţiune de patru boieri la Tarigrad, în anul 1746, în vederea recomandării de bun a Domnului şi pentru anchetarea cheltuielilor exagerate ale capuchehaelor, compusă din: Costake Razu Hatman, vornic Manolache Costake, Radu Racoviţă vel vornic şi T. Palladi vistier. La întoarcere Manolache fu închis cu ceilalţi mari boieri, spre a da ei banii pentru plata haraciului. (Letop. t. III, 207, 209; FoUno, III, 109).

Ca mare logofăt, în 1760, a fost ridicat cu mai mulţi boieri, prin intrigele lui Stavarache, favoritul lui Ion Calimakl Vodă şi exilat prin flrman, cu alţi boieri, la Samson-Kalisi în Asia, de unde însă fură eliberaţi peste puţin.

De la soţia sa Maria, fiica vel logofătului Palladi, a avut fii pe: GAVRIL, IONIŢÂ, clucer MANOLACHE însurat cu fiica vornicului Dumitraş Palladi, fără urmaşi, şi:

GRIGORAŞ EPUREANU mare spătar, care luă numele după vechia moşie Epurenl din Fălclu, posedată de familie încă din secolul al XVI-lea, şi care rămase urmaşilor săi. însurat cu Marlţa fiica Banului George Caragea, a avut trei fii:

1) TOADER EPUREANU, însurat cu Safta fiica

medelnicerului Gonst. Lambrino, nu au avut copii.

2) IORDACHI EPUREANU mare vornic al Moldovei, avu două soţii: fiica lui Callimaki, şi apoi a doctorului postelnic Samurcaş: iar fii doi: GRIGORE Epureanu, fără copil, şi MANOLACHE K. EPUREANU, om politic (18241880). Prezident al consiliului sub Principele Cuza 1860, şi al Camerei în 1866 la venirea Principelui Carol. Apoi ministru în [18]72, şl din nou prezident al consiliului în 1876 în opoziţia unită, după care reintră în partidul conservator. Orator distins. Căsătorit cu Maria Sturdza, avu un fiu ION Epureanu t. iar fiice Elena Al. Bibescu şi Catlnca Exarhu.

3) ION B. EPUREANU, a avut trei fii: DUMITRU. ALECU, ambii morţi fără copil, şl NICOLAE BOLDUR EPUREANU, fost prefect, deputat etc. Căsătorit cu o Capsa, are doi fii.

Celelalte ramuri ale familiei Boldur Costake, se trag din urmaşii lui Lupu marele vornic.

MARELE VORNIC IORDACHI COSTAKE, fost mare \ stolnic, sub Grigore Vodă Ghica în 1727, şi despre care K vorbeşte vornicul Neculce. Despre dânsul a rămas în i Moldova o baladă populară: „lordache al Lupului", în ; care se vede omorârea lui de către Vodă. (v. Alecsandri: Balade populare, pag. 179-83: ed. 1866). Soţia acestui boier era fiica hatmanului Dumitraşcu Racoviţă, cu care avu doi feciori: marele paharnic CONSTANTIN, care luă de soţie pe fiica logofătului Bogdan: şi

IORDACHI COSTAKE, care pribegi în Rusia, unde pare că a şi murit. El avu de fiu pe AGA LASCARAKI, a cărui soţie era Zamfira, fiica vornicului lordache Raşcanu. Din această căsătorie se născură: NICOLAE Boldur Kostake t: şi maiorul IORDACHE BOLDUR KOSTAKE t, al cărui flu este: VICTOR BOLDUR-KOSTAKE, căpitan.

SCARLAT Banul (însurat cu fiica lui Ştefan Rosetti), Constantin mare logofăt, GAVRIL Banul, şi Toderaşcu mare spătar, sunt ceilalţi fii al lui Lupu, din care derivă ramurile actuale: Negel, Pătrescineanu şi Talpan, însă nu ştim precis de la care.

CONSTANTIN MARELE LOGOFĂT, fiul lui Lupu, avu de soţie pe Catrina fiica vornicului lordache Roset. în anul 1716 când veniră nemţii cu Ferenz şi cu Ciaur în Moldova, Racoviţă Vodă trimese la

tătari pe Constantin Costake vistierul spre a cere un ajutor, care nu întârzie a fi trimis. (Let. III p. 60). Vodă trecând puţin după aceea peste munţi, printre boierii ce-l însoţeau era Costake vistierul, unul dintre cei mai credincioşi consilieri ai lui Racoviţă. Până la venirea lui Grigore M. Ghica ce fusese numit domn al Moldovei în 1727, caimacam al ţării era Constantin Costake spătarul şi Sandu Sturza banul. Sub acelaşi domn, Grigore Ghica, fiind mare Hatman, a fost numit vel vornic de ţara de jos. El a murit de apoplexie, fiind mare logofăt în anul 1796 sub Ghica şi e capul branşei Negel.

Fraţii săi: TODERAŞCU mare spătar ţinu pe fiica lui Petraşco Catargiu: iar GAVRIL pe a lui Kiriac.

Generaţia următoare a neamului, corespunzând fiilor lui Constantin, Scarlat, Gavril şi Teodor (fraţi), deci nepoţi vestitului Lupu, era reprezentată prin:

LUPU poate fiul lui Constantin: fost mare căpitan, muri ucis de tătari. Soţia sa era fiica vornicului Mihalache Sturdza şi n-avu copii.

Matei postelnicul, de care vom vorbi. – SCARLA- TACHI stolnicul, însurat cu Sultana, era probabil tot fiu lui

Constantin. – VASILE COSTAKE Negel vel Ban, era însurat cu Ilinca fata lui Iordache Paşcanu, fiind fiul lui Constantin şi tatăl lui Grlgoraş Negel. Fost mare paharnic (1764).

ILIE VORNICUL, ginerele lui Mihai Sturdza vornicul, era poate (?) fiul lui Toderaşcu. El fusese creat mare spătar de Grigore Vodă Ghica în 1764, şi venind domn Calimah peste 3 ani, împreună cu alţi boieri îl vedem emigrând în Muntenia.

Fratele său (?) LUPU, a fost de asemenea mare vornic şi avu de soţie pe fata Miclescului.

PATRAŞCAN .

MATEI KOSTAKE postelnicul, fiul banului Scarlat (?), e capul unei ramuri a Costăcheştilor. De la soţia sa Ruxanda fiica lui Petrea Miclescu avu trei fii, ce avură acelaşi nume: Iorgu, Iordache şi George. IORGU zis Stoeşescu, de la soţia sa Catlnca, fiica vornicului Gheorgheş Sturdza n-avu copii,

ca şi fratele său lordache.

GEORGE KOSTAKE, fiul cel mare al lui Matei zis „Petraşcanu” a fost mare agă. însurat cu Safta Foresco (Botez) avu trei copii:

ALECU KOSTAKE proprietar al moşiei Răchitoasa din Tecuci, însurat cu o Razu; Elena soţia lui Constantin Costake din altă branşă (Talpan) şi Profira.

NEGEL

Din Constantin marele logofăt Costake, t 1736 şi poreclit NEGEL, din cauza unui negel ce avea la nas, descinde această branşă prin nepotul lui de fiu:

Clucerul GRIGORAŞCO NEGEL, fiul banului VASILE NEGEL şi al Ilinel, Paşcanu, era însoţit cu Maria, fiica lui Dinu Cantacuzino. El avu trei fii: – ŞTEFAN NEGEL însurat cu Catlnca Văcărească; MATEI NEGEL postelnicul, cu fata paharnicului Constantin Costake, Casandra; şi Mitropolitul

VENIAMIN KOSTAKE al Moldovei şi Sucevei n. 1768 t 1846, cel mai însemnat prelat al bisericii noastre în acest secol. A tradus şi publicat o mulţime de cărţi în tipografia înfiinţată de dânsul la Mănăstirea Neamtu, (1805). El muri în 1846 ca pustnic la mănăstirea Slatina. Edgar Quinet îl deplânge astfel: „Suflet de o castitate îngerească, frumos şi plin de maiestate, cum n-am văzut alt bătrân în viaţa mea. Când mitropolitul Veniamin, îmbrăcat în splendoarea bisericii sale orientale se înfăţişa îmbrăcat cu vestmintele cele aurite, cu pletele-i de zăpadă şi în valuri pe umeri, poporul vedea într-însul pe însuşi sfântul patron al Moldovei”.

Ştefan Negel a avut fiu pe spătarul IANCU NEGEL; din care sunt actualii descendenti ai familiei Negel, la Iaşi.

LĂŢESCU.

Spătarul MIHALACHI KOSTAKE, fiul vornicului Ilie şi al fiicei lui Mihai Sturdza, însurându-se cu fata lui Canano, Maria, a avut doi fîi: IONITĂ (soţie, fata vornicului Krupenski) şi GEORGE Lăţescu

spătarul, însurat cu fata spătarului C. Miclescu. Copii au fost:

Marele HATMAN IORDACHE COSTAKE LĂŢESCU- Boldur, general-inspector şi Hatman al miliţiilor Moldovei. Numit Lăţescu după moşia veche a familiei, Lăţeştii.

El fusese căsătorit: 1. cu Efrosina Rosetti şi 2. cu Anica, fiica lui Teodor Balş, având trei fii: TODERITĂ Boldur-Lăţescu, publicist şi ziarist, t. însurat cu o Sturdza (având o fiică) maiorul I. LĂŢESCU; şi GEORGE LĂŢESCU.

Frate cu Hatmanul George era ALECU LĂŢESCU, rotmeister.

TALPAN.

Marele vornic LUPU COSTAKE, (fiul lui Toderaşcu?) însurat cu o Micleascâ, avu fiu pe: CONSTANTIN, zis TAL-

PAN mare vornic, însurat cu Marghioala, fata vistierului Lascaraki Rosetti, cu care avu un fiu:

Aga LASCARACHI K. TALPAN, a cărui soţie era Safta. Fiul acestuia este: CONSTANTIN KOSTAKE, însurat cu Elena Kostake, din ramura Patraşcanu, având patru fii:

LUPU KOSTAKE, însurat cu o Juvara. Fiu: Nicolae. – DUMITRU. – MATEI, însurat cu o Canano. Fiu, Gheorghe. – şi GAVRIL.

Cronica lui Huru zisă şi isvodul lui Clănau, dovedită ca o falsificare modernă, citează în evul mediu, în timpul şi înainte de Dragoş (sec. XII-XIII), nobili din această familie, din care unul cumnat al lui Dragoş Voievod.

Armele familiei simt: fundal împărţit în două părţi orizontal. Sus, pe fundal jumătate roşu şi azur, un vultur la care nu se văd ghearele şi deasupra capului o coroană; jos, pe fundal aur, o mână cuirasată, ţinând în pumn o ramură verde, o spadă şi o cruce. – Coroana comtală: totul sub mantie princiară.

KREŢULESCU
(VALAHIA)

Originea acestei familii se leagă cu a Basarabilor, din care pare a fl o ramură.

Pe la începutul secolului al XVI-lea, trăia un boier, FUIOR din Râmnic (1500), al cărui fiu după oarecari probabilităţi, era Marele Ban Dobromir şi fratele său Gheorghe Logofătul. Pe de altă parte, pare că acest Fuior a fost frate cu Stan I, din care descind Kreţuleştii de astăzi.

DOBROMIR, MARELE BAN al Craiovei, ocupă această demnitate ereditară a Basarabilor, în 1568. El
jucă un rol însemnat sub domnii din a doua-a jumătate a secolului al XVI-lea; şi prin părinţii săi descindea din Dan II şi Pârvu
Banul Craiovei. în anul 1583 se opuse cu armele la venirea
pe tron a lui Petru Cercel; dar fiind învins, fu prins de acesta şi decapitat în acel an cu Mihai Vornicul şl Conţii paharnic, la Târgovişte. (v. Şincai pag. II, 374). – Documentele îl citează ca Ban din 9 septembrie 1568-80; în 1569, 1572, 1575, 77 etc. (v. doc. Măn. Tismana la Arhiva). El se pare că a zidit biserica din Runcu (Romanaţi). (v. Odobescu).

Lăsă numai o fiică: Neacşa, soţia faimosului Radu^y^^ ^^^ Bidiviul.[Gion *(în Sima stoln. Bujeasca) afirmă că Dabromiif, /tâ/Wf/k,' banul cumpără o parte din Voinigeşti de la jupăneasa^ fa^ Neacşa din Drăgoeşti şi de la nepotu său Radu Bidiviul (al^ cui nepot?);* n.M.C.] *7*

Documentele ne transmit pe fratele său GHEOR-^fti,
GHE Logofătul, 1586, care avu de fiu pe CHIRCA C >

/Ş^^vW-

nlc. (doc. Arhivei Statului Buc.). Acesta e părintele Doamnei STANCA, soţia lui Mihai Vodă Viteazul de pe când era vel agă în 1584, şi fusese soţie lui Dumitru Banul Craiovei (1584). Fratele ei este:

DRAGOMIR, MĂRELE BAN de sub Matei Voievod Basarab, 1641. în 1639 pe când era mare armaş, Banul Teodosie împreună cu alţi 30 de boieri, semnează un act prin care se confirmă lui Dragomir, vel arniaş, proprietatea peste satele, foste ale moşului său Banul Dobromir. El a mal fost mare postelnic şi vornic sub Matei Voievod în 1642 Matei îi confirmă posesie peste Plăviceni, care aparţinuseră odinioară lui Barbu Craiovesca Banul, care donează o parte mănăstirii Bistriţa fondată de el, după cum o confirmă un act de întărire al lui Mihnea Voievod din 10 septembrie 1508. Această moşie aparţine mai târziu urmaşului său Dobromir, şi apoi lui Dragomir şl Stancei. Dragomir zidi biserica din Plăviceni (1648), unde sunt zugrăviţi el, soţia sa ELENA, Stan logofătul şi Dobromir Banul. Muri în 1656, şi prin el se stinse această ramură.

Pe la 1500, documentele ne dovedesc pe STAN vel SPĂTARUL şi soţia sa Caplea. Acesta era unchiul lui Dobromir, deci probabil un frate cu legendarul Fuior. Fiul său:

VINTILĂ PAHARNICUL din Baloteşti (n. între 1500-1510) a avut de soţie pe Jupâneasa Caplea. Aceasta era fata Caplei din Periş, care era fiica vestitului mare Ban Teodosie. *[stăpânul munţilor Bucegi,* n. M.C.] *^^tâ^ fa^nM''*

STAN LOGOFĂTUL din Bărbuleţl e adeverit ca fiu al lui Vintilă şi părinte al lui Stan din Creţuleşti. Surori cu dânsul, „fiice" ale lui Vintilă, erau Maria, soţia Predei paharnicul din Târgovişte, şi Elena.

- -STAN LOGOFĂTUL DIN CREŢULEŞTI, fiul preced. Stan, apare cel dintâi purtând acest nume după posesia sa. E citat în hrisoavele din 1604 de la Radul Voievod şi

din 1649, când murise, de la Matei Basarab. Soţia sa era jupâneasa STANCA. El zidi biserica din Târgovişte (1647), unde sunt zugrăviţi cu neamul: Stan, Dobromir Ban, Dragomir; şi mai târziu Radu, Pârvu şi lordache. A avut doi fii: Radu şi Pădure postelnic. Sora acestora Alexandra avea de soţ pe Tudoran aga din Aninoasa, fiul lui Iane.

PĂDURE POSTELNICUL, 1666, căsătorit cu Jupâneasa Doichiţa. Din 1666 are de la Radu Voievod hrisov de întărire de posesie peste Alimăneştii din Argeş. Testamentul său e datat din 1697. Fiul său: MATEI Creţulescu, vel şatrar la 1717, avu un singur fiu, numit tot Matei, t fără urmaşi, *[totuşi prin femei poate Păduroii se continuară până în zilele noastre. Luxitza Cantacuzino, muma lui Gh.Gr.C.:* n. M.C.]

RADU LOGOFĂTUL KRETULESCU (1620-1680?), fiul cel mare al lui Stan Logofăt. Boier ilustru în secolul al XVII-lea. Pe la 1669, 1671, era mare logofăt. Inamic neîmpăcat al grecilor şi al lui Leon Vodă. în timpul domniei lui Antonie-Vodă de la Popeşti, Radu Creţulescu joacă un rol considerabil. Eugel (I, 110) spune, după raportul unui misionar adresat la 1688 împăratului Leopold: „Principele Antonie nu era decât o umbră. Marele spătar Şerban Cantacuzino era *un* Principe, al doilea era Banul Mareş şi al treilea Principe era marele logofăt Radu Creţulescu”.

Cronicile timpului (Mag. ist. Şincai; Laurian etc.) ne vorbesc (1669) despre o mare duşmănie între boieri; sfetnicii domneşti atotputernici de o parte: Mareş Banul, logofăt Creţulescu şi Spătarul Cantacuzino; iar de alta, boierii Staico Buxianu, Radu Ştirbey de Isvor, Hrizea, Ivaşco aga Băleanu, în capul căror se afla Gheorghe vornic Băleanu. Antonie Vodă încercă să împace lucrurile, exilând pe aceşti din urmă la moşiile lor; dar fiind mazilit în urma insistenţelor lui Băleanu la turci, Creţulescu şi Mareş Băjescu fură prinşi şi închişi de Ghica Vodă. Prin

stăruinţele enorme ale lui Şerban Cantacuzino, din ordinul turcilor fu liberat din închisoare, unde-i aştepta răzbunarea. Cronicele ne vorbesc pe larg despre acestea, şl de sfârşitul unor boieri. (Mag. ist. II, 10; – Şincal, 172). Pe

când cronica Bălăcenească ţine cu Bălenii; anonimul cronicar este împotriva mişcării lor.

Radu Creţulescu în 1672, e caimacam al ţării, împreună cu Stroe Vornicul, pe când Antonie Vodă era la Constantinopol spre a reînnoi domnia; el reprimă revolta boierilor excitaţi de Băleanu şi Ghica, cu o mare severitate. Zidi o biserică lângă Bucureşti şi muri pe la 1680, înconjurat de veneraţia şi renumele său. Era cumnat cu Şerban Cantacuzino, ţinând de soţie pe sora acestuia. Fiul său e

PÂRVU MARELE POSTELNIC „fecior Kreţulescului" (1660-1690), fost vătaf de aprozi, văr cu Vodă Brâncoveanu. în 1678 „Duca Vodă mergând până la Iaşi, veni veste din ţară, că Radul Kreţulescul cu toată casa lor, au fugit în Ardeal, de acolo din tabără fugi şi Vintilă Corbeanu paharnicul, Pârvu postelnicul fecior Kreţules- cului, în Ardeal trecând pe la Trotuş". (Const. Capitan, Mag. ist. II, 16). Muri foarte tânăr în anul 1690; şi avea de soţie pe jupâneasa Vişa.

IORDACHE VORNICUL KREŢULESCU (1680-1746), fiul său, boier însemnat. Crescut la curtea lui Brâncoveanu; la 1717 e mare Logofăt în divanul domnesc. Cronicarii ne vorbesc adesea de dânsul. El era ginerele lui Vodă Brâncoveanu, care în 1700, când Creţulescu era în vârstă de 20 de ani: „întorcându-se la Bucureşti, primăvara au măritat pe SAFTA, fata sa după postelnicul lordache Creţulescu". (Şincal).

După decapitarea socrului, fu exilat cu văduva Brâncoveanului la Klutal. Sub Mavrocordat (1717) e mare vornic, demnitate ce avu până la moarte (1746) când fu înmormântat la Mitropolia din Bucureşti.

Radu Popescu zice în călătoria lui Nicolae Mavrocordat: „Acolo la Afumaţi au îmbrăcat domnul pe lordache Kreţulescu vel Vornic şi pe Dumitrake Ramadan vel spătar, cu conteşe îmblănite cu blane de vulpe de Mosk foarte frumoase". (Cronica, în Mag. ist. IV. 169).

împreună cu soţia sa, Gheorghe Kreţulescu a zidit şi

înzestrat biserica Kreţulescu din Bucureşti în 1722. Testamentul Saftei, e datat din 1747, 3 aprilie, şi e foarte interesant prin conţinut: între altele lasă 1050 taleri patriarhilor de Irusalem, Antiohia, şi Alexandria.

Din cei patru fîi ai lui lordache Kreţulescu: NICOLAE, al doilea, muri fără copii: RADU şi CONSTANTIN formară două ramuri ale familiei: iar cel mal mic fu marele BAN TOMA CRETULESCU (1710-80), însurat cu Safta Costin. în 1776 era vel Ban. Acesta în 1764 sub Ştefan Vodă Racoviţă, era în capul boierilor care cereau un edict contra grecilor, care fu şl dat. Toma avu de fiu pe BANUL DINU (Constantin) (1750-1830?) care la rândul său avu flu pe al doilea TOMA, fost mare logofăt în secolul nostru, şl a cărui generaţie se stinse prin cele trei fiice ale sale: Elena Golescu, Safta şl Catrina.

Cele două ramuri actuale:

I. Prin VORNICUL RADU KREŢULESCU, căsătorit pe la jumătatea secolului trecut cu Safta, fiica paharnicului Leordeanu având fiu unic pe:

CLUCERUL IORDACHE KREŢULESCU, căsătorit cu Maria Cantacuzino, apoi cu o Florească, avu copil numai din cea dintâi, pe CONSTANTIN mare paharnic (al căruţ flu CONSTANTIN t, însurat cu Maria Filipescu, lăsă numai o fiică Elena): – pe Safta, măritată cu Clucerul Dumitru Ştefanescu; şi pe

' MARE LOGOFĂT ALEXANDRU KREŢULESCU, care trăia pe la începutul secolului, şi în 1835 era vel vornic de poliţie. însurat cu Ana Câmplneanu, avu din această căsătorie cinci fete şi patru băieţi, distinşi oameni politici:

" – CONSTANTIN KREŢULESCU, n. 1809-1884; fost militar., demisionat ca maior în 1840. Prefect, apoi procuror la Casaţie (1841). în 1857 Preşedinte al comite-

tului din Valahia pentru alegerea divanului; din 1867 ministru de interne şi prezident al consiliului. Fusese căsătorit cu Luxandra Dedulescu, având de fiu pe LEONARD şi patru fiice.

- SCARLAT KRETZULESCU t fratele său, fost colonel în armata română după 1831. Fost ministru al Cultelor sub

Vodă Ghica şi întreprinzător al serviciului poştelor (1848). Căsătorit cu o Vilara.

- Generalul DUMITRU KREŢULESCU, 1824-74. Colonel în armata turcă, intră în cea română. în 1861, ia parte ca şef al diviziei din Bucureşti în complotul contra Principelui Cuza, care se făcu în casa sa. în 1870 e general de divizie, t 1874. Avu de soţie pe Sultana Bălăceanu, cunoscută prin frumuseţea şi demnitatea ei.

- NICOLAE KREŢULESCU, al treilea dintre fraţi, n. 1812. Membru şi fost preşedinte al Academiei Române; fost în mai multe rânduri ministru şi prezident al Consiliului, fost Prezident al Senatului, a jucat un rol însemnat în politica ţării. Actual prezident al Ateneului român. Căsătorit cu Sofia Iacovenco, având fiică pe Ana, căsătorită cu Al. Lahovary.

II. Al doilea fiu al lui Iordake KREŢULESCU:

BANUL CONSTANTIN KREŢULESCU, fost agă, vornic, şi ban, în 1755. Din căsătoria sa cu Smaranda, fiica lui Florescu, avu copii pe: Catrina, soţia vistierului Constantin Văcărescu, Ioniţă şi

BANUL MANOLAKE (1740-1815), mare Ban în 1809, fost vel logofăt şi vornic al ţării; boier însemnat la începutul secolului. Căsătorit cu fiica lui Dumitru Racoviţă. Filiaţia se continuă prin fiul său:

CLUCERUL GHIŢĂ sau Gheorghe Kreţulescu, căsătorit cu Elena a logofătului Bucşenescu. El muri tânăr, în emul 1815 lăsând fiu unic pe

MANOLAKE KREŢULESCU Aga, însurat cu Catrina Brăiloiu. t în 1878.

EMANUEL KREŢULESCU, fiul acestuia, Ministru ^^-^ plenipotenţiar. Căsătorit (1861) cu Maria Lahovaiy.[f *Dec. 1908;* n. M.C.] *^i^'y<.*

Fiii săi sunt: EMANUEL KREŢULESCU, consilier de legaţiune, căsătorit cu Caterina Petrovici Armis; *[fiu . Nicolae (un myrmidon);* n. M.C.] -şi-/^ ^^^ ^ ''*yi*^fi/*^(*at. - o jâ'cZ- ^ c^eJme», j^ Ca-*

RADU KREŢULESCU, fost deputat *(1893).[o fiică /*IM ^ ^ din*

căsătoria sa cu Irina Cantacuzino, fiica lui Gh. Gr. div. [J] */ cu scandal; remăritată cu Nicu I. Ghika – f 1903;* n. M.C.] *j./a* >* -

^/z/W' ^*w»^ *¡^Ma^* • ^^ – ^^- ^ V

Armele familiei sunt: opt părţi ale ecusonului. în cea dintâi stema Valachiei; în a doua o cruce cu două braţe, jos cu două ramuri îndoite pe fundal azur; al treilea-pasăre fantastică pe fundal negru, cu două capete; 4. un leu ridicat, pe aur; 5. un vultur imperial înaripat, pe roşu; 6. capul de bou cu steaua, pe azur; 7. un corb pe fundal argintiu. 8. o cetate cu turn, pe azur. Peste tot (en abîme), capul negru al Basarabilor. Coroana princiară.

KRUPENSKY
(MOLDOVA)

în ţară din secolul al XVII-lea, această familie este venită din Polonia, unde se afla de mult printre nobilii ţării, ştiind venită acolo din Boemia, de unde-şi trage originea.

Istoricul polon Paprosky, în cartea sa asupra ■ ,Ir 'nobleţei polone, descriind armele familiei Krupensky (her-^-*f/^* bul), care sunt: într-un câmp roşu un trandafir alb cu^ *ffiun^t-jj* cinci frunze [orice *roşă (heraldică) are cinci frunze şi cincij^^.^ petale,* n. M.C.] şi deasupra cascului şi coroanei un alt asemenea trandafir, spune că a fost adus în ţara leşească de către Poian din Boemia. Acelaşi lucru îl mărturisesc

Ocholsky, Bielsky şi Miekonsky, zicând că acel Poian, venind din Boemia, aduse pe Dombroska împreună cu alte fete Craiului polon Micislav, apoi se aşează în locurile acelea, unde are şi urmaşi vrednici. Paprosky mal spune că blazonul (herbul) era foarte vechi şi în întrebuinţare cu mult înainte de naşterea lui Christos (?)

După cum am amintit mai sus, familia există în Moldova de la jumătatea secolului al XVII-lea, fără a preciza însă cu siguranţă data când ea s-a stabilit. Unul din urmaşii familiei, a transcris în secolul actual într-o mică condică, principalele acte referitoare la familie şi emanând de la diferitii domni ai Moldovei; precum şi descripţia armoariilor etc. (în pos. d. N. Krupensky).

După genealogia familiei, cel dintâi strămoş în Moldova este după 1650:

ANDRONACHI CLUCER, care avu trei feciori:

VASILE medelnicerul; TIMUS, al doilea (ftori) logofăt; şi

SANDU KRUPENSCHI vel medelnicer şi vel jicnicer, cu care titlu îl găsim în timpul domniei lui Nicolae Vodă Mavrocordat în anul 1710. Cronica ne spune că mai multi boieri, între care Ion Buhuş logofătul, Bucium slugerul, Sandu Crupenschi jicnicer, şi alţii, pusese iscălitura cu peceţlle lor, unui agă turc venit în ţară, pentru restul de bir ce avea să plătească fostul Domn Mihai Racoviţă, atunci la Constantinopol. (v. Letopiseţ ed. Kogăl. II. p. 79). – ,,Şi cu acel mijloc s-au fost amăgit boierii de şi-au dat peceţile, de au mers într-alte mărturii, în mărturia birului".

Sandu Krupenski a avut şase copii: dintre cari ANE- SIE călugărul, PAHOMIE călugărul şi VASILE cămăraşul n-avură urmaşi. Fata Maria, ţinu în căsătorie pe un Catargiu; iar din ceilalţi băieţi LUPU şi GRIGORE Logofătul se traseră cele două ramuri ale familiei, existente astăzi.

STOLNICUL LUPU KRUPENSKI. a avut cinci copii: Spătarul COSTACHI (care avu doi fii: VASILE comis şi IONIŢÂ care de asemenea avu flu pe IANCU, f, fost colonel). – VASILE spătar: SCARLAT vel clucer; – Catinca măritată cu boierul Rusu; – şi

IORDACHE KRUPENSKI mare SERDAR, cel mai mic din fii Stolnicului. La rândul său avu de asemenea şapte copii, din care numai trei avură descendenţi:

1. TEODOR, al doilea în vârstă era tatăl lui Teodor, Gheorghe şi al unei fete, care fu măritată cu principele Visneasky din Polonia.

2. MATEI, cel mai mic dintre fraţi, avu copii pe; Elisa soţia lui Sturdza, Nicolae, Sofia măritată cu Argyropolo şi Maroşca cu Cantacuzino.

3. SCARLAT KRUPENSKI, mare logofăt al Moldovei, al cincilea dintre copii lui Iordache, înrudit cu Ion Vodă Sturdza, e acel din care descinde ramura actuală a lui Lupu stolnicul, anume prin fiul său George. Copiii lui

Scarlat au fost: Aristiţa măritată cu Darie: Profira, cu Donici: Alecu: Elena, soţia lui Lazu; Matei cel mai mare (a cărui singură fiică fu Eufrosina): şi

GEORGE KRUPENSKI, fost colonel, căsătorit cu o Jora.

Avu doi copii: Maria Hermeziu şi

NICOLAE KRUPENSKY n. 1847. Directorul monetăriei statului, publicist şi numismat. A scris despre „medaliile române” etc.

Căsătorit cu Aspasia n. Mavrocordat, are trei copii: NICOLAE Krupensky, MIHAI t 1896 şi Elisabeta.

A doua ramură a familiei descinde din fratele lui Lupu, celălalt fiu al lui Sandu, anume

GRIGORE KRUPENSKI mare logofăt, fost medel- nicer, 1753. Acesta a avut nouă copii, dintre care trei au avut urmaşi, dând naştere la trei branşe înrudite:

I. VORNICUL COSTACHI KRUPENSKI avu şi el şapte copii, dintre care trei au avut descendenţi, anume:

SANDU KRUPENSKI de la CARACLĂU, fost ban, avu patru fete: două călugăriţe şi două căsătorite, cu Ralet şi cu Negri: iar fiu pe COSTACHE, tatăl colonelului SANDU KRUPENSKI t în 1897. Colonelul A. Krupenski avu doi fii: CONSTANTIN magistrat şi NICOLAE, ofiţer.

- ENACHE KRUPENSKI fost agă, al doilea fiu al vornicului Costache, avu fiu pe MANOLACHI, tatăl lui: EDGAR, MANOLACHE, EMILE şi CONSTANTIN Krupenski, avocat (care are trei copii: Emanoel, Maria şi Lucia).

- IORDACHE, fratele lui Sandu şi Enache, numit CHITICEANU după moşia sa, a fost vel spătar şi avu şase copii, din care două fete: Masinca ţinu pe Lăţescu şi Elena pe Iuraşcu: iar unul din fii: COSTACHI, a avut patru fete şi doi băieţi, din care: LUPU KRUPENSKI şi fiul său ALEXANDRU.

II. SANDU KRUPENSKI de la Beteşti, un alt fiu al logofătului Grigore, dete naştere la o altă branşă laterală.

din cari nu mai sunt urmaşi în viată. Din cei opt copii ai săi: Catlnca ţinu pe Lambrino: GRIGORE avu numai patru fete (Frusiniţa Rosetti, Profira Miclescu, Elena Canano, şi Catlnca Sion): MANOLACHE fratele lui Grigore. a avut şi dânsul patru copii: Catinca, Alecu, Profira şi Sandu.

III. GRIGORE KRUPENSKI de la Poloboc, a fost ser- dar

mare. Tatăl său, Grigore mare Logofăt, fiind medel- nicer, primeşte întărire de la Racoviţă Vodă peste satul Giurcani (Bacău), la 20 ianuarie în anul 1753. (v. doc. Academiei). La anul 1757 era ispravnic al judeţului Bacău. Fiul său Grigore despre care vorbim, e numit după moşia de la Poloboc. Din cei cinci copii ai săi (lordachi, Grigore, N... călugăr, Alecu şi Maria Lăteasca), n-avu descendenti decât prin cel mai mic din ei:

ALECU KRUPENSKI, dintr-ai cărui şapte copii, sunt astăzi: MIHAIL KRUPENSKI. ofiţer, şi GEORGE KRUPEN- SKI, avocat (având trei fiice). Ceilalţi băieţi ai lui Alecu au fost: Vasile, Lascăr, Leon şi Grigore. *[Krupensky en Moldavie – De gueules ă une roşe d'argent. Casque en ci- mier: une rose d'argent;* n. M.C.][x]

<^84/ *tât7/a^:UM Wr^'rl^/tt•* * ‘

^ *Krupenski* în *Moldova: Forul roşu cu un trandafir de argint. Cască surmontând armortile: un trandafir de argint* (în fr. în orlg.; n.ed.)

LECCA
(VALAHIA)

Originea veche a familiei este italiană: şi dacă ne-am urca în timpurile mai vechi, poate descinde din vechea familie patriciană romană, în care găsim cu siguranţă Istorică, pe doi membri ai ei: PUBLIUS Porcius LAECCA sau Lecca, la 192 a. Cr., pretor roman, senator şi autorul unei însemnate legi; – şi pe MARCUS P. Lecca, însemnat senator, părtaş la conjuraţiunea faimoasă a lui Catilina (sec. I).

Familia se găseşte în Italia între nobili, din timpuri depărtate: prin secolul al X-lea sau al Xl-lea vreunul dintre membrii ei a emigrat în Balcani şi apoi în ţările române, după ce luaseră parte la cruciade. Chiar z^-l *Caz,* ^ortografia ar arăta origina ei, căci la romani se scria în , , , doua moduri: Lecca sau Laeca.

a» /ano /no z &xc/*_ . Wfau În ^ 1080 se vorbeşte despre un Leca în sudul Moe-

siei, în Sardica, fapt raportat la Lequien (în Oriente Christi, 1740), după Scilitzes Curopalatos [Lequ, *Cur, des noms scan- daleux, toutauplus bons ă coucher dehors:* n. M.C.][X]

ik/uuk CM^-C^/ : ....Michaelem Sardice episcopum, sacris vestibus

/k»^^ <^*^^nductum, a LECCA quondam *Pauliciano Manichaeo,* "* %*A- fc '^««■Nicephoro Botoniate imper., interfectum esse..." adică ***jtMiftfaJ tu aJe^-*** ucisese pe episcopul Mihail, care voia să predea cetatea, *^tţ^fazizfatâ^ fa"'* de sub stăpânirea împăratului

Nicefor Botoniat. (citat şi W^Z 4 /^«^ de Slncai Crom L p 330)

“ E foarte probabil ca acest cavaler manicheu *[De unde cavaler (?) Manicheu era dealtfel un termen de opro-*

[x] *l Lequ, Cur, nume scandaloase, bune de azvârlit.* (în fr. în orig.;
n.ed.).

biu designând pe adeptii eresiarhului Manes, similarul lui Zoroastru cu cele 2 principii opuse, Binele şi Răul; n. M.C.] (care formau un ordin special în Imperiul byzantin) să fl fost de origină italiană. în decursul secolilor următori se găsesc mai multi Lecca prin părţile acelea. Printre marii baroni ai imperiului lui Balduin de Flandra, adică printre şefii cruciati ai acestuia, se afla LUC-RAYMOND Lecca, baron feodatar de Gritzena, înrudit cu casa de Falkenberg-St. Omer. Din urmaşii săi, un GIORGIO LECCA pieri în bătălia de la Nicopoli în 1396. (La 1544 printre şefii stratioti, nobili însemnati, găsim pe LECCA, cavaler de Napoli). După 1550 familia trecu în România, unde se stabili.

Filiaţia sigur probată, în tară, începe în secolul aî _ ^^4t,-^* XVI-lea prin: ' /

MARELE AGĂ V. LECCA (1550-1610), *[Leka = Aleka, Alexandre,* n. M.C.] unul dintre cei mai iluştri boieri ai lui Mihai Vodă, împreună cu fraţii Buzeşti, Mihalcea, Udrea, etc. Despre dânsul se vorbeşte în multe părţi; astfel (în anul 1598) Sigismund Batori cerând un ajutor de la Mihai contra turcilor, acesta îi trimete 500 călăreţi viteji, comandati de aga Lecca, spre a-l apăra. Această trupă se duse în Ardeal până la Cluj. (Ist. tării rom. în Mag. istoric IV, 289 şi Bălcescu p. 304-5).

în timpul luptelor lui Mihai Vodă în Transilvania, în anul 1600-[160]l, principalii săi boieri îl însoţiră acolo: aga Lecca era mare căpitan şi Castelan al cetăţii întărite Kowar (Chiora), pe care fu silit să o predea, în 1601. (v. Docum. Hurmuzachi, tom. FV; Toclescu, Ist. Român, pag. 104).

' Până la moartea viteazului domn, Lecca ca şi ceilalţi boieri nu încetă a ajuta mereu pe Mihai la momente grele, însuşi Mihai Voievod îl numeşte într-o adresă: „famili- arem nostrum fidelum". (28 iulie 1600, scrisoare către Zekel. Arh. imp. vieneză).

La Mirăslău (1600) ,,pentru prima oară Mihai fu învins, cu toată vitejia lui, a generalului său Radu şi a lui

aga Lecca, după ce pierdu aproape 5000 de oameni, fu silit a lua fuga" (Vaillant, pag, 378).

Despre numeroasele acte şl întăriri, vezi documentele Hurmuzachi (tom.III-IV). în anul 1604, împăratul Rudolf II al Germaniei, prin diplomă imperială, concedă drept dar lui aga

Lecca, pentru serviciile şl meritele sale, trei sate în apropierea de Kowar, anume: Majosfalu, Hozzufalu şi Zenkal, din comitatul Zolnok, cu drepturile lor senioriale şi cu titlul de graf [Relchsherr-chevalier (seigneur) du Saint- Empire, n. M.C.] (v. acte în arhiva imp. vieneză şi de resb.).

Acest boier vestit prin vitejia sa, însoţi pe Principele Mlhai şi la Viena, fiind bine cunoscut şi Jucând rol la curtea Austriei.

După moartea lui Mihai şl chiar înainte, aga Vasile Lecca poartă titlul de mare comis ; astfel actul pentru dania mdşlel Micşuneşti, e făcută pe numele comisului Vasile Lecca. Această moşie, Mihai o dăruise lui „Lecca comisul, pentru dreaptă slujba lui", împreună cu moşnenii de pe dânsa. Moşnenii însă se răscumpărară, însă sunt din nou dăruiti unul anume Ghyula căpitan, de către Slmeon Movilă, Inamicul lui Mihai. Dania e reamintită într-un document al lui Const. Basarab (vezi P. Ilarlan, Tesaur I, 3878: – Xenopol, Ist. rom. tom. III şi în franc.; Convorbiri literare.)

Trei ani după moartea lui Mlhai Viteazul, întâlnim pe mare comisul Lecca, într-o solie pentru facerea unul tratat de pace cu tătarii (1604) la Viena, în timpul domniei lui Radu Şerban Basarab. El veni întâi la Cluj, însoţit de solul tătar Ahmed Gelebi şi de Atilie din Cremona, italian, spre a se întâlni cu trimişii împăratului: ,,Venit-au comis Lecca, prefectul Curţei...etc." (Şlncai II, p. 484).

Se păstrează raportul tratativelor făcute la Viena, Iscălit de toţi solii, între care rAsxxn» comis. (1604). Convenţia fu încheiată de o parte de Hanul, iar de alta împăratul şi Domnul român. O scrisoare a lui Radu Vodă către ambasadorii săi se păstrează în arhivele secrete din

Viena. Despre această ambasadă vorbeşte şi Jstvanffî (Ist. pag. 524 a), cum şi alţi istorici. Comisul său aga Lecca se zice [Cine? n. M.C.] că era însurat cu sora lui Mihai Voievod. ^ ~ El avu de fiu pe:

MARELE SPĂTAR RADU LECCA, boier însemnat la începutul secolului al XVII-lea, în divanul lui Radu Basarab *ât *.'*?/*' **- <k*- " şi Radu Mihnea. Citat şi mărturisit în multe documente din ^ ** ^^^^ '

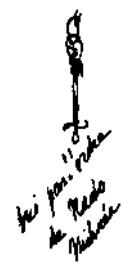

1603, 1604, 1607, 1615, [16]30, şi în judecata nepotilor cu sofia sa la 1640, când murise de puţin timp. Spătarul Lecca era căsătorit cu jupâneasa GRĂJDANA, sora lui Udrea Băleanu, vel armaş apoi mare Ban Craiovei. A rămas testamentul cumnatului său şi actul de căsătorie. Vel Spătarul Lecca a trăit între anii 1575-1638 şi s-a distins de asemenea în războaie. [Ce *n'est pas un Lecea, mais un Lecca (Lecza),* n. M.C.]

Filiaţia familiei se continuă prin fiul său Preda.

- El avu un frate, marele armaş GHINEA, zis Racotă, din care descinde familia cu acest nume, (vezi *Racotă).*

LECCA POSTELNICUL, frate de asemenea cu spătarul e pomenit şi mărturisit prin atte din anii 1603, [160]4, [160]7, [16]10, [16]12, [16]13, etc. ca boier în divanul domnesc. Despre el spune un strănepot al său [zis şi *băiatul (care strănepot?),* n. M.C.] că era „tânăr şi mult frumos şi . *f^ăJ^c*[6]*^- -^ viteaz". Din 1612, [16]22 ianuarie, datează scrisoarea lui ^' ' Rudolf II către boierii munteni, prin care le mulţumeşte de atitudinea lor prietenească către Radu Vodă, adresată: „magnifîcis fidelibus nobis sincere dilectis". – t probabil puţin după fratele său (1640). (v. Doc. Hurmuzachi). [Ce *are a face cu Lecca care era simplu postelnic?,* n. M.C.]

Ceaua^»e^ &«/* Ota M'.**^^ /M*^*

Marele postelnic Lecca avu de fii pe TEODOSIE spătarul şi MIHAI postelnicul, despre posteritatea căror nu se ştie şi cari scriu un act din 1640 pentru împărţirea moşiilor Leordenl şi altele, între dânşii şi mătuşa lor. [De *ce să împartă biata femeie zestrea ei personală, rămasă de la fratele său Udrea: v. Leordenii cu nişte nepoţi alandala?* n. M.C.] Poate erau înrudiţi cu pribegii în Moldova: Lecca

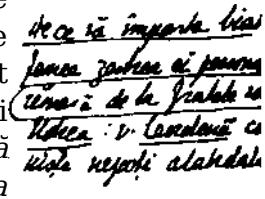

căpitanul şi Lecca cămăraşul (1670), din cari probabil descinde ramura de acolo.

în prima jumătate a secolului al XVII-lea (1630-40), se dovedeşte şi o filiaţie a boierilor din *Băneşti,* din această familie: în timpul lui Matei Vodă trăia Lecca [Leca, et non pas Lecca c'est le petit-nom de Alexandre: *Aleea,* n. M.C.] vornicul de Băneşti (1640), fost comis şi stolnic ot Băneşti, ^al cărui fiu Lecca logofătul e citat la 1675.

PREDA MARELE SPĂTAR, e fiul spătarului şi pomenit în multe acte dintre 1630-50, între altele în dania mumei sale Grajdana, a nişte sate Mănăstire! Argeş, unde era îngropat nepotul acesteia şi fiul Iui Preda: CONSTANTIN, t în 1640, fiind foarte tânăr. (Arhiva Stat pach. 4 Episc. Argeş). Spătarul Preda, de care se vorbeşte şi în cronici pe timpul lui Matei Basarab, mai avu un fiu, pe Clucerul, [v. pag. 314: Barbu, n. M.C.] ^^-^ *JAj/^M^c.*

Probabil frate cu Radu, deci tot fiu al lui Aga Lecca a fost MIHO mare logofăt, în anul 1646 biv-vel logofăt sub Matei Vodă, când vinde împreună cu fiii săi, o moşie din Teleorman. înainte de 1630 era mare spătar şi mai târziu în multe acte e iscălit ca prim boier al divanului. Fiii lui, au fost: LECA SPĂTARUL şi DIMA clucerul, citaţi în acelaşi an: iar fiică, Grajdana, după numele bunicii sale.
(v. actele din^^ Ă%» *1* ***ty fy*m£.***
Academie 44/43, 49/43, 40/16).

LECCA CLUCERUL, fiul Predei, pomenit în 1689, şi în testamentul fiului său armaşul. Nu se ştie mult asupra lui. Numele său era BARBU, şi a rămas chiar într-o veche baladă populară.

RADU ARMAŞ LECCA, din cauza persecuţiilor unui ^?W, *inr* domn, „pentru o vină ce au făcut lui Prinkeps Mavrocordat" *td w ^/ ra^^ ^, [suspect, pour quoi ne pas rappeler le texte et l'auteur dont on dtfor. /«/ fr* 4 ^ ^ *a fire cettepharse?;* n. M.C.], e silit să emigreze din ţară, sta- *M^*bilindn-se la Braşov 117301. O narte din averi o dăruise la

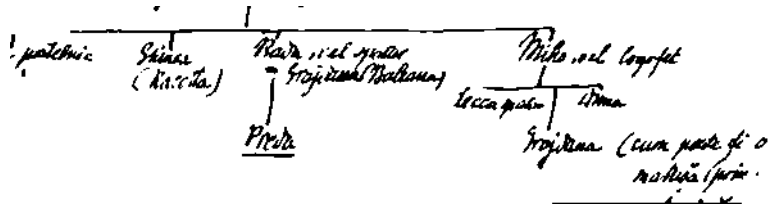

V<L **c^l <^x»** *ZflJ* ***i fa ^^**

bilindu-se la Braşov (1730). O parte din averi o dăruise la -^ *suspect, de ce nu se citează textul şi autorul din care a fost scoasă această frază?* (în fr. în

mănăstiri, cealaltă o vându. El avea de soţie pe Elena Conţeasca. Prin testamentul său, lăsa fiului său lane şi celuilalt averea şi nişte pământuri ce poseda. (Datează din martie 1736).

Radu Armaş avu de fiu pe LANE (Ion), care rămase la Braşov, unde se uită de această familie odinioară
înfloritoare, care trăi retrasă, scăpând poate de-a avea soarta multor familii române, pierdute şi sărăcite în munţii Transilvaniei, ca Basarabi, Dudeşti etc. – Fiul lui lane a fost:

NICOLAE LECCA, însurat cu Anca, trăia după jumătatea secolului trecut. în 1780 a scris la naşterea fiului său, o spiţă a neamului, de la aga în jos. Era om învăţat, ştiind şi mai multe limbi occidentale. [De ce *nu se produc aceste testamente şi spiţe?;* n. M.C.]

A5?
Ut a nu X m/be Mai
1Mм*£ 4 ^ ʳ

DUMITRU LECCA, fiul său, n. Braşov 1780 t 1838, tatăl lui Constantin şi căsătorit cu Anastasia de Misza, zisă Misoaia. El mai avu încă doi fraţi, pe RADU şi ION. Primul avu un fiu Fotache t. celălalt lancu. Dumitru
Lecca şi soţia sa n-avură decât un fiu:

^vac , ^n*i.. Cătfrit CA» fik&AMte^. Suis. i »!f /•

CONSTANTIN LECCA, (1810-1887), fost vel serdar şi paharnic, n. Braşov 18 decembrie 1810; a studiat în Germania. – La Craiova se căsători cu Victoria, fiica lui C.Otetelişanu. *[Lolvescu, grec căsătorit cu o Ottelesancă care îi dă şi numele;* n. M.C.]

în urmă plecă din nou, la Roma, unde studie mai ales pictura din şcoala romană şi de unde apoi se întoarse profesor la singurul colegiu Sf. Sava (1847-59); avu de elevi pe Aman, Popp, Tătărescu, Pompilian etc. fiind primul pictor român.

A tradus mai multe piese, între care „Cruciaţii" de Kotzebue (1839). – Printre tablourile sale, cel mai frumos e
intrarea lui Mihai în Alba-Iulia, unde printre ceilalţi boieri ai lui Mihai se vede Aga Lecca, prefectul curţii. Apoi: descălecarea lui Negru Vodă, Bătălia de la Războeni, Portretul lui Cuza, copii după maeştri celebri, numeroase alte tablouri
originale, portrete, între care al fiului său George, etc. Ca biserici a pictat: Sfânta Treime din Braşov şi Madona Dudu din Craiova (v. Biografie: N. Ţincu – Rev. nouă).

Din căsătoria sa cu Victoria Otetelişanu, avu patru fii şi 2 fete: Grigore, George, Mitică (t 20 de ani) şi Constantin: – CLEOPATRA n. 1840 Căsătorită cu Maiorul Grigore Poenaru

şi Alexandrina, t la 19 ani. Fiii:

1. GEORGE LECCA, al doilea fiu, n. aprilie 1844 la Craiova. Urmează liceul Sf. Sava, apoi intră în aramtă, e sublocotenent de lănceri în 1865, căpitan în 1874. în timpul războiului din 77-78 comandă Escadronul de Gorj, cu care adesea s-a distins, mal ales prin lupta de la Vadin, o şarjă în care distruse o companie de Nizami stabiliţi în redută, cum s-a arătat prin ordin de zi. „Succesul strălucit al atacului de la Vadin, zice o istorie a războiului, înfrică grozav postul de la Ostrov... etc". (v. Alessi & Pop. – Resb. oriental, p. 542). Un frumos tablou reprezentând acea luptă a fost făcut de pictorul O. Obedeanu. Decorat cu mai multe ordine, etc.; demisionat ca maior din 1889. Căsătorit [1° *cu o Mănăstiriceanu, n. M.C.]* cu ELISA Chabudeanu. *[fostă Berbescu;* n. M.C.] (vezi Bărbătescu). .

^ « *Z^M^* fli Pe: HARALAMB' OCTAV-GEORGE, şi ELVIRA-Yga. *4^» *ffciaMi-lW** 2. GRIGORE LECCA, fiul mai mare al lui */ ffflt^t^r-* Constantin, n. 1841. S-a distins ca căpitan în campania din 77-78, fiind rănit la asediul Griviţei. Din căsătoria cu Paulina Saîta, are copii pe: ION şi Toma.

3. CONSTANTIN LECCA, frate cu precedenţii, n. 1847 Craiova. Avocat, fost deputat sub Director al Creditului urban, etc. Căsătorit cu Lucrezzia Nenovici, are trei copil: CONSTANTIN, inginer: Sylvia, căsătorită cu Căpitan Henri Aslan: şi Victoria (Cerisette). [căsătorită, Robescu; n.M.C.] c^fWC &£**..

Armoriile cuprind: – câmpul verde tăiat de o bandă de aur, în colţul stâng jos o cruce asemenea aur, „au chef' de argint încărcat cu 3 turte roşii.

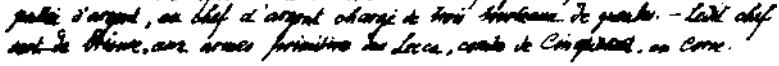

^^.^ L^ztca^-.^ tine

[Lecca; *De sinople â la barre d'or accompagnee en pointe d'une croissette patee d'argent, au chef d'argent de trois tourteaux de gueules – Ledit chef sert de brisure, aux arme primitives des Lecca, comtes de Cinarca, en Corse;* n. M.C.][X]

Acestea sunt armoriile care se mai încartierează cu cele concedate lui aga Lecca, de împăratul Rudolf al Germaniei la 1602. (v. în colecţia germană a blazoanelor familiilor din imperiu, 2 voi. mari în-2, public. în 1637). Aceste armorii sunt: pe roşu, un cavaler

în goana calului (de argint), cu o spadă ridicată în sus, în care e înfipt un cap de turc şi la pământ un dragon... – Deviza: Potestas bellumque.

[Mal emmanchee cette filiation supposee]^

x) Fond verde cu o bară de aur însoţită în partea de Jos de o cruciuliţă de argint cu braţe lăţite la vărf, partea de sus de argint cu trei „turte" roşit Pomenita parte de sus serveşte de ramură colaterală în armoriile primitive ale familiei Lecca, conţi de Cinarca, în Corsica (în fr. în orig.: n. ed.).
xx) Prost ajustată această filiaţie presupusă (în fr. în orig.: n. ed.)

LECCA (din Moldova)

Din secolul al XVII-lea această familie se află în Moldova, când s-a divizat de branşa din Valahia, prin strămutarea unui membru al ei prin acele locuri.

în anul 1655, găsim în documente pe DIACUL LECCA, care scrie adesea multe hrisoave ale divanului.

LECCA CĂMĂRAŞUL, despre care nu am constatat ce rudă poate fi cu precedentul şi cu un căpitan Lecca de la Iaşi, de pe timpul lui Const. Cantemir Voievod; se poate să fl fost un nepot al postelnicului Lecca (?). Un document din anul 1658 îl citează ca vel cămăraş şi având de soţie pe Dumitra jupâneasa, în ţinutul Bacăului, locul unde familia a avut şi are proprietăţi.

APOSTOL LECCA vel serdar, în Basarabia, e fiul său. Racoviţă Voevod Tace acestuia piintr-un act din 1725, danie moşia Racovăţul din Soroca: „credincios boierului nostru dumnealui Aposto Lecca Serdarul pentru a lui dreaptă şi încredinţată slujbă şi mal ales pentru a lui multă pagubă ce l-au făcut tătarii".

în Basarabia, aproape de malul Prutului, există satul, vechea proprietate a acestei familii, purtând numele ei.

TEODOR LECCA, flul serdarului Apostol, trăia în Basarabia (1727-1819), având patru copii: călugărul GHERASIM t asasinat, Ilinca, Ştefan şi lonaşcu.

Din ŞTEFAN, preot (1766-1828) se trage flul său: ANANIA (1806-1871), al cărui flu e CASSIAN LECCA n. 1839, fost deputat de Botoşani, proprietar. Căsătorit cu Maria Săulescu are patru fli: Teodor inginer, George, Mihai şi Victor,

Fiul cel mai mic al lui Teodor Lecca este:

IONASCU LECCA, care trăia în ţinutul Dorohoi. El avu doi băieţi: NICOLAE t Piatra, ai cărui fii au fost: DEMETRU fost maior în campania din 1877-78 şi TEODOR t (care avu patru fii, în Piatra: Alexandru ofiţer George, Nicolae, Constantin).

PAHARNICUL GHEORGHE LECCA, fiul lui lonaşcu, – n. pe la 1803, t 1832. Poseda proprietăţi în Bacău, însurat cu Maria, fata stolnicului Negură, muri foarte tânăr, având trei fii:

1. IOAN LECCA (1825-1876), om politic. Studie cu fraţii săi la Paris. Deputat liberal de Bacău în multe rânduri. în 1858 fu candidatul proprietarilor rurali pentru alegerea de Domn al Moldovei. Fu apoi reprezentant în Cameră până la moarte. Căsătorit cu Evdochia Boteanu avu doi fii: JUNIUS, fost deputat şl prefect; şi DUMITRU, fost deputat, căsătorit cu o Strat.

2. GHEORGHE LECCA (1831-1885), al doilea fiu al paharnicului. Om politic; în 1854 vine în ţară ca ofiţer, după ce urmă în Franţa şcoala de la Saumur cu fraţii săi şi luă parte la războiul turco-rus. Demisionat, e prefect de Bacău la 1866, apoi deputat, senator şi la 1882 ministru de finanţe până când muri (1885). Căsătorit întâi cu Maria Mălinescu avu trei copii; şi al doilea cu Clara Negură, un singur fiu.

Fii săi sunt: CATON LECCA, n. 1860, fost deputat, prefect de poliţie al Capitalei etc. Căsătorit cu Elena Sidery.

JEAN LECCA, (1863-1898), al doilea, fost prefect de Bacău, deputat în desidenţa liberală la 1888 etc. t în 1898 la moşia sa Ungureni, regretat de toţi. – Al treilea şi al patrulea fiu ai lui G. Lecca sunt: VICTOR, fost deputat, şi MARCEL.

3. GENERALUL DIMITRIE LECCA (1832-1888), om politic însemnat. Studiind la Paris, revine ca militar. Luă parte ca maior în complotul pentru răsturnarea lui Cuza

> (1866)în acelaşi an fu ministru de război. în mai multe rânduri, ministru, luă parte la campania din [18]77-78, în care se distinse luând Nazir-Mahala. Ministru din nou la 1880, în 1883 e prezident al Camerei, apoi reales, t 1888 fără copii, la moşia Radomireşti. (Gr. Encyclopedle, tom. XXIII.) – (v. *Lecca).*

LEHLIU

(VALAHIA)

Familie cunoscută de pe la jumătatea secolului al XVUI-lea şi despre ale cărei origini n-avem cunoştinţă.

PAHARNICUL ENACHE LEHLIU. care trăia după 1750, se căsători cu Ilinca, fata marelui Logofăt Constantin Cândescu şi sora Ruxandrei Câmpineanu. Pe la 1784-1785 şi mai în urmă, îl găsim ca mare paharnic în divanurile mai multor domni fanarioti. La 1786 lucrează la un nacht al lui Nicolae Mavrogheni Voievod pentru negustori, împreună cu vel agă şi alţii. (Urecheiă, Ist. Rom., t. I, p. 65). Din căsătoria sa se născură doi copii: Marghioala, măritată cu Rosetti şi

GHEORGHE LEHLIU, fost de asemenea mare paharnic şi care trăia pe la începutul secolului. Din căsătoria sa cu o Drugănească, avu următorii copii:

Maria, soţia lui Barbu Slătineanu paharnic: – Gheorghe, însurat cu o Budişteancă; – Alexandru Lehliu (ambii + iară copii); şi

DUMITRU LEHLIU căsătorit cu Maria Arion, de la care avu doi băieţi:

1. COSTICĂ LEHLIU, inginer, t 1897, căsătorit cu Ana Munteanu.

2. GRIGORE LEHLIU, căsătorit cu o Sibiceanu: al cărui fiu este CONSTANTIN.

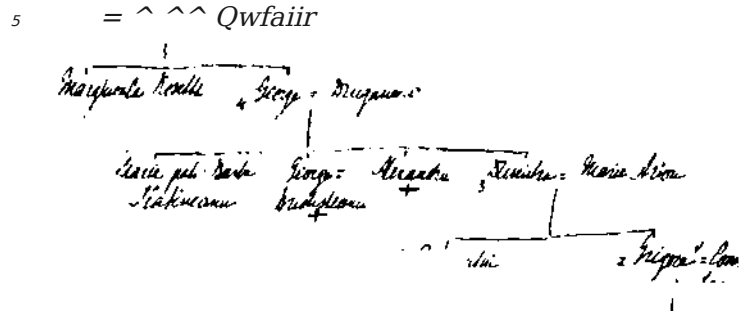

LEORDEANU

(VALAHIA)

Această familie, care nu ştim dacă mai există astăzi, apare printre boierii mari la sfârşitul sutei a XVI-a, şi se distinge în a XVII.-a prin:-

MARELE VORNIC STROE LEORDEANU. fost şi vistier mare, fiul unui alt ŞTROE', biv-vel vornic care trăia)n timpul lui Mihai Vodă (1600). Acest faimos boier a rămas în istorie sub o tristă amintire, pe care ne-o prezintă detaliat cronicarii:

în timpul domniei Iul Grigore Vodă GJiica (1660-64), avea o influenţă considerabilă. Atunci când acest principe se duse cu armata turcă în Ungaria, în războiul contra nemţilor, lăsă caimacami în ţară, pe lângă Doamna Maria, pe principalii săi boieri: vornicul Stroia de la Leordeni şl Dumitraşco Cantacuzino cămăraşul. La întoarcerea principelui, el acuzară prin puternice intrigi în faţa acestuia, pe renumitul boier Constantin Cantacuzino de la Mărgineni, a cărui pierdere o voiau. Ghica Vodă îi ascultă şi Constantin Cantacuzino fu ridicat la 20 decembrie 1663, de la moşia sa şi dus la mănăstirea Snagov, vestită prin crimele ce s-au petrecut într-însa, unde fu omorât în trapeză.

întreaga ţară fu mişcată de această ucidere, provenită din slăbiciunea domnului, care fugind în anul următor, temându-se de turci pentru conduita sa politică, fu numit domn Radu Leon Tomşa. Sub acesta, Leordeanu împreună cu doi greci, Balasache şi Sofiălăul sunt principalii sfetnici ai ţării. Cantacuzenli cerură de la acest domn pedepsirea lui

Stroe vornicul pentru omorul tatălui lor, pe care Vodă le-o promise, dar care rămase simplă promisiune. Radu Leon fiind mazilit, se alese domn Antoniu de la Popeşti *[boier bun şi^ ?<: J&W<— econom;* n. M.C.] (1669-72): Stroe Leordeanu fu închis şi dat în judecată divanului, acuzat că a cauzat moartea lui Constantin postelnicul. Se aduseră probe propriile scrisori ale Iul Leordeanu către Ghica Vodă şi fu condamnat la moarte.

Dar jupâneasa Ilinca, văduva lui Constantin Cantacuzino se rugă de domn pentru viaţa lui şl astfel i se destină ca pedeapsă a fi plimbat în cămaşă prin oraş şi dus la mănăstirea Snagov spre a fi călugărit. Se zice că dându-l-se la ceremonie numele de Silvestru, el a strigat: „mai bine Mohamed". Grecii, oamenii săi, fură maltrataţi sau ucişi. – La revenirea lui Grigore Ghica în 1672, Leordeanu apare iar ca sfetnic favorit. Ghica plecă cu turcii în campania din Ucranla, lăsând caimacami pe Stroe Leordeanu, Băleanu şi Hrizea vistier: acum Cantacuzenli fură persecutaţi rău de dânsul. – Venind G. Duca domn al ţării, Leordeanu cu Bălenii fug peste munţi, dar în urma stăruinţelor domnului, se întoarseră Băleanu cel tânăr, Stroe Leordeanu şi Hr. Bălăceanu, Stroe şi Radu Dudescu,, din nou acuzaţi de Cantacuzen!, sunt supuşi la tortură: dar Duca, trebuind să plece contra polonilor, lăsă caimacam tocmai pe Leordeanu... alături de Radu Kreţules- cu, din partida adversă (!!) (1679).

Fiica lui Stroe Leordeanul ţinea în căsătorie pe Şerban, fiul lui Constantin Cantacuzino, cel ucis.

în 1696, într-un hrisov domnesc al lui Brâncoveanu Voievod pentru mănăstirea Sinaia, e Iscălit „Pan STROE Leordeanu vel vornic". – După toate probabilităţile, acesta e tot renumitul Stroe ajuns în adânci bătrâneţe.

Stroe mai avea un frate MATEI, neînsurat, decedat pe când se ducea la Cameniţa.

De la soţia sa Vişa Golească, Stroe vornicul a avut de fii pe RADU GOLESCU, numit astfel după familia mamei sale şi care continuă în linie feminină acea familie, stinsă dinspre bărbaţi, (vezi Golescu).

STAŢIE LEORDEANU mare paharnic, în anul 1714;

semnează în multe documente ale divanului domnesc. în 1717 ahgust, împreuhă cu Bâleanu, Golescu, Bălăceanu şi alţi câţiva boieri semnează o scrisoare a boierilor refugiat! peste munţi, adresată principelui Eugeniu de Savoia, cerând ajutoare. (Hurmuzachi. Doc. VI. 183). Paharnicul State a fost însurat cu fata spătarului Mihai Cantacuzino, de la care avu un singur flu: (Geneal. Cantac. în Bucium)

SÎEFAN LEORDEANU, t în secolul trecut fără copii; a cărui soră (?) SAFTA: „fiica paharnicului C. Leordeanu”, se căsători cu mare Vornicul Radu Kreţulescu.

- Boierul FIERA LEORDEANUL Logofătul, trăia în anul 1670 etc.

De urmele acestei familii începem a nu mai da după jumătatea secolului precedent şi astăzi nu putem afirma sigur dacă mai există descendenti direcţi dintr-însa.

LOCUSTEANU

(VALAHIA)

MM

După documente, cel dintâi strămoş e cunoscut prin:

DAN VISTIERUL, boier însemnat, pe care un hrisov din anul 1529 de la Moise Vodă, arată că „Jupânului Dan vistier” i se face o întărire şi daruri de mai multe moşii pe care boierul le cumpărase. (Hrisov domnesc din 7037, mai 20). Acest Dan mare vistier se născuse cam pe la 1490, trăind sub Domnii Radu Călugărul, Radu de la Afumaţi etc...

Dintr-însul se coboară mai târziu:

VODĂ BANUL, care în 1620 e citat de un înscris al moşnenilor din Şemnic, precum şi soţia sa jupâneasa VE- LICA, în care ei arată că se răscumpără de la nepoţii acestora împreună cu moşia lor de starea de şerbie în care se aflau de când se vânduseră lui Vodă Banul etc. care a fost ffl ucis. într-adevăr, acest mare boier fusese omorât în anul * 1612 de către Radu Mihnea, împreună cu mai mulţi alţi | [10] 1 nobili: Bărcan stolnicul, Dragotă postelnicul, Mihai JL cămăraşul, Stanciu paharnicul şi alţii, pentru că încercaseră o mişcare contra Domnului şi a grecilor de care venise înconjurat ,,că adusese Radu Vodă prea mulţi de-i cinstea şi-i miluia”. Boierii munteni se adresează lui Radu Şerban în Ungaria, rugându-l să revie cu ajutor imperial.

Nepotul lui Vodă şi al Velichei era, după actul din 1620:

RADU LOGOFĂTUL, trăia în timpul lui Matei Basarab, astfel în anul 1637, printr-un act particular,

Dumitru şi Ioana îi vând moşia Standului din Muşetoi.

Din Radu Logofătul se trage Un boier LOCUS- TEANU, care avu doi fii:

MATEI LOCUSTEANU şi fratele său RADU DIA-CONU, cărora li se face prin şase boieri, hotărnicia moşiilor Muşetoiu şi Locusteni, în anul 1^31: ,,bat-am voe Diaconului Radu şl feciorilor, fiindcă este frate mai mare, de aii împărţit hotarul pe din' două... iar lui Matei Locusteanu fiindcă este frate mai mic, să-şi la el întâi care parte îi va plăcea..."

Radu Diaconul a avut trei fii: Preda, Iile şi Dineu, din care descind mazilii boiernaşi din satul Locusteni.

MATEI Locusteanu îşl mai zice şi ,,Rusu", cum arată actul din 1733, pentru vinderea viei de la Locusteni boierului Barbu Zătreanu vel căpitan. El a avut doi fii:

N...RUSU, al cărui nume de botez nu s-a păstrat (care avu doi băieţi: Nicolae şl Petrache).

GRIGORE LOCUSTEANU, în anul 1764 paharnic, apoi ftori logofăt de vistierie: cumpără de la cumnaţll săi Ştefan şl Mihai Rusănescu, moşia Leul de sus. Nicolae Mavrogheni numeşte pe acest boier Judecător la Judeţul Dolj în 1787 (28 iulie) şl în acelaşi an (13 august) pe fiul său: IOAN Locusteanu, armaş la scaunul Craiovei. fiind postelnic.

Ioan Locusteanu avea de soţie pe Dumitrana Armăşoae (act. din 1820) CONSTANTIN RUSU, ftori vistier, este alt fiu al lui Grigore; Iar cel de-al treilea este:

BARBU RUSU (Locusteanu). Acesta în anul 1806, în timpul războiului ruso-turc, este numit ispravnic de Jud. Romanaţi în locul lui Vulturescu. în 1821, luă parte la Zaveră. Prins de turci cu căpitanul Oarcă, acesta fu deca-pitat la Vidin, iar Locusteanu scăpă noaptea prin evadare. Prlntr-o suplică către Domn (în 1820) el cere a i se reda patru scutelnlcl daţl la dăjdle... Avea moşia Leul-de-sus.

Din însurătoarea sa cu Ioana, a avut patru fete: iar fii pe DIMITRIE LOCUSTEANU, proprietar şi

NICOLAE (RUSU) LOCUSTEANU, n. 18.. în timpul mişcării de

la 1848, a fost prefect de Roman aţi, dar la venirea oştilor turce fu luat şi ţinut captiv la Brussa. A luat apoi parte în parlament ca liberal-independent, fiind ales de şase ori deputat şl de două ori în Senat. Mare proprietar.

în 1898 a publicat la Craiova memoriile sale: *După Exil,* de un deosebit interes. La fine sunt acte ale familiei Locustenilor, de care ne-am servit (p. 385-440).

LUPU

(MOLDOVA)

JM

Cel dintâi ce găsim purtând numele acestei familii este:

ISTRATIE LUPU, mare vornic de Tară de Jos în Moldova, în 1627; în 1631 acelaşi Lupul e vornic al Ţării de Sus, în acelaşi timp cu Lupu Costache, care e al Ţării de Jos. (v. Uricar XVIII, 489). Există o mică confuziune, din cauză că numele de Lupu e dat ca prenume mai ales la vechile familii din Moldova. Familia Lupu a fost distinctă, după cât se pare, de a lui Vasile Vodă Lupu, deşi tradiţia neamului spune că descinde din acel domn.

Câtva timp, aproape două secole, din lipsa de documente, nu cunoaştem nimic asupra filiaţiei acestui neam.

Pe la 1800 trăia marele logofăt VASILE LUPU, care în acel an se însură cu Safta, fata paharnicului Vasile Balş.

Din ŞTEFAN LUPU, contemporan cu cel de mai sus şi care trăia la sfârşitul secolului trecut, se născu fiul său:

ION LUPU, stolnic, care avu patru fii: Teodor, Lascăr, George şi

NICOLAE LUPU (1826-1897) fost spătar. Ocupă funcţiunea de prefect în Moldova, fu apoi deputat etc. Căsătorit cu fiica unui nobil polon emigrat în Moldova şi care luă numele de Gavrilaş. – Copiii săi sunt: – t Vasile: – Camilia, căsătorită cu Botez şi

VICTOR LUPU, căpitan de cavalerie, n. 1862. Căsătorit cu Sophia Lapatti, având copii pe: Comel- Nlcolae, n. 1888 şl Alice.

Din alte ramuri, e familia Lupu din Bucovina, din care: Baron IANCU LUPU, Mareşal al Bucovinei etc.

MAGHERU

(VALAHIA) .

JS/O ^//^ -

DOBRE OT MAGER trăia în anul 1702 în Oltenia, în surat fiind cu Nastasia călugăriţa, (doc. din 1702; Arh. Stat. Bucureşti). Dintr-înşii se născură doi copii, o fată, soţia lui Matei din Pârâiani şi o alta, a lui Popa Barbu ot Tetoiu.

Aceştia sunt poate strămoşii familiei Magheru, care îşi derivă numele de la localitatea Mager.

ARMAŞUL ŞERBAN MAGHERU avea acest rang în anul 1810. La biserica de sub deal din Bârzei de Gilort, se află mormântul său. Pe piatră e scris: „sub această sfântă piatră se odihnesc oasele răposatului robul lui Dumnezeu dumnealui Vistieru Şerban Magherlo, şi s-au pristăvit la ianuarie 6, leat 1817". (v. Ştefulescu. T. Jiu. p. 199).

GENERALUL GHEORGHE MAGHERU (1804-1875). în compania din 1818, în capul pandurilor servi armata rusească, în 1846 a fost prefect de Romanaţi şi apoi a luat parte în 1848 la mişcările revoluţionare. Membru al guvernului provizoriu şi comandant al miliţiilor şi voluntarilor; apoi guvernator al Olteniei, organizator al miliţiilor, având sub comanda sa peste 6000 de oameni. în 1857 luă parte în divanul ad-hoc luptând pentru unire, t 1875 şi înmormântat la Târgu Jiu. El avu băieţi pe:

GEORGE MAGHERU, căsătorit cu o Prisiceanu, având cinci fii: ALEXANDRU, căpitan de cavalerie, căsătorit cu Simka Ghermani; [De *la care o fiică chioară sau oarbă ^ ^^ care pare-mi-se că repausat-a din mila Creatorului:* n. M.C.] ^y^7^' ' ^ ADRIAN, fost magistrat, ANTON, GHEORGHE şi TITU.

htlM • Ju, efort a-, ***nrfii***

Colonelul ROMULUS MAGHERU, fiu mai mic al ge-neralului, fost adjutant regal, t 1896. Din căsătoria cu Ana fiica lui loan Ghica, a avut doi copii.

• r^m. ^M^fMK. ci tyuMtfv ti -ni^

MĂNESCU f

(VALAHIA)

Basarabi de la Măneşti. Ramură a principilor Basarabi.

Autorul ei este Mihnea cel Rău, principele Munteniei (1508-1510). în privinţa filiaţiunii acestuia se presupune: sau că e fiul lui Vlad Călugărul Voievod Basarab (1481-94); sau al lui Dracea armaşul de Măneşti.

Vechile cronici româneşti (Cron. anonimă; Mgg. Ist.) afirmă aceasta din urmă, precum şi Odobescu; pe când unele documente par a ne arăta pe Mihnea ca fiu al lui Vlad. – Noi, înregistrând ambele versiuni (v. Basarab), vom urma pe cea de-a doua.

DRACEA ARMAŞUL DIN MĂNEŞTI trăia pe la finele secolului al XV-lea, ca stăpânitor al moşiei Măneşti din Prahova, pe malul Cricovului, unde ,,pe o culme mai semeaţă a coastei sta, pe la leatul 1500, cetăţuia lui Dracea Armaşul din Măneşti". (Odobescu) – Odobescu descrie în mod admirabil moartea acestuia, viaţa şi domnia fiului său Mihnea, moartea lui, precum şi lupta neîmpăcată a Măneştilor contra Basarabilor, ca şi o restaurare din cele mai frumoase a traiului domnului şi boierilor de atunci. ([Odobescu], Mihnea cel Rău, pag. 46).

Cronica anonimă a Valahiei de la descălecare, Cronica lui Constantin căpitanul etc., ne spun că Mihnea Vodă era „feciorul Dracei Armaşul den Măneşti".

Dracea, marele armaş, se născu înainte de 1440 şi muri în anul 1508, chiar în ziua când fu ales domn fiul său:

MIHNEA I VODĂ CEL RĂU, care se arătă de o grozavă

MAGHERU

(VALAHIA) .

J/M iH^^ ~

DOBRE OT MAGER trăia în anul 1702 în Oltenia, însurat fiind cu Nastasia călugăriţa, (doc. din 1702; Arh. Stat. Bucureşti). Dintr-înşii se născură doi copii, o fată, soţia lui Matei din Pârâiani şi o alta, a lui Popa Barbu ot Tetoiu.

Aceştia sunt poate strămoşii familiei Magheru, care îşi derivă numele de la localitatea Mager.

ARMAŞUL ŞERBAN MAGHERU avea acest rang în anul 1810.

La biserica de sub deal din Bârzei de Gilort, se află mormântul său. Pe piatră e scris: „sub această sfântă piatră se odihnesc oasele răposatului robul lui Dumnezeu dumnealui Vistieru Şerban Magherio, şi s-au pristăvit la ianuarie 6, leat 1817”. (v. Ştefulescu. T. Jiu. p. 199).

GENERALUL GHEORGHE MAGHERU (1804-1875). în compania din 1818, în capul pandurilor servi armata rusească, în 1846 a fost prefect de Romanaţi şi apoi a luat parte în 1848 la mişcările revoluţionare. Membru al guvernului provizoriu şi comandant al miliţiilor şi voluntarilor; apoi guvernator al Olteniei, organizator al miliţiilor, având sub comanda sa peste 6000 de oameni. în 1857 luă parte în divanul ad-hoc luptând pentru unire, t 1875 şi înmormântat laTârgu Jiu. El avu băieţi pe:

GEORGE MAGHERU, căsătorit cu o Prisiceanu, având cinci fii: ALEXANDRU, căpitan de cavalerie, căsătorit cu Simka Ghermani; [De *la care o fiică chioară sau oarbă* , , *care pare-mi-se că repausat-a din mila Creatorului;* n. M.C.]'T'//,,,' " ADRIAN, fost magistrat, ANTON, GHEORGHE şi TITU. ,, .. •itk^n ? vi**'

Colonelul ROMULUS MAGHERU, fiu mai mic al ge neralului, fost adjutant regal, t 1896. Din căsătoria cu Ana, ^ ^^^^^ *ci n^f.'* fiica lui loan Ghica, a avut doi copii. Z» ««4 *CttăMn.*

MANESCU t
(VALAHIA)

Basarab! de la Măneşti. Ramură a principilor Basarabi.

Autorul ei este Mihnea cel Rău, principele Munteniei (1508-1510). în privinţa filiaţiunii acestuia se presupune: sau că e fiul lui Vlad Călugărul Voievod Basarab (1481-94); sau al lui Dracea armaşul de Măneşti.

Vechile cronici româneşti (Cron. anonimă; Mgg. Ist.) afirmă aceasta din urmă, precum şi Odobescu; pe când unele documente par a ne arăta pe Mihnea ca fîu al lui Vlad. – Noi, înregistrând ambele versiuni (v. Basarab), vom urma pe cea

de-a doua.

DRACEA ARMAŞUL DIN MĂNEŞTI trăia pe la finele secolului al XV-lea, ca stăpânitor al moşiei Măneşti din Prahova, pe malul Cricovului, unde ,,pe o culme mai semeaţă a coastei sta, pe la leatul 1500, cetăţuia lui Dracea Armaşul din Măneşti". (Odobescu) – Odobescu descrie în mod admirabil moartea acestuia, viaţa şi domnia fiului său Mihnea, moartea lui, precum şi lupta neîmpăcată a Măneştilor contra Basarabilor, ca şi o restaurare din cele mai frumoase a traiului domnului şi boierilor de atunci. ([Odobescu], Mihnea cel Rău, pag. 46).

Cronica anonimă a Valahiei de la descălecare, Cronica lui Constantin căpitanul etc., ne spun că Mihnea Vodă era „feciorul Dracei Armaşul den Măneşti".

Dracea, marele armaş, se născu înainte de 1440 şi muri în anul 1508, chiar în ziua când fu ales domn fiul său:

MIHNEA I VODĂ CEL RĂU, care se arătă de o grozavă

asprime către boieri şi începu o persecuţie neîmpăcată contra Basarabilor. Domnia sa e relatată de vechii cronicari ca foarte aventuroasă, fiind silit în cele din urmă a fugi la Sibiu, unde fu ucis de un sârb, laxlcl, pus de boieri. Domni între 1508-1510. Din jupâniţa Smaranda, soţia sa, avu pe:

MIRCEA CIOBANUL Voievod. Domni în Valahia în două rânduri cu mare cruzime: la 1546-1554 şi 1558-59. în prima domnie, continuă persecuţiile părintelui său contra Craioveştllor; nemulţumind pe turci e scos din domnie şi înlocuit cu Pătraşcu cel Bun, după moartea căruia revine iarăşi, domnind până în 1560, când moare. Boierii din Craiova gonesc atunci pe fiul şi soţia sa. Doamna lui Mircea era faimoasa CHIAJNA, fiica lui Petru Rareş, voievodul Moldovei. Ea a rămas vestită în cronicari prin caracterul el groaznic şl neîmblânzit, (v. Odobescu, în nuvela Istorică Doamna Chiajna). – La moartea bărbatului ei, ea reuşi a pune Domn pe PETRU ŞCHIOPUL, fiul ei iubit, care domni în Muntenia între 1560-1567 şi apoi în Moldova de două ori, de la 1574-1580 şi apoi 1582-1591; în total 21 ani. Altfel decât tatăl său, el mulţumi pe boieri în ambele ţări. Mări tributul către Poartă şi în ultimii ani al domniei în Moldova, încheie un tratat comercial cu regina Elisabeta a Angliei. Protejă în acelaşi timp şl catolicismul. El avu un singur fiu, ŞTEFAN, care nu domni şl care se vede pe un portret contemporan, alături cu tatăl său. (v. Hasdeu. – Columna, III).

Odobescu narează episodul surorii sale, fiica Chiajnel, blânda şi frumoasa ANCUŢA, pe care mama sa voia s-o mărite cu Andronic Cantacuzino, dar care se căsători cu iubitul ei RADU Socol, fiul marelui Vomlc Socol, înrudit cu Basarabii, retrăgându-se în vechile clădiri ale acestuia, pe malul Motrului. Ura mamei sale o urmări însă neîncetat, tânărul Radu, comisul, fu ucis în mod mizerabil, iar domniţa dispăru, stingându-se mai târziu chiar în faţa crudei sale mume, după ce trăise ascunsă şl nenorocită, pe locul unde legenda zice că s-a zidit mănăstirea dintr-un lemn.

Al doilea flu al Chiajnei şi al lui Mircea este ALEJCAN-DRU II VOIEVOD, domnul Valahiel [la 1567-1577, după fratele său Petru. El muri la 1577, şi avusese de soţie pe o greacă din

Constantinopol. Doamna Chiajna pieri ucisă (1574), de buzduganul moldoveanului jupan Dumbravă Vornicul.

MIHNEA II TURCITUL, fiul lui Alexandru, urmă ca voievod al Munteniei de la 1577-1583 şi al doilea rând [la] 1585-1591; fiind la moartea tatălui său (1577) în vârstă de 17 ani. în rivalitate cu Petru Cercel, reuşeşte a se scăpa de acesta în a doua domnie, la sfârşitul căreia se duse la Constantinopol, facându-se musulman sub numele de Mehemed-Beg. Cu soţia sa, legendara Doamna Neaga, avu trei copii, din care fiul cel mare se turci ca şi tatăl său. – O fiică a sa luă de soţ pe italianul Bartolomeu Minetti; iar

RADU MIHNEA VOIEVOD. 1616-1626, fiul lui Mihnea I, urmă la tron în Valahia lui Radu Şerban Basarab – El domni în ambele ţări: în Valahia de la 1611-1616, apoi. Moldova, 1616-19; Muntenia, 1620-23 şi Moldova, 1623-26. Ţinea o curte strălucită cu boierii, cheltuind sume enorme, mai ales la Constantinopol, pentru domnie. Aducând multi greci printre boieri, marii boieri ai tării ridicati de Bărcan Stolnicul fac o răscoală ; dar Mihnea îi prinde şi decapitează 14 din ei (1616). (v. cronicele timpului, Mag. Ist.II. V)

Radu, fiul lui Mihnea, fusese ascuns de mic într-una din mănăstirile de la Atos, de către mama sa, spre a nu fi trecut de tatăl său la religia mahomedană. – El moare în 1626, încă tânăr, ca domn al Moldovei. Din soţia sa... avu două fete, din care una luă în căsătorie pe un grec Constantin Batiste Vecelli, boier favorit al lui; iar cealaltă, Caterina, era soţia lui Molse Movilă Voievod al Moldovei.

ALEXANDRU COCONUL, fiul său, n. pe la 1608. Domni 1623-30 în ambele ţări; prima oară în Valahia, 162327, contemporan cu tatăl său în Moldova. Fuseseră ajutaţi în aceasta de influenta lui Scarlatos, grec din Constantinopol, pe a cărui fiică Ruxandra o ţinea de soţie

Alexandru Voievod, care a doua oară în Moldova domni de la 1629-30. Retras apoi la Constantinopol avu un flu pe:

RADU DIN MĂNEŞTI (n. [la] Constantinopol după 1635), despre care nu ni s-au transmis multe şi care e tatăl lui:

UDREA LOGOFĂTUL, care locuia moşia sa părintească de la Măneşti. Fiul său este

COMISUL BARBU MĂNESCU, care trăia pe la jumătatea secolului al XVIII-lea şi avu fiică pe

SMARANDA MĂNEASCA, ultima dintre Măneşti, căsătorită pe la sfârşitul secolului din urmă cu doctorul SILVESTRU FILLITIS. Din această căsătorie, dânsa avu trei fii: Constantin Fillltis, pe Irina, soţia doctorului Caracaş şi pe DIMTTRIE FILLITI-MĂNESCU, care luă numele de familie al mamei sale, numindu-se Mănescu. Acesta însurat cu Elena Assaki avu trei copii, anume:

Elena Mănescu, [zice-se făcută de Gr. Cantacuzene; n.M.C.] căsătorită cu Constantin Bălăceanu: Maria, căsătorită cu Teodor Văcărescu şi

APOSTOL MĂNESCU, fost senator, t fără urmaşi în 1896.

MEHEDINŢEANU
(VALAHIA)

Veche familie, stinsă, numită astfel după Judeţul Mehedinţi, de unde era băştinaşă şi avea mari proprietăţi. Ea s-a ilustrat la începutul veacului al XVII-lea prin Lupu marele Paharnic.

După documentele moşiilor Erghevita şi Tântava (Ilfov), ale mănăstirii Tismana, se vede că la sfârşitul secolului al XVI-lea trăiau doi fraţi Mehedintenl:

SÂRBU mare stolnic, care trăia în zilele lui Mihai Voievod Viteazul şi muri în anul 1603, neavând urmaşi. Soţia sa era Marina (1620), care avea nepot pe Lupu.

POPA STAN, citat în 1594 cu fratele său Sârbu, a murit pe la 1600. A rămas vestit fiindcă s-a luptat cu mare vitejie contra turcilor, (v. Odobescu – An. academ.) El e numit „Popa Stan ot (de la) Cemeti”. Murind, fu îngropat la mănăstirea Tismana, împreună cu fratele său Sârbu. Poate el e tatăl (?) faimosului Lupu. Fiu avu pe

NECULA, zis Ţaculei din Erghevița, care muri tânăr lăsând o fată orfană: Zamfira, care trăia încă pe la 1710. (Doc. Arhi. Stat. Buc.; Mănăstirea Tismana).

LUPU VEL PAHARNIC MEHEDINŢEANU, în anul 1617, în capul boierilor ce urau pe greci, goneşte pe Alexandru Vodă, omoară pe boierii şi negustorii greci, venind în ţară cu trupe din Ungaria. Ajutor al său era Buzdugan Căpitanul, care în scurt timp Jefui şi ucise pe toţi grecii devenind astfel ambii, stăpâni ai ţării. Eugel zice: „Lupu s-a silit a ţine domnia ţării munteneşti şi Divanul turcesc nu l-au primit...”, atât pentru masacrul grecilor, cât

şi pentru ajutorul unguresc cu care venise. Fu numit domn Gabriel Movilă, care venind în Târgovişte, în primul rând nu căută decât a pune mâna pe viteazul boier. „Fu prins Lupu paharnicul Mehedinţu cu Buzdugan Căpitanul, dându-i în mâna Paşei, îndată îi înţepă pe amândoi, şi aşa s-au sfârşit viaţa lor”. (Cronica anon. în Mag. ist. VI, 309).

în anul 1646 se fondează, în timpul domniei lui Matei Basarab, mănăstirea Topolniţa din Mehedinţi, de către LUPU BULIGA VEL CĂPITAN. Acesta era din neamul Mehedinţenilor şi desigur fiul marelui paharnic Lupu Mehedinţeanu.

Mănăstirea se află pe valea râului Topolniţa, pe o colină împrejurată de trei văi adânci, la trei ore de Severin.

Printre ctitorii Mănăstirii, odinioară înfeodată ca schit Mănăstirei Tismana, mai sunt:

Jupân BARBU cu fiii săi, jupân RADU, jupân CUREA vel paharnic fiul lui Lupu, ale căror portrete se află în biserică, toţi din familia Mehedinţenilor.

Inscripţia sună: Truditu-s-au şi s-au ostenit de o au zidit din temelia ei robul lui Dumnezeu jupân Lupu Buliga vel căpitan şi jupâniţa Ego Stanca, i sin ego Curia spătar, i Stoica, veleat 7154...”. (v. Bilciurescu, Măn. din Rom. p. 167).

MERIŞANU t
(VALAHIA)

Originea acestei familii este aceeaşi cu a Bucşanilor.

BĂRCAN VEL STOLNICUL, care făcu revoluţia boierilor din 1611 împotriva lui Radu Mihnea şi care pieri în acel an, e numit de cronici: „un boiari mare, Borcan vel stolnic de la Merişanl, iar de moşie se trăgea de la Buxiani”. (Cron. anon. Mag. ist. IV, 306). (v. Bucşanu).

Bărcan era flul Iul Petru sau PATRAŞCO logofătul, care de asemenea era fiul lui STOICA BANUL, ce trăia în secolul al XVI-lea, fiind primul cunoscut din acest vechi neam.

BĂRCAN clucerul, fost şi vel ceauş, flul lui Bărcan, a avut doi fii: Staico şi Drăguşin.

STAICO MERIŞANUL, marele paharnic, e un personaj cunoscut în istorie.în timpul evenimentelor din 1674, ia parte la ele. Era însurat cu Marica, sora lui Mareş Banul Băjescul. – în 1693 sub Brâncoveanu, Staicu vel paharnic împreună cu Preda Proroceanul, Milcoveanu ş.a. merseră la Poartă cu plângeri contra Domnului, voind a lua el domnia ţării. Cronicile, în special a lui Radu Greceanu, vorbesc pe larg despre evenimentele de atunci.

Paharnicul Staico fu prins la Constantinopol şi adus în ţară cu ceilalţi boieri. După multe judecăţi, el fu spânzurat la Bucureşti în Târgul de afară, iar Proroceanu la Ruşii de Vede. (v. pe larg Magazin Istoric, tom. IV, p. 199-205) – (şi Proroceanu).

Staico de la Merişani, fusese încă de mult logofăt de visterie şi vistier. Copiii săi cu Marica au fost: BADEA CĂPITAN MERIŞANU, 1704, şi

CONSTANTIN MERIŞANU, 1704 etc. însurat cu Ilinca fata Badei Berendei, care după moartea lui s-a călugărit sub numele de Irina Monahia, (act. din 1760) Fiul lor, TUDOR MERIŞANU, fost paharnic în 1752, a murit înainte de 1760, fiind în vârstă de 29 ani şi fără copii.

DRĂGUŞIN VISTIERUL MERIŞANU, fratele marelui paharnic Staico, fiul lui Bărcan, trăia încă pe la 1700. Documente posterioare îl citează la 1704, 1745 etc. (Arh. Stat. Buc., moşiile Stoeneştii din Muscel şi Cucuteni din Dâmboviţa, ale neamului Merişenilor).

BARBU MERIŞANU marele vornic, fiul său, fost mare sluger [în] 1715 şi vel pitar în 1718. Cronica povesteşte în acest an despre dânsul, sub Vodă Mavrocordat (1718): „Din toată boierimea ce erau toţi odihniţi aice în ţară, s-au sculat un boier anume Barbu Merişanu PITAR MARE, şi-au fugit la nemţi peste Olt, neavând nici o nevoie de domn, şi încă cinstit boier mare şi mal bogat decât alţi boieri... Au scris Măria sa la generariul nemţilor şi l-au băgat în închisoare grea, pre ticăitul pitar Merişanu. Două pricini l- au adus pre el la această nevoie: una bogăţia, alta fumurile deşertăciunei care-i intrase în cap, precum odinioară intrase şi în capul unchiu-său lui Staicu paharnicul Merişanu, carele umblând după acele deşertăciuni, aducându-l Constantin Vodă de la Tarigrad în obezi şi în câtuşi, l-a spânzurat în târgul de afară, şi acest nepot al lui Barbu Pitariul, şi se pare că iar acel sfârşit va da ca şi unchiu său Staicu paharnicul...” (Radu Popescu, Cron, în Mag.Ist.IV, 116).

Mai târziu, Barbu pitarul se întoarse din Oltenia „văzând că acolo nu poate trăi cu ticnă”, fiind iertat de Vodă Mavrocordat de pribegirea lui (1718) şi deveni mare vornic cum îl amintesc nişte documente.

Barbu Merişanu avu doi copii: o fată, soţia biv-vel comisului Constantin Florescu, şi un fiu IORDACHE MERIŞANU, 1736.

MICLESCU
(MOLDOVA)

Strămoşul acestei familii, dovedit printr-un ispisoc (act) din 1438 şi apoi 1464, era: STANCIU, comis şi STAROSTE, care avea de soţie pe Anuşca, de la care are şase copil. Fratele lui Stanciu era IVANCIU „braţ Stanclu Starostea", dovedit prin ispisocul din 1507. Acesta avu patru copii: Ana, Irina, Maria şi Trifan, despre ai căror urmaşi nu se pomeneşte.

Prin fiii starostelui Stanciu se continuă filiaţia, anume prin FEDOR. Ceilalţi cinci: Mantu, Andruşca, Ion, Maria, Toader, nu avură urmaşi, (documente din 1507-1650, în familie). Copiii Iul Teodor au fost: Teodor, lora (fără copii): şi PAN BORCEA VORNICUL, 1546, 1557 mare vornic al Moldovei. Acesta e tatăl lui IONAŞCU DIACUL din Gugeşti (1600), care avu patru copii, din care: DUMITRAŞCU şi

GRIGORE PAHARNICUL, ambii dovediţi prin hrisoave domneşti din 1645, 1657 şi 1663. Grigore paharnicul a avut fecior pe:

Marele LOGOFĂT GAVRIL MICLESCU, care era mare paharnic în divanul lui Constantin Duca din anul 1701, apoi mare vornic de Ţara de Sus în 1716, printre boierii de sfat ai lui Vodă Racoviţă; în fine în 1727, creat mare logofăt de Grigore Ghlca Vodă (v. letop. ed. Kogălnic. t. III, 126, 157; II, 269). El a avut două soţii: 1. fiica logofătului Tudosie Dubău, şi 2. Bălaşa, fiica hatmanului Moreanu; având mai mulţi copii.

Fratele lui Gavril Miclescu era: VASILE MICLESCU jicnlcerul, care a avut de soţie pe Maria, fata vistierului Vasile Ghenca, dintr-o veche familie moldoveană. (Acte

doveditoare din 1731 etc.) Descendentii săi se sting după trei generaţii, rămânând numai ai lui Gavril.

Din cei nouă copii al săi, Gavril Miclescu a avut urmaşi prin doi: Constantin şi Sandu.

1. SANDU MICLESCU a dat naştere lui ION MICLESCU, fost mare vornic al Moldovei, care la rândul său avu fiu pe COSTACHE Miclescu, proprietarul moşiei Micleştl, rămasă în această branşă. Fiul Iul Costache este: ILIE MICLESCU.

2. CONSTANTIN MICLESCU, fiul lui Gavril, avu fiu pe SANDU MICLESCU BANUL, care e tatăl Iul:

CONSTANTIN MICLESCU, fost mare vornic de Ţara de Sus. (1760 t 1830). Poseda în Moldova 18 moşii. însurat cu o Vămav-Llteanu a avut cinci băieţi şi două fete:

IORDACHE vornic de Ţara de Sus; COSTACHE vornic: mitropolitul SOFRONIE al Moldovei şl Sucevei t la mănăstirea Neamţu; Alexandru şi Scarlat care avură copii; şl fetele: una măritată cu vornicul Başotă şl alta cu Hatmanul Boldur Costache Lăţescu.

a. ALEXANDRU MICLESCU, mare vornic de Ţara de Sus, însurat cu Catinca Rallet, a avut trei copii: ALEXANDRU t. soţie Caterina Glogoveanu, Natalia căsătorită cu Colonelul Obedeanu, şi Lucia cu Al. Şuţu.

b. Marele LOGOFĂT SCARLAT MICLESCU, cel mai mare din fiii vornicului Constantin, şi frate cu lordache şi Alexandru. Fost candidat la domnie. + otrăvit. însurat cu Maria Beldiman, a avut următorii zece copii:

c. Fete: Agripina colonel Ghica; Smaranda şi Eugenia călugăriţe; Eufrosina Mavrogheni, Catinca Canano, Zoe C. Miclescu; şi PROFIRA soţia lui DEMETRU Miclescu, fost adjutant domnesc al lui Mihai Sturza. (Din care trei fiice: Zoe, Maria Catarg! şi Smaranda Şeptilici).

d. DUMITRACHE MICLESCU (1821-1896), om politic: fost ministru al dreptăţii sub Ghica şi Al. Cuza. Are fii pe VICTOR Miclescu, magistrat, căsătorit cu C. Boerescu şi CONSTANTIN Miclescu.

- MITROPOLITUL CALINIC Miclescu (1822-1886). Om

erudit şi prelat cu o mare autoritate; fost pe rând Episcop de Huşi, mitropolit al Moldovei şi Sucevei, 1865: în fine ales (1875) mitropolit primat al Ungro-Valahiei. t 1886.

- NICOLAE MICLESCU, fratele precedentilor, avu fiu pe: CONSTANTIN MICLESCU căsătorit cu Sultana Prăjescu; în fine,

- IORGU MICLESCU, proprietarul moşiei Călineştii, unde se află şi vechile acte cile familiei. El avu cinci copil ; – SCARLAT, IOAN căsătorit cu o Cantacuzino, DUMITRU căsătorit cu A. Şuţu, GEORGE MICLESCU căpitan de artilerie, căsătorit cu Olga Cantacuzino; şi Ema căsătorită cu Crlstescu.

Din celelalte ramuri ale familiei sunt descendenti: EMIL MICLESCU sub director al căilor ferate, Inginer, căsătorit cu Saşa Greceanu (doi copii).

Branşa de la Roman: EMANUEL Miclescu magistrat şl ANDREI Miclescu etc. – apoi: IORGU, ERNEST şi EUGEN lorgu Miclescu, de la Roman etc..

Branşa de Ia Bârlad: CONSTANTIN Miclescu, proprietar etc.,

De la Botoşani şi Dorohoi: ALECU, MIHAI, IOAN şi VASILE MICLESCU etc.

Armele familiei sunt: fundal verde din care se vede numai ,,le chef; o cetate cu două turnuri şi poartă de aur, deasupra căreia între turnuri se află încrucişate o sabie şi o chele. Acest blazon aminteşte cetatea Hotinului unde pe vremuri au fost castelani şi unde tradiţia spune că un Miclescu a învins pe turci.

doveditoare din 1731 etc.) Descendentii săi se sting după trei generaţii, rămânând numai ai lui Gavril.

Din cei nouă copii al săi, Gavril Miclescu a avut urmaşi prin doi: Constantin şl Sandu.

1. SANDU MICLESCU a dat naştere lui ION MICLESCU, fost mare vornic al Moldovei, care la rândul său avu fiu pe COSTACHE Miclescu, proprietarul moşiei Mlcleştl, rămasă în această branşă. Fiul lui Costache este: 1LIE MICLESCU.

2. CONSTANTIN MICLESCU, fiul lui Gavril, avu fiu pe SANDU MICLESCU BANUL, care e tatăl lui:

CONSTANTIN MICLESCU, fost mare vornic de Tara de Sus. (1760 t 1830). Poseda în Moldova 18 moşii. însurat cu o Vărnav-Liteanu a avut cinci băieţi şi două fete:

IORDACHE vornic de Ţara de Sus; COSTACHE vornic: mitropolitul SOFRONIE al Moldovei şi Sucevei t la mănăstirea Neamtu; Alexandru şi Scarlat care avură copii; şi fetele: una măritată cu vornicul Başotă şi alta cu Hatmanul Boldur Costache Lătescu.

a. ALEXANDRU MICLESCU, mare vornic de Ţara de Sus, însurat cu Catinca Rallet, a avut trei copil: ALEXANDRU t, soţie Caterina Glogoveanu, Natalia căsătorită cu Colonelul Obedeanu, şi Lucia cu AI. Şuţu.

b. Marele LOGOFĂT SCARLAT MICLESCU, cel mai mare din fiii vornicului Constantin, şi frate cu lordache şi Alexandru. Fost candidat la domnie, t otrăvit. însurat cu Maria Beldiman, a avut următorii zece copii:

c. Fete: Agripina colonel Ghica; Smaranda şi Eugenia călugăriţe; Eufrosina Mavrogheni, Catinca Canano, Zoe C. Miclescu; şi PROFIRA soţia lui DEMETRU Miclescu, fost adjutant domnesc al lui Mihai Sturza. (Din care trei fiice: Zoe, Maria Catargi şi Smaranda Şeptilici).

d. DUMITRACHE MICLESCU (1821-1896), om politic: fost ministru al dreptăţii sub Ghica şi Al. Cuza. Are fii pe VICTOR Miclescu, magistrat, căsătorit cu C. Boerescu şi CONSTANTIN Miclescu.

- MITROPOLITUL CALINIC Miclescu (1822-1886). Om

erudit şi prelat cu o mare autoritate: fost pe rând Episcop de Huşi, mitropolit al Moldovei şi Sucevei, 1865: în fine ales (1875) mitropolit primat al Ungro-Valahiei. t 1886.

- NICOLAE MICLESCU, fratele precedentilor, avu fiu pe: CONSTANTIN MICLESCU căsătorit cu Sultana Prăjescu; în fine,

- IORGU MICLESCU, proprietarul moşiei Călineştii, unde se află şi vechile acte ale familiei. El avu cinci copii ; – SCARLAT, IOAN căsătorit cu o Cantacuzino, DUMITRU căsătorit cu A. Şuţu, GEORGE MICLESCU căpitan de artilerie, căsătorit cu Olga Cantacuzino: şi Ema căsătorită cu Cristescu.

Din celelalte ramuii ale familiei sunt descendenti: EMIL MICLESCU sub director al căilor ferate, inginer, căsătorit cu Saşa Greceanu (doi copii).

Branşa de la Roman: EMANUEL Miclescu magistrat şi ANDREI Miclescu etc. – apoi: IORGU, ERNEST şi EUGEN lorgu Miclescu, de la Roman etc..

Branşa de la Bârlad: CONSTANTIN Miclescu, proprietar etc..

De la Botoşani şi Dorohoi: ALECU, MIHAI, IOAN şi VASILE MICLESCU etc.

Armele familiei sunt: fundal verde din care se vede numai „le chef; o cetate cu două turnuri şl poartă de aur, deasupra căreia între turnuri se află încrucişate o sabie şi o chele. Acest blazon aminteşte cetatea Hotinulul unde pe vremuri au fost castelani şi unde tradiţia spune că un Miclescu a învins pe turci.

MOŢOC
(MOLDOVA)

Documentele ne arată cu siguranţă pe un GEORGE MOTOC, uricar sau scriitor în divan, în anul 1548, care e tatăl faimosului boier Vornicul loan Moţoc.

MARELE VORNIC MOTOC, boier vestit pe la jumătatea secolului al XVI-lea. îl găsim întâi în documente din 15521559, ca mare Vornic al Moldovei. învingând pe Alexandru Lăpuşneanu, Despot Eraclit Vodă, după cum ne spune Nicolae Costin: ,,ales-au patru boieri de credinţă, pe care au lăsat toată cârma ţării, pe Stroici vel logofăt, pe Bamov Hatmanul, pe Moţoc vel vornic şi Grigore Leveles...” (Let. II, 437). însă acest boier părăseşte pe Domnul său cu partida lui Tomşa Hatmanul şi alţi boieri, „care aveau vicleşug ascuns în inima lor asupra Domnului lor, lui Despot Vodă." Moţoc Joacă un trist rol în aceste evenimente. Tomşa se şi urcă pe tron în 1564, după ce omorâse în mod mizerabil pe Despot, dar peste puţin trebui să fugă la venirea viteazului Alexandru Lăpuşneanu,, ,şi au trecut în ţara Leşească cu sfetnicii săi, cu Moţoc Vornicul, cu Spancioc şi Veveriţă Postelnicul...etc.", aşezându-se la Liov. Prin stăruinţele lui Lăpuşneanu, regele Poloniei omoară pe Ştefan Tomşa, împreună cu Moţoc şi Veveriţă. – Astfel ne spune istoria despre moartea acestui boier, în mai 1564.

Despre moartea Iul, vorbeşte C. Negruzzi în admirabila-i nuvelă istorică Lăpuşneanu’, făcând ca acest domn, în urma omorârii celor 47 de boieri, să dea în mâinele poporului răzbunător pe Moţoc care fu sfâşiat. După cum se probează prin acte, el avu doi fii pe: ONCIU şi TOADER MOTOC. Acest din urmă e tatăl lui GEORGE MOTOC vornicul. (Arh. ist. de Hasdeu, t. II).

ONCIU MOTOC, fiul m.-vomicului Motoc, avu de fiică pe ILEANA Cujboae, sofia vornicului Cujbă. Ea vinde, printr-un document din 14 ianuarie 1643, vărului său George, Jumătate din nişte sate. Prin acest act se dovedeşte filiaţia şi înrudirile. (Arh. de Hasdeu).

Domniţa VIDRA, sofia viteazului domn al Moldovei Răsvan Vodă, (1594-95) era nepoata vornicului Moţoc. (v. Hasdeu. – Răsvan şi Vidra, poem. dram.).

Un NICOARĂ MOTOC ne e arătat de documente ca mare vătaf de Dorohoi, în noiembrie 1615. în 1657, într-o mărturie a Divanului găsim pe CONSTANTIN MOTOC, vel sluger.

Vestitul mitropolit VARLAAM al Moldovei era din această familie. Mitropolit al Sucevei în 1632, s-a ilustrat pe timpul domniei lui Vasile Lupu, prin apărarea bisericii şi publicarea de cărţi religioase. Părăsi scaunul la căderea lui Vasile Vodă şi muri în 1675.

ILIAŞ MOTOC vel medelnicer, în anul 1681, în timpul domniei lui Duca Vodă, emigrează cu mai mulţi boieri, nemulţumiţi de domnia execrabilă a acelui domn: „Dubău vel spătar, Ilie Moţoc vel medelnicer, Iile Drăguţescu vel armaş, Niculai Murguleţ ftori logofăt, etc... fugit-au atuncea toţi în ţara leşească...” (N. Costin – Letop. II, 23).

Ei se stabiliră în Polonia. în 1695 regele loan Sobiesky adresează o scrisoare boierilor emigraţi: „Către nobilii Diaş Moţoc şi Nicolae Murguleţ”. (Hasdeu; Arhiva III 263).

Aproape contemporan cu dânsul era MOTOC JICNICERUL, desigur rudă de aproape .Pe acesta ni-l arată Neculce printre cei 24 de boieri ce au plecat în Rusia, împreună cu domnul lor Dimitrie Cantemir la 1710, stabilindu-se acolo. (Letop. II, p. 332).

în 1815, după cum ne spune Constantin Sion, trăiau: paharnicul TOADER MOTOC, t fără copil, şi slugerul PAVEL MOTOC. Cu timpul, această familie mare decăzu şi se găsesc chiar astăzi mazili şi moşneni în ţinutul Neamţ, purtând numele de Moţoc.

MOVILĂ t
(MOLDOVA)

Okolskl, Istoric şi genealoglst polonez, în *„Orbis polo- nus"* (tom.II pag. 229, etc.) vorbeşte despre origină Movililor, urcându-se la romani. Ei erau coborâtori ,,ex familia Mutlo- rum magn^ et suprema Martis...", şi au primit în tarile rd- mâne supranumele de Movilă, pentru că „râpele Dtlhărll le- au umplut cu movile de inimici".

Această familie „Mutlus", e aceeaşi antică gehs Mucia, ilustră la romani. Din ea găsim pe faimosul Muclu Scevola, în anul 507 a. cr., ilustrat în războaiele etrusce: Quintu M. Scevola, în anul 217; Q. M. Sc. augurul la 47 etc. Mai târziu după Crlstos pe Valerlus Mutlus.

Un urmaş al acestuia, strămutat în Orient ar fl trunchiul ramurii ce veni în părţile noastre: „MUTIUS ex Romano Imperio primum în Graecorum Imp. bellando devenit, cuius post modum posteritas în TYanşylvania, Moldavia et Dacia consedit..."

Okholskl spune că ducesa Korecki, fiica Iul Eremia Movilă, poseda în arhivele sale fragmente adeveritoare despre acest lucru: dar numai atât.

Din secolul al XVI-lea, în 1596, un document secret către nunţiul papal spune: „Hieremla Mohila di casa reale, – care per merito di nobllita, descedento della casa flavia de gll imperatori dl Constantlnopoli". (cit. de Papiu Harlan. -Tesaur etc. II, 241).

în Moldova ne apare în mod cert primul din această familie, în persoana lui MOVILĂ PAHARNICUL: „pan Moghila claşnlc", în documente şi hrisoave dintre anii 1490 -1507, având acest titlu printre boierii moldoveni, sub domnia Iul Ştefan Voevod

Acesta e faimosul „Aprod PURICE”, despre care ne vorbeşte cronica lui Neculce, (Let. ed. Kogalnic. tom. II, 171) în timpul luptelor lui Ştefan cu ungurii comandaţi de Hroiot; în lupta de la Şchee:.....au fost căzut calul lui Ştefan în război; iar un Purice aprodul i-a dat calul lui; şi nu putea încăleca în grabă Ştefan fiind om mic. Şi au zis Purice aprodul: Doamne eu m-oi face movlliţă şi vin de te suie pe mine şi încalecă! – Şi s-au suit pe dânsul Ştefan Vodă şi au încălecat, şi au zis atunci: Sărace Purice de-oi scăpa eu, şi tu atunci ţi-ei schimba numele din Purice în Movilă. – Şi au dat Dumnezeu de au scăpat amândoi; şi l- au făcut ARMAŞ mare, pre Purice, şi dintr-acest Purice aprodul s-au tras neamul Movileştilor, de au ajuns de au fost şi Domni dintr-acel neam".

Se zice că Ştefan îi dete tot atunci de soţie pe fiica pârcălabului de Roman; şi că chiar el omorâse pe Hroiot în luptă.

Bazat pe acest legendar Purice, falsa cronică a lui Huru citează persoane cu acest nume încă din timpurile anterioare lui Dragoş.

Subiectul aprodului Movilă a fost pus de Bolintineanu într-o poezie, şi de C. Negruzzi într-un mic şi frumos poem: *Aprodul Purice.*

Se constată numai chiar prin titlu de „aprod” că acest personaj era de neam boieresc.

Pe la 1550 şi înainte, găsim în acelaşi timp pe trei Movilă, care toţi joacă un rol însemnat. Ei erau probabil fraţi şl nepoţi de fiu armaşului Movilă de sub Ştefan Voievod. s

înainte de a vorbi de aceştia, găsim pe la 1534 pe un MOGHILĂ, care voia să ocupe tronul Munteniei, venind din Transilvania ajutat de principele Ştefan Majlath. (v. în Mag. Ist. Laurian III, 195). Unii îl numesc „Moise Movilă”. Hamer (citat după Şincai, II, 1534) – zice: „Ştefan Mailat au ajutat cu frumoasă oaste pe un oarecare boier din Moldova anume Moghila... să-l facă domn muntenesc; dar

râu i-a fost norocul căci fu bătut de Petru Voievodul şi prins de turci

etc...". Nu ştim cum era înrudit acest pretendent Movilă cu următorii.

între 1540-60, documentele şi cronicele he citează pe: Movilă logofătul. Movilă pârcălabul şi Vascan Movilă postelnic. Am spus că probabil erau fraţi şl fii ai fiului lui Movilă paharnicul.

, VÂSCAN MOVILĂ MARE POSTELNIC al Moldovei şi pârcălab. în documente dintre anii 1549-52 are titlul şl demnitatea de pârcălab de Hotln; iar între 1552-1556 de mare postelnic, (doc. Arh. Iaşi). Fiind în acest rang, dimpreună cu fratele său Ion logofătul, are un hrisov domnesc pentru confirmarea unei vânzări din 2 mai 1555.

MOVILĂ PÂRCĂLABUL (sau Mohlla). Pârcălab de Hotln, şl Hatman al Moldovei: „Moghila, magister equl- tum". Documente din 15 martie 1546 (hrisov domnesc), 1548 de la Iile Rareş 1549, 1552 etc. îl citează ca pârcălab. El nu poate fi identificat cu Vâscan, pentru că se găsesc în acelaşi an, unul ca postelnic, celălalt pârcălab. în anul 1552 Movilă „magister equitum", împreună cu Sturza portarul, aleg domn pe Joldea, dar sunt prinşi de Lăpuşneanu şl apoi iertati: (Şincai II, 308), iar lui Jolde i se tăie nasul. Tot pe acest Movilă îl găsim într-o deputăţie în Polonia.

După un document al timpului, el avu de soţie pe „Nastasla" fiica lui Arbore, şl patru copil, din care un băiat: Nastasla, IONAŞCU, Turca şi Antemla. Istoricul urmaşilor săi ne este necunoscut.

ION MOVILĂ MARELE LOGOFĂT, mărturisit de numeroase documente din 1552, 54, 55, 58 etc., şl în hrisoavele domnilor Moldovei, ca mare Logofăt. El avu de soţie pe Maria, fiica lui Rareş: şl după cum spune Okolski, venise din părţile Transilvaniei unde se căsătorise cu această principesă ce locuia în castelul părintesc Clceiul. (t. II, 228 id.): – „Ioan Movilă mare laudă îşi făcuse prin numele său în Ungaria, în multe

> războaie... etc., luă de soţie pe fiica unui despot (a lui Rareş). El a fost administrator perpetuu al Valahiilor sub Principele Alexandru al Valahiei şi ... a fost consumat de slăbiciunea ochilor şi consumaţia corpului: – şi-i rămase fii." – Aceşti fii sunt patru, iar fiice două:ŞCHIAUNA şi GREACA. Cea dintâi, după cercetările detaliate ale d. Urechiă, a fost soţia marelui

Hatman Isaac Balica; şi de aceea domnul Eremie Movilă numea pe acest mare boier ,,frate", după alţii fiindcă era frate vitreg cu zisul domn.

Despre TEODOR, ştim că a zidit mănăstirea Teodorenii din Botoşani ca postelnic şi pare că a murit fără urmaşi. Vom vorbi pe rând despre ceilalţi fraţi: Eremia, Petru şi Simeon, începând cu al doilea care n-avu urmaşi.

GEORGE MOVILĂ, fiul vel-logofatului. Episcop de Rădăuţi în 1580; apoi MITROPOLIT al Moldovei şi Sucevei (1589). în 1592 se retrage din Mitropolit de Suceava şi revine în 1597. în timpul lui lancu Vodă Sasul, după cum spune letopiseţul (Vornic Ureche. – Ed. Kog. I, 234), că neputând suferi boierii mizeriile acestui domn ,,mai vrătos Movileştii, Vlădica George, Eremia Vornicul, carele au fost şi Domn, şi fratele său Simion Paharnicul şi Balica Hatmanul, s-au sfătuit în taină ca să pribegească... şi toţi au trecut în ţara leşească." (1583).

EREMIA MOVILĂ VOIEVOD, Domn al Moldovei 1595-1607. în 1595 veni din Polonia cu oştirile lui Zamoisky spre a ocupa tronul: pe atunci domnea viteazul Vodă Ştefan Răsvan. Acesta fiind gonit, încercă să recapete tronul, dar fu învins, prins şi decapitat (după alţii tras în ţeapă). Eremia Movilă ocupând tronul, se plecă cu desăvârşire polonilor, devenind chiar tributar al lor. Inamic de moarte lui Mihai Viteazul, acesta cuprinde Moldova şi-l goneşte în 1600; dar pe urmă, înfrânt şi trădat, viteazul domn moare asasinat la 1601, când Movilă vornicul ia tronul Moldovei, după ce tot prin ajutorul polonilor, încercase să stabilească în Valahia pe fratele său Simeon. El avea puţini partizani, deoarece

poporul şi mulţi boieri îl urau din cauza politicii sale polone. Muri în domnie în august 1606, de un atac de apoplexie.

Soţia sa ELISABETA *[Elisabeth Moghille polonaise vraisemblablement;* n. M.C.] era o femeie foarte energică, dar ambiţioasă şi intrigantă,. în acelaşi timp. După moartea soţului ei, căuta prin toate mijloacele a asigura tronul fiului ei Constantin, ajutată fiind de poloni, în contra lui Mihail fiul lui Simeon Voievod, ajutat de turci.Prin mari sacrificii, Constantin obţinu tronul în 1607. Când se ivi pretendentul Ştefan-Bogdan, această Doamnă con duse singură trupele contra celor ale boierilor care sprijineau pe Bogdan şi-i învinse. Mai târziu fiul ei Alexandru (1616) fiind prins de turci, ea împreună cu fiii fu silită a îmbrăţişa religia mahomedană, (v. Xenopol, III, 900).

^^a^i-

0444 4-M4X-

Copiii lui Eremia Movilă şi ai Elisabetei fură: Constantin, Alexandru, Bogdan; apoi patru fete măritate^ în Polonia, [Vbila ce *qui prouve la precellence de sang de^ .K^c. • Maghilla; tis ne se mesalliaient guere-,* n. M.C.]^ anume: IRINA (Regina) cu Mihai Coribut, duce de Wisnoviecki; MARIA cu Ştefan Potockl, palatin de Braclavia, CATRINA, măritată cu Ducele Samuel Corecki; în fine, ANA, măritată întâi cu Maximilian Przerebski, castelan de Siradia, palatin de Lenticia, Litinia etc; apoi cu Ion Szediwoi Cz.; a treia oară cu Vladislav Myskowski, Voievod de Cracovia; şi al patrulea cu Stanislav Potocki ,,bellidux Poloniae". – O relaţie polonă din secolul al XVII-lea, o defaimă grozav (sub titlul de „Lugubre monu- mentum"). (vezi Tesaur de Papiu II, II, 140) – Ea muri în 1666, după ce exersă o influenţă nefastă a polonilor asupra Moldovei; lucru de altfel comun în familie şi care pe lângă bine, îi aduse mare rău şi mai ales ţării Moldovei.

A

-^ *Elisabeta Movilă, se pare poloneză* (în fr. în orig.; n. ed.).
^ *Iată ceea ce dovedeşte superioritatea marcată a sângelui Movileştilor, ei nu fac niciodată o mezalianţă* (în fr. în orig.: n. ed.).

SIMEON MOVILĂ VOIEVOD, frate cu Eremia şi mitropolitul George. în 1601, după bătălia de la Teleajen, nenorocită pentru Mihai-cel-Mare, ocupă cu ajutorul lui Zamoisky, Hatman [al] polonilor, tronul Valahiei, pe care aceştia încep s-o jefuiască. Fraţii Buzeşti adună armată în Oltenia şi gonesc oştirile lui Movilă din ţară. Aceasta pe când Mihai era în Ardeal; iar când dânsul muri, boierii aleseră domn pe Radu Şerban. în Moldova, Simeon Movilă vine la tron în 1607, imediat după moartea fratelui său, pe când copiii acestuia erau încă minori; dar peste puţin moare otrăvit de boierii nemulţumiţi (1607). El lăsă următorii fii: Mihail, Gavriil, Petru, Ion şi Moise.

Fiii lui Eremia Movilă sunt:

CONSTANTIN MOVILĂ VOIEVOD, domn al Moldovei (1607-1611), ocupă tronul cu ajutorul polonilor şi în urma a daruri bogate trimese la Constantinopol. în anul 1611, intrând în luptă cu Ştefan Tomşa, acesta îl învinge şi-l îneacă în râul Nistru, ocupând tronul.

ALEXANDRU VODĂ MOVILĂ, al doilea fiu al lui Eremia, în 1615 se ridică cu armată prin ajutorul mamei sale, şi învinge pe Tomşa, urcându-se pe tron pentru puţin timp. Nefiind agreat de turci din cauză că era prieten polonilor, Poarta numi domn pe Radu Mihnea, în 1616, iar Movilă fu prins împreună cu mama sa, cu Bogdan, cu Corecki şi duşi captivi în Turcia. Aici spre a scăpa de moarte

^^**4^

se făcură musulmani.

[Nouvelle preuve de force – la religion ne comptait (cuvânt indescifrabil, n. ed.) *ces admirables pricipiartes-,* n.M.C.|[x]

Al treilea fiu al lui Eremia şi frate cu precedentii era BOGDAN, despre care ştim că a murit în Turcia.

- Fiii lui Simeon Vodă:

•^ *Nouă probă de forţă – religia nu conta pentru (...) aceşti*

admirabili principi (în fr. în orig., n. ed.)

MIHAIL sau MIHĂIAŞ MOVILĂ VODĂ, luptă în 1608 cu vărul său Constantin pentru urcarea pe tronul Moldovei; reuşi însă acesta din urmă.

GAVRIIL MOVILĂ VODĂ, domnul Valahiei (161820). Alexandru Iliaş fu gonit din ţară (1618) şi mulţime de greci omorâţi de boierii ţării, în capul cărora se afla Lupu paharnic Mehedinţeanu. Poarta, prin stăruinţele polonilor, numi atunci Domn în Muntenia pe Gavrlil, flul lui Simeon Vodă. El trimise pe Mehedinţeanu ca Mare Spătar, la Silistra în ajutorul lui Schender. Acesta prinse pe viteazul boier, punându-l în ţeapă (1618). După o domnie de mai puţin 3 ani, Movilă fu mazilit şi înlocuit prin Radu Mihnea.

PETRU MOVILĂ MITROPOLITUL, al treilea fiu al lui Simeon (1597-1647). După ce studie în Polonia, fiind apoi vicar al bisericii ortodoxe din regat, în anul 1632, tânăr încă, fu înălţat mitropolit al Kievului; „Arhimandrit Pecerstei, Mitropolit aj Rutenilor, Kievului şi Haliciei şi a toată Rusia”... (Okolski). în KJev el fondă un şeminar numit mal târziu Academia Mohileană; apoi o tipografie şi bibliotecă, în care tipăreşte mai multe opere în ruseşte; din care cea mai importantă e *Confesiunea ortodoxă* din 1645,scrisă cu ocazia Synodului din Iaşi, Om de o mare erudiţie, avu o mare influenţă pe timpul său şi e considerat printre cei mşi iluştri prelaţl ai Rusiei.

Confesiunea sa fu confirmată ca învăţătură fundamentală a bisericii ortodoxe, de către Patriarhul Nectarje în 1652. – t în 1647 la Kiev.

MOISE MOVILĂ VOIEVOD Domn al Moldovei în două rânduri. El e flul mai mic al lui Simeon Voieyod în anul 1630 ocupă scaunul ţării prin mari sume de bani; dar înainte de un an de domnie e scos fiind reclamat ca partizan al polonilor, iar tronul dat lui Alexandru Iliaş. Peste doi ani, în 1633, revine iarăşi, voind să prindă pe Vasile Lupu care pretindea domnia. Turcii trecând prin Moldova contra polonilor şi luând şi pe Moise Movilă cu oastea în rândurile lor, moldovenii fug din

luptă, pentru care Movilă e acuzat că tine cu polonii şi

deposedat de domnie, care fu dată lui Vasile Lupu.

ION MOVILĂ, frate cu precedentul, al patrulea ca vârstă dintre copiii lui Slmeon, servi şi se distinse deosebit în Ungaria, (v. şi Okolski). Letopiseţul Moldovei ne spune: „Racoţi Cneazul Ardealului, au pornit neşte oşti asupra lui Vasile Vodă, cu Ion Mowlă, feciorul lui Simeon Vodă, carele era în Ardeal aşezat de după războiul de la Ştefaneşti, cum s-au pomenit după moartea lui Simeon Vodă... Au schimbat Sfatul Rocoţi cu Matei Vodă: ori temându-se de împărăţie, înţelegând de patima vizirului, ori altă socoteală le-a venit: au întors pe loan Movilă cu oştile înapoi şi s-au întors şi Muntenii...” (Miron Costin, Let. Mold. I. 308).

Fiica lui Ion Movilă, ELENA, era soţia marelui Logofăt Miron Costin.

în timpul lui Petriceicu Vodă, găsim pe un MOVILĂ HATMANUL cazacilor, de care vorbesc cronicele în anul 1684: – „Cazacii văzând că i-a viclenit şi Cuniţkie Hatmanul de au fugit, atuncea şi-au ridicat dintr-înşii alt Hatman, anume Movilă Polcovnicul.

Aceasta se întâmplă în acel cin în decembrie 24, pe când era un frig cumplit şi când tătarii risipiră cu totul oastea cazacilor. (II Let. 30. Nicol. Costin).

Nu găsim nicăieri ce legătură avea acest principe al cazacilor cu Movlleştii de mai sus, nici cil cărui dintr-înşii era fiu.

Un ADAM MOVILĂ, fiu al unuia dintre copiii lui Eremia sau Simeon, trăia pe la jumătatea secolului al XVII-lea, când zidi mănăstirea Adam din jud. Tutova.

Paharnicul C. Sion în *Arhondologia* sa (fam.Movilă, pag.206), spune că urmaşii acestuia luară numele de Adam şi apoi de la patru fraţi Adam, pe acelea de: Şerban, Movilă, Stamatin şi Luca. Nouă nl se pare cam suspectă această descendenţă, mai ales că e dată de Sion. El zice că pe tim-

pul său nu mai erau adevărati Movilă decât cei numiti Stamatin.

Strănepotul de fiu al lui Adam Movilă este MEDEL- NICERUL CONSTANTIN MOVILĂ, care se găseşte în actele de judecată cu nepotul său George Şerban Clucer, sub domnia lui Alexandru Moruzi în Valahia, în noiembrie 1793; „Dumnealui Medelnicerul Movilă fiind pământean din Moldova”. în actele divanului se pomeneşte şi de fratele său Clement Monahul Movilă, cum şi de tatăl său. (v. Urechiă. Doc. din domnia lui Alexandru Moruzi, p. 452).

Această familie a Movililor însă, azi e cu totul stinsă.

Dinastia MUŞAT t

Familia Muşat, a Il-a dinastie domnitoare a Moldovei, dacă considerăm ca prima pe a lui Bogdan şi a urmaşilor săi, era de origină munteană sau valahă, înrudită cu a Basarabllor, lucru care se poate dovedi prin două probe:

1) armele familiei Muşat, după cum sunt citate şi reproduse în diferite părţi (vezi Hasdeu, în Basarabii), arătau o derivare sau descendenţă din Basarabi, deoarece cuprindea pe scut argintiu două capete negre cu ramură, ale Basarabllor fiind după cum se ştie, trei capete de negru.

2) La moartea lui Juga, principe lltuan, care domnise în Moldova (1374-75), căutându-se un succesor de neam domnesc, se găsi un Muşat, din Valahia. Ori, el trebuie să fi fost rudă cu Basarabii, singur aceştia fiind neam princiar acolo. Apoi se spunea că Costea Muşat s-ar trage din viţa despoţilor sârbi, care arată cu atât mai mult că erau Basarabl, cu cât am văzut că mai totdeauna s-a crezut că aceştia ar fl avut o asemenea origine.

în rezumat, azi e definitiv stabilit că Muşaţii au fost o ramură a Basarabllor. Trunchiul acestei dinastii e COSTEA MUŞAT, pomenit în toate cronicile, însă care n-a domnit. Numai într-un pomelnic de la mănăstirea Bistriţa, se arată ca urmaş al lui Laţco între voievozii Moldovei. Deşi purta titlul de „Vodă" ca tată a trei domni, nici un document nu ne mărturiseşte domnia lui. Cei trei fii ai săi urmară pe rând:

PETRU I MUŞAT (1375-91), era ginerele lui Vladislav regele Poloniei, după alte texte cumnat, care pentru un împrumut îi amanetează Pocuţia în 1389.

ROMAN I, fratele său (1391-94), se intitulează „Mare autocrat din mila D-lui, I. Roman Voievod, stăpânitor al Moldovei de la munte până la mare." Soţia sa era Anastasia, fiica lui Laţcu Vodă. Se zice că el cir fi fondat oraşul Roman.

Fratele său ŞTEFAN nu domni decât un an şi murind, cei doi fii cil săi Ştefan şi Petru se luptară pentru domnie. PETRU fu ales domn de boieri (1395-99).

Rivalităţi şi lupte pentru tron urmează după moartea acestuia până la 1401. Reuşiră să domnească ROMAN II, fiul lui Petru şi apoi IUGA II, fiul lui Roman I (1400-1401). E loc să reamintim modul de succesiune la tron în Ţările Române, – bineînţeles în timpul când erau dinastii naţionale. Sistemul era electiv în ereditate, adică nu fiul mal mare succeda, după cum în apus, ci acel care era ales de boieri. Acest fel de succedare era foarte defectuos, deoarece da loc la atâtea lupte pentru domnie, pe care le vedem în ambele ţări surori.

ALEXANDRU I CEL BUN (1401-1433), frate cu luga şi fiul mai mic al lui Roman care mai avusese patru copii, e un domn însemnat. în strânse legături cu polonii: astfel îi ajută contra cavalerilor Teutoni la Marienburg. Organiză perfect de bine ţara în toate privinţele. Avusese de soţii: 1. Margareta de Losonz, fiica lui Ştefan de Losonz, Voievodul Ardealului, de la care avu pe Ilie. Aceasta murind, se căsători 2. cu Ringala (Maria), sora regelui Vladislav lagelo, de care se desparte în 1421, având un fiu Ştefan. El avea titlul de „rege” (BMih')^.

Domnii Moldovei din neamul său se succed astfel, după moartea lui: ILIE şi ŞTEFAN împreună 1433-44. Amândoi fraţii se luptă între dânşii: Ştefan orbeşte pe Ilie, rămânând domn (1447-47) cu ROMAN III, fiul lui Ilie. Acesta îl omoară la rândul său şi rămâne singur (144748). PETRU II, fiul lui Alexandru (1448-51), ia de ajutor pe un şef ungur Ciopor (legendarul Ciubăr-Vodă), care la moartea lui deveni domn pentru scurt timp.

BOGDAN, bastard al lui Alexandru I, domneşte puţin (1451) fiind ucis de un alt pretins fiu natural al lui Alexandru: PETRU ARON (1451-52 şi 1456-57). Al doilea fiu al lui Iile

domnise între 1452-56, fiind otrăvit.

ŞTEFAN CEL MARE (1457-1504), cel mai însemnat domn al Moldovei. Ocupă tronul prin ajutorul lui Vlad Ţepeş, căruia îi plăti serviciul prin nerecunoştlnţă. într-o domnie glorioasă, învinse pe regele Matias Corvin în 1467 la Baia, pe Hanul tătarilor în mai multe rânduri, pe Radu cel Frumos, principele Valahiei, în 1471. Apoi, pe turci în multe rânduri: în 1475 la Rahova în mod strălucit, la Valea Albă 1476 etc. O armată a lui Albert, regele Poloniei fu zdrobită în pădurea Cosminului la 1492. Apusul cu drept cuvânt l-a denumit ,,1'athlete du Christ" (v. Duruy, Moyen-âge), pentru strălucitele sale lupte şl învingeri, pe care le întunecă puţin unele acţiuni şi cruzimi neînţelese, deşi conforme timpului său. El muri bolnav în anul 1504, lăsând tronul fiului său Bogdan.

Ştefan cel Mare fusese căsătorit de 4 ori: 1. Cu o MARUŞCA, de la care avu fiu pe ALEXANDRU, t 1496, de care ne vorbesc multe documente. 2. EVDOCHIA din Kiev, sora ţarului Simeon, de la care se născură doi fii: Bogdan- Vlad şi Petru, ambii t 1479. 3. MARIA DE MANGOP, principesă din Crlmea, din ilustrul neam al împăraţilor Comneni. Deşi de o mare frumuseţe e părăsită de soţul ei în 1475 după trei ani de căsătorie, pentru Maria fiica lui Radu, care avea să-i devie soţie. Nefericită şl retrasă, Maria de Mangop muri la 1477 în floarea vârstei. Inscripţia de pe mormântul ei din mănăstirea Putna arată aceasta. 4. MARIA (Voichiţa), fiica lui Radu-cel Frumos: fusese prizoniera lui Ştefan, împreună cu mama sa. Dintr-însa se născu Bogdan II şi trăi până în 1511.

Din fiicele lui Ştefan au fost: Maria, t 1516 şi îngropată la Putna, şl ELENA, care se mărită cu loan cel Tânăr, fiul ţarului Moscovei, Ion Vasllievici III, având o viaţă foarte dramatică şi muri în 1505. (v. Xenopol. Istor. p. 404).

BOGDAN II, zis cel Orb (1504-1517) fiul mai mic al lui Ştefan, închină în 1513 Moldova turcilor, prin logofătul Tăutu trimes la Ţarigrad. El tratează în egal cu regii Poloniei, care-l numeau: „amicus

noster magnifi- cus..." etc. Căpătă porecla pentru defectul ce avea de a luşa.

ŞTEFAN CEL TÂNĂR sau ŞTEFĂNITĂ (1517-1527), fiul său, ocupă tronul la vârsta de 11 ani. Condus în domnie de Luca Hatmanul Arbore care-l crescuse. în 1518 se încheie tratatul cu polonii, în care se menţine titlul de „amicus sincere dilectus" pentru principele Moldovei. în 1523, el omoară pe Arbore cu cel doi fii ai săi, fapt care îngrozi pe toţi. Soţia sa Roxandra, îndemnată de boieri, îl otrăveşte la un ospăţ, în floarea vârstei, căci prin unele calităţi ce avea, putea ajunge un mare domn.

Lui Ştefăniţă urmează un bastard al lui Ştefan-cel- Mare, PETRU RAREŞ, fiul Măriei Rareş din Hârlău. El în prima domnie 1527-38, bate pe Regele Ferdinand la Feldioara în Ardeal, ajutând pe Principele Zapolia. Atacând pe poloni pentru un motiv pretextat, e învins la Obertin în anul 1531. în 1534 a omorât pe Ludovic Gritti, trimes de sultan să regleze afacerile între Rareş şi regele Sigismund şi care voia să apuce domnia. în 1538 Sultanul îl destituie pentru necredinţă şi e înlocuit cu ŞTEFAN LOCUSTĂ (1538-40), fiu (?) al lui Alexandru, fiul lui Ştefan cel Mare, care e ucis.

Rareş revine în 1541 domnind încă 5 ani, în care timp stă bine cu faimosul Sultan Soliman, care făcuse din Ungaria un paşalâc. Petru Rareş avusese două soţii: 1. Maria t 1529 şi 2. Elena, fiica lui Eraclide. Copiii săi erau: ILIE, principele Moldovei 1546-51, urmat de fratele său ŞTEFAN (1551-52); RUXANDA, soţia lui Alexandru Vodă Lăpuşneanu, şi CHIAJNA (sau Despina), faimoasa soţie a lui Mircea Ciobanu, din Muntenia, care, prin intrigele şi cheltuielile sale, reglă domniile în ambele ţări. Mândră, ambiţioasă şi crudă, ea pieri ucisă de Vornicul

Dumbravă, după o viaţă fără frâu şi crime ce făptuise, (v. Odobescu. Doamna Chiajna, pe larg). Ilie Vodă al lui Rareş avu fiu pe ALEXANDRU VODĂ ILIAŞ, principe al Moldovei şi Valahiei (1620-29), a cărui fiică, Domniţa CASANDRA, era mama Domniţei Sultana, căsătorită cu Alexandru Mavrocordat Exaporitul.

ALEXANDRU LĂPUŞNEANU, fiu natural al lui Bogdan II, cunoscut înainte de domnie cu numele de Petru Stolnicul. Ţinu tronul în două rânduri: 1552-61 şi 1564-66. Avu de luptat cu lacob Eracllt, de care fu învins şl care luă domnia. Revenit din nou, tăie 50 de boieri din cei care-l părăsiseră, pretextând că voia să se împace cu el la un ospăţ. Boierii împreună cu soţia sa Ruxanda îl otrăviră, 1566. El mutase capitala ţării din Suceava la Iaşi (1564). Deşi crud, domnia lui prezintă un oarecare interes prin caracterul ciudat şi viteaz al acestui om. (v. frumoasa naraţiune istorică de C. Negruzzi asupra lui Lăpuşneanu şi a morţii lui).

în domnie, urmă fiul său BOGDAN (1566-72), a cărui una din surori ţinea pe nobilul polon Gaspar Panicevskl. Fiul lui Bogdan era ALEXANDRU VODĂ BOGDAN, Domnul Valahiei între 1592-93.

ION VODĂ CEL CUMPLIT, bastard al lui Ştefăniţă cu o armeancă. Domn foarte viteaz, dar nefericit, se poate considera printre cei mai însemnaţi al Moldovei, deşi domni puţin. Pierzând bătălia de la Cahul prin trădare, fu prins, legat de două cămile şi rupt. (1572-74). Avu întâia soţie pe fiica pârcălabului Lupea Huru din care se născu un fiu PETRU. (Ion Vodă cel Cumplit de Hasdeu).

IANCU SASUL VODĂ, pretins bastard al lui Rareş, domni 2 ani (1580-82) detestabil şi Jefuind ţara. Soţia sa era Maria Paleologu, bizantină, cu care avu cinci copii şl un fiu. [ce *gen sunt copiii?;* n. M.C.] BOGDAN ŞTEFAN VODĂ CEL SURD, era bastardul lui Ion Vodă, cu frumoasa Sasă, care iubea mult pe acest domn.

Cu aceşti din urmă fii naturali ai domnilor din această dinastie, putem încheia cele ce ştim despre

dânsa. Am expus pe scurt şi numai pentru legătură faptele domnilor, care sunt cunoscuti din istorie. în privinţa familiei Muşat putem spune că s-a stins cu aceştia din urmă şi cu fiica lui Alexandru Iliaş în secolul al XVII- lea, care n-au avut urmaşi: iar numele neamului nu s-a întrebuinţat decât până la Alexandru I cel Bun.

NĂSTUREL (Herescu)

***V3/y** (VALAHIA)*

—$&£ {^WIL'fi- *dovedi Bucureşteni – Vel. Bani tată în Jiu*

Printre cele mai vechi şi mari familii româneşti, ia loc acea a Hereştilor sau Năsturel, al cărei rol e însemnat în istoria ţării şi a cărei origine se confundă cu a principilor Basarabi. *[boieri ilfoveni şi-n deosebi bucureşteni. Vel Bani din tată în Jiu;* n. M.C,]

Vorbind de începuturile oraşului Bucureşti,^ ^^ colonelul Papazoglu, exprimă astfel o tradiţie asupra acestui neam: „Unul din magnaţii mari ai românilor, ce se numi NĂSTUREL, căutând loc de a face biserică (nu ştiu de nu va fî contele Henrih sau HERE NĂSTUREL, după al cărui nume este şi moşia Hereşti în drumul de la Bucureşti spre Olteniţa), a găsit cea mai frumoasă poziţie pe dealul stâng al Dâmboviţei, unde era vestitul oraş Pinum, având în vale vederea bălţii celei mari a Broştenilor cu pădurea ce ocolea acele două mari dealuri. Pe acel deal zidi Năsturel Sf. Biserică cu patronajul Bunei-Vestiri, pe moşia lui Bugă, care începuse a se popora cu boierimea ce se strămuta din Târgovişte. Această biserică este şi până astăzi numindu-se „Dobroteasa", calea Văcăreşti... Făcându-şi acolo şi acel Năsturel case mari la spatele bisericei, a căror ruine au stat până în anul 1855, apoi au dispărut." (Pe la 1450).

Vechea moşie a acestei familii este Hereşti, de care am amintit mai sus şi de la care membrii familiei Năsturel au luat numele de „Herescu". D. Xenopol spune că în timpul lui Mircea cel Mare, acesta „trimete în 1389 doi soli în Polonia, pe boierii Manea şi ROMAN HERESCU, şi care trecând prin

Moldova, Petru Muşat domnul de acolo le dă un reprezentant al său Dugoiu, şi toţi trei mergând în Polonia la Vladislav Jaghello, Mircea încheie cu regele Vladislav o legătură de prietenie, cu ajutarea lor mutuală, contra craiului Ungariei...” (Istoria României tom. II, p. 95). Despre aceşti soli vorbeşte Doghiel în *Codex Diplomaticus regni Poloniae* (t. I, 597), numind pe acel boier „Roman Heritzki”.

Un boier „FILEA OT FIEREŞTI” e citat la anul 1568 împreună cu soţia sa Stanca şi cu fraţii săi Partenie şi Neagoe. Nu mai încape îndoială că aceştia fac parte din familia Hereştilor şi Năsturelilor, mai ales numele de Fierea sau Hierea e caracteristic. ŞERBAN logofătul din Fiereşti (tot una cu Hereşti), e probat în 1622.

Sub domnia lui Mircea Ciobanul (1546-54) ne vorbeşte cronica de primul UDRIŞTE NĂSTUREL care pieri în luptă. Mircea îndată ce se urcă pe tron începu să ucidă pe boieri, astfel „taie pe Coadă vornicul, pe Drăgan stolnicul, pe Stroia spătarul, pe Vintilă comisul şi pe alţi mulţi, muncindu-i pentru avere. Boierii ce scăpară de la moarte fugiră în ţara ungurească, unde strângând oaste ce au putut şi trecând doi ani, au avut război cu Mircea la Periş, şi a biruit Mircea Vodă, pierind Udrişte Năsturel şi Teodosie Banul", (v. Const. Căpitanul, Cronica I 176 – şi Xenopol Ist. FV). (1547). .

Din acest descendent al lui Năsturel Herea din secolul al XV-lea, se trăgea:

RADU NĂSTUREL, boierul ot Fiereşti, după cum îl numeşte un document din 1620; şi care la 1624 ca bătrân era biv-mare logofăt. A avut trei copii:

DOAMNA ELINA, soţia lui Matei Vodă Basarab şi doamnă a ţării. Fratele ei:

ORESTE sau UDRIŞTE NĂSTUREL din

Hereşti marele Logofăt, era unul din oamenii cei mai culţi ai ţării în timpul său. El ajută mult pe cumnatul său principele Matei, în actele importante ale statului, fiind şi ispravnic a multe din mănăstirele clădite de acesta. Mai patronează tipăririle

ce începură a se face pentru întâia oară în tară la Govora, încurajând scrierile religioase. A tradus în româneşte cartea rămasă manuscris: *Viaţa părinţilor noştri Varlam şi losofat* etc. El fu logofăt şi apoi MARE BAN sub Matei Basarab (1633-54). Palatul său boieresc se află în Bucureşti, în suburbia care apoi s-a numit ..Udricanil" după numele său şl unde-şi clădi lângă casele sale cele mari, biserica Sf. Vineri. *[Biserica Sf. Vineri e edificată de Bâleni, cu toate acestea;* n. M.C.] ***^^e»^ ^ ^f^'M- s ■Atyâ&fc'.rff ^d^^^fa^^^^^--***

Fratele său mai mic era CAZAN POSTELNICUL 6^^ NĂSTUREL, în anul 1653 Ispravnic mare al scaunului Bucureştilor.

Marele BAN RADU NĂSTUREL, fiul lui Udrişte, la anii 1669 mare logofăt, iar după 1674, 80, 81, vel Ban Grigore Ghica venind domn în 1673: „îndată au scris cărţi lui Grigore Băleanu, să ştie că este domn şi să prindă pe Radu Creţulescu logofătul şi pe fraţii lui Şerban Cantacuzen, cari erau la Bucureşti. Iar Gheorghe Băleanu venind noaptea au strâns izbaşii şi căpitanii slujitorilor şi pe boierii ce se întâmplase aici, pe Radu Năsturel şi alţii, şi adunându-se au trimes pe Radu Năsturel cu slujitorii de le-au ocolit casele şi i-au chemat la curte..."; Toţi partizanii Cantacuzenilor fură închişi în turn şi sub Ghica partida lui Băleanu, Năsturel, Leordeanu etc. era în mare trecere; dar când Grigore Vodă Ghica fu mazilit: „Băleanu cu ginere-său Hrizea şi cu Neagoe vornicul Secuianul şi cu Radu Banul Năsturel şi cu Staico paharnicul Buxianu... simţind că adevărat vine Duca Vodă domn, ei începură a fugi în sus către Piteşti, luând cu dânşii şi pe Constantin slugerul Ludescu ducându-l până la mănăstirea din Argeş, iar Băleanu

şl cu ginere-său şi cu Neagoe Vornicul au trecut muntele la Sibiu; iar Radu Năsturel şl cu Staico au fugit la munte. Deci sosind şl Duca Vodă la scaun, Sf. Nicolae an 1674, venit-au Constantin de l-au spus de toate ce au păţit, venit-au şi Năsturel şi Staico de s-au închinat...” (Cronica anon. Mag. ist. V, 13).

Documente din 1681 şi 1679 citează pe Radu Năsturel tot ca mare Ban. Din anul 1674, în documentele divanului figurează: „FIERESCU vel vistier”. Banul Radu Năsturel avu doi fii, din care TOMA e amintit prin anul 1663-1665; iar celălalt:

Postelnicul ŞERBAN NĂSTUREL HERESCU, amintit şi probat prin acte, ca postelnic în 1703, ca vel sluger 1713; iar la 1717 ca mare clucer printre boierii divanului domnesc. Uneori îl găsim figurând ca: Şerban Năsturel singur, alte ori numai: Şerban Herescu. El a avut fecior pe

CONSTANTIN NĂSTUREL MARE BAN în 1757; în 1731 (mai 30) era mare paharnic iscălind printre boierii divaniţi. El repară biserica Dobroteasa din Bucureşti: „După trecere de vreo 300 de ani de la boierul Năsturel, Constantin Postelnicul fiu al Banului Şerban Năsturel, văzând acea biserică fondată de strămoşii lui, în foarte mare ruinare, a preînoit-o în anul 1730 (vezi inscripţia în piatra de deasupra uşii bisericii), şl a lăsat în seama rudelor sale ce şedeau în dosul bisericii şi din care au trăit în acele case până la anul 1840, o femeie ce se zicea că este descedentă din acea ilustră şi nobilă familie, a Năstureilor”. (Col.Papazol – Ist. oraş. Bucureşti, p. 7).

RADU HERESCU NĂSTUREL, fiul acestui, înainte de anul 1799 îl întâlnim cu titlul de biv-Vel paharnic. Fiul său:

Generalul CONSTANTIN NĂSTUREL HERESCU (n. 1798 t Bucureşti 30 decembrie 1879) e cel din urmă care avu titlul de Mare Ban. [iar *un Constantin;* n. M.C.] în 1823 intră în armata rusească, servind ca ofiţer într-un regiment de ulani. întors în ţară la 1827, fu numit adjutant al lui Alexandru Ghica. Vistier sub Bibescu Vodă; în timpul lui Ştirbei reintră în armată fiind numit mare Ban şi Spătar al oştilor. El institui prin legat Academiei române, un fond din jumătatea averii sale, pentru premii.

Pe mormântul familiei din biserica Sfânta Vineri din Bucureşti se află o foarte interesantă inscripţie vorbind

despre genealogia familiei, pe care o transcriem ca o completare a Istoricului acestei familii. După armele săpate în piatră, urmează pe cele patru fete ale coloanei de marmură, inscripţia în litere de aur:

„Familia D-lor Năstureii se trage din Romanii; s-au cinstit cu titlul de grafi de către împăratul Austriei Ludovic I în anul 1370, şi anume cel dintâi al familiei a fost GRAF HENRIHI N. din feciorii şi nepotii căruia rămaşi în Ungaria, se văd în urmă între buiţatii, tot sub aceeaşi numire de grafi: D. loan Năsturelu în anul 1661 în trataturile de pace ce au încheiat Ungaria cu leşii sub loan Sobieskl. Din nepotii însă ai 1U1 Graf Henrihi Năsturel se vede expatriat din Ungaria încă din anul 1518, UDRIŞTEA NĂSTUREL, feciorul lui Graf ILIE Năsturel şi strănepotul lui Graf Henrihi Năsturel, care a stat Ban mare peste tot Banatul şi şef al oştilor de atunci. Au murit în anul 1526 şi s-au îngropat la mănăstirea Argeşului, născut fiind îp anul 1436. Acesta trăgându-se atunci în Valahia, au cumpărat între alte moşii, precum se văd din daniile ce au făcut în urma lui strănepoţii săi la mănăstirile Cotroceni, Văcăreşti, Pantelimonul şi Gruiu după hrisoavele din aceste mănăstiri, au cumpărat atunci şi moşia Herăştii şi de atunci s-au numit Năsturel de Heresco. La această moşie şi-au zidit mănăstirea sa de lespezi de piatră în anul 1520, unde se şi vede săpat marca familiei sale într-acest chip:

Un vultur cu două capete este tinut de doi romani, înăuntru ekisonului se află un leu stând pe un tun, cu o cruce în labele sale, care bate un şarpe ce se vede ridicat împotriva lui cu deviza latinească subscrisă: Honor et Patria.

Acest Udrişte Năsturel au născut pe BANUL ION NĂSTUREL în anul 1524, carele au rpurit în anul 1590 având şi el fiu pe:

Banul RADU NĂSTUREL ce s-a născut în anul 1582 şi care a murit în cinul 1652. Acesta a avut fiu pe:

BANUL TOMA NĂSTUREL născut în anul 1628, care s-a făcut graf de isnoavă de către

Leopold I împăratul Austriei în anul 1664 şi care a murit în anul 1693, iar acesta a născut fiu pe:

BANUL ŞERBAN NĂSTUREL, ce s-a născut în anul 1659 şi care a murit în anul 1731, a avut şi el fiu pe Banul CONSTANTIN NĂSTUREL, născut în anul 1682 şi care a murit în 1752. Acesta din urmă a născut pe:

RADU NĂSTUREL în anul 1750, care la botez s-a făcut paharnic şi a murit în anul 1804, tot paharnic, fiind sacat şi depărtat din fire din râvna gradurilor şi slujbelor după atunci. Acesta a născut pe D. LOGOFĂTU CONSTANTIN NĂSTUREL în anul 1798, care a slujit în slujba ostăşească a Rusiei şi aflându-se în două campanii împotriva turcilor au dobândit kavalarii şi sabie de aur pentru vitejie, iar în urmă pentru slujbele aduse patriei sale s-au cinstit şi cu cavalarie otomană, şi cu rang de mare Ban."

Am văzut mai sus repetaţi pe cei mai mulţi din aceşti Năsturei, cunoscuti din istorie, în afară de cei din liniile laterale pe care această genealogie nu-i aminteşte, punând unele filiaţii greşit, şi de datele asupra celor mai vechi, de un deosebit interes pentru această familie care a avut poate cea dintâi în ţară titlul de „conte" (Grafi al Sfântului Imperiu. *[Năsturel de Hereşti, en. Valachie: – Sans emaux: De... au lion contourne rampant sur un canon sans qffut, la gueule mouvant vers la senestre et tenant de ses pattes une croix delaquelle îl frappe un serpant (une guivre) en pal. L'ecu est supporte par Vaigle bicephale du Saint-Empire qui le porte en abime sur le poitrine. Supporte deux guerriers feodaux en armure. Cimler: Casque gomme de la couronne de comte portant en cimler une tour sommee d'une seconde tour. Devîse: Honor et Patria*

(Blasonnement impromptu); n. M.C.]

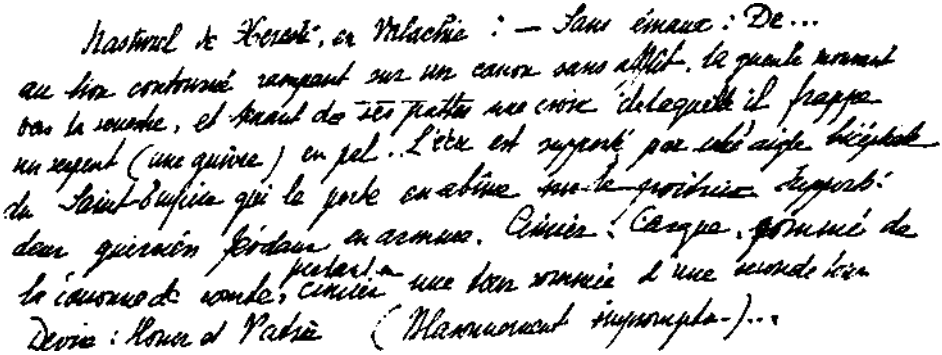

[Năsturel de Hereşti, en Valachie: – Sons emaux: De... au llon contburriâ rampant sur un canon sans affut, la gueule mouvant vers la senestre et tenant de ses pattes une croix delaquelle ti frappe un serpaiit (une guivre) en pal. L'ecu est supporte par l'aigle bicephale du Sairit-Empire qui le porte en abîme sur le poitrtne. Supporte deux gtierriers feodaux en armure. Ctmier: Casque gomme de la couronne de comte portant en ctmier Une tour som- mee d'une seconde tour. Devise: Honor et Patria (Blasonnement impromptu); n. M.C.]

Năsturel de Hereşti, în Valahia: Fără emailuri. Pe fond... cu leu din profil ridicat pe un tumfără afet, cu botul întors spre partea dreaptă a scutului şi ţinând în labe o cruce cu care loveşte un şarpe monstruos în banda largă din mijlocul scutului. Scutul este ţinut pe piept de vulturul bicefal al Sfântului Imperiu, îrt *centru. Susţinut de doi războinici feudali în armură. Deasupra, cască lipită de coroana de conte purtând în vârf un tum încununat de un al doilea tum. Deviza: Honor et Patria. Blazon improvizat.* (în fr. în oiig.; n. ed.).

NEGRI
(MOLDOVA)

După arborele genealogic păstrat în familie şi autentificat în 1833, se vede ca început al genealogiei acestei familii, trăind prin secolul al XVII-lea: MAVRODIN zis GRECUL. Acesta avu doi fîi: Mavrodin şi Apostol. Urmaşii celui dintâi păstrară numele vechi până în zilele noastre, ai lui Apostol s-au numit mai târziu Negri.

MAVRODIN

MAVRODIN VISTIERUL fiul primului Mavrodin, trăia la începutul veacului trecut. Avu fîu pe: ESTATIE MAVRODIN PITARUL. Fiul acestuia era clucerul VASILE MAVRODIN, care este tatăl stolnicului TEODOR (care avu patru copii) şi al vornicului LUPU MAVRODIN. Acesta, însurat cu A. Teleman a avut patru fii: Gheorghe, fără copii: ION MAVRODIN, strămutat în Bucureşti împreună cu fratele său ALEXANDRU, care în 1832 era inginer; şi stolnicul MIHALACHE MAVRODIN, de asemenea inginer.

Acesta a avut fîu pe căminarul MANOLACHE, tatăl a cinci copil: colonelul PETRE MAVRODIN f 1896; Profira t; VASILE MAVRODIN, fost inginer (1852-1889), având cinci copii: Ema, MIHAI, VASILE, Elisabeta şi Alexandru; în fine maiorul IORGU MAVRODIN f, al cărui copii sunt: Mihai şi Natalia.

Mai sunt alte branşe cu descendentii lor, precum cea numită *MAVRODI,* alături cu alţii ce poartă acest nume de origine grecească, de curând în ţară şl care nu au a face cu dânsa.

NEGRI

APOSTOL, fiul lui Mavrodin de la 1680, a avut trei feciori: TODER, GHEORGHIŢĂ vistierul şi MITREA vornicul.

VISTIERUL GHEORGHIŢĂ a avut un fiu şi două fiice: Anlţa Beldiman, Catrina, soţia serdarului Vicol şi

NEGREA JICNICERUL. Acesta"' transmise familiei sale numele de Negrea sau Negri şi a avut patru copii: două fete (Ancuţa şi Nastasia) şi doi fii din care descind actualii:

1. COSTIN NEGRI banul, în 1748 era încă copil, fiind pe lângă principele Mavrocordat cu alţi fii de boieri (Letop. III, 174). El a avut patru copii: MIHALACHE ser- dar, Safta, soţia lui Ştefan Catargi; Catinca, soţia lui Ion Kostache şi Aga PETRACHE NEGRI. Fiul acestuia este COSTACHE NEGRI (1812-1876) om politic însemnat. în mişcarea de la 1848 s-a făcut celebru, mai ales piintr-un faimos discurs pentru unirea românilor. Patriot şi orator de frunte, a luptat pentru Unire, cu contemporanii săi. t la 1876. .

2. Paharnicul ION NEGRI, frate cu Costin, a avut următorii copii: Caterina, soţia banului G. Hermeziu, Smaranda, a spătarului Botez, Ileana Patraşcu: MIHALACHE NEGRE, care a avut fiu pe IOAN: şi CONSTANTIN NEGRI spătar.

Vechiul strămoş al acestei familii se zice că era VORNICUL NEGRE, boier consilier al lui Alexandru cel Bun, de la 1402-26. PAHARNICUL NEGRE s-a ilustrat în războaiele lui Ştefan cel Mare, precum la Cosmin în 1497. înainte, un alt paharnic NEGRE fusese decapitat de Ştefan Vodă la Vaslui în anul 1471, fiindcă era contra unei păreri a Domnului. PETRAŞCO NEGRE, ginerele lui Petre Şchiopul, a plecat în exil cu socrul său, a fost înscris în cartea de aur din Veneţia şi a murit la Barcelona. în

vechile hrisoave vedem această familie ca proprietară a vechii moşii Negreşti, (v. Alecsandri, note la Dumbrava roşie). Din aceşti

străbuni ai familiei ar descinde familia de mai târziu Negri, care nu ştim prin ce împrejurări a luat numele de Mavrodin.

în afară de familia din Moldova, Negre sau Negri, la finele veacului trecut'* s-a distins printre boieri familia Negri, fanariotă din Bizanţ şi de origine italiană. în evul mediu, un străbun al ei, NEGRI, era Gonfaliere de Milan în secolul al XlV-lea. Cam în acelaşi timp ei se mutară la Constantinopol în Galata.

MARELE POSTELNIC TEODOR NEGRI, veni cel dintâi în (âtă. însurat cu Sultana Rizo-Nerulo a avut patru Cbpii: GEORGE JMEGRI mare hatman, însurat cu Maria Şuţu; CONSTANTIN NEGRI CAIMACAMUL, de la 1821. „Costache Negri, al lui Calimah cumnat", cum zice Beldiman în *Tragodia,* era caimacam în Bucureşti împre- /ună cu Vogoride la 1821, în care an fu chiar omorât. Era *I)* căsătorit cu Efrosina Mavrogheny; IOAN NEGRI ţinu pe 4, Caterina Mano; iar al patrulea ALEXANDRU NEGRI a fost consilier de stat în Rusia şl avea de soţie pe Elena Ipsllantl.

Descendentii de azi ai acestei familii sunt stabiliţi în Grecia.

NEGRUZZI
(MOLDOVA)

Numele actual al familiei datează din secolul trecut când a înlocuit pe cel de „Neniu”. Pe la mijlocul secolului al XVII-lea trăia: NENIUL LOGOFĂT MARE sub Vasile Vodă. Lupu, după cum e atestat de un hrisov al acestui domn din anul 1651. Acesta avu de fiu pe:

GAVRILAŞ NENIU mare logofăt al Moldovei în anul 1667, cum se vede în hrisovul lui Alexandru Vodă, din acel an. De el vorbeşte şi letopiseţul Moldovei ca boier mare (v. ed. Kog. tom. III). Prin documente posterioare se dovedeşte ca fiu al său:

IANAKE NENIU (1740) poreclit NEGRUŢ. Acesta e adeverit şi în anul 1811 octombrie 28, când murise de mult, într-o carte de judecată a divanului în pricina moşiei Larinţii. în anul 1749 boierul Enache Negruţi era printre cei care au iscălit actul de emancipare al vecinilor.

VASILE NEGRUZZI, care trăia pe la sfârşitul secolului trecut, începe a purta supranumele tatălui său, rămas al familiei. Soţia sa era fata lui Danu, de la care avu patru băieţi şi două fete: Darica Vidraşcu şi Ruxandru Negură. Aceşti patru fii ai lui: DINU, GHEORGHE, MANOLE şi ENACHE erau mult iubiţi de logofătul C. Balş Ciuntul, care-i avea pe lângă sine.

1. GHEORGHE N., al doilea ca vârstă, avu titlurile de vel serdar şi agă, şi din soţia sa, fata Clucerului Ilschi, avu patru copii, dintre cari ENACHE la rândul său, avu doi: Natalia Tăut, şi EUGENIU NEGRUZZI (fiică: Noemie).

2. MANOLE, al treilea, n-avu urmaşi şi muri în Basarabia.

3. ENACHE, flul mai mic al lui Vasile Negruzzi, căminar în 1823, fu apoi Spătar şi se înşură cu fiica ser- darului Alexandru Voinescu, având două fiice: Catinca şi Elena Ghica, iar fiu pe:

ALEXANDRU NEGRUZZI, în Iaşi. Fii: ŞTEFAN, ALEXANDRU, TEODOR NEGRUZZI şi d-na Boldur Costache., . ‘ .

4. DINU NEGRUZZI, flul mai mare al lui Vasile, în 1805 are rangul de vel clucer. El moare pe la anul 1823. Om de instrucţie aleasă, ca şi fraţii săi, e tatăl lui:

COSTACHE NEGRUZZI (1809-1866), fost agă„postelnic etc. Pe lângă că ocupă funcţiile cele mai înalte ale ţării, C. Negruzzi se distinse ca un scriitor de valoare. El e aproape cel dintâi literat care scrie într-un stil curat românesc. E cunoscut mal ales prin nuvelele istorice, care sunt admirabile: „Sobleskl şi românii” şi cu deosebire „Lăpuş- neanu”, un adevărat cap de operă ca descripţie şi stil. El mai lasă scrisori: ,.Aprodul Purice”, episod în versuri, poezii şi traduceri: scoase şl mai multe Jurnale. încă din tinereţe era deputat; iar în 1862 ministru de finanţe. Om cult şi patriot, Negruzzi muri în 1868 (25 august) şi fu îngropat la biserica din Trlfeşti, pe care o zidise (1839).

Fiii săi au fost: LEON, IACOB, GHEORGHE şi Elisa, căsătorită Mavrocordat.

LEON NEGRUZZI, are cinci fiice (Suzana, Natalia, Elena, Maria Ana) şi doi fii: CONSTANTIN, inginer şi MIHAIL.

GHEORGHE NEGRUZZI are fiică pe Margareta.

IACOB NEGRUZZI, al doilea fiu al lui Constantin, n. 1836 la Iaşi. Membru al Academiei române, fost profesor la facultatea de drept. A dirijat timp de mulţi ani revista „Convorbiri literare", pe care o fondase cu Societatea Junlmei (1867), la care au colaborat marii scriitori ai ţării. Printre uvragiile sale se pot cita: *Copii după natură. Poezii* etc. Căsătorit cu Maria Rosetti.

Marca veche a familiei, cum o avea Constantin Negruzzi cuprinde un craniu omenesc.

NICULESCU
(VALAHIA)

Origina numelui acestei familii e de la munţii Niculele şi se zice că datează de trei secole. Printre ascendenţi au fost: ASANACHE NICULESCU, care avea mari proprietăţi în jud. Râmnicul-Sărat şi care a dat numele său unei biserici. Apoi IORDACHE NICULESCU, în secolul trecut.

Familia actuală se trage din opt fraţi Niculeşti, ce trăiau la începutul secolului:

1. ALEXE NICULESCU, cel mal mare, a avut fii pe: HRISTODOR NICULESCU, care însurat cu Elena Băbeanu avu un fiu şi patru fete: Sofia Urdăreanu, Ecaterina Slătineanu, Zoe Polizu, Maria Mavrodolu, şi

ALEXANDRU NICULESCU, însurat cu Maria Kretzulescu, având copiii următori: Elisa baroană d'Eder, Ecaterina V. Balş, Alexandrina Ştef.Fălcoianu şi ALEXANDRU NICULESCU fost căpitan, al cărui fiu este GRIGORE NICULESCU.

2. ...NICULESCU, fratele lui Alexe, avu fiu pe ALEXANDRU NICULESCU. Acesta e tatăl a cinci copii: Costache t; NICOLACHE NICULESCU, ai cărui fii sunt GRIGORE şi NICOLAE: Stavarache t: Maria Slătineanu şi Zoe Hrisoscoleu.

3. Al treilea din fraţi avu fii pe: colonelul CONSTANTIN NICULESCU, însurat cu Zoe Bujoreanu şi pe IORGU. – CONSTANTIN a lăsat doi copil: Zoe şi LEOPOLD NICULESCU, căsătorit cu Ant. Barbe şi având fiu pe LEOPOLD şi pe Marcelle.

4. NICOLAE, însurat cu o Drugănească, avu un fiu.

care după numele mamei sale se numi CONSTANTIN DRUGĂNESCU, mare clucer. Acesta avu copii: t ALEXANDRU NICULESCU de la lanca, căsătorit cu Maria Jianu; are doi fii: Alexandrina Popovici; Maria Văleanu (căsătorită cu COSTICĂ VĂLEANU, dintr-o familie boierească din Oltenia. Copiii lor sunt: Sofia Văleanu, colonelul Văleanu, Constantin Văleanu, maior Văleanu, Efrosina general Băicoianu, Maria general Poenaro, Viorica N. Filitti. Fratele lui Costică era IORGU VĂLEANU^ fost ministru, însurat cu Haricleia Zătreanu, având trei fiice: n.a.); soţia colonelului Gramont şi Elena Băbeanu (Fii: Mihail şi maior Alexandru Băbeanu; n.a.)

5. Un NICULESCU e tatăl lui Iosofache sau IOSEF NICULESCU, care avu doi copii: It. NICOLAE NICULESCU, (are doi copil) şi Ecaterlna Singuroff t.

6. Al şaselea e tatăl lui GHEORGHITĂ NICULESCU, care a avut copii pe: Sofia, ION şi VLADIMIR, ambii decedaţi.

7. ... NICULESCU, tatăl marelui vornic CONSTANTIN NICULESCU (zis Câţă). Acesta, însurat cu Maria Băbeanu are fiu pe CONSTANTIN, adoptat Andreesky.

în fine, al optulea avu de la soţia sa Elenca fiu pe ION NICULESCU (căsătorit cu Efrosina Burky) şi fiică pe Alexandrina Direcliu t.

OBEDEANU
(VALAHIA)

Originea acestei familii din Craiova pare a fi italiană, în cartea de aur a cavalerilor de Malta, se găsesc înscrişi cavalerii OBEDINO, cruciaţi, prin secolul al XlII-lea (?).

Aceştia dând mai multe ramuri s-au perpetuat în evul mediu şi se poate ca unul din urmaşii lor să se fi rătăcit în Valahia şi stabilindu-se în capitala Olteniei din diferite împrejurări, au făcut aici leagănul familiei; timpul precis însă şi modul cum s-au stabilit e problematic, din lipsa dovezilor sigure.

Despre Obedeni, în cronicile române începe a se vorbi de prin veacul al XVII-lea, totuşi familia exista de mult printre boierii ţării, având ca moşie a lor de baştină Obedinu din judeţul Dolj.

Se zice despre un OBEDEANU, căpitan de roşii, împreună cu spătarul Mihai Bengescu, că trăiau în timpul lui Mihai Vodă Viteazul. – Despre urmaşul acestuia şi despre el, documentele nu ne raportă nimic.

PÂRVU MARE PAHARNIC OBEDEANU era vel armaş la anul 1651; iar un document din anul 1672 ne arată pe „paharnicul Obedeanu” ca stăpânul moşiei Tismana, pe care se află mănăstirea cu acelaşi nume, din Gorj. Acest boier a luat parte activă în timpul răscoalei de sub Radu Vodă Tomşa, fiul lui Leon Vodă Tomşa. Vodă făcuse boieri mari pe câţiva greci obscuri, cum: Balasache, Soflălăul şi Pavlache. Boierii olteni trimiseră pe serdarul Obedeanu cu miliţiile; el venind la Bucureşti, se uni în taină cu toţi boierii, între care Cantacuzenii şi

Stroe Leordeanu (care apoi se dete la o parte) şi făcură răscoală cu popor mult, mergând la palat, detronând pe principe şi închizând pe greci în ocne, după care îi omorâră (1668). Acest subiect e cuprins într-o tragedie a serdarului Strâmbeanu din Craiova (1859; *Radu Vodă şi miniştrii săi;* tragedie în 5 acte). Dedicaţia e memoriei lui Obedeanu şi începe astfel:

,,Bravat-au tirania străbunul Obedeanu, E faptă brillantă ce-aprinde focul stins în inimă, în peptul a oricărui român, Şi-i dă speranţe sacre că neamul nu e-nvins...” etc. PETRU OBEDEANU căpitanul de dorobanţi, fiul celui din 1668; despre care vorbeşte Fotino (Ist. Daciei, tom. II, tr. Sion), în 1699. El fu trimis de Brâncoveanu Vodă împreună cu Comea Brailolu Banul Craiovei şi alţii spre a primi pe Sultan la Cerneţi. în anul 1716, Petru Obedeanu are un rol însemnat ca mare serdar al oştilor Olteniei; îl găsim la bătălia de la Peterwardein şi ca sol la curtea vieneză. Nicolae Mavrocordat trimese pe Obedeanu cu Banul Bujoreanu: ,,să neyoiască că doară ar putea desplăti pe românii de peste Olt de către nemţi şi să gonească catanele nemţeşti” (Şincai, III, 390).

• Obedeanu şi cu Brălloiu înşă bat la Târgu Jiu pe tătarii şi turcii lui Mavrocordat şi cel dintâi, unit cu Principele Eugeniu de Savoia aliatul oltenilor, lucră împreună cu Băleanu, Bujoreanu şi Golescu Radu spătarul, ca să închine ţara nemţilor, să o scoată de sub turci şi să alunge pe Mavrocordat. Aceasta se şi întâmplă, căci peste 10 luni de domnie, în ziua de 14 noiembrie, boierii olteni veniră în Bucureşti şi detronară pe Mavrocordat, ducându-l la Sibiu (v. Brăiloiu). în 1718 era mare vornic.

Petru Obedeanu în anul 1688 a reparat şi rezidit biserica Sf. Dumitru din Craiova, unul dintre însemnatele monumente ale Olteniei, şi a cărei zidire se atribuie celor doi fraţi imperatori româno-bulgari Petru şi Asan (sec.

XII). Petru Obedeanu, vechiul ctitor al ei, a fost îngropat în chiar această biserică şi la dărâmarea ei, acum 12 ani, s-a găsit în mormânt hainele perfect conservate în mătase de Veneţia şi broderii de aur, însă sculele fuseseră furate, căci mormântul era dezvelit: ,,ce suflet negru şi blestem, zice d. Pessiacov, o fi urmărit pe bietul Obedeanu până în mormântul său...” (în Sf. Dumitru Băneasa, 1884).

Petre Obedeanu mai zidi încă în Gorj mănăstirea Cioclovina din Vale şi fusese ctitor şi la mănăstirea Jitian de lângă Craiova. El locuia în Craiova la capătul căii ce se numi de-atunci „Calea Obedeanu” şi tot cartierul acela luă numele său. înspre acea mahala, locuiră toţi boierii Craiovei de odinioară.

Obedeanu era foarte bogat şi poseda la aproape o sută de moşii cari se ţineau lanţ de la Craiova până la Cerneţi.

Soţia lui se numi Caterina. El mai avu doi fraţi: unul Mihail (1720) şi celălalt Nicolae.

Un RADU OBEDEANU (pe la 1700) avea o fiică, soţia lui Mihai Bărbătescu paharnicul.

BANUL NICOLAE OBEDEANU, frate cu Petru, îl găsim purtând acest titlu în timpul domniei lui Nicolae Mavrocordat în 1716. în timpul revoluţiei boierilor, unde fratele său era capul, el fuge din Craiova şi părăsind bănia, era ,,cât pe-aci să fie prins de serdarul Barbu Brăiloiu care era în conspiraţie” (Scrisoarea lui Barbu Brăiloiu către generalul Steinville 1716, în Hurmuzache, VI.) Aceasta din cauză că Nicolae Banul nu era partizan al politicii celorlalţi. El avu un fiu de care vom vorbi mai la vale.

Petru Obedeanu avu de fiu pe CONSTANTIN OBEDEANU, care în 1724 repară a doua oară biserica Sf. Dumitru, fiind vel stolnic; în 1730 a fost mare paharnic: şi peste doi ani în 1732, când Oltenia era supusă Austriei încă din 1718 prin tratatul de la Pasarovitz, îl găsim consilier imperial al lui Carol VI al Austriei; în 1740 e

caimacam al Craiovei. Constantin Obedeanu fu căsătorit cu Stanca Brăiloiu şi zidi în 1733, fiind consilier, mănăstirea Stăneşti din Gorj, unde se vede zugrăvit el cu soţia şi copii şi unchiul lor Constantin Brâncoveanu Vodă. într-un document găsit acolo, se vede viaţa domnească ce ducea şi luxul de care era înconjurat. Surorile sale: Despa, fu măritată cu vel comisarul Radu Comăneanu şi Maria, cu vel Banul Constantin Filipescu. El avu de fii pe: CONSTANTIN şi pe DUMITRAŞCO zis BĂLUTĂ, care era foarte frumos, de unde se şi numi aşa. Fost mare stolnic şi însurat cu Bălaşa Fărcăşanca; apoi două fete: una măritată după clucerul Strâmbeanu şi alta Marica măritată cu marele vornic Ştefan Pârşcoveanu din Craiova, unde fu ales domn în 1774; însă alegerea nu fu confirmată de sultan, numit fiind Ipsilante.

Constantin Obedeanu consilierul zidi în 1748 în Craiova lângă casa sa, o biserică ce se numi „Obedeanu". Tot aici după voinţa sa testamentară, în 1774 Ipsilante deschise „Şcoala Obedeanu", prima şcoală românească în Oltenia. în 1753 îşi făcuse testamentul şi lăsă acestor aşezăminte nouă moşii din o sută [Cine *avea 100 de moşii de ce neam mare trebuia să fie?; n. M.C.]* ce le avea de la tatăl său (care testament e azi în posesia d-lui V. Obedeanu, strănepotul său).

<5^ tM^
-'it' ^
M<^-
â/ea k^^-

Dumltraşcu Băluţă avu de fii pe PETRU OBEDEANU MARE LOGOFĂT în Valahia, şi două fete căsătorite: una cu clucerul Argetoianu şl alta, Smaranda, cu Pândele Otetelişanu, mare caimacam al Craiovei. Petre Obedeanu se căsători cu Elisabeta Florescu, fiica marelui paharnic Manolake Florescu şi avură un singur copil, pe Vasile, azi în viaţă. Aceasta a fost a treia căsătorie: în prima ţinuse pe fiica vornicului Kretzulescu cu care nu avu copii, a două oară pe fiica vornicului Slătineanu, cu care avu un fiu IANCU OBEDEANU, t la 30 de ani, fără descendenti.

COLONELUL VASILE OBEDEANU, şeful familiei de azi, fiul precedentului. Militar, intră ca ofiţer în armata

otomană, primit cu gradul de căpitan în regimentul de gardă; făcu campania din 1853 şi apoi a Crimei! (53), la atacurile de la Alma, Tractir, Sevastopol şi Balaclava. După aceea reveni în tară, luând parte la actele politice.

în 1859 fu primit în armata română, în lănceri; în 1863 demisionează. Deputat în 1864 până la 66, a proclamat în Cameră dinastia străină. în 1877 luă parte în campanie. Căsătorit cu Natalia, fiica marelui vornic Alexandru Miclescu, din care căsătorie avu patru băieţi: ERNEST, *[Nenea Emest, falcă prăjită; actualul şef bărbat ornamental. Ce oameni! Ce timpuri!;* n. M.C.] EDUARD, OSCAR şi CONSTANTIN; şi trei fiice: Ecaterina, Olga şi Alice. Aceştia sunt singurii descendenti actuali ai familiei.

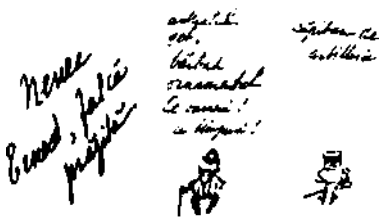

Din Nicolae Obedeanu, Banul Craiovei din 1716, s-a născut un fiu ŞTEFAN OBEDEANU, însurat cu o Isvoranu. Acesta avu un singur fiu de asemenea numit ŞTEFAN, vel stolnic, de la care se născu:

NICOLAE OBEDEANU, care căsătorit cu Mariuţa, avu o fiică ALEXANDRINA, măritată cu un boier CRETIANU, din Bucureşti, cu care avu cinci copii, ce luară numele de Obedeanu după mamă, şi prin voinţa bunicului lor Nicolae. Aceştia au fost:

GRIGORE OBEDEANU MARE LOGOFĂT, contemporan cu vărul său Petru Obedeanu, din Craiova. Logofătul Grigore Obedeanu era foarte bogat, locuind în dosul mitropoliei lângă Dudescu cu care se înrudea, de asemenea foarte bogat. El avea case şi la Zlătari.

Muri în 1857, cu 4 ani înainte de Petre Obedeanu (f 1861). Grigore Obedeanu ţinu pe Zoiţa Polizu şi avu pe Grigoriţă t 16 ani, şi o fată Maria, măritată cu Şutzu.

Surorile lui Grigore logofătul au fost CATERINA, soţia marelui vornic Sc. Cornescu şi Elena măritată cu vornicul Alexandru Rosetti.

în Craiova, azi, din instituţiile Obedenilor sunt:

Biserica şi şcoala Obedeanu, iar cu numele lor: o stradă, fântânile şi moşia Obedeanu, în afară de Obedenii din

Ilfov şi din Vlaşca, foşti înainte Văreşci, ai lui Grigore logofătul. Portretul lui Obedeanu consilierul, fondatorul aşezămintelor din Craiova se află la pinacoteca din Bucureşti, pictat de Constantin Lecca. Documente de-ale familiei se găsesc în arhivele Statului, la Academie, la mănăstirea Stăneşti, Cioclovina, Biserica Obedeanu şi la

moşiile ce altădată au fost în neam.

Piesele scutului sunt: florile de Lys (crin) pe fundal albastru: Zalele de armură; crucea de Malta roşie, pe aur; delfinii, pe fundal azur – Casca cu coroană, supramontată _ de leul Banatului Olteniei. *[Etrange ecu! De fraiche allure.*

C^ *Les familles nobles roumaines devraient meubler leurs ecus des signes oufigures qui composaient les sceaux de leurs ancetres et non pas de ces fantaisies etranges autant qu' invraisemblables!;* n.M.C.][x]

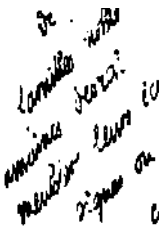

W^7

x*) Straniu blazon! De proaspătă formă. Familiile nobile române ar trebui să-şi,.mobileze" blazoanele cu semne sau figuri care compuneau peceţile strămoşilor lor şi nu cu aceste fantezii de aiurea, atăt de incredibile! (în fr. în orlg.; n. ed.).*

OLĂNESCU
(VALAHIA)

Familia e originară din Oltenia, din judeţul Vâlcea, unde a stăpânit de secole moşia numită Olăneşti. Această localitate e situată în regiunea munţilor spre nord-vest de oraşul Râmnic şi printr-însa trece râul Olăneşti, pe valea căruia se află băile termale de la Olăneşti.

Mai multe legende circulă în popor despre un personaj legendar: *Olan* sau *Olai.*

La Olăneşti se arăta nu de mult şi poate chiar azi, o stâncă purtând numele de „piatra lui *Olai* ". Se zicea că acel Olai era un senior venit din Ardeal şi că pe acea stâncă s-a oprit spre a-şi aduna ceata împrejur. Apoi în faţa poporului adunat s-a învârtit cu calul pe culmea strâmtă a stâncii, căreia s-a dat numele de „piatra lui Olai”.

Relatorul acestei legende adaugă: „De la acest Olai se trage neamul Olăneştilor". Se mai zice că domnitorul de atunci (?) spre a-l răsplăti pentru faptele sale eroice, ia zis că tot terenul ce va ocoli de la răsăritul la apusul soarelui să fle al lui şi astfel domeniul ce a stăpânit s-a numit după el, Olăneşti.

(Tradiţia familiei spune că neamul se trage din Ardeal şi chiar d. Pană Olănescu spunea că mai era un urmaş al familiei pe acolo, t fără copii).

Legenda schitului Cetăţuia (v. Dicţ. geogr. al jud. Vâlcea de C. Alexandrescu, pag. 86), arată că în vechime un domn Bassaraba era mare vrăjmaş cu alt domn OLEA, despre care a rămas şl un cântec în popor. D. Hasdeu, citând această legendă, arată că acel Basarab este Negru

Vodă de la anul 1230, iar Olea, un „OLAN”, principe sau crăişor tătar.

în faţa mănăstirii Cozia se află o piatră mare, care i se zise de popor: masa lui Olănescu.

După documentele autentice ale familiei, aflate în original sau copii autentice în posesia d-lui Gr. P. Olănescu, foarte numeroase, se poate stabili perfect genealogia ei, începând de la anul 1500 până azi, timp de patru sute de ani. încă în secolul al XV-lea, trăia boierul:

POPA FRÂNCU, care primeşte de la Io Radul Voievod, în anii 1505 şi 1506, confirmare peste mai multe moşii, împreună cu fiii săi. El pare că se născuse pe la 1450, fiind deja în vârstă în 1500. Nu ştim dacă titlul de *popa* ce poartă era o poreclă sau dacă era chiar popă. El avea încă doi fraţi:

STANCIU BANUL, pe care Vlad Voievod îl numeşte „boier din casa domniei mele”, fiind probabil rude. El e confirmat de documente din anii 1510, ‘16, ‘17. Murind, fu îngropat cu marele Ban Barbu Craiovescu la mănăstirea Pantocrata de la muntele Athos. Pe mormânt se citeşte o inscripţie în slavoneşte. Desigur el e acel Stanciu Portarul, de care vorbeşte cronica (Cr. anon. Mag. ist. IV, 269), că a perit la 1523 în luptele lui Radu de la Afumaţi cu turcii. Alt frate al său era NEAGU, dovedit prin hrisovul din 1510, unde se spune că n-avu copii.

Copiii lui Popa Frâncu au fost: NEAGOE, care în 1512 a vândut fraţilor partea sa din Pauşeşti. STANCIU logofătul, menţionat în hrisoave din 1518-19, pentru moşie în Volnigeşti. Filiaţia familiei se continuă prin al treilea fiu al lui Frâncu:

TUDOR GRAMATICUL. Hrisovul lui Basarab Voievod din 1505 spune: „care este în curtea domniei mele”, deci era înrudit cu Domnul. Acte conflrmatoare dintre anii 1506-1527. El a fost ucis din ordinul lui Radu Vodă Călugărul între 1540-44 şl averea lui confiscată. Cei trei feciori ai săi, cari la 1545 redobândesc împreună de

la Mircea Voievod moşia Voinigeşti, confiscată tatălui lor, au fost:

PÂRVU pârcălabul, 1545.VLAD comisul, şl RADU MARELE LOGOFĂT, şi postelnic: acesta era însurat cu ®

Neacşa logofeteasa, fiica marelui Ban Dobromir (1545), şi ' avu patru fiice. El a fost tăiat în anul 1568 de Alexandru [Vodă Mircea, după cum raportează şi cronica (v. Şincai. tom II, p. 351). Boieri emigraţi în Ardeal, întorcându-se la venirea acelui domn, după trecerea de două luni mulţi dintr-înşii fură ucişi, între care: „Radul logofătul din satul *Drăgoeşti,* Toader din Bucov, Mircea feciorul Vistearului Foristie, Calota, Radu stolnicul din Boldeşti, Radu feciorul vornicului Socol...” ş.a.

VLAD COMISUL, fratele său şi fiul lui Tudor Gramaticul, redobândi la 1545 moşia Voinigeşti a tatălui său, ce fusese dată lui Radu din Râmnic. Mircea Vodă zice în hrisovul de restituire: „iar acum Radu din Râmnic a pierdut-o prin vicleşug rău faţă de domnia mea”. Vlad avea moşie şi locuinţă în Drăgoeşti.

Copiii săi sunt: MICU, (1580), STAN (1596), OPREA banul şi STANCIUL.

Din OPREA BANUL, citat 1574, 1580,(15)96, însurat cu jupâneasa Vladala, fiica lui Fărtat pârcălab şi vornic de Drăgăşani, s-au născut patru copii. Soţia sa se călugări sub numele de Eufrosina Monahia. Copiii lor au fost: Maria, 1580, soţia lui Popa Vlad: STOICA logofăt, 1612, care avu fiu pe CHESAR şi pe VLAD logofătul de Olăneşti, (însurat cu jupâneasa Stanca, având un fiu STOICA, 1680). RADU de Olăneşti (1580), tatăl lui VLAD (1632) şi al lui ANGHEL Tocsabei zis Bocăneţu (1632), a cărui fiică Maria ţinu pe Avram; şi STAN logofătul.

STANCIUL LOGOFĂTUL DIN OLĂNEŞTI, frate cu Oprea, fiul lui Vlad, a continuat spiţa familiei. Citat 1577, [15]80, fusese şi spătar; t pe la 1590. După cum se probează prin documentul din 1613, el a lăsat un fiu tot cu numele de Stanciu, adică.

STANCIU VEL LOGOFĂT OLĂNESCU, t 1612. De la soţia sa, jupâneasa Dobra Rudeanca, a avut şase copii. El poseda moşie în Rădăcineşti. (Acte din 1596, 1612 etc.) Doi din fiii săi, MICHAI şi VLAD n-avură copii, iar ceilalţi patru au fost:

1. EFTIMIE LOGOFĂT OLĂNESCU, 1670. A avut patru băieţi: BARBU, SIMA, VLAD şi UDREA logofătul. Ramura lui se stinse.

2. GORAN LOGOFĂT OLĂNESCU, era logofăt de divan. Numeroase documente privitoare la el au rămas dintre 1625-86, pentru cumpărări de moşie. El a avut cinci fii: DIMA, fost spătar şi căpitan, 1668-75; PETRU; MIHU postelnic Olănescu (1723) care avu fiică pe Maria (călugăriţa Martha); RADU CĂPITAN Goran t 1775, însurat a doua oară cu jupâneasa Catinca Uescu (Familia Uescu, boierească din Vâlcea, se afla la începutul secolului actual în Bucureşti. Catinca Ueasca trăia pe la 1750. Sunt azi descendenţi: căpitanul Vasile Uescu etc.; n.a.) 1779, de la care avu un fiu, DINU, fără posteritate; şi al cincilea: MATEI Olănescu, între 1667-89.

3. STROE LOGOFĂTUL OLĂNESCU, 1656, fratele lui Goran, avu de la soţia sa, Păuna, fiu pe POPA GHINEA.

4. TUDOR OLĂNESCU logofătul, citat în documente dintre 1642-73, e al patrulea fiu al Standului Olănescu. El se însură cu o jupâneasă Slăvitească şi avu cinci copii, din care:

DRĂGHICI CĂPITAN OLĂNESCU, avu trei fii (Toader, Nicolae şi Hristea) fără urmaşi. Soţia sa era Caterlna Otetelişanu. E citat prin acte dintre 1707 şi 1750 şi e cel care rezideşte biserica din Olăneşti cu hramul Sf. Nicolae. (Autorul dicţionarului jud. Vâlcea spune că fusese fondată la anul 1551 de Drăghici şi G. Olănescu, fără a cita documente; n.a.).

Deasupra uşei de intrare se află inscripţia următoare: ,,Cu vrearea tatălui şi cu ajutorul fiului şi

> săvârşirea sfântului Duh. am zidit această biserică întru cinstea Sf. Arhiereu Nicolae, din temelie cu toată cheltuiala robului lui Dumnezeu Jupân Drăghici Olănescu şi Jupâneasa Ecaterina de Otetelişanu, domnind Io Voievod Mavrocordat şi Episcopul Râmnicului Damaschin, i Ispravnicul Popa Ghinea" – iulie 20, Leat (7226) 1718. – Piatra mormântală a acestui boier, tot în acea biserică zice: ,,Sub această piatră odihneşte robul Iul Dumnezeu căpitan Drăghici Olănescu, decembrie 14 (7240)" 1732.

Pe pereţii aceleeaşi biserici sunt zugrăviţi cititorii ei,

anume: Jupân Drăghici, Jupâneasa Catlnca, cu fiii lor: Teodor, Ruxanda, Ana, Ancuţa, Maria, Hristea şi Preda. – Radu ot Olăneşti vornic cu soţie jupânlţa Ancuţa, cu copii lor; Popa Ghinea, Ion Monahul; fraţii lui Drăghici: SIMA, TEODOR, RADU şi PÂRVU, cu tatăl lor Sima; numele generalului Stelnvllle şi alţii... peste tot 35 de persoane zugrăvite pe două părţi.

PÂRVU OLĂNESCU, frate cu Drăghici se însură cu Soflca Turculeasa şi avu următorii copil: GHEORGHE, PREDA, Mihai şl Safta măritată cu boierul Roşianu. Fratele lui Pârvu: Tudosie n-avu copil.

SIMA LOGOFĂTUL OLĂNESCU, fiul lui Tudor şi unul dintre fraţii Iul Drăghici, avu de soţie pe Jupâneasa Anca Bujoreanca, de la care se născură următorii copii: Ilinca, Rugea, Maria soţia Radului Vlădescu, Drăghici care avu de fiu pe ILIE, ALEXA şi

RADU VORNICUL OLĂNESCU, care continuă după părintele său Sima, genealogia actuală. El ţinu de soţie pe jupâneasa Ancuţa Scoreiasă (familia boierilor SCOREI e originară din Făgăraş şi e cunoscută de la 27 decembrie 1392 printr-o donaţie primită de la Mircea Vodă asupra satului Score. V. Puşcariu – Fam. din Ardeal, I, 155; n.a.) şi avu patru copii. La anul 1737, în timpul administraţiei austriace a Olteniei, el e vornic (prefect) al judeţului Dolj.

Murind, fu îngropat la biserica din Olăneşti, după cum aminteşte un act posterior din 1780.

Cele trei fiice ale sale au fost: Ancuţa, Ilina, Balaşa; iar fiu:

Postelnicul CONSTANTIN OLĂNESCU (n. 1711 t 1733), care muri asasinat la vârsta de 22 ani. Un act ^ domnesc de la Vodă Ipsilanti, emanat din divan la 1780, *C<«^t^* vorbeşte că: ...el a fost asasinat întorcându-se de la Râmnic la Craiova să vază pe soţia sa care născuse un băiat. Aceasta, în anul 1733 după răzmeriţă, când Constantin dimpreună cu tatăl său Radu, mersese la Craiova să întâmpine pe Constantin Vodă. Mavrocordat, care i-a dat cu acea ocazie titlul de postelnic. Soţia sa era Ancuţa Prâşcoveanu, care născu un singur fiu:

CONSTANTIN (II) OLÂNESCU. Acesta se căsători cu Safta Topliceanu, care a murit în anul 1792, fiind îngropată la biserica Colţea din Bucureşti.

Fiul lui Constantin şi al Saftei Topliceanca este:

CLUCERUL ŞTEFAN OLĂNESCU, care trăia pe la finele veacului trecut şi începutul celui actual, fiind însurat cu Safta, fiica vistierului Costescu, de la care avu un fiu, pe:

DINCĂ OLĂNESCU fost VEL-PAHARNIC şi vomic- ispravnic de judeţul Vlaşca. t în anul 1841. Din prima căsătorie cu Ana Conduratu nu avu nici un copil, iar din a doua cu Catinca, fata lui Bellu, doi băieţi: ŞTEFAN (n. 1815) şi

Paharnicul PANĂ OLĂNESCU (1816-1885). Căsătorit (1841) cu Maria Ghica. Fost director al Eforiei Spitalului Pantelimon, procuror, prefect de Dâmboviţa, deputat şi senator în mai multe rânduri etc. Era un perfect cunoscător al limbii grece şi un om foarte spiritual, pentru care era foarte iubit de Vodă Alexandru Ghica. t septembrie 1885 la moşia sa Găeşti.

Fetele sale: Elisa, n. 1842, căsătorită cu general Creţeanu, Alexandrina t, Ecaterina căsătorită cu Dem. Butculescu, Smaranda cu colonel N. Grădişteanu, şi Ana + 1875.

Fiii lui Pană Olănescu, singurii descendenti actuali ai familiei sunt:

CONSTANTIN OLĂNESCU n. 1845 Bucureşti. A studiat la Paris de unde se întoarse ca inginer; subdirector general al căilor ferate la 1883. Deputat la Dâmboviţa de la 1888-95. A făcut parte din diferite guverne conservatoare ca ministru al Lucrărilor publice de la 21 februarie 1891 până în octombrie 1895; Prezident al Camerei. Căsătorit cu Maria Filipescu, are fiu pe CONSTANTIN, n. 1876. [căsătorit cu *Jeanne I. Lahovary (div.) Un Jiu, ultimul Olănescu ... (16 generation) unique chez nous;* n. M.C.][X] *f&akrit: ot^ <h** J &£rf .fÃj/. fa fa-— id&t/- ^^^ ...*

GRIGORE P. OLĂNESCU, al doilea fiu al lui Pană, n.[1] 1848; căsătorit (1886) cu Alexandrina Ghica. întors din Paris, ocupă funcţiuni în finanţe 1871-92, director general al vămilor şi Secretar general al ministerului de Finanţe. Efor al

Spitalelor civile ca membru al familiei Ghica, fost deputat de Ilfov (1893), senator etc. A scris mai multe uvragii şi broşuri de finanţe: Buletinul financiar şi statistic al României, Călăuza vameşului, Porturile Franţei, Agiul, Harta vamală a ţării etc. [Mort *împreună cu soţia sa 30/12 Martie, 1907 într-un accident de tren la Szeghedin. Actuali Constantin, Constantin ... Grigore", n. M.C.]* *- •/t^/ Ă*,fr«ML--at ->r^-^',^^ ^c/tuĂ-'■' ^tefad^ z^fex^e^L.. . ^/f/sB-*

Armele familiei sunt: scutul împărţit în două părţi (parti). în cea dintâi pe fundal aur, trei stânci verzi, deasupra cărora e o mână armată (dextrochere) de argint cu sabie, iar deasupra spadei o mică cruce roşie. în partea a doua, pe fundal roşu o bară de argint în care sunt trei turte albastre. Deasupra căştii, ca cimier, e un leu ridicat ţinând în mână o spadă de justiţie. Deviza: Patria şi Religia.

în actul din 1694, 2 ianuarie, se află bine conservate pecetiile a patru fraţi Olăneşti.

[x]) *16 generaţii, unic la noi* (în fr. în orlg.)

^AMV • zf^^^Ku.,/>**;»*•" '/ir a, ^V J^/^W ^ J*)pAl ■^•i^^A Z '4* ^j^tZ/n, <^t^l^^ ^M^ <f«^ &yue 'WHt/e Jlme e/ma&. 'fe- jMufo., OH-W-AP '^^UA^ ,-t £ £r& Jiea^/. o&^Âîk Zrb ^rifj/^ ^Z!^^ ^far/nJ ^iv^a.^t ^ZMM^- Z«» /&. A»/ Z f^tA rţ^Uf^^.

[Olanesco: Party, au premier d'or ă trois rochers de sinople surmontes d'un dextrochere d'argent tenant une espee sommee d'une croisette de gueules, au secând de gueules ă la. barre d'argent chargee de trais tourteaux d'azur (heurtes). Cosque, en cimier un lion tenant l'espee deJustice; n. M.C.]

OTETELIŞANU
(VALAHIA)

Veche şi însemnată familie a Olteniei. Se dă ca trunchi al ei, din secolul al XlII-lea, pe la 1250, când trăia în Ungaria: contele OTTO DE LISCH. Acest senior descinzând în ţară, localitatea ce stăpâni se numi „Oteteliş", după care derivă şi numele familiei.

Genealogia urmată a Otetelişanilor începe cu RADU POSTELNIC DE LA OTETELIŞ, 1550, care trăia pe la mijlocul veacului al XVI-lea şi care e trecut şl în pomelnicul mănăstirii Căluiul din jud. Romanaţi, a Buzeştilor. Radu de la Oteteliş avu o fiică, NEACŞA, cum ne dovedesc documentele, înainte de 1610. Vechea lor proprietate, Otetelişul, se află în Jud. Vâlcea.

Descendent dintr-însul este mai târziu:

STROE POSTELNICUL din Oteteliş, în anul 1640. După documentele moşiei Runcu (din Arhiva St. Buc.), se dovedeşte posteritatea sa. El a avut copii pe: Brânduşa, măritată cu Laţco comisul (1645):

VLAD SPĂTAR OTETELIŞANU, 1656, 1659,[16]72, care avu următorii fii: UDREA LOGOFĂTUL (1681) însurat cu Păuna; MATEI născut pe la 1657, trecut în lista boierilor din Vâlcea în timpul administraţiei imperiale, cu donaţia de 35 taleri; DRAGOMIR, 1691- 1692; şi RADU OTETELIŞANU postelnic, fost logofăt (1682), însurat cu Jupâneasa Stanca (1693) şi apoi cu Păuna, având o fiică, Neacşa Călugăriţa, care a donat mănăstirii Stăneştl Jumătate din moşia Runcu. Radu e trecut împreună cu fratele său Matei şi cu Ilie Otetelişanu, cu donaţie

de 50 taleri în „catalogus contribuentum donum gratui- tum pro Sacra Caes. Regiaque ad etc.” printre boierii de clasa I din Vâlcea, (v. Hurmuzache. V, 320) anul 1719.

Un alt fîu N... al lui Stroe postelnicul şi frate cu Vlad, e tatăl lui PREDA OTETELIŞANU MARELE VORNIC, + la 1730. Era însurat cu Maria, fata lui Dumitraşco Logofăt Poenaru, având fiu pe:

BARBU OTETELIŞANU, amintit la 1720 „cum fratre suo" în lista boierilor. Acesta fu însurat cu Balaşa, fiica Zătreanului şi avu doi fii:

VORNICUL ILIE OTETELIŞANU, era în timpul administraţiei austriece a Banatului, la 1719, vornic de districtul Dolj. Lungul şi interesantul său testament e datat din 1732 şi se păstrează în condica Horezului (Arhiv. St. 571 – v. Hasdeu; Magn. Etim.). în anul 1751 Ilie Otetelişanu fiind mare vornic, zidi biserica Sf. Ilie din Craiova, după numele său, pe care o înzestră cu aşezăminte, a căror îngrijire rămase nepotului său Barbu, el murind fără urmaşi.

Paharnicul... OTETELIŞANU, celălalt fiu al lui Barbu, avu la rândul său doi fii, din care se trag două ramuri ale familiei: BARBU şi ŞERBAN.

Marele clucer BARBU OTETELIŞANU, avea în 1780 titlul de biv-vel clucer. Copiii săi au fost cinci:

MARELE VORNIC IORDACHE OTETELIŞANU, în secolul nostru, însurat cu o Socoteancă. – Uţa Rioşanca. – Aga GRIGORE OTETELIŞANU însurat cu Mariţa Benescu, t fără copii. – Manda Poenăreasa, şi

CATINCA OTETELIŞANU, măritată cu C. OTETE- LIŞANU-SURDU, din altă ramură; având doi copii: IANCU OTETELIŞANU zis LOLOESCU, şi VICTORIA, măritată 1836 cu Constantin Lecca. t în 1892 în Bucureşti în vârstă de 75 ani. – Această branşă e astfel stinsă.

2. ŞERBAN OTETELIŞANU, biv-vel stolnic şi mare clucer etc. Ca stolnic, a fost numit boier Ispravnic de Romanaţi la 30 octombrie 1783, împreună cu pitarul

Ghiurghiu; şi apoi în 1792 când avea titlul de paharnic, ispravnic de Gorj cu Dumitrache stolnicul. El n-avu decât un fiu:

NICOLAE OTETELIŞANU, vornic; căsătorit 1. cu o Sâmboteanu şi 2. cu o Bâlteanu. Având copii pe: Elena ^ Economu, Anica Clucer, Costică, Ecaterina Frumuşeanu ^^ şj Petre, [serie *de mesalliances;* n. M.C.]

COSTICĂ OTETELIŞANU, t 187..., căsătorit cu Maria Şomănescu, are copii pe: GRIGORE, IANCU, magistrat, NICOLAE, BARBU (Vava), Miţa Istrate, Elena C. Toplicescu şi Elisa Slăvitescu.

PETRE OTETELIŞANU, cel mai mic din copiii lui . Nicolae, n. 1847: colonel, comandant de brigadă. Ca ofiţer *1/J^ ^>^tu-* de geniu a luat parte distingându-se în campania din 7778. Căsătorit cu Rafaela V. Năsturel are fii pe: PETRE OTETELIŞANU şi GEORGE.

O a treia ramură, azi existentă, a familiei se trage din:

- CONSTANTIN OTETELIŞANU, văr cu Şerban şi Barbu. Era în 1783 sluger în divanul Cralovei (Ureche. Ist. I, 253): şi apoi în 1785 ispravnic de Vâlcea, în locul Jianului

Fiii lui.... Otetelişanu au fost: lancu şi Costache.

IANCU OTETELIŞANU (1795-1876), fost membru de Curte, 1831, apoi director al Salinelor 1838-41, vornic al oraşului, ministru al controlului 1851-53. Sub Alexandru Cuza, ministru de finanţe etc. Proprietar al unui mare

(^M —7? - ’ parc Şi castel la Măgurele[*tricheur emerite* –
mărele cartofi ■ yor *(Robert Macaire), a câştigat Măgurele pe un as de ... de*
la un Vrana; n. M.C.] a înfiinţat acolo prin testament un orfelinat. însurat
ia^^" de două ori: 1. cu Elena Câmpineanu şi 2. cu Elena Filipescu, n-avu copii.

Fratele său: CONSTANTIN OTETELIŞANU t. căsătorit cu Elena n. Serghiadi a avut trei copii: Elena P. Grădişteanu, *[div. acum Darvari;* n. M.C.]; ION OTETELIŞANU t 20 august 1899, Bucureşti. Căsătorit cu

Lelia Cesianu (doi copii): şi ALEXANDRU OTETELIŞANU căsătorit cu Paulina Butculescu.

Din familie, fără a le şti legăturile de rudenie, mai sunt cunoscuti boierii:

IONIŢÂ OTETELIŞANU, fost mare serdar după 1775 etc. în 1779 dă un ordin lui Preda Bujoreanu, de la divanul Craiovei ca împreună cu alţi boieri să facă o cercetare de moşie etc. – într-un raport-scrisoare către Domn, al paharnicului Hagi Stan Jianu din 1782, cu privire la diferendul pentru nişte munţi, acesta spune ,,cu scrisoarea din mai, am făcut cunoscut Măriei Sale Boierului serdar Otetelişanu...” (v. Măn. Tismana – Şte- fulescu pag. 74). IONITĂ OTETELIŞANU ca setrar, e ispravnic la judeţul Vâlcea în 1785 (februarie 26) cu stolnicul Fălcoianu. Fost şi ftori vistier (în 1780).

DRĂGHICEAN OTETELIŞANU, care în iunie 1785 ca polcovnic, era judecător al judeţului Gorj. în 1808, avea titlul de mare căminar.

PÂNDELE OTETELIŞANU mare caimacam Craiovei în acest secol. însurat cu Smaranda fiica lui Dumitraşcu Obedeanu, a avut trei fii fără descendenti: t ALECU, t IANCU şi t IORGU, şi o fată Elena, măritată cu marele,vornic Argyropol.

[Arme: Pe cămp negru o bară de aur însoţită ,,en chef’ de un soare de acelaşi metal şi încărcată de trei turnuri roşii (Otto de Lisch peut-etre}.

Ottetelichano: Du sabie ă la barre d’or, accompagnee en chef d’un soleil du meme et chargee de trois tours de gueules; n. M.C.]

PAIANU
(VALAHIA)

Originea familiei acesteia e din Oltenia, districtul Dolj.

VASILE CĂPITAN PĂIANU, care după cum arată nişte documente de hotărnicie, avu doi fii: ION şi PÂRVU, citaţi împreună la anul 1699, pe când domnea Brâncoveanu. Pârvu avu un fiu numit tot astfel, dar care pare a fi murit fără urmaşi.

M, .'fu^titl X
lfyţ£, i<, ju2HL₁
*^fT^& t^r^*

' ^îfâfyt^^^^[1]^ slugerul ot Pala, în sec. XVH, 1615, martor la vânzarea de bună voie a moşiei Găojanii lui Lupu paharnic fi^crUtaM-
*VâD/tTL. te-^^^^*
ffte»^ tiu / ^ kt^' # &%£ /

Mehedinţeanu de Jupâneasa Vladaia văduva biv-vel-dvor-ntcului strămoşesc Dan, cu nepoţii ei Tatul şi Marcul; n.M.C.] ION PĂIANUL, care trăia prin anul 1700, fiul lui Vasile vel-căpitan, avu trei băieţi. El e citat în 1719 sub ocupaţia austriacă, ca boier de Mehedinţi (secundae class). Fiii săi au fost: BARBU, TUDORACHE şi PÂRVU. PÂRVU e citat de nişte acte din anul 1724 şi avu două fete măritate: Ilinca, cu pitarul Barbu Portărescu (1742) şi N... cu Drăghici Bujoreanu.

TUDOR (Tudorache) PĂIANU, mărturisit 1749, fiul lui Ion, avu fecior pe CONSTANTIN, 1777; în fine,

BARBU PĂIANU, fiul cel mare al lui Ion şi fratele celorlalţi doi, figurează în acte 1744-76. Dânsul avu doi copii: o fiică Aniţa (1768) şi

CLUCERUL IORDACHE PĂIANU, citat 1777, iar la anul 1782 (ghenar 4) ispravnic al judeţului Gorj, numit cu serdarul Andonache. SERDARUL PĂIANU, la 11 august 1783 e ispravnic de judeţul Gorj împreună cu paharnicul Grădişteanu. (Ureche. Ist. t. I).

PALLADY
(MOLDOVA)

Originea acestei însemnate familii din Moldova pare a fi greacă, după cum spune şi Principele Cantemir. Ea apare printre boierii Moldovei încă de pe la jumătatea secolului al XVII-lea. Letopiseţul ne vorbeşte de primul Pallade cunoscut, în persoana lui:

TEODOR PALLADE SPĂTARUL, ginerele lui Constantin Vodă Cantemir. în 1683, la plecarea lui Duca Vodă cu turcii contra Vienei, el e lăsat Caimacam al ţării împreună cu Nicolae Racoviţă biv-vel logofăt. „Diferite turburări ivindu-se în Moldova din toţi boierii de ţară, sau ţinut de Doamna doar Teodor Palladi vel spătar", când soţia lui Duca plecase spre Focşani. (Letop. II, 25-27).

TEODOR PALLADE VISTIERNIC, fiul său; în 1727 şi 1731 e biv-vel ban (doc. Academ.). Sub Grigore Ghica Vodă e mare vistiernic, 1727. Era nepotul (?) lui Mihai Vodă Racoviţă. Sub domnia lui Ion Mavrocordat, trecând un Paşă mare prin Iaşi, domnul însărcină pe vistier pe lângă acesta, spre a-l îngriji: „iar foarte au mulţumit Paşa de slujba lui Palladi, de care l-au îmbrăcat pe Palladi cu blana de samur, dându-i şi un misir (cal arab) al Paşei cu frumos tacâm la scară şi aşa l-au trimes la domnul.

Văzând domnul una ca aceasta, l-au îmbrăcat şi el cu altă blană de samur, orânduindu-l şi cil doilea să ducă pe Paşa până la hotarele Hotinului etc..." (1741) (Letop. Kogăln. tom. III, 206).

în 1736, în a doua domnie, Grigore Ghica închfde pe vistierul Pallade şi pe Sandu Sturdza, pentru că ar fi

comis abuzuri în demnităţile lor, dar poate fiindcă bănuia că ar fi contribuit la mutarea lui în Moldova. El mai avu frate pe Ion (v. mai jos).

în 1683 întâlnim pe PREDA PALADE, frate (?) cu Teodor I, în tot cazul înrudiţi de aproape. Acesta fiind Postelnic mare, fuge în acel an în Muntenia, după plecarea lui Duca Vodă, împreună cu clucer Cantemir, Dabija etc,

DUMITRAŞCO PALADE, la suirea pe tron a lui Matei Ghica 1763, intră în divanul domnesc ca mare VORNIC de ţara de sus. în 1742 în divanul lui Constantin Mavrocordat fusese mare clucer. (Letopis.) Nu ştim ce rudă era cu Teodor spătarul şi cu fiii săi.

Vel SPĂTAR ION PALADE, fiul lui Teodor Palladi spătarul de la 1680. în 1723 Mihail Racoviţă Voievod: ,,iar Domniea s-au mutat în două case boiereşti, în casele lui Ion Paladi spătarul şi ale lui Constantin Costache spătarul, fiind aproape una de alta". (Letop. III, 68. N. Mustea). Domnul era rudă cu dânsul şi anume cumnat, deoarece Pallade ţinea de soţie pe Aniţa, sora lui Mihail Vodă Racoviţă. în anul 1716, cronica ne spune: „Era Paladi spătar, cumnat cu Mihai Vodă, era în cetăţue închis cu casa sa, împreună cu lordache Roset vornicul şi alţi boieri”. (III, p. 116 Letop. Amiras).

Prin fiul său se continuă familia:

CONSTANTIN PALLADE stolnicul, de la care găsim un act din 1765, pentru nişte moşii, vânzări cu un Feştilă. (Uricar XVII, 44): „Stolnicul Const. Pallade, fiul Măriei sale Domniţei Aniţei"... soţia spătarului Ion.

Fiu al acestuia este:

IONIŢĂ PALLADI vornicul, care în anul 1764 se află în divanul lui Grigore Alexandru Ghica ca vornic de Ţara de Jos şi tot cu aceeiaşi demnitate în 1767 sub Grigore Calimah. El avu încă un frate PETRACHE, al cărui fiu era COSTACHE t. care apoi la rândul său avu de fiu pe PETRE PALLADI.

Vornicul Ion Pallady avu trei băieţi, din care cel mai mic Manolache, muri fără posteritate. Ceilalţi doi:

1. IANCU PALLADY +, din căsătoria sa cu fiica lui Liteanu avu

patru copii: ION (Make), Ţinea, Elise şi Nathalie.

2. larTODERAŞ (Teodor) PALLADI t. fiul cel mare al vornicului Ion, avu din căsătoria sa cu P. Ghica, o fiică Pulcheria, căsătorită cu Emile Sturdza şi trei băieţi:

GHEORGHE PALLADY; soţie, fiica generalului Savel Mânu, din care are pe: Lucie, căsătorită cu Ed. Ghica; Mărie t. căsătorită Canari; GEORGE, ofiţer şi ALEXANDRU.

TEODOR PALLADY, căpitan în retragere, căsătorit cu o Kretzulescu; fiică, Alexandrina.

ION PALLADY, căsătorit cu Maria Cantacuzino, fost prefect în mai multe rânduri etc... Are fii pe: TEODOR, pictor, ION, VASILE şi Mărie.

Aceştia sunt singurii descendenţi autentici ai familiei Pallady.

Armele familiei sunt: – pe din două argint şi azur. Pe azur, cerb (natural) fugind. Pe argint valuri naturale, în care înoată un delfin asemenea.

PARAIANU (şi Milescu)

(VALAHIA)

Din hrisoavele găsite, se poate constata ca fiind trunchi al acestei familii, originare din Oltenia (Gorj):

DANCIU ZAMONE, care trăia în secolul al XV-lea, pe la anul 1434, posesor al moşiei Părăenii. De la acest strămoş al familiei, până în secolul al XVII-lea, nu se ştie nimic despre ceilalţi descendent! ai lui.

BANUL HAMZA PĂRĂIANU, fost mare postelnic (1601), e acel de la care familia începe a fi bine cunoscută. El trăia pe la începutul secolului al XVII-lea (1600) şi mai ştim asupra lui că soţia sa se numea Caplea şi avea de frate (?) pe Stanciu.

STANCIU POSTELNICUL din Pârăeni, căruia Matei Basarab îi dă în anul 1633 un hrisov relativ la cumpărarea unei moşii din Bueşti (Gorj) de la Dumitru şi fraţii săi, fiii Badei, pentru 3200 aspri, amintind şi de o vânzare de ţigani pentru 6000 aspri şi un cal. (Orig. Slav. Acad.) Un document îl citează pe la 1642, când era bătrân. Soţia sa era Chiajna; iar fii avu pe: Danciu, Staico şi Stanciu.

DANCIU PĂRĂIANU MARELE POSTELNIC de Mileşti apoi mare logofăt, boier însemnat. Mărturisit ca fiul postelnicului Hamza din Părăiani.

Matei Basarab, din anul 1639 dă un hrisov relativ la judecata ce au avut-o el pentru o moşie fostă a lui Radu sluger, încă de sub Leon Vodă. (Orig. Acad.) în 1648 e mare postelnic: iar în 1652 zideşte mănăstirea Polovraci (Gorj): „care biserică fost-au zidit din temelia ei jupân Danciu Părăianu marele postelnic, în zilele luminatului

domn Matei Basarab Voev....", după cum se citeşte în inscripţia din biserică. închinată la sf. munte ea a fost părăsită, dar mai târziu reparată de Vodă Brâncoveanu (1689). în biserică se află zugrăviţi: Danciu Părăianu postelnicul şi Matei Basarab: apoi fiii săi: Barbu Ban, Petru vel clucer şi Preda vel căpitan, – cum şi sora Danciului, Stanca.

Danciu logofătul Părăianu fu ucis în 1659 de « Mihnea III împreună cu mulţi alţi boieri, din cauză că nu ® erau de părerea domnului. Tot atunci fu ucis şi fiul său ' Preda logofătul; – Fotino (Ist. II) îl numeşte ..Danilă". (v. Mag. ist. IV, 351).

El mai avu doi fraţi: STANCIU II ,,ot Părăiani", pe care-l găsim în documente până la 1692; – STAICO, însurat cu Ilinca, având patru fii, din care descindea familia actuală (v. mai jos).

Milescu.

Din fiii marelui logofăt Danciu: despre PREDA MARE CLUCER, ştim din cronice (Mag. ist. IV, 315) că a fost omorât în 1658 împreună cu tatăl său şi alţi boieri, fiind logofăt: „Mihnea îndemnat de dracul, iar i-a abătut de şi-a tăiat boierii, câţi au mai rămas... Danciu Părăianu vel postelnic cu fiul său Preda Logofătul...".

PETRU MILESCU, fost cămăraş, apoi MARE CĂPITAN, fratele acestuia. într-un hrisov de la Antonie Vodă, se spune că amândoi fraţii Petre şi Barbu (1669) se lipsiseră de averea părintească, deoarece Mihnea Vodă sechestrând şi respingând-o, ei rămaseră încă şi datori. – Petre Milescu (născut 1607 ?), murise deja la 1693, având un fiu: pe STOICA, pomenit în acelaşi an, şi apoi la 1714, în lista boierilor olteni.

BARBU MILESCU MARELE BAN, fiul lui Danciu, ia acest nume, pe care de altfel îl purtase şi tatăl său, cum găsim în documente: „Danciu postelnicul Părăianu de

Mileşti", după o moşie – Boier ilustru, banul Milescu Joacă un rol însemnat în ţară pe la finele secolului al XVII- lea. în 1676 e mare comis; mare vistier 1680-1689. în 1674 un document (Arh. St. Mitr. Buc. p. 57) îl numeşte: „Barbu

Milescu ot Părăiani, vel comis”.

Cronica lui Constantin Căpitanu ne spune în 1678 că acest boier împreună cu alţi pribegi erau uniţi contra lui Duca Vodă cu Cantacuzenii, „care avea pe unii pribegi de se înţelegea cu ei anume, pe Banul Milescu, pe Dumitraşco Corbeanu şi Paraschiva Boleşteanu..." etc. (Mag. ist. II, 15) Antonie Vodă îl pune în reposesiunea moşiei Părăiani şi Fauri, deoarece le răscumpărase cu 900 ughi, din care 400 zestrea soţiei sale Vladaia. (Act. la Acad.).

. în anul 1685 (iulie 1), Şerban Vodă Cantacuzino trimete pe fratele său Matei împreună cu banul Milescu şi cu spătarul Vintilă Corban la Principele Mihail Appafî, de au încheiat o convenţie cu acesta. (Şincai; apud Engel).

Banul Milescu a fost însurat în două rânduri; 1. cu Vladaia.(1693) – şi 2. cu Maria (1717), fiica lui Pană Filipescu vel paharnic. Din care căsătorie avu fiică pe Maria, soţia lui Dumitraşco (Dositei) Brăiloiu. Un zapis din 1714 (arhiva. Buz.) ne spune: .....adecă eu Maria Băneasa Mileasca împreună cu ginere-meu Dumitraşco Brăiloiu vel căpitan Za Cerneţi”. – Din cea dintâi, Milescu avu fiu pe CONSTANTIN, 1693...

Un MATEI MILESCU ot Părăianu, îl găsim la 1719 în lista boierilor olteni din Dolj (cl. I), apoi în documente din 1732 şi 1742. în 1702 era căsătorit cu o fiică a lui Dobre ot Mager.

Acestea ştim despre ramura Părăenilor numiţi MILEŞTI. Poate vreo legătură să existe între aceştia şi Mileştii ce găsim în Moldova în secolul al XVII-lea, între care este ilustrul şi marele savant SPĂTARUL NICOLAI MILESCU, vestit pe timpul său în toată Europa; şi din care cunoaştem încă pe un Postolache şi fiul său Ion.

Se poate ca unul din Mileştii olteni să fi trecut în Moldova dând naştere unei ramuri deosebite. Nimic sigur însă, în privinţa aceasta.

Ultimul descendent al familiei Milescu din Oltenia, s-a stins în zilele noastre, anul 1899 ianuarie, în persoana lui FRANCISC MILESCU (Frantz), avocat, t Turnu- Severin.

Părăeni

STAICO, fratele cel mic al lui Danciu Pârăianu căsătorit cu Ilinca (?), avu patru feciori: HAMZA, RADU, MATEI şi BADEA (?), pe cari în 1719 îi găsim în lista boierilor de Gorj, cu contribuţii către administraţia austriacă. (Hurmuzache, VI) – unul din aceştia (?...) avu de fiu pe:

ION PÂRĂIANU însurat cu Maria, din care se trag Pârăenii actuali, anume prin copiii săi: GHEORGHE şi ŞTEFAN. – în afară de aceştia mai avu pe ION (fiu: Ion tatăl lui Nită, Ştefan, Tache şi două fete); STOIAN (fiu: Barbu t): Zamfira căsătorită cu Crăsnaru şi alte două fete.

1. GHEORGHE PÂRĂIANU, fiul mai mare al lui Ion, avu trei fii: NICOLAE, DUMITRU şi MANOLACHE. Acest din urmă avu două fiice şi fiu pe NICOLACHE t. al cărui fiu este PETRE PÂRĂIANU. •

2. Polcovnicul ŞTEFAN PARĂIANU, flul lui Ion, trăia pe la începutul secolului. Avu copii pe: SIMEON, Tarsita măritată Poenaru, Anica, Manda Olănescu, – şi

COSTICĂ PARĂIANU, n. 1823 în Târgu Jiu, ai cărui fii sunt: căpitan EMANUEL PÂRĂIANU, publicist etc. – şi CONSTANTIN; iar fiică Emilia căsătorită Urbeanu.

în armele familiei se găseşte după semne vechi un leu cu paloş în gheară.

PÂRŞCOVEANU f
(VALAHIA)

Familie veche din Oltenia (Romanaţi), azi stinsă. Documentele (Arh. St. Buc., Episc. Râmnic), ne arată la începutul secolului al XVII-lea pe NICOLAE din Perşcoveni (pe la 1600), al cărui fiu era STOICA din Pârşcoveni. Acesta e tatăl lui STAN, citat în 1679. Nu ştim ce legătură aveau aceştia cu Pârşcovenii de mai jos, care se distinseră timp de două secole.

Mănăstirea Pârşcoveni (plasa Oltul de sus, jud. Romanaţi) a fost, cum spune Odobescu: „începută de un Basarab la anul 1600 şi peste douăzeci de ani de la facerea ei, s-a zugrăvit de ŞTEFAN PÂRŞCOVEANU vel medelnicer. Pe pereţi sunt portretele ctitorilor Pârşcoveni, al Predei Brâncoveanu cu soţia...etc" (vezi Antiq.jud.Romanaţi p. 128). Acest Ştefan trăind pe la 1620, după cum se spune, e tatăl lui PREDA PÂRŞCOVEANU biv-vel stolnic, apoi VEL SPĂTAR, care trăia în veacul al XVII-lea. în anul 1689, Brâncoveanu suindu-se pe tron, îl trimese în misie în Turcia, spre a anunţa pe boierii trimeşi acolo de Şerban Vodă, despre moartea acestuia şi venirea sa: „pe Preda Spătariul Părşcoveanu cu cărţi la Beciu au trimes, la boierii ce s-au zis, ce erau soli trimeşi pe Şerban Vodă...” (Pârvu Cantacuzino şi Preda Brătăşanu). – După cum se constată printr-un act al soţiei sale Stanca din 1707, ea era văduvă de mult. Tot atunci se arată ca fîu al său, ŞTEFAN al doilea spătar.

VORNICUL ŞTEFAN PÂRŞCOVEANUL I, cunoscut pe timpul ocupaţiei austriace a Olteniei. în 1707-[170)8

era biv-spătar; în 1719 voinic al judeţului Romanaţi, după cum se vede în listele boierilor olteni. Generalul de Tige într-una din scrisorile sale, din august 1718, vorbeşte despre dânsul: „Ştefan Brascovan postelnic”, rang ce avea şi în 1715. (v. în Hurmuzache. – Documente, t. VI, p. 199.407, 428, 455, 481). Avea de soţie pe fiica spătarului Radu Golescu.

DUMITRAŞCO PÂRŞCOVEANU, figurează de asemenea în 1719 în lista boierilor olteni, contribuabili către Austria, (în cl. III din Romanaţi, Hurmuzache, VI).

ANCUŢA Pârşcoveanu, „fata lui Hristodor Pârşco- veanu” (?) şi sora lui Ştefan de mai sus, era nevasta lui Constantin Olănescu, t 1733. Ea aduse în zestre moşia Găeşti de la mama sa, o Herească.

MARELE VORNIC ŞTEFAN PÂRŞCOVEANU, boier vestit al Olteniei, unde era confirmat mare Ban în anul 1774, de mareşalul Potemkin. în acel an, în urma tratatului de la Cuciuc-Kainardji, boierii adunaţi aleseră Domn al ţării pe Ştefan Pârşcoveanu. Trebuia confirmarea Sultanului, dar nici un boier neîndrăznind să meargă la Poartă spre a o cere, se trimese de turci ca Domn, Alexandru Ipsilanti. La acea alegere, boierii se bazaseră pe artic. 8 din tratatul dintre ruşi şi turci, în care se spunea că românii să se bucure de ce aveau sub vechii domni, adică de a alege principe din ţară. Ştefan Pârşcoveanu în 1775 era în divan ca mare vornic al Ţării de Sus; apoi în 1783 mare vornic de Ţara de Sus etc. Soţia sa era Maria, fiica consilierului imper. Constantin Obedeanu, şi avu o fată, pe MARICUŢA, măritată cu clucerul lordache Cantacuzino.

O Pârşcoveancă în secolul trecut a ţinut pe clucerul Farfara, având o fiică Zoiţa, măritată cu Dinicu Golescu.

O filiaţie a Pârşcovenilor, după documente (comunicate de d. I. Tuducescu, din Arh. St.) se urmează astfel: IORGA sau lordache postelnic Pârşcoveanu, fost vel

clucer (1654-59) când era deja bătrân etc., fiul jupânesei Maria, soţia lui Trufanda postelnic (1624). (Maria era fiica lui VASILE vistierul din anul 1613, care era însurat cu jupâneasa Caterina, fata lui Pană vistierul). – Fiul acestui

lordache era: IORDACHE marele vornic, tatăl lui PAPA postelnicul. Acest din urmă avu de fiu pe ŞTEFAN PÂRŞCOVEANU, 1763; iar acesta pe ŞTEFAN, însurat cu jupâneasa Ilinca,

POENARU
(OLTENIA)

Originea acestei familii e dovedită la începutul secolului al XVII-lea şi dacă e să credem o tradiţie, e mult mai veche, descinzând din faimosul Ban Craiovescu din secolul al XV-lea. O zicătoare de la mănăstirea Bistriţa din Vâlcea, menţionează de marele Ban, care venise să se călugărească la mănăstirea fondată de dânsul:

„Jupân *Barbu Craiovescu,*
Ce-i zice şi *Poenaru...”*

întru cât acest supranume al lui Barbu Banul Basarab e istoric, nu ştim. E prea probabil însă ca Poenarii să fie o ramură descendentă a Basarabilor.

Numele vine de la vechea moşie Poiana din Dolj şi poate are vreo legătură cu vestita cetate Poenari, ridicată de Vlad Ţepeş în Argeş.

BARBU STOLNICUL BRĂDESCU de la Poiana e trunchiul de la care urmează filiaţiunea până azi a familiei. El era un boier foarte însemnat până pe timpul lui Matei Basarab. Un document îl defineşte precis: „Barbu Brădescu, biv-vel stolnic *ot Poiană”* , la 1639, împreună cu soţia sa jupâneasa Călina fiica jupânului Stanca. După moartea acesteia (1649), luă de soţie, fiind mare vornic, pe jupâneasa Stanca (act. din an. 1660).

în anul 1630, în timpul lui Leon Vodă, din cauza persecuţiunilor acestui domn mai mulţi boieri, între care Barbul paharnic Brădescu, Matei aga Basarab. Dumitru Filişanu etc. plecară cu casele lor în Ardeal la George Racotzi. Leon Vodă trimese „cărţi cu jurământ", prin

Radu de Deasa şi alţii, spre a-i face să se întoarcă; dar ,,când au fost la Târgul Jiului ei se întâmpinară cu stre- jile pribeagilor, fiindu-le cap Barbu paharnic Brădescu şi Mihai spătarul Coţofeanu, şi prinseră pe Radu logofătul din Deasa, iar alţii scăpară.” (Cronica anonimă; Mag. ist. IV, 312). în anul 1633 se dete lupta de la Dudeşti între Matei Basaraba cu Radu Vodă şi tătarii, fiind învingător Matei Voievod (25 octombrie). Printre căpeteniile oştilor sale se aflau;,,pe Roşii Ivaşco vornicul Băleanu şi Barbu paharnic Brădescu...” (idem. p. 413). El se născuse înainte de 1600 şi a murit după 1650. Sub Matei Vodă a fost mare vistier, paharnic şi mare vornic.

Barbu avusese încă doi fraţi, boierii: DRĂGHICI şi NEAGOE din Poiana.

Vornicul mare Barbu Poenaru, avu trei băieţi: DRAGOTĂ postelnicul (1650); ŞTEFAN a cărui posteritate se stinse prin cei doi fii ai săi: CONSTANTIN biv-vel sluger şi MATEI (după 1700);

PREDA POENARU MARELE STOLNIC, fiul lui Barbu (n. 1630), citat în numeroase documente ale timpului din anii 1650, 1667, 1673, [16]74, 1681 ca mare stolnic. Un act din 1671 îl numeşte: „Preda Brădescu, Vel Paharnic”. Avea de soţie pe jupâneasa Anca, 1661. Fii săi, ambii boieri însemnaţi, erau: logofătul PARASCHIVA, citat în anul 1663, şi

MARELE VISTIER DUMITRU POENARU, care se însură cu Cârstina, fata lui Vladislav slugerul din Belcin (Bengesc), şi apoi, pe când avea rangul de mare pitar, cu fata lui Amza Bălăceanu în 1668, cu care n-avu copii. El a murit către sfârşitul secolului, lăsând patru copii: VASILE, MATEI, care avură urmaşi, CONSTANTIN VORNIC POENARU care era însurat în 1711 cu jupâneasa Păuna, şi Maria soţia lui Preda Otetelişanu.

Din VASILE POENARU Vistierul, 1713, fiul cel mare al lui Dumitraşcu însurat cu Stanca Grecianu, se trage ramura numită *Belcineanu,* după moşia Belcin ce fusese

luată în zestre de Dumitraşcu şi transmisă fiului său. Vasile avu patru feciori: ŞTEFAN, GHEORGHIŢĂ medelnicer care avu doi fii: MATEI paharnic, zis VERDEŞ din care derivă o ramură, azi stinsă, prin fiul său logofătul DINU; şi

SERDARUL DUMITRAŞCO. Acesta avu doi fii: IOR- DACHE a cărui soţie se cheamă Mărită, şi CONSTANTIN t 1787, tatăl polcovnicului DUMITRACHE t 1826. De la sofia sa Maria Brădeasca, polcovnicul â avut între alti copii, doi băieţi: IORDACHE, însurat cu Zinca Brădescu şi pitar DUMITRACHE cu Safta Mălinescu, din care căsătorie avu pe MANOLACHE f 1890, cu care se stinse linia Belcinenilor şi pe Zinca f 1870, soţia pitarului Tanoviceanu.

Marele PAHARNIC MATEI POENARU, vornic de Dolj, fiul lui Dumitraşcu Vistierul şi frate cu Vasile, e cel de la care descinde familia actuală. El e dovedit prin acte din 1711; 1713, [17]15, [17]20... şi a murit în anul 1730. Cei cinci fii ai săi: TOMA n-avu copii, CONSTANTIN continuă generaţia de azi; şetrarul GHEORGHIŢĂ sau fratele său RADU sunt trunchiul ramurei zisă Bălănoi; iar MATEI pieri ucis de turci.

Branşa zisă *Bălănoiu,* derivă de la Radu sau Gheorghiţă. Din ea sunt astăzi descendenţii: ALEXANDRU, CONSTANTIN, D-na Iulian, şi D-na Isvoranu (Craiova).

CONSTANTIN POENARU zis SCURTU mare vornic, fiul lui Matei, avu de soţie pe Păuna (t 1731 la moşia Păuşeşti; poate de neamul Bujorenilor). în 1711 era mare paharnic, 1731 vornic. în 1719 şi 20 împreună cu fraţii săi, figurează în lista boierilor olteni (cl.I) din Banat, fiind vornic (ispravnic) de Dolj. (Tot între aceştia găsim pe IOAN şi DUCUL „Pojenarul” pe atunci tineri. Probabil că ei erau fiii unuia din fraţi).

(La sfârşitul sec. XVII, mai trăiau doi fraţi Poenari, fii ai lui Paraschiva, anume: MATEI, al cărui fiu PANĂ

POENARU e pomenit la 1711; şi BARBU PAHARNIC POE-NARU a cărui soţie deveni Salomia Călugărita, şi care era t

în 1711, ca şi fiul său HRIZEA).

Vornicul Constantin Poenaru a avut o fată măritată cu boierul Toader Fărcăşanu, şi fiu pe:

CONSTANTIN POENARU ispravnic de Gorj în anul 1781 (2 august), fiind biv-vel sluger, împreună cu biv-vel-şetrarul BARBU POENARU. Acest din urmă mal fusese ispravnic şi la 1779. Constantin Poenaru avu doi fii:

- PETRACHE POENARU, însurat cu o Arion, de la care avu patru copii: NAE, Verona Daniilescu t 13 aprilie 1899; Polixenia Brătianu; şi IANCU însurat cu o Slătineanu.

NAE POENARU, fiul cel mare al lui Petrache, se însură cu Maria Berindei, având trei copii: VASILE, fost maior în cavalerie, Elisa Săulescu şi Smaranda B. Rioşanu.

- DINCĂ (CONSTANTIN) POENARU, mare paharnic, celălalt fiu al lui Constantin însurat cu Manda Otetelişanu (Smaranda), a avut cinci copii: – 1. TOMA, căsătorit cu Luxita Brădeasca (Familia Brădescu, după numele vechiului strămoş al neamului, e tot o ramură a Poenarilor, în Craiova; n.a.), având fiică pe Zinca Serghiadi: 2. Sevastiţa:

3. PETRACHE POENARU (1799-1875), efor general al şcoalelor şi „director al şcoalelor naţionale”, în 1840. Unul din primii profesori ai colegiului Sf. Sava şi om de o deosebită cultură. De la el a rămas Dicţionarul francez-român, operă de mare valoare (1840). Are un loc însemnat în istoria culturii noastre în întâia jumătate a secolului. însurat cu Caliopi Hrisoscoleo, a avut o singură fiică: Smaranda lacovaki t-

4. COSTICÂ POENARU, fratele său, căsătorit cu Frusina Văleanu din Craiova, având doi fii: IORGU, decedat şi CONSTANTIN POENARU n. 1841, general de divizie, şeful statului major general al armatei, fost ministru de război. Ofiţer în 1861, s-a distins în campania de la [18]77-78 la Griviţa şi Tatargik etc. Căsătorit cu Maria Văleanu.

5. EVGENITA avu de fiu pe GRIGORE POENARU, *[fiu natural al unui Maczedonski (general):* n.M.c.] fost colonel în infanterie, n.

1830. Căsătorit cu Cleopatra Lecca de la care avu fîu pe:

PETRE POENARU căpitan, n. 1866; însurat cu Maria Condeescu (Fiu Radu, n. 1898); iar fiică pe MĂRIE, căsătorită cu C. Golfineanu. *11 generation (par Ies femmes)*

Actuali: – CONSTANTIN, GRIGORE, PETRE; VASILE (şi ramura Bălănoiu).

t POPESCU^^

^ ^ ^ * ^/^>-(VALAHIA)

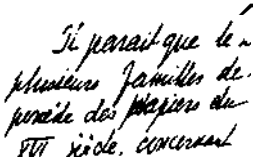

Familie stinsă la începutul secolului nostru, care a ^at mai mu^' mari boieri şi un Domn, cunoscută de prin ' documente din secolul al XVI-lea.

'

Pe la anul 1580 trăia boierul DUMITRU PAHARNIC ot Popesci, (în doc. din 1588). – Pare a fi tot din această familie, un contimporan al său: VLAD Logofătul, care avea de soţie pe Caplea şi moşie în Negoeşti (1576).

în secolul al XVII-lea, după documente, avem două ramuri: pe care le vom numi a lui ANTONIE VODĂ DIN POPEŞTI şi cealaltă a lui RADU CRONICARUL.

Erau două moşii: Popeştii din Prahova, de unde era Antonie Vodă, şi Popeştii din Ilfov, de unde [era]cealaltă ramură a lui Radu Vornicul.

Nu putem şti al cui fiu a fost Antonie Vodă, cu fratele său NEAGU POSTELNICUL din Negoeşti. E probabil că ai lui Dumitru de care am vorbit mai sus, deşi un document ne dă a înţelege poate că era flu (?) al lui Nedelcu Clucerul, fiul lui Radu din Floreşti (?). Tot ce e sigur este că această familie a stăpânit moşiile Negoeşti şi Popeşti. Neagul Paharnicul îl găsim în 1619 şi 1633 ca postelnic: în 1629 şi 1633 era vel agă. El avu doi copii: DANCIU paharnic 1681, ginerele lui Paraschiva postelnic, fratele lui Cernica Vornic: şi a cărui soţie era Chiajna.

■^ se *pare că numele de Popescu a fost purtat de multe familii de*

boieri. Răceanu (Emmanuel) are acte din secolul al XVI-lea privind pământurile familiei Popescu; (în fr.în orig. n.ed.)

SOFICA, fiica lui Neagu din Negoeşti şi sora Danciului a avut de bărbat pe marele boier Radu Mihalcea, vel comis, fiul Banului Mihalcea (Cândescu). O întâlnim între 1644-1671.

ANTONIE VODĂ DIN POPEŞTI, Domn al Valahiei (1669-1672). După mazilirea lui Radu Leon, „boierii cu toţii împreună făcură un sfat şi aleseră pe un boier anume Antonie Vornicul din sat din Popeşti şi ziseră să le fie domn, pentru căci îl ştiau toţi că este om bun şl blând...” (Ist. anon. a Valah., Mag. ist. V, 372). El trăia foarte simplu, cum spun cronicele. *[Trimetea pe Jiul său să-i cumpere niţel vin pentru masă de la cârciumă;* n.M.C.]

J^^ J^ ^Jl^- Jâ-i OU^Ue. Kiltl ^ £#&/&&. <U

Acest domn persecută şi pedepseşte pe grecii boieri cari guvernaseră ţara sub predecesorul său: spânzură pe Sofiălăul, Balasache scapă cumpărând pe dorobanţi: iar Stroia vornicul Leordenu, cumplitul boier, e condamnat în urma stăruinţelor Cantacuzenilor, la moarte, (v. Tomşa şi Leordeanu),

în 1672, boierii opozanţi, cu Leordeanu şl sprijiniţi de Panaiotache Dragomanul, obţin mazilirea lui Antonie Vodă.

Fiul lui Antonie Vodă a fost NEAGU POSTELNICUL din Popeşti, pe care-l găsim în acte la 1674. în 1681, într- un document al soţiei sale Necşuţa se spune că era deja t şl pare a fi murit fără urmaşi. Fiica principelui Antonie, MARIA, era soţia lui Vodă Brâncoveanu.

- Boieri din Popeşti avem încă în secolul al XVlI-lea pe HRIZEA MARELE VORNIC, fost vel logofăt 1626 şi 1639, care moare în zilele lui Matei Voevod şi pe care actele contemporane nl-l arată ca părintele lui Udrea comisul, 1655 şl al..., soţia lui Dumitraşco vistier, 1655. El era adversar al lui Matei, fiind dintre boierii ce se luptară cu acesta la

Dudeşti. (Sub domnia lui Iliaş Vodă 1616-18, trăia STOICA DVORNIC ot Popeşti, boier în divanul domnesc).

RADU (POPESCU) DIN POPEŞTI, boier mare sub Matei

Basarab îl găsim ca mare logofăt ot Popeşti în 1634 şi apoi ca mare Ban la anul 1643; iscălit în mai multe hrisove printre boierii divanului. Rudă de aproape cu dânsul era:

HRIZEA VISTIERUL, (fiul Hrizel vornicul?), despre care cronicele muntene vorbesc adesea după 1650. Astfel se spune de fiul său Radu, pe când era clucer, „Radul Clucerul feciorul Chrizei Vistierul din Popeşti".

RADU VORNICUL POPESCU, fost mare clucer, logofăt, mare vornic şi apoi mare Ban Craiovei. El e cel dintâi care poartă numele de Popescu. în 1669 era deja boier mare, având titlul de clucer, după cum ne spun cronicele că a fost lăsat împreună cu Radu stolnic din Greci, de către domn, spre pază la Cerneţi . (Cron. în Mag. ist. V, 139). Puţin mai târziu, cronica îl relatează (id. pag. 144) în divan, cu judecarea afacerilor de care era acuzat clucerul Ştirbei.

în 1715, sub domnia lui Ştefan Vodă, e rânduit, fiind mare vornic, împreună cu Drăghici Strâmbeanul să îngrijească de conacele pregătite pentru regele Carol XII al Suediei, în trecerea sa de la Giurgiu până la Piteşti, de unde apoi craiul plecă „teptil cu cai de munte, până în ţara lui, şi nimenea nu l-au cunoscut..." (Cronica lui R. Popescu. – Mag. ist. IV, 34).

în 1716 vornicul Radu e trimes cu Şerban pitar Greceanu să îngrijească de conacurile rânduite pentru Hanul tătar de la Focşani: pe care apoi aceşti boieri îl conduc până la Cerneţi.

în 1717 e mare Ban (v. Hurmuzache VI, 193, 194): iar în 1719 se călugări, luând numele de Rafail monahul, „fiind vornic mare Io Radu Popescu şi viind la vreme de bătrâneţe, socotind că ale lumii sunt toate deşarte, zice el

singur în cronica sa, singur de bună-voie am cerut voie de la măria sa şi am mers de m-am călugărit la mănăstire la Radul Vodă..." (Mag. ist. 181 IV, 218).

El scrie cronica foarte amănunţită, începând de la Brâncoveanu, până după Nicolae Mavrocordat şi se arată mare admirator al lor, sub titlul: „Cronica Ţării Româneşti de Radu vornic

Popescu", publicată în „Magazin istoric", – operă bine scrisă şi de valoare.

El muri în anul 1728, de 78 ani; şl avu un fiu BADEA DIN FEDELESCIORI pe care-l citează cu tatăl său (ca copil), un document din 1673; şi pe IORDACHE POPESCU vel vornic, îngropat la Radu-Vodă şi citat într-un act din 1731 când murise, al soţiei sale SAFTA, prin care ea dăruieşte o parte din Clejani. (Măn. Vieroş Arh.).

Probabil frate (?) cu vornicul Popescu este: NEDELCU PAHARNIC POPESCU, care trăia pe la începutul secolului al XVIII-lea, şi al cărui fiu era MATEI PAHARNICUL, citat act. din 1701. Puţin mai târziu (1726) întâlnim în documente pe STATE POPESCU vistier şi soţia sa Safta. S-ar putea să fie fiul precedentului, dar n-avem nici o dovadă.

Fiul lui Matei, al cărui nume nu-l cunoaştem, e tatăl a două surori: Zoiţa şi Maria, „nepoate de fiu lui Matei Paharnicul".

Aceste două surori ZOIŢA şi MARIA Popescu, sunt ultimele descendente ale familiei. Cea dintâi emigră în anul 1774 în Rusia, după cum se constată pe actele procesului dintre ele. Maria muri în anul 1805.

Aceasta avu o fiică SULTANA POPESCU, prin care se stinse această mare familie. în 1805 era între dânsele un interesant proces, în care se vorbea de câteşitrele, cum şi de filiaţia până la Nedelcu. între altele, Maria contesta acesteia din urmă legitimitatea. Sultana a murit, se pare, după 1830.

PRĂJESCU
(MOLDOVA)

Veche familie din Moldova, a cărei filiaţiune probată începe din secolul al XVI-lea (1500) şi din care ieşiră mai mulţi boieri însemnaţi.

LUPU PRĂJESCU mare clucer avea de soţie pe Safta, nepoata lui Simeon Stroici, care şi botează pe fiul lui Prăjescu. în urmă el moşteneşte întreaga avere a lui Stroici, care n-avu copii. A rămas un zapis (înscris) din anul 1600, prin care acesta îi dăruieşte satul Miclăuşanii cu ţiganii după dânsul, lui Lupu.

NICOARĂ PRĂJESCU, boier însemnat, vel vistiernic al Moldovei în anul 1610 (7118 Ghenar 16), împreună cu Boul etc. El primeşte la 1606 fiind vel logofăt, de la Eremia Movilă Voievod stăpânire peste mai multe părţi de moşie din Scheia şi Oboroceni (13 aprilie 1606) şi peste Steţcani din Roman, vechea moşie a familiei. (Documente de la Academia română).

VORONTAR (sau Vârnotar) PRĂJESCU este trecut în lista boierilor mari de sfat ai Moldovei, în anii 1606, 1607 şi 1619, ca mare Comis al Moldovei (v. Uricar, tom. XVIII).

SAVIN PRĂJESCU, vel vornic al ţării de Jos, se află printre moştenitorii hatmanului Esaia Balica, care lăsase o avere imensă, – împreună cu Lupu Prăjescu, cu lonaşcu şi Ştefan Prăjeşti. IONAŞCU Prăjescu era vel postelnic.

STOLNICUL ŞTEFAN PRĂJESCU, pe care-l găsim cu titlul de mare stolnic în 1610-12, a avut doi fii. El cumpără de la un Petriman o moşie, pentru care a rămas

mărturisirea boierului Pavel pârcălabul de Orhei şi alţii, din anul 1606. (Docum. Academiei). Cei doi feciori ai săi au fost: Gheorghe şl loan.

GHEORGHE PRĂJESCU, în anul 1641 scrie un zapis al său, în româneşte.

Despre ION PRĂJESCU vorbeşte letopiseţul Moldovei în anul 1651, când se face nunta fiicei lui Vasile Lupu, Roxanda, cu faimosul Timuş, Hatman al Cazacilor. Cât timp hatmanul stete la Iaşi: „nepoţii lui Vasile Vodă, feciorii lui Gavril Hatmanul şi ai lui Giorgi şi den feciorii de boieri de ţară, Niculai Buhuş şi Ion Prăjescu, toţi acolo în Cehrin pentru Timuş era zălog...” – (Miron Costin, Let. Kog. I, 322).

în domnia Iul Ştefaniţă Vodă fiul lui Lupu, (1659), venind Mustafa Paşa de Slllstra la Iaşi, letopiseţul ne spune că el acuză de halnie pe Domn, pentru luptele ce avusese cu Constantin Voievod al Munteniei şi cu cazacii, iar Paşa: „la plecare au ales dintre toţi boierii pe Toma Vornicul, pe Şeptilici Hatmanul şi pe Prăjescul Vornicul şi i-au luat în pază; şi până n-au dat câteva pungi de bani nu l-au slobozit pe aceşti boieri, însă de la marginea ţării...” (I, Costin M. p. 370) Paşa, în urma reclamaţiunei lui Ştefan, fu chemat la Tarigrad, şl d-abia scăpă de a fi decapitat pentru acea faptă.

DUMITRAŞCO PRĂJESCU era biv-postelnic în anul 1673, când căpătă dreptul de a face un pod peste un râu pe moşiile sale, fiind în proces cu boierul Hăbăşescu. (Doc. Acad.).

E de observat starea înfloritoare în care găsim această familie, prin mulţi dintre membrii ei, în jurul anului 1600, şi de atunci până în secolul actual.

în zilele noastre: – IANCU PRĂJESCU, t 1895 în vârstă de 104 ani. însurat cu Profira Negri, are două fiice, descendentele actuale ale familiei: Sultana, căsătorită cu C. Milescu şl Maria, cu Ant. Doiciu.

PREJBEANU
(VALAHIA)

Familie originară din Oltenia, încă de prin începutul secolului al XVII-lea, având ca moşie satul Preajba din Romanaţi.

Boierul PREDA PREJBEANU, în anul 1720 era căpitan de plasă în jud. Romanaţi, după cum relatează rapoartele administraţiei austriace. (Hurmuzache, Doc.).

PAN PREDA PREJBEANU, desigur fiul său, mare paharnic în divanul Valahiei în anul 1775 sub Vodă Ipsilantl. (Doc. Ureche, etc.) Tot „paharnicul Prejbeanu" era ispravnic de Argeş în 1782, ianuarie 4.

PAHARNICUL ION PREJBEANU, în actualul secol, era însurat cu Eufrosina fiica Profirei Kretzulescu, a lui Serezll. El avu copii pe: Elisabeta C. Vidraşcu, Profira Cătuneanu şi MATEI PREJBEANU, însurat cu Haritina Lahovary, având o singură fată: Maria Scarlat Yarca.

Până în zilele noastre trăiau la Caracal: – MIHALACHE PREJBEANU t: şi fratele său... PREJBEANU, fost înalt magistrat, care avu patru copii: Zoe, căsătorită Jianu, Caterina Quintescu t. Constanţa Jianu, şi IORGU Prejbeanu, ultimul descendent al familiei.

Mai sunt alţii, în Oltenia, cari au uzurpat numele după moşia Preajba.

PRISICEANU
(VALAHIA)

în divanul boieresc al lui Ştefan Vodă Cantacuzino, în anul 1714, se află ca vel clucer ŞERBAN PRISICEANU (doc. din 15 iulie 1714). Peste puţin timp (1716), atunci cu venirea ..catanelor" austriace în ţară sub comanda unui Mihu, şi venind o parte din ele

spre Piteşti: „făcea multe rele, şi afară de Jafurile ce facea, şi boierii numiţi au omorât, pe Şerban cluceriul Prlsiceanul, pe Gigore Vladescul vistier, şi pe Preda postelnicul Isvoreanu, şi pre alţi mulţi”. (Radu Popescu vornic; Cronica Magaz. ist. IV, 55).

în lista boierilor cari au contribuit către administraţia austriacă, se aflau în 1719 în Dolj: PÂRVU PRISICEANU şi ŞERBAN, acest din urmă probabil flul celui ucis sub Mavrocordat de Nemţi. (Hurmuzache; doc. tom. VI).

în actul pentru dezrobirea vecinilor din Moldova, dat de Pr. Constantin Mavrocordat în 1749, între alţi boieri şi călugări iscăliţi e şi: Epoppioţ IIopoD/avoţ călugăr, poate din această familie, înrudit cu cei de sus.

Boierul PRISICEANU (poate Şerban II) a avut de soţie la începutul secolului al XVIII-lea, pe flica paharnicului Drăghici Brătăşanu, din care se născu apoi: BARBU PRISICEANU (1760).

Din această familie, originară de prin Oltenia, mai există încă descendenti autentici.

PROROCEANU t

(VALAHIA)

Această familie, stinsă în secolul trecut prin cel mai cunoscut din membrii ei, a existat în decursul întregului secol al XVII-lea. Ea este o ramură din familia BĂLĂCEANU; şi avea veche proprietate satul Şerbăneştl din Olt, între documentele căruia găsim notele de mai jos. (în arhiva Statului doc. cit).

în anul 1600 se citează boierul DUMITRU DIN PRO-ROCI, amintindu-se în acelaşi an de sora sa care murise înainte de acea dată, MARIA Călugăriţa. Părintele acestor doi nu e arătat.

Mal târziu, în zilele lui Matei Vodă Basarab, trăia DRAGULIN logofătul din Proroci.

în fine, o fillaţiune scurtă se stabileşte de la:

RADU CLUCERUL, boier din Proroci, dovedit împreună

cu soţia sa, Anca, în anul 1654; mai adeverindu-se încă prin acel document cei doi fii ai lor: DUMITRAŞCU – şi PAPA POSTELNIC de Proroci, însurat cu jupâneasa Maria, care după moartea soţului ei, se călugări sub numele de Marta Monahia, după cum arată un act din 1695 (acelaşi doc. arh.) când trăia încă.

Doi fii ai săi, la acea dată (1696) muriseră deja. Erau: IORDACHE şi PREDA; un al treilea era în viaţă, şi anume boierul PAPA PROROCEANU.

După sinul 1635, între documentele mănăstirii Horezul (Arhiva Stat.) întâlnim pe Jupâneasa ELINA Proroceanca, soţia lui DRAGOMIR vel-vornic, din această familie.

PREDA PROROCEANU marele căpitan, este bine cunoscut în cronica ţării din timpul domniei lui Brâncoveanu, în anul 1693. El era fiu al postelnicului Popa Proroceanu, cum am văzut med sus. împreună cu Bălăcenli, de la 1690 când nemţii cu generalul Heissler veniseră în ţară, Proroceanu era din partea lor. „Haisler generalul mergând spre Bucureşti, au trimes înainte pe Magne Groful generalul cu o seamă de oaste călărime, şi cu dânsul împreună era Preda Proroceanul şi Matei Bălăceanu văru-său, poveţe fiind celălalt Bălăceanu Constantin tot era cu Hlzler." (Rdu Greceanu. – Cronica). După ce veniră în Bucureşti, povesteşte cronicarul că luară de la Drăgăneşti pe doamna lui Şerban Voievod Cantacuzino: ,,fiind din cei ce era cu Constantin Bălăceanul, anume Barbul Bădeanu şl Preda Proroceanul văru-său.”

în 1683, Constantin Cantemir domnul Moldovei, voind să dea jos pe Brâncoveanu, aduse la sine în Moldova, pe boierii pribegi din Ardeal, între cari: Preda Milcoveanul, Staico paharnicul. Preda Proroceanu şi alţii, trimiţându-i la Poartă să pârască pe domnul. Brâncoveanu Vodă aflând de aceasta, trimese daruri şi bani la Poartă, iar în schimb avu pe acei boieri legaţi în lanţuri şi aducându-i la Bucureşti îi Judecă de mai multe ori în divan, după care Staico fu spânzurat afară din Bucureşti, Preda Proroceanu la Ruşi, iar ceilalţi trei fură puşi în ocne.

Cronicarul descrie cum Preda Proroceanul era îmbrăcat după moda occidentală de atunci, cu perucă albă şl cisme resfrânte: „portul cel nemţesc (sau să zic nebunesc) ce-l purta Preda de Proroci, că avea chică (coafură) nemţească..., şi cişmele cele nemţeşti cu pinteni lungi, ce le purta...” (Mag.ist. t. V. p. 120).

După ce fuseseră prinşi în Tarigrad şl aduşi în fiare la Bucureşti, domnul după ce-i mustră, ordonă să fle duşi la mănăstirea Snagov; iar Milcoveanu, laxa şi Haţag la

> ocnă, de unde se liberară peste un an. ,,N-au trecut multă vreme, şi pe Proroceanu l-au trimes la Ruşii-de-Vede de l- au spânzurat la ziua târgului: aşişderea şi pe Staico l-au adus într-o noapte în târgul din afară al Bucureştilor, şi l-au spânzurat în zi de târg (După pravila ţării, ce se citi cu ocazia mustrării lor, în divan: „Boiarul care va umbla

împotriva Domnului şi a ţării, să-l spânzure şi să-i facă spânzurătorile mai înalte cu un cot decât ale oamenilor proşti…” – n.a.) Acest sfârşit au luat aceşti boieri…".

Prin Preda de Proroci care n-avu copii, se stinse această familie.

RACOTTA
(VALAHIA)

Familia Racottă derivă din familia Lecca, şi anume:

MARELE ARMAŞ GHINEA RACOTĂ era fratele spătarului Lecca (tatăl lui Preda), şi airibil,,nepoţii lui agă Leca de sub Mihai Voievod", după cum arată precis un document din anul 1620. (docum. fam. Ghlca, Acad.[rom.]) Ghinea Racottă care era biv-mare armaş în anul 1620, fiind frate cu spătarul Lecca, era astfel flu vestituluf agă din timpul lui Mihai. Nu ştim însă în ce împrejurări a luat numele de Racotă: poate după o moşie sau o simplă poreclă.

Urmaşul său trăia în acelaşi secol: – FIERA RACOTĂ MARELE VISTIER. în anul 1683, din ordinul lui Şerban Vodă era însărcinat cu hotărârea moşiilor lui Matei aga Filipescu din Teişani, şi ocinele ce se vor găsi. (Doc. Arhiv. St. mon. Vieroş).

Urmaşii acestor vechi boieri, descendenţi în zilele noastre ai familiei, au rămas fraţii Racottă: ALEXANDRU (1819, t 1899) fost militar: HARITON t, fost prefect; t COSTACHE, t IANCU, ofiţeri în cavalerie; şi

VASILE RACOTTĂ al cincilea dintre fraţi, fost căpitan de cavalerie. Căsătorit cu o Romanescu (+), are doi copii: NICOLAE RACOTTĂ şi o fiică măritată cu George Golescu.

RACOVIŢĂ
(MOLDOVA – VALAHIA)

Familie mare din Moldova şi care dete ţării mal mulţi

principi. Ea se află printre boierii Moldovei, încă din secolul al XV-lea sub Ştefan Voievod – în privinţa numelui, iată ce spune C. Sion: „adevărata poreclă a Racoviţeştllor este *Cehan,* şi s-au poreclit Racoviţă, pentru că străbunul Racoviţeştilor bătrâni, într-o bejanie fiind fugită maică-sa cu el îngreuiată, l-au născut în fundul Racovei şi din botez pentru pomenire l-au numit Racoviţă”. (Arh. Mold. p. 295). Dăm aceasta ca simplă tradiţie care a rămas în neam. Mai multe moşii cu numele de „Racoviţeşti” au fost stăpânite de această familie; iar sub Ştefan cel mare un strămoş al lor se distinse în războaie, fiind răsplătit de domn.

Marele logofăt PAN PETRU RACOVIŢĂ, ocupă această mare demnitate a Moldovei în prima jumătate a veacului al XVII-lea. în anul 1651 el muri şi fu îngropat la biserica din Bodeşti (Neamţu), zidită de dânsul şi unde se află şi epitaful său. Tot acolo se află knezina Ileana, soţia sa, de la care avu doi fii, pe boierii TOADER şi ZOSIM Racoviţă. (Ep. Melhisedec. Not. din M. etc.).

NICOLAE RACOVIŢĂ mare logofăt, în anul 1673 în timpul lui Petriceicu Vodă sub care era cancelar al Moldovei, vizirul aflându-se în ţară în aşteptarea polonilor „au trimes la Petriceicu Vodă de au cerşit zălog boierii. Ci au trimes Petriceicu Vodă pre Nicolae Racoviţă logofătul, şi pe lonaşcu Balş vornicul de Ţara de Sus şi pre Caraiman căpitanul...”. (N. Costin – Letop. t. II, pag. 9)

Fiind astfel ostatici, fură rău trataţi de turci, cum spune tot cronicarul.

MARELE VORNIC ION RACOVIŢĂ (fiu ? frate ? al preced.), boier însemnat al Moldovei, ca mare vornic. El avu de soţie pe fiica lui Toma Cantacuzino din Moldova şl mai mulţi copii. După cum ne transmite Neculce, el era aliat cu Constantin Cantemir, sub care trăia (1685), fiul său Mihai având de soţie pe Safta fica lui Cantemir; şl tot acesta botezase pe un fiu mai mic al lui Racoviţă (v. letop. Mold. II, p. 243). în afară de două fete: Tofana a spătarului Iile Enachi, şl N... soţia lui Cantacuzino Deleanu: marele vornic Racoviţă a avut doi fii, din care se desfacură două branşe: Dumitraşco şi Mihai.

HATMANUL DUMITRAŞCO RACOVIŢĂ, e menţionat adesea de cronicari în timpul domniei lui Grigore Ghica în Moldova (1627-33). Aşa, după venirea acestui principe, el lasă demnitatea de Hatman tot Iul Racoviţă, care „era lipsit de nădejde ca să mai aibă vreo milă de la vreun domn străin, socotind că va fi în prepus pentru fratele său Mihai Vodă... dar au rămas Dumitraşco Hatmanul hodinit, şi la mila domnului cu tot neamul lui, avându-i în cinste şi dragoste". (Letop. III, 160). în urmă, Racoviţă cu ajutorul unui corp de tătari rătăci prin Basarabia şi Moldova împotriva acelui domn, dar fu prins, tovarăşii săi aspru pedepsiţi: .....dar Grigore Ghica ca un milostiv şi adevărat creştin, nu că i-au făcut vreo răutate... ci pe urmă l-au ertat"... (Amiras. t. III, 167, letop.). – Lupu Drăguţescu, partizan al său, fu însă spânzurat şi chiar în acea zi muri şi Hatmanul Racoviţă „la care s-au arătat drept judeţul lui Dumnezeu" (anul 1728).

în anul 1694, el era vel clucer în Valahia, cu care titlu îl găsim iscălit într-un document (15 octombrie) pentru aşezământul mănăstirii Sinaia. (Doc. Măn. Sinaia). în 1715 e Hatman al Moldovei. Copiii săi şi ai soţiei sale Ilinca Cantacuzino au fost: două fete, soţiile lui G. Balş şi Ion Bogdan vornicul; apoi. Radu, Dumitraşco şi lonlţă.

MARELE VORNIC RADU RACOVIŢĂ (1708-1762). în 1727 Grigore Ghica întărind pe tatăl său ca Hatman, îl face pe

dânsul vel jicnicer şi pe Bogdan cumnatul său, medelnicer; iar apoi îl numeşte staroste de Cernăuţi, în semn de încredere. în 1743 ca mare vistier al Moldovei sub Ion Mavrocordat, e trimes de acesta ca împreună cu hatmanul Razu şi cu vornicul Em. Costaki să meargă la Constantinopol spre a arăta Portii că e iubit de tară şl a controla cheltuielile agentilor: „fiindcă cereau bani neîncetat şi nu se mai săturau". Boierii, în aranjarea afacerii promlseră bani vizirului, lucru care la întoarcerea lor în ţară supără pe domn, mai ales când veni un bumbaşir spre a încasa banii: boierii fură puşi la închisoare şi siliti a răspunde banii, pe care Mavrocordat nu voia să-i plătească. Nu mult după aceasta. Principele fu mazilit. (Fotino. Ist. t. III, p. 104). Radu Racovltă în 1750 e mare vornic. în 1762 zideşte mănăstirea Răducanu (T. Ocna) din Jud. Bacău, după numele său. Pe peretele bisericii se citeşte sub o rugăciune-lnscrlptle, şl versurile:

„Apres avoir regie Ies fortunes publiques J'ai donne des leţons aux plus grands politiques".

(Ep. Melhlsed.-Not.arh.din M.)

Radu Racovltă lăsă numai trei fiice. Fratele său:

VORNICUL DUMITRAŞCO RACOVIŢĂ e stabilit în Valahia, unde-l întâlnim pe la anul 1782 ca mare vornic al Ţării de Sus; ca mare logofăt la 1775; ocupă mai multe demnităţi sub domnii fanarioti. Soţia sa era Despa Palada, de la care se născură: o fată, care luă în căsătorie pe Istratie Creţulescu; şl un fiu, de asemenea numit: DUMITRAŞCU RACOVIŢĂ sau Dumitrache, mare paharnic la anul 1783; iar în 1814 mare-vornlc al Valahiei, sub Vodă Caragea. (v. urmaşii mai Jos).

Mare clucerul IONIŢĂ RACOVIŢĂ, al treilea fiu al hatmanului Dumitru, avu de soţie pe Elena, fata boierului Razu, având două fete.

Al doilea fiu al vornicului Ion Racoviţă de la 1685, şi fratele hatmanului, era:

Pr. MIHAIL RACOVIŢĂ VODĂ CEHAN, domnul Moldovei în trei

rânduri: 1704-5; 1707-10; 1716-1727; apoi în Valahia 1730-31 şi 1741-44. în total domni de 5 ori, cam 17 ani.

Cea dintâi domnie în 1704, o pierdu prin cererile enorme de bani ce veneau de la viziri. în cea de a doua, el se uneşte cu Petru cel Mare, ca şi Brâncoveanu, spre a se scăpa de intrigi. Regele Carol al Suediei însă îl semnalează Porţii, care-l mazileşte în noiembrie 1709. A treia domnie a sa în Moldova, ţinu mult pe acele timpuri, peste 11 ani. Racoviţă bate o armată de germani la Cetăţuia lângă Iaşi, ajutat de o trupă de tătari şi decapitează pe comandantul lor Ferenz. Nemţii fiind în război cu turcii, căutau a prinde pe domn, după ce prinseseră pe Nicolae Mavrocordat al Munteniei, dar trupele lui Ferenz fură învinse. Ca administraţie, unii cronicari se plâng de birurile enorme ce pusese Racoviţă asupra Moldovei şi de cheltuielile ce făcea. în general această domnie a Iul fu nenorocită, din multe cauze; poporul chiar se allase într- un timp cu nemţii contra domnului, credincios turcilor, ridicând chiar competitor la domnie pe Vasile Ceaurul.

Venind în Valahia peste un an (1730), fu acuzat şi închis la Constantlnopole. Graţie schimbării vizirului, el scăpă. Constantin Mavrocordat plătise sume enorme ca el să fie omorât: turcii luară banii şi se mulţumiră să-l exileze la Mytilen. (Xenopol V, 68).

Peste 10 ani e din nou domn, timp de vreo 3 ani.

Mihail Vodă Racoviţă avu două soţii: pe fata lui Constantin Cantemir şl apoi pe a Dediulul Spătarul, boier viteaz, de neam albanez şi care servi adesea pe ginerele său.

Safta Cantemir, care fusese numai logodită cu P. Costin e dată în căsătorie Iul Racoviţă în 1768, el fiind mare comis şi apoi stolnic: ,,numai că n-au avut parte,

> că n-au trăit mult cu dânsa, şi i-a murit fie-sa domniţa Safta lui Cantemir.” (I. Neculce, Cron. t. II, 233).
>
> De la a doua soţie avu însă şase copii. Fete două: soţia lui Scarlat Ghica şi a boierului Negel. Băieţi: Constantin, Ştefan, loniţă şi Mihail.
>
> CONSTANTIN VODĂ RACOVIŢĂ CEHAN, domni de două ori ca principe al Moldovei: 1749-53 şi 1756-57 şi de două ori al Valahiei: 1753-56 şi 1763-64. în Moldova ia măsuri pentru

reîmpoporarea cu cei emigraţi, menţinând totuşi impozite mari. Tot el retrase un impozit asupra „văcăritului", pe care îl desfiinţă prin afurisenia a patru patriarhi, în faţa poporului adunat la Iaşi. Mai mulţi greci aduşi de dânsul nemulţumiră pe boierii români pentru care vreo sută emigrară peste graniţe.

În Valahia întâmpină multă rezistenţă din partea Cantacuzenilor şi a lui Dudescu, care fără cauză, intrigau contra lui. El închide pe Mihai Cantacuzino: dar puţin după aceea moare, după unii de o indigestie, dar în realitate otrăvit de duşmanii săi, (1764), care susţineau că s-a otrăvit singur în delirul frigurilor, *[sau din beţie cu melissă;* n.M.C.] ^ ^^ -^ *j, JU***^*^*

Fratele său Ştefan îi urmă la tron în acelaşi an.

ŞTEFAN RACOVIŢĂ VOIEVOD, principe al Valahiei 1764-65. Grecul Stavarache, capukehaia al ambelor ţări la Ţarigrad, avea o mare autoritate la Poartă, luând o mulţime de bani de la domn. El susţine pe Racoviţă, îndemnându-l la mal multe mari greşeli. Sultanul primi plângeri şi în acelaşi timp dorind la comorile lui Stavarache, mizerabilul grec fu gâtuit.

Racoviţă fu înlocuit, cu toate încercările sale de a se menţine pe tron. El avea de soţie pe fiica hatmanului C. Ipsilante.

IONIŢĂ RACOVIŢĂ, fratele său, al treilea din fiii lui Mihail Vodă, avea de soţie pe Smaranda Mavrocordat: iar

Beizadea MIHALACHE RACOVIŢĂ, fost mare DRAGOMAN al Porţii otomane, era cel mai mic din fraţi, însurat cu o Şuţuleasă avu foarte mulţi copii. în 1815 (13 octombrie) e în divanul Valahiei ca mare logofăt al Ţării de Sus etc. Dintre copii săi:

a) ALEXANDRU RACOVIŢĂ, căsătorit cu Anica Golescu avu mai mulţi copii: o fată căsătorită cu Trăsnea, Elena cu generalul Dr. C. Davila, CONSTANTIN, MITICĂ şi ALEXANDRU Racoviţă, Felicia, şi Zoe Grant; reprezentanţi ai ramurii de aci.

b) GRIGORE RACOVIŢĂ, însurat cu Cleopatra Brăiloiu.

c) NICOLAE RACOVIŢĂ, avu un singur băiat, pe NICOLAE Racoviţă, care la rândul său avu doi fii: loan şi lacob, ambii decedaţi. IOAN lăsă trei băieţi: IOAN, căpitan de infanterie, MIHAI, căpitan de artilerie şi DIMITRIE. lacob, fiul al doilea al lui Nicolae, t, are doi fii: GEORGE, procuror al tribunalului Vaslui şi CONSTANTIN, căpitan de artilerie.

d) IANCU RACOVIŢĂ, alt flu al lui beizadea Mihăiţă, se însură cu o Damari. Cel mal mic dintre fraţi, a fost părintele Meletie, care după cum se vede s-a călugărit şi fu apoi arhiereu la Sf. Spiridon.

e) SPĂTARUL CONSTANTIN RACOVIŢĂ, fratele precedentului şi unul din fiii lui Mihăiţă. A rămas din 30 martie 1815 o anafora a boierilor către domn, prin care se dovedeşte vechimea şi stăruinţa neamului Racoviţesc: „drepţi fii al patriei aceştia şl cei adevărati pământeni evgenişi", în urma cererii boierilor spătari Constantin şi lancu Racoviţă şi ceilalţi fraţi ai lor.

Domnul prin semnătura sa face recunoaştere acelei anaforale, păstrată în familie. în ea se mal spune că: „toate moşiile ce au avut neamul Racoviţesc în cuprinsul Moldovei, le-au jertfit după vreme spre înzestrare mănăstirilor din pământul acesta: cum povăţuesc întru aceasta hrisoavele...".

Spătarul Constantin Racoviţă, a avut doi fii: GHEORGHE (1800-1864), soţie Maria Veneri, t fără băieţi; şi

IOAN RACOVIŢĂ, n. în 1797, t în 1854, care însurat cu Smaranda Alcaz, avu doi fii: NICOLAE, n. 1830 t 1894

Şl

GHEORGHE I. RACOVIŢĂ, născut în 1839, mare proprietar la Iaşi. Are flu pe EMIL RACOVIŢĂ, n. 1868, doctor în ştiinţe. în 1898-99 face parte din importanta expediţie belgiană de explorare antartică, cu vaporul Belgica.

La biserica Colţea din Bucureşti e îngropat DUMITRAŞCO RACOVIŢĂ, fiul lui Dumitraşco, din ramura cealaltă a familiei care locuia în Bucureşti. O inscripţie modernă zice: „Mormântul familiei princiare Racoviţilor. în care repausă ALEXANDRINA K. Şuţu născută Racoviţă,

reposată la 2/11 aprilie 1866 în Bucureşti, cu toţi fraţii şi surorile ei, tatăl său Dumitraşco Racoviţă, mă-sa Smaranda născută Ipsllantl, mătuşa sa Luxandra Văcărească născută Racoviţă. Erijat de fiul rep. Luxandra R., Grigore K. Şuţu.”.

Tot acolo se află şi mormântul de asemenea cu inscripţie, al polcovnicului D. Racoviţă, cel din urmă din branşa sa.

RIOŞANU
(VALAHIA)

Boierul BARBU RIOŞANU („Ryesanul”), în anii 1719 şi 1720 era ispravnic în Judeţul Gorj, după cum dovedesc rapoartele şi listele boierilor Olteniei din timpul ocupaţiei imperiale austriace. în 14 aprilie 1732, era MARE CĂPITAN, şi-l găsim într-un document semnat în Târgu Jiu de vornicul Săulescu de Gorj, către Corneşti, cu recomandaţla expresă să nu mai împresoare moşia lui Rioşanu, fiind rămaşi în Judecată, (v. Hurmusache, Docum. tom, VI; şi ale Academiei). Se zice că Rioşenii s-ar fi trăgând din Radu Calomfirescu, căpitanul lui Mihai.în 1745, DRĂGHICI RIOŞANU zălogeşte nişte ţigani pentru bani împrumutaţi (8 septembrie 1745) fraţilor săi: CONSTANTIN şi RADU RIOŞANUL. (Doc. Acad. rom. an. 1745).

Din branşa principală de la Craiova, descendent din Barbu şi fiul său Radu, trăia la începutul secolului: boierul RIOŞANU, care însurat cu Uţa Otetelişanu, a avut copii pe: IONIŢĂ Rioşeanu a cărui fiică e Zoe; Marghioala Urdăneanu; şi Cănuţ Rioşanu t, care are fiu pe; BARBU RIOŞANU căsătorit cu Smaranda Poenaru, având mal mulţi copii.

în Bucureşti, dintr-o ramură a familiei era:... RIOŞANU fost paharnic, crescut de Vilara, consilierul intim al lui Vodă Bibescu. Căsătorit cu Zoe Isvoranu, era înrudit cu Coţofenli şl Slătinenil; şi avu fii pe: MIHAIL şl ALEXANDRU RIOŞANU, avocat, căsătorit cu Zoe Porumbaru; având fiu pe GRIGORE Rioşanu, şi şase fiice.

ROSETTI-(Bibica)
(MOLDOVA)

Originea familiei acestea desigur e înrudită cu a celorlalţi Rosetti.

Originea adevărată a ambelor familii, deosebite încă acum 300 de ani, e italiană şi refugiată de secole la Constantinopol. (v. Rosetti).

Cel dintâi cunoscut dintre aceşti Rosetti în Moldova e LASCARIS ROSETTI, pe la 1629, însurat din Ţarigrad cu fiica lui loan Cantacuzino, Bella. Fiu al lui Lascaris, care era renumit la Constantinopol prin averea şi calităţile sale şi care a fost mare logofăt al Patriarhatului era:

Pr. ANTONIE ROSET VODĂ, Domn al Moldovei de la 1676-1678; fost sluger-mare sub domnia lui Petrlcelcu Vodă, când era numit ..Kiriţă Draco". El făcu îmbunătăţiri oraşului Iaşi, unde între altele aduse apa prin oale; şl domni cu blândeţe. Nu putu însă sta pe tron mai mult de doi ani, căci fu silit să-l părăsească, din cauza opoziţiei boierilor. Era contemporan cu Cuparul Roset, capul celeilalte familii a Roseteştllor. Din patru copii ce avu: ALEXANDRU, cel mare, muri fără copil; GEORGE, al treilea avu numai o fată Păuna, căsătorită cu fiul lui Şerban Vodă Cantacuzen în 1709 ELENA se mărită cu un Rangabe; iar

IOAN ROSETT, fiul al doilea în vârstă al lui Anton Vodă, însurându-se cu Elena Mavrocordat, avu trei copii: Maria, măritată cu Constantin Şuţu; MIHAIL, mare spătar în 1739 (t 1741), fără copii; şi NICOLAE. loan Rosetti a murit în 1722.

MARELE SPĂTAR NICOLAE ROSETTI, cunoscut prin 1753 cu acest titlu, e fiul lui loan. De el se ştie că a avut

trei copii: Eufrosina, al cărui copil era principele (?) Manull: COSTACHI BIBICĂ, vel postelnic în divanul lui Grigore Calimah în anul 1767: şi

SCARLAT ROSETTI sau Carol, supranumit BIBICĂ, de unde şi derivă supranumele acestei familii. Carol Rosetti era armaş mare în 1758, pe urmă fu mare spătar şi apoi Dragoman al Portii, în anul 1812, şi în acelaşi an trimes al Domnului la Poartă. într-o scrisoare către regele Prusiei, Boschiovicl spune că agentul de atunci al Hospodarului Valahiei, anume Bibica, fusese disgraţiat şi trimes în exil la Angora, pentru că ar fî intrigat în afacerile Patriarhiei . Francezii aveau în el un bun prieten. (1812)

Von Miltitz, într-o scrisoare către regele Prusiei, din 10 aprilie 1821, zice de moartea lui:.....Acelaşi principe (al Moldovei) a omorât cu propria-l mână şi în felul cel mal grozav, în momentul când se declarase rebel, pe boierul Bibica, un bătrân respectabil în toate privinţele, care îi dăduse sfat pe faţă împotriva partidei funeste pe care a luat-o...” (N. lorga; Fragm. III, 574).

Fiul lui Scarlat Bibica a fost: IOAN BIBICA-ROSETTI (1750-1840), care avu cu totul zece copii: CONSTANTIN, GEORGE, SCARLAT şi ALEXANDRU: şi patru fete.

Beldiman în „Tragodia” sa, spune că Bibica se purtase cu cruzime în timpul Eteriei, fiind ispravnic de Piatra şi îl critică cu violenţă.

GEORGE BIBICA-ROSETTI, fiul lui loan Bibica, intrând în armata austriacă se distinse până la gradul de general-maior, cu care grad muri în 1875 la Viena.

CONSTANTIN, fiul precedentului, e tatăl colonelului VASILE BIBICA-ROSETTI, n. 1839. A luat parte distingându-se în campania română-turcă din 77-78, colonel de cavalerie, t 2 aprilie 1899 Bucureşti.

ARISTIDE, fiul mai mic al lui Ion Bibică, (n. 1802) căsătorit cu Ortensia Ghica, locui mult timp în Grecia şi avu patru copil: trei fete şi pe GEORGE BIBICA-ROSETTI, inginer.

ROSETTI

Familie în Moldova din secolul al XVII-lea venită din Constantinopol unde era reputată printre cele mai nobile. Originea ei este italiană din evul mediu: pe la 1310 a pierit în luptele lui Hernie VII cu cetăţile din Italia, între care Florenţa şi Roma, cavalerul Rosetti, din partida adversă împăratului, a guelfllor. în Italia mai există încă o ramură a familiei, care a dat mai mulţi oameni celebri în litere şi arte.

Cealaltă branşă din Moldova, care mai târziu se numi ..Blbica", era fără îndoială despărţită din aceasta de pe la începutul secolului al XVII-lea.

Pe la 1650 era cunoscut în Moldova: CUPARUL ROSETT, care a jucat un mare rol pe timpul domnilor din epoca sa. în timpul lui Eustratie Dabija Vodă şi Duca, era boierul cel mai cu vază la Poarta otomană şi de multe ori mergea în soliile pentru alegerea principelui, demnitate ce ar fl putut oricând să aibă pentru sine. Sub Cantemir cel bătrân, formase un fel de partidă în jurul său şi al Domnului, 'prin marele renume ce avea; şi tot prin stăruinţele sale făcu să se ucidă Miron şi Velicico Costin.

Urmaşii acestora îşl răzbună rău sub Constantin Duca, asupra caselor Iul lordache Rosett şi a Hatmanului Bogdan, partizanul său. Sub Antioh Vodă, Roseteştli revin la putere. lordache Cuparul Rosett, a avut cinci băieţi: LASCĂR, care a fost mare spătar şi apoi caimacam şl care avu de fiu pe AGA GEORGE ROSETTI; MANOLACHI capukehala; George, mare vistiernic şl postelnic; MIHAI şi SCARLAT, amândoi capukehala la Poartă.

Ramura din Valahia:

Ramura Roseteştilor din Muntenia se trage din al doilea fiu al Cuparului Roset:

GEORGE ROSETTI (IORDACHE) MARE VISTIER, fost şi mare postelnic al Moldovei, însurat cu Maria fata lui Eustratie Vodă Dabija, t la 1720. A avut şase copii, din care două fete: Caterina şi Victoria. Din băieţii vistierului George: al treilea, numit ca şi tatăl său, n-avu posteritate; al doilea fu CONSTANTIN MARELE LOGOFĂT, de care se trag mai multe ramuri din Moldova (vezi *Solescu, Ciortescu, Bălănescu, Rosnovanu).*

CONTELE NICOLAE ROSETTI, nepotul cuparului şi fiul mai mare al logofătului George. Primi titlul de conte al Imperiului german în 1733. Era însurat cu fata lui Constantin Brâncoveanu, Ancuţa, de la care avu o fată şi trei băieţi. Cronica ne spune că în 1716, boierii munteni ne mai răbdând asuprelile lui Nicolae Vodă Mavrocordat, fugeau din ţară; doisprezece trecură în Moldova, printre care: „Nicolae Ruset logofătul, ginerele Brâncoveanului, Dediulescu vistiernicul şi doi feciori ai lui Asan călăraş...", fiind primiţi cu cinste de Mihai Racoviţă Vodă.

Copiii contelui Nicolae au fost: 1. MARIA căsătorită cu Banul Argetoianu; 2. CONSTANTIN, ai cărui patru fîi se stinseră fără posteritate: IOAN, Contele SCARLAT (1802-1872) (cunoscut sub numele de „Graf Rosetti"), ALEXANDRU şi NICOLAE, n. 1825.

3. Contele SCARLAT ROSETTI, al doilea fîu al lui Nicolae contele, dete naştere la o branşă, alături cu a fratelui său mai mic Alexandru, anume prin fiul său: DUMITRU ROSETTI.

Fiul acestuia a fost vornicul RADU ROSETTI (18201868), fost magistrat, prefect în mai multe rânduri etc. Dânsul avu cinci fete şi un fiu: a. DUMITRU ROSETTI (Max), publicist, ziarist, fost deputat. A publicat: *Cronice, Dicţionarul contimporanilor.* Fiul său este RADU ROSETTI.

- b. Coralia Săvescu, c. Caterina Al. Budişteanu, d. Ana Maiorescu, e. Maria Negruzzi, f. Zoe Bengescu.

4. ALEXANDRU ROSETTI, mare logofăt şi judecător al Divanului, căsătorit cu o Obedeancă, e fiul mai mic al contelui

Nicolae. Cei doi băieţi ai săi erau: DUMITRU şi

CONSTANTIN A. ROSETTI (1816-1885), om politic însemnat. în tinereţe se ocupa cu literatura. în 1843 fu numit procuror, după care plecă din ţară: reîntors (1846) se căsătoreşte cu Maria Grant. în anul 1848, membru în comitetul revoluţionar, Joacă un mare rol în această mişcare. în acel an e prefect de poliţie, secretar al guvernului provizoriu şi fondează jurnalul ,,Pruncul Român", în luna septembrie, protestând contra regulamentului organic, e arestat de Fuad-Efendi şi trimis la Orşova de unde-l scapă curajoasa sa soţie. Istoricul Michelet a povestit acest mişcător episod.

Deputat în mal multe rânduri; fondator al jurnalului ,,Românul", 6 unul din principalii răsturnători ai lui Cuza. în guvernul de la 1866 e ministru de culte; apoi luând parte la marile acte politice, în 1878 e ministru de interne, apoi prezident al Camerei, apoi iar ministru în 1881. în timpul vieţii sale, Rosetti a fost şeful partidului liberal.

Din căsătoria sa cu Maria Grant, avu trei băieţi: t MIRCEA (1850 j t 1882) publicist distins; VINTILĂ n. 1853, fost deputat, director al ziarului „Românul" (fiică: Alina); şi HORIA, avocat şi deputat; are copii pe: Constantin şi Maria.

Aceasta e ramura munteană a familiei, descinzând din contele Nicolae Rosetti (1770).

Al doilea fiu al vel-Vistierului George Rosetti, deci frate cu Nicolae a fost:

CONSTANTIN ROSETTI MARELE LOGOFĂT, boier devotat al lui Vodă Racoviţă (1716), după cum spune şi letopiseţul cu ocazia venirii tătarilor în ajutorul

Domnului, contra Iul Ferencz: ,,cu alţl boieri nu s-au încrezut despre venirea lor, fără numai lui Donici vornicul şi lui Constantin Roset vel paharnic". (Letop. Kog. pag. 60, t. III) C. Roseti a avut patru copii: Caterina, soţia lui Constantin Mavrocordat Vodă, ANDREI logofătul, capul ramurei Roznovanu (vezi mal Jos

Rosnovanu); -hatmanul VASILE ROSETTI (patru băieţi f. urmaşi): şl: ŞTEFAN ROSETTI MARELE VORNIC, cel mal mare din fiii lui Constantin şl tatăl a patru băieţi, care au dat naştere la câte o ramură din familia Rosetti în Moldova: GEORGE ROSET (vezi ramura *Solescu);* ION, însurat cu o Mano având numai doi fii fără urmaşi (Alexandru şi Vasile); CONSTANTIN (vezi ramura *Ciortescu);* şl ŞTEFAN (vezi ramura *Bălănescu).*

Numele acestora s-au luat după moşiile, posesii ale familiei: Rosnov, Soleştl, Ciorteşti şi Bălăneşti.

Ramura din Moldova

Ramura Rosetilor din Moldova, pe lângă branşele menţionate, şi care descind din marele logofăt Constantin de mai sus, mai derivă încă din al treilea fiu al Cuparulul Roseti: Manole, ai cărui descendenţl au format alte branşe.

MANOLACHE ROSET, fiul cuparulul, are un loc distinct în istoria Moldovei de la sfârşitul secolului al XVIII- lea. El începu a se face cunoscut de timpuriu. Duca Vodă (1672) ţinea mult la familia Roseţllor care avea o mare influenţă pe acel timp şi pe care cronicarii mal totdeauna o numesc: , .Cupăreştii", după numele lui Rosetti cel bătrân, a cărui vază considerabilă trecu şi fiilor săi. în 1684 Duca fiind domn al Munteniei lăsă caimacam pe marele postelnic George sau lordache Rosetti, după ce primise caftanul de la Poartă prin Lascarache Rossetti. (Mag. Istoric. II, p. 14). Sub Constantin Duca, 1701, Manolache era postelnic şi cronicele vorbesc împreună cu

fratele său George. El este acel care prinse la Bacău pe regele Poloniei Stanislas Leczinsky, pe care îl predete cu onoruri lui Vodă Mavrocordat. însurat cu Elena, fata vornicului Buhuş, a avut un singur fiu: .

ŞTEFAN ROSETTI MARE VORNIC. Domnind Mavrocordat, în 1712, ne spune cronicarul Neculce, că regele Stanislas Lecinsky venind din Pomerania, a trecut din Ungaria în Moldova pe Trotuş ,,pe la Bacău la Mărgineni, pe la Ştefaniţă Rosett vornicul, cu puţini oameni". Peste cincinsprezece ani, în anul 1727, e lăsat de Grigore Vodă Ghica în locul său, caimacam al ţării împreună cu logofăt Ilie Catargiul.

Vornicul Ştefan continuă generaţia prin cei doi fii al săi: GEORGE (vezi branşa *Răducan)* şi ION. ION ROSET- TI a avut doi băieţi: Ştefan şi George Medelnicerul Rosetti. (vezi branşa *Tetcanu). .*

COMISUL ŞTEFAN ROSETTI, fiul lui Ion, însurat după Maria fata lui Krupensky, era părintele a cinci copii, din care două fete şi trei băieţi: GRIGORE (vezi branşa *Rosett-Filipescu),* GEORGE (vezi braşa *Orăşanu);* şi CONSTANTIN, (al cărui fiu LUPU e tatăl lui MATEI, fără copii căsătorit cu o Greceanu).

După cum s-a putut vedea dar, ramurile descinzând din fiul lui lordache vistierul sunt: cea din Valahia, Solescu, Ciortescu, Bălănescu şi Rosnovanu.

Cele descinzând din capukehaia Manole prin nepoţii săi sunt: Teţcanu, Orăşanu şi Filipescu.

Rosnovanu

Această ramură a familiei Rosetti, derivă din ANDREI ROSETTI MARELE LOGOFĂT, fiul lui Constantin, şi nepotul acelui lordache Rosetti vistierul, despre care toate cronicele Moldovei (1701) spun că fusese închis de Constantin Vodă Duca şi inamicii săi,

împreună cu fratele său Manole postelnicul şi Lupul Costache: ,,cei mai capete din boeri" şi apoi liberaţi de succesorul aceluia.

Andrei Rosetti avea frate pe VASILE ROSETTI Hatmanul, care avea porecla de ..CIlibiul", fiind mare spătar în 1749, mare vistiernic în divanul lui Scarlat Ghica în 1757 şi apoi hatman 1770. El mai era numit şi Rosnovanu, care rămase apoi fratelui său Andrei şi urmaşilor lui. Vasile Cilibiul a avut patru fii, fără posteritate: GEORGE. VASILE (1775), ORESTE. popă, LASCAR mare vornic; şi trei fete.

Din logofătul Andrei, însurat cu fata lui Sandu Sturza, se născu: NICOLAE ROSETTI, mare ogofat al Moldovei 1775. Căsătorit cu Maria Ghica Deleni.

MARELE LOGOFĂT GHEORGHE ROSETTI (lordache), fiul precedentului, în anul 1819 era vel vistier al Moldovei şi prezident al Divanului. – t în 1836. De la soţia sa, fiica lui Gheorghe Balş a avut pe NICOLAE şi ALECU.

NICOLAE ROSETTI ROSNOVANU, fost ministru de finanţe t, căsătorit cu Maria Ghica-Comăneşti a avut titlul de mare Logofăt. Fiul său:

t NICOLAE ROSETTI-ROSNOVANU n. 1843. Căsătorit 1. cu Ad. Cantacuzino şi 2 cu L. Vogorides, având trei fii: GEORGE, ANTON, EMANUEL.

Vornicul ALEXANDRU ROSNOVANU, fiul lui lordache, şi frate cu Nicolae I, avu de fiu pe:

t Colonelul GEORGE ROSNOVANU n. 1832, om politic, fost militar, prefect, deputat, senator. în războiul din 77-78 s-a distins ca şef al cavaleriei divizionare. Căsătorit cu Alexandrina Câmpineanu.

Proprietatea familiei e moşia Roznov din jud. Neamţ.

Rosetti-Solescu

Logofătul Constantin Rosetti avu de fiu pe vornicul ŞTEFAN din care derivă încă: Clorteştii şi Bălănescu. Şte-

fan Rosetti a avut flu pe: GEORGE ROSETTI mare vornic, însurat cu o Catargi, tatăl lui:

GEORGE ROSETTI, MARELE POSTELNIC, însurat cu Caterina Sturdza şi capul ramurei Solescu. Din acesta se născură:

1. DUMITRU, fost deputat:

2. TEODOR ROSETTI n. 1834, om de stat, guvernator al Băncii Naţionale a României, fost deputat, senator, ministru şi Prezident al Consiliului în mai multe rânduri (de la 1875); fost Preşedinte al Curţii de casaţie: actual Director al Băncii agricole. Căsătorit cu Pulcheria Beldiman.

3. DOAMNA ELENA, soţia Principelui Alexandru loan Cuza al României: în fine:

4. CONSTANTIN ROSETTI, fratele mai mare al precedenţllor, avu doi băieţi: GEORGE ROSETTI-SOLES- CU, n. 1852, diplomat, ministru plenipotenţiar la Belgrad, apoi la Petersburg din 1895; şi ALEXANDRU.

Rosetti-Ciortescu

CONSTANTIN ROSETTI, alt flu al vornicului Ştefan Solescu şi frate cu George, e capul acestei branşe. Căsătorit cu o Beldiman, avu trei băieţi: MATEI, t BENI- AMIN, episcop de Roman: şi

SCARLAT ROSETTI-CIORTESCU. Acesta avu de asemenea trei copii: 1. ALEXANDRU: 2. colonelul ŞTEFAN ROSETTI, care avu de fii pe: ALEXANDRU, ŞTEFAN şi LASCĂR: şi 3. SCARLAT ROSETTI, fost senator, ai cărui copii sunt: două fiice şi ALEXANDRU ROSETTI.

Rosetti-Bălănescu

ŞTEFAN ROSETTI, fiul logofătului Constantin, avu un fiu numit de asemenea ŞTEFAN, din care derivă ramura zisă „Bălănescu”. Fiul lui Ştefan era: PETRE ROSET-

TI-BÂLĂNESCU, care e citat de Vornic Beldiman în ..Tragodia” sa, cu ocazia mişcării greceşti de la 1821. El a fost mare logofăt al

Moldovei; şi e tatăl lui

NICOLAE ROSETTI-BĂLĂNESCU, n. 1829 t la 1884, fost ministru de externe (1865) etc. El a avut doi băieţi, reprezentantii actuali ai acestei ramure:

NICOLAE ROSETTI-BĂLĂNESCU, n. 1865, deputat de Neamţ. Căsătorit cu Elisa Comescu (fiu: Nicolae); şl PETRE ROSETTI-BĂLĂNESCU. fost magistrat. Căsătorit cu Zoe Comescu.

Branşe din Rosetti, desclnzând din Manolache Capucehaia (de la 1700), prin fiul său vornicul Ştefan şl urmaşii acestuia:

Rosetti-Răducanu

Ramura Răducanu (de la Radu = Răducanu) derivă din GEORGE ROSETTI, fiul vornicului Ştefan şl nepot al lui Manolache.

Acest George Rosetti avu un flu RADU, al cărui prenume s-a transmis de patru generaţii, şl care avu de fiu pe: RADU ROSETTI t, care avu patru copii (două fete):

LASCĂR ROSETTI şl RADU ROSETTI n. 1853 având de la soţia sa născută Bogdan, trei fii: RADU, ENRIC şl EUGENIU.

Rosetti-Teţcanu

Ramură înrudită la origine cu precedenta şi care-şi trage numele după moşie. Primul Teţcan e: MEDEL- NICERUL GEORGE ROSETTI, fiu al lui Ion, fratele lui George Rosetti-Răducanu. însurat cu o Herească, avu un băiat: DUMITRU ROSETTI, ai cărui fii au fost:

ION (fără posteritate), Caterina, Elena şi CONSTANTIN.

CONSTANTIN cel mai mare, se căsători cu o Romalo, din care avu pe: DUMITRU ROSETTI-Teţcanu, căsătorit cu Alice Jora, având copii: CONSTANTIN şi două fete.

Rosetti-Orăşeanu

ŞTEFAN ROSETTI, fiul lui loan şi frate cu George Medelnicerul, a fost însurat cu Maria Krupenskl, cu care avu patru copii: unul GRIGORE (din care descinde ramura Filipescu) şi celălalt: GEORGE ROSETTI, din care derivă branşa Orăşenilor. George Rosetti se însură cu Zamfira Donici, din care căsătorie avu două fete şi trei băieţi: 1. GRIGORE, t. cel mai mare, are fiu pe GEORGE şi două fete. 2. CONSTANTIN ROSETTI are trei băieţi: ERCULE, EMIL şi NICOLAE: iar 3. LASCĂR ROSETTI, două fete.

Rosetti-Filipescu

Din GRIGORE, frate cu George Rosetti (vezi *Rosetti-Orăşanu),* descinde ramura zisă Filipescu. Şi anume din fiul cel mare al lui Grigore: DUMITRU ROSETTI, însurat cu Felicia Krupenskl, din care a avut patru copii: VASILE, PETRE şi două fiice. GRIGORE şl ŞTEFAN ROSETTI, fraţii lui Dumitru n-au posteritate.

RUDEANU
(VALAHIA)

Mai multe împrejurări ne arată că şi această familie era de aproape înrudită cu Basarabii. *[Ce sont probable- ment des Bassaraba. H y a une parente entre les premiers g ,^ ^^^^ Rudeanu et les Kretzulesco:* n.M.C.) ^
^TIJJ^^A ■ *JLa ru<e-*

Ea ne apare prin documente şi istorie, deja pe *t(W4c& ^*^- ■& ^<CWuW* la începutul secolului al XVI-lea, când trăia:

DETCO, boierul din Ruda, de care se aminteşte în 1525. El joacă un însemnat rol la Domnii de la finele secolului al XV-lea. în 1467 între boierii lui Radu Voievod, găsim pe: Detco stolnicul.

Prin fiul său, BARBU (?) (1530), avu doi nepoti, anume:

FVAN MEDELNICERUL de Ruda la 1573, şi apoi mare logofăt; după cum e citat la 1590 ca biv-vel logofăt;^w*aĂ'^? *^ia^^* şi fratele său: \ /

CHIRCA COMISUL ot Ruda, citat 1577, 1580, ca comis A^ . mare: iar în 1586, 1595 ca mare logofăt. Avusese două soţii: *(Pfu-* 1. jupâneasa Neacşa din Spineni şi 2. jupâneasa Maria (1600). j El pare a fî murit pe la începutul sec. XVII, având un fîu:^,^^^ ^^.

CHISAR PAHARNICUL RUDEANUL, la 1633 citat cu ^** ^^jU» acest titlu: logofăt, 1686. (Contimporan cu părintele său

^^v'^Vfc^
Kirca, trăia boierul Stanciu din Rudenl 1577).

Fiii lui Chisar au fost doi:" PÂRVU LOGOFĂT RUDEANU (ot Ruda), care e citat la anul 1608 şi la 1625 când era însurat cu Neacşa, fata Calei.

■^ *Simt probabil Basarabi. Există o înrudire între primii Rudeni şi Kretzuleşti* (în fr. în orig: n. ed.)

TEODOSIE MARELE-LOGOFĂT RUDEANU, fratele lui Pârvu, juca un rol însemnat pe timpul său. El fusese mare spătar, apoi la 1620 mare logofăt; 1622 biv-vel logofăt şi apoi MARE BAN al Craiovei. Avu de soţie pe fiica lui Preda biv-vel Ban. Cam în acelaşi timp cu dânsul trăieşte, cum se vede prin documente (Arh. St.) TEODOR logofătul cu moşia Drăgăneşti, fost sluger sub Iliaş Vodă, citat înainte de 1615. La 1643 se vorbeşte de el împreună cu soţia sa jupâneasa Stanca, de la care avu feciori pe: CHIRCA RUDEANU sluger 1643, apoi vel-logofat 1662, şl pe STAICO postelnicul (1640).

Boierul Rudeanu (Doc. Academiei) porunceşte printr-un act din 1 mai 1636, postelnicului din Albeşti, să vie cu socotelile lui Pârvu logofătul spre a se judeca cu dânsul; din 1638 de la acelaşi: „Rudeanu paharnicul din Frăţeşti". (? idem; luna ianuarie).

Tudosie Banul avu trei feciori, de care vom vorbi pe rând:

1. VLAD VISTIER RUDEANU şi logofăt, fost paharnic la 1620, spătar 1622, vistier 1628. însurat cu Despina (1626). E iscălit şi adeverit prin numeroase documente. Fiii săi au fost: ANDREI SPĂTAR RUDEANU, 1636, fost sluger 1634, postelnic 1628 şi la 1655 vel clucer. La 1638 într-un act, se vorbeşte şi de socrul său Dumitraşco vistier. Avu un singur fîu DUMITRAŞCO, 1649; Cătălină, 1638, sora lui Andrei, a ţinut pe Radu logofătul Dudescu; RADU postelnic 1633, 1646; şi VLAD LOGOFĂT RUDEANU, al patrulea flu al lui Vlad I, e amintit pentru prima oară în anul 1633 (20 iulie), într-un hrisov domnesc de judecată între câte trei fraţii. în iulie 1671 ca paharnic, vinde cu fiul său moşia Tocsobenil, lui Goran logofătul Olănescu.

Originară familia este din judeţul Vâlcea, unde avea şi domenii întinse la acea epocă, cum ne probează multe acte ale timpului. Localitatea, de unde-şi derivă numele se chema Ruda şi sate Rudeni, în diferite părţi ale ţării.

2. THEOPHIL RUDEANUL, călugăr în 1633, e apoi MITROPOLIT al Ungro-Vlahiei în anul 1638, ales în tim

pul lui Matei Basarab, sub care are un rol considerabil, între 1643-45 patronează tipărirea mai multor cărţi bisericeşti la Govora, ca: Evanghelia, învăţături, Dereptător
etc., şi e contemporan cu alt mitropolit însemnat
învăţat al Moldovei: Varlaam.

• Un'document din 1633 vorbeşte despre fiul (?!) său, tânărul MITREA postelnicul ot Berileşti. (Arh. St.). [De *ce^ fffcs (?!). E foarte posibil ca înainte de a deveni monah să fi fost J* y f* '^ căsătorit;* n.M.C.]

3. PREDA SPĂTARUL RUDEANU, fost postelnic, paharnic 1642 şi spătar 1663. în 1673 vinde Tocsobenii lui Goran Olănescu. (Arh. St. Mitrop.) Din el se continuă
filiaţia familiei şi anume prin fiul său, vestitul

MARE SPĂTAR DIICUL RUDEANU, (1675) apoi MARE LOGOFĂT în 1693 şi 1700, boier mare de care cronicile româneşti vorbesc adesea. în 1689, când intrară nemţii în
ţară, ajungând până la Craiova, Brâncoveanu Vodă văzu cu groază aceste mişcări ,,şi socoti a mai trimete şi pe alţi boieri anume pe Diikul Rudeanul vel Clucer, şi Constantin Ştirbeiu vel sluger, şi Preda Brătăşanu vel pitar, ş.a. iarăşi cu rugăciune, fagădueli şl dare...” Dar nemţii nu ascultară şi înaintară la Brăncoveni „tot din a lui Bălăceanu povaţă facându-se.” (Radu Greceanu. Cronica, cap. 7). în anul 1693, Brâncoveanu mărită pe fiica sa Maria cu Constantin Duca Vodă al Moldovei, la Iaşi, unde o întovărăşiră „cinstite şi mari obraze”, anume Doamna Stanca muma Iul Brâncoveanu,
unchiul său Cantacuzino, „şi Diikul Rudeanu vel-logofat, şi Comea Brăiloiu vel paharnic etc...” (id. p. 210, cap. 30).

în 1699 şi 1700, Diicul era încă mare logofăt. Pare că a trăit până în 1715. în anul 1714 vinde egumenului de Horez o vie în dealul Gărdeştilor, împreună cu fiul său:

CHIRCA RUDEANU, fost vel-căpitan şi sluger; 1711-14 vel căpitan la Cerneţl, după 1714 biv-vel sluger. El a avut de soţie pe Ancuţa, fiica spătarului Mihai Cantacuzino: şi poate (?) soră pe MARIA Rudeanu,
mătuşa lui Şerban Postelnicul Filipescu. (Doc. din Arh. 1704).

Copiii lui Chirca Rudeanu şi al soţiei sale Ancuţa au fost:

BALAŞA, măritată întâi cu Bănică Greceanu, apoi cu Şerban Lupoianu; ILINCA a şetrarului Matei Călines- cu; BARBU RUDEANU însurat cu Maria Cällnescu, cu care n-avu copii şl

POSTELNICUL MIHAI RUDEANU, 1742, care ţinu pe fata Tufeanului. O fiică a lui se mărită cu grecul Scarlat Hiotu.

în afară de această filiaţie mal găsim boieri Rudeni, al căror grad de rudenie cu cei de mai sus nu ne e precizat:

TEODOSIE căpitan de Ruda în 1663, e fiul lui STANCU şi avu frate pe PREDA, paharnicul din Ruda, citat în anul 1672 ca văr cu Vlad logofătul. Stancu e fratele lui TEODOSIE logofătul, 1634, care are de fiu pe ANDREI spătarul şl pe Ancuţa soţia lui Stan vornicul din Greci. Desigur însă, că Teodosie logofăt citat în 1634 e acelaşi cu Teodosie Banul de mai sus, mai ales că se şl spune că Preda e văr cu Vlad. Astfel filiaţia e perfect restabilită.

IVAN SPĂTAR RUDEANU în 1665, era însurat cu Ilinca fata lui Hrizea spătar.

PREDA, TUDOSIE şi STAICO, postelnicii, sunt iar mărturisiţi într-un act din 1636.

PAPA RUDEANU, în 1699 ia şase boieri, cu rugăminte a-i hotărnici moşia Cacaleţi din Romanaţi.

GRIGORE RUDEANU, boier din Craiova în anul 1720, în lista de boieri contribuabili pe timpul administraţiei austrlace.

SOCOL CLUCERUL RUDEANU, reamintit în 1748 în condica mănăstirii Anlnoasa. Avea moşia Tomşani.

IORDACHE RUDEANU, polcovnic de Ilfov în emul 1779.

– în 1830, un MANOLACHE RUDEANU.

Singurii descendenţi ai acestei mari familii, la jumătatea secolului nostru, nu mai aveau vechile moşii din Oltenia.

IONIŢĂ RUDEANU, căsătorit cu o Fălcoiancă, e tatăl lui VASILE RUDEANU. El poseda moşia

Urziceni din Ialomiţa, pe care o vându.

VASILE RUDEANU, flul său, a fost militar până la gradul de căpitan în domnia lui Alexandru Ghica, căruia îi fu aghiotant domnesc. însurat cu o Fălcoianu avu un sigur fiu:

COLONELUL CONSTANTIN RUDEANU n. 1839. Militar, se distinse în campania din [18]77-78, fiind în armată până la gradul de Colonel.

Are fiu pe: VASILE, ofiţer de artilerie; şi fiică pe MARIA.

SARAŢEANU

(VALAHIA)

&(<&&*% a&l&dxte-. —
» v A ^ *. ^Åa zc - ^qm^-Ă^^. £^r ^jb»0-
^3a~<» <z re Åi
aia t^f^a> e/a ^ f^v./ra^ «Ic , *«ÄĂ* ***ab ^u^«4***

>MK/ ***f^tiĂM***

[excellente genealogie – II n'y a que la genealogie des Saratzeano et celle des Olanesco et encore peut-etre, celle des Kretzulesco soient veridiques; n.M.C.][x]

Veche familie originară din judeţul Buzău, unde apare prin secolul al XV-lea. Numele derivă de la localitatea Sărata (Muscelul Sărăţii). Primul membru cunoscut al acestei familii, este:

DRAGOMIR SPĂTARUL, cu proprietăţi pe Valea Buzăului, pe la Pârşcov, aproape de unde urmaşii săi fondară mănăstirea Pinului. Acest boier trăia pe la sfârşitul sutei a XV-lea şi după importantul titlu ce avea, desigur era urmaşul altor boieri, ce trăiau mai înainte. Ştim asupra lui că răsculat în capul altor boieri din judeţul Buzăului, contra lui Mihnea Vodă, e învins şi ucis de acesta în 1535.

. Din acest Dragomir spătarul, se trăgea PREDA VORNICUL ot SARATA, care trăia pe la 1595, murise înainte de 1613, după cum ne relatează documentele şi de la care filiaţia familiei se urmează neîntrerupt. Gradul lui de rudenie cu Dragomir nu ne este cunoscut. Era însurat cu ILINCA, fata lui Mihalcea Vornic, care a jucat un mare rol ca Ban sub Mihai Viteazul şi din care descindea neamul Cândeştilor.

Preda ot Sărata a avut doi fii: NEAGOE şi MIHAI, amândoi „postelnici ot Sărata" care între 1615-1620 sunt •^

Excelenta genealogie. Doar genealogia Sărătenilor şi cea a Olăneştilor şi poate cea a Kretzuleştilor să fie veridice.; (în fr. în orig. n.ed.)

împreună ctitorii mănăstirii Pinului (în plaiul Pârşcovului), refăcută apoi de Matei Basarab care o închină Episcopiei de Buzău. Dânşii dăruiesc mănăstirea ce fondează, moşia alăturată Brăeşti, pe parte din care liberase de românie câţiva locuitori. De aici urmează între moşnenii Brăeşti şi ctitorii Sărăţeni, un proces care durează toată prima jumătate a secolului al XVI-lea, şi chiar mai mult. (A se vedea în Arhivele Statatului documentele relative la moşiile Brăeşti. Timoiul, Pinul, care dovedesc întreaga filiaţie aut.).

Tot NEAGOE postelnicul ot Sărata e fondator, – pre Muşcelul Sărăţii (în actuala comună Gura-Săraţii), al schitului azi dispărut, zis „Schitul lui Negoiţă”.

în actele Sărăţii se vede figurând pe la 1641, şi DRAGOMIR VORNIC ot Sărata, nepot dintr-un frate N...? al lui Preda Vornicul, deci văr cu Neagoe şi Mihai. Acesta însă n-a lăsat urmaşi. Postelnicul Neagoe a avut fiu pe DRAGOMIR luzbaş sau căpitan de roşii, pe care îl întâlnim în multe acte dintre 1640-1650. El conduce cu tărie procesul contra celor din Brăeşti. Ramura lui se stinge însă printr-un fiu al său: MIRCAN, care moare de tânăr, înainte de 1654.

MIHAI DE SĂRATA, comis şi apoi postelnic, frate cu Negoe, are o fată Evda şi un fiu pe STOICHITĂ Spătarul. – EVDA ia de soţ pe Mihai Căpitanul; un alt document din 1665 ne spune că avusese soţ al II-lea?) şi pe un Parascheva Ciohodarul. Dânsa la 1656, iartă pe Brăeşti din românie (servagiu).

STOICHITĂ SPĂTARUL ot Sărata, care a ţinut pe o Neacşa, figurează în numeroase acte din 1650-60. Dânsul moare lăsând copilul, NEAGOE sau Negoiţă, minor. NEACŞA, zisă pentru frumuseţea ei: „porumbiţa", clădeşte ca văduvă, în amintirea soţului ei Stoichiţă spătar, biserica zisă a Porumbiţei pe Muscelul Sărăţii.

NEGOIŢĂ PAHARNICUL SÂRĂŢEANU, fiul lui Stoichiţă şi al Neacşei Porumbiţa, e cel dintâi care ia numele de familie care s-a perpetuat. în anii care au pre- ces 1679, dânsul a fost închis de Vodă pentru nesupunere;

> acest fapt îl aduse la datorii şi la 1679 vinde cea mai mare parte din Muscelul Sărăţii, – moşia strămoşească, – finului său Oprea şi fratelui acestuia Nenciu, din care descind moşnenii Nenciuleştl din actuala comună Gura-Sărăţil.
>
> Fiii lui Negoiţă paharnicul nu dobândesc vreun rang de boierie; ei rămân simpli feciori de boieri. Cel mal mare, STOICHIŢĂ a murit tânăr; al doilea, numit DRAGOMIR, s-a însurat cu fiica unul Stan (?), luând zestre moşia

Mărăclnenll- Mehedintulul, pe care o vinde vestitului Caloian, căpitanul de Buzău; el lasă un singur fiu, NEAGOE SARAŢEANU, pomenit în acte ca martor, 1714, şl care n-a lăsat urmaşi.

GHEORGHE SĂRĂTEANU (1700), al treilea fiu al lui Negoită paharnicul, ia de soţie pe Volca, fata Iul lanache iuzbaş ot Maxin, de la care are ca zestre Siliştea Albeştllor, care a rămas proprietatea familiei până la 1824, când paharnicul Dumltrache Sărăţeanu o dă zestre unei fete a lui.

Din cei doi feciori al lui Gheorghe Sărăţeanu, STOICHIŢĂ moare tânăr, neînsurat; al doilea: JANE sau IANACHE biv-vel şatrarul, născut între 1700-1710, botezat după numele moşului sau despre mamă: lanache din Maxin e cunoscut sub numele de IANE CAPUCHEHAIA, după slujba pe care o ocupase mult timp la Nicopoli (Bulgaria), unde moare acolo de ciumă în 1754, el, soţia sa SAFTA, fata lui Doicescu din Bucureşti şl şapte din cel nouă copil al săi. Nu rămân în viaţă decât cei doi fii mai mici: CONSTANTIN şi MIRICĂ.

MIRICĂ (DRAGOMIR), moare copil, puţin în urmă. – CONSTANTIN sau DINU, născut în 1747, t în 1833, crescut de rudele mamei sale în Bucureşti, nu mai posedă la Sărată decât sfori mici din muscelul Sărăţii, locuri părăglnite. El e vestitul „Jugăurs”, poreclă ce căpătase din cauza extraordinarei sale forţe musculare şi care supranume îl purta şi fiul său. Polcovnic al Judeţului Buzău în 1795, apoi vistier, dânsul clădeşte în 1813, împreună cu cumnatul său, treti-logofatul Nica Musceleanul, biserica din Valea-Botei. (Comuna Gura-

Sărăţii). Ftori vistierul Dinu Sărăţeanu a ţinut pe MUŞA Musceleanu din Muscelul Dărei (alături cu Muscelu Sărăţii), cu care avu copii pe: Safta care a ţinut pe un loniţă Antonescu căpitan din Plaiul Buzăului; şi pe DUMITRACHE clucer, apoi Paharnic.

(Muşa, fiica lui Drăghici pârcălabul Musceleanu, la căsătoria ei cu Dinu Sărăţeanu în 1778, era văduvă după un Matei ot Bucov, de la care avea un băiat MATEI. Acest

Matei născut în 1770, crescând în casa soţului mamei sale,

Sărăţeanu, e cunoscut sub acest nume; semnează chiar MATEI CĂPITAN SĂRĂŢEANU, apoi Matei Başbulucbaşa Sărăţeanu. Transmite acest nume astfel adoptat şi fiilor săi (din care Nica Sărăţeanu din Buzău şi fiii).

PAHARNICUL DUMITRACHE SĂRĂŢEANU, fost

clucer de arie şi serdar, născut în 1783, t 1859, fiul lui Dinu, sub Regulamentul Organic a fost deputatul boierilor judeţului Buzău, în obştească adunare de la 1837-1842. – (v. analele parlamentare). în 1842 reprezintă pe boierii buzoieni în extraordin, obştească adunare, care alege domn pe G. Bibescu. Dânsul rezideşte în 1833 biserica Porumbiţei, făcută de străbuna lui Neacşa, şi în 1850, biserica Negustorilor din oraşul Buzău.

Paharnicul Sărăţeanu, din prima sa căsătorie în ^sfV^^' cu Voica Glodeanu, a avut o fată Ecaterina, care a luat pe Dumitrache fiul Slugerului lordache Vernescu (al ^^ cărui fiu e G. Vernescu, fost ministru). [71 *me samble que c'est faivc,* n.M.C.]x – Din a doua căsătorie (1821) cu Margareta Maxin, a avut de fiu pe ^^^ ^ *ft^<^ &^2aa^* CONSTANTIN D. SĂRĂŢEANU, fost prefect, director general al penitenciarelor, senator, magistrat, procuror general pe lângă înalta Curte de Casaţie. împreună cu fiul său

CONSTANTIN C. SĂRĂŢEANU, magistrat, prim- procuror la Galaţi, sunt singurii descendenţi ai acestei

famili

/^. 3>wîs4 -- *yflca. ^^ , ., .*

îmi pare ca e greşit (în fr.în ong.; n. ed.)

fnuufc ^ ....

^ -- .^ W -• /• ^^^

Ciokjl» /?hli!<iaiu>

SBIERA
(BUCOVINA)

încă de pe timpul lui Alexandru cel Bun, se arată un prim strămoş al acestei familii, prin: POPA IUGA, care se bucura de o favoare deosebită sub acel domn şi urmaşii săi Ilie şi Ştefan (1401-47). în anul 1431 el primeşte o donaţie de sate pentru serviciile sale credincioase, de care vorbeşte mai bine o nouă donaţiune din 1434 (24 aprilie), a lui Ştefan, fiul lui Alexandru, pentru el şi toţi urmaşii săi. în 1439 urmează o nouă confirmare de moşii de la Iliaş şi Ştefan Vodă, citându-se şi numele fiului Popei luga: Mihail.

Documentele şi notele asupra familiei se găsesc în uvragiul special al d-lui Dr. Sbiera, de unde culegem toate datele de aici, adeverite prin acte autentice, (v. Familia Sbiera: 1894, pag. 21-87)

Anterior lui Popa luga, în anul 1407 şi 1410 se găseşte în hrisoavele lui Alexandru Vodă, numele de GIORJ SPEREA şi Spenea, printre boierii însemnaţi ai sfatului. E foarte probabil ca aceştia să aibă vreo legătură cu familia Sbiera de mai târziu.

Popa luga, boierul de med sus, ce era în afecţiune la domnii de pe timpul său, care-l numeau „popa nostru", a avut de fiu pe MIHAIL sau MIHUL grămăticul, care de asemenea primeşte mai multe daruri între 1435-50. Se poate presupune că fiul lui Mihail grămăticul este acel pan IGNAT (sau luga) Popescul, pe care-l găsim ca mare vistiernic în uricele Moldovei de la 1460-76, sub Ştefan Vodă cel Mare.

Prin concordanţa tradiţiei familiale şi a actelor rămase, s-ar putea deduce, după d. Sbiera, că fiul boierului GlorJ Sperea a fost jupanul IUGA (ori Ignat), existent ca boier mare sub Roman Vodă la anul 1392; iar prin aceea că boierul Giorj e numit ,,de la Şumuz" s-ar proba descendenţa din el şi a Pope! luga de sub Alexandru Vodă, de asemenea originar de la Şumuz. – în acest caz au fost două ramuri ale familiei, aceea care o regăsim sub numele Sbierea sub Ştefan cel Mare şi acea care poartă numele de „Popescul", din care marele vistier luga sau Ignat, după titlul moşului său Popa luga, – tot în aceeaşi epocă.

SBIEREA PÂRCĂLABUL joacă un însemnat rol printre boierii lui Ştefan Vodă, timp de 32 de ani de la 1457-1489. – La urcarea pe tron a lui Ştefan, Sbierea era mare STOLNIC, care titlu îl păstrează până în 1467. Apoi de la 1467-70 e pârcălab al Cetăţii Albe; după care nu mai poartă nici un titlu, fiind până la 1489 în fruntea marilor boieri ai ţării. Numeroase urice şi hrisobule domneşti din timpul acesta sunt iscălite de Sbierea.

Un uric al lui Ştefan Vodă din anul 14..., ne arată că boierul Sbierea avea de soţie pe Muşa, fiica stolnicului Giurgiu şl nepoata marelui logofăt Isala şl că ea a vândut lui Vodă satul Vlădeni din Botoşani.

Un document posterior din 1573, dat de principele loan Vodă, aminteşte despre boierul SIMA SBIEREA care trăia sub Ştefan Voievod. Acesta avea între alţi copii, două fete: Magda şi Muşa, înzestrate cu moşia Carapciul cumpărată de la Ştefan Vodă. Una din ele a avut de fiu pe: TOADER, iar acesta pe IURAŞCU şi VLAD, cărora loan Vodă le dă hrisovul din 1573. – Nu încape nici o îndoială că acest „Sima Sbierea" de sub Ştefan cel Mare, e acelaşi pârcălab şi stolnic Sbierea de care am vorbit.

în hrisoavele domneşti ale lui Petru Rareş, întâlnim pe STOLNICUL SBIEREA apoi PÂRCĂLAB, urmaş (poate fiu?) al precedentului, şi anume: în urice dintre 1527-30 ca mare stolnic; iar între 1530-35 pârcălab de Roman (Târgul nou).

Contemporan cu dânsul aproape, trăia un DUMITRU POPESCUL, ca mare paharnic şi în urmă pârcălab de Hotin

1532-39; şi care desigur era în legătură cu Ignat de sub Ştefan cel Mare.

IONIŢĂ SBIEREA sau lonaşcu, t 1572, e cel mal celebru membru al acestei familii. îl găsim mai întâi sub Alexandru Lăpuşneanu, ca mare postelnic. Acest principe face în 1565, 24 martie, o scrisoare prin care recomandă Sultanului şi altor suverani străini pe fiii săi, să-i adăpostească şi să-i sprijine dacă ar avea nevoie de ajutor. Lăpuşneanu subscrie şi împreună cu el boierii Sbiera şi Dumitru, astfel denumiţi: „Ilustrissimus Senatus, Dominus Sblara, supremus Curiae Marschalcus, et Dominus Dimitro Dux...” (Hurmuzache, – Doc. tom. II, p. 132).

Sub Bogdan fiul lui Lăpuşneanu, Sbiera e MARE VORNIC al Ţării de Jos (1569). Mal multe urice princiare, din care reiese influenţa ce avea în familia lui Lăpuşneanu, îl amintesc cu acest titlu şl cu numele său de: IOAN.

Marele vornic IOAN Sbiera pieri ucis de loan Vodă cel Rău la anul 1572, după cum spune Ureche cronicarul: .....Ion Vodă pe postul cel mare au venit la Iaşi... şi de cazne groasnice şi vărsare de sânge se apuca; şi atuncea în ziua de Paşti, au tăiat pe lonaşcu Zbierea şi m te cazne făcea...”. Aceasta din cauza apropiere! sale d^{r} casa lui Lăpuşneanu şi de Poloni. – Haşdeu zice de această decapitare: (în ,,Ioan Vodă” p.251) „Aristocraţia se înfioră văzând sub mâna călăului pe boierii cei mai de frunte, mai cu seamă pe bătrânul lonaşco Zbierea mare vornic al Ţării de Jos şi dlntr-un neam din cele mai antice ale Moldovei. Capul său se rostogoli la picioarele gâdelui tocmai în ziua Paştilor...” – în locul său fu numit vornicul Dumbravă, pentru Ţara de Jos.

Sub domnia lui Petre Vodă Şchiopul apare un alt boier Sbiera, care iscăleşte împeună cu alti boieri două hrisoave domneşti din anul 1575. El nu poartă nici un titlu de boierie, dar se vede că era un boier cu influentă, ca şi moşii săi.

(D. Hasdeu în poema dramatică *Râzvan şi Vidra,* a cărei acţiune se petrece după 1590, are printre personagii pe un

„SBIERA, boier bătrân", un tip de boier vechi şi zgârcit. în mod documentat, nu ştim nimic însă despre această persoană).

PETRAŞCU SBIERA, fost Pârcălab al cetăţii Neamţ, avea acest titlu şi demnitate în timpul domniei lui Antonie Vodă Roset, 1675-78.

Fiind vorba de o hotărnicie la Baloşeşti, meii mulţi boieri fac un raport către Principe în care se spune că la hotărnicia aceea: „prilejitu-s-au şi Andrieş Bantoş şi Pătraşcu Sbiera Pârcălabii de Neamţu".

în acelaşi timp cu Petraşcu trăia:

VARLAN SBIERA LOGOFĂT şl apoi MARE ARMAŞ. în anul 1680 în domnia lui Duca Vodă, mulţi boieri fugiră din ţară, după cum raportează cronicele şi se duseră în Polonia spre a scăpa de tirania domnului. Printre aceştia se aflau: Tudosie Dubău, Gavril Neniul, Ilie Moţoc, Drăguţescu, Murguleţ, logofătul Varlan Sbiera, cu fratele său şi mulţi alţii. – Acel frate nu e altul decât pârcălabul Petraşco Sbiera.

în Polonia era refugiat şi Principele Petrlceicu, care în 1683 împreună cu aceşti boieri intră cu o armată de poloni în Moldova, pe când Duca era cu turcii la Viena. Acesta întorcându-se, Petrlceicu trimese în decembrie 1683 armata de moldoveni, poloni şi cazaci să prindă pe Duca la Domneşti în jud. Putna. Oastea de moldoveni era comandată de mare armaş Varlan Sbiera, de Vasile Bainski şl alţi doi boieri. Duca fu prins şi dus în Polonia.

CONSTANTIN SBIERA, fiul unuia din precedenţi, ocupa boierii sub Mihai Racoviţă Vodă, fiind mai întâi mare şatrar şi apoi după ce avusese acest titlu, numit vornic de Câmpulung, în care demnitate se afla în 1719 împreună cu biv-postelnic Vasile Ciudin. Fiul lui Constantin Sbiera vornicul era (?):

ION SBIERA de la Pârlişeni. Acesta s-a însurat cu Anastasia fata lui Ţîbul, proprietar al Satului Ţibenii din Bucovina. Ambii zidiră pe la 1720-1730 o biserică cu hramul adormirei în Şiret, Trăia în întâia jumătate a secolului al XVIII-lea.

VASILE SBIERA trăia pe la 1780 şi 1786, când prin actele consistoriului episcopal, se. vorbeşte despre o biserică, fondată de dânsul. '

NICULAI SBIERA, fiul lui Ion, se stabili în Horodnicul

de jos din Bucovina. Născut pe la 1758, el muri în 1829. Cu soţia sa Lupa, fiica preotului Aristarh Onlcă din Horodnic, el dete naştere familiei de azi, prin şapte copii, dintre cari: IONIŢĂ, care se născuse la 1784. ATANASIE, n; 1785, avu fiu pe ŞTEFAN, tată parohului din Şiret CONSTANTIN SBIERA. GIORGIE SBIERA, cel mal mic fiu al lui Nicolae, 1719 t 1860. însurat cu Ana fiica lui Ilie Iliuţă, au avut zece copii, dintre care doi fii, anume:

NICOLAE SBIERA n. 1834, paroh în Bucovina, căsătorit cu Ileana pica protopopului Nicolae Dracinski având trei copii t-

ION SBIERA, al doilea fiu al lui Giorgiu Sbiera, n. 1836. Profesor şi filolog. Membru al Academiei române, profesor la Universitatea din Cernăuţi. A studiat şi analizat preţiosul *Codice Voroneţean,* găsit la o mănăstire din Bucovina; a scris încă o biografie a cronicarului Grigore Ureche şi însemnatul uvraj cu titlul: *Mişcări culturale şi literare la românii din stânga Dunării, de la 1604-1714, Cernăuţi 1897 etc...*

în 1899: *Familia Sbiera după tradiţie şi istorie şi amintiri din viaţa autorului...,* în Cernăuţi.

Are şase fîi: REM-MODEST n. 1873, judecător la Şiret, TRAIAN n. 1874, magistrat: DECEBAL, RADU, ALEXANDRU şi MIHAI.

ŞENDREA
(MOLDOVA)

Un prim strămoş al acestei familii, care s-a ilustrat în istoria tării pe timpul lui Ştefan cel Mare, era boierul:

ŞENDREA, care în anul 1395, cum e probat prin documente, împreună cu Bratu şi Stanlslau, dau regelui polon cauţiune pentru Domnul lor Ştefan Voievod: ,,Noi boierii stăpânitori Braţul, Stanislav...etc şi boierul Şendrea...” (Meldisedec). Fiul sau nepotul, în tot cazul, urmaşul său:

HATMANUL ŞENDREA se distinge în mod strălucit în războaiele Iul Ştefan Voievod cel Mare. Dionlsle Fotino în istoria sa, zice că era fratele mumei lui Ştefan Vodă; el însă, după alţii, era cumnatul Domnului. în anul 1473-75 (6987-89), era Portar mare de Suceava şi mare Hatman al Moldovei. Lupta între Radu Vodă al Munteniei şi Ştefan cel Mare se dete în anul 1475 în favoarea acestui din urmă. Ca avantgardă trimesese pe Hatmanul Şendrea, care se întâlni cu inamicul mult mai numeros, mal Jos de Focşani şl Râmnic; însă numărul moldovenilor fiind mal slab, fură nimiciţi şi Hatmanul pieri în luptă. După aceea se dete lupta cea mare în care Radu fu biruit. Corpul lui Şendrea fu luat după câmpul de luptă ,,şi l-au dus de l-au îngropat în biserica din Dolheşti lângă tatăl său", zice Ureche cronicarul (v. Fotino III, 31; Şincai II, 98; Tocllescu 87 etc.). în amintirea eroismului acestui boier, poporul dete locului unde se făcu prima bătălie cu Radu Vodă, numele de ,,Movila Şendrel”, care a rămas în zilele noastre.

Un boier ŞENDRESCU, după cum se vede în lista

boierilor Moldovei, unul din urmaşii Hatmanului Şen- drea, era vel spătar al Moldovei în (17 martie) 1554 şi 1555 (mal 4) sub Alexandru Vodă Lăpuşneanu. Această variaţie a numelui are legătură şi cu acela al moşiei Şen- dreşti (din jud. Tecuci), veche posesie a acestui neam.

Boierul SANDU ŞENDREA, îl întâlnim într-un document din 1729, noiembrie 21, pentru moşie. (Doc. Acad. Rom.).

După documente sigure, iată o schiţă a descen- denţllor Hatmanului, până aproape de 1800:

Hatmanul Şendrea t 1475, a avut flu pe: DRAG, ai cărui copii au fost: RUSCA, GHILĂU, care avu doi copii; Şendrea şi două fete.

ŞENDREA, fiul lui Drag, a avut un fiu PAVEL ŞENDREA, ai cărui doi feciori au fost: APOSTOL şi TOFAN. Cel dintâi avu un fiu iară urmaşi; iar TOFAN e tatăl lui GHEORGHE.

Fiii acestuia au fost: 1. APOSTOL jicnicer, al cărui băiat era SCARLAT, călugăr. 2. SANDU, 1729 şi

4. IORDACHE ŞENDRE, al cărui fiu se numea tot GHEORGHE. Acest Gheorghe e tatăl a patru copii: NĂSTASE, slujer; COSTACHE, SPIRIDON şi IORDACHE, vel medelnicer. (v. rev. Archiva). – Aceştia erau singurii descendenţi pe timpul lor.

Astăzi sunt urmaşi din această familie, în Moldova, care se cunosc ca astfel, alături cu alţii care au luat numele.

ŞEPTILICI
(MOLDOVA)

Una dintre familiile vechi şi însemnate ale Moldovei, care începe a juca un rol istoric încă din secolul al XVI- lea când deja erau boieri mari, deci cu o origină mult mai veche, urcându-se, ca a principalelor familii moldovene, chiar înainte de 1400.

în anul 1543 (7051) în luna octombrie, Petru Rareş principele Moldovei, tale la Hârlău pe boierii ŞEPTELICI şi Avram Rotompân (v. Bogdan. Texte slave, p. 213).

Peste doi ani, CORNEA ŞEPTILICI GHENGA, jlc- nicerul de Suceava, este primit, în anul 1545, de Sigismund August mare principe al Lituaniei, ca ambasador din partea Iui Petru Rareş, împreună cu alt nobil Nicolae Burla staroste de Şipin; la care el răspunde printr-o ambasadă Domnului moldovean, dând şi salv- conduct solilor prin Vilna, spre a trece la Moscova (Arhiva Ist. de Hasdeu, pag. 122).

înainte de a vorbi despre hatmanul Şeptillci, ucis în 1621, să vedem pe scurt o filiaţie importantă a unei părţi a familiei, înainte de 1600, ce ni se oferă de documentele contemporane: GABRIEL, feciorul lui ŞEPTILICI din Văscăuţi, avea de fică pe Maria Şeptillci, în al cărei testament datat din anul 1592 (ianuarie), lasă satul Văscăuţi fiicei sale Angelina şi ginerelui el Dumitru Corlătescu. (Doc. Academie). Tot Maricuţa, fiica lui Gabriel şi nepoata lui Şeptilici de la Văscăuţi, vinde o parte din această moşie, fratelui ei Vasile la 1610, 24 septembrie (idem).

Acest VASILE ŞEPTILICI, fost mare vătaf, e poştei-

nic al Moldovei în anul 1619. El era însurat cu jupâneasa Tofana (fiica Tofanei, care era fiica Măriei şi aceasta la rândul său fata hatmanului Luca Arbore); .şi a avut următorii feciori: ION, VASILE, LUPUL, GROZAV, DRĂGUŢĂ.

Mariuţa, sora lui Vasile, a avut de fiu pe: DUMITRAŞCU ŞEPTILICI. Un chrisobul de la Alexandru Vodă Iliaş, din 1621, obligă să se înplinească paguba de la cei ce au luat bucate de la el. (Acad. rom. doc.) Printre actele Murguleştilor, boieri moldoveni emigraţi şl stabiliţi în Polonia, se află un act din 1625 prin care dânsul cumpără o vie de la Costea fiul Vrăncenesei, cu 220 taleri. (Arhiva Ist.: Hasdeu).

HATMANUL ŞEPTILICI e unul dintre principalii factori în evenimentele tragice de la 1621. în acel an, Gaspar Grazziani, Domnul Moldovei, fiind învins de turci şi tătari, cu tot ajutorul polonilor, voi să fugă ca să scape de pericol, în Polonia. După ce trecu Prutul, noaptea cu puţini de ai săi, fu ucis tocmai de doi boieri ce erau cu dânsul: hatmanul Şeptlllci şi Goia postelnicul. „Groaznică şi mârşavă faptă, şi ne auzită în toate ţările creştineşti! exclamă Miron Costin cronicarul. Domnul, ori bun, ori rău, la toate primejdiile lui ferit trebuleşte... Plătit-au apoi cu capetele sale această faptă şi Şeptlllci şl Goia, de la Alexandru Vodă pe lege dreaptă; că le-au tăiat capetele, iar trupurile le-au aruncat în ieşitoare. Şi cu cale au făcut."

Astfel pleiră decapitaţi aceşti doi boieri mari şi de pe urma lor, nevinovatul vornic Bucioc, care totdeauna ajuta pe Gaspar, fiind tras în ţeapă.

în *Vornicul Bucioc,* dramă de V.A. Urechlă, Şeptlllci cu Goia Iau o parte însemnată la acţiune, în care caracterele şi intrigile lor sunt descrise amănunţit.

Un alt HATMAN ŞEPTILICI este arestat (1659) de un paşă Mustafa de la Silistra, sub pretext de trădare către împărăţie, împreună cu Prăjescu Vornicul, liberându-i

> numai în schimbul unei sume mari. Principele Ştefăniţă, pe atunci domn al Moldovei, reclamă la Constantinopol pentru aceasta şi pentru insulta ce-i făcuse Paşa, venind în Iaşi fără motiv. Tatăl său Vasile Vodă, fiind acolo, sprijini cererea la Vizir, care chemă pe Paşa, ce deabia scăpă de la pedeapsa capitală, „iar Kihaea lui au plătit acea faptă cu capul”.

(Letop. Kogăl. I. 371).

După toate probabilităţile pare că acesta e tot una cu ŞEPTILICI POSTELNICUL, pe care îl aflăm într-o mărturie a divanului Moldovei din 1673.

O carte de Judecată de la divanul velitilor (marilor) boieri ai Moldovei, din anul 1742, ne vorbeşte de GHEORGHITĂ ŞEPTELICI LOGOFĂTUL, a cărui fiică Tofana cămlnăroaia, murise puţin după 1700, când măritase pe fiica ei Maria cu slugerul Adam Luca. – Aşadar Gheorghiţă Logofătul probabil nici n-a apucat să trăiască în secolul al XVIII-lea, deoarece nepoata sa de fiică se mărită în 1700. Deci trăieşte tot în veacul al XVII-lea, contemporan cu cei de mai sus. El mai avu o fiică: Safta Drăguţeasca.

ILIE ŞEPTILICI, trăia în secolul al XVIII-lea, când e citat în 1758 fără nici un titlu, în nişte acte, împreună cu nepotul său:

NATANAIL ŞEPTILICI ieromonahul, 1758 (Doc. Academiei). Face un zapls de vânzare împreună cu unchiul său.

La înşlrarea unora din familiile Moldovei, puse de Cantemir în „Descrierea Moldovei”, T. Boldur-Lăţescu însemnează de la dânsul că această familie s-a stins.

Se poate afirma însă că mai există descendent! „adevărati”, din această familie, care deşi şl de pe acum 150 de ani a căzut, totuşi în timpul Domniei lui Scarlat Calimah, trăia ILIE, ŞEPTILICI, care deşi sărac şi redus de tot, poseda acte doveditoare de descendenţa sa din marea familie de odinioară.

SION

(MOLDOVA)

Originea adevărată a acestei familii nu se cunoaşte cu siguranţă. – Strămoşul ei este IONAŞCU COŞĂSCU, vechi răzeş locuitor din Cosăşti (Vaslui), pe la a doua jumătate a secolului al XVII-lea şl despre care nu se ştie med mult. Singurul strămoş despre care sunt date sigure e TOADER SION, medelnicer, care trăia pe la 1725. Acesta avu fii pe CONSTANTIN, IONIŢĂ şl IORDACHE.

IORDACHE SION (1738-1812), baş ceauş şi în urmă stolnic, a ţinut în căsătorie pe Ecaterina Danu cu care avu şase fii: SPĂTARUL ANTOH, PAHARNICUL IONITĂ, NECU- LAE, COSTACHE, SERDARUL TOADER şi PAHARNICUL CONSTANTIN.

CONSTANTIN SION, PAHARNIC, născut 1795, scrise „Arhondologia Moldovei", lucrare fără merite istorice, cu înşlrare de nume de tot felul, un pamflet al timpului.

Această carte părtinitoare a fost scrisă pe la 1850 şi se crede că Constantin Sion e şi autor al *Cronicei lui Huru,* dovedită de unii ca falsă. Nepot de fiu al paharnicului Constantin a fost:

GEORGE SION, poetul, n. 1830 la Hârşova. S-a distins în literatură: traduse din Racine, Moliere etc., imită pe Beranger în poeziile sale. A mai scris 101 „Fabule", care sunt dintre cele mal bune scrise în româneşte. De asemenea, însemnate .Amintiri" istorice şl mai ales traducerea operei lui Dionisle Fotino: „Istoria generală a Daciei" în 3 volume. Membru al Academiei române. – G. Sion a murit în 1892.

Istoricul familiei Sion, astfel cum e făcut de paharnicul Constantin, urcă originea familiei la un fiu de han tătăresc de la Crâm, anume DEMIR-SULTAN, care fugind de la tatăl său veni în Moldova incognito, slujind ca ostaş sub hatmanul Şendrea (la 1462?). în urma mal multor vitejii făcute în războaie, Ştefan cel Mare botezându-l cu numele de DRAGOŞ l-a boierit, până la rangul de vel-vomic, însurându-l cu Dahina fiica lui Oană vistierul. El ar fi avut de fiu pe DUMITRAŞCU, pârcălab de Hotin, ginere al spătarului Petru Clănău. Acest Dumitraşcu a avut de fii pe paharnicul IONAŞCU şi pe vistiernicul AVRAM, din care se trag Cantemlreştii (?!).

IONAŞCU PAHARNICUL avu de fiu pe RESBOIAN STOLNICUL, care luă de soţie pe fiica lui Moise Vodă Movilă, cu care avu un fiu, pe un alt IONAŞCU paharnic Coşăscu, însurat după fata stolnicului Sandu Sturdza.

Din această însoţire, lonaşcu avu un fiu pe SION VORNICUL, al cărui fiu se numea ANDREI PAHARNICUL, ce fusese sol la Constantinopol şi care ţinea de soţie pe Irina, sora Domnului Eustratie Dabija, ,,şi au născut pe ANDREI PAHARNICUL, care întru însoţire cu Illnca fata lui loan Bogdan vel-logofat, au născut pe ANDREI Medelnlceriu, care întâi au fost însoţit cu Irina fata lui Neculai Buhuş Hatman şi al doilea cu Gafîţa din Ţarigrad, şi au născut pe IONIŢĂ sterp, şi pe TOADER Medelnlceriu".

Despre acesta şi urmaşii lui, am vorbit mai sus.

în .Arhiva Istorică" de d. Hasdeu, e publicat un document datat din Coşeşti, 9 iunie 1696, înmânat de George Sion, despre care editorul însă nu garantează, fiind transcris după o copie al cărei original s-a pierdut. în acest document, boierii Ceaur, Ramandi şi Toader Conţe^cu, rânduiţi de domnie spre a cerceta procesul dintre Ilinca Sion şi nepoţii vistiernicului Avram, raportează despre împăcarea împricinatilor, arătând totodată originea familiei Sion din hanii Crâmului.

Toţi Sionll de azi, descind din Constantin paharnicul şi fraţii săi.

SLATINEANU
(VALAHIA)

Familie care apare cunoscută prin secolul al XVII- lea, dar a cărei origine este mult mai veche. Numele ei se trage de la oraşul Slatina, unde avea proprietăţile şi reşedinţa încă în vechime.

Pe la 1648 s-au strămutat la Târgovişte în capitala ţării de atunci, şl unde chiar a rămas de la dânşii o biserică. După cum spune col. Papazoglu (în Istoria Bucureştiului p. 10), un C. SLATINEANU din Târgovişte, care zidi biserica „Stelea" de acolo, zidi şi în Bucureşti o biserică cu acest nume, pe care apoi o refăcu Principele Vasile Lupu, al Moldovei.

Boierul ENE SLĂTINEANU e trunchiul actualei familii. Trăia pe la 1700, fiind căsătorit cu fiica lui State paharnicul Leordeanu, de la care avu trei copii. Un frate al său, NICOLAE SLĂTINEANU, avu un fiu CONSTANTIN, biv-vel vistier în anul 1758.

în 1732, pe IANE SLĂTINEANU îl întâlnim în Oltenia, unde nişte acte (v. Hurmuzache), în care e citat cu titlul de medelnicer, arată nişte conflicte ale lui cu vămile de atunci. Copii săi cu Leordeanca, au fost: – o fată,măritată cu Cândescu; şi doi băieţi: ION şi RADU.

Din RADU SLĂTINEANU, MARE VORNIC, care trăia după jumătatea secolului trecut, se trase o ramură stinsă în vremurile noastre. în 1788 era în divanul domnesc ca vel vornic de Tara-de-Sus. El avu din prima sa căsătorie cu o Creţulească şi a doua oară, cu o Fălcolancă, trei copii: 1. o fată, soţia Banului Bărbuceanu Văcărescu; 2.

IORDACHE SLĂTINEANU, fost caimacam al ţării, însurat cu fata Banului Racoviţă, fără urmaşi; şi 3. SCARLAT SLĂTINEANU, marele comic, însurat cu fiica banului C. Filipescu, de la care avu pe Zoe şi pe: ION SLĂTINEANU, fost mare logofăt, ale cărui fiice, de la soţia sa Maria Niculescu, au fost: Alina Hahn şi Zoe Lenş.

Fiul mai mare al lui lenea Slătineanu era ION SLĂTINEANU, prin care derivă actualii. în 1739 era mare vameş şi caimacam al lui Mavrocordat. Acesta e fondatorul bisericii din Slatina şi avu de soţie pe Smaranda, fiica lui Pârvu Cantacuzino. A avut trei copii:

Luxandra, soţia lui Bălăceanu: Uţa şi

CLUCERUL DUMITRU SLĂTINEANU, care trăia la începutul secolului nostru şi din a cărui căsătorie cu o Palada, se născură patru fii şi o fiică, soţia lui P. Obedeanu:

1. CLUCERUL COSTACHE SLĂTINEANU, însurat cu fata lui Deşliu, din care avu trei fiice: Ana Vlahuţi, Zoe de Zalewski şi Maria Ceslanu.

2. PAHARNICUL BARBU SLĂTINEANU, fost Consilier la Curtea de Casaţie. însurat cu Maria Lehliu, având trei fiice: Elena Filitti, Pulcheria Mosco şi Ana Berindey.

3. Comisul IORDACHE SLĂTINEANU, căsătorit cu Anastasia Câmpineanu. Al treilea fiu al lui Dimitrie. El avu o fiică Elena Rallet şi un flu MATEI SLĂTINEANU t. ai cărui doi fli sunt: GEORGE, magistrat şi EMANUEL,

4. NICOLAE SLĂTINEANU fost pitar, flul mal mic al lui Dumitru, căsătorit cu o Coţofeanu, avu băieţi pe: SCARLAT: TACHE t, fost căpitan de cavalerie şi căpitanul CONSTANTIN SLĂTINEANU. căsătorit cu L. Creţeanu.

SPINEANU f
(VALAHIA)

Familia boierilor Spineni e una dintre vechile neamuri ale tării. Strămoşii ei sunt bine cunoscuti prin documente din veacul al XVI-lea. Familia Coţofenilor derivă dintr-însa, ambele având o origine comună, (v. aceasta).

Boierul N... care trăia pe la Jumătatea secolului al XVI-lea, a avut mai multi copii:

DIICUL clucerul: ŞERBAN banul, citat la 1577 în documentele satului Bistriţa din Mehedinţi, în care găsim şi pe cei următori. (Arh. Stat. Buc., Bistriţa); jupânita NEACŞA, sora lor, care era măritată (1588) cu Chlrca comisul din Ruda (Rudeanu): – în fine JUPÂNESA MARA, care avu de sot pe PREDA Clucerul TÂNŢĂREANU, t 1638. Mara e citată în anul 1602 şi avu următorii copii, după cum reiese din actele Bistriţei, de care am amintit mai sus: – DUMITRAŞCO Clucerul SPINEANU, de care vom vorbi în urmă, GHEORGHE VORNICUL din Sărdăneşti, care în 1648 era decedat: PARASCHIVA postelnicul, 1649; MIHAI Spătarul COTOFEANU, (v. aceasta) amintit în 1634 şi cunoscut în cronici; JUDITA Spătăreasa, probată între 1648-68 (avu de fiică pe Stanca, soţia lui lonăş serdarul); şi PREDA, de asemenea citat la 1649.

Se poate vedea dar, că din aceşti şapte copii al Marei, erau trei fete; iar din băieţi, cei trei mai însemnaţi aveau flecare numele de familie după moşia ce posedau şi care le venise parte: Dumitraşco era *Spineanu;* Preda *Tânţăreanu;* George era Vornicul din *Sărdăneşti;* iar Mihai *Coţofeanu.* Aceasta ne arată mai mult, formaţiunea

numelor de familii după localităţi, cu deosebire în Valahia şl începând numai după mijlocul secolului al XVII-lea.

Din această familie era boierul HAMZA DIN SPINENI, care a fost cumnatul lui Calotă Banul şl al lui Pârvu, în anul 1602.

BADEA OT SPINENI, la 1637, era nepot lui Neagoe logofătul de Căldăruşani.

DUMITRAŞCO CLUCERUL SPINEANU, fiul Jupânesei Mara, după cum am văzut mai sus. Unele documente (Arh. Stat, moşia Isvorani şi Stâlpeni) arată ca părinte al său pe: Andrei slugeruB pe când altele, pe hreda clucerul de la Ţânţărenl. E posibil ca el să se fl născut din căsătoria Jupânesei Mara, în prima căsătorie a el cu boierul sluger Andrei (?) – Dumitraşco Spineanu era clucer la 1635, 38 şi 1639, când se mal aminteşte că avea de cumnat pe Teodosie de la Curtişoara. Cu soţia sa, Jupâneasa Vilala, este numit în 1640. în 1649 era paharnic mare.

La 1640, hui său DUMITRAŞCO SPINEANU, în urmă VEL CĂPITAN, era deja născut, deoarece la acea dată e probat împreună cu părinţii săi. în 1694 ca vel căpitan, el, iar nu tatăl său, care fiind născut cel puţin pe la 1600 nu mal putea să se ocupe de afaceri la acea dată, primeşte o carte domnească de la Vodă Brâcoveanu. Printr-însa Se întăreşte mal mulţi ţigani şl părţi de vie de la Căldăruşani, rămaşi de la nepotul său MATEI VISTIERUL, care murise şi pentru care avea ceartă cu călugării de la Radu Vodă. ,,Decl orice i-ar lipsi lui Dlmitraşco din ceia ce i-au lăsat nepotu-său Matei vistierul, să le plătească călugării...” (v. Acte vechi de Gr. Lahovary; Convorb. llt. an. XXI p. 300).

ANCUŢA, sora lui Dumitraşco, îl dăruise şi ea mai înainte „zece suflete de ţigani” etc. Jupâneasa Ancuţa care trăia cam pe la mijlocul secolului al XVII-lea, avusese de soţ pe Petru biv-vel slujerul ot Clorogârla.

STARCEA
(BUCOVINA)

Familie moldavă, care a primit în Bucovina titlul de „Baroni de”, concedat de împăratul Austriei.

în ţară, pe un strămoş al acestei familii, îl cunoaştem în persoana lui

STÂRCEA, MARELE LOGOFĂT al Moldovei. Documentele sau uricele domneşti îl probează ca martor printre boierii sfatului, între anii 1515, 1518, 1520 şi 1522, în timpul principilor Bogdan şi Ştefan cel Tânăr, (v. Uricar. XVIII p. 521)

ION STÂRCEA era pârcălab al cetăţii Hotin, cam pe acelaşi timp. Un hrisov domnesc din anul 1517, 1 aprilie, e scris de MATIAŞ STÂRCEA diacul: „sin (fiul lui) Ion Stârcea biv-pârcălab de Hotin”. (id. p. 528) – Un STÂRCEA era vel spătar al Moldovei, la 1552 (7060) mai.

La mijlocul secolului al XVII-lea, trăia MIRON STÂRCEA, pe a cărui fiică Angheluşa o luă în căsătorie vel armaşul Georgi Hasdeu.

în secolul al XVII-lea, după 1720, boierul Ştefan Stârcea, însurat cu Elena, fiica Sandului Hasdeu, a avut trei fii:

GEORGE STÂRCEA, PETRACHE şi ŞTEFAN STÂRCEA, care locuia în Bucovina, unde avea moşiile sale. – în tot cursul secolului trecut şi cel actual, familia a rămas definitiv stabilită în Bucovina, după despărţirea ei de Moldova, ca şl alte vechi familii boiereşti ce aveau proprietăţi şi drepturi acolo.

După începutul secolului actual, în armata Moldovei se afla paruclcul GHEORGHI STÂRCEA, care era însurat cu Paraschlva, fata lui Aga lordache Cuza.

ŞTIRBEI
(VALAHIA)

Din secolul al XVI-lea sunt urme sigure despre existenta acestei familii, deja înfloritoare pe atunci şi care era de aproape înrudită cu Buzeştii.

Marele vornic CERNICA ŞTIRBEI, în anul 1608, în zilele principelui Radu Şerban, ginerele lui Mihai Vodă, zideşte mănăstirea cu numele de „Cernica” din judeţul Ilfov, pe o insulă din lacul Colentina de lângă Bucureşti. Vechiul schit fu pustiit din cauza unei epidemii de ciumă, dar se reînnoi în secolul trecut.

Un pasaj al colonelului Papazoglu în „Istoria fondării Bucureştiului”, care zice: „mănăstirea de călugări Cernica, înfiinţată în anul 1608, de vornicul Cernica şi jupâneasa lui Kiajna..., şi o altă mănăstire de călugăriţe înfiinţată de soţia lui, jupâneasa KIAJNA, amândouă fură dotate cu mari proprietăţi. Iar aceea de călugăriţe, fu într-o noapte călcată de tătari şi maicele robite şi hrăpite, de atunci s-a şi desfiinţat...”, – ne ajută mult prin numele soţiei lui Cernica. într-adevăr putem identifica pe vornicul Cernica cu acel care ne e dat de document (Arhiva Stat. Buc. măn. Cernica), formând astfel o veche flliaţlune a familiei:

Cernica era vel vornic la 1603, avea de soţie pe jupâneasa Chlajna, şl zidi înainte de 1620 mănăstirea lazerul (desigur Cernica de mai târziu). – Tatăl său, adică astfel cel mai vechi cunoscut de acest neam, era:

IONAŞCO COMIS, apoi mare paharnic la anul 1568, însurat cu jupâneasa Neacşa, cu care în afară de Cernica,

mal avu un fîu: PARASCHIV Postelnicul, care a avut după filiaţia din 1681, două fete, Chiajna şi Elina.

Cernica avu de fîu pe: iuzbaşa DRAGOMIR. 167(1681. .

TEODOR ŞTIRBEI CLUCERUL, cel dintâi car/ poartă astfel numele de familie, se află împreună cu soţia sa Maria într-un hrisov din anul 1660, când era bătrân. – Ca mart comis, citează'pe Teodor Ştirbei un act din 28 mal 1628.

Boierul IVAŞCO ŞTIRBEI, trăia în zilele lui Matei Voievod Basaraba. Din cauza lipsei de date suficiente, nu vom ptiteâ ătablli filiaţia urmată a Ştirbeilor pe care-l enumărăm aici, însă care erau în apropiate legături de rudenie.

CERNICA VEL ARMAŞ ŞTIRBEI (la 1691) era clucer în 1677 şi văr cu Constantin, care în urmă fu mare Ban şl cu Radu. Ca mare armaş, citat în multe documente.

CĂLUGĂRUL ŞTIRBEI, al cărui nume nu-l cunoaştem, trăia încă foarte bătrân, sub Vodă Brâncoveanu. Ambii fîi ai săi: CONSTANTIN şl RADU, sunt cunoscuţi din cronice. – Cu ocazia Judecării de către Brâncoveanu a abuzurilor săvârşite de fiul său Constantin, acesta urând pe domn pentru cele ce-l făcuse, scrise tatălui său călugărul ,,să se gătească tată-său şi fraţii lui ŞTIRBEI şl câţi oameni vor putea strânge, să meargă să-l pârască la împărăţie, găsindu-i vină Domnului”. (Cron. anonimă). Călugărul veni la viile sale de la Slatina, trimiţând oameni să vază cele întâmplate: dar turcii mergeau bine cu Brâncoveanu „care au trimes pe Ghinea paharnicul al doilea cu armaşi la Cällmeştl, unde erau adunaţi şi avea poruncă de va găsi pe călugărul Ştirbei, să-l bage în butuci să-l ducă la Tlsmana”. El fu prins, ridicat „cu feciorii şl nurorile toate în casă” şi duşi la mănăstire, după cum era porunca, unde fu închis ca şi fll săi.

Aduşi în Judecată, pentru a doua oară, Domnul se arată mărinimos şi-l iartă pe toţi.

CONSTANTIN ŞTIRBEI, fiul său, fost vel sluger, comis, vistier, Clucer. în cele din urmă mare ban la 1712. – La 1680 era vistier, iar la 1689 în anul dintâi al domniei lui Brâncoveanu, mare sluger. La acea epocă, intrând nemţii în ţară spre Craiova, Domnul trimese pre Diicul Rudeanu vel

clucer, Constantin Ştirbei vel sluger, Preda Brătăşanu vel pitar şi Cornea Brăiloiu vel agă, cu promisiuni şi daruri spre a face pe nemţi să înţeleagă de nenorocirea ce aduceau ţării, în cazul când vor veni turcii şi tătarii să-i scoată afară. (Magaz. istor. II. 140).

Cronicarul Ţării Româneşti, povesteşte în anul 1695 că venind Domnul de la Cerneţi la Târgovişte ,,au trimes de au adus pe Constantin Clucerul Ştirbei şi l-au închis, nu fără pricină, căci trimeţându-l Domnul de câteva ori peste Olt cu seama haraclului (birului), când era la curte bolaril, au luat de la ţară câte ceva şi de la domnie au ascuns..."

Boierul veni în faţa divanului, unde Brâncoveanu Vodă judecă în parte faptele sale şl-l mustră faţă de boierii ţării, ordonând ca să fie închis; fiind liberat prin stăruinţele Doamnei. Soţia lui Ştirbei era Corbeancă şi fiică a Bănesei (şi Vornlcesei) Ilinca, sora Doamnei Stanca Brâncoveanu, cu care deci era rudă.

Cronicarul vorbeşte (Magazin istoric, t. V, pag. 1348) detaliat de această afacere, mai spunându-ne că în urma iertării sale, el umbla să răstoarne pe principe, împreună cu fraţii şi tatăl său, dar fură toţi prinşi şi închişi greu la Tismana, mal mult timp, ,,apol iar nu s-au potrivit Domnul blestemăclunei lor, ci i-au iertat iarăşi.”

în anul 1714 avea titlu de Ban, cu care ocazie îl regăsim în cronica amintită că, împreună cu Mitropolitul, Mihai Cantacuzino spătarul, banul Ştirbei, Şerban Bujoreanu şl Ştefan Cantacuzino spătarul, mergând înaintea îmbrihorului imperial, au recomandat, cu ajutorul lui Mustafa aga şi a banilor, pe Ştefan, care fu şl numit domn în locul lui Brâncoveanu, de curând mazilit.

Sub domnia lui Ştefan Cantacuzino, Ştirbei era mare Ban al Craiovei (de la 1712, 1714).

Cronicarul anonim al ţării, Cronica Bălâcenească şl apoi G. Şincal, raportează cum la 1714, imediat după Paşte, Ştefan Vodă trimese pe Constantin Banul Ştirbei şl pe Radu Dudescu mare logofăt şi cumnat Domnului la Ţarigrad cu bani şl daruri şl să

„pârească pe Constantin Vodă într-atât cât să nu scape cu viaţă nici Constantin Vodă, nici feciorii lui, temându-se când vor scăpa vreunii cu viaţă... şi la împăratul şi la Vizirul s-au nevoit ca să-l desrădăcineze pe Constantin Vodă şl neamul lui din faţa pământului, precum au şi făcut..." – Tot Cronicarul adversar Cantacuzenllor, îl numeşte ..Şeiteneştl", adică al lui Satana, blamând faptele lor şl ale partizanilor.

RADU ŞTIRBEI de la Isvor, fratele lui Constantin, a rămas cunoscut în cronici la anul 1672, ceea ce arată că era mai mare ca precedentul, pe care pentru întâia oară îl găsim în documente în anul 1676 ca al II-lea vistiernic. – La 1698, ambii fraţi sunt pomeniţi într-un hrisov domnesc (Arh. St. Buc.).

în anul 1672, sub Antonie Vodă, începu cunoscuta ceartă şi rivalitate între Gheorghe Băleanu cu ai săi de o parte şl Mareş Banul, Radu Kreţulescu..., de alta. Printre partizanii lui Băleanu erau, afară de flul său : Chrizea vistierul, Staico Barcan de la Btudani, Radu Ştirbei de la Isvor şi „alţi mai mărunţi". Prin mal multe intrigi, Principele Antonie fu mazilit şl înlocuit cu Grigore Ghica.

Şincal în cronica sa, îl numeşte „Radu Ştirbescu". (v. Cron. Rom. p. 170. t. III).

E probabil că acest boier n-a trăit în secolul al XVIII-lea. Nepotul său, flul lui Constantin:

ILIE ŞTIRBEI medelnlcerul, rang cu care e probat la 1677, trăia şl la anul 1734, când fusese consilier al administraţiei austriece (v. şi Şincal t. III, 409). în 1732 a zidit biserica din Bălceştl-Cârllgei, fiind Consilier Imperial al Olteniei.

în secolul trecut, şi mal ales către finele său, influenţa boierilor Ştirbei crescuse.

Pe la mijlocul secolului trăia:

BADEA ŞTIRBEI MARELE VORNIC; avea acest tiflu în 1777, 78, 80, după cum se vede în mal multe acte ofl- ciale ale principatului. El muri pe la 1790, căci într-un act al fiilor săi. din 1793, se spune că murise deja, ca biv- vel vornic. El a avut patru fii, din care:

CONSTANTIN ŞTIRBEI era biv-vel stolnic în timpul

domniei lui Constantin Caragea Voievod şi în divanul acestuia (pe la 1782). Tot el, a fost în urmă mare logofăt al ţării. în anul 1798, se întâmplă încercarea de asasinare de către nişte hoţi, a marelui logofăt C. Ştirbei, pe când mergea la moşia sa Fundenl (v. Ureche. Istor., Domnia Hangerli.)

DUMITRACHE ŞTIRBEI, alt fiu al lui Badea, frate cu precedentul era biv-mare clucer la anul 1793, când îl întâlnim împreună cu soţia sa, al cărei nume era Zamfira.

ŞERBAN ŞTIRBEI VORNICUL, care a fost mare vornic pe la 1800, era însurat cu Păuna, fiica lui Constantin Buzescu, cu care familie, moşii săi mai fuseseră aliaţi din vechime. Moşia Buzeştilor: Cepturoala din Romanaţi, intrând în familie a luat numele de Ştirbei, ce poartă şl astăzi. Şerban Ştirbei vel-vornic cu soţia sa Păuna, sunt zugrăviţi împreună cu Constantin Buzescu, soţia cu trei fii ai săi, în biserica din acel sat, zidită de un Buzescu, se zice pe la 1560.

MARELE VORNIC BARBU ŞTIRBEI, în secolul nostru, văzând că familia sa se stinge, el fiind ultimul desce- dent şl neavând copii ca şi fraţii săi, adoptă pe fiul nepoatei sale Caterlna Văcărescu, măritată cu vornicul D. Blbescu, anume:

PRINCIPELE BARBU ŞTIRBEI, Domnul Munteniei. 1849-56. Născut 1799, t la 1869 (vezi Bibescu). Frate cu Blbescu Vodă, ocupă tronul Valahiei, după mişcarea de la 1848, introducând în timpul domniei sale mai multe reforme înţelepte. în timpul său, Ţara Românească, ca şi Moldova avură de suferit din partea trupelor ruseşti, mai ales de la 1853-54 când izbucni războiul Crimeei, care le obligară să se retragă. Domnii ţărilor care fugiseră la Viena, se întoarseră şi până la martie 1856, după tratatul din Paris, ţara fu ocupată de austrieci. Tot atuncea se isprăvi şi termenul de domnie al lui Ghica şi Ştirbei (7 ani), numindu-se în locul lor caimacamii: Balş în Moldova, şi Principele Alexandru Ghica în Valahia. Principele Ştirbei, ultimul domn al Munteniei, trăi după aceea retras până la moarte. Căsătorit cu Elisabeta, fiica lui Grigore Cantacuzino-Pascanu, a avut următorii copii:

GRIGORE t neînsurat; Generalul GEORGE ŞTIRBEI f;

Principele DUMITRU ŞTIRBEI, căsătorit cu Alexandrina de Soyca, având două fice; – t Alexandrina Plagino, – t Fenareta, soţia Iul Teodor Ghica Deleni: – şi Principele ALEXANDRU ŞTIRBEI, om politic, fost ministru, + 1895 la Bucureşti. Căsătorit cu Maria Ghica pomăneştl, avea de copii pe actualii descendenti ai familiei: GEORGE; BARBU ŞTIRBEI, căsătorit cu Nadeja Bibescu; şi patru fiice: Maria, Adina, Elisa, Jeana.

STRÂMBEANU
(VALAHIA)

Originară din Oltenia, această familie, după documentele ce cunoaştem, e probată pe la sfârşitul secolului al XVII-lea, deşi este de o origine mai veche. RADU PAHARNIC STRÂMBEANU, în 1696, ţinea pe Desplna, fiica lui Radu Spătarul Tomeanu, cu care avu fiu pe MATEI (doc. moş. Fălcoiul).

DRĂGHICI STRÂMBEANU, împreună cu marele vornic Radu Popescu şi cu Grigore Căpitanul, îndeplinesc o misiune însemnată pe timpul lui Ştefan Voievod în anul 1714. Anume, Carol XII, regele Suediei, după ce fusese învins la Pultava, trecând apoi la Constantinopol, voi să treacă înapoi în Suedia prin ţară, pentru care lucru Ştefan Vodă primi ordin să gătească conace şi poştii, ca să poată trece de la Giurgiu în Ardeal, şi astfel fură însărcinaţi cei trei boieri. „Mergând până la Piteşti, şezând câteva zile, au pierit dintre oşti cu câţiva oameni de-ai lui... şl nimenea nu l-au ştiut că este Kraiul între acel Svezi ce mergea cu poştii...” Trupele lui rămânând aici, au trecut apoi şi ele în Ungaria pe la Dragoslave, după care s-au întors şi turcii.

Drăghici Stâmbeanu la 1718 şi 20, este trecut în lista boierilor olteni, împreună cu ruda sa, Constantin Consilierul.

O Muşa Strâmbeanu, avea de soţ pe Pitarul

Nicolae Dedulescu.

CONSTANTIN STRÂMBEANU Consilierul, în 1719 ca boier din Craiova, era MARE PITAR atunci când fu

numit Consilier imperial al Olteniei, în cea dintâi administraţie, cu Cantacuzino Ban; iar consilieri G. Vlasto, Bengescu, Brăiloiu şi dânsul (septembrie 1719). Peste douăzeci de ani, la 1741, el este Caimacam al Craiovei împreună cu Constantin Obedeanu şi lordache fost vel-vameş.

Avea de soţie pe soţia şatrarului Preda Brătăşanu. O fată a Iul ţinu pe Barbu Ştirbei.

MIHAI STRÂMBEANU biv-treti logofăt era ispravnic de Gorj în anul 1752.

Poate copii lui Constantin sunt:

Ilinca, „fiica lui Strâmbeanu", soţia boierului Poenaru, în 1769, şi mama lui Matei Poenaru pitar;

IORDACHE STRÂMBEANU, clucer, dovedit prin act din 1741. Fiul şi urmaşul acestuia era:

CONSTANTIN STRÂMBEANU, boier ispravnic, dovedit la rândul său în anul 1793 etc.

. jL ***fâ&fa'j&dlti***
**. fa 1^6*

Tot din lipsa de detalii, nu putem schiţa genealogia acestei familii, din care se găsesc mai mulţi alţi reprezentanţi în secolul din urmă şi cel actual şi ai căror urmaşi trăiesc astăzi la Craiova. [C'est *ă dtre şi on ne lui apporte la notice bienfaite, il n'ecrit plus rien;* n. M.C.][X]

&

^ *Cu alte cuvinte, dacă nu îi aduci notiţele bine făcute, el nu mai scrie nimic* (în fr. în orlg.: n. ed.)

STROICI
(MOLDOVA)

Mare familie din Moldova, care se ilustrează de la mijlocul secolului al XVI-lea.

Cronica lui Huru admite în timpuri anterioare lui Dragoş pe un: Axentie Stroici Pârcălab de Hotin (secolul al XVI-lea). Lăsând la o parte existenţa acestui personaj, menţionarea lui ne arată totuşi că familia Stroici putea aspira prin însemnătatea ei, la o aşa de veche origină.

Intrând în domeniul istoriei ţării, aflăm în cronice, din timpul domniei lui Despot Vodă, pe

MARELE LOGOFĂT STROICI, ocupând domnia Moldovei după învingerea lui Alexandru Lăpuşneanu, în 1562, principele lacob Eraclit Despot avea totuşi să se teamă de reîntoarcerea rivalului său. După ce intră cu ceremonie în capitala Suceava: ,,ales-au Despot Vodă, zice Nicolae Costin, patru boieri de credinţă, pe care au lăsat toată cârma ţării, pe Stroici vel logofăt, pe Barnov hatmanul (Barnowski), pe Moţoc vel vornic şi Grigore Leveles,... ce era în mare cinste la Despot Vodă". – Afară de Leveles, originar de la Viena şi credinciosul lui Despot, ceilalţi trei boieri, între care şi Stroici, împreună cu cei nemulţumiţi, aleseră Domn pe Tomşa, care ucise pe Despot (1563).

Acest Stroici, e probabil părintele lui:

LUCA zis LUPUL STROICI, boier renumit, mare logofăt al Moldovei. în tinereţe fusese în Germania unde studiase, devenind un om foarte erudit.

După cum ne raportează Şincai (t. II, 356, ap. Gorecki), la anul 1571, Bogdan IV e condus la Iaşi de mai

multi boieri între care: Gavril logofătul. Dinga hatmanul, „Lupul Stroit” cu mai multi altii. – El a foşt mare logofăt al Moldovei între 1580-1609 (7088-117), după cum reiese din actele sfatului domnesc. Documente de tot felul îl citează în timpul vieţii sale; la 1603 aprilie 1 (Doc. Academiei Rom.), Stroici vel logofăt face cumpărături din moşia Glodeni etc...

După 1590, Luca Stroici dobândeşte calitatea de cetăţean polon, ce au mal avut şi altl boieri ai Moldovei: „indigenatul”. Cu acest titlu el participă împreună cu Eremia Vodă Movilă, la marea adunare (bar) din Varşovia, de la anul 1593. Aici cunoscu pe enciclopedistul Sariski, căruia Stroici îi dete ca un exemplu de limba română, rugăciunea dominlcală (tatăl nostru), scrisă cu ortografia polonă şl publicată de Sariski în 1597, în „Corpus legum Polonarum”,

împreună cu mitropolitul Atanasie Crimka, el zidi mănăstirea Dragomlrna din Bucovina, în care se află preţioase relicve. D.B. Hasdeu a scris monografia asupra *Vieţii şt operei lut Luca Stroici.*

Petru Vodă Şchiopul, acel „domn milostiv cum altul nime aşa s-a aflat”, fu silit în anul 1591 să plece din tară, pentru că nu voia să puie un bir impus de turci şi să treacă prin Polonia în Germania, urmat: „cu fruntea boierilor, între care erau: Stroici logofătul cel mare, cu frate-său”.

SIMION STROICI, Eremia Movilă vornicul, cu frate- său Slmlon paharnicul şl Andrei Hatmanul şi alţl mulţi care nu se îndurau de dânsul...” (Gr. Ureche, D-nll Moldovei. Letop. Kog. I. p. 238).

Peste câţiva ani inal târziu, reaflăm într-un zapis al său pe: Slmlon Stroici biv-vel vistier (1600), prin care dăruieşte nişte ţigani cu satul Mlclăuşenl lui Lupu Prăjescu. Acest boier ţinea în căsătorie pe nepoata lui Stroici şl moşteni întreaga avere a lui Stroici, colosală pe acel timp; şl pe care acesta o lăsase Lupului Prăjescu, neavând copii.

Ca mare vistiernic al Moldovei îl menţionează încă acte particulare şi oficiale din anii 1597 iunie 29, 1601 şi 1606 etc.

LOGOFETEASA STROICIOAE, soţia faimosului logofăt, împreună cu fiu-său IONAŞCO STROICI, dau un zapis pentru moşia Ungheni din jud. Neamţ, prin care se constată că alţii

au răscumpărat-o de la dânşii, în 15 martie 1613, din Cotnari. (Doc. Academiei rom.).

VASILE STROICI, logofătul mare, de aproape rudă cu cei de mai sus, pieri în anul 1612 ucis de Vodă Tomşa. Constantin Movilă, venind cu armată polonă înpotriva lui Ştefan Tomşa, acest din urmă înfrânse pe cel dintâi cu partizanii săi, pe Prut, la locul zis: Cornul lui Sas. Boierii prinşi fură omorâţi. între alţii îşi pierdură viaţa: Vasile Stroici logofătul, faimosul hatman Balica, Stolnicul Miron Pe Vasile Stroici îl iertase Ştefan Vodă: numai, învăţase pe Nicoriţă armaşul să-l ducă să vadă perlrea celorlalţi, ca să-i fie grijă mai pe urmă de moarte". Şl cronicarul adaogă: ,,Că era om tânăr Stroici şi din casă mai veche şi cinstit decât toate casele din ţară". (N. Costin, Letop. Kog. II, p. 263). Mergând astfel cu armaşul spre locul unde ceilalţi boieri erau să fie decapitaţi şi el neştiind că era iertat, se repezi scoţând sabia unui daraban, „să moară cu răscumpărare". Cu toată bravura lui, fu împresurat de darabani şi desarmat. Vodă Tomşa aflând prin armaş de acest lucru, porunci ca să fie şi el omorât îndată. – De la acest boier viteaz din familia Stroici, pierdem pentru câtva timp urmarea coborâtorilor săi.

în timpul secolului trecut (XVIII), şi chiar după jumătatea celui al XVII-lea, familia scade puţin din importanţa de odinioară, probă că nu mai sunt citaţi printre boierii cei mari ai ţării, cum erau cei de mai sus.

în Basarabia, mai sunt încă în ziua de azi STROICI, urmaşi tot din această familie, deoarece sunt cu o bună poziţlune socială şi printre „dvoreni" sau nobili ai Rusiei.

CONSTANTIN STROICI, căsătorit cu o Lupaşcu, trăia cam pe la 1800, a murit în secolul nostru şi a avut următorii copii:

- GHEORGHE STROICI, colonel în armata română şi cel care a înfiinţat jandarmeria în Moldova, t neînsurat.

- IANCU t, care avu o singură fată, căsătorită cu M. Şuţu judecător la Iaşi.

- GAVRIL şi CONSTANTIN STROICI, care ambii au servit în

armata rusească, făcând războiul de la 1828 sub generalul Diblei Zabalcavski, în care resbel, Gavril a pierit pe câmpul de luptă.

Două fete, surorile lor, au ţinut: una pe generalul lacovache, cealaltă pe Feştilă.

- EMANOIL STROICI în fine, cel mal mic dintre faţi, de asemenea decedat, a fost căpitan în armată. Căsătorit cu o Codrescu, a avut fii pe:

CONSTANTIN STROICI, fost prefect, senator şi mare proprietar în Dorohol al corn. Săvenl.

GEORGE STROICI, fost prefect, deputat. Proprietar al comunei Manoleasa din Dorohol.

Aceştia sunt ultimii descendenti şi singurii în ţară din adevărata familie Stroici.

STURDZA
(MOLDOVA)

De origină veche italiană, această familie se află printre boierii Moldovei, încă de pe la 1400. în evul mediu, familia „STURDZA” din Italia (Stroza, Struzza etc.) a luat parte la cruciade în secolul al XH-lea, de când începe a fi cunoscută istoriceşte.

Descendenţa boierilor Sturzeşti, din familia maghiară a conţilor „STURZO”, prin voievodul Ion Vlad Turzo, nu este exactă, neflind deloc dovedită.

...STURDZA aut Sturzelius (comes), pe la începutul secolului al XV-lea, e cancelar şi ambasador al curţei imperiale Germane la dieta din Varşovia (v. cron. Ulyanitzki). Poate e fratele (?) lui:

ALEXANDRU STURDZA, marele (cancelar) logofăt al Moldovei în timpul lui Alexandru cel Bun şi locţiitor al acestui principe, când se duse în călătorie la Constantinopol.

Fiul său era BALITA, soţul Saminei. El e dovedit printr-un uric domnesc al lui Ştefan Voievod din 17 ianuarie anul 1495, când era deja bătrân, deoarece în acelaşi act e vorba de copiii săi: Marlţa şi FILIP şi chiar de fiul acestuia, Fătul.

MARIŢA e mama lui:

HATMANUL STURDZA („Sturzevici”), principe (Kneaz), boier ilustru al Moldovei (n. pe la 1490). în cinul 1546 şi 1548, e pârcălab al Cetăţii Hotin împreună cu Movilă. Un document din 1552, îl arată ca mare Portar de Suceava şi Hatman sub Iliaş Voievod, cum era numit şi de

poloni: „Sturza magnus Daciae procurator”. El avu de soţie pe Knegina Neacşa, cu care e din nou pomenit într- un document posterior din 1591 (v. Orehovius etc).

DUMITRU STURDZA. MARE VISTIER şi apoi Hatman al Moldovei n. înainte de 1550 (uric din 1552), e fiul precedentului. El e acel Sturdza Hatmanul de care vorbeşte Miron Costin (1, let. 165), că împreună cu Logofătul Beldiman şi cu Boul Postelnicul, au fost prinşi de Ştefan Tomşa Vodă, pentru că se duseseră la Poartă contra lui, – puşi în obezi şi apoi omorâti de trimeşii lui Vodă, fiind decapitati şl aruncîndu-li-se corpurile în Şiret (1615). între 1613-15, era mare Portar de Suceava. El avu trei băieţi: VASILE, cel mare, (v. doc. din 1687) şi care avea o fată Tudosca, soţia lui Dumitraşcu.

KNEAZUL BĂRBOI, mare vornic al Moldovei şi principe, dovadă titlul de Kneaz ce purta.

E dovedit prin actul din 12 martie 1609. – Printre cei dintâi boieri ridicati înpotriva lui Ştefan Tomşa Vodă, e şi vornicul Bărboi. Domnul voind a-i pedepsi, cum zice Letopiseţul: „au prins pe Bărboi Vornicul şi pe feciorul lui. De ce pe Bărboi cel bătrân în loc l-au înţepat de laturea târgului; iară pe feciorul lui Bărbqiu l-au trimes de l-au spânzurat în poarta casei tătâne-său...” (Miron Costin). Acest boier zidi o mare biserică în Iqşi, care poartă numele său.

MATEI STURDZA VEL VISTIERNIC, al doilea fiu al lui Dumitru, avu şase copii, din care o fată ţinu pe Preda Paladi. O invazie a tătarilor asupra Moldovei în 1650, revărsă multe jafuri asupra ţării: „atunci au robit casa Sturdzii Jicnicerului, care apoi au fost şi vistiernic mare”. în timpul lui Ştefan Vodă, comandă trupe de ale acestuia, împreună cu boierul paharnic Mogâlde (v. Letop. I, 320, 338). Fiul său:

KIRIAC STURDZA marele paharnic. în zilele lui Duca Vodă cel Rău, în anul 1681, fiind biv-mare spătar, era închis la Seimeni cu Toader Paladie vornicul şi cu Teodosie Dubău marele spătar, puşi în fiare şi persecutaţi. Puţin după aceasta mulţi boieri emigrară, „iar alţi boieri ce mai

rămăseseră, Chirlac Sturdza etc... au murit de o boală ce-i zicea Duca-Vodă, adică de supărul Ducăi...” (N. Costin II, 22). El avu cu soţia sa Aniţa, şapte copii, dintre care prin doi

se trag cele două ramuri ale familiei (ION şi SANDU).

TOADER STURDZA, marele spătar, avea aceasta titulatură în Valahia (doc. din 27 iulie), în 1672. El era cumnat cu Grigore Vodă Ghica, fiind fratele Doamnei. în acel an (1672) însoţind în Italia pe această principesă, în scrisoarea sa către Doge, Ghica Vodă îl numeşte ..,,,el Barone Theodoro Sturdza mio generale delle armi nella Provinzia...” (Hur- muzache, Doc., V, II, 127). în raportul lui Glacomo Querini, e numit „slgnor Sturzzio generale, fratello della Princlpessa”.

Dogele Veneţiei ordonă o galeră pentru principesă şi pentru fratele ei „Baron Teodora Suerza (?)". Ei plecaseră întâi la Constantinopol, călătorind apoi prin Italia (Şincai III, 176).

La întoarcerea din Veneţia, spătarul Sturdza, până la venirea Domnului de la Hotin, e caimacam al Valahiei, împreună cu Gheorghe Banul şi cu Stroe Leordeanu vornicul. (Letop. III, 151). El avu un fiu, pe MATEI Cămăfaşul, doc. 2 Dec. 1700, t fără urmaşi.

Sturdzii de azi se trag prin cei doi fraţi ai Spătarului Teodor, formând două branşe deosebite.

I

Slugerul ION STURDZA, al doilea fiu al lui Chiriac, cunoscut pe la finele secolului al XVII-lea, avu şapte copii, din care doi avură urmaşi actuali:

1. MIHAI STURDZA dete naştere unei ramure, prin fiul său GEORGE, căsătorit cu o Palade. Fiul acestuia, numit CONSTANTIN, e tatăl

MARELUI VORNIC GEORGE STURDZA: care avu doi băieţi, dintre care:

Colonelul GRIGORE STURDZA, fost militar, fost prefect în mai multe rânduri. însurat cu Olga Rosetti, are fiu pe GRIGORE şi trei fiice.

2. Marele LOGOFĂT SANDU STURDZA, al doilea flu al slugerului Ion, avea o avere imensă, 72 de moşii în Moldova. în 1729 fiind vel vistier, e trimes de Grigore Ghica să plătească despăgubirile locuitorilor prădati de tătari, care însuşi acoperiră prin bani pagubele ce făcuseră. în timpul lui Ion Mavrocordat în Moldova: ,,s-au sculat Mihalache Sturdza de la Roman şi Ilie Sturdza de la Heleşteenl şi doi feciori al lui Balş şi au fugit în tara leşească". (Let. III, 206). Sandu Sturdza fratele lui Mihai, fu însărcinat să-l readucă cu orice preţ, ceea ce reuşind prin scrisori, zişii boieri fură aduşi în cinste şl boieriţi. Logofătul Sandu t 1758, avu două fete, iar băieţi pe:

- MARE LOGOFĂT CONSTANTIN, care era vel paharnic în 1755 în divanul lui Racoviţă.

- ION STURDZA, MARE LOGOFĂT şi fost mare vornic în 1767, fratele său, se căsători cu fata lui Caliarhi, având doi băieţi, din care cel mare: IORDACHE LOGOFĂTUL, e tatăl lui: LASCÂR STURDZA. mare Hatman al Moldovei, pe care-l găsim în Eteria de la 1821, t fără copii: şi al lui George.

Iar al doilea flu al lui Ion:

DUMITRU STURDZA, MARE LOGOFĂT al Moldovei alături cu vărul său GRIGORE, în 1821. în 1841, împreună cu soţia sa Elena, repară complet Biserica Bărbolu din Iaşi. Avu două soţii: 1. Sultana Ventura şi 2. Elena Balş. – După moşia sa Miclăuşenii, ramura sa poartă acest nume. Cel doi fli ai săi cu urmaşi sunt:

1. VORNICUL CONSTANTIN STURDZA de la SCHEIA, după care se numi Schelanu, căsătorit cu fata lui Rosetti, de la care avu şase fete, iar flu pe

DUMITRU STURDZA-SCHEIANU, distins istoric şi literat român etc. Căsătorit cu o Ghica-Deleni. Fiică, Elena.

2. ALEXANDRU STURDZA, vornic mare, flul cel mic al logofătului Dumitru din Miclăuşeni. Pe la începutul acestui secol, mare vornic şi logofăt, fiind însurat cu fiica

lui C. Sturdza Logofăt, şi având trei fete şi trei băieţi: GEORGE (fiică: Caterina Cantacuzino); MATEI t 1870; şi DUMITRU STURDZA n. 1833 la Iaşi. Om politic, ministru în toate cabinetele liberale de la 1866 încoace; fost prezident al consiliului, ministru de externe şi şeful partidului liberal. Membru şi secretar general al Academiei române. Numismat: ,,se arată ca cel mai adânc cunoscător al numismaticei române" (A.D. Xenopol), despre care a scris multe articole. A publicat o scriere despre portretele domnilor români în „Analele Academiei", apoi Istoria renaşterii române în 5 tomuri, în colaborare, fiind şi iniţiatorul publicării colecţiei Hurmuzache.

Căsătorit cu Zoe Cantacuzino, are de fiu pe ALEXANDRU STURDZA, ofiţer de cavalerie, căsătorit cu Elsa Carp.

- Din DUMITRU LOGOFĂTUL, al IlI-lea fiu al lui Sandu vel logofăt, se trage ramura lui Vodă Mihai Sturdza. Cei doi fii ai săi au fost: ,

Generalul SCARLAT STURDZA, Hatman al oştilor Moldovei şi boier însemnat sub Moruzi; guvernator general al Basarabiei şi apoi Consilier imperial al Rusiei, t 1816. Soţia sa era Sultana; iar fiu: ALEXANDRU (1791-1854), consilier de stat, diplomat rus, scriitor şi unul dintre promotorii revoluţiei greceşti din 1821; muri fără posteritate.

GRIGORAŞ STURDZA, mare logofăt al Moldovei în 1817, frate cu Scarlat şi al doilea fiu al lui Dumitru, se semnalează în timpul Eteriei. Vornicul Beldiman în „Tragedia" sa, spune de el şi de vărul său: „Grigoraş şi Dimitrache, doi Sturdzeşti logofeţi mari..." (vers. 905). El e tatăl lui: ,

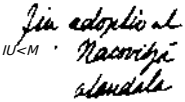

Principele MIHAI VODĂ STURDZA, domnul Moldovei 1834-48. Născut în 1795 din logofătul Grigore şi Maria

^ ^*tAuh fa4* • Kalimaki. *[Fiu adoptiv al unui Racoviţă moşteneşte alandala (ti* utzii w[1]^[2,] *pe marele Balş. Cel mai mare răpitor;* n.M.C.J. Se urcă pe tronul Moldovei în 1834.

Puţin timp după aceasta,

înfiinţează Academia Mihăileană, unde se predau cursuri de profesori speciali veniţi din străinătate. în 1846, boierii cerură desfiinţarea cursurilor înalte ale academiei, fiindcă erau accesibile oricărei clase. Consulul nesprijinind cererea, ea fu redusă la jumătate din ce era. Moldova pe timpul lui Sturdza înaintează pe calea economică, literară şi administrativă, deşi multe abateri se întâmplau. [E o *halima întreagă;* n. M.C.] în 1848, boierii tineri începură a agita în sensul mişcărilor din occident. ^j^

Vodă Sturdza îi surprinde însă înainte de a fi bine £ 0 *It^*^* pregătiţi, prinde pe toţi într-o noapte când se adunaseră în casele lui Mavrocordat şi-i exilează. Astfel revoluţia nu prinse în Moldova. *CA-* ^ *0* ^^- i *^4 ^M^ ^*

Principele Mihai Sturdza muri în 1885, în Baden *[înmormântat în capela Sturdza din Baden;* n. M.C.J. El -^ ^^*yt^* avu copii pe:

PRINCIPELE DEMETRU STURDZA, în Iaşi, căsătorit cu fiica lui Alexandru Sturdza, având băieţi pe DEMETRU şi MICHAIL: – MARIA, căsătorită cu Principele Gortchacoff; – MIHAI t; – şi, al doilea ca vârstă

PRINCIPELE GRIGORIE STURDZA, născut în 1821 în Iaşi. A studiat în Franţa şi Berlin. Pe la jumătatea secolului a fost general în armata turcă, luând parte la multe evenimente sub numele de „Muhlis Paşa"; Apoi în armata Moldovei. în 1859 a fost candidat la tronul Moldovei la care renunţă în faţa ideii Unirii. De atunci a fost mereu în parlament ca deputat şi senator, mani- festându-se în evenimentele politice ale ţării. Ca scriitor şi om de ştiinţă, s-a distins mai ales prin opera de mare valoare *Les lois fondamentales de VUnivers.* Avu fiu pe NICOLAE f etc.

- în fine, din ŞTEFAN STURDZA, mare vornic în 1757, al patrulea fiu al logofătului Sandu, căsătorit cu Ruxanda, s-a născut:

SANDUL, vistiernic mare. Acesta avu de fiu pe: CONSTANTIN STURDZA din Ruglnoasa, mare logofăt şi

care după moşia ce poseda a denumit astfel branşa sa. El avu patru fete şi doi băieţi, din care:

ALEXANDRU STURDZA de la Ruginoasa. Căsătorit cu Maria Şuţu a avut trei copii:

ALEXANDRU STURDZA, publicist şi poet; – SCARLAT f; – şi Olga.

II

Ramura a doua a Sturdzeştilor derivă din Cuparul SANDU STURDZA, care a fost fiul lui Kirlak paharnicul şi frate cu Ion şi Teodor. Din cei patru băieţi ai săi: ALEXANDRU SLUGER şi IORDACHE, n-au lăsat posteritate; iar ILIE şi VASILE, cel mai mare, au avut mai mulţi copii.

ILIE SLUGER STURDZA, care în anul 1673 e cunoscut cu titlu de paharnic. Acest Sturdza e boier însemnat şi cunoscut în mai multe împrejurări, astfel: în anul 1671, după cum spune Nicolae Costin, tronul fiind vacant înainte de alegerea lui Petrlcelcu Vodă, gâdurile boierilor se opriră întâi asupra lui Ilie Sturdza, care însă refuză domnia, lucru de o mare mirare pe acele timpuri. Boierii insistând, Sturdza îl ameninţă că de-l vor alege, îi va trece pe toţi pe sub sabie. Atunci fu ales Ştefan Petriceicu. în acelaşi an se vorbeşte de unchiul său Teodor Sturdza, spătarul din Valahia [Şincal.vezi mai sus]. Din acest paharnic Iile, s-a tras o ramură prin logofătul MIHAI, fiul său vistiernicul ALEXANDRU STURDZA, şi ALEXANDRU zis din Heleşteeni (+), fiul acestuia; al cărui fiu e MIHAIL STURDZA.

VASILE STURDZA, fiul cuparului, e cunoscut în a doua jumătate a secolului al XVII-lea şi din el se trage a doua branşă a Sturdzilor. Copiii săi au fost: SOLOMON SPĂTARUL, sterp; trei fete şi spătarii SANDU şi CONSTANTIN.

I. SANDU SPĂTARUL, frate cu Solomon şi cu Constantin, formează o sub-ramură deosebită de a acestuia din urmă şi anume avu şase copii: – trei fete, MANOLACHE, care s-a călugărit, DUMITRAŞCU şi – ION STURDZA VODĂ, fu ales Domn în Moldova viind vel logofăt după revoluţia eteiiştilor, din 1822 la 1828, odată cu Grigore Ghica în Valahia. Cu el începură

timpuri mal bune: Grecii fără căpătâi fură izgoniti, şcolile greceşti se transformară în altele unde se învăţa limba patriei; se mal făcură şi îmbunătăţiri de ordin economic şi administrativ. Dar, tocmai la 1828, Rusia declarând din nou război Portii (al 6-lea 1828-29), intră în Principate cu 15.000 oameni. Vodă Sturdza fu arestat şi trimes în Basarabia şi apoi începu guvernarea rusească. Ion Sturdza avu doi copii, pe IORGU (fără băieţi): şl pe NICOLAE, însurat cu Maria Ghica, de la care avu doi fll: IORGU şi GRIGORE.

DUMITRAŞCU STURDZA a fost spătar mare; frate cu Domnul Sturdza, avu cu fiica logofătului Ion, trei fete şi pe:

PETRACHE STURDZA vistierul, spătarul şi mare logofăt, 1820, la începutul acestui secol. Acesta era însurat cu fata lui Balş, Ecaterina, de la care avu pe: CONSTANTIN, SANDU, DUMITRAŞCU, TEODOR căminar (din care al doilea şi al treilea au avut copii), şi IONITĂ t, al cărui fiu e PETRE Sturdza. Petrache Sturdza a fost însemnat în timpul răscoalei greceşti din 1821. El împreună cu loniţă Sturdza şi cu vornicul Teodor Balş, cereau oştiri turceşti contra eteriştilor, ca şi Cuza, Caimacamul Răşcanu. Ca spătar, fiind ispravnic de Neamţ, îndeamnă (1821) pe locuitorii de sub dânsul a se răscula contra grecilor. în proclamaţia ce făcuse, sfârşeşte: ,,Să isgonlm tâlharii aceştia de pe pământul nostru.” (Uricar, XV).

Din fiii săi: DIMITRACHE t. a avut trei băieţi: ION, NICOLAE, CONSTANTIN: – iar SANDU STURDZA avu şapte: PETRE, GEORGE, DUMITRU, LASCĂR, PANAIT. TEODOR, SANDU.

II. Din CONSTANTIN SPĂTARUL STURDZA, apoi mare vornic în anul (1775), fratele lui Sandu spătar şi fiul

lui Vasile, însurat cu Catrina Cantacuzino, se trage o ramură prin cel doi fii ai săi (căci loniţă din 1821 n-avu copii):

ŞTEFAN STURDZA avu fii pe: ALEXANDRU vornicul, însurat cu Smaranda Costandache. Copiii lui Alexandru sunt: ION; MIHAIL fost ofiţer, senator; ŞTEFAN care are doi băieţi: pe NICOLAE, ALEXANDRU; şi DUMIŢRU.

CONSTANTIN STURDZA frate cu Ştefan spătar, se zicea SOLOMON postelnic, şi avu pe lângă trei fete, pe: 1. COSTACHE fără copii; 2. SCARLAT STURDZA fost postelnic,

însoţit cu Smaranda Paladi, din care avu două fete şi un fiu CONSTANTIN, care are băieţi pe GEORGE şl SCARLAT;

VASILE STURDZA (1810-1870) vornic, al treilea fiu al lui Constantin zis Solomon, însurat cu Ecaterina Balş şi Cu Zulnia. Om politic, ministru prezident al divanului, membru în locotenenta domnească, ministru sub Cuza, I. Preşedinte al curţii de Casăţie. t 1870, având copii pe: Olga, Ema, RADU STURDZA, f. Consul general la Constantinopol,CONSTANTIN inginer şi ERNEST (fii: ADRIAN şi VASILE.)

Armele primitive ale familiei Sturdza erau: pe fundal roşu o cruce latină de aur, încolăcită de un şarpe verde cu o coroană de baron. Acest blazon se vede pe mormântul unui Sturdza cavaler de Rodos, îngropat la insula Rodos, cum şl pe scrisorile patente din arhivele Vaticanului.

Acestuia 1 s-a adăugat un al doilea blazon, dat de Appafi Voievodul Ardealului, prin procuraţia imperială a împăratului German Leopold I, pentru fapte glorioase de război în timpul apărării Vienei. E de azur cu leul de aur în picioare, coroană de duce, armat de o spadă înconjurată cu o ramură de măslin. Aceste arme, cu titlu de principe al St. Imperiu, ca şl deviza heraldică: *utroque clarescere pulchrum,* au fost date de împăratul Leopold lui Ilie Sturdza slugerul, de la 1670.

TĂUT
(MOLDOVA)

Mare familie a Moldovei, înfloritoare încă din secolul al XV-lea, când prin fruntea boierilor lui Ştefan se afla marele logofăt Tăutu.

După isvodul sau cronica cea falsă a lui Clănău, ar fi trăit în secolul al XlII-lea, ca strămoşi al acestei familii: marele Jude Dalmat Tăut, Vlad Tăutu consul şi Coman Tăut consul la Bala, înainte de Dragoş Vodă, şi pe a cărui fiică, Ana, o luă în căsătorie acesta. (Către 1250) (?)

Episcopul Melhisedec face distincţie între logofătul Ion Tăut de sub Ştefan Vodă şi cel de sub Bogdan, care ar fi fost fiul său. D. Hasdeu (Mag. Etimol. III, col. 3055) probează că nu formau decât una şi aceeaşi persoană:

MARELE LOGOFĂT ION TĂUTU, despre care Istoria, cronicile şi documentele ţării vorbesc adesea în preajma anului 1500. N. Bălcescu, care a scris despre dânsul, zice între altele: „Era om d-un caracter îndemânatic şi original. Cunoscând prea bine trei limbi, politic îndemânatic, el dobândi favorul lui Ştefan cel Mare...". în 1510, merse în Polonia de încheie pacea intre Ştefan Voievod şi Regele Albert, care îi dete donaţie multe sate de la hotar: Câmpulung, Răstoacele, Vljniţa, Ispitul, Mlller, Putile, lamostia, Carapclul, Vilivcea, Văscăuţii şi Volona, până la apa Cirimuşul.

în 1504, la moartea lui Ştefan, Bogdan Voievod, fiul său, trimese la Poarta Otomană pe logofătul Tăut cu o ceată de oşteni şi 10 pungi de bani, spre a face actul de supunere al ţării. în Constantinopol, Tăut zidi palatul Bogdan-Serai moldovenesc, în care se află o biserică Sf.

Nicolae. De asemenea, în ţară, pe malul Şiretului în Dorohoi, a zidit biserica Bălineşti. Murind, în anul 1511, fu îngropat acolo: şi pe piatra lui se citeşte: „Acesta este mormântul panului (titulatură polonă: cuvântul *pan* înseamnă nobil şi se întrebuinţa în vechime în Moldova, după cum „jupan" în Valahia. Knezină sau Kneghina, e de asemenea echivalent cu jupânească sau Domniţă. Ambii termeni existau în Moldova din veacul al XlV-lea; n.a.) loan Tăutu, mare logofăt al Domnului Ştefan Voievod, care a răposat în anul 7009, luna..." (1511) (Melhisedec, notiţe istorice, 293)

Acest ilustru boier al Moldovei, despre care se povestesc multe, avea de soţie pe Cnezina Maria, t 1500: „roaba lui Dumnezeu Maria Kneghina a panului Tăutul logofăt, care s-au mutat în vecinicul locaş în 29 septembrie 15oo." – Trei copii al lor muriră înaintea părinţilor: PETREA, în 1494, Vasilica t la (7003) 1495 şi TEODOR „mutat în vecinicul locaş la anul 7002 septembrie 22 (1494)", carfe cu toţii sunt înmormântaţi la biserica din Bălinţi. (v. Melhisedec, Bis. Bălinţi p. 293-4).

O parte din descrierea bisericii fondate de Tăutu: ….înlăuntru bisericii, pe partea dreaptă a peretelui despărţitor corului de amvon, sunt zugrăvite a fresco portretele logofătului loan Tăutu, a soţiei sale Margareta şi ale fiilor: Pătraşcu, loan şl Anastasia, în superbul costum veneţian brodat cu aur, cum se vede la portretele şi altor logofeţi mari: cingătoarea cu paftale scumpe, deasupra mantia măreaţă, cu mânecile despicate şi gulerul de samur, iar pe cap tocul cu broderie de aur în arcade. Pardoseala în perlstll are zece morminte pe deasupra cu lespezi, pe care abia la unele se poate descifra foarte cu greu inscripţiile slavone...". – (Filipescu-Dubău, Dicţ. geog. Dorohoi, 14).

Un DRAGOTĂ TĂUT (Teutulovici = fiul lui Tăut), înfrumuseţează mormântul mamei sale Cnezina Maria, răposată în 23 martie 1499.

Din urmaşii vechilor Tău tu, trăia către sfârşitul secolului următor (1590, 1600):

DRĂGAN TĂUTU, care avuse soţie pe Angelina, îngropată de asemenea la Bălneşti, fiind reposată în 30 mal 1617. El era sub Eremia Vodă, în anul 1606, dlac- scriitor al hrisoavelor, din divanul domnesc.

M. TĂUTU era pârcălab (castelan) de cetatea Hotln, împreună cu Iuraşco Drace, în anul 1623. (v. Uricar, Cod. tom. XVIII).

Un document de posesiune, după anul 1625, vorbeşte de ANASTASAICA, mumă lui Isac Cazacul şi fiică a Tăutului marele logofăt. (Doc. Acad. Rom., an 1625).

IRIMIATĂUT e pomenit în anul 1659...

în anul 1680, Duca Vodă în a doua domnie a sa, ucide pe boierii: TÂUT VISTIERUL, Bogdan şi Lupu sluger, pe care îi decapltă, fiind fruntaşii complotului făcut de boierii nemulţumiţi de guvernarea detestabilă a Iul Duca.

în secolul al XVIII-lea, familia începe a pierde cu încetul din renumele, puterea de odinioară şi din marile averi ce poseda până la mijlocul acelui veac.

SANDU TĂUT, la 1745 (6 iulie), se Judeca pentru moşia Giurgeştii, cu T. Jora şi cu vistierul Nlcolal Başotă. (Doc. Acad. Rom.)

LUPU TĂUTU, boier moldovean, figurează semnat în actul de dezrobire al vecinilor în Moldova, în 1749.

Familia se ridică din nou la începutul acestui secol, când e cunoscut:

VORNICUL ION TĂUTU, stolnic în 1805, apoi paharnic, ban la 1815 şl în fine vornic la 1822. Beldlman în ..Tragodia", spunând de o misie, cu care fusese însărcinat în timpul Eterlel de la 1821 vornicul Teodor Balş, zice:

,,Pe Ban Ion Tăutu 1 se dă într-ajutor,
Om bătrân şi cu ştiinţă şi în condei lucrător", (op.cit.vers 785).

în 1822, el merse printre boierii cu deputăţia la Tarigrad spre a se alege Domn, după zavera grecilor şl

fiind confirmat loniţă Sturdza, Tăut la întoarcerea în ţară avu titlu de mare vornic. Prima lui soţie era Catrina Budescu, de la care avu doi fii: MIHAI şi VASILE TĂUT, spătari în anul 1822. Vasile a avut la rândul său doi fii: TEODORITĂ şi

IOAN...

Vornicul Tăutu muri în anul 1827. El mai avusese trei fraţi, din care: COSTACHI TĂUTU trăia în Bucovina; iar VASILE TĂUT avu fll pe: Comisul IONICĂ TĂUT, secretar al Baş-capukehaei Moldovei la Constantinopol sub Vodă Sturdza (1828), murind acolo fără urmaşi: şi pe paharnicul VASILE TĂUT, care avu descendenti...

Adevăratii urmaşi ai acestei mari familii, – în afară de care mulţi au uzurpat numele, – se trag din fiii şi nepoţii fraţilor Ion şl Vasile, ai lui Teodor şl al Iul Mihai Tăutu din Bucovina.

TOMŞA t
(MOLDOVA)

Familie domnească a Moldovei, care dete ambelor ţări patru principi în secolele al XVI-lea şi al XVII-lea. ŞTEFAN TOMŞA VODĂ (1563-64), ocupă tronul Moldovei învingând şi omorând singur pe Principele lacob Eracllt Despot (156163); „Boierii tării sfatuindu-se, mai cu deadlnsul Tomşa Hat- mânui, ca să scoată pe Despot Vodă din domnie, zice Miron Costin: şl aşa Jurară pe Tomşa că era om cu inimă mare, ca să fie el începător de acest lucru". Boierii se învoiră cu polonii, care venind cu armată, Tomşa, hatmanul Moldovei pe atunci, trecu pe Moldoveni în partea lor, asediind pe Despot în Suceava, care în cele din urmă căzu în mâinile lor, trădat din toate părţile şi fără nici un ajutor. Tomşa îl ucise cu buzduganul, iar corpul acelui inteligent şl brav principe fu mutilat. Tomşa ocupă tronul sub numele de Ştefan (VIII). El se luptă cu Mircea domnul Munteniei; dar la rândul său, după 5 săptămâni de domnie, fu silit a fugi în Polonia din cauza venirii noului Domn Lăpuşneanu, cu ajutor turcesc. *(Acoloju decapitat (la Lvov, Lemberg) din ordin regaL înhumat la Lvov; n.M.C.] ^ fa*

Fiul său, de asemenea domn al Moldovei, este:

ŞTEFAN TOMŞA VOIEVOD (1611-1615 şi 1622-1623). în biserica din Buneştl în Suceava se află o inscripţie: .Acest aer l-a făcut piosul domn Io Ştefan Voievod, fiu al răposatului Tomşa Voievod şi al soţiei sale Acsinia, şl s-a dat bisericii domneşti din Iaşi, anul 1613.” (Xenopol. Istor. III, 492).

Avea de soţie pe Elena Doamna. El avu de luptat pentru tron contra lui Constantin Movilă, fostul Domn,

pentru care se dete o bătălie la Ştefăneşti, în care cel din urmă fu învins şi omorât. în curând se răsculară şi boierii, pe care îi bate de asemenea la fântâna lui Păcurar, dar care întorcându-se din Polonia cu Alexandru Movilă şi cu armată, Tomşa fu detronat. în 1622 reveni la tron pentru un an, după ce avusese de luptat la Poartă cu pretendentul Italian Locadello.

Principele LEON VODĂ TOMŞA, fiul său este Domn al Valahiei 1629-33. Aducând cu dânsul în ţară o mulţime de greci şi mărind birurile ţării, boierii fac o revoltă, la care iau parte mai ales boierii olteni, printre care: Matei aga Basarab, Gorgan spătarul, Barbu Brădescu, Filişanul, Mihai Coţofeanu, etc. Aceştia însă fură nevoiţi a fugi la Racotzi, principele Transilvaniei. Leon Vodă spre a-i împăca dete decretul de izgonirea grecilor din ţară din anul 1631 (23 iulie). în urma numeroaselor intrigi ale boierilor, acest principe fu mazilit în 1632, 21 iulie, după care Matei Vodă prin cheltuieli mari şi cu ajutorul lui Abaza Paşa, veni pe tron. în 1637, sub numele de „Leon Stridie" vedem că e mutilat la Constantinopol, prin maşinaţiunile lui Matei, care vedea într-însul renăscând un pretendent serios.

El avu de fiu pe:

RADU LEON VOIEVOD. Domn al Munteniei 166469, după Grigore Ghica I, supranumit şi „Stridia", Leon sau Paul. Crescut între greci, făcu greşeala de a se înconjura de aceştia, printre care Sofiălăul şi Balasache, doi mişei, în plus faimosul Strola Leordeanul. [Ce *stil!* n. M.C.] Cantacuzenii îl roagă a da în justiţie pe acest din urmă, pentru moartea tatălui lor, Constantin şi a înlătura pe greci, ceea ce el nu face. Partida Cantacuzenilor face o răscoală contra lui, pentru care Domnul dete un hrisov de Izgonire al grecilor (1668). Peste curând el fu mazilit.

Constantin Căpitanul arată o mare parte din domnia acestui domn care petrecea mult. El avea de fiu pe beizadeaua ŞTEFAN, la a cărui nuntă cu Caterina, fiica

lui Duca din Moldova: ,,Strânsu-s-a toată boierimea ţării cu jupânesele şi au întins corturile în deal despre Mihai Vodă în drumul Cotrocenilor; acolo făcea ospeţe în toate zilele...”

Credem că prin aceste cinci generaţii princiare, câte cunoaştem din această ilustră familie, ea s-a stins pe la anul 1700, prin Ştefan fiul lui Radu, care n-avu copii.

Au mai fost şi mai mulţi boieri în vechime dintre dânşii, care desigur erau cunoscuţi în Moldova, încă de sub Ştefan cel Mare.

Acest neam e de mult cu desăvârşire stins.

^

tOtu'-f/OO. -
fotei.

fOfi. ^ui-

URDĂREANU
(VALAHIA)

Familie din Oltenia, asupra căreia există şi o legendă în Comuna Urdaril din Gorj, de unde-şi trage originea. Acolo erau în vechime, locuinţele cu boite şi subterane ale boierilor Urdăreni, din care au rămas încă ruine.

încă din anul 1495 (iunie), un document domnesc al lui Vlad Voievod, întăreşte boierului STANCIU postelnic, mai multe vil plătite în florini, la Urdari.

Mihai Voievod, prin hrisov din 17 iulie 1598, face donaţie lui BALACIU postelnic şi Ailor săi, un sat în Urdari din Gorj. După un act de la Leon Vodă, acest Balaclu, avu de Au pe STOICA postelnic din Urdari (1623, mal 16).

După actul de stăpânire de la Matei Basarab Voievod, Aii acestui din urmă erau:

PREDA şi GHERGHINA de la Urdari; acest din urmă având Au pe IANA. (act din 1642, 25 ianuarie; acte în posesia Iul C. Broşteanu n.a.).

Radu Voievod în 1623, printr-un hrisov, făcuse o conArmaţlune lui Jupân CONDI vel portar, de asemenea boier din Urdari.

în 1670 (iulie 28), PREDA este VEL CĂPITAN DIN URDARI. între 1651-56 era mare sluger, apoi mare căpitan za păhămicel (1666), şi după 1700-1713 este citat „Preda Urdăreanul biv-vel paharnic”. Avu două soţii: Stoiana, fata lui Lepădat din Bucureşti, căpitanul de Dorobanţi, de la care a avut doi Ai; şl a doua. Stanca (1684), de la care a avut trei. Fiii Predel Urdăreanul au fost, începând de la cel mai mic

MATEI (1684): PANĂ, vel sluger la 1714; GHEORGHE (fiii Stancei):

DUMITRAŞCO URDĂREANU POSTELNICUL, 1679, 1684, 1704, 1719, însurat cu Ilinca; – şi

MARELE PAHARNIC BARBU URDĂREANU, ce purta titlul acestei demnităţi din 1701. Avea (din 1686), moşiile Gurbăneştii, Urdarii şi Izverna din Gorj. La 1719 e trecut împreună cu fratele său Dumitraşcu, în lista boierilor olteni din Gorj, din timpul ocupaţiei austrlace. (Hurmuzache. Col. Doc. t. VI). El s-a călugărit în 1714 în mănăstirea Segarcea, luând numele de Palsie Ieromonahul. în 1719 nu mal trăia.

Fii avu pe: ISTRATIE URDĂREANU, 1720, boier trecut în listele din timpul ocupaţiei austrlace, printre boierii din Romanaţi (cl. I), unde avea proprietăţi mari.

El era însurat cu Smaranda Cantacuzino, de la care avu un fiu, pe al doilea – ISTRATE URDĂREANU, care căsătorlndu-se de două oii: 1. cu Maria Văcărească şi 2. cu N..., a avut şi un fiu. ISTRATE întâi, de la o altă soţie Ilinca, (1741), fostă a paharnicului Merişescu, avu alt fiu: PETRE URDĂREANU, 1768.

DUMITRAŞCO, – fratele lui Barbu, a avut doi fii: BARBU şl CONSTANTIN URDĂREANU, citaţi împreună la 1704. – Din aceştia descinde familia actuală, probabil prin flul acestui. Barbu, care purta acelaşi nume.

Tot cam în acelaşi timp, mal găsim alţl membri ai familiei:

ANTON URDĂREANU, vel sluger la anul 1714 (iunie 26), cu care rang era în divanul lui Ştefan Cantacuzino.

ION şi IVAN URDĂREANU, boieri proprietari în

Gorj, trecuţi în lista din 1719 (cl. I), a boierilor olteni.

MATEI (Mathaus) URDĂREANU, trecut în memoriul boierilor valahi din anul 1720, către administraţia impe- rială-reg. austriacă.

în secolul trecut, trăia BARBU II URDAREANU, care avu de flu pe: DUMITRU URDĂREANU, sluger, propti-
etarul veche! moşii din Gorj, însurat cu Maria Rioşanu. Din această căsătorie s-au născut patru fiice, anume:

SEVASTITA, căsătorită cu Vulturescu; ANA cu Aga Alecu Dâlgeanu; RALUCA cu Manolache Lascăr (din care Vasile Lascăr, fost ministru, avocat. Copii: Ion, Ştefan, Adina): – şi PROFIRA, căsătorită cu Zamfir Broşteanu (familia boierească BROŞTEANU e din Gorj, unde a stăpânit moşia Broşteni. în timpul mişcărilor de la 1821, CONSTANTIN BROŞTEANU, în capul unei cete de turci, decapită meii mulţi adversari, (v. Stefulescu T. Jiu. p. 188). El a avut doi fii: ALECU şi ZAMFIR BROŞTEANU, care însurat cu Profira Urdăreanu, are patru copii: CONSTANTIN BROŞTEANU, avocat: Maria Negulescu, Ana George Brălloi şi Clara; n.a.) , având un fiu şi trei fiice.

Ceilalţi urmaşi ai Urdărenilor, din ramuri deosebite de cei de sus, locuiesc în Oltenia.

Legenda ce se povesteşte în localitate zice că ruinele de la Urdarl erau palatul Domniţei Bobollna, care se spune că luând un Urdărean, Domnul tatăl ei, i-a dat moşiile de prin prejur; ea apoi a clădit Mănăstirea pe valea ce-l poartă numele şl mănăstirea Strâmba, în hotarul moşiei Urdarl.

Se mai spune că Domniţa Bobollna, căzând din privdor sau din tumul acelui castel, a murit şl în locul unde a căzut a ieşit apoi izvor, căruia se dete numele ei.

Pe o piatră antică rămasă în familie, se vede

gravată stema ei, cuprinzând un cerb în fugă, străpuns de o săgeată.

URECHE
(MOLDOVA)

Despre originea veche a acestei familii se spune că e înrudită cu a Corvinilor. Corvinil erau de origine romană şi o ramură a gentei Valeria, din care mal mulţi bărbaţi ilustrară istoria Romei. Unul dintrînşli: Marcus, pe la 349 a. C., luptă contra galilor şi se distinse printr-o întâmplare faimoasă.

Bonfînius afirmă că familia romană a venit apoi în Dacia şl a continuat astfel familia ilustră a Corvinilor din Ungaria, (v. Corvln de Huniade şl Corbeanu).

Cantemir ne spune că Urecheştli se trag din Corvinl; însă nu se poate preciza legătura sigură. E probabil că ambele familii s-au separat de trunchiul comun, încă de pe când erau în Oltenia. (Bonfinlus. v. Sbiera. Gr. Ureche, în analele Academ. V. 2, 295).

Acesta s-ar proba şi prin aceea că în Oltenia se găsesc mal multe localităţi cu numele Ureche, sau derivate.

Cel mal vechi boier cunoscut în Moldova, din această familie, este:

JUPAN URECLE boierul lui Alexandru Voievod, după numele de botez: PETRU. Acesta e dovedit prin urice domneşti din 1407, când mitropolitul losif îl însărcinează cu administrări la mănăstirea Bistriţa, apoi din anii 1412. împreună cu alţi 11 boieri, Petre Ureche semnează la Liov, tractatul lui Alexandru-cel-Bun cu regele Vladislav al Poloniei.

IOAN sau OANĂ URECLE, urmaşul acestuia, este probat prin urice din anii 1436, 1442 de la Ştefan Vodă,

1443, 1446, 1445 etc. şi 1490. Prin documentul din 1445, Ştefan Vodă îi dăruieşte un sat pe Putna, în Moldova. Acolo fu mai târziu satul Urecheştli, leagăn al neamului.

Oană Ureche avu un flu numit tot IOAN URECHE (1490), care este aflat în documente cu numele „Ureche", rămas de atunci neschimbat. Acesta a fost tatăl lui MAXIM URECHE, boier de ţară în Judeţul Putna, trăia pe la 1540 şi avea de soţie pe Dumitra, de la care se născu un însemnat membru al familiei:

LOGOFĂTUL NESTOR URECHE a fost stolnic în Valahia sub domnia lui Petru Vodă, cum arată documente din 1560 şi 1561, emanate de la acest domn şl în care figurează ca martor: „Jupân Ureche stolnic". întors în Moldova cu Petru Şchiopul, care vine Domn acolo, e vornic de gloate în divanul Moldovei. Cu numele de Nestor, semnează o scrisoare către Brut postelnicul, spre a lăsa în pace pe Şeptlllci. Nestor Ureche zidi mănăstirea Secul, unde se află şi portretul său, 1594. La sfârşitul Inscripţiei de fondaţlune, se citeşte:

„Nestor Ureche marele vornic al Ţării de Jos şl Cneghina Mitrofana şi copiii lor Vasile şi Grigore şi alţii de Dumnezeu dărulţi copii ai lor"... în interiorul bisericii, în criptele din perete, sunt înmormântaţi Ureche Vornicul şi soţia sa Mitrofana.

Tot la acea mănăstire se află şi un turn, azi în ruină, în care se zice că vorniceasa Mitrofana a locuit, lucrând odoare preţioase pentru biserică, din care şi azi se poate vedea un epitraflr.

Ca vornic mare, e dovedit de acte domneşti din 1588 etc. sub toţi domnii Moldovei până la 1618, an în care se pare că a murit Nestor Ureche. Cronicele Moldovei vorbesc în multe ocazii însemnate despre dânsul, mai ales că, fiind partizan al Movlleştilor,

însoţeşte şi consiliază totdeauna pe aceşti domni. Pe Simon Movilă în cinul 1600 îl însoţeşte în Valahia, unde are titlul de mare Ban al Craiovei, cum dovedesc documente originale, (v. de toate acestea: Predecesorii, lui Gr. Ureche, în introd. la cronicari rom. de V.A. Urechiă).

întors în Moldova, în urma evenimentelor ce se desfăşoară, fugi apoi la 1607 în Polonia, unde a primit indigenatul de nobleţă polonă. întors cu Constantin Movilă Vodă, fugi însă din nou în Polonia, când casa acestuia fu distrusă de turci. Sub Radu Vodă, îl mai găsim iscălind acte ca biv-vel vornic (1617), după care nu mai ştim nimic despre el.

Din copii săi, erau două fete: Nastasia şi Maria; iar fii: VASILE URECHE, 1624, tatăl lui Nicolae biv-spătar la 1648, a cărui descendenţă se stinse prin fiica sa, soţie a hatmanului Alexandru Buhuş.

GRIGORE URECHE marele vornic, cronicarul, e cel mai cunoscut reprezentant al acestui neam. Fiu al lui Nestor Ureche, el s-a născut după 1590, a fost comis, vel spătar şi apoi vel vornic de Ţara de Jos, după cum reiese din numeroase documente dintre 1628 şi 1647, an în care Grigore Ureche moare.

Pe când era mare spătar, îl găsim în 1631 împreună cu alţi boieri, ca Buhuş etc. mergând la Ţarigrad spre a protesta de numirea lui Alexandru Iliaş ca Domn al Moldovei. Complotând apoi cu boierii Buhuş, Lupu Stolnicul, Sava, l-au răsturnat prlntr-o revoltă a poporului (1663).

Grigore Ureche s-a distins ca cronicar, scriind: „Domnii ţării Moldovei şi viaţa lor", atribuită tatălui său Nestor, şl în care sunt expuse evenimentele dintre 12991594. Cuprinde 23 de capitole şl a fost publicată în *Letopiseţele* Iul M. Kogălniceanu. Din câte se cunosc, e cea mai veche din cronicele Moldovei; iar în privinţa stilului şi limbii, e de o

deosebită Importanţă pentru literatura română.

Miron Costin, ne spune că în 1645, Vasile Vodă mărită pe fiica sa Maria după principele Radziwlll ,,om de casă mare din Knezla Lltvel", care era de lege calvin. Din această cauză, mulţi se opuneau la început, iar dintre cei

ce Uneau ca nunta să se facă, erau Ureche Vornicul şi Todiraşco Logofătul.

Contemporan cu acest mare boier era PĂTRAŞCU URECHE vel logofăt, la anul 1634. Iscălit într-un hrisov al divanului lui Vasile Vodă Lupul.

Vornicul Grigore a avut copii pe: Alexandra, soţia paharnicului Chirlac (Sturdza):

VASILE URECHE spătar, în anul 1669, când un zapis al său zice: „Feciorul lui Grigore Ureche ce a fost vornic mare". – El era nepotul de frate al Iul Vasile din 1624, (care avea flu pe Nicolae, 1648); şi mai avea un frate: ŞTEFAN URECHE, după cum probează un document din 1669, ca paharnic. Astfel se cunosc patru copii al vornicului Grigore Ureche, cu încă o fată, Antlmia.

Vasile spătarul vinde la 1660 Doamnei Dafina Dabijoaia, nişte case cu prăvălii la Iaşi, în târgul de Jos, pe care apoi Doamna le donează Mănăstirii Bărnova. (act din 2 iulie 1669).

Din 1660, iulie 18, a rămas zapisul Alexandrei, fata vornicului Ureche, prin care vinde postelnicului Duca casele din Iaşi, alături cu mănăstirea Bamovskl: „care mi s-au venit în partea mea când m-am împărţit cu frate- meu Vasllaşco, ce a fost spătar, şi cu soră-mea Antlmia."

După cum reiese 'dlntr-o serie de documente, se constată că în decursul întregului secol al XVIII-lea, familia Ureche, descendentă a vornicului Grigore, au fost boiernaşi locuind la satul

Urecheştli din Putna, unii din ei având şl titluri de boierie şl funcţiuni la divan. Astfel:

URSU şi ZAHARIA URECHE, de la Soci, în 1702.

MARIA Urechloae stolniceasa, a cărei foaie de moşie ce s-a păstrat, datează din 1754. (v. Doc. Acad. Rom.).

în 1787, august 1, CONSTANTIN URECHE, treti comis. Acelaşi e dovedit într-un act din 1798, sub Alexandru Vodă Callmah. în 16 Iulie 1799 era sluger, cu care rang îl întâlnim din nou la 1803. Constantin Ureche a murit în anul 1827. Fiii săi

Serdarul IORDACHE URECHE din Târgu-Neamţ şi ALECU URECHE, la 1827. La 1834 lordache era comis şi Alecu serdar, când cer moşiile Cândeşti, Grozeşti şi Scoposeni: ,,ce ne-au rămas încă de la strămoşul nostru vornicul Nestor Ureche...". în 1754, bunicul lor fusese reintrat într-o parte de stăpânire cu răzeşii.

Ambii Urecheştl, Alecu şi lordache, au cerut guvernului, îndată după promulgarea Regulamentului Organic, recunoaşterea genealogiei lor, având mai multe judecăţi pentru moşii, ca coborâtori din Nestor Ureche.

Alecu Ureche serdarul avu fiu pe:

Vil mu <&&•£ a*. J^ uexiiXMMx, ^ Ite-faxa:, ,n cu<& diuţ /***£. A V м s*aV «У 4&r*& ^ *■ aamuu /м £*

V. AL. URECHE n. 1834. – Istoric şi literat, membru al Academiei române, profesor la Universitatea din Bucureşti. A scris despre istoria ţării, mal ales sub fanarioţi. – Apoi Opere complete (teatru, studii literare, poetice...). *Istoria Românilor, Viaţa şi opera lui Miron Costin,* alte numeroase publicaţii asupra limbii şi istoriei patriei. Fost ministru de instrucţie şi unul din şefii mişcării naţionaliste etc.

[(?) Des uns contestent au feu academicien la descendance de cette illustre familie, dont il se serait arroge abusivement le nom. Je ne connais pas les armoiries des Urechia; n. M.C.][x]

Din documentele ce posedă, se poate restabili genealogia familiei, până în ziua de astăzi.

^ L^V*^ m^V, •*.-*• ^f ■

C^mh, J ^C^'inu»^^ ^â ^*A: >f&a -4$^ ^Alifii. ■?&&}* *- ^ ^t&k ^^j*> m* ^A ^*»«/*L. ***jf£ . . f/r ^c ^i^eu^ ^6me. ^n<*4 4im m. ^4&*^***

[x]) *Unii contestă defunctului academician descendenţa din această familie ilustră, al cărei nume şi l-ar fi arogat abuziv. Nu cunosc*

armoniile familiei Ureche (în fr. în orlg; n.ed.)

VACARESCU

(VALAHIA)

Originea familiei e din Ungaria, din părţile transilvane şi descinde dintr-un vechi neam maghiar. După noile descoperiri ale d. Hasdeu, MICUD BAN ungar al Severinului, *^^1* **zX A ^^•<^n fa111^** KUKENUS, ai cărei strămoşi se crede a fi venit din **^ ^4t«^»-** • Spania pe la 1160, trăia pe la sfârşitul secolului al XlII-lea. Fiul său, IANOŞ DE DOBOKA, senior puternic, era tatăl lui LADISLAU DE DOBOKA şi al CLAREI Doamna, soţia lui Alexandru Basarab Voievod din care urmară domnii Valahiei. Ladislau e părintele lui Negoiţă, de care vom vedea mai Jos, numit „Coconul" prin romanizarea numelui de familie. [Asta *e caşi capetele Basarabllor;* n. M.C.]

Numele actual de Văcărescu, îl au din secolul al XVII-lea, după moşia Văcăreşti! din Dâmboviţa.

După vechea genealogie, se dă ca autor al Văcăreştllor: C-tele UGRIN sau Udrişte, cunoscut ca demnitar şl boier al lui Negru Basarab (1290 ?). Asupra persoanei lui e o mare obscuritate. – „Făgăraşul este al lui Ugrin şi a fost mal înainte al mai marilor lui", *[părinţii sau ^' seniorii?;* n. M.C.] zice Şincai (I, 395) sub anul 1215, dată nu prea sigură însă. Engel, în istoria Valahiei zice mai clar: „La anul 1290 era un născut român anume Ugrin, domn şi stăpân Făgăraşului şi Sombateiului. Familia Văcăreseului ţine stema Făgăraşului până astăzi, ca semn că l-a stăpânit odată..."

în 1291, regele Andrei III îi conferă nişte sate cu toate drepturile, numindu-1: „magistrul Ugrin, iubitul şi credinciosul nostru." (Şincai. I, 256).

DAN VOIEVOD al Făgăraşului, fiul lui Ugrin, e cunoscut în 1340 la domnia lui Alexandru Basarab şi e numit cumnat lui Negru Vodă şi tatăl lui Negoiţă.

Atât Ugrin şi fiul său, cât şi Banul Micud cu urmaşii săi se înrudeau cu faimosul Negru Vodă: – vechea genealogie e mai confuză asupra acestui punct.

Fiul lui Ladislau am văzut că era: NEGOIŢĂ, care apare în tară ca boier sub Vodă Basarab în 1380, fiind numit „Coconul" şi de la care începe sigura filiaţie [de ^ ***uwt£.*** *unde sigură (?!);* n. M.C.] a familiei. El venise din Făgăraş şi se spune că fondă biserici şi sate pe Dâmboviţa.

El ar fi avut şase fete şi doi băieţi: RADU şi ŞERBAN, despre care nu ştim nimic, precum şi despre fiul lui Radu, numit BRATU (1440).

SAVA, fiul acestuia, trăia pe la anul 1480, când clădeşte mănăstirea Sf. Sava din Bucureşti, azi distrusă.

[De *unde le scoate?;* n. M.C.] ^ *a/^ & J^Â*

Fiul lui Sava se chema RADU COMISUL zis BELŞUG, care trăia între 1500-1576. Fusese căsătorit cu Elena, cu care avu doi băieţi. Radu comisul a rămas legendar şi supranumele său vine dintr-o întâmplare vrednică de memorie. într-un an fiind o foamete cumplită în ţară, boierul comis dete în belşug din magaziile sale celor nenorociţi, pe care îi speculau negustorii şi chiar boierii, vânzându-le tot pe o pâine şi luându-i chiar robi.

, .Nimeni să nu se mai vândă rob de domnia foametei, zise el, împărţind din bunurile sale mişeilor, (v. Odobescu în Rev. română, 1.1 p. 488). [De *unde le scoate?;* n.M.C.] ^ *W& -^ ^^L ?*

AGA PĂTRAŞCU supranumit VITEAZUL e fiul cel mare al lui Radu. în urmă a fost şi mare Ban al Craiovei şi a apucat domnia lui Mihai Viteazul, fiind bătrân şl ajutând pe acest domn. Era vestit prin vitejia sa minunată şi se zice că închinase spada sa tuturor sfinţilor.

[Era nebun? Istoria cu spada închinată nu e ceva românesc; n. M.C.] El fusese botezat de tatăl lui Mihai

HtUJ^ ^^ ?

*^ ibaw^*

Cfoftit

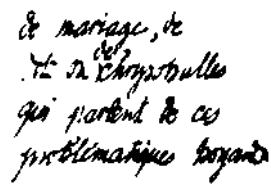

M^CAJpuA-'i*<&
idi lut aut wtâ*-

Viteazul, cu numele său. Banul Pătraşcu zidi biserica Văcăreşti de lângă Târgovlşte, unde e zugrăvit cu neamul ca ctitori. La 1584 sub domnia lui Petru Vodă Cercel, fu executorul bisericii domneşti din Târgovişte. Nu se cunosc descendentii lui, nici dacă a avut. [De *unde le scoate?;* n. M.C.] ^ *UM& Ă J^aĂ- .'*

NEAGOE POSTELNICUL din Văcăreşti, fratele ji^? ^^precedentului, [cum o *dovedeşte?:* n. M.C.] poartă cel ' ^ dintâi numele actual al familiei, după moşie. El a trăit

^

între 1526-1605 şi a fost însoţit cu Stanca, având un singur băiat: ^^ " ^*4^-

PITARUL IVAN care ar fl trăit între anii 1567-1612 (?) şi despre care ştim că avu fiu pe: (?)

NEAGOE SPĂTARUL, boier însemnat în a dona- jumătate a secolului al XVIII-lea. Sub domnia lui Şerban Vodă Cantacuzen e Baş-capuchehala al ţării la Poartă, închis pentru o vină în groaznica închisoare a celor şapte turnuri, Edi-Kule, muri acolo uitat şi cu hainele pecetluite pe el. Fusese însurat cu Şuţa numită „Mama Necşuţa", cu care avu fiu pe vistierul lordache, *[Enache;* n.M.C.], vestit prin moartea lui tragică. – Pe la 1620, întâlnim pe un boier NAN din VĂCĂREŞTI, (doc. Arh. Stat.).

ENACHE VISTIER VĂCĂRESCU, n. în 1645, căsătorit cu Stanca Cojească, fu decapitat împreună cu domnul său Constantin Brâncoveanu, la Constantinopol în 1714. Enache Văcărescu a fost partizan şi prietenul intim al lui Vodă Brâncoveanu, ajutându-l cu credinţă în tot timpul domniei. în cronici, el e citat din 1689: „iar în acele timpuri au trimes Vodă pe Văcărescu vătaful de copii la Craiova, de au prins pe Ştefan Cloranu, carele au fost slujitor, de l-au adus în Bucureşti, vinuindu-l că

■4eia.'fa>

a fost înţeles cu Aga Bălăceanu...” (Cronica Bălăcenească).

Del Chiaro vorbind de măcelul Brâncovenilor în Constantinopol: „Mai întâi s-a decapitat Văcărescu, apoi Matei feciorul lui mai tânăr; al treilea Radu, care era al *T* treilea născut şi mirele cel nefericit; al patrulea Ştefan; şi

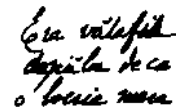

al cincilea Constantin Vodă, tatăl lor cel nenorocit." (p. 171-90). Mulţi autori contemporani descriu această tragedie, neuitând negreşit şi pe Văcărescu. (v. Tocilescu, rom.p.204-5).El avu patru fii:

CONSTANTIN, t fără copii (1680-1752). Acesta dăruieşte moşia pe care Nicolae Mavrocordat a zidit mănăstirea Văcăreşti, lângă capitală, la anul 1726. – BARBU, pomenit într-o listă de boieri înainte de 1700, t ^^ '•!■ I* Arfe*- 1756, avu o singură fată Maria, căsătorită cu Banul Dumitru Ghica Bătrânul . – Ceilalţi doi, ŞTEFAN şi RADU dau naştere la câte o ramură deosebită din familie.

ŞTEFAN VĂCĂRESCU, boier muntean, a trăit între

^/^ ^L^anii 1690-1761 a avut un singur flu. El era învăţat, ştiind

* ^er/-u. > i^A^³^ multe limbi. Fu vornic de Târgovişte, apoi marq/U^>4

^27 ' spătar cu.care rang şi muri. Citat în multe acte şi docu- '

^^ mente ale timpului.

ENĂCHITÂ VĂCĂRESCU BANUL, fiul său, fost mare ^^ ^fim^ vistiernic sub Nicolae Mavrogheni şi inamicul de moarte ai acestui domn, a fost vestit ca scriitor. Trăi între 1720-1796 *[3 sau 4 – Mort m. mic de 60 ani (în zilele acestui fericit împărat -Mahmud I, sultan, 1730 -1754 – am văzut şi eu lumina zilei.. f,* n.M.C.] şi fu căsătorit în trei rânduri, cu: Elena Rizu, din care avu pe ALECU, Elena Caragea şi cu Domniţa, fiica lui Nicolae Vodă Caragea, cu care avu fiu pe NICOLAE.

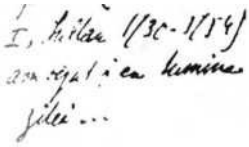

Enăchiţă Văcărescu învăţă de mic în casa părinţilor

săi. Stând mai mult timp la Braşov, se reîntoarce în ţară, după plecarea ruşilor în 1774, ocupând demnităţi înalte sub Alexandru Ipsilante. Fiii acestui domn fugind la Viena, Văcărescu fu însărcinat cu aducerea lor în ţară (1778). Ca

scriitor, Văcărescu, pe lângă poezii, se distinse şi ca

gramatic: „Observaţii sau băgări de seamă... etc... de lenache Văcărescu, cel de acum dikeofilax şi mare vistier al principatului Valahiei, 1787”, e prima gramatică publicată în ţara românească. Fiind tot dikeofilax şi mare spătar în 1790, a scris *Istoria împăraţilor Otomani,* două volume, lucrare însemnată pe care a început-o în 1780 la Nicopoli.

El e acel care se prezintă în faţa lui Moruzi Vodă cu islicul pe cap, lucru nemaiauzit de vreun boier, ⁀ Enăchiţă Văcărescu a murit în 1799, având doi fii, asemenea poeţi:

ALECU VĂCĂRESCU, era născut din prima căsătorie a lui Enăchiţă. în 1769 e pribegit împreună cu tatăl său la Rodos. La întoarcere ca mare clucer, stă puţin în ţară, apoi e izgonit cu toată familia. Moare în 1798, închis la Constantinopol. Poet, deşi nu de mare valoare, totuşi are meritul de a fi entuziasmat pe contemporanii săi, prin scurtele şi sentimentalele sale versuri (publicate în 1796 sub titlul: *Poezii originale autografe).*

NICOLAE VĂCĂRESCU, fratele său, deşi e mai slab ca poet decât Alecu, produse mal mult. El a ţinut poeziile sale în manuscris şi parte s-au publicat tocmai în 1860, dar incomplete.

LANCU VĂCĂRESCU, fiul lui Alexandru se poate considera ca cel mal însemnat membru din familia Văcărescu. De o cultură înaltă, lancu, cunoscător al mai mulor limbi, era un mare partizan al progresului. Astfel, el sprijini pe profesorul Gh. Lazăr şi încercă să fondeze un teatru românesc, traducând însuşi mai multe piese, printre care se distinse *Britanicus.*

De asemenea, în 1830, se publică pentru prima oară un volum al său de versuri. în care găsim pagini lirice şi patriotice, precum cea către

Milcov, pe care-l apostrofează:

,,De unde-ţl vine numele pârâu fără putere,

Ce despărţirea neamului tu îndrăzneşti a cere?"...

„...Căci despărţit ori depărtat, fratele e tot frate!...”

Poetul se distinse şi în viaţa politică. în mişcarea revoluţionară a lui Tudor Vladimirescu, el se arată partizanul ei.Pe când se pregătea alcătuirea Regulamentului Organic, lancu Văcărescu, membru în obşteasca adunare, protestă contra prezldăril comisiunel de întocmire a regulamentului de un general rus, în contra

obiceiului care cerea ca mitropolitul să fie în fruntea ei. (Xenopol. Ist. VI. 98). Văcărescu e scos din divan şi surghiuit din ţară. între alţi boieri partizani cu dânsul şi contra amestecului ruşilor în afacerile noastre interne erau: Gr. Brâncoveanu, C. Bălăceanu, Barbu Văcărescu, C. Câmpineanu Scarlat Grădişteanu, Gr. Cantacuzino, Ion Filipescu şi Em. Băleanu.

lancu Văcărescu, născut către 1786, a murit în anul 1863, renumit şi respectat de contemporani. Odobescu îl numeşte „unul din cei mai demni părinţi al limbii şi al poeziei noastre".

Cei trei fîi ai vornicului lancu, căsătorit cu Elena Cantacuzino Paşcanu, sunt: IENĂCHIŢĂ VĂCĂRESCU, fost ministru plenipotenţiar, căsătorit cu Efrosina Fălcoianu, având fiice pe: Elena şi Zoe Caribol. – CONSTANTIN, fost căpitan de cavalerie şi MICHEL, publicist etc.

lancu Văcărescu a avut soră pe MARIŢICA căsătorită în două rânduri: 1. cu Spătarul Costache Ghica (divorţată) şi 2. cu Gheorghe Bibescu Vodă, căsătoriţi la Focşani, având de naş pe Mihail Vodă Sturdza cu prima lui soţie.

^/a^ •' A^^

A doua ramură a Văcăreştilor de azi porneşte de la RADU VĂCĂRESCU, (1693-1781), frate cu Ştefan. *[Radu, pus sub interdicţie în sec. XVm – ciudat atavism; n.M..C.].E],* avu patru copii: BANUL BĂRBUCEANU fost spătar 1783, mare vistier şî caimacam al ţării în 1827; – Maria, căsătorită cu Radu Filipescu Vulpe: – ŞTEFAN VORNICUL VĂCĂRESCU, zis „orbul" vistier şi vornic mare, care muri în Rusia, având o singură fiică Zoe, căsătorită cu principele Bagration, comandant general al trupelor ruseşti în al patrulea război ruso-turc.

AGA CONSTANTIN VĂCĂRESCU, fiul lui Radu şl văr cu Enăchiţă Banul, din căsătoria sa cu Anica Creţulescu a

avut cinci copii, din care patru fete, căsătorite: Sofia cu Constantin Ipsilante, Smaranda

Mânu, Catinca cu Dem. Bibescu Logofătul şl Catlnca cu Constantin Negel: – iar flu pe:

BANUL TEODOR VĂCĂRESCU, zis FURTUNĂ (1774-1853), a cărui soţie era Maria, fiica lui Constantin Ghica Banul, poreclit Muscalul, din care avu un băiat şi două fete. Vornicul Teodor era poreclit „furtună”, din cauza temperamentului său foarte violent dar bun. Se povesteau multe anecdote de pe timpul când era vornic mare al dreptăţii, (v. Papazol. Ist. oraşului Bucureşti).

La căderea lui Bibescu Vodă, partidul boieresc alese o caimăcămie de trei, care să conducă afacerile principatului până la un nou domn. Acea caimăcămie se compunea din Teodor Văcărescu, Emanoil Băleanu şi Neofit Mitropolitul. Caimacamii, luară flecare măsuri contra partizanilor constituţiei şi astfel poporul sub conducerea lui I. Brătianu se revoltă, iar caimăcămla fu revocată. Teodor Văcărescu muri în 1853, lăsând un fiu:

CONSTANTIN VĂCĂRESCU, fost mare logofăt, fost prefect şl membru la înalta Curte (1808-1887), care avu de soră pe Anica, măritată baroană Uxcules. Constantin Văcărescu fu căsătorit cu Elena, fiica vornicului Filip Lenş şi avu de flu pe:

TEODOR VĂCĂRESCU n. 1842, ministru plenipotenţiar, fost militar, colonel în rezerva cavaleriei. A luat parte în războiul 77-78 fiind căpitan, a cărui istorie a scris-o sub titlul de *Istoria războiului pentru independenţă.* Decorat cu un mare număr de ordine străine; a fost prefect, agent diplomatic, mareşal al Curţii, deputat, senator etc... Căsătorit cu Maria Mănescu, având fiu pe:

RADU VĂCĂRESCU, căsătorit cu + Elena Cazoti (fiică: Ana-Marle); – iar fiice: Elena Mlchel Ghica, Ana Leon Cantacuzino şi Maria P. Catarg!.

Armele familel, cuprind o cetate (Făgăraşul)

(roşu) în fundal de argint, deasupra porţii un cavaler în armură, în dreapta căruia e un steag albastru, iar în stânga vulturul, negru. Coroana comtală şl deviza *Virtus.*

VÂRNAV
(MOLDOVA)

Familie care ne apare în Moldova din a doua jumătate a secolului al XVI-lea prin:

VÂRNAV STAR sau ..Bătrânul", pe care documentele dovedesc că trăia pe timpul Domniei lui Petru Vodă (1580). Acest Vârnav avu mai mulţi copii: loraşco, Eremia, Sora şi Acsania.

EREMIA era Diac sau scriitor de divan şi îl întâlnim în mal multe acte dintre anii 1621-1651, în care ni se arată că avu doi fii: DUMITRAŞCU (1660), tatăl stolnicului Teodor şi al Sandului; şi

VASILE VĂTAFUL, 1645-1700, în care timp îl găsim cu titlul de „vătaf', boierie secundară. El avea de nevastă pe Aniţa, fata cămăraşului Teofan Sechll, ginerele hatmanului Grigore Dinga. (Vasile şi Dumltraşcu mal avuseră cinci surori, probate prin acte: Nastasla, Iiina, Ioana, Iustina şi Avramia). Cu soţia sa Aniţa, Vasile Vâmav avu pe:

Maria, soţia jicnicerului Alexandru: şi

ŞTEFAN VÂRNAV postelnic (1714). Acesta avu trei fete şl patru fli, care erau: – SANDU; TEODOR vel medelnicerul, pârcălab de, Roman, t în anul 1744, lăsând doi copil: Maria, soţia lui Movilă şi loniţă, fără posteritate; CONSTANTIN VÂRNAV al treilea din băieţii lui Ştefan; însurat cu Ileana fata lui Nicolae Buhuş logofătul; şi în fine al patrulea din fraţi:

GHEORGHE VÂRNAV postelnicul (1788 t 1830), fost agă în anul 1821 şi apoi mare postelnic. Căsătorit cu Casinca, fata Spătarului Donlci. Din acesta descinde

familia actuală, de care vom vorbi mai Jos. (după extracte documen. comunicate de d. I. Tanoviceanu).

în secolul al XVIII-lea (vezi Doc. Academiei) mai găsim doi membrii ai acestei familii, căror nu le cunoaştem înrudirea cu cei de mal sus: – PAVEL VÂRNAV medelnlcerul are o pricină în judecată (proces), dovedit prin document, la 11 martie 1727.

NICOLAE VÂRNAV Jicnicerul, citat cu acest titlu ca martor într-un act din anul 1754 şi apoi la 1758.

Familia Vârnavilor fondează mănăstirea Berzunţii din Judeţul Bacău în secolul cil XVIII-lea, în anul 1774, după cum zice pomelnicul însă nu ca dată sigură. Fondatori sunt nişte persoane al căror nume de familie na rămas: Ion, loniţă, Ecaterina, Maftel, Zoiţa, George, Ecaterlna, împreună cu familia VÂRNĂVEŞTILOR de la Botoşani (Bllciurescu, Mănăst. din Rom. p. 77).

Fiul postelnicului Gheorghe Vârnav şi al Casincei Donici a fost:

ALECU VÂRNAV spătar, însurat cu Smaranda Ghica, fost şi mare vornic. Din căsătoria sa, avu cinci copii: SCARLAT, DIMITRIE, GRIGORE, căpitanul CONSTANTIN VÂRNAV şi Maria căsătorită 1. cu general Savel Mânu : 2. cu Alexandru Miclescu.

1. SCARLAT VÂRNAV căsătorit cu Elena Miclescu, are patru fiice: Noema, Maria, Natalia şi Elena.

2. DIMITRIE VÂRNAV, căsătorit cu Elena... are flu pe DUMITRU VÂRNAV, ofiţer de cavalerie.

GRIGORE VÂRNAV, căsătorit cu Maria Rosetti, are trei copii: ALECU VÂRNAV, căsătorit cu Mărie Ghica: ERNEST VÂRNAV, soţie n...

Apostoleanu: şi Ema Eugen Donici.

O ramură a familiei poartă numele de *Vâmav-Llteanu* după una din moşiile ce a posedat.

VARZARU
(VALAHIA)

Faimosul sfetnic al lui Matei Vodă Basarab VEL ARMAŞUL RADU VERZARU este trunchiul acestei familii. Verzaru împreună cu Ghinea grecul de la Brătăşani conduceau afacerile ţării, însă după cum relatează cronicile, într-un mod neomenos. Şincai zice despre Vărzaru: ,,din pruncia sa a fost om rău, sfidător şi crud, dar viteaz ostaş prin ce au şi ajuns de s-au făcut armaş mare" (an. 1649 – Cronica.) Unele cronici vorbesc cu oroare despre ambii boieri: Ghinea şi Vărzaru.

în 1654 izbucni revolta mercenarilor, care aruncând vina pe aceşti boieri, pătrunseră în palatul domnesc răscolind totul: „turbaţi ca nişte porci fără ruşine", până găsiră pe marele armaş Verzaru şi pe Ghinea, „şi desbrăcându-i, lovindu-i nemilostiv, au ieşit la câmp şi acolo i-au omorât înaintea tuturor oştilor" (Mag. ist. FV. 328). După aceea mişeii uciseră şi pe Socol Cornăţeanul.

Acest însemnat boier avu un fîu: MARELE PAHARNIC CONSTANTIN VĂRZARU. care pieri în lupta de la Leva dintre turci şi germani, în anul 1664, mal, la un loc cu vel logofătul Preda Buxianu. El era dintre boierii adversari postelnicului Constantin Cantacuzino, ce fusese ucis de curând „fiind şi el amestecat la sângele lui Constantin postelnicul, cum era învăţat... ce au luat la acel război (Leva) plată... Atunci au pierit şi Preda vel logofăt Buxianu şi Ivaşco Cepariul şi al ţi mulţi: că pe sfaturile lor cele rele pusese ţara..." (id. Cronica an. Mag. ist. IV. 364).

Despre CONSTANTIN CLUCERUL VĂRZARUL desigur fiul precedentului, aminteşte cronica anonimă sub Brâncoveanu, la anul 1702. El împreună cu Barbu căpitan Bădeanu, erau din partida lui Staico Merlşanu paharnic şl a Iul Proroceanu care se duceau la Adrianopol să pârască pe domn: dar ,,din ce pricină nu se ştie, s-au întors de-au venit în ţară la Constantin Brâncoveanul de grab foarte şl au dat veste cum merge Staico paharnicul cu ceilalţi, cu voia lui Cantemir, să-l pârască la Poartă...” (Mag. ist. V. 119).

Ultimul descendent al acestei familii este astăzi: IOAN VÂRZARU, president la Tribunalul Slatina.

VLADESCU
(VALAHIA)

FOTA din Târgovlşte, numit CEL MARE, e trunchiul acestei familii, trăind în a doua Jumătate a secolului al XVI-lea (1550). – Se pot urmări înrudirile descendentilor săi ce urmează, din documentele moşiilor Vlădeni şl Vătăşenii din Argeş, stăpânite de domnii din vechime. Copil lui Fota au fost: Alexandra, Despa, Proca şi Tudoran, de la care două branşe în secolul al XVII-lea.

PROCA, pomenit într-un hrisov (1600), avea flu pe IANE PAHARNICUL, care era numit nepotul lui Tudoran, fratele Procei, deci era flu cil acestuia. Paharnicul IANE ot ANINOASA, o veche moşie a familiei, era însurat (1650) cu Kera, fiica lui Drăghici de Mărgineni, sora lui Socol Comăteanu. (v. *Florescu)* Fiul lor a fost:

TUDORAN CLUCERUL, VEL AGA din Aninoasa (1668). Era însurat cu Alexandra, fiica lui Stan logofătul din Kreţuleştl, de la care avu o fiică. El a fost agă mare în zilele lui Mihnea Vodă. După moartea soţiei sale, s-a făcut călugăr sub numele de Teodosle. Fiica sa Preda, ţinea pe boierul Constantin.

Un boier STOICA ot Vlădeşti, înrudit (?) cu aceştia, trăia pe la 1631.

TUDORAN PITARUL, fratele lui Proca, deci flu Fotei, trăia Ja 1600 şi avu doi feciori, din care se trag boierii Vlădeşti: deoarece ramura Iui Proca stăpânea numai Aninoasa, satul Vlădeşti fiind al urmaşilor lui Tudoran.

BADEA LOGOFĂTUL VLĂDESCU, fiul lui Tudoran,

era paharnic în 1675, logofăt la 1695, însurat cu

jupâneasa Neacşa, care mai târziu pare că s-a călugărit. ^/^^^^ El a avut cinci copii: CONSTANTIN paharnicul, Sofiea ■—soţia lui Micu ot Piteşti (1688), RADU VLĂDESCU logofăţelul, 1711, care la 1719 se afla printre boierii olteni din Vâlcea: „Radu Vlădescu Cambesa” (v. Doc. Hurmuzache tom. III): CAZAN, 1668, şi

VEL VISTIERUL GRIGORE VLĂDESCU, care fu omorât de catanele nemţeşti, care la 1716 în timpul lui Mdavrocordat prădau ţara sub comanda unui căpitan Micul, ,,şi în afară de jafurile ce făcea şi boierii numiţi au omorât pre Şerban clucerul Prisiceanu, pre Grigorie vistierul TIGVEANU VLĂDESCU şi pe Preda postelnicul Isvoranu şi alţii..." (R. Popescu, Cron.Mag.ist. IV, 55).

(PÂRVU VORNICUL VLĂDESCU, fratele logofătului Badea, fusese mare spătar în 1638 şi apoi mare vistier, ♦ 9 fiind ucis în anul 1657, în următoarele împrejurări:

LÂ?d j Vlădescu cu mai mulţi boieri şi căpitani se duse la paşa <53 I ,’> plângându-se contra lui Mihnea Vodă. Acesta la rândul ^ ^ său, se jelui contra boierilor că au gânduri rele pentru împărăţie. Paşa crezând pe domn, împacă pe boieri să-l însoţească cu armata în Austria. ,,...întâmplându-se de au venit Pârvu vistierul sub cortul domnesc, poruncise Domnul unor beşlil, că de l-or vedea, să vină cu arme ascunse pe sub haine; şi veniră beşlii turceşti şi zicându- le Mihnea Vodă, îndată loviră pe Pârvu vistierul cu săbiile, de-l făcură fărâmi şi multă pagubă făcând împăratului cu uciderea multor turci...” (Şincai, Cron. III, 118; Mag. ist. II, 20)

Fiul acestui viteaz boier a fost:

ŞERBAN COMISUL VLĂDESCU. Vodă Şerban Cantacuzino trimese în anul 1688, o importantă misiune la Viena, către împăratul Leopold I, compusă din patru boieri mari: lordache Cantacuzino fratele său, Constantin Bălăceanu,

ginerele său. Căpitan Şerban Cantacuzino nepot şi pe comisul Şerban Vlădescu, fiul lui Pârvu. Filstih (apud Şincai, III, 230) zice că scopul era, că dacă nemţii vor mai avea noroc în arme contra turcilor, să ordone generalilor să aibă grije de ţara românească, spre a fi pusă sub aripele Austriei. Chiar în acel an însă, muri Şerban Vodă. Solii fură opriţi la Vlena, dându-se drumul numai lui Vlădescu şi Bălăceanu, spre a se întoarce în ţară cu ungurul Laslo Ciaki. Bălăceanu nu vroi să intre în ţară, rămânând la Braşov, din cauze care nu se cunoşteau bine: Vlădescu intră astfel singur cu contele Csaki în Bucureşti, de unde acest din urmă se întoarse la Viena cu răspunsul lui Brâncoveanu. – Din 1698 e datată o carte domnească pentru Şerban Vlădescu. – Asupra urmaşilor săi, nu ştim care au fost.

Alţi Vlădeşti, întâlnim în secolul trecut, descendenţl ai acelor de mai sus:

PREDA VLĂDESCU biv-vel clucer za arie la anul 1763, pe când domnea Constantin Vodă.

Postelnicul CONSTANTIN VLĂDESCU, în anul 1777, ca boier pe lângă divan.

Descendenţii de azi ai familiei sunt:

Generalul MATEI VLĂDESCU, general de divizie, şeful statului major regal şi Prefect al Palatului. Fost ministru de război, şef al Statului major general.

Are fii pe: EMIL VLĂDESCU, căpitan de cavalerie; Alexandrina, EUGENIU t, fost ofiţer; GEORGE VLĂDESCU, căpitan de stat major; Sophia căsătorită cu căpitan Miron Costin; şi Elena [căs. *1. cu Tibică Urlăţeanu (div.) 2. cu Petrică Balaban (sinucis). Mare curvă şl escroacă;* n. M.C.]

^ /'ev. Z-W ^t^X^-^^/^^c'/'■''■bi^ fi^^y' ^uv. r-att-f^

VLADOIANU

(VALAHIA)

Această familie este veche din Oltenia, unde se află printre boieri din secolul al XVII-lea. Poate în acel timp erau tot una cu boierii Vlădeni, numeroşi pe atunci.

CONSTANTIN VLĂDOIANU ,,cum *frate* suo" sunt înscrişi ambii la 1718 şl 1720, în lista principalilor boieri din Dolj, cu contribuţii către administraţia austriacă.

FOTA VLĂDOIANU mare paharnic, t 1777, îl întâlnim întâi într-un document din 21 martie 1747, pentru moşia Slobozia, în Judecată cu Diicul Brăiloiu; şi din nou în 1753 (Doc.Acad. rom.). El, în anul 1757, zideşte o biserică la Craiova, care e cunoscută sub numele său (Vlădolanu). La 1763 e biv-vel medelnicer; iar la 1773 şi 1777 când murise, e citat ca biv-vel paharnic. – Soţia sa era Jupâneasa Ilinca, de la care avu patru copii. ELENCA Vlădolanu fondă biserica din Găneasa (plasa Oltul de sus) din Judeţul Romanaţi, la anul 1791 (Odobescu, Antic, jud. Romanaţi p. 130). – Fiii lui Fota:

IONITĂ VLĂDOIANU mare pitar. Sub principele Moruzi Voievod, în 1790, ca biv-vel pitar, are un proces la divan pentru moşiile ce donase tatăl său bisericii din Craiova, cum ne arată un raport al caimacamului din Craiova şi al boierilor către Domn, în care se explică pe larg toată pricina, lăsând ca Domnul să hotărască. Raportul începe astfel: „Dumnealui biv-vel pitar loniţă Vlădolanu, prin Jalbă către înălţimea Ta, a arătat că răposatul talcăl domniei sale paharnic Fota Vlădolanu, zidind o biserică aici în Craiova, hramul Sfântului Nicolae

şi Spiridon şi la moartea Domniei sale au afierosit acei biserici două moşii: Novacu cu 7 munţi şi Cereşu ot Dolj... etc.”. (14 decembrie 1794; Ureche, Domnia lui Moruzi, p. 220-4).

BARBUCEANU sau Barbu, fratele cel mare al lui loniţă, murise încă tânăr înainte de 1777. Sora lor: N... ţinea pe Vameşul Vasile; iar al treilea fiu cil lui Fota, fratele mai mic, era CONSTANTIN VLĂDOIANU.

Vărul lor, fiul fratelui lui Fota se numea: NICOLAE PITARUL VLĂDOIANU, 1778, care în anul 1788 era numit de către Vodă Mavrogheni, ispravnic de judeţul Dolj.

BARBU VLĂDOIANU ARMAŞ trăia în secolul actual; iar soţia sa, Uţa e citată chiar pe la 1850, în nişte acte de hotărnicii. Ei avură doi băieţi:

ŞTEFAN VLĂDOIANU cel de-al doilea, colonel în armată, însurat cu fata lui Bengescu din Craiova, a avut două fete: Zoe şi N...

(Catinca Vlădoianu, a fost soţia lui Alecu Golescu).

Generalul BARBU VLĂDOIANU, fost mare spătar al oştirii româneşti, fiul cel mare al armaşului Barbu. Om politic, fost ministru, primar al capitalei (1865) ocupând şi alte înalte demnităţi.

Copiii săi sunt: Lucia Petrovici; ŞTEFAN, căsătorit cu Adina Ghica; IOAN, avocat; şi

NICOLAE VLĂDOIANU, n. 1839, fost colonel de cavalerie, căsătorit cu Iza, fiica Pr. Demetru Ghica, are copii pe MITICĂ şi Iza.

(Vezi în paginile următoare reproducerea anastatică a capitolului dedicat familiei Vlădoianu; n.ed.)

VLADOYANU

(VALACHIA)

r Această familia este veche din Oltenia, unde se află ^J^^t – Mz^^rintre boeri, din secolul XVII. Poate în acel timp ereau ^ I tot una cu boerii Vlădeni,-numeroşi pe atunci.

^/J^^^^. CONSTAN™ VLÂDOIANU *cum *frate* suo», sunt înscrişi *« fo* 4#^ »^foi:* ambii Ja 1718 şi 1720, în lista principalilor boeri din Dolj, *ri^fo^ ^^* cu contribuţiuni către administraţia austriacă.

foifob, i ^ CIM •'* FOT^.A VLĂDOIANU mare paharnic, f 1777,- îl întâlnim întâi într'un document din 21 marte 1747, pentru moşia Slobozia, în judecată cu Diicul Brăiloiu ; şi din nou la 1753. (Academ). El la anul 1757, zideşte o biserică la Crajova, care e cunoscută sub numele seu (Vlădoianu). La 1763 e biv-vel medelnicer; iar la 1773 şi 1777 când murise, e citat că

^/ fok f ^ f^
t& J^W f^W/
Jrfa 'fyfoiiţ
Mr&c
y&tâ^ ţi
%t£tii<.-lifo/tfo'&tytâ biv-vel paharnic. — Sotia sa erea jupâneasa Ilinca, de la ;4^»t ^<' ^^tA^t^are avu patru copii. ELENCA

Vlădoianu fondă biserica

r& >«g f^ ^4nuţ 1791 a (Odobescu. Antiq, jud. Rom. p. 130). — Fiii lui

// fW din Găneasa (plasa Oltu de sus) din judeţul Romanaţi, la

Fota:

bas *at. Atârne-* IONIŢA VLADOU^L' mâţe Pitar- Sub Principele Moruzi

\V., *^ftttâ ^âf^ᵢ* ^^-^la 1790, ca biv-vel pitar, are un proces la

' şiile ce donase tatăl seu bisericei din Crajova, cum ne a-

divan pentru mo- *'foM?tâW*ţ'târt*

£ fofa' 4'^t •

către Domn, în care se explică pe larg toată pricina, lă-

*^fo'fotfo> ^^^*, sând ca Domnul să hotărească. Raportul începe ast-fel: *^^' itnr^^ f ^^i tDumnelm* biv-vel pita! loniţă Vlădoianu, prin jalbă către

/ />wM ,^^ ^> înălţimea Ta, a arătat că răposatul taicăl domnieisale

^ fofo£. paharnic Fote Vlădoianu, zidind o biserică aci în Craiova, *fofo ^foic* ^*fe[ramu]' Sfântului Nicolae şi Spiridon, şi la moartea Domi^^ ^^Q^i *^^ily^i fa^fiet^ > ^•^t^^eatÂr'/^a^- ^>^ât/z/ '^.rii'^*

%& Cti-wi ^ ţ Ă'fi&i ^ ^ fj^Wţa .■$%-!* faţ faa tf (fti^tff tţv^ttţ,' ,*

⌊F ' ' $tM^^ ^ &'^ f ^ *%£ #(Stima '<«^ Catâri*

'^ 'fotk ^ foifiâ '^^ f fa- &fo<, ^'&#?!<, rt f ■ '*

niei sale au afierosit acei biserici doue moşii: Novacu cu

7 munţi şi Cereşti ot Dolj.... etc». (14 Dec. 1794). (Ureche, Domnia lui Moruzi p. 220-4)

BA-RBUCEANU sau Barbu, fratele cel mare al lui loniţă, murise încă tîner înainte de 1777.—Sora lor: N....ţinea pe Vameşul Vasile; iar al treilea fiu al lui Fotea, fratele mai mic, erea CONSTANTIN Vlădoianu. '

Verul lor, fiul fratelui lui Fota se numea: NICOLAE PI-TARUL Vlădoianu, 1778, care în an. 1788 erea numit de către Vodă Mavrojeny, ispravnic de judeţul Dolj.

BARBU VLĂDOIANU ARMAŞ trăia în secolul actual; iar soţia sa Uţa, e citată chiar pe la 1850, în" nişte acte de hotărnicii. Ei avură doi băeţi: b-

ŞTEFAN Vlădoianu cel d'al-4oiJea, colonel în armată, însurat cu fata lui 'Bengescu din Crajgva, a avut doue fete: Zoe şi N

(Catinca Vlădoianu, a fost soţia lui Alecu Golescu).^

j.,,kjj^-} £*

GENERALUL BARBU VLĂDOIANU, fost mare spatar al oştire! româneşti, fiul cel mare al arm. Barbu. Om politic,fost Ministru, Primar al Capitale! (1865), ocupând şi alte înalte demnităţi. *CHta/f'2 *' fo/j<<£-(nîe.i^j*

Copii sei sunt: —Lucia Petrovici; ŞTEFAN căsăt. cu Adina Ghika; IOAN, avocat: şi

NICOLAE VLĂDOYANU, n. 1839, fost colonel de cavalerie. Căsătorit cu Iza, fica Pr. Demetru Ghika, are copii pe MITICĂ jşi—Izai *3ă^> 7^-2, 7 &£■■*

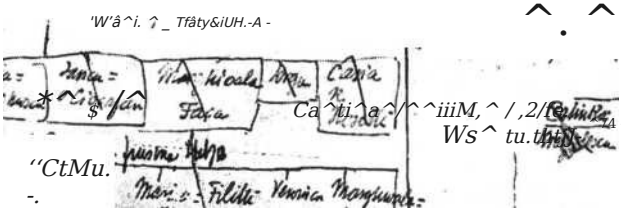

ZĂTREANU
(VALAHIA)

Familie din Oltenia, unde o probează documentele încă de la începutul secolului al XVII-lea.

Cei dintâi trăiau: în 1623, LEPĂDAT logofătul ot Zătreni, iar la 1607 boierul PÂRVU DIN ZĂTRENI, Ei se trag din vechii boieri Drăgoeşti, anteriori secolului al XVI-lea.

Boierul CÂRSTIAN ot Zătreni, 1650, era stolnic şi fu îngropat cu soţia sa Maria (1656), la Mănăstirea dintr-un lemn, din Vâlcea.

DANCIU POSTELNICUL ZĂTREANU avea de soră pe jupâneasa Caplea, a cărei fiică după un act din 1681, era Păuna, soţia lui Udrea logofătul Otetelişeanu. (Doc. Arh. Stat). Fiii lui Danciu erau: „PETRU sin Danciu din Zătreni" în 1683; şi PREDA ZĂTREANU citat în anul 1736 şi mai înainte 1719 (7 noiembrie), împreună cu tatăl său, în: „Catalogus contribuentium donpm gratuitum pro Sacra Caes. Regiaque etc." al ocupaţiei austriece, ca boieri de clasa I din Dolj. Tot în acele liste, în care sunt trecuţi boieri din toate familiile Olteniei, mai figurează alţi boieri zătreni:

MATEI, VLĂDUT, VLADU, VASILE chiti frate, RADU, MATEI, BARBU şi UDREA ZĂTREANU. Acest din urmă la 1724 (noembrie 12), la în posesiune moşia Sărineasa din judeţul Vâlcea

(Humuzache, t. VI, 320).

într-un memoriu din 1719, adresat de boierii olteni principelui Eugenlu de Savoia, sunt din nou amintiţi: VLAD, RADU şi MATEI ZĂTRENII.

BARBU ZĂTREANU de la 1719 era vel căpitan de călăraşi la 1733 în Craiova, contemporan cu DINCĂ şl ILIE ZĂTREANU (în mal multe acte vechi).

Jupâneasa BALAŞA Zătreanca, măritată întâi cu Barbu Otetelişanu, rămânând văduvă, se recăsători cu Toma Cosllgeanul. Ea era fiica boierului Vasile Zătreanu (1720).

IENACHE ZĂTREANU, la 1781 se judeca cu I. Olănescu, pentru o danie a Jupânesei Catrina Uesca (Doc.pach.mitrop.în Arh.).

ZĂTREANU, al treilea vistier, era Judecător al judeţului Romanaţl la 1783, având retribuţie 50 taleri pe lună (Ureche, Ist.Rom.I).

Numele familiei, derivă de la moşia posedată de mult de strămoşii el: Zătrenil din Dolj.

Descendenti actuali sunt în Craiova..., şl pe lângă dânşii sunt alţii care au uzurpat numele.

ALTE FAMILII BOIEREŞTI

ARAPU

Veche familie din Moldova de sus, citată printre neamurile boiereşti de Cantemir, în *Descripţia Moldaviae,* printre care o găsim din secolul al XVII-lea. Nu ştim de unde şi cum derivă numele el. – în anul 1639, Vasile Vodă Lupu însărcinează cu cercetare judecătorească pe un membru al acestei familii: GHEORGHE ARAPU biv-slu- giar.

Un act din anul 1665, zice: ,,Au trimes Dabija Vodă pe Dumnealui pre Constantin Bantaş şi pre CONSTANTIN ARAPU să facem oameni de oaste."

ALEXANDRU ARAPU vornic e iscălit într-un act din anul 1669 (Doc.Arh.St.B.).

într-un hrisov domnesc al lui Antonie Vodă Roset se citeşte: ,,şi să socotiţi să alegeţi partea ARĂPEŞTILOR despre Boteşti pe ce vor avea şl precum or şti oameni buni..." (v. Hasdeu, Etimologic. Colon. 1461).

Azi sunt puţini descedenţi al acestei familii: IOAN ARAPU, avocat, fost prefect de Botoşani şi fiii săi...

Descedenţi din familia Arapu mai sunt şi în Basarabia.

ASLAN

Neam boieresc din Moldova, unde se află din secolul al XVII-lea. Descinde probabil de la ASLAN VORNICUL, boier din Valahia, despre care vorbesc

cronicile ţării în anul 1632, când fu făcut Ban la Craiova de Leon Vodă, dar silit apoi să fugă la venirea lui Matei Basarab. Trecând în Moldova, ar fl dat naştere familiei de acolo.

în timpul lui Nicolae Mavrocordat, era IORDACHE ASLAN al doilea spătar, proprietar în Botoşani. Pe la jumătatea secolului trăia căpitanul GHEORGHE ASLAN, fiul CATRINEI Aslanoaiei, strănepoată de fiică a logofătului Dumitraşcu Ceaur. O ramură din familie adaogă numele de Ceaur pe lângă cel de Aslan; din care: N. CEAUR ASLAN, fost deputat.

Descedenţi actuali: TEODOR ASLAN, însurat cu o Hurmuzachi a avut şase copii, doi băieţi şi patru fete: Maria Codreanu, Elena lamandi, Ruxandra Sturdza şi Zoe Lambrino. Fii: 1. TEODOR ASLAN căsătorit cu Cleopatra Rusu, are patru copii: EDGARD, ALFRED t. Madeleina Cocorescu şi Marguerita. – 2. GEORGE ASLAN căsătorit cu Elena Turbure, are copii pe: Estella şi HENRI Aslan, căpitan de artilerie, însurat cu Silvia Lecca.

BÂLTEANU

Boieri din Gorj, Băl tenii sunt cunoscuţi cu acest nume din secolul al XVIII-lea. Jupân CONSTANTIN BÂLTEANU, citat 1780 şi 94, era ctitor al bisericii Sf. împăraţi din Târgu Jiu, pe care a fondat-o el fiind vel-stolnic la anul 1810 şi în care e zugrăvit. Fusese şi ispravnic de Gorj. ION BÂLTEANU era clucer în 1802. Tot în secolul nostru a trăit: medelnicerul GRIGORAŞ BÂLTEANU (1789-1849), a cărui fiică fu măritată cu paharnicul Nicolae Otetelişeanu, vornic, (v. portretul lui în Ist. Tg. Jiu p. 122). – DINU BÂLTEANU serdarul, e cunoscut în timpul mişcării lui Tudor Vladimirescu, fiind numit ispravnic de Gorj în locul boierului Dinu Otetelişanu, care era închis la mănăstirea Tismana (1821). (v. despre ei: Ştefulescu, Ist. Tg. Jiului).

Printre descedenţii actuali: ION BÂLTEANU,

membru la Curtea din Galaţi...

BARSESCU

Cronicele vorbesc de câţiva reprezentanţi ai acestei familii, originară din Oltenia.

în timpul domniei Iul Mihnea Vodă, 1658, acest domn ucise pe boierii: Pârvu vel vistier, PREDA BÂRSES- CU vel agă şl Preda Brâncoveanu şi alţii, pe un simplu prepus, „însă ne fiind vlnovaţl nimic" (Cronica anonimă. Mag. istor.).

în anul următor (1659), Mihnea „îndemnat de dracul", a decapitat încă alţi mulţi boieri, printre care era STROE CLUCER BÂRSESCU şl alţl zece mari boieri ai ţării.

Preda Bârsescu era vel-sluger în anul 1633 sub Leon Vodă şi boier rămas credincios acelui domn.

în 1700 şi 1719 trăiau la Craiova urmaşii acestor boieri: CHIRCA şi NAN BÂRSESCU. (v. Hurmuzachl, rapoarte). Despre descedenţil lor nu mai ştim nimic.

[Stema: un leu ridicat (lion rampant); n.M.C.]

BOZIANU

Boierii din ţinutul Buzăului, unde posedau moşii din secolul al XVI-lea. – PĂTRAŞCU PAHARNICUL din Boziani, cu fiica sa MARIA, vinde o moşie în cinul 1609 (23 mai). (Docum. Acad. rom.). Şetrarul BOZIANU (pe la 1700) avu o fiică MARIA, căsătorită cu IOAN, fiul lui Pârvu II Cantacuzino.

Nu ştim dacă mai există descedenţi autentici din acest neam.

BRĂESCU

în Moldova, de unde e originară această familie, o întâlnim încă din secolul al XVII-lea, în letopiseţul ţării. -

în anul 1679, jupânesele boierilor ŞTEFAN BRĂESCU şi Ion Bucium, care muriseră de curând, fură închise şi legate din ordinul lui Duca, spre a le lua averile rămase de la soţii lor răposaţi.(Letop. Kog. t. II. 22). – Despre Dumitraşcu Vodă Cant, zice cronicarul Nicolai Costin, în anul 1684: Acest tiran fricos încă ca să scoată bani mulţi, au spânzurat de mâini pe GAVRIL BRĂESCU, ce a fost Jicnicer mare, şi pe Teodor a Nacului, feciori de boieri mari", (id. II, p. 34).

Mai sunt adevăraţi coborâtori ai acestora, alături cu alţii ce poartă acelaşi nume de familie, neavând a face în nimic cu dânsa. Azi: Alex. Brăescu avocat etc.

BREZOIANU t

de ,&e Jst^ •

Veche familie din Valahia, azi cu totul stinsă. *[Există poate, dar nu s-aude, nu se vede;* n.M.C.] După nişte documente pentru viile din Dobroteni (Arh. Stat. B.), se constată că în secolul al XVII-lea trăia CONSTANTIN BREZOIANU biv-vel armaş şi soţia sa j^ Ilinca, şi care avea de fraţi pe ŞTEFAN, STANCA *'/[fi* f** şi MATEI. – Văr cu Constantin *[poate fiica lui* '—-r— *Constantin este Hinka Brezoianu, căsătorită cuj* z *Ion Bălăceanu; f torturat tot sub Mavrocordat;'* n.M.C.] era FIERA BREZOIANU mare vistier.

Marele boier PĂTRAŞCU BREZOIANU, în ziua de 10 septembrie 1716 pieri ucis de Mavrocordat, care sosind în Bucureşti, cum zice cronica: ,,la fântâna lui Radul Vodă aci a poruncit de s-au tăiat tot fărâmi un boier mare Brezoianul, sub pretext că nefiind el faţă sar fi unit cu alţi boieri în mitropolie ca să se pună el prinţ..." (Şincai. Cronica rom. III, p. 394). – Postelnicul ŞERBAN BREZOIANU avea de soţie pe Ilinca, fiica comisului M. Bărbătescu. Urmaşii

ultimi ai Brezoienilor, înrudiţi de aproape cu Bozienii s-au stins la finele veacului trecut.

BURGHELE

Cantemir citează printre neamurile boiereşti din Moldova şi pe acesta. Locul său de origină e prin judeţul Tutova şi Vaslui. – Despre această familie, deşi existând din secolul al XVII-lea nu găsim nimic prin cronice şi relatluni vechi. – Sub Alexandru Moruzi, era CONSTANTIN BURGHELE vel pitar, apoi căminar şi spătar şi sub loan Vodă Sturdza. De la el, se trag cei cu acest nume din adevărata familie.

B O U f

Familie dintre cele vechi ale Moldovei, stinsă în secolul nostru, după ce mal căzuse din importanta ei de odinioară. Se pomenesc membrii al acestei familii, prin hrisoave încă din secolul al XV-lea. în 1606, boierul BOU era mare vistiernic al Moldovei. (Uricar, t. 18, pag. 505). în Valahia BOUL BANUL venise cu Leon Vodă Tomşa, cu care era cumnat şi cronica vorbeşte despre dânsul la anul 1623. (v. Boteanu).

CANANO

Originară din partea de sus a Moldovei, din jud. Botoşani, această familie s-a înrudit în secolul trecut şi cel actual, cu multe din principalele familii moldovene.

Un CANANO era însurat cu Ecaterina, fiica lui Ion vornicul Balş. în 1762 era CONSTANTIN CANANO biv-vel paharnic, rânduit ca baş-conacciu etc. (v. Letopiseţ). Fiica sa, Ecaterina, se mărită cu marele paharnic Toma Balş, fiul lui Vasile şl văr cu baş-boier Teodor Balş. Astăzi sunt mal multi descendenti dintr-însa, printre care: G. CANANO, prefect de Constanta etc....

CARAMALEU

Familie, de mult în ţară, dar probabil de origină străină. în anul 1689, cronicele ne vorbesc pentru prima oară în Valahia de: DUMITRAŞCO CARAMALEU vel postelnic, care fu trimis cu alti boieri de către Brâncoveanu, la Paşa turcesc ca soli, pe când altii mergeau la Poartă. Aceeaşi misiune o avu acest boier în cinul 1695, spre a merge la Poartă, să intervie ca domnul să nu meargă în persoană la Cladova. (Magazin istoric II, p. 134, 318).

Sub domnia lui Mavrocordat Vodă, el primeşte de asemenea mai multe misiuni de încredere, după cum se vede în cronicele tării. (Mag. ist. IV, p. 170, 71 etc.). El mai fusese şi vel portar (1690). (Cron. Radu Popescu). – Din urmaşii acestuia derivă descendenţi contemporani. Azi: CONSTANTIN CARAMALEU, consilier la Curtea de conturi.

CAZIMIR

Familie din Moldova, originară din judeţul Sucevei, unde există de mai multe secole.

în secolul nostru (1800), trăiau fraţii: PANAIT, PETRACHE şi ION CAZIMIR. Spătarul PANAIT avu un fiu anume IORDACHE; iar PETRACHE CAZIMIR, fost de asemenea spătar, a avut trei fii: Răducanu, vel postel- nic;COSTACHE CAZIMIR căminar şi

TEODOR CAZIMIR, fost adjutant domnesc al lui Mihai Vodă Sturdza şi colonel în armata ţării. însurat cu Elena Kogălniceanu, a avut fiu pe:

Colonelul EMIL CAZIMIR, senator, n. 1841, fost adjutant regal, demisionat ca It.colonel de cavalerie (92): numismat: decorat cu mai multe ordine străine etc. Căsătorit cu Maria Liteanu.

Din alte ramuri, mai sunt nobili CAZIMIR şi în Basarabia.

CIOGOLEA |

Această familie e citată de Cantemir printre cele însemnate boiereşti ale Moldovei, azi stinsă.

IGNAT CIOGOLEA era mare pârcălab de Hotin în anul 1622 şi 1623.

Boierul PETRAŞCU CIOGOLEA, pârcălab de Hotin, 1630. Moştenitor al averii lui Isaac Balica, care n-avea copii. Din 1634, Moise Movilă dă un act pentru moşii logofătului Ciogolea. (Arhiva – Hasdeu). MIRON CIOGOLEA stolnicul e citat de letopiseţ când cu invazia tătarilor din anul 1650 în Moldova: „atunci au luat pe jupâneasa lui Miron Ciogole Stolnicul, cu o cocoană a lui, care n-a mai ieşit din robie în veci.”

COSTIN CIOGOLEA, vel spătar al Moldovei în acelaşi an, fu trimes de Vodă Lupu sol la Hmil Hatmanul Cazacilor, iar vornicul Ghica la Sultanul. Puţin după aceea, Ciogolea joacă un însemnat rol în evenimentele cu Gheorghe Ştefan, din care cauză cum povesteşte pe larg Miron Costin, Ciogolea şi fratele său fură omorâti din porunca Domnului , .noaptea deinaintea Jicnitei ce era în lăuntru în curte... (v. Letop. I. 319-335).

Probabil că adevăratii urmaşi ai acestei familii au pierit cel din urmă în veacul trecut.

CIOROGÂRLEANU t

Veche familie de boieri din Valahia (Ilfov), care posedau moşia Clorogârla şi care astăzi probabil e stinsă. Pe la anul 1650 trăia, după cum ne arată documentele, PETRU BIV-VEL CLUCER ot

Clorogârla, care avea de soţie pe Ancuta, sora lui Dumitraşco Spineanu.

Cronicarul Radu Greceanu, în domnia lui Brâncoveanu, vorbeşte de doi boieri din acest neam:

CONSTANTIN CLUCERUL CIOROGÂRLEANU, în anul 1689, a fost trimes de domn împreună cu Mihalcea

Şetrarul, la Hanul Sellm Gerei în Buceak, ca soli. !n anul următor (1690), MATEI CIOROGÂRLEANU, vel sluger: ,,era de domn trimes să se afle cu o seamă de oameni lângă Seraskerul şl lângă Tukell şi care scria la Domnul de venirea oştilor că sunt viitoare...". (Mag. ist. t. II, 155).

COJESCU

în 1662, în Valahia, e citat în hrisoave: BÂRCĂ căpitanul ot Cojeşti. Acesta avu de fiu pe PANĂ CĂPITANUL, apoi paharnicul din Cojeşti 1670, 1677, care avea de soţie pe Jupâneasa Vlădoaia, 1691. – Fiul lui Pană era BĂRCĂ COJESCUL, biv-vel logofăt în anul 1691, care nu avu decât două fete: una N... soţia vel vornicului Ştefan Văcărescu (1743), cealaltă PĂUNA a lui Radu Topoloveanu biv-logofăt de vlsterie (1743), cu care avu un flu Constantin Topoloveanu (1750).

Prin aceste două fete, probabil s-a stins această ramură, deşi au rămas poate descendenti din alte branşe, până în secolul nostru.

COLCEAG f

Boieri purtând numele acestei familii îl întâlnim în ţară din secolul trecut. Familia trebuie

să fie de origină tătărească, după cum o arată numele său.

E o mare probabilitate ca el să desclndă din acel COLCEAG BEY, care la 1740 fu trimes de turci în Moldova să restaureze puternica cetate Hotin din Basarabia şi să o ocupe, (v. Fotino, III, 102 şi letopiseţ.).

DUM1TRACHE COLCEAG, vel stolnic, este amintit într-un act al divanului domnesc din iulie 1781. (v. Ureche, Ist. I. 103).

CHIRITĂ al lui Colceag, în 1783 e ispravnic de Slobozia.

MATEI COLCEAG, cumnatul lui Filip Lenş; după 1800. Acesta avea ultimele case de pe podul Mogoşoaiei, de unde începea bariera oraşului, la streajă. (Papazol, Ist. Bucur, p. 91).

Maiorul Papazoglu ne spune că: „Spătarul Cantacuzino la 1715, a clădit spitalul, turnul şi biserica, totuşi fiindcă acel spaţios tărâm a fost cumpărat de la
VORNICUL COLCEAG, orăşenii până azi îi păstrează numirea de Colţea". (p. 21) *[Colţea, prenom Colţea Doicescu (XVII s);* n.M.C.).

&/e^ .^o G&t. Matca- (ZrZf*

Un vornic Colceag a trebuit deci să existe încă pe la 1700: însă cu puţinele date de care dispunem, nu putem

COLFESCU

Această familie era înfloritoare, având şi o mare avere în secolul trecut; însă pe urmă decăzând, nu ştim dacă astăzi nu e stinsă.

Un boier COLFESCU, după 1700, e cunoscut prin însărcinarea ce avu de la Vodă Mavrocordat, de a conduce pe fostul Mitropolit al ţării Antim, osândit perpetuu, să stea la mănăstirea de la muntele Sinai. Trecând râul Dulcia, ce curge lângă Adrianopol, Antim fu aruncat în apă. Papazol zice: „Colfeştii. – Această familie este acea ce fu blestemată de Mitropolitul Antim când îl sugrumă în luntre şi-l înecă Colfescu în Dunăre (?), fiind orânduit de H Vodă a-l trece Dunărea şi a-l îneca la mijlocul ei". (Istoria Bucureştilor, p. 14). *[Zice-se că un. oarecare qui n'est pas quelq'un Văsănescu (J.V.V.G.) avocat, om ridicol, este cel din urmă Colfescu;* n.M.C.].

IORDACHE COLFESCU e biv-vel serdar pe

lângă divan la anul 1777.

Cam de pe atunci şi începutul actualului secol, Colfeştii aveau loc de casă şi case mari boiereşti, pe podul Mogoşoaiei, pe locul unde azi este palatul regal.

COSLOGEANU f

Deşi această familie nu cuprinde decât patru generaţii, autorul el fiind un grec stabilit în ţară, totuşi trebuie menţionată pentru înrudirea avută cu patru mari familii ale ţării (între 1700-50).

HRYSANT CĂMĂRAŞUL, grec originar din Hios, venind în ţară se stabili şi luă numele de COSLOGEANU, după satul Cosleg. El se însură cu fata spătarului Mihai Cantacuzino, care muri la 1716, având de fiu:

Pe TOMA C. OSLOGEANU, care la rândul său e tatăl a doi copii: MARIA, care ţinea pe logofătul C. Brâncoveanu; şl un al doilea,

TOMA COSLOGEANU, însurat cu Balaşa Zătreanca, văduva marelui vornic Barbu Otetelişanu. Fiul acestui Toma: N..., se însură cu fata marelui logofăt Şerban Greceanu. Mal în urmă el fugi la Ţarigrad, unde s-a turcit fiind făcut zaim sub numele de MEHMED Bolarzade. Muri la Constantinopol, nelăsând nici ,un copil, (v. Bolliac, Buciumul. General Cantacuz).

COTESCU

Boierul STANCIU COTESCU, la începutul secolului al XVII-lea, a avut fiice pe Stanca şi Neacşa, câteşitrei amintiţi într-un hrisov de moşie din anul 1618. Mai târziu: VLAICU CĂPITANUL din Coteştl, a avut fiu pe IE- NACHE „fiul Vlaicului cap”, (citat la anul 1734). Familia avea proprietăţi în Putna şl R. Sărat (Valahia). Actuali:

CONSTANTIN COTESCU fost senator, având fii pe: DUMITRU, colonel; ŞTEFAN, fost căpitan; VIRGIL t în război; ALEXANDRU inginer şi CONSTANTIN.

DRĂGUŢESCU

Nu ştim dacă mai sunt descendenţi dlrecţi din această familie, care apare cu importanţă în secolul al XVII-lea în Moldova.

Miron Costin citează, cu ocazia morţii principelui Ştefaniţă Lupu, pe DUMITRAŞCU DRĂGUŢESCU din Suceava, care muri la 1661, de o boală ,,ce-i zic doftorii Maligna, de care au murit şi Drăguţescu de la Suceava, om cunoscut şi ales la toată curtea”... (Let. I, 372) – ILIE DRĂGUŢESCU SPĂTARUL 1680, fusese armaş şi serdar şi era tovarăş credincios al lui Vodă Petriceicu (1684). (Letop. Nic. II, 23, 224).

Biv-medelnicer PRODAN DRĂGUŢESCU era Pârcălab al cetăţii Hotin, în 1680. Ana, fiica lui lonaşcu Balş, ţinea pe un boier Drăguţescu (Ilie).

LUPU DRĂGUŢESCU, la 1728: „fecior de boier pământean”, era partizanul lui Racoviţă contra lui Grigore Ghica, purtându-se cu mare curaj. Fu prins însă cu Hatmanul, de Ghica: „şi în judecata a tot divanul l-au spânzurat”. (Cronica Amiras. Let. III, 168).

Jupâneasa SAFTA Drăguţeasca, fata lui G. Şeptilici, e citată într-un act al ei din 1743. (Doc.Acad. rom.).

Găsim şi în Valahia, un DRĂGUŢESCU ca vel căpitan sub Şerban Voievod şi din care au rămas poate urmaşi.

DOICESCU

Proprietatea veche a acestei familii, este Doiceştii din judeţul Ialomiţa, încă din secolul al XVI-lea; la origină era înrudită cu Bărbăteştii. După documentele satului Văleni, găsim următoarea filiaţiune a lor: DANCIU CLUCERUL DOICESCU, bătrân în anul 1647, avea doi fii, amintiţi în acelaşi an: UDREA slugerul şi COLŢEA CLUCERUL DOICESCU, despre care cronica anonimă a ţării ne spune la anul 1659 sub domnia lui Mihnea Vodă, că fusese trimes de Domn împreună cu Nicola Sofiălăul, în ambasadă la Vizirul, spre a obţine uciderea lui Constantin postelnicul. Cu câţiva ani înainte, în 1655, fratele său:

UDREA slujlarul DOICESCU fusese ucis de seimenii răsculati împotriva lui Constantin Basarab şi a boierilor săi, atunci când mal pieriră alţi 13 boieri mari al tării, între care Glorma Banul (din vechia familie stinsă a ALEXIENILOR, tot din Ialomiţa), Brâncoveanu, Preda Beca, Papa Greceanu etc. (Cron.an.în Mag.ist. IV 338, 350).

Colţea Doicescu a avut doi fii: DANCIU şi RADU SPĂTARUL DOICESCU, care trăia sub Brâncoveanu, 1691.

în decursul secolului trecut, unii din urmaşii acestui neam au decăzut, pierzând din averile ce posedau şi chiar azi sunt moşnenii Dolceşti.

DUCA

Familie din Moldova, ai cărei strămoşi au fost: GEORGE DUCA, Domnul Moldovei şi Valahiei 1666-84: şl apoi CONSTANTIN VODĂ AL MOLDOVEI, 1691-96.

în mişcarea de la 1821, e cunoscut

POSTELNICUL PETRAKI DUCA de care aminteşte şi Beldiman în „Trago- dia”. Generalul ION DUCA, însurat cu o Duca, a avut doi fii:

GEORGE DUCA t 1899, căsătorit cu Lucia Ghica, fost Director al căilor ferate; având doi fli pe: ION şi GRIGORE. – şi IOAN DUCA, membru la Casaţie, căsătorit cu o Sturdza, având trei fii.

DRUGĂNESCU

Din POSTELNICUL DRĂGAN, care trăia pe la anul 1523, se coboară această veche familie boierească din Valahia. Vom nota numai foarte puţine detalii ce am putut culege asupra el.

Astfel, SCARLAT DRUGĂNESCU era vel stolnic la 1783; iar la 1788 stolnicul Drugănescu e numit boier ispravnic al Judeţului Argeş, fiind biv-vel serdar, cu Ion Glogoveanu.

Două surori Drugănescu, ţinură la începutul acestui secol, una pe boierul Dedulescu, cealaltă pe Gheorghe Lehliu.

IORDACHE DRUGĂNESCU, care trăi până la jumătatea secolului nostru, era un boier învăţat, ştiind mai multe limbi, mal ales pe cea latină şi apoi pe cea greacă, cum spune Blaremberg. (în „Essai sur les insti- tutions de Roum.” pag.270).

Un Niculescu, însurat cu fata unul Drugănescu avu fiu pe clucerul CONSTANTIN DRUGĂNESCU (vezi Niculescu).

GANE

Veche familie din Moldova, aflându-se printre marii boieri din secolul al XV-lea. în anul 1540 ne spune letopiseţul Moldovei (I. 200, Gr. Ureche) că

Ştefan Vodă Lăcustă a fost ucis noaptea în cetatea Sucevei de boierii nemulţumiţi, între care ,,o seamă de boieri din curtea lui, anume GĂNEŞTII şi Arboreştii”... Cronicarul critică pe omorâtori, descriind această dramă.

VASILE GANE în 1758, fu însărcinat de Ion Callimaki Vodă să Intervie pe lângă Mitropolitul Jacob să abdice, lucru ce reuşi; iar Mitropolit fu făcut fratele Domnului. (Letop. III, p. 242). Cu acea ocazie, ca răsplată, fiul boierului Ganea, anume ŞTEFAN GANE, fu făcut COMIS mare.

Astăzi este descendent al familiei: NICOLAE GANE, literat şi om politic, n. 1835. Fost ministru, primar al laşilor şi prezident al Senatului [18)98. Pentru literatură a scris admirabile „Nuvele”, care se pot considera printre cele mai bune din literatura noastră. (3 voi. 1886, Socec.).

GHERGHELY

Familie din Moldova, de la ţinutul Dorohoi. Originea din Făgăraş în Ardeal. încă de la anul 1549, strămoşul

acestei familii: GRIGOR, fiul lui lui Vlad de Zeliste, capătă diplomă de nobilitate de la Ferdinand. în 1624, un GHERGHELY sau Grigor, avu din nou diploma confîrma- toare de la Gabriel Bethlen, Principele Ardealului, (v. Cav. de Puscariu. – Fam. din Ardeal). – în condica visteriei Moldovei în 1790, sunt trecuţi mai multi membri ai acestei familii. Pe la începutul secolului, trăiau: COSTACHE GHERGHEL paharnic, sub Vodă Calimaki; – ŞTEFAN căminar, ILIE postelnic; MIHAIL, fiul lui Costache, spătar. Apoi IOAN GHERGHELY, mare comis; – de la care sunt urmaşii actuali.

. A **GOLFINEANU ,«W^X** *r™^ ^Uc~^ ^^/* **^wfe** *i^ ^a- J^.*

Numele acestei familii din Oltenia, derivă de la satul Golflnu din Jud. Romanaţi, proprietate a ei. *[Derivă de la Hagi Gheorghe Stan, bogat negustor din sec. al XVIII-lea;* n.M.C.].

Biserica *Madona Dudu,* catedrala Craiova, a fost fondată în secolul al XVIII-lea de strămoşul acestei familii: HAGI GHEORGHE, împreună cu Maria Foteasca, ale căror testamente, importante prin cuprinsul lor, se păstrează din anul 1782. – De această biserică, depind mai multe instituţiuni şi ajutoare însemnate.

Hagi Gheorghe Stan şi soţia sa Stanca au avut trei copii: Hrisanta, Zamfira şi ZAMFIR, care prin testamentul tatălui său era lăsat ctitor şi îngrijitor al averii. Acesta avu fiu pe:

IANCU GOLFINEANU, n. pe la 1800 în Craiova, însurat cu Elena Coţofeanca (1809-1860), al cărei mormânt se află la Madona Dudu. El avu două fete: Acriviţa Tincă, Elena Bogonos şi un flu:

BARBU GOLFINEANU (1841-1888). Căsătorit cu Maria Marghiloman, a avut cinci copii:

MIRCEA (Jean de MITTY), n. 1862. Publicist francez cunoscut, în Paris. – ION GOLFINEANU, n. 1863, ofiţer de
cavalerie. – CONSTANTIN, n. 1866, magistrat la Craiova. însurat cu Maria Poenaru; – Ecaterina şi Elena.

HARALAMB

Familie de boieri însemnaţi la Craiova în acest secol, unde au fost şi caimacami ai scaunului. CONSTANTIN HARALAMB era clucer mare la 1814; avea domenii multe şi întinse în Oltenia rezidând la Craiova. *[Căsătorit cu o Glogoveanu;* n.M.C.]. Fiii săi au fost: 1. LANCU HARALAMB +, – 2. Generalul NICOLAE HARALAMB, n. 18..., om politic, fost locotenent domnesc al ţării înainte de venirea principelui Carol (1866), împreună cu N. Golescu şi L. Catargi. *[Mort în 1908 la 83 (?) ani;* n.M.C.]. ^^*nP* *- -W-4 */Ja«Z ^

3, CONSTANTIN HARALAMB t. mare proprietar la Craiova având fiu pe: Dr. DEMETRU HARALAMB. – 4. MIHAI HARALAMB, la Paris.

HURU

Veche familie moldavă, dispărută de mult. Cel mai vechi de care se vorbeşte, este legendarul HURU CANCELAR, de sub Dragoş Vodă (1550), căruia 1 se atribuia cronica cunoscută sub numele său, sau isvodul spătarului Clănău. Azi s-a dovedit că e o întreagă falsificare, făcută de C. Sion la 1830. Această cronică s-a publicat în broşură de Asachi la 1836 şi la 1863 în „Revista română".

Cel dintâi Huru dovedit prin documente este ILIE HURU, MARE COMIS al Moldovei, care titlu îl purta între anii 1471-76, în timpul domniei lui Ştefan cel Mare. (Uricar, tm. XVIII, || şţa boier).

EFREM HURU, însemnat în prima jumătate a veacului al XVI-lea; poate nepot sau fiu al aceluia. După actele

divanurilor domneşti, la 1528 şi 1530 era Pârcălab de Neamţ, cu Hristea. De la 1631 până la 1646, e mare Vornic al Moldovei sub Petru Rareş (multe documente).

în anul 1546, găsim pe DANCIUL HURU ca Pârcălab de Neamţ, înaltă demnitate ce avusese Efrem, poate tatăl său. Mai e citat în documente de sub Iliaş Vodă, 1548, 1549.

LUPEA HURU e Pârcălab al Cetăţii Hotin în cinul 1573, în timpul lui Ion Vodă cel Cumplit, ginerele său, sub a cărui domnie se distinse în principalele războaie ale acelui domn, cum se vede în cronici şi relaţii contemporane. Fiica sa era a doua soţie a lui Ion Vodă.

Un document din 12 martie 1602 (între docum. Academiei rom.) cuprinde o vânzare de moşie ce face ANDREI, feciorul lui Huru.

Un alt HURU, în fine, este PÂRCĂLAB de Neamţ în anul 1628 şi 1629.

Această mare familie de boieri pare a se stinge cel mult pe la mijlocul veacului al XVII-lea (1640-50).

LERESCU

După tradiţie, această familie era aşezată în ţară, judeţul Argeş, din timpuri foarte vechi. După documentele Arhivei Statului, se pot dovedi boieri din Lereşti la începutul secolului al XVII-lea: – PREDA POSTELNICUL din Lereşti, care a avut mai mulţi copii. (1620); DRAGOMIR POSTELNIC LERESCU, 1669, 1677, era nepot de frate lui Preda şi poate din el descinde familia din zilele noastre. Dragomir a avut fiu pe MIRIŢĂ.

în 1644, era amlnit un PÂRVU, fiu al lui TUDORAN LERESCU – etc.

MILCOVEANU

Boieri vechi din Olt, unde stăpâneau moşia Mllcovul, împreună cu Buneştii-de-fîer din Argeş.

în 1648, trăia slugerul FVAN ot Milcov.

în secolul al XVII-lea, un boier MILCOVEAN avu doi

fii: PAPA căpitanul şi PREDA MILCOVEANU vel vistier şi mare căpitan, care era însurat cu Stanca, fata lui Pavlache Banul Clejanu. Preda Milcoveanu făcea parte dintre boierii uniti cu Preda Proroceanu şi Stoica paharnicul, care se refu- giară în Moldova la Constantin Vodă Cantemir, mergând apoi la Poartă, să pârască pe Brâncoveanu. Acesta prinzând de veste, obţine ca ei să fie prinşi şi apoi aduşi: ,,legati în fiare şi în câtuşi, în multe rânduri judecându-i". Proroceanu şi Stoica fură spânzuraţi, iar Preda Milcoveanu fu trimis la ocnă şl mal târziu liberat (Şincal III, 357: cronica anonimă, etc.), în anul 1693. Fiul vistierului Preda era CONSTANTIN Micolveanu citat la 1702 cu tatăl său. – STAN POSTELNICUL MICLOVEANU trăia în anul 1774 împreună cu soţia sa Stanca. Tot pe acel timp se mai vorbeşte de alte rude ale lor. (Doc. Arh. St. Măn. Bistriţa, an. 1770).

NECULCE

Familia însemnatului cronicar al Moldovei: MARELE VORNIC ION NECULCE (n. la 1670 t 1745). între 1696-1701 era mare agă şi sluger, la 1705 vel spătar, apoi Hatman al Moldovei. în 1710 plecă în Rusia la Harcov cu Dimitrie Cantemir, locuind mult timp în Polonia. Revenind în ţară, trăi retras, iar la 1730, Grigore Ghica îl numeşte vel vornic de Tară de Jos; îl regăsim în divanul lui Mavrocordat (1741) ca biv-vel vornic. El a scris *Letopiseţul ţării Moldovei de lâ 1662-1744* şl *O seamă de CUvţnt,* cuprinzând evenimente

Istorice. + lâ 1745.

Un singur descendent al adevăratei familii trăieşte astăzi:... NECULCE, n. 188...

ODIVOIANU

Familie din Valahia, cunoscută puţin, dar de veche origină. Numele derivă de la satul Odyvoi, care pe timpuri se vede a fl fost un târg mare.

Pe ODIVOIANU îl găsim cel dintâi în anul 1661,

> conducând oastea lui Grigore Ghica Voievod în ajutorul turcilor şi al principele Mihail Appafy, contra lui lanos Kemeny ce voia să cuprindă Ardealul. Letopiseţul lui Amiras ne spune: ,,şi l-au dat lui Appafy pe Cuciuc Mehmed Paşa cu seamă de turci şi au poruncit lui Grigore Vodă să trimeată oaste într-ajutor. Şi au trimes oaste cu ODIVOIANU.” (Let. Kog. III, 145).
>
> Nu mai întâlnim timp de un secol, nici un urmaş al acestui viteaz boier. Tocmai după 1770 găsim pe soţia lui Jean Linche (t 1780): MARIA HODIVOIANU, mama marelui vornic Filip Lenş. Aceasta probabil a fost ultima descendentă a acestei familii.

ODOBESCU

> Generalul ODOBESCU, fiind colonel, împreună cu colonelul Solomon, a jucat un mare rol în mişcarea de la 1848. (v. Istoria Xenopol, Tocilescu). în urmă era mare spătar şi comandant general al oştilor ţării. El a avut doi fii: ALEXANDRU ODOBESCU (1831-1895) ilustrul istoric, arheolog şi literat român; şi CONSTANTIN ODOBESCU, fost colonel de cavalerie, prefect etc.

Căsătorit cu Ana Florescu, având trei fii: ION, GRIGORE şl RADU.

PISOSKI

Polonă de origină, familia aceasta se află în Moldova de pe la 1650. Cantemir o citează printre familiile boiereşti din timpul său, când era vel pitarul Plsoski. La începutul acestui secol, MIHALACHE PISOSKI era paharnic şi sameş de Tecuci; apoi COSTACHE PISOSKI stolnic şi spătar, care avu de flu pe NICOLAE, căminar şl fost ispravnic de Dorohol. Colonelul PISOSKI a fost adjutantul principelui Cuza. *[Fiu AL.PISOSKI, consilier de legaţie (t 1909), n.M.C.].* . ^i.^-/^^^, , ^j^Lj^ *imî&r (*

RĂŞCANU

Cei dintâi boieri Răşcanu sunt cunoscuti de pe la sfârşitul secolului al XVII-lea. în anul 1758, stolnicul CONSTANTIN RĂŞCANU, împreună cu alţi unsprezece boieri mari: Ion Bogdan, Constantin Balş, Manolache Costache etc. fură transportaţi în Asia mică din ordinul lui Ion Vodă Calimaki, stând în exil mai mult timp. (v. Fotino. Ist. Daciei III, 113).

La începutul actualului secol, era boier însemnat: IORDACHE RĂŞCANU marele vornic, fost căminar. în 1821 el merse la Constantinopol cu deputăţia de boieri, care aduse domn pe loniţă Sturdza, până atunci boier Logofăt. Călătoria boierilor moldoveni şi munteni, e descrisă într-un jurnal special, (v. Letop. Kogălnic. III, 425). Vornicul Răşcanu, poreclit „Blsoca” e iscălit la 1824 într-o suplică a boierilor ţării către divan, (v. lorga. Fragm.II). El, în afară de o fată măritată cu Lascarache Costache, a avut doi fii: ALECU RĂŞCANU, spătar la

1822, ispravnic de Vaslui şi TODERITĂ RĂŞCANU, fost vornic de aprozi. Urmaşii lor sunt reprezentanţii actuali ai familiei, între care: PETRU RĂŞCANU, profesor de istorie la Universitatea din Iaşi.

RĂTESCU

fa& fâ£k fisa 'faw ʃ^w ^ ffvfaoM /^m^>^J*

Boierii din Răteşti (Argeş), sunt cunoscuti încă din secolul al XVI-lea. *[foarte vechi neam boieresc, dar de mediocră importanţă;* n.M.C.]. în anul 1585, trăia VINTILĂ PAHARNIC ot Răteşti: iar la 1595 STANCIU ot RăteşU.

în timpul lui Matei Basarab, trăia IVAŞCO VEL VORNIC din Răteşti, martor în diverse acte, în 1646 decembrie. Tot pe atunci trăia jupâniţa STANCA ot Răteşti, poate soţia sa (?). Un ŞTEFAN, frate cu CHIRICĂ ot Răteşti, e citat ca VLĂDICĂ la anul 1671. în acelaşi act mai sunt dovediţi câţiva boieri-logofeţi din Răteşti. (Arh. St. B. mitrop.).

Un FIERA VĂTAF RĂTESCU trăia la 1687 şi zidi un schit în vel-Ocnă (Ocnamare) cu soţia sa Constantina, care apoi se călugări. El a murit fără urmaşi. Fratele său era LUCA, vistier, după cum se constată prin documente.

în secolul trecut, ŞTEFAN MIHAI RĂTESCU avea flu pe ŞERBĂNICĂ RĂTESCU postelnic, în anul 1776.

RAZU

în Moldova, această însemnată şi mare familie, grecească de origină, era stabilită înainte de 1700. Hatmanul COSTACHE RAZU, era în 1728 mare stolnic în divanul lui Grigore Ghica Vodă. în domnia lui Matei Ghica, la constituirea divanului

acestuia în 1753, îl găsim ca vel Hatman al Moldovei, (v. Letop. Cap. III p. 159, 227), în care calitate fiind, letopiseţul îl menţionează adeseori. Fusese caimacam al ţării. VASILE RAZU era pârcălab de Suceava în anul 1756 şi 1762, cu titlul de marele Hatman, iar la începutul secolului actual, un alt VASILE RAZU, probabil fiul său, era mare vornic (în 1817).

în afară de cei din ţară, mai sunt descendenti şi nobilii Razu din Basarabia, cu drepturi recunoscute.

ROMANESCU

Un document din anul 1647, vorbeşte de o cumpărare făcută de MIHALCEA fiul lui OPREA ROMANESCU din Târgu-Jiu. (cit. Ştefulescu, Tg.Jiu p. 69). Familia e originară veche din Oltenia, în cele din urmă fiind stabilită în jud. Dolj. în lista boierilor cu contribuţii gratuite către administraţia austriacă a Olteniei din 1719, sunt trecuţi cinci membrii al acestei familii, în judeţul Vâlcea (cl.II) (v. Hurmuzache. Doc. tom. VI). Astăzi descendent: NICOLAE ROMANESCU fost deputat şi primar de Craiova, căsătorit cu Lucia Fălcoianu.

RUCĂREANU

Familie stabilită în Câmpulung, din secolul trecut, când sunt întâi cunoscuti. GEORGE RUCĂREANU, la 1787 era orânduit (luna august) de Moruzi, nazir pe ambele plaiuri din jud. Muscel, având titlul de biv-treti logofăt (v. Ureche. Ist. Rom. t. I, p. 29).

NICOLAE RUCĂREANU biv-treilea logofăt, era în 13 ianuarie 1803, epistatul (magistrat) oraşului Câmpulung. Acolo locuiesc şi urmaşii de azi al familiei.

SĂFTOIU

Strămoşul acestei familii din Gorj era pe la anul 1600, VEL ARMAŞUL PÂRVU VIZUREANU SĂFTOIU. în secolul trecut trăia GEORGE SĂFTOIU, fiul DANCIULUI SĂFTOIU din Drăgoiani. El vinde Drăgoianii la 1763, împreună cu fiii săi, MIHAI şi GEORGE.

înainte de 1850, SERDARUL G. SĂFTOIU a avut fiu pe GRIGORE SĂFTOIU etc.

SÂMBOTEANU

Familie originară din Gorj: înrudită în secolul nostru cu Otetelişenii. ION (lanache) SÂMBOTEANU biv-vel medelnicer (1810), e zugrăvit ca ctitor în biserica Sf. Nicolae din Târgu Jiu. în anul 1812, el era ispravnic al judeţului. Slugerul ION SÂMBOTEANU, primeşte la 1844 pe principele George Bibescu care vizita oraşul, împreună cu C. Otetelişanu şi G. Magheru. Sunt mai multi actuali.

SCORŢESCU

Originari de la Scorteşti, în Moldova, membrii acestei familii sunt cunoscuti întâi prin: DUMITRAŞCO SCORŢESCU, în anul 1753 (Zapis). Apoi TOADER SILION

SCORŢESCU, într-un act din 1^762; în Urmă era căpitan, în 1784, MIHALACHE SCORŢESCU era logofăt de vistierie. Fiul lui Toader era SERDARUL ANASTASE SCORŢESCU, apoi căminar, care în 1802 avea o pricină de moşie cu Banul lordache Milo. (v. Uricar Cpdr. 17, 218, 76 etc.). ILINCA, sora lui CONSTANTIN SCORŢESCU, are în 1807 proces pentru o casă în Iaşi. (Uric. idem).

Hatmanul ALECU SCORŢESCU, fiul căminarului Nestor, era însurat (1814) cu Profira,

fiica vornicului Constantin Aslan, deja care derivă descendentii actuali.

SĂULESQU

Familie boierească din Oltenia (judeţul Gorj). într-o scrisoare a boierilor olteni către principele Eugeniu de Savoia, relativ la afacerile Banatului, datată din 1719, sunt subscrişi: NEGOIŢĂ şi MIHAI SĂULESCU. în listele de boieri ale administraţiei imperiale auştriece, .-din acelaşi an, întâlnim pe: RADU, BARBU, NEGOIŢĂ şi DRĂGHICI SĂULESCU, cu fiul său Mihai. (v. Hurmuzache. Documente tom. VI)...

în 1779, IONIŢÂ'SĂULESCU era polcovnic de Gorj, pentru paza de hoţi, având titlul de postelnic.

Din descendenţi! de astăzi ai adevăratei familii cu acest nume mai sunt în Oltenia... 7

ŞTEFĂNESCU

SAFTA KREŢULEASCA (t 1855), fiica marelui Clucer lordache Kreţulescu şi al fiicei lui Florescu (v. Kretzulescu), a fost căsătorită cu marele Clucer DIMITRIE ŞTEFĂNESCU. Din această căsătorie s-au născut un fiu şi trei fete: Elena, soţia paharnicului Orăscu; Ana, soţia cavalerului Ernest de Sallmen, colonel rus: Raliu,- soţia maiorului Alex. de Motileff: şi

, SERDARUL CONSTANTIN ŞTEFĂNESCU (1804- -

1869), fost şef al Arhivelor Statului. însurat cu Maria Merişanu, având următorii fii:

Locot. colonel ALEXANDRU ŞTEFĂNESCU KREŢULESCU, căsătorit cu Maria lanculescu. Are patru

fîi: Alexandru Kreţulescu, Constantin, Dimitrie şi Aureliu şi Elena Mihăilescu. Căpitanul ION ŞTEFĂNESCU: – căpitanul GEORGE ŞTEFĂNESCU (având trei fii) şi căpitan IOSIF ŞTEFĂNESCU.

SOCOTEANU f

Familie oltenească de origine foarte veche şi care avea stăpâniri în judeţul Gorj. în secolul trecut, s-a înrudit cu Grecenii, prin fiica slugerului Ştefan Greceanu, jupâneasa STANCA Socoteanca (foaie de zestre din 1784). Căminarul CONSTANTIN SOCOTEANU, era la anul 1808 ispravnic de jud. Gorj.

TOPLICEANU f

Strămoşii acestei familii erau din Ardeal: Un document spune că stăpâneau şi în secolul din urmă „dealul Toplicenii din Ardeal”. Se zice că ei se trăgeau dintr-un cneaz TOPLICI, venit în ţară cu Brâncovenii în al XVI-lea secol şi de la care derivă numele neamului.

Această familie, ce avea importanţă în ţară, astăzi e stinsă.

Marele Stolnic, Pan NEAGOE TOPLICEANU, mai apoi MARE CLUCER (1714, 1716 etc) era boier însemnat în sfaturile domneşti ale lui Constantin Brâncoveanu şi Mavrocordat, în ale căror hrisoave îl găsim adesea. El a fost şi postelnic, după cum se vede dintr-o carte de judecată din 1759 (în posesia d. Gr. P. Olănescu), unde mai sunt dovediţi, soţia sa DESPINA Clucereasa, precum şi fraţii săi: GRIGORE şi MIHAIL, al cărui fiu era CLUCERUL NICOLĂITĂ TOPLICEANU, 1783. Un alt act particular din

1759, 10 iulie, foaie de zestre a Saftei Olăneasca, citează pe marele PITAR MIHAIL TOPLICEANU (cel

de mai sus) cu fiul său TOMA medelnicerul şi cu fiica SAFTA, soţia lui Constantin Olănescu.

Ei posedau moşii întinse în judeţele Putna şi Râmnicu Sărat.

în timpul ciumei de sub Caragea, din anul 1815, căminarul TOPLICEANU era prezidentul consiliului de hlglenă, împreună cu serdarul Mltescu şi slugerul Chirculescu. (v. Papazol; Ist. Buc. pag. 133).

URSACHE f

Familie azi stinsă, din care s-a ilustrat:

URSACHE, MARELE VISTIER al Moldovei, des menţionat în letopiseţ. A fost cununat de Iliaş Vodă Alexandru (în 1665).

Duca Vodă în 1672 fu mazilit, fiindcă boierii se plânseseră de el la Sultanul ,,mai cu deadinsul Ursache cel bătrân”.. Pare că Duca se răzbună, deoarece în a treia domnie a lui, la 1680: ,,Pre Ursache, ce au fost vistiernic mare, ce au fost vestit de bogat în bani, la toţi în toate ţările, l-au desbrăcat şl l-au legat de stâlp la ger fiind lamă... şi ţinându-l un an în temniţă, l-au luat 250 pungi cu bani...” (Nic. Costin, Let. II, 22). Puţin după aceea fu omorât.

DUMITRAŞCU URSACHE încearcă să fugă în 1691 în ultimul an al domniei lui Cantemir, împreună cu Vasile Spătarul Cantacuzino, fratele acestuia Ilie şi cei trei fii al logofătului Miron Costin. Fură însă prinşi din porunca domnească şi scăpară de moarte prin încetarea din viaţă a lui Cantemir, tocmai când mergeau spre Iaşi. (Let. II, 143).

în 1701, domnind Constantin Duca, au emigrat în Ungaria din îndemnul lui lordache Rosetti: „Ilie Cantacuzino şi Balş şi Ursache şi Ion Sturza şi alţii...” (Id. II, pag. 171).

Fata bătrânului vistier Ursache (sora lui Dumitraşcu?) a ţinut pe vel vornicul Ion Balş, 1673.

în actul de dezrobire al vecinilor, din anul 1749, printre alţii găsim iscăliţi: URSACHE CĂPITAN şi GRIGORAŞ URSACHE, prin care se stinge acest neam.

TUFEANU

Familie înrudită cu Ştirbei!, din care pare a fi o ramură.

în secolul trecut, în Valahia: TUDORACHE TUFEANU fu numit vel paharnic de către Nicolae Mavrogheni Vodă, la anul 1788. El avea locuinţe în Bucureşti, rămase urmaşilor săi. Un TUFEANU era bivceauş de aprozi la 1804 (8 aprilie).

VULTURESCU

Pe RADU POSTELNICUL ot Vultureşti, îl aflăm la anul 1648 într-un înscris al Banului Radu Buzescu iscălit printre martori. (Odobescu, Antic. Jud. Romanaţ. p. 107). Familia e originară de prin părţile Olteniei, având moşie în Vultureşti. Un RADU VULTURESCU postelnic, trăia pe timpul lui Brâncoveanu, (1713). Serdar CONSTANTIN VULTURESCU joacă rol în mişcarea de la 1821, însoţind pe Tudor Vladimirescu. MICU VULTURESCU, fost ispravnic la Romanaţi, s-a răsculat cu Ştefan Locusteanul contra grecilor şi a fost surghiunit la Tismana. El avu şi un frate ALEXANDRU.

BARBU VULTURESCU avu fiu pe: GRIGORE VULTURESCU, avocat căsătorit cu Maria Slăvescu, având fii pe: ION VULTURESCU, NICOLAE şi GRIGORE şi trei fete.

Alte familii boiereşti mai sunt:

Bagdat, din jud. Buzău. în 1711, Dumitraşcu căpitan Bagdat. – **Barozii,** venită întâi în Moldova în act. secol. Dintr-o ilustră şi antică familie italiană: Barozzi de Santorin.

Bâscoveanu, în Valahia secolul acesta *[marţafoi de la Bascov (Argeş);* n.M.C.] – **Braboveanu** din Oltenia, după vechea moşie Brabova. Azi: majorul Braboveanu, din cavalerie. – **Busuioc,** la Moldova, din marele vornicul Busuioc, 1600. [(?) *De unde? Na-ţi-o frântă;* n.M.C.]

Corlătescu, din Valahia, secolul al XVIII-lea. *[ţigani de lae;* n.M.C.] **Holban,** din Moldova de sus, Botoşani.

Istrate, boier din Moldova sec. al XVIII-lea. – **lamandi,** din timpul lui Nicolae Mavrocordat, în Moldova. – **Cârstea** din Bucovina, unde au titluri imperiale. în Moldova din veacul al XVII-lea:

Morţun, din Moldova, la Bacău 1780. – **Negură,** în Moldova. – **Pâcleanu,** de Ia Pâclele din Buzău.

Sihleanu, de la Sihlele, Râmnicu Sărat. – **Tigveanu,** din Argeş. – **Voinescu,** în Buzău.

Vidraşcu, din Putna şi Tecuci, Moldova.

Alte familii boere^ti mai sunt:

Bagdat, din jud. Buzeu. La 1711. Dumitraşcu căpitan Bagdat.—**Barozzi,** venită întâi în Moldova în act. secol. Din- tr'o ilustră şi antică familie italiană : Barozzi de Santorin. – **Bâscove**anu, în Valachia sec. ac. — **Braboveanu** din Oltenia, după vechea moşie Brabova. Adi: majorul Braboveanu, din cavalerie.— **Busuioc**r-Ja- Moklovay din m. Vor- nic-ul Bueioc^- LGOO. ^? / ?^ *uuale / fa-Ă e f^i^ifr^-*

Corlătescu, din Valachia, sec. XVIII. 4- **Hofban,** din Moldova de sus, Botoşani. *^/a^<^)^*

Istrate, boer din Moldova sec. XVIII. **— lamandi,** din timpul lui Nicolae Mavrocordat, în Moldova.— **Kârstea** din Bucovina, unde au titluri imperiale. În Moldova dîn vecul XVIL

MortzunTdîfTMoldova, la Băcău 1780.—**Negura,** în Moldova. **— Pâcleanu,** de la Pâclele din Buzău.

Sihlenu, de la Sihlele, Râmnic Sărat. **— Tigveanu,** din Argeş. — **Voinescu,** în Buzeu. -

Vidraşcu, din Putna şi Tecuci, Moldova.

FAMILII
DE ORIGINE STRĂINĂ

NOTĂ: – Sunt cuprinse familiile de nobleţe fanariotă şi de altă origine stabilite în ţară după 1700.

copii pe ŞTEFAN, BARBU, GHEORGHE şi COSTACHE. Fusese mare logofăt ca şi fraţii săi. *[Les trois diplomes sont conserves dans la familie (actuallement chez B.B.Bellio)... n.M.C]*[x] .

Dintre copii lui: Gheorghe şi Costache muriră la Paris fără descendenti: -

ŞTEFAN BELLIO (n. 18...) din căsătoria sa cu Elisa Ştirbei, fiica principelui Barbu Şirbei, are de flu pe ALEXANDRU, însurat cu Al. Alexandrescu (băieţi: ALECU, ŞTEFAN, GHEORGHE, CONSTANTIN şi RADU; şi două'fete); iar fiică pe Irina, măritată cu lancu Câmpineanu (t). ^ ^^ ^ ■ ■ ^^^

BARBU BELLIO, ultimul fiu al lui Alexandru, n. 1825 Bucureşti, deputat în 1858 şi ministru de instrucţie şi justiţie, cu vărul său Barbu Catargiu (în 1862-63) La 1866 i se întări titlul de baron al Austriei. Fiul său este BARBU BELLIO. *M^A*

J^iixuu^uc, fr^tM!^, J^^ □ ^®^ ■ ^^t/^ , fyak >*

[Mp

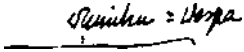

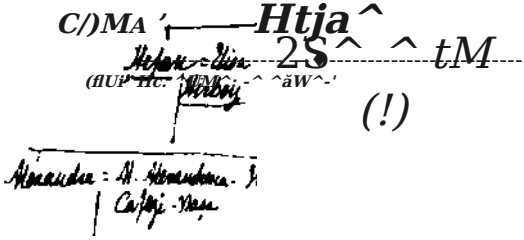

[x]) *Cele trei diplome sunt păstrate în familie (acum la B.B.Bellio)*

[în fr. org.: n.ed.]

BLAREMBERG (de)

(VALAHIA)

Familie de origină flamandă, stabilită în Valahia la 1828.

Leagănul familiei este din Lierre, în Ţările-de-Jos, mai spre sud de Anvers. N-avem date certe despre trunchiul şi originea ei. Se ştie însă că, după propagarea ideilor reformei, această familie adoptă protestantismul. Aceasta făcu, ca în anul 1570, Ducele de Alba, vice-regele lui Filip II, să ordone de se măcelăriră toţi membri acestei familii, din care nu
scăpară decât doi, din care descind actualii. Ramura principală a familiei există încă în Belgia şi Olanda sub numele de „von Blaremberghe". *[în Paris există hotel Blarenberghe. în 1907 un tânăr Blarenberghe nevropat bate şi ucide pe bătrâna sa mamă:* n/M.C.] X, *'^aw^/ez* Zr^zL^^^^

în biserica din Bailleul (Belgia), sunt înmormântaţi ^^^^^ mal mulţi membri ai acestei familii. în ultimele două se- *^4* cole, Blaremberghii s-au distins câţiva ca pictori-minia-^^^ ^^ turişti celebri.

în Versailles, se află multe miniaturi ale celebrului pictor VAN BLAREMBERGHE, „pictor incomparabil al celor cu desăvârşire mici". El probabil e frate cu Paul de Blaremberg, ai cărui fii se refugiară în Rusia; şi în acelaşi timp trunchiul familiei rămasă în Belgia şi Franţa.

PAUL MORET DE BLAREMBERG, n. 1725 la Paris, frate cu precedentul, şi de asemenea pictor de merit, ca tatăl, fratele şi nepotul său. Din deosebite împrejurări el părăsi Franţa, stabilindu-se în Elveţia, unde avu trei copii:

Maria (1779-1819) măritată în Rusia: – JEAN

FRANCISC, n. 1774 în Lausanne, t Rusia. Fiul acestuia era JEAN Moret de Blaremberg, general-locotenent al Statului Major rus, ai cărui copii au rămas în Rusia; – în fine, fiul cel mic al lui Paul Blaremberg este

JEAN MORET DE BLAREMBERG, (n. 1772-1831). Căsătorit la Moscova cu Domnişoara de Courtener; stabilit la Odessa. înainte de revoluţia franceză fusese în serviciul Olandei, unde luptă cu distincţie ca ofiţer, la apărarea cetăţii Zutphen: dar fu dus ca prizonier în Franţa. Fugind de ororile revoluţiei, împreună cu Ducele de Richelieu, de Langeron etc. se stabili în Rusia, unde fu primit în armată ca maior; fu apoi inspector al vămilor noii Rusii, consilier de Stat. Se distinse ca arheolog, făcând săpături în Crimeea, înfiinţând muzeul din Odessa şi publicând importante uvragii. – Murind, lăsă şapte copii, care se răspândiră în Rusia, Franţa şi România.

Colonelul VLADIMIR DE BLAREMBERG, fiul său, veni în Valahia în 1828, unde se şi stabili, căsătorindu-se cu Pulcheria Ghica, sora principelui Alexandru. Ca ofiţer rus luă parte între trupele venite în ţară contra turcilor, până la pacea de la Adrianopol. Apoi fu primit colonel în armata românească cu Gramont etc. în urmă a fost pe rând, directorul serviciului de inginerie, apoi vornic al închisorilor şi logofăt al credinţei. Născut în anul 1811, muri încă tânăr la 1846. El publică în 1842 un Anuar Oficial al ţării, de o deosebită importanţă. Fiii săi sunt:

*/£/W&£-"» ^^P^f^u-'- ^ Vj^jx/^;" 6 ^^^^^^ ^ ^ .^^^*

NICOLAE BLAREMBERG (1837-1896), om politic ^^^ însemnat, fost ministru etc. Magistrat, demisionează în 1864 din procuror la Curte. Membru în Constituantă, sprijini dinastia străină. în 1851 e ministru în cabinetul generalului Florescu; şi apoi prim-efor al spitalelor civile.

El a fondat mai multe ziare şi a scris importanta lucrare: *Essai sur les Institutions et lois de la Roumanie,* în care arată bune cunoştinţe despre organizarea veche a ţării şi

e singura lucrare serioasă în genul ei. Copii: IOAN, Maria etc. *IMesalliance = la fille d'un coiffeur;* n.M.C.].

&t ALEXANDRU BLAREMBERG, cel mai mic, fost căpitan de cavalerie, t 189... *[Sacha, mort suicide; n.M.C.].*

CONSTANTIN BLAREMBERG, colonel (1838-1886). Fost în armata rusă, apoi căpitan în cea română şi adjutant domnesc al lui Cuza (1863). Prefect de politie [18]73- 75. în războiul cu turcii e colonel şi adjutant al principelui Carol.

Căsătorit cu Maria Băleanu, avu două fiice şi un fîu: Irina Edgar Mavrocordat, Maria N. Filipescu, VLADIMIR +. (Actuali: Ionel; n.M.C.]

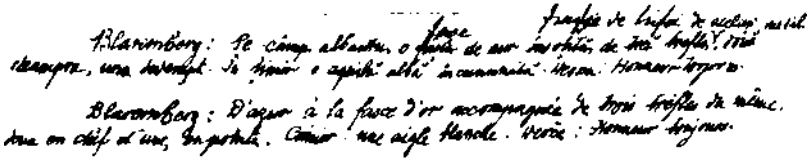

[Blaremberg: Pe câmp albastru o fascie de aur însoţită de trei frunze de trifoi de acelaşi metal, două deasupra, una dedesupt. în ţimir o acvilă albă încununată. Deviza: Honneur toujours,

Blaremberg: D'azur ă lafasce d'or accompagnee de trois trefles du meme, deux en chef et une, en pointe. Cimier une aigle blouche. Devise: Honneur toujours; n.M.C.]

FILITTI
(VALAHIA)

Familie din Bizanţ, care după căderea Constantinopolului se strămută pe coastele Adriaticei; numele pe greceşte este: ('pl^?) - La 1124, Mihall
Philis O^c) era sacerdot al lui Ion Comneanul. Pachymer (Cart.II şi V; de Andronico & Michaele Paleologo), vorbeşte în anul 1250 de marele Domestic ALEXIE PHILIS, comes palatii, care se aliase cu imperatorii Paleologi şi al cărui tată TEODOR, fusese orbit de împăratul Lascaris. Poetul MANUEL Philis, muri la 1340.

împăratul Ion Cantacuzino, citează în scrierile sale pe: IOAN PHILIS „Claro genere prognatorum", în anul 1370. La căderea Constantinopolului trăia Eumolp Philis, scriitor distins (v. Labbens, Bibliotheca). – Printre 15 clanuri principale din insula Zante, proveditorele Badoeii în raportul său către republica Veneţiei, la anul 1527, enumeră pe Caracassi, Draco şi FILITIS (v. Docum. grec. Satha şi scrisoarea lui Dosithei către Sebastlani, publ. de N.D. Popescu).

HRIZA FILITIS a luat parte la lupta de la Leva (1664), împreună cu Grigore Ghica I. O spadă de argint păstrată din moşi în familie poartă data acelei lupte. – Fiul său HRIZA Philitis, se născu pe la 1686 în lanina. Acesta ducându-se la Petru cel Mare, deveni consilierul său. Apoi el a fost unul dintre negociatorii păcii de la 1711 (Falksen). Fu ucis de turci la 1748 şi era duhovnicul Caterinei I (1725-27). Pe zidul bisericii din lanina, este reprezentat în costumul boierilor ruşi din veacul al

XVII-

lea. (la Russie religieuse, hist. & politique). Din căsătoria sa cu o Curţi, dintr-o veche familie italiană, avu doi fîi:

DOSITHEIU, fost Episcop al Buzăului, 1787-93, MITROPOLITUL Ungo-Vlahiei 1783-1809. La 1802-1806 Caimacam al ţării; fu izgonit de turci fiind partizan al politicii germane cu Ipsilante. îngropat la Braşov lângă marele Ban Brâncoveanu; lăsă o parte din averea sa pentru burse şi pentru şcoala grecească din Braşov. Fusese confesorul Caterinci II şi protectorul celebrului Ilarion. (v. Aricescu). La 1802 provocase destituirea lui Şuţu. Fratele său e trunchiul acestei familii:

Marele CLUCER CONSTANTIN, venit în ţară odată cu trupele Caterinci II, în anul 1769. Fiii săi au fost:

1. CONSTANTIN, Episcop al Buzăului în 1793; caimacan al ţării în 1802. A fondat împreună cu alţii spitalul Filantropia şi a colaborat la codul Caragea. Prim efor al şcoalelor în 1814. Prigonit de Şuţu, fugi în 1818 la Mehadia, unde zidi o biserică, apoi la Kiev, unde primi o pensie de la împăratul Alexandru. (Hurmuzache, X şi supl. I). Avea casele lângă biserica Sf. Dumitru, cea reparată de dânsul.

2. Marele clucer SILVESTRU FILITTI, cavaler şi proto medic, se căsători cu Smaranda, ultima din neamul Măneştilor, [ce *tot îi dă zor cu ultima?* n.M.C.] şi avu trei fii: DUMITRU FILITTI-MĂNESCU mare vornic şi maior, Irina a doctorului Carcaş şi marele stolnic CONSTANTIN FILITTI, văduvei căruia obsteaşca adunare din 1832 votă o pensiune (v. Mănescu).

3. Marele serdar LAMANDI, la Buzău, căsătorit cu fiica unui boier Buzoian, a zidit o şcoală în lanina. Cei doi fii ai săi au fost:

- TOMA mare comis şi căminar, ispravnic de Prahova, însurat cu fata marelui spătar Vlahuţi şi a soţiei sale n. Şuţu, nepoata lui Ion Caragea, de la care avu o fiică, soţia boierului Corlătescu.

- Marele serdar HRISTODOR, însurat cu Zoe
Painataky, având patru copii: CONSTANTIN FILITTI, cavaler, colonel adjutant al lui Vodă Cuza, pe care-l însoţi la Constantinopol şi al Regelui Carol, fost pefect, senator, comandant de brigadă etc. Căsătorit cu Elena, fiica paharnicului Barbu Slătineanu, are fii: NICOLAE, căsătorit cu Viorica Văleanu, BARBU, IOAN şi ALEXANDRU; – GEORGE, fost procuror general al Curţii de Casaţie t; – DUMITRU, fost prefect, senator. însurat cu Elisa Şuţu, are copii: IOAN, GEORGE, ANTON, CONSTANTIN, Elisa; – şi Maria doctor Warthiadi.

4. Paharnic RĂDUCAN FILITTI, primi în 1811 de la Caragea sălaşe de ţigani: „pentru pricopseală la treburi delicate". Unul din jurisconsultii timpului. Favorabil lui Tudor Vladimirescu. Căsătorit cu o Clinceanu, avu o fată măritată cu contele Panaş, din insulele ionice, şi fiu pe:

Vel paharnic CONSTANTIN, doctor şi cavaler, *[cavaler gândac;* n.M.C.] răsplătit de obştească adunare cu 40 scutelnici. Căsătorit cu sora generalului Coletti, om politic al Greciei, a avut şapte copii:

GRIGORE, consilier la Casaţie 1862; ALEXANDRU, prezident la Curtea de Apel, căsătorit cu fiica lui Vlădoianu şi a Augustinei Pr. Sutzo, având o fiică căsătorită Rallet: CONSTANTIN, secretar general al ministrului de justiţie etc. Căsătorit cu Elena Cerchez, are un fiu: PROCOPIE. Efrosina, soţia lui Vrana şi apoi a lui

Ion Florescu: Elena Constantin Skina; Ana Pr. I Ghica; şi NICOLAE fost membru în Constituanta de la 1879; având o fiică căsătorită Golescu.

5. SCARLAT, profesor la Triest şi scriitor distins. Un fiu al acestuia a murit episcop în Italia pe Ia 1856; şi un altul era în serviciul Sultanului Turciei. (Cari I ken. Leucothea).

HRISOSCOLEO

Familie greacă, stabilită în ţară după 1700; de veche origine bizantină.

PANDELI HRISOSCOLEO, nobil grec, trăia în Constantinopol, după 1550 şi avu fiică pe MARTA, soţia lui Andronic Cantacuzino, 1595. (Geneal. Cantac.)

CHRISOSCOLO CHRISOSCOLEIO merge în anul 1688 însoţind la Viena pe Mavrocordat Exaporitul, care fusese trimes în solie de Poartă la Curtea Austriei, cum menţionează un raport din 8 septembrie 1688 al Dragomanului Lachowitz, despre călătoria lor. (Doc. Hurmuzache V. 153).

Mal mulţl boieri ai Valabilei la 1674, auzind că vine ca Domn Duca Vodă, după Grigore Ghica, trecură în ţara ungurească la Sibiu; între care: Gheoghe Banul, Banul Neagoe Secuianu, Pârvu Fărcăşanu, HRISOSCOLU VĂTAF etc. (Letopiseţ III 155).

ENAKE HRISOSCOLEU mare postelnic, e numit în această demnitate în divanul lui Grigore Ghica, când acesta veni Domn al Moldovei în anul 1747.

La 1755 şi 56, IORDACHE HRISOSCOLEU ARIS- TARCH, este mare Comis al Moldovei în divanul lui Constantin Racoviţă Vodă în a doua domnie (v. Letopiseţ t. III 211 etc.).

între lordache şl Enache Hrisoscoleu, desigur că există o apropiată rudenie. Alţi membri al acestei familii au jucat rol în istoria ambelor ţări române.

Revenind în Valahia, unde această familie îşi avea sediul în Oltenia, întâlnim mulţi membri de-ai

ei în secolul al XVIII-lea, astfel:

Pe la 1740, Stolnicul SCARLAT HRISOSCOLEU, care avu de flu pe CONSTANTIN , însurat cu jupâneasa Maricuta Fărcăşanca.

GRIGORAŞ HRISOSCOLEU, vel căminar în divanul Valachiei în octombrie 1762. în 1786 ca biv-vel medel- nicer, e numit ispravnic al jud. Slam Râmnic (mai 28). La 1782 era ispravnic de Romanaţi.

DUMITRACHE HRISOSCOLEU, vel logofăt al obiceiurilor în Valahia, la 1819. El ţinu pe Zoe, fiica lui Alexandru Niculescu: şl avu un fiu ALEXANDRU şi două fete: Caliopi, soţia lui Petrache Poenaru eforul şi Smaranda Costescu, decedate.

LAHOVARY
(VALAHIA)

în a doua jumătate a secolului trecut, au venit în ţară doi fraţi Lahovary, care erau nepoţii lui PETRACHE, ce fusese candidat la domnia ţării contra lui Mavrogeni şi decapitat din ordinul Vizirului, la Constantinopol.

Ei veniră aduşi de principele Racoviţă. Prima branşă a familiei se trage din:

GHEORGHE, al cărui fiu: IANCU LAHOVARI, locuia
la Râmnicu Vâlcea, şi era însurat (1816) cu Bica, fiica slugerului Socoteanu. El era camaraş al Ocnelor. A avut patru fii, din care CONSTANTIN, cel mare, n-avu urmaşi:

1. NICOLAE LAHOVARY, fost senator şi Director de minister, etc. însurat cu Efrosina lacovaki, a avut
următorii şase copii:

ALEXDANDRU LAHOVARY, om politic însemnat, fost ministru de externe etc. ţ 1897, având de la soţia sa Simona n. Ghermani, trei copii: IANCU, Ana şi Simona. IOAN, ministru de externe; căsătorit cu Ema Mavrocordat, având două fiice (Jeaneta şi Marta). – IACOB, ministru de război, general de brigadă etc. doctor în matematici. Căsătorit 1. cu E. Kreţulescu şi 2. Alexandrina Cantacuzino, având trei copil (Elena, Ioan, Leon). – EMIL deputat, căsătorit cu Elena Niculescu-Doro- banţu, având un băiat. – Elisa Petru Millo şi Olga C. Bengescu.

2. GEORGE LAHOVARY, Prezident al curţii de conturi, secretar general al Societăţii geografice române. Căsătorit cu Aneta Cocorescu, are copii: – Alexandrina colon. Koslinsky,

SCARLAT, IOAN, GRIGORE, DUMITRU, Elisa Borănescu şi Efrosina.

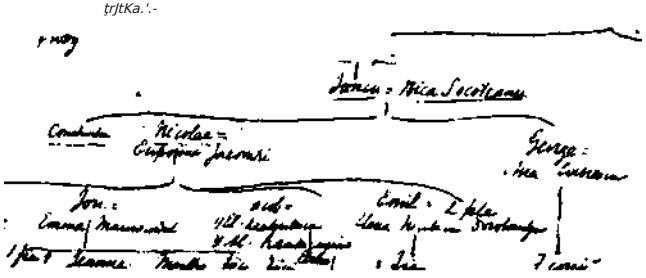

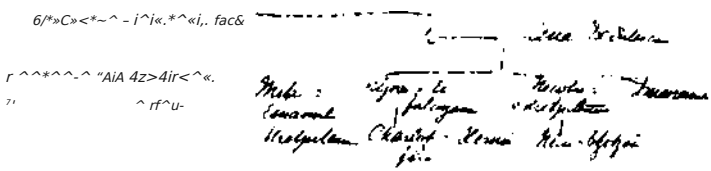

3. GRIGORE LAHOVARY, prezident la Curtea de Casaţie. însurat cu Smaranda Şuţu, având şase copii: CONSTANTIN deputat, ALEXANDRU, Maria N. Brăiloi, Zoe D. Şuţu, Paulina şi FILIP.

Din NICOLAE LAHOVARY, frate cu George, se trage o altă branşă prin fiul său: CUPARUL MANOLACHE, fost caimacam al Scaunului Craiovei, însurat cu Smaranda Polizu.

Acesta avu doi fii: 1. EMANUEL LAHOVARY, fost secretar la Secretariatul de stat, însurat cu Olimpia Arsaki, având trei copii: – t GEORGE, căsătorit cu Zoe Alexandrescu; ALEXANDRU, ministru plenipotenţiar, căsătorit cu Ana Kreţulescu, având şase copii; şi Maria, căsătorită cu Emanuel Kreţulescu.

2. Colonelul NICOLAE LAHOVARY, din căsătoria cu Elena Deduleasca, avu patru copii: – GRIGORE, însurat cu Ecaterina Văcărescu, având fiu pe SCARLAT (căsătorit cu o Hernia) şi fiică Maria maior I. Ghica; – NICOLAE, căsătorit cu o Kreţulescu, având fiu pe NICOLAE; – Smaranda baroană Reineck; şi ALEXANDRU LAHOVARY, decedat.

Armele: scutul în 4 (ecartele): la 1 şi 4 verde cu acvila de aur, aripele întinse în jos, ciocul şi ghiarele roşii; la 2 şi 3 fundal roşu cu un castel de aur, crenelat cu 3 turnuri, având în ,,chef'', deasupra, pe fundal argint, două cornuri de

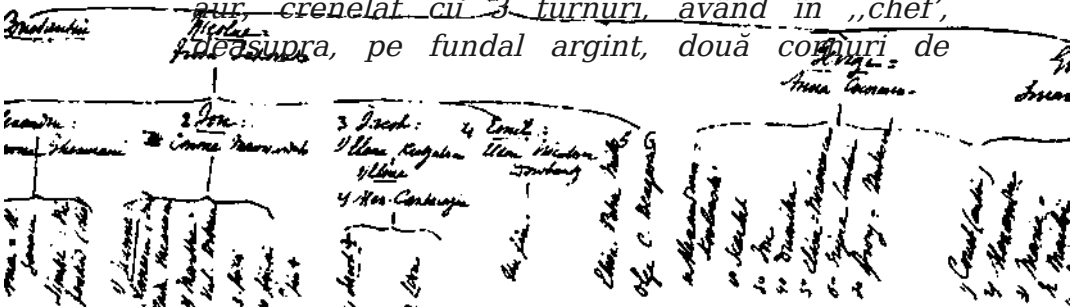

LAMBRINO

Familie de origină greacă, dar care în ţară se află de pe la sfârşitul secolului al XVII-lea:

PAHARNICUL LAMBRINO, în Moldova sub Cantemir la 1692. Acest principe, după omorârea lui Miron Costin, voi să prindă mai mulţi boieri: „iară Lupul feciorul lui Gavriliţă, şi Constantin cumnatul său. Paharnicul Lambrino, şi cumnatul său Ivaşco, şi Antioh Jora, au scăpat în ţara muntenească la Brâncoveanu Vodă, şi de-acolo la Udriu...” etc.

MANOLACHE LAMBRINO, MARELE BAN, are la 1735 această înaltă boierie în divanul ţării, în Valahia, cu care iscăleşte numeroase documente ale timpului. La 1731, 30 mai, era mare logofăt etc. – Soţia sa era Bălaşa, domniţa, fiica principelui Constantin Brâncoveanu.

Pe lângă Manuel sau Manole, mai are numele de Andronic şi atât prin înalta demnitate de Ban ce ocupa, cât şi prin aceea că era ginerele lui Brâncoveanu, se vede că era dlntr-o familie mare, ce nu de mult venise în ţară din Constantinopol.

în tot cursul secolului al XVIII-lea găsim în Moldova, unde sunt astăzi, descendenţii familiei.

GEORGE sau IORDACHE LAMBRINO, având mai multe titluri de boierie până după Scarlat Vodă Calimah, trăia pe la 1800.

Urmaşii lor sunt şi azi în Moldova: Colonelul LAMBRINO din cavalerie etc...

LENŞ – (de Linche)

(VALAHIA)

Originară din Franţa, de unde e cunoscută din secolul al XVI-lea, a fost înscrisă între familiile nobile sub numele de Linche sau de Linchou; şi se stabili în România din secolul al XVIII-lea. Leagănul acestei familii este în republica Florenţei, unde e cunoscută din timpuri depărtate sub numele de LENZO, de unde „Lencio” în Corsica, şi Linche sau „Lenche" în Franţa. – O tradiţie, neîntemeiată însă, spune că familia Leczinska din Polonia, care a dat pe regele Stanislas Lecinsky (Lenziski), ar fl o ramură despărţită a acestei familii.

O ramură a familiei Lenzo, exilată din Florenţa, opunându-se chemării Medicilor, trecu mai întâi în Corsica (1434), cu Bonaparte, Rossi şi Mattel şi se aşează la Morsiglia, ocupând un rang distins între nobili. GABRIEL Lenche fu locotenent general al acelui ţinut. După tratatul de la Cateau Cambresis (1599), evacuarea insulei sili familia De Linche a se expatria şi a căuta refugiu la Marsilia, unde deja se refugiase nobilul Bartolomeu de Lens. La începutul secolului al XVI-lea, familia Lenche era reprezentată în Franţa prin două ramuri: una prin Gabriel de Linche, stinsă cu TOMA consulul, fiul său; a doua prin JEAN-PIERRE din Morsiglia, străbunul familiei actuale.

La sfârşitul aceluiaşi secol, fiind din nou confirmaţi ca nobili şi membrii ei cu titlul de „Seigneurs de MOISSAC”, se enumeră prin judecata din 1596, (6 iulie) diferitele sarcini ale acestor seniori, printre care: căpitan al unei companii de Chevaux-legers ai regelui, de căpitan al unei galere regale etc.

Primul de Lenche bine cunoscut este notat în secolul al XVI-lea şi anume:

BARTHELEMY DE LINCHE, născut pe la 1480: în 1514 e unul dintre rectorii spitalului Sf. Spirit din Marsilia, după cum se vede în probele de nobleţă ale lui Thomas de Riquetti, cavaler de Malta în 1640. Se ştie că avu doi fii, care sunt capii celor două ramuri, din care prima începută cu GABRIEL, se stinge după trei generaţii. Gabriel avu de fiu pe TOMAS LINCHE, „ecuyer et gentilhomme de Corse" (1560), om foarte însemnat pe timpul lui, primul ocupator şi guvernator al Algeriei. El avu numai o fiică Desiree, căsătorită cu J.B. de Forbin.

JEAN-PIERRE DE LINCHE, al doilea fiu al lui Bartolomeu, e întemeietorul branşei actuale. Gentilom de Morsilia avu fiu pe:

/f f'^Atm y^/^J ANTOINE DE LINCHE, ecuyer, născut în Corsica şi stabilit la Marsilia, unde fu naturalizat francez. La 1588 fu asasinat de adversarii săi, partizanii Ligii. El se căsători în 1570 cu Jeana de Bouquin, cu care avu patru copii, pe: Toma, Antoniu, Marguerite şi Jeane, aliată cu Riquetti, din care ieşiră marquizii de Mirabeau.

THOMAS II DE LINCHE, urmează generaţia după tatăl său Antonie. El ia în stăpânire cel dintâi senioria de Moissac, cumpărând acest pământ de la contele de Grignan, în 30 octombrie 1596. Se căsătoreşte cu Luisa d'Ornano, cu care a avut un fiu, pe

ALPHONSE DE LINCHE, seigneur de Moissac, care se căsători în 1631 cu Marguerita de Blacas, fiica lui Scipion de Blacas, senior d'Aups, – cu care avu trei copii: SCIPION DE LINCHE de Moissac, care se distinse prin bravură în diferite războaie, precum la asediul din Valenciennes (1677). Regele îl făcu îndată colonel, cu care grad merse împreună cu ducele de Orleans contra cetăţii Cassel, unde, după ce se făcu renumit prin vitejie, fu omorât (1677). El n-avu copii. Sora sa Jeanne de Linche, fu măritată după de Romieu.

Al doilea fiu al lui Alphonse de Linche este CESAR, născut pe

la 1640 (f 1715) şi căsătorit cu Anne d'Oria, din care se născură: FRANCISC DE LINCHE (1720) şi

MAURICIU DE LINCHE, n. 1680, căpitan, care avu cu *(fawiL 'fa cc£* soţia sa Catherine Roux, patru fii: Magdalena (n. 1722 Mar- *fytfa j^^^* silia): Joseph Mărie Linchou (1728-1788), *[Comment toutp^^ ^/^ ^y^" ^^ ''^nc^iou" sans particule et "de Linche" ă la fois?:* n.M.C.] ^^ 9 ^ ^ ^ /

mort de ciumă la Constantinopol. – în ţară apar întâi fraţii: FRANCISC-TOMA de Linche (1720-1760) ataşat de persoana lui Constantin Vodă Racoviţă, cu care fiind partizan, fu deca pitat de turci în Serai la 1760, 14 mai, sub ochii lui Mustafa ^^^ . *^fa jc&* III. Cronicele vorbesc special de dânsul în Moldova şi Valahia; – şi JEAN BAPTISTE LINCHOU sau LINCHE, numit de ^ ^^ " cronicari „Linţul", n. 1726 la Marsilia, trecu cu fraţii săi la Constantinopol, apoi se aşează după moartea fratelui său la Bucureşti, devenind secretar particular al lui Vodă Ipsilanti şi guvernator al fiilor acestuia. La 1754 e mare sluger al Valahiei. Se însură în Bucureşti cu Maria Hodivoianu, muri în 1780 şi fu îngropat în biserica catolică din Bucureşti. El continuă familia şi avu de fii pe următorul. – (Magny.
Nobiliare Universel, de Linche).

FILIP LENŞ (de -Linche) MARE VISTIERNIC al Valahiei, se născu la 1799 în Bucureşti. Intră în administraţia principatului, unde fu pe rând director al departamentului trebilor dinăuntru, ministru controlor de finanţe şi jude al divanului. După revoluţia dii) 1821, Filip Lenş fu unul din cei şapte boieri ceruţi de poartă candidaţi la demnitatea de principe. Sultanul alese însă pe Grigore Ghica, unul dintr-înşii. Pe atunci era mare clucer.

Prin decizia din 23 septembrie 1821, P.V. Patriarh Antim îl numi mare justiţiar al tronului ecumenic din Constantinopol. în consideraţiunea serviciilor aduse ţării sale în timpul ocupării armatelor ruseşti, fu numit cavaler al Sfântului Stanislas. Din căsătoria sa cu Elisabeta Baloteasca-Carpenişanca, din 1807, a lăsat copii următori:

1. CONSTANTIN LENŞ, n. 1810 t 1843 Paris.

Căsătorit (1838) cu Sultana Bălăceanu. Avu un fiu, t FILIP, mort de tânăr ca ofiţer.

2. ALEXANDRU DE LINCHE, născut im 1812, t Viena 1874. Căsătorit cu fata marelui vornic Ion Filipescu, Alexandrina, din care se născură: – FILIP (1850-55), – şi ALEXANDRU de LINCHE-FILIPESCU, n. 1851, voluntar în războiul din 77-78, după care obţinu gradul de ofiţer în cavalerie. Apoi intră în diplomaţie, fiind prim-secretar la Viena şi Petersburg etc.

3. IOAN B. DE LINCHE, (1813-1865) se însură cu fata marelui vornic Emanuel Florescu, Elena. Papa Piu IX îl onoră cu titlul ereditar de conte catolic. Din căsătoria sa a avut un flu şi două fete: Zoe, căsătorită cu I. Florescu, şi Ana I. Alexdandrescu;

OZAR LENŞ DE MOISSAC, n. în 1849, fiul precedentului. Voluntar în războiul de independenţă, în care fu decorat sub zidurile Plevnei. Sublocotenent în 1878, e actual căpitan în rezerva infanteriei şi director la ministerul afacerilor străine. Decorat cu mai multe ordine. – Căsătorit cu Verona Dâmboviceanu, al cărei copil din prima căsătorie cu I. Massim, au fost adoptaţi de dânsul (anume: Paul, Lucilius, loan şi Ana).

4. GEORGE DE LINCHE, al patrulea flu al lui Fllip, n. 1820, ofiţer de cavalerie, decedat în 1887. Căsătorit cu Zoe Slătineanu, din care avu pe: t ION DE LINCHE-SLĂTINEANU, născut în 1853, căsătorit (1888) cu Zoe Brăiloi.

Filip Lenş mai avu trei băieţi şi o fiică, anume: MANUEL, 1814-1831; NICOLAE DE LINCHE. 1816-1884, Iară copil; ALCIBIADE Lenş 1824, t la Paris în 1843; şi ELENA (1817, t 1845), căsătorită cu Constantin Văcărescu.

Piesele de pe scut, sunt: în cantonul I, armele familiei de Linche; în al doilea sus, ale celei de Blacas; în al 3-lea de Ornano; în al IV de Riquetti de Mirabeau; la mijloc peste toate, al casei Lenzo: un cap de bou (natural) pe fundal azur. Deviza ,,Par mon sang, par ma foy”.

MÂNU
(MOLDOVA-VALAHIA)

Familie cunoscută şi stabilită în România din secolul al XVIII-lea.

Originea care se dă familiei e italiană şi anume din Sicilia, unde Manii erau seniori de Coddia, Lazzarino, Cogonaro etc. şi aveau demnitatea Vicariatului general din Val de Mazzara.

Cel care se crede a fî şef al familiei e CONRAD MANNO „Condottiere dei armi" al regelui Carol I d'Anjou, contra lui Frederic al Siciliei în anul 1267. – După unii cronicari italieni, această familie ar descinde din Paolo Mânu, care trăia prin secolul al X-lea prin Florenţa şi Brescia.

La Veneţia se vede un portret în mozaic, la catedrala St. Marco, sub care e scris numele lui ALOISO MANO. – O ramură a familiei trecuse de timp îndelungat în Sardinia, unde se stabili, şi unde există încă sub numele de baroni de Manno sau Manini.

După arhivele Genovei, conservate în Capela dogală a Sfântului Grigore, familia Mânu fu printre acelea care se stabiliră la Constantinopol (către 1400) şi fundară foburgul Galata.

în această epocă, trăia ,,il preveditore MANO". – Fiul acestuia abjură catolicismul şi se alipi pe lângă patriarhia greacă, unde fu însărcinat cu girarea intereselor populaţiei din Galata. Din el pare a descinde familia fanariotă a Manilor.

în secolul al XVI-lea, unul din aceşti Mânu emigră în Peloponez, pe atunci sub dominaţia Veneţiei. Din

această spiţă făcea parte savantul IACOB MĂNOS din oraşul Argos, care înflorea pe la 1680, căruia Patriarhul îl decernă titlul de principe al filosofilor şi din care descinde familia actuală. Acest lacob Mano era vestit printre contemporanii săi şl a scris mai multe opere.

O altă ramură derivă din Cristo Mănos, care dete naştere familiei CRISTOMANO din care unul era foarte bogat şl avea casă comercială la Viena pe la 1800.

Genealogia sigură, începe cu MIHAIL MANO, născut pe la 1650 în Constantinopol, probabil fiul lui lacob din Argos: studie medicina şi trăi în oraşul natal. Scrise mai multe cărţi. El a avut un fiu: MIHAIL, zis MIHAIL ZADE, logofăt la patriarhia Constantinpolulul, născut în 1687. Acesta avu trei fii: Emanuel sau Manolake, George şi Nicolae, care fură căpeteniile a trei ramuri din familia Mano, în Moldova, Grecia şi Valahia.

1. ***Ramura din Moldova***

MANOLE MANO, fiul lui Mlhail-Zade, născut la Constantinopol, 1717. Mare logofăt, se stabili în 1798 la Iaşi sub Alexandru Calimaki. Căsătorit din 1747 cu Zaflra Caragea, cu care avu cinci copii, din care: MIHAIL postelnic, n. 1748 avu un fiu ALEXANDRU, fără posteritate: iar Scarlat şi Alexandru avură mai mulţi fii; ceilalţi doi muriră copii.

SCARLAT MÂNU, născut 1742, mare logofăt al Moldovei, stabilit cu tatăl său în Moldova la 1798, + 1809. Căsătorit cu Caterina Şuţu, avu 16 copii, dintre care: opt fete, trei băieţi călugăriţi: ION, ANTON (gemeni) şl GRIGORE: iar CONSTANTIN, MANOLACHE, IORDACHE şi DUMITRU avură descendenti.

2. CONSTANTIN MÂNU, supranumit Bondl, poet şi avocat (1777-18...). însurat cu Caterina Cuzi avu trei copii, toţi decedaţi.

3. HATMANUL MANOLACHE MÂNU, al cincilea în vârstă din copiii lui Scarlat (1782-1841). Căsătorit cu

Sultana Mavrogheni, de la care a avut pe MANOLE MÂNU fost mare vornic, aghiotant al lui Mihai Vodă Sturdza, (1815-1886), ai cărui copii sunt:

IOAN MÂNU, colonel de cavalerie, n. la 1844. A luat parte ca comandant în războiul din [18]77-78. Adjutant al M.S. Regelui, în care grad se află încă. Căsătorit cu Smaranda Creţeanu; – RODRIG MÂNU, al doilea fiu al lui Emanuel, născut la 1848, căpitan în rezervă. Căsătorit cu Maria Costaforu (t 1897); şi două surori.

SAVEL MÂNU, al doilea fiu al Hatmanului Manolache şi frate cu Manole, s-a născut la 1824. Fost general şi ministru de război. Căsătorit de trei ori, avu două fete şi pe MIHAI n. 1884.

'3. DUMITRU VORNICUL, fratele hatmanului Manolache, însurat cu Micleasca avu fiu pe PETRE MÂNU t, fost consilier al Curţii de casaţie.

4. AGA IORDACHE MÂNU, frate cu precedentul n. 1792 t 1836. El avu patru copii, din care trei fete (t fără posteritate).

ALEXANDRU MÂNU LOGOFĂTUL, frate cu Scarlat şi fiul primului Mânu din Moldova (Manole), născut la 1755 f 1811; însurat cu Raluca Ipsilanti, care a murit la 1815 în casa sa din Constantinopol incendiată, arzând cu şase copii ai ei şi cu toţi nepoţii *[Raluca Ipsilante arde cu şase copii şi cu şapte nepoţi- Ce hecatombă!;* n.M.C.]. Alexandru avu de fii pe: DUMITRU, însurat cu Tarsiţa Plagino având şapte copii, toţi arşi împreună cu bunica lor, – GEORGE MÂNU, 1792-1868; – CONSTANTIN şi IOAN MÂNU, t 1869 lăsând de fiu pe ALEXANDRU (adoptiv), al cărui băiat e Savel.

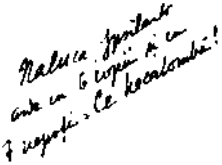

II. *Ramura din Muntenia*

GEORGE MÂNU, fiul lui Mihai Zade, mare postelnic, t 1717. Avu de copii pe: Smaranda, – GRIGORE MÂNU Postelnic, căsătorit cu Sevasta Hurmusache, şi pe:

MIHAIL MÂNU, însurat la 1790 cu Smaranda Bărcănescu; la 1779 merse în Moldova ca logofăt al lui

Moruzi; în 1784 reintră la Constantinopol, apoi se restabili definitiv în ţară (1786) în suita lui Mavrogheni. t 1835, el avu doisprezece copii, dintre care sunt: CONSTANTIN Postelnicul, t fără copii în 1835; GEORGE, maior, căsătorit în două rânduri: cu Ana Herescu şi cu Elena Vilara, t 1846; – apoi IOAN şi NICOLAE.

IOAN MÂNU n. 1803, mare vornic, caimacam al Valahiei în 1858. t 1874. însurat cu Ana Ghica avu cinci băieţi, anume:

1. ALEXANDRU MÂNU, care era însurat cu Maria Filişanu.

2. CONSTANTIN MÂNU, fost prefect, senator etc. are copii pe: CONSTANTIN şi IOAN.

3. DUMITRU MÂNU.

4. ION.

5. MIHAIL MÂNU; şi

6. GENERAL GHEORGHE MÂNU, frate cu precedentii şi fiul mai mare cil vornicului Ion. Om politic. Intrat în armată, a făcut campania din [18]77-78, după care ieşi cu gradul de general de brigadă. Ministru în mai multe rânduri şl preşedinte de consiliu, în cabinet conservator. Ales de mai multe ori deputat şi senator; ministru de finanţe. Generalul Mânu căsătorit cu Alexandrina Cantacuzino, are fii pe: CONSTANTIN, ION şi GEORGE MÂNU.

NICOLAE VORNICU, al doilea fiu al lui Mihail şi frate cu loan, a avut de la Maria Grădişteanu soţia sa, trei băieţi: GRIGORE MÂNU, fost director al regiei statului, al ministerului de Finanţe, senator etc. Căsătorit cu Sultana născută Creţulescu. – ION MÂNU, fratele său, fost căpitan în infanterie, (1844 t 1880). Căsătorit cu Maria Bâsco- veanu (div.) având doi fii: MIHAIL, ofiţer *[căpitan, mort intoxicat de salam:* n.M.C.) şi IOAN. – NICOLAE MÂNU, fost magistrat, prefect de Argeş şi de Mehedinţi.

MAVROCORDAT

Familie princiară, în ţările române de la 1700.

Originea Mavrocordaţilor e greacă din nobleţea fanariotă şi anume din insula Chios.

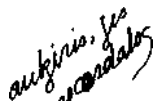

Strămoşul acestei familii era nobilul NICOLAE MAVROCORDATOS zis Pantziris, n. la Chios în 1599, f la [f] Constantinopol în 1639. Fiul său a fost

ALEXANDRU MAVROCORDATOS EXAPORITUL, t 1706 la Constantinopol. Mare intrepret al Porţii Otomane, el negocie tratatul de la Carlovitz (1699) prin care Ungaria fu cedată de turci, Austriei. în această împrejurare, Mavrocordat primi de la împăratul Leopold titlul de Principe al Sfântului Imperiu. – De la soţia sa Sultana, nepoata de fiică a lui Alexandru Iliaş, Domnul Moldovei, el a avut trei fii:

Jir

IOAN MAVROCORDAT, Domn al Valahiei (1717); NICOLAE şi SCARLAT (1677*-1699) MARE PAHARNIC, însurat cu Elena fiica lui Brâncoveanu.

PRINCIPELE NICOLAE MAVROCORDAT domni de mal multe ori în ţările române. în Moldova: la 1710, 171116; şi în Muntenia de la 1716-30, adică în timp de 20 ani. El e primul domn fanariot, contribui şi ajută mult culturii greceşti să-şi ia avânt în ţările române. Aduse în ţară însă mulţi greci, cărora le dete boierii înalte, îndepărtând pe boierii ţării şi persecutând mai ales pe Cantacuzeni. în general, a fost un excelent guvernator. în anul 1716 se încinse din nou război între turci şi nemţi, care ocupară poziţiile muntoase. Atunci se întâmplă răscoala boierilor oltени, ale căror oşti erau conduse de serdarii Barbu i^

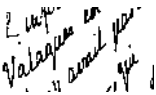

[Ah! Tomscha le magnanime! L'infériorité des Valaques est notoire. Il n'y avait pas des Tomschä, qui savaient jouer de la masse d'armes; n.M.C.]

Brăiloiu Obedeanu şi Bengescu. Brăiloiu îl prinse, ducându-l la Sibiu unde a stat doi ani, în care timp fratele său loan ţinu locul de domn.

IOAN MAVROCORDAT făcu un tratat (1717) cu generalul Steinville, prin care Banatul Olteniei era cedat Austriei cu dreptul de guvernare. în anul următor (1718) se încheie tratatul de la Passarovitz, prin care se întărea cesiunea. Nicolae Mavrocordat reuşi să scape de fratele său, otrăvindu-1. Domnind din nou, se arătă mai bun ca-nainte, deşi ţara era împovărată de biruri grele.

Nicolae Vodă a fost un distins scriitor şi muri în anul 1730, fiind înmormântat la mănăstirea Văcăreşti zidită de dânsul. Doi fii ai săi, CONSTANTIN şi ION domnesc de asemenea: iar fiica sa Sultana se căsători cu vel postelnic D. Moruzi, tatăl lui Constantin Moruzi, Domnul Moldovei.

PRINCIPELE CONSTANTIN MAVROCORDAT, domneşte alternând în Moldova şi Muntenia. în Valahia de cinci ori: 1730-33, 1735-41, 17*44-48, 1756-58, 1761-63; iar în Moldova de 4 ori: 1733-35, 1741-44, 1748-49 şi 1769. La moartea tatălui său fu ales domn, fiind în vârstă de 19 ani. Produse nemulţumiri prin darea în arendă a bunurilor şi veniturilor Statului, supunând pe locuitori la capitaţiune, ceea ce avu de rezultat emigrarea ţărănimii, împreună cu a boierilor români deposedaţi.

în 1739, turcii având din nou război cu Austria, aceasta din urmă fu silită să semneze pacea de la Belgrad (1739), prin care Oltenia era redată Ţării Româneşti. După facerea păcii, Principele Constantin publică „reforma” sa, care făcu mare zgomot şi care în fond era o lege bună: se aduceau îmbunătăţiri în administraţie, se

desfiinţau unele biruri şi se hotări sferturi pentru contribuţia personală, – ceea ce arată în acest principe, un domn inteligent şi distins.

Cu toate defectele care n-au lipsit domnilor din epoca numită fanariotă, Mavrocordaţii, cei mai cunoscuti dintr- înşii prin timpul cât au ocupat tronul şi prin modul de
guvernare, au merite netăgăduite. Nicolae şi Constantin au meritul de a fl introdus cultura greacă în tară, premergătoare renaşterii noastre de cultură şi în această privinţă, întreagă era domnilor din veacul trecut e fără motiv consid-erată ca o nefericire pentru ţară.

PRINCIPELE ION MAVROCORDAT, fratele lui Constantin, domneşte în Moldova de la 1743-47. în timpul domniei lui nu se petrece vreun eveniment mai însemnat. El avu de copii pe: Sultana, căsătorită cu dragomanul George Caragea, tatăl lui Vodă Caragea; – Caterina Cantacuzino: şi

PRINCIPELE ALEXANDRU MAVROCORDAT, Domn al Moldovei, 1785-86 şi fost mare dragoman. însurat cu Zaflra Caragea.

Constantin Vodă Mavrocordat a avut trei fii: – DUMITRU, născut la Iaşi: – ION, însurat cu o Rosetti-Bibica; – şi ALEXANDRU VODĂ II, care domneşte în Moldova (1782-85), contemporan lui Caragea şi apoi în Valahia, în timpul căruia se stabili primul consul rus în Bucureşti. – t 1812 având o singură fiică, Ralu Moruzi.

Fratele lui Alexandru, fiul Principelui Constantin, DUMITRU MAVROCORDAT avu dpi băieţi de la soţia sa Maria Balş:

1. ALEXANDRU MAVROCORDAT, mare logofăt al dreptăţii, car? însurat cu o Balş avu de

copii pe: Principesa Zoe G. Bibescu, adoptată de Brâncoveanu; şi DUMITRU ai cărui copii sunt: DUMITRU, ALEXANDRU şi două fete.

2. CONSTANTIN MAVROCORDAT, frate cu Alexandru, fost ministru a fost însurat cu Casandra Balş, având doi copii: – NICOLAE, general etc. însurat cu o Boldur, având fiică Natalla Şuţu: – şi ALEXANDRU MAVROCORDAT, fost şambelan, senator etc., care căsătorit cu Elisa Mlllo, avu patru băieţi şl o fiică: EDGAR, căsătorit cu Irena Blaremberg (fiu Vladimlr): EMIL, cu Eugenia Drossu (fiu: Constantin), LEON, It. colonel de Stat major, căsătorit

cu Maria Ghica Comăneşti; Ema Lahovaiy; şi GEORGE Mavrocordat.

PRINCIPELE ALEXANDRU MAVROCORDAT. fiul al treilea al lui Nicolae Vodă, frate cu Ion şi Constantin, n 1719. f 1790 Constantinopol. însurat (1738) cu Smaranda Cantacuzino, avu şapte copii, anume:

NICOLAE MARE BAN (1744-1818) fu însurat cu Principesa Smaranda Caragea, având cinci copii în Grecia (de la care urmaşi); – două fete, Efrosina şi Caterina; – CONSTANTIN, fără copil, însurat cu o Hrisoscoleo; – SCARLAT, însurat cu Ana Racoviţă, ai cărui urmaşi se află în Rusia; – ION Mitropolit în Calcedonia, călugăr – şl

PRINCIPELE GEORGE MAVROCORDAT, frate cu Banul Nicolae şi cu precedenţii, a fost Hatman şi mare Ban. în timpul Eteriei greceşti, fu spânzurat de turci la ferestrele propriei sale case. El avu de copii, cinci băieţi, de la soţia sa Elena Şuţu, din care: GRIGORE clucerul, CONSTANTIN mare postelnicul, ION şi DUMITRU, n-avură posteritate: – iar

PRINCIPELE ALEXANDRU MAVROCORDAT HATMANUL, fiul mai mare al lui George, avu patru fete şi trei băieţi din căsătoria sa cu Smaranda Principesă Moruzi. El avea rangurile de mare hatman şi postelnic. Dintre băieţii lui: – 1. DUMITRU (1800-39) n-avu copii; – 2. NICOLAE, însurat cu Principesa Caterina Ghica, a avut doi copii +; – iar 3. GEORGE MAVROCORDAT (1802-58) însurat cu Maria Schina, lăsă o fiică Elena şi doi băieţi:

ALEXANDRU MAVROCORDAT, n. 1844, mare proprietar în Moldova, publicist etc. Căsătorit cu Lucia Cantacuzino-Pascanu (flu George) şi DUMITRU n. 1851, fost ofiţer în marina rusă, având doi băieţi: George şi Nicolae.

Armoriile familiei: scut tăiat orizontal, Jos de aur, în care e o pasăre (phoenix) ieşind din foc; sus azur, la marginea stângă un soare cu raze. Coroana princiară.

MAVROGHENY

■Origina—Manoglicuiloi e~din insula Păros în Archipe- lag. şi pare-a dorind» din vpnhis familii- MnnoGiui din -Veneezi», anmne~dhr~Frjnuesuu Muiubini, Ainiial şi doge al Veneţiei (1687).

Cel dintâi din această familie cunoscut este DEMETRU MAVROGHENY (+ 1725), care avu de fiu pe PETRE MAVROGHENY, consul al Austriei în insula Mycomos. Acesta se fixă la Constantlnopol, unde avu doi fii şi o fată:

PRINCIPELE NICOLAE MAVROGHENY, domn al Munteniei de la 1786-89, ocupă mai mult timp demnitatea de dragoman al flotei otomane. El construi în 1792 stabilimentul de băi din Cytna. în 26 martie 1796, fu numit domn al Valahiei. Văcărescu (Ist. împăraţilor otomani) zice despre dânsul că era ,,om prost şi la fire şi la simţire, făcut domn spre mirarea tuturor". – Domnia lui, pe lângă părţile bune, rămase de neuitată memorie, prin multe întâmplări.

La 1788 fu numit comandant general al armatei turce în războiul ruşilor; iar în 1790, decapitat prin ordinul Sultanului, din cauza înfrângerilor ce suferise şi pentru ocuparea Valahiei de austrieci. Un tablou din această epocă e păstrat în casa paternă din Myconos, unde Principele se vede înconjurat de curtea sa. Se căsătorise cu Maria, fiica lui Dumitru Scanavi, cu

care avu trei băieţi şi şase fete.

Cu toate defectele ce avea, chiar contemporanii săi mărturisesc că avea destule calităţi. Pitarul Hristache,

care a scris cronica mavrogheneasc㠍 zice astfel despre caracterul lui:

....Unii zicea că-i om bun. Şi nimeni nu-l da de rost,
Cel mal mulţi că e nebun. Când şedeai cu el la sfat,
Alţii îl ţinea de prost, Chiar nebun adevărat..."

Acest cronicar e imparţial: după ce enumeră multe din faptele lui şi-l critică, zice iar:

„Care domn au mal stătut Trei tuluri să fl avut?
Şl care alt să se bată Cu doi împăraţi
Mavrogheni cel puternic. Adevăr spun că prăda, Darnevola-l îndemna: Cum era să odihnească Atâta

Copiii lui Mavrogheni Vodă, au fost:

1. PETRU MAVROGHENY, exilat în 1821 la Constantinopol cu familia sa, t fără copii. 2. SMARANDA, măritată după Vodă Scarlat Calimaki (1806-1821) al Moldovei. 3.CONSTANTIN. 4. IOSEPH. 5. Roxana 6. EUFROSINA, căsătorită cu Constantin Negri caimacam, decapitat 1821. 7. Sultana, cu Manole Mânu Hatmanul, t 1855. 8. Elena. 9. Elena soţia Comisului D. Şuţu.

DEMETRU MAVROGHENY. frate cu Nicolae Vodă, vice-consul şi voievod în Mycona, patria sa a avut 18 copii (din două căsătorii), dintre care mai însemnat este: PETRU MAVROGHENY, zis ..Babaca". Acesta se însură cu Roxana Sturdza, cu care avu o fată Irina şi un fiu Petre.

PETRE MAVROGHENY, om politic (1819-1887) şi financiar, fost ministru plenipotenţiar la Constantinopol, Roma (1881) şi Viena. f la 1887. Fost candidat la domnia ţării, în 1866 ia parte la detronarea lui Cuza. A fost apoi ministru de

Finanţe, Externe şi iar Finanţe ([18]71-75). Căsătorit întâia oară cu Elena Spiro şi a doua cu Olga Catargi, mare maestră a Palatului.

Copiii săi (din prima căsătorie) sunt: PETRE MAVROGHENY. consul general la Odessa, ALEXANDRU MAVROGHENY şi Maria.

MILLO
(MOLDOVA)

Familie cunoscută în Moldova de pe la mijlocul secolului trecut şi de origine franceză, după cum mărturisesc mai mulţi. Ortografia veche franceză era „Millot”. – TOMA MILLO, cel dintâi, venise în ţară prin secolul trecut. Fiul său era:

ENACACHE MILLO, despre care Enache Cogălniceanu (v. Letopis.) după ce vorbise de Lenş, spune: ,,Milu, frâne şi acesta, însurat la Iaşi”. Soţia sa era Safta, fiica lui Andrei Rosetti. El e cunoscut ca STAROSTE de Cernăuţi la 1762 şi urm., ca spătar şi ispravnic de Roman (1780). La anul 1770, a fost trimes ca sol al Moldovei la Curtea Rusiei: şi un document al timpului îl numeşte ,,Milos-Pataro”, curioasă ortografie în loc de „Milo spătaru”, rang ce avea pe atunci. (Hurmuzache – Doc. VII, 81).

Acest Millo a avut patru fii: LANACHE, ANDREI, MATEI, IORDACHE..

1. IANACHE MILLO spătarul, pe la 1826 postelnic, a murit lăsând numai o fiică, căsătorită cu lancu Jora.

3. IORDACHE al treilea fiu al bătrânului Millo, în 1786 treti-logofăt, în 1806 bem, a trecut în Baseirabia având funcţie la gubernia rusească.

4. SPĂTARUL MATEI MILLO, frate cu precedentul, t pe la 1800; în 1786 vel stolnic. S-a distins ca poet. El e cel dintâi dintre poeţii

Moldovei de la începutul acestui secol, mai ales că a scris pe când nimeni nu se ocupa cu poezia. (Biografie de d. Tanoviceanu). Cele mai multe din versurile sale au spirit satiric.

Fiul său e: SPĂTARUL VASILE MILLO, care din căsătoria sa cu Zamfira Prăjească, fiica postelnicului loniţă, avu de copii pe: MATEI, ALECU şi două fete.

MATEI MILLO (1813-1897), celebru artist dramatic. Studie de tânăr la Paris arta comică. Director al teatrului din Iaşi, apoi al Teatrului Naţional. La 1888 se retrase din teatru, dar Jucă până la moarte (1897). Prieten cu marele poet Alecsandri, a creat rolurile principale din piesele acestuia, multe făcute expres pentru dânsul. A scris şi multe piese, care au făcut epocă.

ALEXANDRU MILLO, fratele său şi fiu mai mic cil lui Vasile (1825-1891), fost prefect, preşedinte la Curtea de conturi etc. Căsătorit cu Elisa Forescu, avu două fiice: Alice, Olga şi doi băieţi.

EUGENIU MILLO, fost căpitan de cavalerie, n. 1856 (fete: Artemisa, Alexandrina, Lucia).

MATEI MILLO, fost primar de Fălticeni, căsătorit cu E. lacovache, având copii pe: ALEXANDRU, ŞTEFAN, Smaranda, MATEI, Elena.

Armele cuprind doi şerpi încolăciţi în mijlocul cărora se află două săbii încrucişate: accolate de armele Rosetti...

MORUZI

Familie fanariotă, care-şl trage originea cam din al XlII-lea secol, la 1204, când mai multe familii grece urmară pe Alexis Comneanul spre a fonda imperiul Trebizondel, atunci când Constantinopolul căzu în mâinile Latinilor, (v. de Rangabe).

ADAM MORUZI e primul membru cunoscut. în anul 1671 se căsători cu nepoata lui Panait Nicussa, mare dragoman al Porţii, cu care avu o fată şi trei băieţi:

1. GEORGE MORUZI mare ban în 1727, venit în ţările române, unde se însură cu Smaranda, fiica lui Ipsilante mare postelnic. George Moruzi n-avu nici un copil.

2. ANTIOH MORUZI, fu vel-postelnic (1764) şi avu un fiu pe IOAN, postelnic 1776, apoi vornic mare la 1783 sub Mihai Şuţu. în 1788 fu exilat la Rodos de Mavrogheny. Acest Ion Moruzi avu un fiu: MATEI, care se popi.

3. DUMITRU MORUZI, al treilea fiu al lui Adam, mare postelnic. Se căsători cu Sultana, fiica lui Constantin Mavrocordat, domnul Moldovei, cu care a avut trei copii: pe Caterina, măritată cu Alexandru Vodă Ipsilant; pe ALEXANDRU, însurat cu fata lui Şuţu; şi pe

PRINCIPELE CONSTANTIN VODĂ MORUZI, domn al Moldovei timp de cinci ani aproape (1777-1782), contemporan cu Alexandru Ipsilante al

Munteniei. Fusese postelnic mare în 1765. Dragoman al Porţii în 1774, t de un atac de apoplexie în 1787. Luase de soţie pe fiica Hatmanului Sulţiarolu, cu care avu opt copii, dintre care: 1. Principele

ALEXANDRU MORUZI VODĂ, fiul mal mare al precedentului, născut 1750, mare dragoman al Portii, apoi principe în Moldova la 1792 până la '93, după care trece în Valahia domn până la 1796 (3 ani), unde apoi mai domneşte din nou cu o deosebită înţelepciune, făcând multe îmbunătăţiri de merit ca şi în celelalte domnii, de la 1799-1801. Peste un an este iar Domn în Moldova pentru ultima oară, domnind de la 1802-1806. Căsătorit cu Zoe fiica comisului Lascăr Rosetti, avu cinci copii (mai jos). în prima sa domnie, apăruse în ţară faimosul bandit turc Pasvantoglu.

2. DUMITRU MORUZI, al doilea fiu al lui Constantin Vodă născut 1768, mare dragoman în 1808. Ca trimes al Porţii, el semnează în 1812 tratatul de ceziune al Basarabiei, cu toate că, cu câteva zile înainte de încheierea păcii, Napoleon trimesese dragomanului o ştafetă prin care îndemna pe turci la rezistenţă, deoarece declarase şi el război ruşilor. Moruzi însă, devotat ruşilor, ascunde scrisoarea şi tratatul fu iscălit la Bucureşti. Sultanul aflând de acest fapt, ordonă să fie decapitat, pe când venea spre Ţarigrad, la Şumla. Dumitru Moruzi avu patru copii: GEORGE, CONSTANTIN, ALEXANDRU şi o ^ fată căsătorită cu Krupenski.

3. GEORGE MORUZI, mare dragoman la 1792, frate cu Dumitru: exilat în 1796, la Cypru, unde din ordinul | Sultanului fu omorât, fiind încă tânăr. PANAIT, fratele / său şi fiul mai mic al lui Constantin Vodă Moruzi, fu de asemenea decapitat la Constantinopol. El avu şi patru « surori: Ralu Caliarhi, Roxanda Calimaki, Caterina
Sturdza şi Anastasia Argyropol.

Principele Alexandru Moruzi Vodă avu de fii pe:

I. CONSTANTIN DRAGOMANUL n. 1789, mare dragoman la 1821 şi decapitat după o lună, din ordin imperial, acuzat că ar fi favorizat revoluţia grecească.

El este al patrulea din această familie care pieri decapitat, după George, Panait şi Dumitru. însurat cu Raluca Mavrocordat avu patru copii:

ALEXANDRU, fost ministru, t 1873, căsătorit cu Luxandra Balş. – Zoe Şuţu. – Maria Ipsilanti.

PRINCIPELE PANAIT MOURUZI, distins şef de voluntari greci în războiul Crimeei, t 1859. însurat cu Aglae Plagino, fiu avu pe:

DUMITRU MORUZI n. 1847, fost militar, prefect de poliţie şi al districtului Dorohoi. Soţie Smaranda Cantacuzino, are doi băieţi: GEORGE şi PAUL, ofiţeri: şi două fiice, Aglae şi Alexandrina.

II. PRINCIPELE DUMITRU MORUZI, al doilea fiu al lui Vodă Alexandru şi frate cu Constantin Dragomanul. Era secretar al Dragomanului şi muri în 1844: având copii pe: Sofia şi Zoe Şuţu; – ALEXANDRU Moruzi, n. 1817 + 1878, fost deputat.Căsătorit cu Elisa Balş şi Adela Sturdza, a avut trei fii: VASILE t 1870, SEBASTIAN MORUZI n. 1865, Prefect de Covurlui şi DUMITRU, ofiţer. – CONSTANTIN (1816-86) fratele lui Alexandru, consilier la curtea imperială rusă, căsătorit cu Caterina Sturdza, a avut fii pe ALEXANDRU Moruzi, diplomat în Rusia (cinci copii) şi DUMITRU, căsătorit cu Contesa Gizycka.

III. NICOLAE MORUZI, al treilea fiu al Principelui Alexdandru Vodă, fost mare dragoman, decapitat la 1821, soartă ce avu împreună cu fratele său şi cu alţi trei membrii ai familiei.

El mai avu două surori: Efrosina Plagino şi Smaranda, soţia hatmanului Alexandru Mavrocordat.

în afară de România, Moruzi mai sunt din ramuri deosebite şi în Rusia, Grecia, sau rămase la Constantinopol.

Armele sunt: – în trei părţi: Jos armele ţării în două quartiere sau trei stele cu câte şase raze, în rând.

MOSCO
(VALAHIA)

Această familie apare în Ţara Românească din secolul trecut, 1700.

Originea ei este bizantină, apoi venită în Corfu şi Tesalia încă din evul mediu, după cum ne raportează diploma lui R. Cantacuzino din 1736.

în anul 1563, într-un document din 28 august (v. Sathas. doc. IX 105), găsim citaţi pe MANOLI MOSCO, ci- ttadin di Corfu... fldelisimme nostro domine etc. împreună cu fui săi IOAN (Zuaune) şi DIMO (Dimas), care adusese mai multe servicii importante. (Iscăliţi Foscolo, Grimani etc.)

Un strănepot al acestor, este mai târziu

IOAN CAVALER DE MOSCO, pe la 1700, *-fa fi ! { fitMAc –* trunchiul actualei familii. El posedă din 1736, un *Jf< u^ e- -^ÂiC* decret *[Un asemenea decret e literă moartă;* n.M.C.) *Wi**^* pentru admiterea sa în ordinul sfântului mormânt, semnat de marele Prieur al ordinului: „Rudolf principe Kantacuzen..." *[„Rodolphe Cantacuzene etait un chevalier d'industrie qui vendait son ordre pour de l'argent, quand il ne pouvait battre monnaie d'unfagon plus expeditive. Cefut un des grands escroc du XVIII-siecle, ce marquis de Hylphow (Ilfov);* n.M.C.] *'fn^^ d*..^,,^ ^j ^*

în el se vorbeşte despre familia: „nobilului *rC/^njli^ ^'^m^cuZtii. *ft** bărbat şi strălucitul Domn loan de Mosco, născut în *r^t^zZ -m siJu~ ^^ ~^* Thesalla de jos în ducatul şi cetatea Tessalonic, *^■^C*-/i f^H ^ ^* care a demonstrat nouă aut- *^.^S'^r^V sĂ&^t^- ■^^^9^ ^{^M^- ^*

•^w^jk^z

^^3/^tt^^.

•^ Rudolf Cantacuzino era un potlogar care îşi vindea ordinul pe bani când nu putea face rost de ei mai lesne. *&^/ z^. ^z ^M<^ -^*

*Z£ J&L ^'^. & A^ *6*

A fost unul din marii escroci ai secolului al XVIII-lea, acest marchiz de Ilfov (în fr. în orig.: n.ed.)

entic faptele atât ale strămoşilor săi, cât şi ale sale proprii, ilustrat prin descendenţa sa dintr-o familie totdeauna nobilă, în puterea a două diplome produse, una de împăratul romanilor de mal-nainte, Emanoil II, din Paleologil glorioşi, şi a doua a prinţilor Cantacuzeni..., că strămoşii de mal-nainte a mai sus numitului Domn loan de Mosco, atât în linie bărbătească, cât şl fem., s-au bucurat de nobilltate până pe timpul numitului împărat Emanoil II Paleologu, mal bine de *patru secole* de mai înainte, ceea ce însuşi mărturiseşte... îl primim bucuros şi cu mulţumire în zisul nostru ordin, în puterea acestei a noastră diplome..." (originalul latin, în familie).

Fiul acestuia este: ION MOSCO MARELE VISTIER.

1784 t 1828. Venit în Bucureşti, avu diferite ranguri boiereşti până la vel vistier. Căsătorit cu o Ştefanească din Craiova, avu trei copii. Făcea politică înverşunată contra Rusiei, pentru care fu arestat în două rânduri, dar liberat, nefilnd nimic compromiţător asupra lui. (v. co- resp. C-tele Langeron). îngropat la biserica Colţea din Bucureşti.

Fiicele sale erau: Marghioala căsătorită 1. cu Retoridi şi 2. cu Rallet şi Elena Grădişteanu, iar flu:

MARELE CLUCER ŞTEFAN MOSCO. căsătorit cu Zoe fiica Banului Grigore Băleanu, cu care avu şase copii:

Ecaterina măritată cu C. Brăiloiu: ION, fără urmaşi: Alexandrina căsătorită cu Pr. Panaiot Ghica; GRIGORE, cu Sevasta lonescu; Irina cu Pr. Grigore Şuţu; şl

NICOLAE MOSCO (1828-1893), pitar sub Vodă Ştirbei. Fost prefect de Ialomiţa şl deputat Conservator, în mai multe rânduri (1862-79).

Căsătorit cu Profira, fiica paharnicului Barbu Slătineanu, a avut copii pe:

Maria, NICOLAE t ŞTEFAN, EMANOIL, GEORGE şi Elisabeta Mosco.

Armele: un scut împărţit în două: partea de sus o stâncă de aur pe care stă încolăcit un şarpe pe fundal azur; în partea de Jos un vultur „chevalier” negru, pe fundal argint.

NOTTARA
(VALAHIA)

Familie greacă bizantină, al cărei membri sunt cunoscuti de prin secolul al XV-lea. Un NOTTARAS (v. Ducas), era socrul unul Kantacuzen, cu care fu omorât de sultanul Mahomed după luarea Constantinopolei. Acest Nottara, după scriitorii bizantini, era fiul lui NICOLA NOTARAS mare dragoman, înainte de căderea sub turci, pe la începutul secolului al XV-lea.

Nottara cel ucis de turci avea doi fii, din care unul...? pieri într-o luptă cu turcii, iar celălalt se numea Luca.

LUCAS NOTARA, nobil însemnat la Constantinopol, în anul 1451 era în capul partidei contrare mitropolitului de Kiev, Isldor, trimes pentru a stărui unirea cu catolicii. Om vestit pe timpul său, era înrudit cu Comnenli, Paleologii şi multe din marile familiile bizantine. Duce de Constantinopol; avu o fiică Anna Notaras şi doi (?) fii. Oraţiunea funebră ţinută de Ioan Moschus, conţine multe date asupra vieţii şi morţii lui. (E. Legrand, op. Tom. I.)

ANNA NOTARAS, căsătorită în tinereţe cu viteazul CONSTANTIN DRAGASES; adăogă astfel numelui ei pe cel de Paleologo. Plecând din Constantinopol, puţin înainte de cucerirea musulmană, trebui să caute refugiu în Italia, ducând cu sine mari averi. Cerând ospitalitate papei, se retrăsese la Roma unde veni apoi şi unul din fraţii ei, Jacob (sau Isac?), care scăpase prin fugă de la turci.

Numărul grecilor care fugeau în Italia de turci era considerabil şl Anna Notaras concepu ideea să

adune aceste rămăşiţe ale fostului imperiu, fondând astfel un mic stat.

Pentru aceasta, începu negocieri cu republica Sienne, ca să i se cedeze ei şi fratelui său Iacob, castelul ruinat din Montacuto, pe care voia să-l reconstituiască pentru a primi cel puţin 100 de familii; formând astfel o colonie. Anna Notaras e numită în actul de ceziune al republicii, din iulie 1472: ,,olim sponsa imperatoris Romeorum et Constantinopolis et fîlia quondam illustris princlpis domini Luce, magni ducis Romeorum".

Planul însă nu s-a executat niciodată şi la 1475 o găsim la Veneţia, unde rămase până la sfârşitul vieţii – primii ani din secolul al XVI-lea. (v. Legrand). – Descendenţi ai familiei au mai rămas prin Grecia, deoarece la 1821 în secolul nostru, un NOTTARAS a murit în bătălia de la Missolonghi, unde a perit şl lordul Byron.

DOSOFTEI NOTTARA, arhimandrit şi apoi patriarh al Ierusalimului, trăia prin secolul al XVI-lea. Poate e tatăl lui:

CHRYSANT NOTTARA, om foarte erudit pe timpul său, la sfârşitul secolului al XVII-lea, e stabilit în Valahia. Mergând la Paris, se specializase în studiul astronomiei şi geografiei, fiind elevul faimosului Domenico Cassini. Mai târziu imprimă la Paris: „Introducere în studiul ştiinţelor geografice şi sferice" şi apoi în Bucureşti (1720).

întors în ţară, Nottara fu luat ca profesor al copiilor lui Nicolae Mavrocordat. Mai târziu ocupă scaunul de Patriarh al Ierusalimului, unde fusese arhimandrit (după 1725). în timpul domniei lui Brâncoveanu, el jucă un mare rol pe lângă Curtea acestui domn. Legrand a publicat colecţiunea corespondenţei sale către domnii Valahiei şi Moldovei, pe când era patriarh şi în această privinţă, d. Al. Mavrocordat a scris un studiu asupra lor. (Arhiva din Iaşi, 1897, 3-4). El mai era în relaţie

şi cu savantul spătar Nicolae Milescu, care-i procură multe date şi noţiuni despre ţările tătare, ajutând lui Nottara la scrierea operelor sale. (Coresp.din 1693 şi 1694, etc.).

La 1731 şi 1740 găsim în ţară pe DIMITRIOS NOT- TARA, 'tarpo; Dohtorul, epitrop al averii lui Şerban Gră- dişteanu, căci avea de soţie pe fata vornicului Bunea Grădişteanu. Desigur era rudă cu Chrysant, adus de el în ţară, sau poate chiar un fiu natural al său. Acest Nottara avu o fiică Smaranda (1740).

CONSTANTIN NOTTARA, serdarul, pe care-l întâlnim la 1744, e poate fiul lui Dimitrie.

Cam tot pe atunci, găsim în documente pe un Ceauşul RADU NOTTARA.

Din aceştia se trag în secolul nostru, actualii în ţară, prin:

D-rul ALEXANDRU NOTTARA, care avu trei fii: ION, ALECU şi IANCU. ION NOTTARA, cel dintâi, avu fiu pe CONSTANTIN NOTTARA. artist societar al Teatrului Naţional român (fiu: CONSTANTIN). ALECU n-avu copii: iar IANCU NOTTARA, proprietar în Jud. Prahova, are următorii copil: CONSTANTIN I. NOTTARA, publicist şl avocat, ANTON, TOMA şl Elisa.

RALLET

Italiană de origine, această familie stabilindu-se prin al XlII-lea sau al XTV-lea secol în imperiul bizantin, s-a grecizat cu timpul, locuind la Constantinopol, de unde veni în ţară la începutul acestui secol.

între al XTV-lea şi al XVII-lea secol, s-au distins în serviciul imperiului bizantin şi apoi al Veneţiei, mulţi membri ai acestei familii. După cum zice un document veneţian din anul 1539, 7 iunie: „Della casa di RALLI sono usciti di tempo în tempo molti degnl capi de Strathloti...". Astfel e citat TEODOR, din care se născu GIORGIO RALLI Lascari „quelle imitando le vestigle del padre et delle ante- cessori soi..." (1449): apoi DEMETRU RALLI. (Sathas, Docum. p. l'hlst de la Grece, tom. IX, p. 14 etc.).

Domino FEDERICO RALLI (sec. XVI), avea fiică pe ELENA RALLI, căreia 1 se decerne o pensiune pentru serviciile aduse de tatăl său. ,,I1 buono capitano Greco MICHAEL RALLI strenulssimo" e menţionat în multe rapoarte către guvernul Veneţiei, în secolul al XVI-lea.

Această familie era înrudită cu principalele dintre familiile bizantine ca Lascarls, Paleologo. Stratioţli erau cei mai aleşi oameni de arme de pe litoralul Adriaticei în peninsula balcanică; iar şefii lor erau reprezentanţi ai marilor familii grece, italiene şi albaneze.

în timp de mal multe secole, documentele timpului ne-au păstrat numele şi faptele a mulţi membri din această familie: Adamos, Clara, Demetrios, Georgio, Elena, lacob Manuel, Maria, Marco, Mlchel, Nicolo, loan, Manilius, Teodor Ralls etc. (v. tom VII, VIII şi IX id. Sathas).

înainte de căderea Constantinopolului sub turci (1453), unii dintr-înşil avură titluri de mari demnităţi, ca: megaduci, protostatori etc.

Numele de , .RALLET" fu luat numai după venirea familiei în ţară, în loc de „RALLI", pe care-l aveau înainte şi care era cel adevărat al familiei.

în Valahia veni pentru prima oară:

MARELE VORNIC ISAAC RALLET. Fraţii săi se stabiliră în Moldova, iar dânsul e capul ramurei de aici. Pe la începutul secolului (1800-1808), el era unul dintre boierii cei mai însemnaţi şi cu trecere în ţară. După ce fu mare vornic, avu titlul de mare Ban până la moartea sa. El a reparat biserica Sărindar şi avea o mare avere. Fiind însurat cu Nastasia, fata Banului Ghica, a avut trei fii:

1. DIMITRIE RALLET, fost mare vornic, t fără copii, lăsând averea sa pentru facerea unui spital.

2. ION RALLET, fost logofăt bisericesc, a avut copii: trei fete şi doi fii, GRIGORE şi ALEXANDRU RALLET.

3. Vornicul COSTACHE RALLET, cel dintâi din fiii

Banului Isac, avu un singur fiu:

CONSTANTIN RALLET, fost căpitan de cavalerie în retragere Decedat 1899. Având din căsătoria sa cu Alexandrina Samurcaş, doi copii: IOAN şi NICOLAE RALLET, [Nicu, *căpitan de*

â*%Mu- *cavalerie (1909);* n.M.C.] ofiţer. x

în Moldova sunt alte două ramuri ale familiei: una

din ALEXANDRU RALLET de la Botoşani, al cărui fiu: IOAN t. e tatăl căpitanului DUMITRU RALLET;

Cealaltă din DEM. RALLET, însurat la Iaşi cu o Sturdza din care vornicul DUMITRU RALLET şi fiii

săi: ALEXANDRU t şi ION RALLET, profesor universitar.

Armele familiei sunt: câmp de azur, împărţit în două: sus o corabie plutind, jos doi delfini argintii unul deasupra altuia, orizontal.

SAMURCAŞ

Familia de origine greacă, stabilită în ţară la sfârşitul secolului al XVIII-lea.

Pe la 1800, erau în Valahia trei fraţi Samurcaş:

ALEXANDRU, căsătorit cu o Bengesca, de la care avu patru copii.

COSTACHE SAMURCAŞ Vornicul, la anul 1808 zideşte împreună cu soţia sa Zinca, mănăstirea Samurcă- seşti din Judeţul Ilfov, pe râul Ciorogârla, aproape de Bucureşti. Acolo se află şi ruinele caselor lui. De la 1806 era mare vornic în Divan.

Fratele lui mai mic:

ION SAMURCAŞ fost postelnic şi apoi caimacam al Craiovei. De la dânsul se păstrează o interesantă corespondenţă cu consulii străini din Bucureşti şi Iaşi. A fost ucis de turci. Din căsătoria cu Catinca Rallet, avu trei fîi: COSTACHE, cămăraş, DUMITRU, care emigră la Constantinopol, facându-se musulman: – şi ALEXANDRU, însurat cu Zoe Ghiullaşi, de la care avu cinci copii:

Elisa (căsătorită cu Zalomit şi doi cu lorganda), Catinca Saegiu, Maria; ION SAMURCAŞ, n. 1845, t 1899 fost magistrat, avocat etc. şi ELENA, căsătorită cu Toma Tzigara, al cărei fiu ALEXANDRU, a adăogat prin adopţiunea unchiului său, numele de Samurcaş (1899)[xi]\

xi*) TZIGARA. – Familie de origine albaneză, din care un ZOTTO TZIGARA (t la Venezzla) ajunsese Spătar al Moldovei în timpul Iul Petru Vodă Şchiopul, cu care era în strânse legături. El n'avusese decât patru fete, care se constată prin testamentul său din 1599. El mal avusese doi fraţi: Apostol şl Ponoson. (V. Cuv din bătrâni, Haşdeu). – Se poate ca acesta*

COSTACHE SAMURCAŞ, fost mare cămăraş şi paharnic, flul mai mare al caimacamului Ion şi frate cu Alexandru, avu o fiică:

ECATERINA, căsătorită cu un Marcel, de la care avu trei copii, ce purtară numele de Samurcaş al mamei lor. Aceştia fură: IANCU, + fără copii, Maria, soţia lui Zamfir Creţeanu şi ANGHELACHE.

ANGHEL SAMURCAŞ, avu de soţie pe Catinca Creţulescu, iar copii: colonel ION SAMURCAŞ, Paulina Gherghel. Alexandrina, căsătorită cu căpitanul C. Rallet, şl CONSTANTIN fost magistrat, cel mai mare.

Fiul acestuia este căpitanul Samurcaş, din cavalerie.

O ramură din această familie se găsea şi în Moldova în prima jumătate a secolului nostru.

Despre originea şl genealogia mai veche a familiei, a cărei ortografie ar fi „Samurcasy", nu putem şti nimic. în armele lor au un samur [Unic, ce *de drept,* n.M.C.].

. %» .« e t^A^y

---

să fle strămoşul familiei ce întâlnim în ţară cu acest nume în secolul actual,(n.a.).

ŞUŢU

Originea familiei e fanariotă şl veche din Epir, de unde pe timpul Iul Mahomed II, acest sultan ar fi îndemnat pe unele familii din provincie, printre care se afla şi Şuţu, să se stabilească la Constantinopol, dându-U-se oarecari privilegii.

Un scriitor francez Du Verdler, vorbind de bibliotecile din timpul său la Constantinopol, zice că un ION ŞUŢU avea o bogată colecţie de manuscrise (la 1585).

Numele primitiv al familiei pare a fi acel de DRACO şl prin acesta sunt chiar denumiţi în decrete imperiale turceşti şi în timpuri mal noi. După Byzantios, autorul unei lucrări asupra Constantlnopolulul: ,,Şuţu ar veni de la SOUDJI sau împărţitor al apelor oraşului", deoarece unul dintre moşii lor împlinise această funcţiune.

DIAMANTAKIS ŞUŢU, trunchiul actualei familii, trăia pe la finele secolului al XVII-lea şi avea doi fii, anume pe: DUMITRAŞCU ŞUŢU, care a fost mare comis în 1739, mal mic ca fratele său, şi t fără copii; şi pe

CONSTANTIN DRACO SUŢU, mare spătar şi capukehala sau trimes la Constantinopol, în anul 1711.

Fu numit vel logofăt în anul 1738; fiind însurat cu Maria Rosetti, cu care avu patru copii:

1. ALEXANDRU ŞUŢU, mare cartofilax şi biv-vel – sluger, spânzurat în 1759 de poarta casei prin

ordinul marelui Vizir, pentru că împiedicase ca două servitoare să devie silit musulmane. Se căsătorise cu Tarsia, fiica Iul Nicolae Mavrocordat mare Ban, şi avu trei băieţi:

GEORGE ŞUŢU zis SĂLBATICUL, în 1783 mare clucer, însurat cu o Sulgiaroglu avu fii: pe CONSTANTIN

vel hatman, căsătorit cu Eufrosina Calimaki; – DUMITRU, de la care urmaşi în Grecia şi ALEXANDRU (idem).

CONSTANTIN VEL SPĂTAR zis Costăchită sau ..Imeros", al doilea flu al lui Alexandru, avu trei fii, fără posteritate.

2. Fiul al doilea al capukehaei Constantin Draco, era NICOLAE SUTU, MARE LOGOFĂT, apoi v. postelnic şi capukehaia la Poartă. în 1768 mare dragoman al Porţii, decapitat în anul următor, bănuit că favorizase insurecţia din Peloponez de conivenţă cu ruşii. Căsătorit cu o Hrisoscoleu, din care avu opt copii. Mai însemnaţi din ei, sunt ALEXANDRU şi GEORGE zis Dragomanaki:

a. PRINCIPELE ALEXANDRU SUTU-VODĂ n. 1750, mare dragoman cil Porţii, în 1779. Principe al Moldovei 1800-1802: luă mare parte la evenimentele revoluţiei greceşti şi sprijini Eteria. în 1802, după fuga unchiului său, fu numit timp de trei luni şi Domn al Valahiei. Căsătorit cu Eufrosina Calimaki, muri la 18 ianuarie 1821, lăsând copii pe:

NICOLAE ŞUŢU vel logofăt, născut la 1799, Constantinopol, refugiat 1821 în Ardeal. Secretar de Stat sub administraţia lui Kiseleff, la întoarcerea în ţară. în 1850 publică statistica Moldovei. Se căsători cu Caterina Cantacuzino-Paşcanu, având flu pe ALEXANDRU ŞUŢU însurat cu Maria Ghica Trefeştl (copii: NICOLAE ŞUŢU inginer, căsătorit cu o Catargi, şi EMIL inginer cu o Iuraşco) şi pe Efrosina Caragea.

Tot fli lui Alexandru Vodă, sunt: Principele SCARLAT n. 1808 t 1887, general şi inspector în armata grecească, (descendenti în Grecia), frate cu DUMITRU, colonel în armata grecească, căsătorit cu Elisa Krupenski. în fine GRIGORE, tot frate cu precedentii n. 1776, căsătorit cu Caterina Conachi.

însoţitor al lui Vodă Ipsilante, în campania din Moldova 1821. Copii avu pe: ALEXANDRU, MIHAIL căsătorit cu o Moruzi, NICOLAE căsătorit cu Natalia Mavrocordat (fiu GRIGORIE), şl

GRIGORE căsătorit cu Elena Şuţu (are doi băieţi, CONSTANTIN şi GEORGE).

b. GEORGE ŞUTU zis DRAGOMANAKI, frate cu Alexandru fiul lui Nicolae mare logofăt. Cu Caterina Mavrocordat au copii pe: ALEXANDRU, cămăraş sub domnia lui Alexandru Şuţu, unchiul său; ION MARE-AGA sub acelaşi domn, cu descendenţl în Grecia, şi DUMITRU ŞUŢU comis, cu Raluca Mavrogheni (descendenti în Grecia prin fiii săi).

3. PRINCIPELE MIHAIL ŞUŢU, n. Constantinopol 1730, mare dragoman al Porţii Otomane în 1782, al treilea fiu al lui Constantin Dracu Capukehala. Domn al Valahiei 1783-1785 şi 1791-92; al Moldovei între 17931795. în «inul 1801 fu numit din nou la tronul Valahiei, dar trebui în curând să fugă în Transilvania, unde muri la 1802. Căsătorit cu Sevasta Calimaki fiica lui loan Vodă, cu care avu trei fii adică: a. ION ŞUTU. mare spătar, la | 1784; b. ALEXANDRU ŞUŢU mare dragoman al Porţii în ^ 1802, decapitat 1807 ca plecat spre politica franceză. Căsătorit cu Maria fiica postelnicului Lapati, a avut fiu pe: CONSTANTIN ŞUTU, ministru de finanţe în Valahia 1856, însurat cu Sevasta Ghica, al cărui trei copii sunt: MICHAIL ŞUŢU, numismat distins, publicist etc, Smaranda Lahovary şl Zoe Paciurea.

c. GRIGORE ŞUTU, fiul lui Mihai Vodă I, care trăia încă la 1821, avu trei băieţi cu Sevasta Dudeasca, din cari:

- MIHAIL ŞUŢU VODĂ, n. Constantinopol 1784, secretar al dragomanului Caragea în 1812, mare dragoman al Porţii în 1817, Principe domn al

Valahiei în 18181821. în 1821 trebui să se refugieze în Basarabia, în urma revoltei greceşti a lui Ipsilante, pe care-l ajutase cu armata ţării şl cu bani. Arestat în Austria, fu închis timp de 4 ani la Gorltz. întors în Grecia, fu trimes ministru plenipotenţiar la Paris şi apoi la Petersburg. în 1839 fu numit consilier de Stat în Grecia, f Atena 1864. Căsătorit

cu Ruxanda Caragea avu patru băieţi: pe IOAN, GRIGORE, GEORGE ŞUŢU, însurat cu Elena Sturza, de la care avu copii pe: GEORGE, ofiţer de cavalerie, n. 1862; şi trei fete – şi CONSTANTIN, fost căpitan în marina greacă, căsătorit cu o Mihăiescu, având de fiu pe JEAN ŞUTU, inginer şi şapte fiice măritate.

POSTELNICUL CONSTANTIN ŞUŢU, frate cu Mihai Vodă din 1821, însurat cu Ruxanda Racoviţă, a avut pe: PRINCIPE GRIGORE ŞUŢU, senator etc. şi fost pretendent la tronul României t la 1892. însurat cu Irena Hagi- Moscu; t 1891, fără copil.

NICOLAE ŞUŢU, n. 1799 frate cu Mihai Vodă şl cu Constantin, fost capukehaia la Constantinopol, fost ministru, t 1871. Avu de copii pe: ALEXANDRU ŞUŢU, căsătorit cu Maria Obedeanu (având un fiu GRIGORIE şi trei fete): OTHON ŞUTU, însurat cu Constanţa Conduratu, având cinci copii: NICOLAE Othon Şuţu, n. 1858 (fiu Ion), ŞTEFAN n. 1860, DUMITRU, GEORGE, ofiţer de cavalerie, VLADIMIR şi Elena; – Elisa căsătorită cu Scarlat Ghica şi Anna Şuţu.

4. Din al patrulea fiu al lui capukehaia Constantin, anume DUMITRU, fost comis t 1820, se trage o altă ramură, actuală în Grecia.

Armorii: o stea cu cinci raze şl în quarterul opus un porumbel alb; care se încartierează şi cu armele

ţării.

VLASTO

Familie veche de origine bizantină, care în ţară se iveşte întâi în Moldova, în secolul al XVII-lea.

în Constantinopol, Vlasto sunt cunoscuti de mult prin cronici, încă din evul mediu. Un VLASTO, avea o fiică Maria, care ţinea pe Isaac Cantacuzino, prostator, în 1464. NICOLAS VLASTOS, tipări cu cheltuiala sa la Veneţia, marele etimologic, la 8 iulie 1499: ,,aux frals du noble et respectable personne Messire N. Vlastos, cre- tois...” (Legrand. Bibi. Helenique, t. I, CXXVI).

în Ţara Românească se vorbeşte întâi de un VLASTO, pe a cărui fată o ţinea în căsătorie Domnul George Ghica I (1660-4).

VLASTO vel postelnic, pe care-l găsim în divanul de boieri al lui Constantin Duca, după 1691, după cum arată cronicarul Neculce, e acelaşi ION VLASTO, care la 1701 tot ca postelnic al Moldovei, fu trimes împreună cu Nicolae Donici, sol la Ţarlgrad, cu plângere contra lui Brâncoveanu care-i atrăgea boierii, oprindu-i pe lângă sine.

în divanul Valahiei la 1717, se afla DUMITRACHE VLASTO mare postelnic sub Mavrocordat.

ANDRONACHE VLASTO, comis mare în Moldova, era cumnatul Domnului Grigore Ghica Vodă. El „ţinea pe sora domnului, Marioara, şi-l

făcuse comis mare din Tari- grad (în 1727), iar pe urmă la anul l-au făcut paharnic mare...". (Cron. lui Amiras, III, 157).

GRIGORE VLASTO, consilier imperial al Banatului Olteniei, fost mare serdar, cum îl citează la 1718 (12

august) scrisoarea lui Tige către Steinville, în lista boierilor din Oltenia: ,,grosz serdar Vlasto". (Hurmuzache IV, 242). Grigore Vlasto fu creat *Baron* al Austriei, prin titlul conferit de Carol VI. Avu de soţie pe Bălaşa, (f la Sibiu în 1740) fiica lui Şerban Vodă Cantacuzino şi de la ea o fiică: Maria, măritată cu paharnicul Constantin Cantacuzino- Paşcanu. Acest boier se bucura de o mare trecere la curtea Domnilor din timpul său. Pare (?) că fiul său a fost: ARAPAKI VLASTO, mare spătar, care la venirea în
domnie a lui Constantin Vodă Racoviţă, fu pus în fiare şi trimes la Constantinopol, împreună cu doi fraţi Mânu: Manole şi lordache, şi alţi boieri greci: Mişolu etc. fiindcă reclamaseră fără drept pe Mavrocordat, care cu toate astea fu surghiunit la rândul său.

Prin divanurile domnilor fanarioti, mai sunt încă alţi Vlasto, înrudiţi cu cei de mai sus. Ei se trag din acelaşi trunchi comun şi găsim urmaşi din această familie, în acelaşi timp în ambele ţări. În Moldova n-au mal rămas.

Astăzi din Valahia sunt urmaşi al acestei familii, din care: D-na VLASTO, la Craiova etc...

ARGYROPOLO

Ducange citează această familie imperială a Bizanţului. La 840, LEON ARGYR, strămoşul acestei familii, a fondat o mănăstire în Capadocia şi tot el comandă apoi expediţia contra Paulicianilor. – O mulţime de urmaşi ai lui se ilustrară în evul mediu:

ROMAN III deveni împărat al Constantinopolului la 1028. La 1500, strămoşii familiei actuale se stabiliseră la Salonic. Un membru al familiei rămasă în Grecia, trecu la începutul acestui veac în ţară; anume LUCA ARGY- ROPOL, cumnatul lui Moruzi (având fiu pe EMANUEL, fost ministru) şi fratele său GEORGE, mare Ban, caimacam la 1812, însurat cu fata lui Caragea (un fiu şi două fete), din care actualii. Azi: PERICLE, CESAR ARGY- ROPOL etc...

^ /^* * /^^
4 ^ <4 i^MSte,
«/ ^ r^wf**.
&^

PALEOLOGU

Familia Paleologu, din care găsim boieri în ţară, în secolul trecut, descinde cum se pare, din vechea şi ilustra familie bizantină a Paleologilor, de origină italienească şi care a dat mai mulţi Constantinopolului. *[Ce nom â l'instar de celui de Comnene, t/^wâ ^ -^^ra* . es£ tres commun et *ies Paleologues pullulent un peu partout sans tenir en rien ă la familie imperiale de Byzance;* n. M.C.][X]

-^ Acest nume, ca şi cel de Comnen este foarte comun şt Paleologii sunt răspândiţi cam peste tot fără să aibă nici o legătură cu familia imperială din Bizanţ. (în f.în org.: n.ed.)

Probabil din aceştia erau: DIMITRAKI PALEOLOGU, postelnic mare sub Constantin Vodă Movilă al Moldovei, de la care primeşte în danie satul Vânătorii din Neamţ la anul 1608 (octombrie). Soţia sa era Marlcuţa „mătuşa domnească", care neavând urmaşi de la dânsul, a donat acea moşie mănăstirii Neamţ.

La 1739, în Valahia un PALEOLOGU era armaş mare.

Actualii descendenţi: GRIGORE PALEOLOGU etc...

PERTICARI

Originea acestei familii e italiană şi se află în ţară de pe la 1750. La 1783 era ispravnic al judeţului Muscel, boierul Pitar DUMITRACHE PERDICARU. La 1783-84, e citat MIHALACHE PERDICAR, biv-treti postelnic. (Ureche. Ist. I).

Actuali: colonelul IOAN PERTICARI, căsătorit cu Elena Davila; MIHAIL şi CONSTANTIN PETRICARI etc.

PLAGINO

Familie de origine greacă, venită întâi în Moldova la începutul secolului. Pe atunci erau: postelnicul DUMITRU PLAGINO, însurat cu fata vornicului Ghica; şi postelnicul CONSTANTIN PLAGINO, ginerele lui Alexandru Vodă Moruzi.

Ei se înrudiră cu mai multe familii însemnate. Nicolae Ghica-Comăneşti ţinu pe Catinca Plagino. Paharnicul ALEXANDRU PLAGINO era însurat cu Alexandrina Ştirbei, având doi copii: ALEXANDRU şi Elena.

Principele Constantin Ghica s-a căsătorit cu Zoe Plagino etc. Azi: CONSTANTIN, ALEXANDRU, senator.

RETORIDI

MARELE VORNIC PETRACHE RETORID se afla cu acest titlu în divanul Valahiei, în primii ani ai acestui secol, precum la 1808 ca biv-mare vornic. însurat cu Marghioala Mosco, avu fii pe: ALEXANDRU RETORIDI, însurat cu Zoe Formac, care e tatăl a doi fii:

PETRE RETORIDI, fost maior de cavalerie, însurat cu Zoe Creţuianu: şi IOAN RETORIDI, fost magistrat, căsătorit cu Ana Lenş. Această familie e venită şi stabilită în ţară, cu unul din domnii ţării de la sfârşitul secolului al XVlII-lea.

VENTURA

Familie din Moldova, de origine greacă-fanariotă. Trunchiul ei este: CONSTANTIN VENTURA mare dragoman al Porţii otomane, decapitat la Constantinopol în anul 1731, din ordinul marelui Vizir, prentru aflarea unor / scrisori compromiţătoare către Principele Mihai Racoviţă

•^ (Xenopol, V, 67). Urmaşii acestuia stabilindu-se în ţară în secolul trecut, întâlnim la 13 august 1785 pe NICOLAE VENTURA, boier în Moldova. Familia are mai mulţi reprezentanţi, înrudindu-se în secolul trecut şi al nostru cu mai multe din familiile mari ale Moldovei.

Alte familii de origine străină sunt: **Conduratu;** **Schina,** bizantină, în ţară de la 1800; **Vlahuţi,** id.*[mace-IMMIM^ doneni:* n.M.C.]: **Vilara,** secolul al XlX-lea, bizantină: **Vogoride,** fost caimacam al ţării – *[bulgărească, poate;* n.M.C.].

9 a * u)

FAMILII NOBILE ROMÂNE
DIN
TRANSILVANIA

FAMILII DIN UNGARIA

PRINCIPALII NOBILI ROMÂNI CARE AU AVUT UN ROL ISTORIC

Balk de Maramureş. – Voievozi şi Duci (Ballya de lood). Ilustra familie a Voievozilor de Maramureş, din neamul căror urmau întemeitetorii Moldovei. Un BOGDAN prin secolul al XlV-lea, voievod de Maramureş, avu flu pe DRAGOŞ, legendarul fondator al statului moldovean (1342), asupra căruia încă există confuzie. Fiul său SAS VODĂ, domni după dânsul în Moldova; dar fiul acestuia: BALK e înlăturat de la tron de o rudenie a lor, BOGDAN VODĂ (1348-65), care îşi întinse stăpânirea peste o mare parte din Moldova. Fiul lui Bogdan: LAŢCU VODĂ, domni 1365-75, având o fiică Anastasia, soţia lui Roman Vodă Muşat, prin care se aliară astfel ambele familii.

învinsul BALK, fiul lui Bogdan, avu în schimb de la regele Ungariei, domeniile deposedatului Bogdan: Kuhnia (document din 1360), precum şi voievodatul Maramureşul. Fraţii lui Balk erau DRAG Meşter şi ION, corniţele secuilor. – Ramura lui Drag se stinse pe la sfârşitul secolului al XVII-lea, după ce urmase astfel: GEORGE DRAGFY, 1421; NICOLAE; BARTOLOMEU DRAGFY, voievodul Ardealului (149598); ION; GASPAR 1542, şi fiii săi: GEORGE şi ION.

Fiul lui Balk, SANDRIN, 1430, avu de fîu pe ION, tatăl voievodului Mihail, 1454. De la acesta în jos, familia se numi Ballya de Jood. în 1548 trăia

din urmaşii lui Balk, voievodul LADISLAU Ballya de lood.

Ban de Losonz (Banffi), astăzi însemnată familie de magnaţi ungari. Originea veche e dedusă de la romanul

Tarquiniu, apoi de la TURTUM (900 p. Cr.). – Sandrin Vala- chus din Amlas, câştigase de la regele Sigismund donaţiune peste satele Also-Kozepso şi Felso-Fuld, aparţinătoare de castelul Almaş; dar fiind omorât de fiii lui Elia de Tames- falva şi neavând urmaşi, la 1425 Sigismund conferi acele sate lui ŞTEFAN şi LADISLAU BAN DE LOSONZ, vechi neam feudal. (Azi familia Banffi).

Bomemisza şi **(Teleky). –** Familie întinsă de magnaţi unguri, de origine română. După nume pare a fi de veche origine italiană. A jucat un mare rol în secolul al XVII-lea. în 1735, IANOŞ a avut titlul de Baron, şi de la el începe familia ungară. în 1510 trăia un Bomemisza. în 1541 fu omorât BALTAZAR BORNEMISZA, la 1600 ISTVAN. – PAL BORNE- MISZA a avut de fiică pe ANA, soţia Principelui Mihail Appafy (la 1653) etc.

Calliani (de Waad), primeşte împreună cu Borcea întărirea lui Mircea din 1417. în Ardeal sunt satele Calian (unul românesc, celălalt ungar). Generalul austriac CAL- LIANI, la 1848 a jucat un rol însemnat.

Csaki. Familie comtală maghiară de origine română. Regele ŞTEFAN la 1268, face cavaleri pe trei fraţi din Bihor, din care descind ramuri române şl maghiare. Astfel sunt conţii de Csaki: LADISLAU de Peleska la 1366; apoi LADISLAU voievodul Ardealului la 1437. Cancelarul lui Zapolia: MIHAIL DE CSAKI (1569) e numit de un cronicar „Valach". Familia se distinge de cea maghiară a conţilor CHAKI, care descind din Szaboly, companion lui Arpad, an 900.

Corvin de Hunyade. Ilustră familie, despre a cărei origine se ştie că era română şi înrudită cu ramura Basarabilor Dăneşti din Valahia, având origine comună cu Cor- benii. (v. Ureche şi Corbeanu).

ŞERBAN „nobil Valach”, fiul lui Butu, avu de fii pe VOICU. MOGOŞ şi RADU, care căpătară donaţiune nouă în

1378 şi 1437, peste mai multe oraşe. Faimosul IANCU CORVIN DE HUNYAD fiul lui Voicu, la 1439 era împreună cu fratele său ION MINOR „Bani de Severin", având noi domenii de la Rege în 1440.

Mama sa era Elisabeta Morosina. Bărbat strălucit pe timpul său, foarte viteaz, conduse afacerile Ungariei. Apusul îl numea „le chevalier blanc de Valachie". El se intitulă „Voievod Ardealului, Ban al Sevrinului, căpitan al Belgradului, Vicar al regatului..., apoi guvernatorul Ungariei”, conte de Bistriţa etc. în 1444 a pierdut cu regele său Vladislav, bătălia de la Vama şi apoi prins de Vlad Ţepeş, cu care era duşman. Iancu de Hunyad, încărcat de glorie, muri lăsând doi fii:

LADISLAS, decapitat în 1457 la Buda, din ordinul regelui Ladislas; iar MATIAŞ CORVIN a fost unul din cei mai mari regi ai Ungariei (1458-90); despre care se zicea când a murit;,,a murit Matiaş, s-a dus dreptatea din ţară!” El avu cu o damă silezianâ din Breslau un fiu natural IOAN, ilustru magnat. Neamul lui se stinse prin fiul acestuia, CHRISTOPH (1506) şi sora sa Elisa. Surorile lui Iancu Corvin de Hunyade au fost: MARIA soţia lui Manjilă de Argeş, fiul lui Dan Vodă, din care se trăgea NICOLAE OLAHUL, primatul Ungariei; CLARA a lui Pongratz de Dengebz şi ELISABETA Szekely.

Scutul familiei cuprindea un corb cu inel în cioc, la care se adaose un leu şi era o amintire a descendenţei lor din familia română CORVINUS. Regele Matiaş numea pe regii Bulgariei: ..Atavos

suos”.

Astăzi sunt conţi ungari: HUNYADE DE KETHELY, probabil din aceeaşi origine, având aceleaşi arme, şi a căror genealogie se urcă în sec. XVI. Există şi în Transilvania urmaşi ai ramurilor de Hunyade (?).

Deak *de dragomerfalva,* în Maramureş. Există chartă confirmatoare din 1454. La 1487, ŞTEFAN DEAK de Dragomerfalva era martor la introducerea în posesia a unor nobili etc.

Dolha (de). Se trage din STANISLAU II. fiul lui IOAN (1346) şi nepot lui STANISLAU I, (1324), două acte importante pe posesiune datează din 1450, cu multi nobili martori. EMANUEL de DOLHA trăia în secolul al XVI-lea. SZANSILO I de DOLHA, (1324) a avut fiu pe ION, din care patru feciori: STANISLAU II DOLHA, ION DE LEORGYAN, PETRE DE SAJO şi GEORGIU PORKOLAB – capi a patru diferite familii.

Fiath (de Eormenyes). Familie însemnată de magnaţi în Ungaria, de origine română. Strămoşul acestei familii trăia la 1428: ION BOGDAN de Eormenyes: iar la 1452, FIATH de Eormenies cu posesie de domenii etc.

t **Heem de Remethe.** Familie feudală stinsă, probabil de origine română, după alţii ungară. La 1344 BRACAN Kneazul. La 1371, BENEDICT HEEM era Conte şi Castelan de Temesvar. ION zis „Vitez Kalay” a fost Ban al Severinului, 1550.

Herzenyi de Herszeni. Familie coborâtoare din UGRIN Corniţele (?) la 1290. După unii s-ar trage dintr-o familie boierească din Valahia. Acte noi cu confirmări de domenii din 1556 de la Ştefan Maylath, lui MATEI şi MARCU, asupra satului Herseni din Făgăraş; din nou la 1620. Numeroasă, în Herseni.

Kende de **Malomviz,** familie însemnată din veacul al XlV-lea, de origine română, descinzând din Kneazul Stroia, după alţii dintr-un duce maghiar. Contimporanii îi numesc însă „nobiles valachi”. La 1404, un KENDE ia domenii în posesie etc. Numirea românească e: KÂNDESCU. Un MIHAI Cândescu zis „Ficior” pe la 1350, înrudit cu cei din Valahia. Din ea derivă conţii maghiari **Kendeffi** (şi *Kenderessy).* (v. Cândescu).

Macskas (MUTNOKI şi). Familie veche, azi între magnaţii unguri. ŞTEFAN DE MUTNOK cu fiii: IUGA şi BOGDAN la 1392 erau Knezi recunoscuti de rege. La 1370 din nou, Knezii Roman şi Ladislo. Trunchiul familiei e STRUZA OLAHUL (sec. XIV)

Mailat (de Comana). Ilustră familie, care pare a fi la origine (sec. XII, XIII) o ramură din voievozii Basarabi. ŞTEFAN VODĂ MAILAT domnea în Ardeal pe la 1300; la 1304 renol cetatea Făgăraş. După unii, originea lor se urcă la AKUS şef maghiar (900); şi apoi urmaşul său: Moinot sau MAILAT, 1131 etc. (Bonfinius); dar Nagy spune că erau valahi. în Ungaria sunt azi conţii MAILATH (Szekhely). O altă ramură română subsistă în Făgăraş. Diplome din 1492 de la Vlad Voievod al Valahiei, reconfirmate în 1579, pe la 1503 era un MAILATH de Comana, un altul apoi la 1599.

Viteazul ŞTEFAN MAILAT, voievodul Ardealului (1535-1540), răsculându-se în contra urmaşului Iul Zapolia ajutat de turci şl susţinând pe rege, e prins prin înşelăciune de Petru Rareş şi de turci în Făgăraş şi trimes la Constantinopol ,,unde-şi petrecu restul nenorocitelor zile în închisoarea celor 7 turnuri” (Istvanflî) la 1541. Soţia lui era ANA de Nadasd,

Doamnă de Făgăraş între 1540-56.

Man de Sajo. – (Man, ortografie din Emanuel). Descinde din SZANISLO de Dolha (v. aceasta), al cărui fiu IOAN la 1346, a avut cinci fii: SZANISLO II DE DOLHA, ION, PETRU DE SAJO, GEORGE (pârcălab), BOGDAN. Urmaşii Iul Petru există în Rona etc. O ramură: *Man de Boerfalva,* cu diplome din 1631, [16] 50, e derivată dintr-însa. în satul Boierenll...

Mocsonyi (de Feny) proprietari în Banat. Diploma de noblllltate din 1798, lui Dem. Popovitz sau Mocsonl.

Moga (de Bucsum etc). Familie cu diplome vechi şi de la Ana Nâdâsdi, soţia Iul Ştefan Mailat, în 1556. într-un

mare foc din 1525, au ars multe documente ale lor. Confirmări posterioare. Prin secolul al XVII-lea şi al XVIII-lea găsim în ţară, med ales în Moldova, persoane cu numele de MOGA. (v. doc. Acad. rom. 1660, 1739, 1628).

Monea (de *VenetziaAlso).* Familie din satul Veneţia de jos. Posedă diplome vechi de la domnii Valahiei. Concesiuni înnoite în 1630, 1689, 1700. Din 1728 a rămas o inscripţie pe o piatră în casa lui lonaşcu Monea, făcută de acesta şi care conţine o genealogie începând de la 1185 şi cuprinzând până la dânsul 12 generaţii. Această inscripţie, azi cu totul lllgibilă, a fost descifrată de d. Ion Puşcariu. Ea începe astfel: ,,a trăit GRIGORE cel l-iu, Veneţianul, vistierul lui Negru-Vodă (care?) la anul 1185, din partea căruia a fost dăruit cu 4 văi, câmpuri, etc...” (urmează genealogia: „autentica monestica”). IONASCU MONEA, vicar general, cel care a scris această schiţă, era un om foarte învăţat, după cum ne raportă contemporanii

săi (1720). – (v. Columna lui Traian, III, 178). O mulţime de acte şi diplome mai multor MONEA sunt publicate de d. N. Densusianu. Scutul conţine: un corb cu cruce în gură, sau o acvilă...

Misza de Comana (et Todoricza). Cunoscută din secolul al XVI-lea. Diplome noi din secolul al XVII-lea: din 4 iulie 1666 în Radnoth, de la Ana Bomemisza. Oiiginea familiei Misza pare a fi străină Transilvaniei. GHEORGHE MISA de F. Comana şi NYAGOJ (Neagoe) au act de împărţeală din 1767, cu boier de Berivoi etc. în Comana de sus.

Nopcea DE F. Silvaş. Din evul mediu. IVAH de Szilvas la 1367, avu trei fii: DIONIS, MIHAI şi LADISLAU. Din Mihai s-a născut NOPCEA, de la care familia a luat numele. înrudiţi cu familii nobile ungare, sunt azi baroni Baronul LADISLAS, conte suprem al Hunedoarei. Fii Francisc şi Alexie (Din Silvaş).

Penez (Penei) DE VENEŢIA. La 1584 şi 1590, MAN PENCZ de Venitze, asesor în judec. La 1597 hrisov de la Maria lui MATEI PENCZ pentru o confirmare, în care se spune că Penez se trage din familia MAILATH (v. mai sus). Apoi la 1609 etc. Originară din Veneţia de jos.

Perenyi. După Nagy, derivă de la un comes urbanus de Doboş la 1292. Familie ilustră înrudită în sec. XIV cu Balk din Maramureş. La anul 1390, NICOLA PERENYI e BAN de Severin. La 1528, în timpul fiului Principelui Zapolla, PETRE PERENY era *voievod* de Transilvania. Azi sunt baronii şi nobilii Pereny, din ramura ungară şi română.

Puşcariu *(cavaleri de).* Familie care după tradiţie, ar fi emigrat din Maramureş cu Dragoş în

Moldova, sub numele de IUGA. Prin secolul al XVII-lea, o parte implicati într-o revoltă, au fugit în Transilvania, şi apoi la Braşov: anume fiii lui IUGA: VOICU, IUGA II şl RADU. Acesta spre a nu fi prins de turci se împuşcă. Din cellalt! doi se trag cele două ramuri de azi. în viaţă, printre alţii: ION CAVALER DE PUŞCARIU, scriitor şi istoric, căsătorit cu Stana Circa, are patru fii: ION, inginer: IULIU, jude: EMIL, doctor, şi IULIU consul la Tanger. – ILARION, frate cu Ion, arhimandrit şi vicar... etc.

Sinkai de Sinka. – Originea de la satul Şinca Veche din ţinutul Făgăraş şl cunoscut din secolul al XVI-lea, poate mai veche. La 1592, confirmare de drepturi de la Baltazar Batorl. Transcriere din 1598. ANDREI (pe la 1700) avu fiu pe IOAN; iar acesta pe PANTELIMON, IOAN II, t în luptă la Lorch 1795, şi GHEORGHE ŞINCAI, cronicarul. Născut în Samsud la 1754, studie strălucit în Roma şl Viena, concepând planul operei sale. Lucrând mereu în biblioteci, el mărea monumentala-i cronică. în 1809 lucra mereu, fiind la Şinca, la conţii de Vass, cărora le fusese preceptor, de care era foarte iubit şi la care muri în 1816 în vârstă de 62 ani; 3 ani după terminarea cronicii, pe care în ultimul timp o purta în sac cu dânsul, persecutat de cenzură şl după o viaţă zbuciumată.

Seracin de Szalas (Sărăcin). Act din 1359. Diplomă cu donaţiune din 1457 „Saracenus"; apoi acte din 1521, 1540 etc. Mai multe hrisoave şi procese din sec. XIV – XVIII. Familie veche din Banat, înrudită de aproape cu Basarabii. Descendenti actuali.

Stoica (DE STOICFALVA). Veche familie baronală din

Maramureş. MIHAIL STOICA la 1465; un alt MIHALY e trimesul lui Mihai la împăratul Rudolf 1599; LADISLAU (1677) respinge pe tătari şi are fiu pe SIGMUND ANTON, episcop catolic în Transilvania 1749-59, care ia titlu de baron cu cei doi fraţi ai săi: PAUL şi LUDVIC.

Tartza (TARTIA DE SAKALOSFALVA). Din 1435, act de la Iustina a lui Balk, posesiune lui Radu, din care descinde şi familia Radu. Azi în Sacalaş. Diplome militare din 1612 şi 1666 cu arme etc.

Ungur de Nadasd. – Originea familiei, în secol, al XTV-lea. Patente de noi donaţiuni de la regele Ladislau din 1457, lui UNGUR sau Ongur, nobil şi Kneaz de Nadasd, pentru posesii. Idem din 1458 de la Matiaş, lui ION (fiul lui Petru) etc., care în urma posesiilor sale proprii şi părinteşti, avea 111 moşii şi era familiar lui Matiaş Corvin. Tatăl său PETRU, era fiul lui Ungur şi frate cu NICOLAE, care au posesii hereditare de la Iancu de Hunyad din 1439.

Unii zic că conţii maghiari NADASD descind din această familie, documentele însă nu probează.

Urs de Margina. Familie cu diplome din 1557 de la Baltazar Batori, apoi din 1657. Genealogie din 1777. La anul 1437 trăia un URSU, fiul lui TATU DE MĂRGINENI, din care familia descinde. Vechi grăniceri la începutul secolului. Colonelul austriac DAVID BARON URS de Margina, t 1897, s-a distins în războaiele din urmă ale Austriei şi în mod strălucit în bătălia de la Lissa (1866).

Vajdafalva (VAIDA-VOIVODENI) şi **Csungaria.** Din 1432, donaţiune peste Voivodeni, de la Vlad Domnul Valahiei şi duce de Amlas şi Făgăraş, dată boierilor ŞTEFAN şi ROMAN. Confirmare de la Francisc, 1793. Din ea derivă şi alte familii.

Vancea sau VANCSUK DE APSA. Familie cu diplomă de la regele Sigismund din anul 1407. Branşă şi Vlad *de Apsa.* Actuală în Vancsa de mijloc şi Iapa.

Vulcan. Familie de origine valahă. Diplome ung. din secolul trecut. Vornicul VULCAN trăia în Ţara Românească (sec. XVII). Fiind contrar lui Vodă Şerban Cantacuzen, acesta: „pre Vulcan în multe rânduri l-au judecat fără de cuviinţă, fiindcă vină nu-i afla şi apoi l-au trimes la Snagov, unde cu multe munci l-au ucis”, 1679 (Şincai). Un frate sau fiu al lui: MIHAIL VULCAN, de frică a fugit, stabilindu-se în Transilvania: iar din fiii săi au fost mai multe ramuri.

Vlad de Zelystye (Silişte). Veche familie din Maramureş, din care o parte a emigrat cu Dragoş în Moldova. Genealogia se urcă la 1486; iar actele documentare sunt din: 1486, 1487, 1489, 1531, de la regele Ion, 1548 cu armele familiei etc. Familie destul de numeroasă, există azi din Apsa K., în Czentea, Visso etc.

Vezi pentru acestea şi pentru toate celelalte familii române din Ungaria: I. cav. de Puşcariu, „Familiile nobile din Ardeal”. (Sibiu 1892).

CASA
DE
HOHENZOLLERN-SIGMARINGEN

CASA DE HOHENZOLLERN

(DINASTIA REGALĂ A ROMÂNIEI)

Casa de Hohenzollem, descinzând din vechii Duci ai Suabiei, e una dintre cele mai strălucite familii feudale ale Germaniei. După tradiţie, ca trunchi al familiei era TASIL- LON Ducele Bavariei, puternic senior care se luptă cu Carol cel Mare, prin anul 800.

Din Ducii Burchardieni ai Suabiei descindea BURKARD I senior de Zollern (Zolorin), t ucis la 1061, de la care urmează genealogia sigură a Casei de Hohenzollem.

Din nepotul acestuia BURCARD III derivă conţii de Ho- henberg, ramură stinsă (în 1386) şi în rivalitate mult timp cu branşa de Hohenzollem, descinzând prin fratele său FRED- ERIC t 1115, înrudit cu dinastia de Hohenstaufen.

FREDERIC III, conte de Zollern, Burgrav de Nurenberg prin căsătoria sa cu Sofia de Raab, fiica lui Conrad ultimul burgrav şi conte (t 1191); moare în anul 1201 având doi fii, care prin actul de împărţire din 1227 dau naştere la două ramuri deosebite:

Contele FREDERIC zis „Leul" t 1251, Burgrav de Nurenberg etc. este capul liniei *Suabe,* „ainee" a familiei, mai târziu principi de Hohenzollem etc...

CONRAD de Zollern, burgrav etc. este autorul ramurei, care la 1415 capătă titlul de margravi de Brandeburg, apoi de duci şi în fine regi ai Prusiei. – WIL- HELM I, regele Prusiei se proclamă împărat

al Germaniei în 18 ianuarie 1871, reunind sub un sceptru toate statele germane.

Ramura lui Frederic Leul, conte de Sigmaringen după 1450, principi al Sfântului Imperiu la 1623 etc., este acea

din care descinde M. S. Regele Carol I al României.

Timp de 9 secole de când sunt bine cunoscuti în istorie, Hohenzollernii au fost totdeauna semnalati în fruntea seniorilor germani, la războaie şi fapte mari.

Ei au luat parte la toate cruciadele alături de împăraţii Germaniei. FREDERIC de Hohenzollern a venit în 1396 pe malurile Dunării, comandând corpul de cavaleri germani care a luat parte la cruciada de la Nikopole din Balcani, îndreptată contra lui Baiazid.

Luptele nefericite purtate de acest FREDERIC CETTINGER şi fratele său EITEL FREDERIC (1401-40), în Germania, au rămas memorabile. Castelul Hohenzollernilor a fost dărâmat; iar CEttinger, după ce a stat captiv, muri la pământul sfânt.

Fiii lui KARL I de Hohenzollern, t 1576: EITEL şi CARL sunt capul a două ramuri din Hohenzollern: HOCHINGEN şi SIGMARINGEN, din care prima se stinse tocmai în secolul nostru.

Urmaşii lor se distinseră în numeroase războaie din secolele al XVII-lea şi al XVIII-lea.

Principele CARL ANTON DE HOHENZOLLERN, Altetă Regală, conte de Sigmaringen etc..., n. 7 septembrie 1811 t 2 iunie 1885, căsătorit (1834) cu A.S. Principesa IOSEPHI- NA, n. 1813 fiica marelui Duce Cari de Baden, având şase fii, din care:

Principele LEOPOLD DE HOHENZOLLERN-SIG-MARINGEN, Alteţă Regală, ale cărui titluri ereditare sunt: „Principe de Hohenzollern, burgrav de Niirenberg, conte de Sigmaringen şi Veringen, conte de Berg, senior de Heigerloh şi Woehrstein etc...” n. 1835, 22 septembrie. – Din căsătoria sa cu Principesa Antonia, infantă de Spania, Ducesă de Saxa, are fii pe: WILHELM n. 7 martie 1864, Principe ereditar de Hohenzollern; FERDINAND, n. 1865; şi CARL ANTON, alteţă Serenisimă, n. Sigmaringen 1868.

MAJESTATEA SA REGELE CAROL I AL ROMÂNIEI.

(CAROL-EITEL1-FREDERIC-ZEPHIRIN-LUDOVIC) n. la Sigmaringen 20 aprilie 1839. Ales Principe ereditar al

1. ***BURKARD sa4 WEZEL de ZOLORÎN descendent din Ducii Suabiel, etc. f ucis 1061***

2. *BURKARD II*
înrudit cu Frederic de Hohenstaufen, împărat.

BURKARD
din,care comţil de ***Hohenberg.***
br. stinsi la 1486

3. **FREDERIC DE HOHEKZOLLERN**
senior, / 1115

4. ***FREDERIC II BERTHOLD / 1139, partizan al liohenslaufilor.***

5. **FREDERIC III, COMTE DE ZOLLERN,**
Burg rar de Numberg. / la 1201.
= SOPHIE RAABS, fica ultimului burgrav de Numberg, cotatele CONRAD ii.

4f 6. ***FREDERIC IV*** *Lt.vu (partagid*

CONRAD (III) I, *f 1263*
comte (1205—18)
Burg rac, etc. / 1251. capul liniei Prusiei (ţi apoi
suablce.

din 1227) Jiurgrar, etc., din care descinde linia franconi /comtalif),care a dat mal târdiu reiţll
IrupSr. al Germaniei), ***cotaţi de Hohenzollern, etc.***

//8. **FREDERIC CAVALERUL**
comte de Zollern / pe la 1300

FREDERIC DE HERKENBERG
ai de Schalkzburg f 1302
(ramură stinsă în 140?).

FREDERIC BĂTRÂNUL f 1373
(Xchirartzgrâfliche linie; atingă 1412).

/zio. **FREDERIC DER STRASSBURGER**
1344. f 1366

X

FRIEDERIC OETINGER
1401—33
/ la Iertata! cm

/fV2. EITEL FKIEDRICH
comte de Hohenzollern
(1401—39)

/^ 13. JOST XIKLAUS
comte 1443—1488/
= AGNES DE WERDENBERG t 1496,
fiica Iul lobau II/ de Sigmaringen
ţi Heiligenberg.

/J 14. EITEL FREDERIC II Jude Imperial hereditar, etc.

/J- 16. CAROL I, de I/ohemollern-Sigmaringen c. 1558. / 1576.
= 1537 cu ANA DE BADEN-DURLACH.

GENEALOGIA LINIEI PRIMARE A CASEI \ de

HOHENZOLLERN

(Bru|> iubi de Slgwerinţee)

EITEL FREDERIC I
***de Hechiugeu, t 1605. Ramurii 1592 princiar#, clinti la 1869, prin* FREDERIC-Wr '~LM CONST.**
(1838—50;
^ 18. JOHANN f 1638
Principe al Imperiului (Reichfuret) la 23 Martie ^^3 (de Haigerloch, 1634).

17. **CARE III**
de H.Sigmariugen / 1606

CRISTOPH
de HaigerlocA t

1 *19.* ***MEINRAD*** *I, PR.*
t 1681

f 20. MAXIMILIAN I de Sigmaringen f 1689

FRANTZ ANTON de Haigerloch. -f In luptă 1702. Brâncă stinnA 1767

/ 21. MEINRAD II, f 1715

£ 22. JOSEPH FRIEDR1CH f 1769

f *23. KARL FRIEDRICH f 1795*

4 24. **ANTON ALOIS** r
Principe-Suveran *1806. -fr 1831*

Amélie Zéphyrine de Salm
) = Antoinette Murat

abdică la 1848. f 1853

2 . 26. CARL ANTON, 18H—1885
Principe de Hohentollern-Sigmaringen, Burgrav de Nurbg., comic, etc...
= IOSEFINA, ***fiica marelui duce*** *CAROL de BADEN*

27. LEOPOLD, ***Principe Regn, de Hheneolern^ burgrav de Nuremb., c-te de Sigmarin- 28. Regele germ. DINAND ANTONIU,***

STEPHANIE
(1837—59) = PEDRO, Regele Portugaliei

27. M. s. CAROL I ANTON FRIEDRICH EUGEN RegeU României, a. 1839 (1841—1866) / In u. 1843 Principe 1866; Rege 1881. lupta de la K6- geueral-comandant = 1869, M. s. Regina ELI- ttiggrâls 8ABETA, Principesă de Wied (n. 1843.)

MARIA n. 1845 — Princip. FILIP de Belgia ei Flandra

PRINCIPESA MARIA (1870—1874)

n. 1835 Portugaliei Principesa Maria Ioana Carolina reginei Marie II da Gloria a Portug.

WILHELM Principe moţtenitor de Hoheneollent, n. 1864. = MARIA TERESA de Bourbon

redilar al României, H. 1865. = 1893, eu A. S. R. MARIA, prinddpesă de Sax-Coburg-Gotha, n. 1875.

CARL ANTON n. 1868. — Principesa JOSEP IN A de Belgia

29. Principele CAROL Princ. Ef.ISABETA
n. 1893. n. 1894

României la 20 aprilie 1866, erou conducător al victoriilor campaniei din 1877-78; proclamat Rege al României la 14 martie 1881; şi încoronat la 10 mai acelaşi an.

Căsătorit la Neuwied 3/15 noembrie 1869 cu M.S. ELISABETHA, Regina României, născută Principesă de Wied, la 17 decembrie 1843.

Majestătile lor neavând urmaşi, – decât pe *Principesa R. Maria,* t 1874 la vârsta de 4 ani, – s-a proclamat ca moştenitor prezumtiv al Tronului României, fiul mai mare al principelui Leopold, Alteţa sa Regală WILHELM, care renunţă (22 noembrie 1888), în favoarea fratelui său:

Alteţa Sa Regală PRINCIPELE FERDINAND de România (Ferdinand-Victor-AIbert-Mainrad), n. la Sigmaringen 14/24 august 1865. Proclamat principe ereditar al tronului României, 18 martie 1889. General Comandant de brigadă etc... Căsătorit Sigmaringen 11 ianuarie 1893 cu Alteţa Sa Regală PRINCIPESA MARIA de Saxe-Coburg şi Gotha. Născuţi din această căsătorie. Principii regali:

Alteţa Sa Regală CAROL, n. castelul Peleş 2/15 octombrie 1893; şi Principesa ELISABETA (Charlota- losephina-Victoria-Alexandra) n. la Peleş 28 septembrie 1894.

Genealogia alăturată a Casei de Hohenzollern e simplificată, cuprinzând numai linia directă a Casei Regale Române. – N-am vorbit în special despre fiecare din iluştrii membri ai acestei genealogii, ale căror fapte sunt cunoscute din istorie. – Iar despre biografia M.S. Regelui Carol, istoria Tării Româneşti de la 1866, timp de 33 de ani, nu poate în nici un caz încăpea pe câteva file de hârtie. O simplă aruncătură de ochi

însă, asupra culturii, armatei, comerţului, industriei şi a priveliştii întregii ţări, poate singură în primul moment, să ne arate progresul şi ridicarea ţării noastre în acest timp.

Trei cuvinte numai pot explica regnul lui Carol I: „Venit, vldit, creavit!”

TABELA ALFABETICA

(cele cu o cruce t sunt stinse)

Abaza / 43
Arapu / 587
Arbore / 45
Argetoianu / 49
Argyropol / 662
Asan / 52
Aslan / 587
t Balica / 75
Balotă / 77
Balş / 80
t Basaraba (Principi) / 94
t Başotă / 112
Băbeanu / 55
Băjescu / 57
Bălăceanu / 60
Băleanu / 67
Bărbătescu / 88
Bărcănescu / 92
Beldiman / 115
Bellio / 614
Bengescu / 119
Berindey / 123
Bibescu (Principi) / 125
Bâlteanu / 588
Bârsescu / 589
Blaremberg (de) / 616
Bogdan / 129
Boldur (Costache) / 590
Boteanu / 134
t Bou / 591
t Bozianu / 589
Brăescu / 589
Brăiloi / 136
Brătăşanu / 149
t Brezoianu / 590
Brâncoveanu (Principi) / 142
Bucşanu / 154
Budişteanu / 156
+ Buhuş / 158
t Buicescu / 161
Bujoreanu / 163
Burghelea / 591
t Buzescu / 166
Callimachi (Principi) / 174
Canano / 591
Cantacuzino (Principi) / 187
t Cantemir (Principi) / 202
Caramaleu / 592
Carp / 209
Catargi / 213

Cazimir / 592
Călinescu / 172
Cărpenişanu / 211
Câmpineanu / 178
t Cândescu / 183
t Câijă / 207
t Ceaur / 218
Cerchez / 221
t Ciogolea / 593
t Ciorogârleanu / 593
Cocorescu / 223
t Cojescu / 594
t Colceag / 594
Colfescu / 595
Comăneanu / 226
Conachi / 228
Conţescu / 231
t Corbeanu / 232
Cornescu / 235
Coslogeanu / 596
Costescu / 238
Costin / 239
Cotescu / 596
Coţofeanu / 235
Crăsnaru / 247
Creţianu / 249
Cuza (Principi) / 251
Dabija (Principi) / 257
t Dedulescu / 261
Doicescu / 597
Donici / 263
Drăguţescu / 596
t Drugănescu / 598
Duca / 598
Dudescu / 266
Fălcoianu / 271
Fărcăşanu / 274
Filipescu / 278 t
Filişanu / 284
FilitU / 619
Flondor / 286
Florescu / 290
Forescu (Mogâlde) / 296
Gane / 599
Gherghely / 599
Ghica (Principi) / 298
Glogoveanu / 309
Goian / 311
Golescu / 315
Golflneanu / 600
Grădişteanu / 322
Greceanu / 325
Haralamb / 601
Hasdeu-Petriceicu / 330 t Hăbăşescu / 328 Hrisoscoleo / 622
Hrisoverghi / 337
Hurmuzachi / 339 t
Huru / 601 Isvoranu / 343 Iuraşcu / 346
Jianu (şi Cesianu) / 347
Jora / 349
Keşco / 353
Kogălniceanu / 354
Kostache (Boldur) / 356
Kreţulescu / 365
Krupensky / 372
Lahovari / 624
Lambrino / 626
Lecca / 376
Lehliu / 387

Leordeanu / 388
Lerescu / 602
Linche (de) / 627
Locusteanu / 391
Lupu / 394
Magheru / 395
Mânu / 631
Mavrocordat (Principi) / 635
Mavrogheni / 639
t Mănescu / 396
t Mehedinţeanu / 400
t Merişanu / 402
Miclescu / 404
Milcoveanu / 602
Millo / 642
Moruzi (Principi) / 644
Mosco / 647
t Moţoc / 407
t Movilă (Principi) / 409
t Muşat (Principi) / 418
Năsturel / 424
Neculce / 603
Negri / 431
Negruzzi / 434
Niculescu / 436
Nottara / 649
Obedeanu / 438
Odivoianu / 603
Odobescu / 604
Olănescu / 444
Otetelişanu / 452
Paleologu / 662
Pallady / 457
Păianu / 456
Părăianu (şi Milescu) / t Pârscoveanu / 464
Perticari / 663
Pissoski / 604
Plagino / 663
Poenaru / 467
t Popescu / 472
Prăjescu / 476
Prejbeanu / 478
Prisiceanu / 479
+ Proroceanu / 480
Racottă / 483
Racoviţă / 484
Rallet / 652
Raşcanu / 605
Razu / 606
Rătescu / 605
Rioşanu / 491
Ritoridy / 663
Romanescu / 606
Rosetti / 492
Rucăreanu / 607
Rudeanu / 503
Samurcaş / 654
Săftoiu / 607
Sărăţeanu / 508
Săulescu / 608
Sbiera / 512
Scorţescu / 607
Şendrea / 517
Şeptilici / 520
Sion / 523
Sâmboteanu / 607
Slătineanu / 525
t Socoteanu / 609
t Spineanu / 527
Stârcea / 529

460

Strâmbeanu / 536
Stroici / 538
Sturdza (Principi) / 542
Ştefănescu / 608
Ştirbei (Principi) / 530
Şutu (Principi) / 656
Tău tu / 551
t Tomşa (Principi) / 555
t Topliceanu / 609
Tufeanu / 611
Urdăreanu / 558
Ureche / 561
Ursache / 610
Văcărescu / 566
Vărzaru / 575
Ventura / 664
Vârnav / 573
Vlasto / 660
Vlădescu / 577
Vlădoianu / 580
Vulturescu / 611
Zătreanu / 584

MIC DICŢIONAR HERALDIC

abime = centrul, inimă a blazonului

besant = mică piesă circulară de aur sau argint.

brisure = modificare adusă armoriilor unei familii pentru
a distinge o ramură mai mică sau bastardă de ramura principală sau legitimă

chef = piesă (honorable) care ocupă treimea *(tiers)* superioară a scutului

cimier = figură (ornament) în partea superioară a căştii
(timbre) care surmontează armoriile

contoume = o figură reprezentată din profil privind spre
stânga (seneste) sau spre dreapta (dextre)

coupe = blazon împărţit orizontal în două părţi egale

ecartele = împărţire a unui scut (blazon) în patru părţi
egale printr-o linie orizontală şi una perpendiculară pe ea.

ecu = corp al fiecărui blazon, de obicei în formă

de scut *emaux* = emailuri, ,.materialele de fond care „îmbracă"

scutul: metale (aur, argint) culori, blănuri *(hermine)*

fasce = bandă orizontală (piesă oborabilă) în mijlocul blazonului

Jlancs = părţile laterale, flancuri, în stânga (senestre) şi dreapta (dextre)

gueules = culoare roşie a fondului, adesea figurată în desen prin haşuri verticale

gutvre = şarpe monstruos înghiţind o fiinţă umană

honorable (pieces honorables) = se spune despre piesele de pe scut care pot acoperi o treime din câmp

meubles = orice piesă (element) figurând pe scut (blazon)

patrie = piesă în formă de Y pornind din vârful scutului *(pointe)* pentru a ajunge la cele două colţuri de sus

pal = bandă verticală largă, piesă onorabilă *(honorable)* în mijlocul blazonului

parti = blazon divizat vertical în două părţi egale

patte = figură (cruce) ale cărei extremităţi merg lătindu- se ca nişte labe

pointe = partea inferioară a scutului

quartier = una din cele patru zone (adesea inegale) în care este împărţit un blazon

sinople = culoare verde *(emau)*

tierce = se spune despre un scut împărţit în trei părţi egale de culori diferite *(emaw$*

timbre = cască, prin extindere ornament (coroană, mitră) care surmontează scutul

tourteaux = piese circulare colorate care acoperă suprafaţa blazonului.

CUPRINS

în loc de prefaţă (nota editorului) / 5
Explicare /li
Introducere / 13
Bibliografie / 37
Familiile boiereşti române / 41
Alte familii boiereşti / 587
Familii de origine străină – 613
Familiile nobile române din Transilvania / 665
Casa de Hohenzollern-Sigmaringen / 676
Tabelă alfabetică / 681
Glossar / 685

Pe bucăţele de hârtie, de numai câţiva centimetri pătraţi fiecare, sunt aşternute, cu migală de giuvaergiu, analize de elemente heraldice, compoziţii de costum de paradă, indicaţiile de culoare fiind notate cu acuarelă sau comentate numai cu legende marginale. De dimensiuni mai mari (pe spatele unui plic căruia i s-au smuls clapele), un desen în acuarelă înfăţişează trei siluete – aluzie, poate, la cei trei crai – rânduite egal, ca pe o pagină de album documentar.

înainte de orice, desenele în discuţie atestă, o dată mal mult, domeniul atât de gingaş al limbajului semnelor grafice. Cursivă şi elastică, linia sa are siguranţă, ştie să fie incisivă în delimitarea conturelor, ştie să se topească în albul hârtiei sugerând valorile cromatice. Deşi este vorba despre desene cu un vădit caracter documentar, nu pot fi neglijate indicaţiile sensibile ale duetului liniilor, dacă dorim să înţelegem cât ar fi putut depăşi Mateiu Caragiale, în condiţiile unui efort organizat, stadiul unui amator de calitate în arta de a construi imagini plastice.

VASILE DRĂGUŢ

«Manuscriptum», anul III, nr. 3(8)/1972.

-[-HASDEU (şi Petrlceicu)

B A L S

illiii(w"i

BLAREMBERG ʟdc)

(VALACHIA)

CUZA

(MOLDOVA;

KRUPENSKI

< MQUMVA)

OLĂNESCU

BOGDAN

(MOLDOVA)

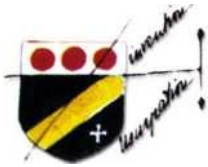

LECCA

(VAI.ACHIA)

-J-HASDEU (şi Petriceicu)

^*Mv W'*

BL AR EM BERG (de)

(VALACHJA)

CUZA

(MOLDOVA)

KRUPENSKI

(MOLDOVA)

OLANESCU

(MOLDOVA)

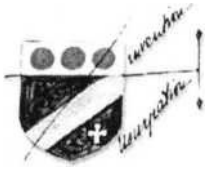

BOGDAN

LECCA

(VALACHIA)

TIMERE
AUT MUTARE
SPERNO